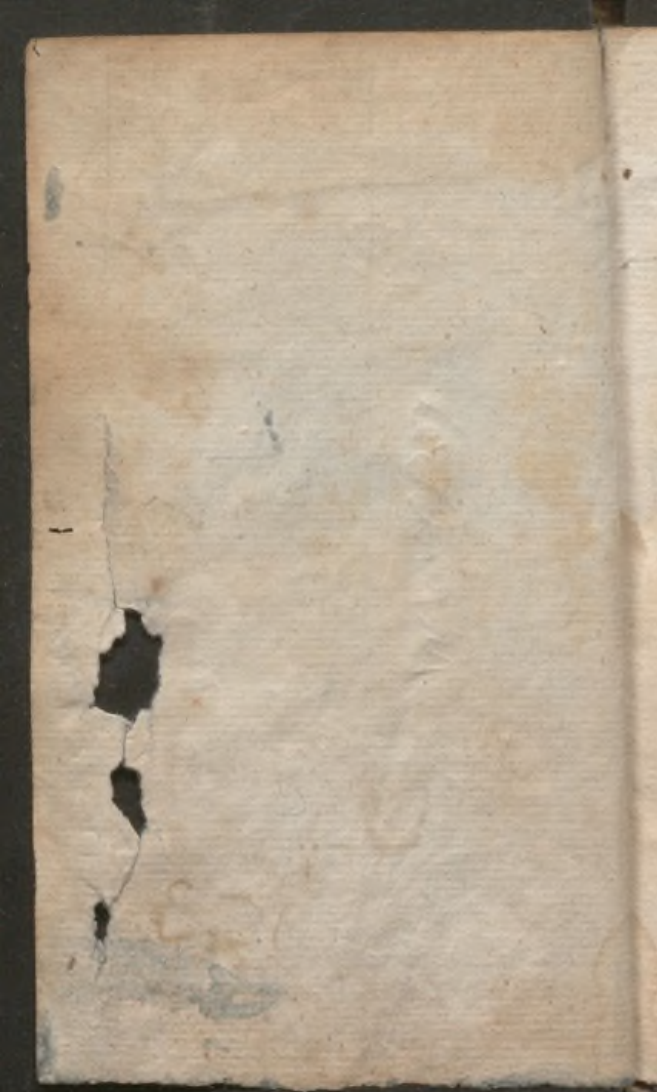

CONCILII
TRIDENTINI

Ce livre se vend chez
BONZOM, libraire,
rue du Pont-Majour,
N° 18,
A BAYONNE.

MANUSCRIPT

Private Letters

J. R. Murray

R. 81384

Mad
929

SACRO-SANCTI
 ET
 ŒCUMENICI
 CONCILII
 TRIDENTINI
 PAULO III, JULIO III
 ET PIO IV,
 PONTIFICIBUS MAXIMIS
 CELEBRATI
 CANONES ET DECRETA.

Quod in hac editione præstitum sit, sequens PHILIPPI CHIFFLETH, Abbatis Balernensis et Ecclesie Vesontinæ Canonici et Vicarii Generalis, Præfatio indicabit.

Spial

Chiffleth

VENETIÆ, ex Typis J. M. GALLES

1815.

IN OMNIBUS

SCIENTIIS

CONSTITUTIS

ARTIBUS

LIBERALIUM

ARTIUM

AC

SCIENTIARUM

...
...
C
...
V
...
B
P
den
nce
tia
cub
qui
pui
bra
cur
git
tan
mi
un
ut
ma
rio
cot
inv
b
lib
tan
Ia

PHILIPPUS CHIFFLETIUS
ABBAS BALERNENSIS
ILLUSTRISSIMI
CLAUDII D'ACHEY,
ARCHIEPISCOPI YESONTINI
S. R. I. PRINCIPIS
VICARIUS GENERALIS,
A D
CLARISSIMUM ET DOCTISSIMUM VIRUM
BALTHASARUM MORETUM.

PII IV^a a Papæ lex est : Commentarios, annotationes, et cetera id genus in Concilio Tridentini decreta, Clerici, Laici, neve scribunto, nec edunto. Prudenter sanè, et magno rei Christianæ bono : etiam id palam est ; si scribendi facultas daretur, fore, ut vitio humori ingenii, quo quisque nihil nisi quod ipse fecerit rectum putat, hæc ipsa libertas draçivæ potius ac tenebras pareret quàm lucem. Quocirca cum hæc œcumenica Synodus Tridentina, quantum substringitur verbis, tantum diffundatur sensibus ; nec tamen cuiquam liberum sit super hoc negotio animi sui sensa patefacere ; ita mihi persuadéo hoc unum elaborandum esse, huic uni insistendum, ut saltem ejus placita, ac decreta quæ quotidie manibus terimus, artis Chalcographicæ ministerio diligenter excusa, hoc etiam ascititio ornatius commendentur, et ad sui lectionem spectatores invitent. Sanè si sponsam Christi Ecclesiam decet non habere maculam neque rugam ; turpe est, librum, qui illius mysteria Spiritu sancto dictante pertractet, maculis editione minus accurate contractis erubescere. Multi quidem cum Re-

igionis et Doctrinæ laude in hoc opere versati sunt : in quorum tamen editionibus multa , quibus opus non erat , invenias , desideres non pauca. Paulus Manutius puros Canones , et ipsa Concilii Decreta præmisit : a quibus deinde eruditiorum virorum curâ brevès adjectæ sunt ad marginem annotationes : quæ tametsi Lectoris comodo satisfacere utcumque potuissent ; desiderabantur tamen quatuor illæ et viginti Constitutiones , quas ex veteri jure desumptas , Synodus Tridentina verbis conceptissimis novas fecit. Quæ quidem postea accessere , verum non sine insigni vitio : nam ut taceam de Capitulo Cùm in cunctis , quod mutilum reciso paragrapho Inferiora redditum est , quamvis disertè citetur à Patribus Sess. 24. de Reformatione cap. 22. error ille haud paulo ulique gravior videri potest , cùm ibidem statuat Concilium , eos , qui statis horis interfuerint , distributiones recipere ; reliquos verbò , quavis collusione aut remissione exclusâ , his carere debere , juxta Bonifacii VIII decretam , quod incipit CONSUETUDINEM. Quidam in appendice harum Constitutionum , quam ad calcem Concilii rejecerant , capitulum Consuetudinem , de consuetudine in 6. inter alias collocârunt , rati Patres Synodi hanc Bonifacianam præ oculis habuisse , atque adeò innovasse ; cùm tamen nihil ad rem faciat ; quippè alteram laudârunt , cujus etiam initium est Consuetudinem tit. de Clericis non residentibus , in 6. Hæc enim planè ad mentem Concilii , mandat absentibus non dari distributiones quotidianas , sed his solùm qui intersunt divinis , non obstante quâlibet consuetudine contrariâ. At hæc obiter de ratione vitii , quod in quasdam editiones irrepsit ; nunc ad institutum redeo. Pius IV cùm cavisset , ne quis Decreta Concilii auctoritate propriâ interpretaretur , si quid minùs clarè dictum aut expeditu difficilius in illis fortassis occurrisset , quæstionis nodum solo Sedis Apostolicæ judicio resolvi voluit. Aliorum deinde b Pon-

a Joan. Sotealli , et Hor. Lutii. b Gregorii XIII et Sixti V.

ificum auctoritate instituta Cardinalium Congregatio, qui consultâ eâdem Sede Apostolicâ de jure responderent. Itaque Tridentinâ Synodo per universum orbem Christianum promulgatâ, multæ statim dubitationes propositæ, multæ etiam à Cardinalibus responsiones datæ; quas quidem paulatim collectas unâ cum Decretis Concilii ediderunt. Fortassis quia tum fuere à viri docti, qui ita existimarent, horum sententias et opiniones, quemadmodum apud antiquos responsa prudentum, eam auctoritatem tenere, ut judici recedere à responso eorum non liceret. Verùm hodiè Urbani VIII Papæ lex est, b his declarationibus Sacræ Congregationis Concilii nullam fidem esse in judicio, vel extra à quoquam adhibendam, sed tantùm illis quæ in authentica forma solito sigillo, et subscriptione Eminentissimi Cardinalis Præfecti, ac Secretarii ejusdem sanctæ Congregationis pro tempore existentium, monita fuerint. Quare illarum editio tenues admodum fruges parit. Paucis adhinc annis prodire in lucem Concilii Decreta novis declarationibus conserta, ac pereruditus Roberti Cardinalis Bellarmini observationibus doctrinæ illustrata. In hac editione, quæ passim mendis typographicis adpersa est, requirunt nonnulli, præter alia, necessariam prorsus ad Concilii Decreta appendicem, videlicet XXIV Constitutiones ab illo speciatim innovatas, et eam quam Pius IV edidit de forma juramenti professionis Fidei. At verò de Augustini Barbosa prolixis admodum remissionibus quid dicam? Utiles illæ quidem, et quæ auctorem suum commendant; verum præterquam quòd si decretis Concilii adjungantur molem faciunt; rerumque seriâ identidem interrumpunt; quotidie experimar in hoc laudandorum Auctorum negotio, in quo notis Arabum et Græcis elementis perquam exiguis tota res agitur, typographorum vel accuratissimorum industriam falli.

a Nicol. Garcias de Beneficiis, in Præfat. tom. 1. et alii. b Decretum Urbani VIII. 2. Augusti. 1631.

Quorsum, inquit, hæc jam inde à principio
 suscepta narratio? Ut cum quid hæcenus in hoc
 opere præstitum sit, perspexeris, aut jam ante
 perspectum memineris, quid novi in eo illustranda
 industria tua conferre possit, intelligas. Quamo-
 brem, quoniam sæ multas habemus editiones de-
 clarationum, observationum et remissionum, op-
 tandum foret, puros Canones et nuda Concilii De-
 creta, ad Romanum exemplar recensita, seorsim
 Regio tuo Chalcographio excudi, ac minori quidem
 ceteris forma, ut faciliè et sine molestia circumfer-
 ri possent: ea sunt etenim quæ quotidie legi mere-
 antur, imò numquam de manibus nostris deponi,
 ut præcipiente gentium a Apostolo ex assidua illo-
 rum perlustratione obtineamus cum qui secundum
 doctrinam est fidelem sermonem, et potentes simp-
 exhortari in doctrina sana, et eos qui contradicant
 arguere. Sunt enim hæc tempore non pauci, qui
 quod aliàs de Nestorio ejusque sequacibus dixit b
 Cyrillus Alexandrinorum Antistes: ἀδικῶσι τῶν τῆς
 ἐκκλησίας δογμάτων τὸ ἱερώτατον κάλλος, καὶ τὴν ἀγίαν
 τε καὶ πάναννον βυτίδουσι παρθένον, ἐκ ἀκαλλῆ σαπρότατος
 τῶν βλαβῶν αὐτὴν κατακομιζόντες ἐννοσιῶν, καὶ ἕσαν ἡμῶν
 εὐρημάτων ἐπιτυχιζόντες ὄχλον. Dogmatum Ecclesie
 sacratissimum decorem violant, et sanctam et castis-
 simam virginem rugis maculant, dum illam in tur-
 pem sensuum suorum inanitatem deducunt, et no-
 vorum commentorum turbam nobis quasi murum ob-
 jiciunt. Neque tamen tam præcisum opus esse ve-
 lim, ut quidquam necessarium subducatur. Præ-
 cedat oportet Bulla Pauli Papæ III. (nam hæc
 in multis editionibus, desiderari haud libenter sus-
 tineo) quæ de ratione ac fine convocati Concilii
 compendiosâ narratione Lectorem certiorẽ fa-
 ciat. Viri quidam docti operæ pretium se facturos
 putarunt, si servatum in Patrum Sessionibus or-
 dinem inverterent; ac primum universam ejus ma-
 teriam Antonius Philotheus de Homodæis, Sicu-
 lus in sex libros distinctam prælo mandavit; deus
 Petrus Vincentius de Marzilla, diversâ ab illo ra-

a Ad Titum 1:9. b Lib. I. contra Nestorium.

tione Rubricas seu titulos Juris Canonici, quantum potuit, fideliter observavit, et Decreta Concilii ad tria Institutionum Imperalium capita revocavit, ad res videlicet, personas et actiones. Verum, sicuti ego existimo, praesertim si instituti nostri ratio spectetur, Concilium Tridentinum eo ordine debet legi quo scriptum est. In gratiam tamen pragmaticorum, brevem expeditamque Methodum legendi Decreta de reformatione in ipso Concilii capite collocandam duximus; quam ita commodam censet et laudat Illustrissimus Mechliniensium Archiepiscopus Jacobus Boonen, ut cum ejus auctor ignoretur, non indigna videri possit, quae sub tanti Pastoris nomine innotescat. Itaque litteras indictionis Concilii sequantur ex ordine quinque et viginti Patrum Sessiones; videlicet Pauli III decem, Julii III sex, Pii IV novem; et cujusque paginae fastigium praeserat quid in ea doceatur; ut Lectori, Decreta Concilii cognoscere properanti, omnia in expedito sint. Singulis capitibus, in quibus de doctrina Sacramentali aliave tractatur, breves tituli, Decretis vero de reformatione nostra argumenta praesignantur litteris longiusculis distincta, quibus Italici nomen est. Accedant praeterea caractere non absimili, sed tamen minori, ad marginem annotationes quae venuste et cum summa diligentia aptentur et niteant: has etenim in superioribus editionibus mendis scatentes et in locis quam plurimis longè ab alveo fœdè stagnantes, ad suos fontes non sine magno labore reduximus, et abundè locupletavimus; ut si quis accuratior fuerit, certiori quàm antehac fide ad origines reversus, intelligat Patres Concilii non tam nova posteris tradere, quàm à majoribus accepta referre; tametsi disitendum non sit, operam eos dedisse, ut nonnulla hactenus indecisa dirimerent, quaedam minùs perspicua explicarent, sui temporis haereses ferirent anathemate, pravas excinderent consuetudines; demum remedia morbis convenientia adhibentes, sanam pro viribus morum reformationem inducerent. Addidimus insuper prioribus notis

Brevēs remissiones ad posteriores Summorum Pontificum Bullas, quæ ad Concilii elucidationem non nihil faciunt, ejusque Decreta vel temperant vel interpretantur, et jus novissimum constituunt. Sequitur ut publica fides, sæpius à Concilio Protestantibus data, quam saluum conductum vocant suis, locis inseratur; ut inscitæ malè sibi conscitæ, atque insanissimæ notam malè feriat homines isti sustineant, qui adulterinis doctrinis Ecclesiæ pudicitatem corrumpere, et veritatem Evangelicam violare conati sunt. Postremò muniat de more Concilium Bulla confirmationis Pii IV, nec reliqua pigeat annectere, ex quibus utilitas maxima consequetur, videlicet XXV Juris veteris Constitutiones, præfixo earumdem pagellæ unius indiculo; alias item quatuor Pii Papæ IV, quibus forma juramenti professionis Fidei præscribitur; tempus, ex quo Concilii Decreta observari debeant, declaratur; octo Cardinales, qui huic negotio invigilent, assignantur; ac demum privilegia, exemptiones, facultates, et alia id genus abrogantur, quæ quocumque modo Concilii Decretis adversari potuissent. Has autem cum veteres, tum novas, si primùm omnium excusas litterâ numerali more Romanorum notaveris; quò postea in decursu editionis, ubi opus erit, cujusque pagina certius adnotetur; operæ pretium, remque uti spero, Lectori gratam feceris. Quantum attinet ad Indicem librorum prohibitorum, non est institutæ hujus editionis tam vasta ingredi; solas tamen decem Regulas paucis paginis concludere nihil vetat, quibus veluti Lydio lapide boni à malis secernantur. Præterea summopere cuperem his omnibus superinduci Hieronymi Ragazoni orationem, quam habuit in ultima Sessione antequam Patrum Comitia solverentur; ut, cum quis doctrinam Concilii penitus imbibit, aut sanè illius Decreta familiariter noverit hic recognoscat quæ ibi legerit; est enim ἀπολογιστικὴ, sive summa totius rei in Concilio pertractatæ. Cui etiam nomina eorum, qui sub Pio IV Concilio interfuerunt, non inutile erit apponere. Inter quæ plurima temerè corrupta, è temporis

historiâ, necnon clarorum virorum elogiis pro cu-
jusque dignitate restituimus, et brevibus observa-
tionibus sparsim interpunximus. Universo tandem
operi in hunc modum ad finem usque perducto indi-
ces quatuor subjungentur Decretorum, Capitulo-
rum, Extravagantium juris novissimi quæ in an-
notationibus citantur, rerum denique et verborum.

Ceterum de ipsa editione typis elegantioribus
exornanda ad te, quod scribam, nihil habeo, scio
etenim fore, ut cum illa præclare agatur, dummo-
dò ex officina tua prodeat: sed ut corpus illud per
se elegans ac venustum nullo proisus externo cultu
amictuque destituatur, trium Summorum Pontifi-
cum imagines in capite ejus partis Concilii collocan-
das esse censeo, quam illi celebraverint. Horum
enim incredibili labore atque constantiâ coactum
Tridentî Concilium, aliquando intermissum, dis-
tractum variè atque divulsum, summâ tandem om-
nium ordinum ac nationum voluntate absolutum
est; ita ut præstantissimi hujus operis auctores merito
censeri possint, cum etiam eorum sit illa vox: Omnia
nostra facimus, quibus auctoritatem nostram imperti-
mur. Hanc ego, mi doctissime ac suavissime Morete,
quam pridem animo conceperam novæ editionis de-
signationem, huic paginæ commisi. Vide nunc ob-
secro, quanta te moveat apud Deum et homines
gratia, si nobis aliquando morem geras. Vale.
Bruxellis, XVIII Kal. Septemb. ipso festo Virginis
in cælos Assumptæ, MD. D. C. XXXIX.

ORDO LEGENDI
DECRETA REFORMATIONIS
PER

CONCILIUM TRIDENTINUM

Facta, distinctus per Titulos et Capita.

Sess. Cap. Reform. Pag.

TIT. I.

De fide.

CAP. I.

*De facienda professione
fidei.*

Cogit temporum calamitas. 25. 2. 246

§. Provisi etiam, usque, 24. 12. paulò. 212
Neminem. post. imt.

CAP. II.

*De impressione, expo-
sitione, et legitimo usu
sacrae scripturae.*

Insuper. 4 Post decretum de 19
libris Canoniciis.

TIT. II.

*De sacrorum Canonum
observatione.*

CAP. UNIC.

Sicuti publicè expedit. 25. 18. 264

TIT. III.

*De Conciliis Provincia-
libus et diocesanis.*

CAP. UNIC.

Provincialia Concilia. 24. 2. 205

TIT. IV.

*De his quæ universi Cle-
ri reformationem spec-
tant.*

CAP. UNIC.

Nilhil est. 22. 1. 161

Quia verò. 14. 6. 117

Quàm turpe. 25. 14. 260

Ut paterna. 25. 15. 262

	Sess.	Cap.	Reform.	Pag.
Optandum.	25.		1.	245
Admonet, usque, Illis verò.	25.		8.	255
Quicumque de cetero.	7.		4.	59
Cum Ecclesiasticus.	24.		17.	219

T I T. V.

De Episcopali functione.

C A P. I.

Qui, quales, et quomodo ad Episcopatum assumendi, et intra quod tempus consecrandi.

Ad Cathedralium.	7.		1.	58
Quicumque.	22.		2.	162
Si in quibuslibet.	24.		1.	200
Ad majores.	7.		9.	62
Ecclesiis.	25.		2.	176

C A P. II.

De residentia et honestate Episcoporum.

Eadem sacro-sancta.	6.		1.	48
Cum præcepto, usque Eadem omninò.	25.		1.	175
Non potest.	25.		17.	265

C A P. III.

De beneficiorum pluralitate Episc. prohibita.

Nemo.	7.		2.	58
Cum Ecclesiasticus, usque, Hæcque.	24.		17.	219
Quoniam pleræque, usque in parochial.	24.		15.	214
§. Ad hæc in posterum, usque, In iis.	24.		15.	215

C A P. IV.

De officio Episcopi in prædicando.

Quia verò.	5.		2. in princ.	26
Prædicationis.	24.		4.	206

C A P. V.

De officio Episcopi in ordinando.

Episcopi.	25.	3.	177
Quoniam.	21.	1.	144
Ordinationes.	25.	8.	179
Episcopus.	14.	3.	114
Episcopus.	25.	9.	179
Nulli Episcopo.	6.	5.	52
Et Quoniam.	14.	2.	115
Abbatibus, usque, Nec ipsi.	25.	10.	179
Facultates de promovendo.	7.	11.	62
§. Nec ipsi, usque, Poenam quodque.	25.	10. paulò post init.	180

C A P. VI.

De officio, jure, et auctoritate Episcopi in visitando.

Patriarchæ.	24.	3.	204
Beneficia.	7.	7.	61
Capitula.	6.	4.	51
Quæcumque in diocesi.	21.	8.	149
Locorum Ordinarii.	7.	8.	61
Quæ alias.	24.	9.	210
Ecclesiarum Prælati.	6.	3.	51
Episcopi ut aptiùs.	24.	10.	210
Omnes Ecclesiarum Prælati.	14.	4.	115

C A P. VII.

De officio, jurisdictione, auctoritate Episcopi in judiciis civilibus et criminalibus tam in foro conscientie quam contentioso.

Eadem sacro-sancta, usque, Cum igitur.	13.	1.	85
Cum propriè.	14.	Proem.	112
Causæ omnes, usque, Legati quoque.	24.	20.	223

	Sess.	Cap.	Reform.	Pag.
In exemptorum.	7.		14.	63
Insuper cum nonnulli.	14.		5.	115
Quoniam privilegia.	24.		11.	211
Omnes Ecclesiarum Præ-	14.		4.	115
lati.				
Prætereà quia nonnulli.	14.		8.	118
§. Legati quoque, usque,	24.		20. in med.	224
Prætereà si quis.				
§. Cum igitur rei crimi-	15.		1. in med.	86
num.				
A sententia.	15.		2.	87
Legati et Nuntii.	22.		7.	165
Reus, ab Episcopo.	15.		3.	87
§. Prætereà si quis.	24.		20. post med.	224
Cum verò tam.	15.		4.	88
Et quoniam.	15.		5.	88
Liceat.	24.		6.	208
Apostolus monet.	24.		8.	209
Quamvis.	25.		5.	248
Quoniam.	25.		10.	257
Dispensationes.	22.		5.	164
In commutationibus.	22.		6.	165
Episcopi.	22.		8.	165
Administratores.	22.		9.	166
Cum ex notariorum.	22.		10.	166

C A P. VIII.

*Causæ in Episcopos,
apud quos, et à qui-
bus tractandæ et sus-
cipiendæ.*

Quoniam verò.	15.	6.	89
Testes.	15.	7.	89
Causæ.	15.	8.	90
Causæ.	24.	5.	207

T I T. VI.

*De jurisdictione ac po-
testate Capituli Sede
vacante.*

C A P. UNIC.

Capitulum.	24.	16.	218
Non liceat.	7.	10.	62
§ Pœnam quoque.	25.	10. sub fin.	180

TIT. VII.

De parochis.

CAP. I.

*Qui et quales creandi
parochi.*

Inferiora beneficia.	7.	3.	59
Expedit maximè,	24.	18.	220
Præsentati.	7.	15.	65
Decernit.	24.	19.	225
§. Provisi etiam, usque, Neminem.	24.	12. paulò post init.	212

CAP. II.

De residentia parochor.

Episcopis inferiores.	6.	2.	50
§. Eadem omninò.	25.	1. post med.	175
§. In iis quoque.	24.	15. sub fin.	216

CAP. III.

*De beneficiorum cura-
torum pluralitate pro-
hibita.*

Quicumque de cetero.	7.	4.	59
Ordinarij locorum.	7.	5.	60
Cùm Ecclesiasticus.	24.	17.	219
Episcopi, etiam.	21.	4.	147

CAP. IV.

*De unione beneficiorum,
sive curatorum vel non
curatorum, cum cura-
tis; sive non cura-
torum, inter se.*

Ut etiam.	21.	5.	147
§. In parochialibus, us- que, in iis.	24.	15. in med.	215
Et quia.	14.	9.	119
§. In unionibus.	24.	15. in med.	215
Uniones perpetuæ.	7.	6.	60

CAP. V.

*De officio parochorum
in prædicando, et Sa-
cramenta adminis-
trando.*

	Sess.	Cap.	Reform.	Pag.
§. Archipresbyteri, usque, Quæstores.	5.	2.	paullò post init.	27
Prædicationis, usque, Idem.	24.	4.		206
Ut fidelis populus.	24.	7.		208
Quia illiterati.	21.	6.		148

C A P. VI.

De parochialibus Ecclesiis, earumque proventibus conservandis.

Statuit sancta Synodus.	25.	16.		263
Decernit S. Synodus.	25.	15.		260
Cùm illud.	21.	7.		149

T I T. VIII.

De Canonicis.

C A P. I.

Qui et quales ad dignitates et Canonicatus Ecclesiarum tam Cathedralium quàm Collegiatarum, vocari et admitti debeant.

Cùm dignitates, usque, Præterea.	24.	12.		212
Ratio postulat.	25.	5.		250

C A P. II.

*De residentia Canonico-
rum.*

§. Præterea, usque, omnes verò.	24.	12.	in med.	213
Cùm beneficia.	21.	5.		146
Episcopi.	22.	3.		163

C A P. III.

*De officio et moribus
Canonicorum.*

Quicumque.	22.	4.		164
Omnes verò.	24.	12.	sub fin.	214

C A P. IV.

*De modo augendi præbendas æquo tenuiores.
In Ecclesiis.*

	24.	15.		217
--	-----	-----	--	-----

C A P. V.

Canonicorum mali mores, quòd Episcopi auctoritate corrigi possint et debeant.

In pluribus.	24.	14.	216
Capitula.	6.	4.	51
Statuit sancta Synodus.	25.	6.	250

T I T. IX.

De vita Religiosorum.

C A P. I.

Qui, quales, quomodò ad beneficia regularia debeant promoveri.

Regularia.	14.	10.	119
In electione.	25.	6. de Regul.	254
Abbatissa.	25.	7.	254
Cum pleraque.	25.	21.	245

C A P. II.

De revocanda vita Religiosorum ad monasticam disciplinam.

Quoniam.	25.	1.	250
In quacumque.	25.	15.	259
Nulla quoque.	25.	16.	259
Libertati.	25.	17.	240
Anathemati.	25.	18.	241
Quicumque.	25.	19.	241
Quia verò.	14.	11.	120
Prohibet.	25.	4.	252
Bonificat.	25.	5.	255
Nemini.	25.	2.	251
Concedit.	25.	5.	251
Regularis.	25.	14.	258
Censuræ.	25.	12.	258
Controversias.	25.	15.	258
Monasteria Sanctimonialium.	25.	9.	256
Attendant.	25.	10.	256
In Monasteriis.	25.	11.	257
Abbatcs.	25.	20.	242

	Sess.	Cap.	Reform.	Pag.
Monasteria omnia.	25.		8.	255
Hæc omnia.	25.		22.	244

TIT. X.

*De fideli administratione
hospitalium.*

CAP. UNIC.

Carent Ordinarii.	7.		15.	64
§. Illis verò.	25.		8. paulò post init.	255

TIT. XI.

*De Quæstoribus eleemo-
synariis.*

CAP. UNIC.

§. Quæstores verò.	5.		2. in fin.	29
Cùm malta.	21.		9.	150

TIT. XII.

De jure patronatus.

CAP. UNIC.

Nemo.	14.		12.	120
Non liceat.	14.		13.	120
Sicuti legitima.	25.		9.	255

TIT. XIII.

*De tollendis quibusdam
quæ omnium Eccle-
siarum debitam admi-
nistrationem evertunt
aut dedecent.*

CAP. I.

*De tollendis regressibus
et coadjutoriis.*

Cùm in beneficiis.	25.		7.	252
--------------------	-----	--	----	-----

CAP. II.

*De tollendis locationi-
bus bonorum Ecclesie
quæ fiunt repræsen-
tata pecunia.*

Magnam Ecclesiis.	25.		11.	258
-------------------	-----	--	-----	-----

TIT. IV.

*De his qui sunt initiandi
sacris.*

C A P. I.

*De tonsurandis, et ad
minores Ordines pro-
movendis.*

Prima tonsura.	25.	4.	177
Minores.	25.	11.	180
Ad minores, usque, Hi verò.	25.	5.	177
Nullus primà.	25.	6.	178

C A P. II.

*De promovendis ad ma-
jores Ordines.*

§. Hi verò qui.	25.	5. post init.	177
Nullus in posterum.	25.	12.	181
Subdiaconi.	25.	15.	181
Qui piè.	25.	14.	182
Cùm non deceat.	21.	2.	145
Cùm etiam.	14.	7.	117
Cùm honestius.	14.	1.	115
Cùm nullus.	25.	16.	183
Ut Sanctorum.	25.	17.	185
Quamvis Presbyteri.	25.	15.	182
Facultates de non.	7.	12.	65

C A P. III.

*De examine ordinando-
rum, et tempore ac
loco ordinandi.*

Sancta Synodus.	25.	7.	178
Ordinationes, usque, U- nusquisque.	25.	8.	179

C A P. IV.

*A quo sit quisque ordi-
nandus.*

§. Unusquisque autem.	25.	8. in med.	179
Non liceat.	7.	10.	62
§. Poenam quoque.	25.	10. sub fin.	180

T I T. XV.

*De celebratione Missa-
rum.*

C A P. I.

De his quæ in ea sint

	Sess.	Cap.	Reform.	Pag.
<i>observanda, et quæ vitanda.</i>				
Quanta cura.	22.	Proximè post		159
CAP. II.		Canones.		
<i>De moderando numero Missarum, certo casu.</i>				
Contigit sæpè.	25.	4.		249
TIT. XVI.				
<i>De Clericis instituendis in Theologia, et disciplinis eò ducentibus, eorumque Seminariis erigendis.</i>				
CAP. UNIC.				
Eadem sacro-sancta, usque, Quia verò.	5.	1.		24
Cùm adolescentiam.	25.	18.		184
TIT. XVII.				
<i>De matrimonii reformatione, de restrictione quorundam ejus impedimentorum, de raptoribus, vagis, et concubinariis, de libertate matrimonialis contractus, de temporibus solemniter matrimonium celebrandi.</i>				
Capita novem, ordine continuo.	24.	Proximè post		193
TIT. XVIII.		Canones.		
<i>De his qui bona Ecclesiarum subtrahunt, aut sibi sumunt.</i>				
CAP. UNIC.				
Si quem Clericorum.	22.	11.		167
Non sunt ferendi.	25.	12.		259
TIT. XIX.				
<i>De sublatiis duellis.</i>				
CAP. UNIC.				
Detestabilis.	25.	19.		264

TIT. XX.

*De officio Christiano-
rum Principum et Po-
testatum, in tuenda
immunitate Ecclesia-
rum.*

CAP. UNIC.

Capiens.

25.

20.

265

TIT. XXI.

*De officio eorundem in
recipiendo et observan-
do, ac observari pro-
curando Decreta Ge-
neralis Concilii Tri-
dentini.*

CAP. UNIC.

Tanta fuit.

25.

sub finem.

269

THE HISTORY OF THE

REIGN OF

CHARLES THE FIRST

BY

JOHN BURNET

EX CONCILIO NICÆNO.

Κωνσταντῖνος Σεβαστὸς ταῖς Ἐκκλησίαις.

ΓΙΑΝ ΕΙΤΙ Δ'ΑΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΑΓΙΟΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙ-
ΣΚΟΠΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΙΣ ΠΡΑΤΤΕΤΑΙ, ΤΟΥ-
ΤΟ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΘΕΙΑΝ ΒΟΥΛΗΣΙΝ ΕΧΕΙ
ΤΗΝ ΑΝΑΦΟΡΑΝ.

*CONSTANTINUS AUGUSTUS AD EC-
CLESIAS.*

QUIDQUID IN SANCTIS EPISCOPORUM
CONCILII DECERNITUR, ID UNIVERSUM
DIVINÆ VOLUNTATI DEBET ATTRIBUI.

CONSTITUTIONES
EX ANTIQVO JURE
DESUMPTÆ,
ET
PER CONCILIUM
SPECIATIM INNOVATÆ
UNA CUM ALIIS QUATUOR
P II P P. IV.
AD CONCILIUM
MAXIME SPECTANTIBUS.

INDEX
 CONSTITUTIONUM
 INNOVATARUM.

<i>Ad audientiam.</i>	XVI
<i>A Clerici qui.</i>	XIX
<i>Consuetudinem.</i>	XXII
<i>Cum capella.</i>	XXII
<i>Cum in cunctis</i>	VII
<i>Cum præexcelsa.</i>	II
<i>De multa.</i>	VIII
<i>Exigit.</i>	XX
<i>Grave nimis est.</i>	IX
<i>Grave nimis gerimus.</i>	III
<i>Inferiora.</i>	VII
<i>In singulis.</i>	XXV
<i>Inter cetera.</i>	VI
<i>Licet Canon.</i>	VIII
<i>Nos ne id.</i>	I
<i>Omnis utriusque.</i>	XV
<i>Ordinarii.</i>	X
<i>Periculoso.</i>	XXIII
<i>Qualiter et quando.</i>	XX
<i>Quia contingit.</i>	XII
<i>Quia nonnulli.</i>	VII
<i>Quoniam qui.</i>	XV
<i>Romana.</i>	XVII
<i>Statutum.</i>	XXVII
<i>Volentes.</i>	XI
<i>Ut ii qui.</i>	XVI

Symmachus lib. 10. epist. 21.

Leges, quæ in bonum commune; numquam patiuntur occasum.

LEO DECIMUS
IN CONCILIO LATERANENSI.
SESSIONE X.

DE IMPRESSIONE LIBRORUM.

Ad Sess. 4. Decr. de edit. et usu sacr. lib.

Nos, ne id quod ad Dei gloriam, et fidei augmentum, ac bonarum artium propagationem salubriter est inventum, in contrariam convertatur, ac Christi fidelium saluti detrimentum pariat, super librorum impressione curam nostram habendam fore duximus, ne de cetero cum bonis seminibus spinæ coalescant, vel medicinis venena intermisceantur. Volentes igitur de opportuno super his remedio providere, hoc sacro approbante Concilio, ut negotium impressionis librorum huiusmodi eò prosperetur feliciter, quò deinceps indago solertior diligentius et cautius adhibeatur: statuimus et ordinamus, quòd de cetero perpetuis futuris temporibus, nullus librum aliquem, seu aliam quancumque scripturam, tam in Urbe nostra, quàm aliis quibusvis civitatibus et diocesisibus, imprimere seu imprimi facere præsumat, nisi prius in Urbe per Vicarium nostrum, et sacri Palatii Magistrum, in aliis vero civitatibus et diocesisibus per Episcopum vel alium habentem peritiam scientiæ, libri seu scripturæ huiusmodi imprimendæ, ab eodem Episcopo ad id deputandam, ac Inquisitorem hæreticæ pravitatis civitatis sive diocesis, in quibus librorum impressio huiusmodi fieret, diligenter examinentur, et per eorum manu propria subscriptionem, sub excommunicationis sententiâ, gratis et sine delatione imponendam approbentur. Qui autem secus præsumpserit, ultra librorum impressorum amissionem, et illorum publicam combustionem, ac centum ducatorum fabricæ Principis Apostolorum de Urbe, sine spe remissionis, solutionem, ac anni continui exercitiî impressionis suspensionem, excommunicationis sententiâ innodatus existat: ac demum ingravescente contumaciâ taliter per Episcopum suum, vel Vicarium nostrum respectivè per omnia juris reme-

dia castigetur; quòd alii ejus exemplo similia minime attentate præsument. Nalli ergo, etc. Si quis autem etc. Datum Romæ in publica Basilica solemniter celebrata anno Incarnationis Dominicæ 1515. 4 Maii, Pontif. nostri anno 5.

SIXTI QUARTI.

Constitutio prior de festo Conceptionis immaculatæ Virginis, ex libro tertio Extravagantium communium, tit. de Reliquiis et veneratione Sanctorum.

Ad Sess. 3. decr. de pecc. orig.

CUM præexcelsa a meritorum insignia, quibus Regina coelorum, virgo Dei genitrix gloriosa sedibus prælata æthereis, sideribus quasi stella matutina perutilans, devotæ considerationis indagine perscrutatur, et infra pectoris arcana revolvimus, quòd ipsa, utpote via misericordiae mater gratiæ, et pietatis amica, humani generis consolatrix, pro salute fidelium, qui delictorum opere gravantur, sedula oratrix, et pervigil, ad Regem, quem genuit, intercedit: dignum, quin potius debitum reputamus, universos Christi fideles, ut omnipotenti Deo (cujus providentia ejusdem Virginis humilitatem ab æterno respiciens, pro concilianda suo auctori humana natura, lapsu primi hominis æternæ morti obnoxia, eam sui

---

¶ Vide Bullam Pii V quæ incipit, *Super specula*. 1570. Pauli V quæ inc. *Regis pacifici*. 1616. ejusdem decretum in generali congregatione 1617. 31. Augusti. Ne quis publicè affirmare audeat, Virginem peccasse in Adamo; extensum postea ad actus privatos à Gregorio XV in generali congregatione 24 Maii 1622. data tamen facultate Fratribus Ordinis Prædicatorum per Bullam quæ incip. *Eximii atque singulares*, ejusdem anni, privatim et inter se dumtaxat eam quæstionem agitandi. Jam antè, Concilium Basileense, eos qui Virginis Conceptioni immaculatæ detraherent, solemniter admodum damnatos ab Episcopo et universo Clero Parisiensi, auctor est Joannes Juvenalis Ursinus, Archiepiscop. Rhemensis, lib. de rebus gestis Caroli VI, Francorum Regis sub annum 1387.

Unigeniti habitaculum sancti Spiritus præparatione constituit, ex qua carnem nostræ mortalitatis pro redemptione populi sui assumeret et immaculata virgo nihilominus post partum remaneret) de ipsius immaculatæ Virginis mira conceptione gratias et laudes referant, et instituta propterea in Ecclesia Dei Missas et alia divina officia dicant, et illis intersint, indulgentiis et peccatorum remissionibus invitare, ut exinde fiant ejusdem Virginis meritis, et intercessione divinæ gratiæ aptiores. Hac igitur consideratione inducti, ejusdem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli, Apostolorum ejus, auctoritate confisi, auctoritate Apostolicâ hac in perpetuum valiturâ constitutione statuimus et ordinamus, quòd omnes et singuli Christi fideles utriusque sexus, qui Missam et Officium Conceptionis ejusdem Virginis gloriosæ, juxta piam, devotam et laudabilem ordinationem dilecti filii Magistri Leonardi de Nogarolis, Clerici Veronensis, Notarii nostri, et quæ desuper à nobis emanavit, Missæ et Officii hujusmodi institutionem, in die festivitatis Conceptionis ejusdem Virginis Mariæ, et per Octavas ejus, devotè celebraverint et dixerint, aut illis horis Canonicis interfuerint: quoties id fecerint, eandem prorsus indulgentiam et peccatorum remissionem consequantur, quam juxta felicitis recordationis Urbani IV in Concilio Viennensi approbatam, ac Martini V, et aliorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum constitutiones consequuntur illi, qui Missam et Horas canonicas in festo Corporis et Sanguinis Domini nostri Jesu Christi à primis Vesperis, et per illius Octavas, juxta Romanæ Ecclesiæ constitutionem, celebrant, dicunt, aut Missæ, Officio, et horis hujusmodi intersunt, præsentibus perpetuis temporibus valituris. Datum Romæ apud S. Petrum, anno incarnationis Dominicæ 1476. 3. Kalend. Martii, Pontificatûs nostri anno 6.

Constitutio altera.

Grave nimis gerimus et molestam, ehm sinistra nobis de quibusdam Ecclesiasticis personis referuntur. Sed in eorum, qui ad evangelizandum verbum

Dei sunt deputati, excessibus prædicando commis-
 sis, cò gravius provocamur, quò illi periculosius
 remanent incorrecti, cum facile deleri nequeant, qui
 multorum cordibus sic publicè prædicando diffusis
 et damnabilibus imprimuntur errores. Sanè cum sancta
 Romana Ecclesia de intemeratæ semperque Virginis
 Mariæ conceptione publicè festum solemniter cele-
 bret, et speciale ac proprium super hoc Officium
 ordinaverit: nonnulli, ut accepimus, diversorum
 Ordinum prædicatores, in suis sermonibus ad po-
 pulum publicè per diversas civitates et terras affir-
 mare hactenus non erubuerunt, et quotidie prædi-
 care non cessant, omnes illos qui tenent, aut asse-
 runt, eandem gloriosam et immaculatam Dei geni-
 tricem absque originalis peccati macula fuisse con-
 ceptam, mortaliter peccare, vel esse hæreticos: ejus-
 dem immaculatæ conceptionis Officium celebrantes,
 audientesque sermones illorum qui eam sine hujus-
 modi macula conceptam esse affirmant, peccare gra-
 viter: sed et præfatis prædicationibus non contenti,
 confectos super his suis assertionibus libros in pu-
 blicum ediderunt: ex quorum assertionibus et præ-
 dicationibus non levia scandala in mentibus fidelium
 exorta sunt, et majora meritò exoriri formidantur
 in dies. Nos igitur hujusmodi temerariis ausibus, ac
 perversis assertionibus ac scandalosis, que exinde in
 Dei Ecclesia exoriri possunt, quantum nobis ex alto
 conceditur, obviare volentes, motu proprio, non ad
 alicujus nobis super hoc oblatae petitionis instantiam,
 sed de nostra mera deliberatione et certa scientia,
 hujusmodi assertiones prædicatorum eorundem et al-
 liorum quorumlibet, qui affirmare præsumerent, eos
 qui crederent aut tenerent, eandem Dei genitricem
 ab originalis peccati macula in sua conceptione præ-
 servatam fuisse, propterea alicujus hæresis labe pol-
 lutos fore, vel mortaliter peccare: aut hujusmodi
 officium conceptionis celebrantes, seu hujusmodi ser-
 mones audientes, alicujus peccati reatum incurrere,
 nupte falsas et erroneas, et à veritate penitus alienas,
 editosque desuper libros prædictos id continen-
 tes, quoad hoc, auctoritate Apostolicâ, tenore præ-

sentiam reprobamus et damnamus: ac motu, scientiâ, et auctoritate prædictis statuimus et ordinamus, quòd prædicatores verbi Dei, et quicumque alii, cujuscumque statûs, gradûs aut ordinis, ac conditionis fuerint, qui de cetero ausu temerario præsumpserint in eorum sermonibus ad populum, seu aliàs quomodolibet affirmare, hujusmodi sic per nos improbatas et damnatas assertiones veras esse, aut dictos libros pro veris legere, tenere, vel habere, postquam de præsentibus scientiam habuerint, excommunicationis sententiam eo ipso incurrant, à qua ab alio quàm à Rom. Pontifice (nisi in mortis articulo) nequeant absolutionis beneficium obtinere. Item motu, scientiâ, et auctoritate similibus, simili poenæ ac censuræ subjicientes eos, qui ausi fuerint asserere contrariam opinionem tenentes, videlicet gloriosam Virginem Mariam cum originali peccato fuisse conceptam, hæresis crimen, vel peccatum incurrere mortale; cum nondum sit à Romana Ecclesia et Apostolica Sede decisum: non obstantibus constitutionibus et ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscumque, quibus communiter vel divisim à Sede Apostolica indultum existat, quòd interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam ac expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Et ne de præmissis aliquando valeant ignorantiam allegare, volumus quòd locorum Ordinarii requisiti, præsentibus litteras in ecclesiis consistentibus in eorum civitatibus, et suarum diocesium locis insignibus, dum major ibi multitudo populi ad divina convenerit; sermonibus ad populum mandent et faciant publicari. Præterea, quia difficile foret præsentibus litteras ad singula loca, in quibus expediens fuerit deferre: etiam volumus, et dictâ auctoritate decernimus, quòd earundem litterarum transumpto, manu publici Notarii confecto, et authentico alicujus prelati Ecclesiastici sigillo munito, ubique stetur, prout staretur eisdem originalibus litteris, si forent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ reprobationis, damnationis, statuti, or-

vj
dinationis, voluntatis et decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, et beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius, se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ 1485. pridie Nonas Septemb. Pontificatûs nostrî anno 15.

CONCILIUM LATERANENSE SUB INNOCENTIO III.

Canone decimo de Prædicatoribus instituendis.

Ad Sess. 5. de ref. cap. 2.

INTER cetera quæ spectant ad salutem populi Christiani, pabulum verbi Dei per maximè noscitur sibi esse necessarium, quia sicut corpus materiali, sic anima spirituali cibo nutritur; eò quòd non in solo pane vivat homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei: nudè cùm sæpè contingat, quòd Episcopi, propter occupationes multiplices, vel invaletudines corporales aut hostiles incursiones, seu occasiones alias (ne dicamus defectum scientiæ, quod in eis est reprobandum omninò, nec de cetero tolerandum) per se ipsos non sufficiunt ministrare populo verbum Dei, maximè per amplas dioceses et diffusas; generali constitutione sancimus, ut Episcopi viros idoneos ad sanctæ prædicationis officium salubriter exequendum assumant, potentes in opere et sermone, qui plebes sibi commissas vice ipsorum, cùm per se idem nequiverint, sollicitè visitantes, eas verbo adificent et exemplo, quibus ipsi cùm indiguerint, necessaria ministrent, ne pro necessariorum defectu compellantur desistere ab incepto. Undè præcipimus tam in cathedralibus, quàm in aliis conventualibus ecclesiis viros idoneos ordinari quos Episcopi possint coadjutores et cooperatores habere, non solum in prædicationis officio, verum etiam in audiendis confessionibus et penitentiis injungendis, ac ceteris quæ ad salutem pertinent animarum. Si quis autem hoc neglexerit adimplere, districtæ subjaceat ultioni.

*Lib. 1. Decretalium, tit. de electione, et electi
potestate. CAP. VII.*

Ad Sess. 7. de ref. cap. 1.

CUM in cunctis sacris Ordinibus et ecclesiasticis ministeriis, sint ætatis maturitas, gravitas morum, et litterarum scientia inquirenda; multò fortius in Episcopo hæc oportet inquiri: qui ad aliorum curam positus, in se ipso debet ostendere, qualiter alios in domo Dei oporteat conversari. Eapropter, ne quod de quibusdam pro necessitate temporis factum est, trahatur à posteris in exemplum, præsentì decreto statuimus, ut nullos in Episcopum eligatur, nisi qui jam trigesimum annum ætatis exegerit, et de legitimo matrimonio sit natus: qui etiam vitâ et scientia commendabilis demonstratur.

Ibid. parag. Inferiora.

Ad Sess. 24. de ref. cap. 12.

INFERIORA etiam ministeria, ut puta Decanatum, Archidiaconatum, et alia quæ curam animarum habent annexam, nullos omninò suscipiat, sed nec parochialis Ecclesiæ regimen, nisi qui jam vigesimum quintum annum ætatis attigerit, et scientiâ et moribus commendandus existat: cum autem assumptus fuerit, si Archidiaconus in Diaconum, et Decanus et reliqui admoniti non fuerint præfixo à canonibus tempore in Presbyteros ordinati et ab isto removeantur officio, et aliis conferatur, qui et velint et possint illud convenienter implere. Nec prosit eis appellationis refugium, si fortè in constitutionis istius transgressionem per appellationem voluerint se tueri. Hoc sane non solum de promovendis, sed etiam de his qui jam promoti sunt si canones non obstant præcipimus observari.

Lib. 3. Decretal. de clericis non residentibus.

CAP. III.

Ad Sess. 7. de ref. cap. 3.

QUIA nonnulli modum avaritiæ non ponentes, dignitates diversas ecclesiasticas et plures ecclesias parochiales, contra sacrorum canonum instituta nituntur accipere, ut cum unum officium vix implere sufficiant, stipendia sibi vendicent plurimorum

ne id de cetero fiat, districtius inhibemus. Cum igitur ecclesia vel ecclesiasticum ministerium committi debuerit, talis ad hoc persona quaeratur, quae reside-
re in loco, et curam ejus per seipsam valeat exercere.
Quod si aliter actum fuerit, et qui receperit quod con-
tra sacros canones accepit, amittat: et qui dederit,
largiendi potestate privetur.

In Sexto de electione et electi potestate.

CAP. XIV.

Ad Sess. 7. de ref. cap. 3.

LICET Canon, à felicis recordationis Alexandro
Papa III prædecessore nostro editus inter cetera
statuerit, ut nullus regimen Ecclesiae parochialis sus-
cipiat, nisi vigesimum quintum ætatis annum attige-
rit, ac scientiã et moribus commendandus existat;
quodque talis ad regimen assumptus hujusmodi, si
monitus non fuerit, præfixo à canonibus tempore in
presbyterum ordinatus, à regiminis ejusdem amovea-
tur officio, et alii conferatur. Quia tamen in observa-
tione Canonis memorati se multi exhibent negligentes
nos periculosam illorum negligentiam volentes juris
executione suppleri, præsentì decreto statuimus, ut
nullus ad regimen parochialis ecclesiae assumatur nisi
sit idoneus moribus, scientia et ætate. Decernentes
collationes de parochialibus ecclesiis iis, qui non at-
tigerint vigesimum quintum annum, de cetero fa-
ciendas, viribus omnino carere. Is etiam qui ad hu-
jusmodi regimen assumetur, ut gregis sibi crediti di-
ligentiùs curam quaerere possit, in parochiali ecclesia
cujus rector is extiterit residere personaliter teneatur.
Et intra annum à sibi commissi regiminis tempore nu-
merandum, se faciat ad sacerdotium promoveri.
Quod si intra idem tempus promotus non fuerit, ec-
clesiã sibi commissã (nullã etiam præmissa monitio-
ne) sit præsentis constitutionis auctoritate privatus.
Super residentia verò, ut præmittitur, faciendã, pos-
sit Ordinarius gratiam dispensationis ad tempus fa-
cere, prout causa rationabilis id exposcit.

Lib. 3. Decretal. De præbendis et dignitatibus.

CAP. XXIX.

Ad Sess. 7. de ref. cap. 3.

GRAVE nimis est et absurdum, quòd quidam ecclesiasticarum prælati, cum possint viros idoneos ad ecclesiastica beneficia promovere, assumere non verentur indignos, quibus nec morum honestas, nec litterarum scientia suffragatur, carnalitatis sequentes affectum, non iudicium rationis. Undè quanta Ecclesiis damna proveniant, nemo sana mentis ignorat. Volentes igitur huic morbo mederi, præcipimus ut prætermissis indignis, idoneos assumant, qui Deo et Ecclesiis velint et valeant gratum impendere famulatum: fiatque de hoc in provinciali Concilio diligens inquisitio annualis: ita ut qui post primam et secundam correptionem fuerit repertus culpabilis, à beneficiis conferendis per ipsum Concilium suspendatur, instituta in eodem Concilio personam providam et honestam, quæ suspensi suppleat defectum in beneficiis conferendis. Et hoc ipsum circa Capitula, quæ in his deliquerint, observetur. Metropolitanis verò delictum superioris iudicio relinquatur ex parte Concilii nuntiandum. Ut autem hæc salubris provisio pleniorum consequatur effectum, huiusmodi suspensionis sententia præter Romani Pontificis auctoritatem, aut proprii Patriarchæ, minimè relaxetur, ut in hoc quoque quatuor patriarchales sedes specialiter honorentur.

Lib. 3. Decretal. De præbendis et dignitatibus.

CAP. XXVIII.

Ad Sess. 7. ref. cap. 4.

DE multa providentia fuit in Lateranensi Concilio prohibitum, ut nullus diversas dignitates ecclesiasticas, vel plures Ecclesias parochiales reciperet, contra sacrorum Canonum instituta: alioquin recipiens sic acceptum amitteret, et largiendi potestate confrens privaretur. Quia verò propter præsumptiones, et quorundam cupiditates nullas hactenus, aut raris de prædicto statuto fructus provenit: nos evidentiùs et expressiùs occurrere cupientes, præsentis decreto statuimus, ut quicumque receperit aliquod beneficium, curam habens animarum annexam, si priùs

tale beneficium habebat, eo sit ipso jure privatus: et si fortè illud retinere contenderit, etiam alio spoliatur. Is quoque, ad quem prioris spectat donatio illud post receptionem alterius liberè conferat, cui meritò viderit conferendam: et si ultra sex menses conferre distulerit, non solum ad alios secundum Lateranensis Concilii statutum ejus collatio devolvatur, verum etiam tantum de suis cogatur proventibus in utilitatem ecclesiæ, cujus est illud beneficium assignare, quantum à tempore vacationis ipsius constiterit esse perceptum. Hoc idem in personatibus esse decernimus observandum: addentes ut in eadem ecclesia nullus plures dignitates aut personatus habere præsumat, etiam si curam non habeant animarum. Circa sublimes tamen et literatas personas, quæ majoribus beneficiis sunt honorandæ, cum ratio postulaverit, per Sedem Apostolicam poterit dispensari.

In Sexto, tit. 16. De officio Ordinarii. CAP. III.

Ad Sess. 7. de ref. cap. 5.

ORDINARIUM locorum subditos suos plures dignitates vel ecclesias, quibus animarum cura imminet, obtinentes, seu personatum aut dignitatem cum alio beneficio, cui cura similis est annexa, districtè compellant dispensationes, auctoritate quarum hujusmodi ecclesias, personatus seu dignitates canonicè tenere se asserunt intra tempus pro facti qualitate ipsorum Ordinariorum moderandum arbitrio exhibere. Quòd si fortè justo impedimento cessante, nullam dispensationem intra idem tempus contigerit exhiberi ecclesiæ beneficia, personatus, seu dignitates, quæ sine dispensatione aliqua eo ipso illicitè detineri constabit, per eos ad quos eorum collatio pertinet, liberè personis idoneis conferantur. Ceterum si dispensatio exhibita sufficiens evidenter appareat, exhibens nequaquam in beneficiis hujusmodi, quæ canonicè obtinet, molestetur. Provideat tamen Ordinarius, qualiter nec animarum cura in eisdem ecclesiis, personatibus seu dignitatibus negligatur: nec beneficia ipsa debitis obsequiis defraudentur. Si verò de dispensationis exhibitæ sufficientia dubitetur, super hoc erit ad Sedem Apostolicam recurrendum: cujus est æsti-

mare quem modum sui beneficii esse velit. In conferendis insuper personatibus et dignitatibus et aliis beneficiis curam habentibus animarum annexam: iidem Ordinarii diligentiam illam observent, ut personatum, dignitatem vel aliud beneficium similem curam habens animarum, alicui plura similia obtinenti non antè conferre præsumant, quàm eis super obtentis dispensatio evidenter sufficiens ostendatur: quâ etiam ostensa, ita demum ad collationem procedi volumus, si appareat per eandem, quod is, cui est collatio facienda huiusmodi personatum, dignitatem vel beneficium retinere liberè valeat cum obtentis: vel si ea quæ sic obtinet, liberè ac spontè resignet. Aliter autem de personatibus, dignitatibus et beneficiis talibus facta collatio nullus penitus sit momenti.

In Sexto. De privilegiis. CAP. I.

Ad Sess. 7. de ref. cap. 12.

VOLENTES libertatem (quam nonnullis Apostolica Sedes privilegio exemptionis indulsit) sic integram observari, ut et illam alii non infringant, et ipsi ejus limites non excedant, declaratione irrefragabili definimus, quod quantumcumque sit exempti gaudeant libertate; nihilominus tamen ratione delicti, sive contractus, aut rei de qua contra ipsos agitur, ritè possunt coram locorum Ordinariis conveniri, et illi quoad hoc suam in ipsos jurisdictionem (prout jus exigit) exercere.

Numquid ergo carent omninò in his commodo libertatis? non utique: quia nec coram Ordinariis ipsis, dummodò sit in loco exempto commissum delictum, vel contractus initus, aut res litigiosa, nec ubi domicilium habent, si alibi delinquant, vel contrahant, aut res ipsa consistat conveniri possunt aliquatenus super istis: nec domiciliorum prætextu, locorum diocesani (si ubi deliquerunt, vel contraxerunt, aut res ipsa consistit, illi conveniantur) renittendi eos illuc, vel ipsis ut illic respondeant, injungendi habeant aliquam potestatem; salvis nihilominus casibus aliis, in quibus eos Episcoporum jurisdictioni subesse Canonica præcipiunt instituta. Et idipsum decernimus circa illos, quibus, ut non nisi sub uno iudice teneantur de se conjuerentibus respondere, Apostolico privilegio

est concessum. In eos autem quibus, ne interdicti, suspendi, vel excommunicari à quoquam valeant, à Sede Apostolica est indultum (sicut sunt religiosi quàmplures) in quorum privilegiis continetur, ne quaquam Episcopus vel Archiepiscopus monasteriorum suorum monachos pro ulla causa, ullove loco interdiceret, suspendere, vel excommunicare presumat; idem Ordinarii jurisdictionem suam, quantum ad ista alienoque illi fuerint, penitus exercere non possint; nisi forsam ipsi monachi ad monasteriorum suorum prioratus Ordinarius iisdem subjectos fuerint destinati. Tunc enim etsi libere possint ad eadem monasteria revocari, ac tam illorum, quam ipsorum prioratum Ordinarius iisdem subjectos fuerint destinati. Tunc enim etsi libere possint ad eadem monasteria revocari, ac tam illorum, quam ipsorum prioratum monachi repntentur (cùm non sit inconveniens aliquem utrobique locum habere monachicum) unum alteri subesse monasterio, vel ab ipso noscitur dependere; ratione tamen eorundem prioratum dicti Ordinarii suâ jurisdictione in ipsis etiam quoad præmissa (quandiu morantur in iis) licite uti possunt.

In Clementinis, lib. 3. tit. De religiosis domibus.

Ad Sess. 7. de ref. c. 15. et Sess. 25. de ref. c. 8.

QUÆTA contingit interdum, quod xenodochiorum, leprosariarum, elemosynariarum, seu hospitalium rectores, locorum ipsorum curâ postpositâ, bona, res et jura ipsorum interdum ab occupatorum et usurpatorum manibus excutere negligunt, quinimò ea collabi et deperdi, domos et ædificia ruitis deformari permittunt: et non attento, quâd loca ipsa ad hoc fundata et fidelium erogationibus dotata fuerunt, ut pauperes infectique lepra reciperentur mibi, et ex proventus sustentarentur illorum, id renuunt inhumaniter facere, proventus eosdem in usus suos damnabiliter convertentes; cum tamen ea quæ ad certum usum largitione sunt destinata fidelium, ad illum debeant, non ad alium (salvâ quidem Sedis Apostolicæ auctoritate) converti: nos incuriam et abusum hujusmodi detestantes, hoc sacro Concilio approbante sancimus, ut ii, ad quos id de jure vel statuto in ipsorum fundatione locorum apposito, aut ex consuetudine præscripta legitime, vel privilegio Sedis Apostolicæ pertinet, loca ipsa studeant

deant in prædictis omnibus salubriter reformare : ac occupata, deperdita et alienata indebitè, in statum reduci debitum faciant ; et ad ipsarum miserabilium personarum receptionem et sustentationem debitam, juxta facultates et proventus locorum ipsorum, rectores prædictos compellere non omittant. In quo si fortè commiserint negligentiam vel defectum Ordinariis locorum injungimus, ut etiam si pia loca prædicta exemptionis privilegio munita consistant, per seipsos vel alios impleant omnia præmissa et singula, et rectores eosdem utique non exemptos, propriâ exemptos verò, et alios privilegiatos, Apostolicâ ad id auctoritate compellant, Contradictores, cujuscumque status aut conditionis existant, aut præhentes eisdem circa præmissa consilium, auxilium, vel favorem, per censuram ecclesiasticam, et aliis juris remediis compescendo ; nullum tamen per hoc exemptionibus seu privilegiis ipsis quoad alia præjudicium generando. Ut autem præmissa promptius observentur, nullus ex locis ipsis secularibus clericis in beneficium conferatur ; etiamsi de consuetudine (quam reprobamus penitus) hoc fuerit observatum : nisi in illorum fundatione secùs fuerit constitutum, seu per electionem sit de rectore locis hujusmodi providendum. Sed eorum gubernatio viris providis, idoneis, et boni testimonii committatur, qui sciant, velint, et valeant loca ipsa bona eorum ac jura utiliter regere ; et eorum proventus et redditus in personarum usum miserabilium fideliter dispensare : et quos in usus alios bona prædicta convertere præsumptio verisimilis non existat : in quibus sub obtestatione divini judicii illorum, ad quos dictorum locorum commissio pertinet, conscientias oneramus. Illi etiam, quibus dictorum locorum gubernatio seu administratio committetur, ad instar tutorum et curatorum juramentum præstare, ac de locorum ipsorum bonis inventaria conficere, et Ordinariis, seu aliis quibus subsunt loca hujusmodi, vel deputandis ab eis, annis singulis de administratione sua teneantur reddere rationem. Quòd si secùs à quoquam fuerit attentatum, collationem, provisionem, seu ordinationem ipsam carere decernimus omni robore fir-

mitatis. Præmissa verò ad hospitalia militarium Ordinum, aut religiosorum etiam aliorum extendi minime volumus. Quorum tamen hospitalium rectoribus in sanctæ obedientiæ virtute mandamus, ut in illis secundum suorum Ordinum instituta et antiquas observantias providere pauperibus, et hospitalitatem debitam in illis tenere procurent: ad quod per superiores eorum arctâ restrictione cogantur, statutis aut consuetudinibus quibuslibet non obstantibus in præmissis. Ceterum nostræ intentionis existit, quòd si quæ hospitalia, altare vel altaria, et cœmeterium ab antiquo habentia, et presbyteros celebrantes, et sacramenta ecclesiastica pauperibus ministrantes, seu si parochiales rectores consueverint in illis exercere præmissa, antiqua consuetudo servetur, quoad exercenda et ministranda spiritualia supradicta.

Concilium Lateranen. sub Innocentio III. c. 21.

De pœn. et remiss. c. Omnis.

Ad Sess. 13. de Sacr. Euch. Can. 9. et Sess. 14. de Sacr. pœnit. Can. 8.

OMNIS utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua solus peccata confiteatur fideliter, saltem semel in anno a proprio sacerdote; et injunctam sibi pœnitentiam studeat pro viribus adimplere, suscipiens reverenter ad minus in Pascha Eucharistiæ sacramentum, nisi forte de consilio proprii sacerdotis, ob aliquam rationabilem causam, ad tempus ab ejus perceptione duxerit abstinendum; alioquin et vivens ab ingressu Ecclesiæ arceatur, et moriens Christianâ careat sepulturâ. Unde hoc salutare statutum frequenter in Ecclesiis publicetur ne quispiam ignorantia cecitate velamen excusationis assumat. Si quis autem alieno sa-

---

a Id est *Parocho*, c. Ut dominicis de parocho c. Nuper de sent. exc. c. Vices de treug. in Extravag. comm. et cap. Inter cunctas de priv. eod. Verùm ad Episcopum extendi docent. c. Et temporis 16. q. 1. c. Relatio 21. q. 1. c. Licet, de feriis et c. Nullus, de paroch. quippe cui totius plebis animæ sunt commissæ. c. Quæcumque 10. q. 1. et c. Præcipimus. 12. q. 1. quin et Parochi nomine venit in Conc. Verrens. passim.

cerdoti voluerit juxta de causa sua confiteri peccata
 licentiam prius postulet et obtineat à proprio sacerdo-
 te, cum aliter ille ipsum non possit solvere vel ligare.
Lib. 3. Clem. De vita et honestate Clericorum.

Sess. 18. de ref. cap. 3.

QUONIAM qui, abjectis vestibus proprio congruen-
 tibus Ordini, alias assumere, et in publico por-
 tare rationabili causâ cessante præsumit, professorem
 illius Ordinis prærogativâ se reddit indignum; præ-
 senti constitutione sancimus, quod quicumque cleri-
 cus virgatâ, vel partitâ, veste publicè utetur (nisi
 causa rationabilis subsit) si beneficiatus existerit, per
 sex menses à perceptione fructuum beneficiorum quæ
 obtinet, sit eo ipso suspensus: si verò beneficiatus
 non fuerit, in sacris tamen Ordinibus extra sacerdo-
 tium constitutus, per idem tempus reddatur eo ipso
 inhabilis ad ecclesiasticum beneficium obtinendum.

Idem quoque censemus de clericis aliis, vestem ta-
 rem, simul et tonsuram publicè descrentibus clerica-
 lem. Dignitatem verò, personatum seu beneficium a-
 liud obtinens, cui cura imminet animarum, nec non
 ceteri in sacerdotio constituti, ac religiosi quilibet,
 quos oportet per decentiam habitûs extrinseci morum
 intrinsecam honestatem ostendere, si (præterquam ex
 causa rationabili) publicè vestem ferant hujusmodi,
 aut insulam seu pileum lineum publicè portent in ca-
 pite; sint eo ipso beneficiati, videlicet à perceptione
 fructuum beneficiorum quæ obtinent, suspensi per an-
 num. Ceteri verò sacerdotes et religiosi quilibet per
 idem tempus reddantur inhabiles ad quodcumque be-
 neficium ecclesiasticum obtinendum. Sed et tales et
 ceteri quicumque clerici uteutes epitogio, seu tabardo
 foderato usque ad oram, et ita brevi, quòd vestis infe-
 rior notabiliter videatur; epitogium ipsum seculares
 clerici et religiosi, administrationem habentes, tene-
 antur intra mensem dare pauperibus, ceteri verò re-
 ligiosi administrationem non habentes, intra idem
 tempus illud teneantur suis superioribus assignare in
 pios usus aliquos convertendum. Alioquin beneficiati
 suspensionis, ceteri verò inhabilitatis pœnas prædictas
 per idem tempus se noverint incurrisse.

Huic insuper adijcimus sanctioni, ut clerici, praesertim beneficiati, caligis seacatis, rubeis, aut viridibus publicè non utantur.

Lib. 3. Decretal. De Ecclesiis aedificandis.

C A P. I I I.

Ad Sess. 21. de ref. cap. 4.

AD audientiam nostram noveris pervenisse, quod villa quae dicitur H. tantum perhibetur ab ecclesia parochiali distare, ut tempore hiemali, cum pluviae inundant, non possint parochiani sine magna difficultate ipsam adire: unde non valent congruo tempore ecclesiasticis interesse officiis. Quia igitur dicta ecclesia ita dicitur redditibus abundare, quod praeter illius villae proventus, minister illius convenienter valet sustentationem habere: mandamus, quatenus si res ita se habet, Ecclesiam ibi aedifices, et in ea sacerdotem sublato appellationis obstaculo, ad praesentationem rectoris Ecclesiae majoris cum Canonico fundatoris assensu instituas, ad sustentationem suam ejusdem villae obventiones ecclesiasticas percepturum; providens tamen ut competens in ea honor pro facultate loci matri servetur: quod quidem fieri posse videtur, cum ejusdem villae dominus viginti arras terrae frugiferae velit ad usum sacerdotis conferre. Si vero persona matri Ecclesiae virum idoneum praesentare distulerit, vel opus illud voluerit impedire: tu nihilominus facias idem opus ad perfectionem deduci, et virum bonum, appellationis cessante diffugio, instituere non omittas.

Lib. 1. Clement. De aetate et qualitate et ordine proficiendorum.

Ad Sess. 22. de ref. cap. 4.

UT ii qui divinis in cathedralibus vel collegiatis, secularibus vel regularibus Ecclesiis sunt mancipati officiis, vel mancipabuntur in posterum, ad suscipiendos sacros Ordines propensius inducantur: Statuimus, ut nullus de cetero in hujusmodi Ecclesiis vocem in Capitulo habeat (etiam si hoc sibi ab aliis liberè concedatur) nisi saltem in subdiaconatus ordine fuerit constitutus. Illi verò qui dignitates, personatus officia vel praebendas, quibus certi ordines sunt anne-

xi, pacificè nunc obtineant in eisdem ecclesiis, vel obtinuerint in futurum, nisi (justo impedimento cessante) ad hujusmodi ordines se promoveri fecerint intra annum, ex tunc, donec ad eos promoti fuerint, nullo modo vocem in Capitulo habeant eorundem; ipsisque distributionum, quæ dantur iis qui certis horis intersunt, pars dimidia subtrahatur: non obstantibus quibuslibet consuetudinibus vel statutis. Pœnis aliis, quæ contra tales promoveri ad Ordines recusantes statuuntur in jure, nihilominus in suo robore permansuris.

In Sexto, lib. 2. tit. De appellationibus. CAP. III.

Ad Sess. 22. de ref. cap. 7.

ROMANA Ecclesia et infra. Cùm Suffraganeorum Rhemensis Ecclesiæ, suorumque officialium (qui generaliter de causis ad ipsorum forum pertinentibus eorum vices supplendo cognoscunt) annuum et idem consistorium, sive auditorium sit censendum: ab ipsis officialibus, non ad dictos Suffraganeos (ne ab eisdem ad se ipsos interponi appellatio videatur) sed de jure ad Rhemensem est curiam appellandum. Ab Archidiaconis verò, aliisque inferioribus prælatis Suffraganeis subjectis eisdem et eorum officialibus, ad Suffraganeos ipsos debet, et non ad eandem Curiam (omissis dictis Suffraganeis) appellari; nisi aliud Rhemensis Ecclesiæ de consuetudine competat in hac parte. Cùm autem ad prælatam curiam ab eorundem Suffraganeorum vel suorum officialium audientia fuerit appellatum, Rhemensis Archiepiscopus (qui pro tempore fuerit) vel officialis ipsius nullatenus in appellationis causa interpositæ ante definitivam sententiam citent partes, nec etiam aliis illam committent, appellationis ejusdem causâ probabili seu legitima non expressâ.

Si verò vocatis partibus, vel nullatenus, aut non intra decem dies post interlocutoriam vel definitivam sententiam appellatum fuisse, seu aliquid aliud simile sicque non esse per appellationem ad eundem Archiepiscopum vel ejus officialem devolutum negotium proponatur: iidem (nisi prius ipsis constiterit causam ipsam ad eos totaliter fuisse delatam) prohibere, ne in causa illa, vel ne ad executionem procedatur sententiæ, non præsumant.

Quod si obijciatur ex injusta causa, seu minus legitima, ante sententiam appellationem interpositam extitisse, et ex eo non esse appellationem hujusmodi admittendam: nequeunt prædicti Archiepiscopus vel ejus officialis prohibere, ne procedatur in causa, nisi prius appellatione receptâ velut emissâ ex causa probabili cognoscere incipiant de causa hujusmodi, an sit vera. Si autem post sententiam in casibus à jure prohibitis (ut-pote à sententia super manifesto et notorio crimine, vel de quo quis in jure confessus extitit, promulgata) vel consimilibus appellatum fuisse dicatur: possunt, ne sententia executioni mandetur (postquam cognoscere cœperint, utrum sit recipienda, vel non appellatio ab eo interposita) inlibere. In alium quoque qui circa rem, de qua inter appellantem et appellatum controversia vertitur, aliquid post eorum inhibitionem attentat: non valent occasione hujusmodi jurisdictionem aliquam vindicare. Cùm verò is qui ad Rhemensem curiam super aliqua causa vocem appellationis emittit, nihilominus in causis aliis Ordinarii sui jurisdictioni subjiciatur: Rhemensis Archiepiscopus vel officialis ipsius nequaquam jurisdictionem ipsam in aliis impediunt, ut ab ejusdem Ordinarii potestate totaliter eximant taliter appellantem. Debet autem ad eos ab Episcopis præfate provincie super causis, in quibus temporalem jurisdictionem exercent, nisi fortè de consuetudine aut privilegio, sive jure alio speciali sit appellandum ad alium, appellari. Sententias quoque interdicti vel suspensionis seu excommunicationis in appellantem ab eo, à quo appellatum proponitur, promulgatas, nullatenus nisi vocatis partibus, et de appellatione legitimè cognito, revocent aut denuncient esse nullas. Cùm autem ad Rhemensem Archiepiscopum ab audientia Suffraganei sui super aliqua causa fuerit ante sententiam appellatum; idem Archiepiscopus (postquam de appellatione cognita constiterit eam minus rationabilem extitisse) causam ad eundem Suffraganeum remittere non postponat.

Bonifacius VIII. In Sexto lib. 3. tit. 2. Clericis conjugatis, cap. unic.

Ad Sess. 23. de ref. cap. 6.

CLERICI qui cum unicis et virginibus contraxerunt, si tonsuram et vestes deferant clericales, privilegium retineant *a* Canonis ab Innocentio secundo prædecessore nostro editi in favorem totius ordinis clericalis. Et cum juxta *b* Parisiense Concilium nullus clericus distringi debeat, aut condemnari à iudice seculari; præsentì declaramus edicto, hujusmodi clericos conjugatos pro commissis ab eis excessibus vel delictis trahi non posse criminaliter aut civiliter ad iudiciumulare: nec ab ipsis seculariter (ne per unam viam concedatur eisdem iudicibus, quod per aliam denegatur) ullatenus condemnari. In ceteris autem, vel nisi ut præmittitur, tonsuram vel vestem deferant clericales, etiam in præmissis eos gaudere volumus privilegio clericali.

Gregorius X. in generali Concilio Lugdunensi. In 6. lib. 3. tit. 20. De censibus et exactionibus.

Ad Sess. 24. de ref. cap. 3.

EXIGIT perversorum audacia, ut non simus solà delictorum prohibitione contenti, sed etiam poenam delinquentibus imponamus. Constitutionem itaque felicis recordationis Innocentii Papæ Quarti, prædecessoris nostri, editam super non recipiendis in pecunia procuracionibus, ac super receptionem munerum visitantibus, eorumque familiaribus interdicta, quam multorum fertur, temeritas præterire, volentes inviolabiliter observari, eam decernimus poenæ adjectione juvandam: Statuentes ut universi et singuli, qui ob procuracionem sibi ratione visitationis debitam exigere pecuniam, vel etiam à volente recipere, vel alias constitutionem ipsam recipiendo munera, sive visitationis officio non impenso, procuracionem in vietualibus, aut aliquid aliud procuracionis occasione, violare

a Si quis suadente, 17. q. 4. *b* c. Nullus de foro com. in 6.

præsumpserint, duplum ejus quod receperint Ecclesie à qua id receptum fuerit, intra mensem reddere teneantur. Alioquin ex tunc Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, duplum ipsum ultra prædictam tempus restituere differentes, ingressum sibi Ecclesie sentiant interdictum. Inferiores verò ab officio et beneficio noverint se suspensos, quousque de duplo hujusmodi gravatis Ecclesiis plenariam satisfactionem impendant, nullà eis in hoc dantium remissione, liberalitate, seu gratiâ valiturâ.

Ex Concilio Lateranens. sub Innoc. III. cap. 8. et lib. 5. Decretalium, tit. 1. De accusationibus et inquisitionibus, cap. 24.

Ad Sess. 24. de ref. cap. 5.

QUALITER et quando debeat prælatus procedere ad inquirendum et puniendum subditorum excessus, ex auctoritatibus novi et veteris Testamenti colligitur evidenter, ex quibus postea processerunt canonicæ sanctiones, sicut olim aperte distinximus, et nunc sacri approbatione Concilii confirmamus. Legitur enim in Evangelio, quòd villicus ille qui diffamatus a erat apud dominum suum quasi dissipasset bona ipsius audivit ab illo: Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuæ; jam enim non poteris villicare. Et in Genesi Dominus ait; Descendam et videbo *b* utrum clamorem, qui venit ad me, opere compleverunt. Ex quibus auctoritatibus manifestè comprobatur, quòd non solum cum subditis, verùm etiam cum prælatus excedit, si per clamorem et famam ad aures superioris pervenerit, non quidem à malevolis et maledicis, sed à providis et honestis, nec semel tantum, sed sæpè (quod clamor innuit, et diffamatio manifestat) debet coram Ecclesie senioribus veritatem diligentius perscrutari; ut si rei poposcerit qualitas, canonica districtio culpam feriat delinquentis, non tanquam sit auctor et iudex, sed quasi deferente famâ vel dennoctante clamore, officii sui debitum exequatur. Licet autem hoc sit observandum in subditis, diligentibus tamen observandum est in prælatis, qui qua-

a Lucæ 16: 2. *b* Genes. 18: 21.

si signum sunt *a* positi ad sagittam. Et quia non possunt omnibus complacere, cum ex officio teneantur non solum arguere, sed etiam increpare; quin etiam interdum suspendere, nonnumquam verò ligare, frequenter odium multorum incurrunt, et insidias patiuntur: ideo sancti Patres providè statuerunt, ut accusatio prelatorum non facilè admittatur; ne concussis columnis, corruat ædificium; nisi diligens adhibeatur cautela, per quam non solum falsæ, sed etiam malignæ criminatiõni janua præcludatur. Verùm ita voluerunt providere prelati, ne criminarentur injustè, ut tamen caverent, ne delinquerent insolenter, contra morbum utrumque invenientes congruam medicinam, videlicet ut criminalis accusatio, quæ ad diminutionem capitis (id est, degradationem) intenditur, nisi legitima præcedat inscriptio, nullatenus admittatur. Sed cum super excessibus suis quisquam fuerit infamatus, ita ut jam clamor adscendat, qui diutius sine scandalo dissimulari non possit, vel sine periculo tolerari, absque dubitationis scrupulo, ad inquirendum et puniendum ejus excessus, non ex odii fomite, sed charitatis procedatur affectu, quatenus si fuerit gravis excessus, etsi non degradetur ab ordine, ab administratione tamen amoveatur omnino: quod est secundum evangelicam sententiam, à villicatione villicam amoveri, qui non potest villicationis suæ dignam reddere rationem. Debet igitur esse præsens is contra quem faciendâ est inquisitiõ, nisi se per contumaciam absentaverit: et exponenda sunt ei illa capitula, de quibus fuerit inquirendum, ut facultatem habeat defendendi seipsum. Et non solum dicta, sed etiam nomina ipsa testium sunt ei, ut quid, et à quo sit dictum appareat, publicanda: nec non exceptiones et replicationes legitime admittendæ, ne per suppressionem nominum infamandi, per exceptionum verò exclusionem, deponendi falsum, audacia præbeatur. Ad corrigendos itaque subditorum excessus, tantò diligentius debet prelatus assurgere quanto lamnabilius eorum offensas desereret incorrectas: contra

quos, ut de notoriis excessibus taceatur, etsi tribus modis possit procedi, per accusationem videlicet, denunciationem, et inquisitionem eorum, ut tamen in omnibus diligens adhibeatur cantela, ne fortè per leve compendium ad grave dispendium veniatur: sicut accusationem legitima præcedere debet inscriptio, sic et denunciationem charitativa admonitio, et inquisitionem clamorosa insinuatio prævenire: illo semper adhibito moderamine, ut juxta formam judicii, sententiæ quoque forma dicatur. Hanc tamen ordinem circa regulares personas non credimus usquequaque servandum, quæ, cum causa requirit, facilius et liberius à suis possunt administrationibus amoveri.

Lib. 5. Decretalium tit. 33. De privilegiis et excess. privileg. cap. 16.

Ad Sess. 24. de ref. cap. 11.

CUM capella ducis Burgundia gaudere dicatur hujusmodi privilegio, quòd nullus Archiepiscopus vel Episcopus in personas Canonicorum ejusdem capelle suspensionis, vel excommunicationis, aut interdicti sententias audeat promulgare: quidam capellæ supradictæ Canonici, qui parochiales ecclesias à te tenent, occasione privilegii præhibiti, in his etiam quarum jurisdictio ad te pertinet, ita se dicunt exemptos, ut quantumcumque graviter interdum excedant, tæ correctioni recusent et sententiæ subjacere. Quocirca mandamus, quatenus in quantum exempti sunt, ejusdem ratione capellæ apostolicis privilegiis deseras reverenter, sed in quantum ratione parochialium Ecclesiarum, vel aliàs jurisdictionem tuam respicere dignoscuntur, officii tui debitum in eisdem liberè prosequaris.

In Sexto, lib. 3. tit. 3. De Clericis non residentibus, cap. 1.

Ad Sess. 24. de ref. cap. 12.

CONSUETUDINEM, quæ in quibusdam partibus inolevit, quæ canonici et alii beneficiati seu clerici cathedralium, et aliarum collegiatarum Ecclesiarum, distributiones quotidianas (quæ aliàs manubria beneficia seu victualia nuncupantur, et tantum residentibus tribuuntur) qualitercumque in civitatibus seu aliis locis (in quibus ipsæ consistunt Eccle-

cia) sint presentes, licet divinis officiis non intersint, ex integro percipiant, ac si continuè in ipsis Ecclesiis, in eisdem officiis deservirent, penitus improbantur: Statuimus ut distributiones ipsæ quotidianæ in quibuscumque rebus consistant, canonicis ac aliis beneficiatis, et clericis Ecclesiarum ipsarum, qui eisdem officiis in ipsis Ecclesiis adhaerint, tribuantur juxta Ecclesiæ cujuslibet ordinationem rationabilem jam factam, seu etiam faciendam: qui verò aliter de distributionibus ipsis quidquam receperit (exceptis illis quos infirmitas seu juxta et rationabilis corporalis necessitas aut evidens Ecclesiæ utilitas excusaret) rerum sic receptorum dominium non acquirat, nec faciat eas suas, imò ad omnium restitutionem, quæ contra hujusmodi constitutionem nostram receperit, teneatur. De distributionibus etiam pro defunctorum anniversariis largiendis idem decernimus observandum.

In Sexto, lib. 3. tit. 16. De statu regularium, cap. 1.

Ad Sess. 25. de regul. et monial. cap. 5.

PERICULOSO et detestabili quarundam monialium statui (quæ honestatis laxatis habitibus, et monachali modestia, sexusque verecundia, impudenter abjectis, extra sua monasteria nonnumquam per habitacula secularium personarum discurrunt, et frequenter intra eadem monasteria personas suspectas admittunt, in illius, cui suam integritatem voluntate spontanea devoverunt, gravem offensam, religionis opprobrium et scandalum plurimorum) providere salubriter copientes presenti constitutione perpetuò irrefragabiliter valiturâ, sancimus, universas et singulas moniales presentes atque futuras, cujuscumque Religionis sint, vel Ordinis, in quibuslibet mundi partibus existentes, sub perpetua in suis monasteriis debere de cetero permanere clausura: ita quod nulli earum religionem tacitè vel expressè professæ, sit vel esse valeat quacumque ratione vel causâ (nisi fortè tanto et tali morbo evidenter earum aliquam laborare constaret, quòd non posset cum aliis absque gravi periculo seu scandalo commemorari) mo-

monasteria ipsa deinceps egrediendi facultas, nullique aliquatenus inhonestæ personæ, nec etiam honestæ (nisi rationabilis et manifesta causa existat, ac de illius, ad quem pertinerit, speciali licentiâ) ingressus vel accessus pateat ad easdem: ut sic à publicis et mundanis conspectibus separata, omnino servire Deo valeant liberis, et (lasciviendi opportunitate sublatâ) eidem corda sua et corpora in omni sanctorum diligentibus custodire. Sanè ut hoc salutare statutum commodis valeat observari, districtius inhibemus, ne in monasteriis Ordinum non mendicantium, aliqua recipiantur de cetero in sorores, nisi quot poterunt de ipsorum monasteriorum bonis sive proventibus absque penuria sustentari: si secus actum fuerit, irritum decernentes.

Verùm quando Abbatissa vel Priorissa cujusvis monasterii, pro feudo quod monasterium ipsum tenet ab aliquo Principe seu domino temporali, sibi debet homagium vel fidelitatis sacramentum præstare (nisi quod per procuratorem illud præstet, possit efficere apud eum) de monasterio cum honesta et decenti societate exire poterit eo casu licenter, homagio facto, quamprimum commodè poterit, seu fidelitatis præstito sacramento, ad ipsum monasterium è vestigio reversura: sic quod in fraudem residentie sive moræ claustralis nihil fiat omnino.

Porro ne moniales causam seu occasionem habeant evagandi, Principes seculares ac alios dominos temporales rogamus, requirimus et obsecramus per viscera misericordie Jesu Christi, eisdem in remissionem peccaminum nihilominus suadentes, quod Abbatissas ipsas, et Priorissas, ac moniales quascunque, monasteriorum suorum curam, administrationem negotiorum gerentes, quibuscumque nominibus censeantur, per procuratores in suis tribunalibus seu curiis litigare permittant: ne pro constituendis procuratoribus (qui adornari in aliquibus partibus nuncupantur) seu aliis ejusmodi, easdem oporteat evagari. Si qui verò contra præsumperint, exhortationi hujusmodi rationabili atque sancte obtemperare nolentes, cum sit juri contrarium, quod mu-

lieres (præsertim Religiosæ) per seipsas litigare cogantur, et à via deviet honestatis, et periculum animarum inducat, ad hoc per suos Ordinarios ecclesiasticos censura ecclesiastica compellantur. Episcopis autem et aliis prælatis superioribus et inferioribus quibuscumque injungimus, quòd et ipsi causas, seu negotia, quæ præfate moniales habebunt agere, coram ipsis, aut in curiis eorundem, sive sint homagia, fidelitatis sacramenta, lites, vel quidquid aliud, ipsa per procuratores earum fieri faciant et tractari.

Et quoniam parum esset condere jura, nisi essent qui ea executioni debite demandarent, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis et Episcopis universis districtè in virtute sanctæ obedientiæ, sub obtestatione divini judicii, et interminatione maledictionis æternæ præcipiendo mandamus, quatenus eorum quilibet in civitate ac diocesi propria in monasteriis monialium sibi ordinario jure subjectis, sua, in iis verò quæ ad Romanam immediatè spectant Ecclesiam, Sedis Apostolicæ auctoritate; Abbates vero et alii tam exempti quàm non exempti prælati, ecclesiarum, monasteriorum, et Ordinum quorumcumque, in monasteriis hujusmodi sibi subjectis de clausura convenienti, ubi non est, ipsorum monasteriorum expensis et fidelium elemosynis, quas ad hoc procurent diligentius faciendâ, et de ipsis monialibus includendis, quamprimum commodè poterunt providere, procurent: si divinæ ac nostræ indignationis voluerint acrimoniam evitare: contradictores atque rebelles per censuram ecclesiasticam appellatione postpositâ compescendo: invocato ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachii secularis. Per hoc autem in monasteriis exemptis Ordinarii locorum, quoad alia, nullam sibi credant jurisdictionem vel potestatem aliquatenus attributam.

Ex Innocentio III in Concilio Lateranensi, cap. 12. et lib. 3. Decretal. tit. 35. de stat. monachorum, cap. 7.

Ad Sess. 25. de regul. et monial. cap. 8.

In singulis regnis sive provinciis fiat de triennio in triennium, salvo jure diocesanorum Pontificum,

Commune Capitulum Abbatum atque Priorum, Abbates proprios non habentium, qui non consueverunt tale Capitulum celebrare: ad quod univērsi conveniant, præpeditioem canonicam non habentes, apud unum de monasteriis ad hoc aptum, hoc adhibito moderamine, ut nullus eorum plus quam sex electiones, et octo personas adducat. Advocent autem charitative in hujus novitatis primordiis duos Cisterciensis Ordinis Abbates vicinos, ad præstandum sibi consilium et auxilium opportunum, cum sint in hujusmodi Capitalis celebrandis ex longa consuetudine plenius informati. Qui absque contradictione duos sibi de ipsis associent, quos viderint expedire. Ac ipsi quatuor præsent Capitulo universo, ita quòd ex hoc nullus eorum auctoritatem pralationis assumat, undè, cum expedierit, providà possint deliberatione mutari. Hujusmodi verò Capitulum aliquod certis diebus continuè juxta morem Cisterciensis Ordinis celebretur, in quo diligens habeatur tractatus de reformatione Ordinis, et observantia regulari: et quod statutum fuerit, illis quatuor approbantibus, ab omnibus inviolabiliter observetur, omni excusatione et contradictione ac appellatione remotis, proviso nihilominus ubi sequenti termino debeat Capitulum celebrari: et qui convenerint, vitam ducant communem, et faciant proportionabiliter simul omnes communes expensas: ita quòd si non omnes potuerint in eisdem, saltem plures simul in diversis domibus commorentur. Ordinentur etiam in eodem Capitulo religiosæ ac circumspectæ personæ, quæ singulas abbatias ejusdem regni sive provinciæ, non solum monachorum, sed etiam monialium, secundum formam sibi præfixam, vice nostrâ studeant visitare, corrigentes et reformantes, quæ correctionis et reformationis officio viderint indigere; ita quòd si rectorem loci cognoverint ab administratione penitus amovendum, denuncient Episcopo proprio, ut illum amovere procuret: quòd si non fecerit, ipsi visitatores hoc referant ad Apostolicæ Sedis examen. Hoc ipsum regulares canonicos secundum ordinem suam solumus et præcipimus observare. Si verò in hac no-

vitae quidquam difficultatis emergerit, quod per praedictas personas nequeat expediri, ad Apostolicæ Sedis iudicium absque scandalo referatur; ceteris irrefragabiliter observatis, quæ concordati fuerint deliberatione provisæ.

Porro diocesani Episcopi monasteria sibi subjecta ita studeant reformare, ut cum ad ea prædicti visitatores accesserint, plus in illis inveniant, quod commendatione, quam quod correctione sit dignum; attentissimè præcipientes, ne per eos dicta monasteria indebitis oneribus aggraventur. Quia sic volumus superiorum jura servari, ut inferiorum nolimus iniurias sustinere. Ad hoc districtè præcipimus tam diocesanis Episcopis, quam personis, quæ præerunt Capitulis celebrandis ut per censuram ecclesiasticam, appellatione remotâ, compescant advocatos, patronos, vicedominos, rectores et consules, magnates et milites, seu quoslibet alios, ne monasteria præsumant offendere in personis ac rebus. Et si forsitan offenderint, eos ad satisfactionem compellere non omitant, ut liberius et quietius omnipotenti Deo valeant famulari.

In Sexto, lib. 1. tit. 3. De rescriptis, cap. 11.

Ad Sess. 25. de ref. cap. 10.

STATUTUM quod circa iudices à Sede Apostolica deputandos nuper edidimus, cum quædam contenta in eo, quæ pro communi utilitate credebantur inducta (sicut experientia docuit) tendere dignoscantur ad noxam, sanctione præsentis quam irrefragabiliter observari mandamus, suadente utilitate, in melius duximus reformandum. Sancimus igitur; ut nullis, nisi dignitate præditis, aut personatum obtinentibus, seu Ecclesiarum cathedralium canonicis, causæ auctoritate litterarum Sedis Apostolicæ, vel legatorum ejus, de cetero committantur; nec audiantur alibi quam in civitatibus vel locis insignibus, ubi possit commodè copia peritorum haberi.

BULLA S. D. N. D. PII
DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ IV.

Super forma juramenti professionis fidei.

PIUS, EPISCOPUS,
SERVUS SERVORUM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

INJUNCTUM a nobis Apostolicæ servitutis officium requirit, ut ea quæ Dominus omnipotens, ad providam Ecclesiæ suæ directionem, sanctis Patribus in nomine suo congregatis, divinitus inspirare dignatus est, ad ejus laudem et gloriam incunctanter exequi properemus. Cum itaque juxta Concilii Tridentini dispositionem omnes, quos deinceps cathedralibus et superioribus ecclesiis præfici, vel quibus de illarum dignitatibus, canonicatibus, et altis quilibetque beneficiis ecclesiasticis, curam animarum habentibus provideri contingeret, publicam orthodoxæ fidei professionem facere, sequæ in Romanæ Ecclesiæ obedientia permansuros spondere, et jurare, teneantur: Nos volentes, etiam per quoscumque, quibus de monasteriis, conventibus, domibus, et aliis quibuscumque locis, Regularium quorumcumque Ordinum, etiam Militiarum, quocumque nomine vel titulo providebitur, idem servari, et ad hoc, ut unius ejusdem fidei professio uniformiter ab omnibus exhibeatur, unicæque et certa illius forma cunctis innotescat, nostræ sollicitudinis partes, in hoc alicui minimè desiderari, formam ipsam, presentibus annotatam, publicari, et ubique gentium per eos, ad quos ex decretis ipsius Concilii et alios prædictos spectat; recipi et observari, ac sub penis per Concilium ipsum in contravenientes latis, juxta hanc et non aliam formam, professionem prædictam solemniter fieri, auctoritate Apostolica tenore presentium districtè præcipiendo mandamus, hujusmodi sub tenore. *b* EGO. N. firma fidè credo et profiteor om-

a Qui propterea ad fidei professionem teneantur declarat Bulla Pii V, *In sacro-sancta*, 1654. *b* Cap. Ego N. de jurejurando.

nia et singula, quæ continentur in Symbolo fidei, quo sancta Romana Ecclesia utitur, videlicet: Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem coeli et terre, visibilium omnium et invisibilium: et in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum, et ex Patre natum ante omnia secula; Deum de Deo, lumen de lumine; Deum verum de Deo vero; genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt, qui propter nos homines, et propter nostram salutem descendit de cælis, et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine, et homo factus est, crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, et sepultus est, et resurrexit tertiâ die secundum Scripturas; et ascendit in cælum, sedet ad dexteram Patris; et iterum venturus est cum gloria judicare vivos et mortuos, cujus regni non erit finis: et in Spiritum sanctum Dominum, et vivificantem, qui ex Patre Filioque procedit, qui cum Patre et Filio simul adoratur, et conglorificatur, qui locutus est per Prophetas; et unam sanctam Catholicam et Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum, et expecto resurrectionem mortuorum, et vitam venturi seculi. Amen. Apostolicas et ecclesiasticas traditiones, reliquasque ejusdem Ecclesiæ observationes et constitutiones firmissimè admitto, et amplector. Item sacram Scripturam juxta eum sensum quem tenuit et tenet sancta mater Ecclesia, cujus est judicare de vero sensu, et interpretatione sacrarum Scripturarum admitto, nec eam unquam, nisi juxta unanimem consensum patrum accipiam, et interpretabor. Profiteor quoque septem esse verè et propriè Sacramenta novæ legis à Jesu Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis necessaria, scilicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam-Uctionem, Ordinem et Matrimonium; illaque gratiam conferre, et ex his Baptismum, Confirmationem et Ordinem, sine sacrilegio reiterari non posse, Receptos quoque et approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus, in supradictorum omnium Sacra-

mentorum solemnī administratione recipio, et ad-
 mitto: omnia et singula, quæ de peccato originali,
 et de justificatione in sacro-sancta Tridentina Syn-
 nodo definita et declarata fuerunt, amplector et re-
 cipio: Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum
 proprium et propitiatorium sacrificium pro vivis,
 et defunctis: atque in sanctissimo Eucharistiæ Sa-
 cramento esse verè, realiter et substantialiter corpus
 et sanguinem, unà cum anima et divinitate Domini
 nostri Jesu Christi, fierique conversionem totius sub-
 stantiæ panis in corpus, et totius substantiæ vini in
 sanguinem; quam conversionem Catholica Ecclesia
 transsubstantiationem appellat. Fateor etiam sub al-
 tera tantùm specie, totum atque integrum Christum,
 verumque Sacramentum sumi. Constantè teneo Pur-
 gatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suf-
 fragiis juvari: Similiter et sanctos unà cum Christo
 regnantes, venerandos atque invocandos esse, eosque
 orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reli-
 quas esse venerandas. Firmissimè assero, imagines
 Christi, ac Deiparæ semper virginis, necnon alio-
 rum Sanctorum, habendas et retinendas esse, atque
 eis debitam honorem ac venerationem impertiendam:
 Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ec-
 clesia relictam fuisse; illarumque usum Christiano
 populo maximè salutarem esse affirmo: Sanctam Ca-
 tholicam, et Apostolicam Romanam Ecclesiam, om-
 nium Ecclesiarum matrem et magistram agnosco;
 Romanoque Pontifici, beati Petri, Apostolorum
 Principis, successori, ac Jesu Christi Vicario ve-
 ram obedientiam spondeo, ac juro: Cetera item om-
 nia à Sacris Canonibus, et œcumenicis Conciliis,
 ac præcipuè à sacro-sancta Tridentina Synodo tra-
 dita, definita, et declarata, indubitanter recipio at-
 que profiteor; simulque contraria omnia, atque hæ-
 reses quascumque ab Ecclesia damnatas; rejectas et
 anathematizatas, ego pariter damno, rejicio et ana-
 thematizo: Hanc veram catholicam fidem, extra
 quam nemo salvus esse potest, quam in præsentī
 sponte profiteor, et veraciter teneo, eandem inte-
 gram et inviolatam, usque ad extremum vita spiri-

tum constantissimè, Deo adjuvante, retineri et confiteri, atque à meis subditis, vel illis quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, et prædicari, quantum in me erit, curaturum, ego idem N. spondeo, voveo, ac juro: Sic me Deus adjuvet et hæc sancta Dei Evangelia. Volumus autem quòd præsentès litteræ in Cancellaria nostra Apostolica de more legantur. Et ut omnibus faciliùs pateant, in ejus Quinterno describantur, ac etiam imprimantur.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ voluntatis et mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimo quarto, Idibus Novem. Pontificatùs nostri anno quinto.

Fed. Cardinalis Cæsius.

Cæ. Glorierius.

Lectæ et publicatæ fuerunt suprascriptæ litteræ Romæ, in Cancellaria Apostolica, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimo quarto, die verò Sabbati, nonâ mensis Decembris, Pontificatùs Sanctissimi in Christo Patris, et Domini nostri, Domini Pii Papæ quarti anno quarto.

A Lomellinus, custos.

BULLA S. D. N. D. PII,
DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ IV,
Super declaratione temporis ad observanda decreta sacri, œcumenici et generalis Concilii Tridentini.

PIUS, EPISCOPUS,
SERVUS SERVORUM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

Sicut ad sacrorum Conciliorum decreta ac Canones, auctoritas atque confirmatio Apostolicæ Sedis et debet et solet accedere: ita si quæ super eis exorta sit dubitatio, ejusdem Sedis judicio et de-

claracione tollenda est. Ad aures nostras pervenit, multos esse qui dubitent, ex quo tempore coeperim decreta sacri generalis Concilii Tridentini, ad reformationem et jus positivum dumtaxat spectantia, eos ad quos pertinent, obligare, illa praesertim, quae tempora certa praestituunt ad provinciales dioecese- nasque Synodos celebrandas, ad sacros Ordines suscipiendos, ad parochiales ecclesias, aliaque beneficia ecclesiastica, quae ejusdem Concilii decretis retinere prohibitum sit, resignanda; et ad complures res hujusmodi exequandas; ad alias omnes ad praedictam reformationem jusque positivum tantum spectantes, quae observari aut evitari debeant. Nos itaque, ut omnis controversia dubitatioque tollatur, motu proprio eam rem, prout rationi, juri et aequitati convenire censuimus, duximus declarandam. Nam etsi ipsius Concilii decreta etiam de venerabilium fratrum nostrorum Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium consilio et assensu in Consistorio nostro secreto confirmata à nobis fuerunt sub finem mensis Januarii, et ab eo etiam tempore apud hanc sanctam Sedem observari coeperunt; quia tamen non parum temporis in eis Romae diligenter emendatèque imprimendis necessario consumptum fuit, et jure etiam communi sancitum est, ut Constitutiones novae vim non nisi post certum tempus obtineant; aequum nobis et justum visum, praedicta decreta omnia ad dictam reformationem jusque positivum dumtaxat spectantia, à Kalend. Maii proximè praeteriti omnes obligare coepisse, neque post eam diem excusationem cujusquam, quod ea ignoraverit, admittendam. Atque ita Apostolicam auctoritatem declaramus ac definimus, et ab omnibus judicari debere mandamus atque statuimus. Decernentes irritum et inane, si quid secus à quoquam quacumque dignitate, auctoritate et potestate praedicto contigerit judicari. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus Apostolicis, aliisque in contrarium facientibus quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae declarationis, definitionis, mandati, statuti et decreti infringere, vel ei ausu temerario

contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimo quarto, quintodecimo Kalendar. Augusti, Pontificatus nostri anno quinto.

Fed. Cardinalis Cæsius.

Cæ. Glorierius.

H. Cumyn.

Registrata apud Casarem Secretarium.

Anno à Nativitate Domini millesimo quingentesimo sexagesimo quarto, Indictione septima, die verò vigesima mensis Julii, Pontificatus sanctissimi in Christo Patris, et Domini nostri Domini Pii, divina Providentiâ Papæ Quarti, anno quinto; retrospectæ litteræ affixæ, lectæ et publicatæ fuerunt in valvis Basilicarum Principis Apostolorum de Urbe, et sancti Joannis Lateranensis necnon Cancellariæ Apostolicæ, et in Acie Campi Floræ. Per nos Jacobum Carra, et Julium Parinum, Prælibati S. D. N. Papæ Cursores.

Antonius Clerici, Magister Cursorum.

MOTUS PROPRIUS
S. D. N. D. PII, DIVINA PROVIDENTIA
PAPÆ IV.

Per quem deputantur octo Cardinales, qui faciant observari reformationes ab ipso editas, nec non decreta sacri œcumenici et generalis Concilii Tridentini.

PIUS PAPA IV.

MOTU proprio, etc. Alias nos nonnullas constitutiones, et ordinationes, reformationem majoris Pœnitentiarij, ac sacræ Pœnitentiariæ nostræ, ac Vicarii nostri, ac ejus officij, necnon Camerarij, et camerae Apostolicæ, ac Illius causarum Auditoris, nec non Palatii Apostolici causarum Auditorum, ac Gubernatoris, et Capitoline curiarum, et Contradictatum, aliorumque alme Urbis, nostræ, ac Romanæ

Curie tribunalium, et officiorum concernentes, edidimus: quæ tamen (ut intelleximus) ab eorundem officiorum, et tribunalium præfectis, ac officialibus minus diligenter observantur. Cum autem enixæ nostræ voluntatis sit, ut illa, et pariter decreta sacri Concilii Tridentini; in his quæ ad eorum officia spectant, ab eisdem omnino observentur: Nos propterea considerantes, parum esse, jura condere, nisi sint; quia ea executioni demandari, faciant, et in præmissis, prout ex debito pastoralis officii nobis (meritis licet imparibus) injuncti obligamur, salubriter et utiliter providere, præfatasque constitutiones, et ordinationes, ac decreta Concilii, quas, et quæ hic haberi volumus pro expressis, inviolabiliter observari volentes: Venerabili fratri nostro Joanni Episcopo Tusculan. Morono, Jo. Michaëli Sanctæ Anastasiæ Sacerdoto, ac Jo. Baptiste S. Clementis Cicadæ, necnon Michaëli S. Sabine Alexandrino, Clementis S. Mariæ in Ara cœli, et Ludovico S. Cyriaci in Thermis Simonettæ, ac Carolo S. Martini in Montibus Borromæo Presbyteris, necnon Vitellio S. Mariæ in porticu Vitellio nuncupatis, titulorum, diacono, *a* Cardinalibus committimus, et mandamus: quatenus ipsi *b* seu eorum major pars, conjunctim vel divisim, eorum arbitrio, etiam tanquam executores dictarum litterarum, constitutionum, et decretorum prædictorum, constitutiones, et ordinationes, ac decreta præfata, juxta tenores eorum, ac litterarum desuper confectarum, per quoscunque Pœnitentiariæ, Vicariæ, et Cameræ, ac Rotæ curiarum, ac tribunalium prædictorum iudices et officiales, sub excommunicationis lætæ sententiæ, ac privationis officiorum, et aliis eisdem Cardinalibus benè visis, etiam pecuniarum, eo ipso incurrendis pœnis, firmiter observari faciant, et cum effectu: nisi, tam in executione dictorum decretorum Concilii, quam dictarum litterarum nostrarum, aliqua dubietas, aut difficultas emerse-

a Sixtus V istius Congregationis facultates declaravit in Bulla quæ inc. *Immensa*. 1588. art. 7. *b* Confirmatur Bullâ Pii V, *Cum felicis*, 1566.

rit: quo casu ad nos referant, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis; ac eos qui litteris et decretis prædictis, et eorundem Cardinalium mandatis non paruerint, ex tunc, prout ex eadem die, et è contrâ, illorum officiis privatos, nec non ad illa, et alia Romanæ curiæ officia in posterum obtinenda inhabiles, ac ipsis ab eisdem officiis sic privatis, illa tamquam per privationem vacantia à Datarîo nostro vendi, et à quibusvis personis idoneis pro pretio convenienti emi, liberè et licitè posse auctoritate nostrâ eurent, nuntient, decernant ac declarent prout nos harum serie nuntiamus, decernimus et declaramus. Non obstantibus quibusvis constitutionibus, et ordinationibus Apostolicis, ac Pœnitentiariæ, et curiarum, nec non tribunalium prædictorum statutis, etc. etiam juramento, etc. roboratis, privilegiis quoque, indultis, et litteris Apostolicis, illis, ac dictis officialibus et tribunalibus sub quibuscumque tenoribus, et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, etiam motu simili, etc. et aliàs quomodocumque concessis, etc. Quibus omnibus, etc. illorum tenores, etc. hæc vice latissimè derogamus, eaque adversus præmissa nullatenus suffragari volumus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Placet motu proprio I.

Dat. Romæ apud S. Marcum quarto Nonas Augusti,
anno quinto.

BULLA S. D. N. D. PII. PAPÆ IV.
 REVOCATORIA PRIVILEGIORUM,

Exemptionum, immunitatum, facultatum, conservatoriarum, indultorum, confessionalium Maris magni, et aliarum quarumcumque similium gratiarum, quibuscumque locis et personis concessarum: in his, in quibus statutis et decretis sacri Concilii Tridentini contrariantur.

PIUS, EPISCOPUS,

SERVUS SERVORUM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

IN Principis a Apostolorum Sede, meritis licet imparibus, divinâ dispositione constituti, nihil neque universali Ecclesiæ, curæ et solitudini nostræ commissæ, salubrius neque injuncto nobis Apostolicæ servitutis officio decentius præstare possumus, quàm quòd providentiæ nostræ ministerio œcumenicum Concilium Tridentinum sicut nostris potissimum auspiciis, summaque sanctorum Patrum concordia, per Dei misericordiam feliciter absolutum fuit: ita, per universos, qui Christianâ pietate ceusentur, ubique suscipiatur, et remotis quibuslibet obstaculis, ab omnibus æqualiter observetur. Cùm itaque in eodem Concilio quàm plurima salubria, et ad universalem morum reformationem valdè utilia, decreta atque statuta, maturo præsentium ipsorum examine præcedente, sint edita, quibus multa atque diversa privilegia, exemptiones, immunitates, dispensationes, facultates, conservatorie, indulta, et ut vocant, confessionalia, et Mare magnum et aliæ gratiæ, quæ variis, tam cathedralibus, etiam Metropolitanis, quàm collegiatis ecclesiis, monasteriis, conventibus et aliis religiosis, etiam Fratrum mendicantium domibus, et Ordinibus: necnon sancti Spiritûs in Saxia,

---

a Gregorius XIII privilegia Regularibus concessa à Pio V reduxit interùm ad terminos Concilii per Balam In tanta, 1573.

sancti Joannis Lateranensis, ac Incurabilium de Urbe, sancti Antonii Viennen. et sancti Bernardi Juven. aliisque Hospitalibus, Militiis, eorumque Capitulis, et Conventibus, ac Universitatibus, etiam Studiorum generalium collegiis, tam secularibus, quam ecclesiasticis, Confraternitatibus, Societatibus; et tam Principis Apostolorum de Urbe, quam aliis fabricis, sanctæ Cruciatæ, aliisque piis locis, et operibus, nec non Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Prælatibus, Abbatibus, Prioribus, Præpositis, et aliis ecclesiasticis, tam secularibus, quam diversorum Ordinum et militiarum regularibus, ac etiam laicis ejusdemque dignitatis et status, ac gradus, et excellentiæ, ac etiam Ducali, Regia, et Imperiali dignitate fulgentibus utriusque sexûs personis: nec non aliquibus notariis, et etiam de latere Legatis, atque Nunciis, tam perpetuè, quam ad tempus, per plures Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos, et Sedem Apostolicam, ejusque Legatos hæcenus etiam motu proprio, et ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu etiam Imperatorum, Regum, Ducum, et aliorum Principum contemplatione et intuitu, etiam de fratrum consilio diversimodè, variisque temporibus, in genere, vel specie, ex quavis etiam honesta causa concessa, et etiam pluries confirmata et innovata fuerunt, in plerisque contrariantur. Nos quibus in primis cordi est, tam sancta et Ecclesiæ Dei saluberrima decreta suos, ut par est, effectus ubique consequi, et ab omnibus obedienter observari, privilegiorum, exemptionum, immunitatum, facultatum, Conservatoriarum, Indultorum, Confessionalium, Maris magni, et aliarum gratiarum prædictarum, ac quarumcumque Apostolicarum, et aliarum litterarum desuper confectarum, processuumque, decretorum: et aliorum inde secutorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis, et plene insertis habentes: Motu proprio, et ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, quod eadem omnia et singula privilegia, exemptiones, immunitates, facultates,

dispensationes, Conservatoriæ, Indulta, Confessionalia, Mare magnum et alia gratiæ in lris omnibus, et singulis, in quibus illa statutis et decretis Concilii hujusmodi contrariantur, ipso jure revocata, cassata, et annullata, ac ad ipsius Concilii terminos atque limites reducta sint, et esse censeantur, nec quidquam adversus ipsa decreta et statuta, quominus ubique et apud omnes observentur, in aliquo suffragari posse, sed ea perindè haberi et reputari debere, ac si nunquam emanassent, auctoritate Apostolicâ, tenore præsentium declaramus, ac etiam statuimus, et ordinamus. Decernentes nihilominus omnia et singula, quæ vigere privilegiorum, exemptionum, immunitatum, et dispensationum, facultatum, Conservatoriarum, Indultorum, Confessionalium, et aliarum quarumcumque gratiarum hujusmodi, post id tempus, quo Concilium obligare cœpit, facta et gesta, quomodolibet fuerunt, et in posterum fient, in his in quibus dicti Concilii decretis adversantur, nulla, invalida, et irrita esse et censeri, ac nemini, etiam quomodolibet, ut præfertur, qualificato, tam in foro (quod aiunt) fori, quam conscientia suffragari posse et debere. Et ita per quoscumque locorum Ordinarios, aliosque Judices, et Commissarios quavis auctoritate fungentes, etiam sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis et eorum cuilibet, quavis aliter judicandi facultate, in utroque foro judicari et definiri debere, ac quidquid secus à quoquam, quavis auctoritate scienter vel ignoranter, attentari contigerit, irritum et inane decernimus. Non obstantibus præmissis ac constitutionibus et ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, statuti, ordinationis et decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Romæ, apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexage-

XXXIX

smo quinto, tertiodecimo Kalend. Martii, Pontificatus nostri anno sexto.

Cæ. Glorierius.

P. Episcopus Narnien.

H. Cumyn.

Anno à Nativitate D. millesimo quingentesimo sexagesimo quinto; Indictione sexta, die verò vigesima quarta mensis Februarii, Pontificatus sanctissimi in Christo Patris, et D. nostri, Domini Pii divinà providentiâ Papæ Quarti, anno ejus sexto, retroscriptæ literæ Apostolicæ affixæ et publicatæ fuerunt in Acie Campi Floræ et valvis Cancellariæ Apostolicæ, per nos Nicolaum de Mattheis, et Camillum Cherubinum S. D. N. Papæ Cursores.

Philibertus Chapuis Magister Cursorum.

DE LIBRIS PROHIBITIS
REGULÆ X

Per Patres à Tridentina Synodo doctos concinnatæ, et à Pio PP. IV. comprobata constitutione, quæ incipit Dominici, die 24 Martii, anno 1564.

REGULA I.

Libri omnes quos ante annum M. D. XV. a sanctis Summi Pontifices, aut Concilia œcumenica damnarunt, et in hoc indice non sunt, eodem modo damnati esse censeantur, sicut olim damnati fuerunt.

REGULA II.

Heresiarcharum libri, tam eorum qui post prædictum annum hæreses invenerunt, vel suscitârunt, quàm qui hæreticorum capita aut duces sunt vel fuerunt, quales sunt Lutherus, Zuinglius, Calvinus, Balthasar Pacimontanus, Swenclfeldius, et his similes, cujuscumque nominis, tituli aut argumenti existant, omnino prohibentur. Aliorum autem hæreticorum libri, qui de religione quidem ex præ-

---

a Consule Indicem librorum prohib. Congregationem pro indice statuit Sixtus V in Bulla *Immensa*, 1588. art. 6.

fesso tractant, omnino damnantur. Qui verò cœ religione non tractant, à Theologis Catholicis, jussu Episcoporum et Inquisitorum examinati et approbati permittuntur. Libri etiam Catholici conscripti, tam ab aliis qui postea in hæresim lapsi sunt, quam ab illis qui post lapsum ad Ecclesiæ gremium rediére, approbati à facultate Theologicâ alicujus Universitatis Catholicæ, vel ab Inquisitione generali permitti poterunt.

REGULA III.

Versiones scriptorum etiam Ecclesiasticorum, quæ hæcenus editæ sunt à damnatis auctoribus, modò nihil contra sanam doctrinam contineant, permittantur. Librorum autem veteris Testamenti versiones, viris tantum doctis et piis judicio Episcopi concedi poterunt; modò hujusmodi versionibus tanquam elucidationibus Vulgatæ editionis, ad intelligendam sacram Scripturam, non autem tanquam sano textu utantur. Versiones verò novi Testamenti, ab auctoribus primæ classis *a* hujus indicis factæ nemini concedantur, quia utilitatis parum, periculi verò plurimum lectoribus ex earum lectione manare solet. Si quæ verò annotationes cum hujusmodi quæ permittantur versionibus, vel cum Vulgata editione circumferuntur, expunctis locis suspectis à facultate Theologica alicujus Universitatis Catholicæ, aut inquisitione generali permitti eisdem poterunt, quibus et versiones. Quibus conditionibus totum volumen Bibliorum, quod vulgò Biblia Vatabli dicitur, aut partes ejus concedi viris piis et doctis poterunt. Ex Bibliis verò Isidori Clari Brixiani prologus et prolegomena præcidantur: ejus verò textum, nemo textum Vulgatæ editionis esse existimet.

REGULA IV.

Cum experimento manifestum sit, si sacra Biblia vulgari linguâ passim sine discrimine permittantur, plus inde, ob hominum temeritatem, detrimenti, quam utilitatis oriri, hac in parte judicio Episcopi, aut inquisitoris stetur: ut cum consilio Parochi vel

---

a Consule Indicem.

Confessarii, Bibliorum à Catholicis auctoribus ver-
 sorum lectionem in vulgari lingua eis concedere pos-
 sint, quos intellexerint ex hujusmodi lectione, non
 damnum, sed fidei atque pietatis augmentum capere
 posse: quam facultatem in scriptis habeant. Qui an-
 tem absque tali facultate ea legere seu habere præ-
 sumpserit, nisi prius Bibliis Ordinario redditis, pec-
 catorum absolutionem percipere non possit. Biblio-
 pole verò, qui prædictam facultatem non habenti
 Biblia idiomate vulgari conscripta vendiderint, vel
 alio quovis modo concesserint, librorum pretium,
 in usus ab Episcopo convertendum, amittant, aliis-
 que pœnis pro delicti qualitate ejusdem Episcopi ar-
 bitrio subjaceant. Regulares verò non nisi facultate à
 Prælatiis suis habità, ea legere, aut emere possunt.

REGULA V.

Libri illi, qui hæreticorum auctorum operà inter-
 dum prodeunt, in quibus nulla aut pauca de suo
 apponunt, sed aliorum dicta colligunt cujusmodi sunt
 Lexica, Concordantiæ, Apophthegmata, Similitu-
 dines, Indices, et hujusmodi, si quæ habeant ad-
 mixta, quæ expurgatione indigeant, illis Episcopi,
 et Inquisitores, unà cum Theologorum Catholicor-
 um concilio, sublatis aut emendatis, permittantur.

REGULA VI.

Libri vulgari idiomate de controversiis inter Ca-
 tholicos et hæreticos nostri temporis disserentes non
 passim permittantur: sed idem de iis servetur, quod
 de Bibliis vulgari lingua scriptis statutum est. Qui
 verò de ratione benè vivendi, contemplandi, confi-
 tendi, ac similibus argumentis, vulgari sermone
 conscripti sunt, si sanam doctrinam contineant, non
 est cur prohibeantur; sicut nec sermones populares
 vulgari lingua habiti. Quòd si hactenus in aliquo
 Regno vel Provincià aliqui libri sunt prohibiti, quòd
 nonnulla continerent quæ sine delecta ab omnibus
 legi non expediat, si eorum auctores Catholici sunt,
 postquam emendati fuerint, permitti ab Episcopo
 et Inquisitore poterunt.

REGULA VII.

Libri, qui res lascivas seu obscenas ex professo tractant, narrant, aut docent, cum non solum fidei, sed et morum, qui hujusmodi librorum lectione facile corrumpi solent, ratio habenda sit, omnino prohibentur et qui eos habuerint, severe ab Episcopis puniantur. Antiqui vero ab Ethnicis conscripti, propter sermonis elegantiam et proprietatem permittuntur: nullâ tamen ratione pueris prælegendi erunt.

REGULA VIII.

Libri quorum principale argumentum bonum est, in quibus tamen obiter aliqua inserta sunt, quæ ad hæresim, seu impietatem, divinationem, seu superstitionem spectant, à Catholicis Theologis, inquisitionis generalis auctoritate, expurgati concedi possunt. Idem judicium sit de prologis, summariis seu annotationibus quæ à datorum auctoribus, libris non damnatis, appositæ sunt: sed posthac non nisi emendati excendantur.

REGULA IX.

Libri omnes *a* et scripta Geomantia, Hydromantia, Aëromantia, Pyromantia, Onomantia, Chiromantia, Necromantia, sive in quibus continentur sortilegia, veneficia, auguria, auspicia, incantationes artis magicæ prorsus rejiciantur. Episcopi vero diligenter provideant, ne astrologiæ judicariæ libri, tractatus, indices legantur, vel habeantur, qui de futuris contingentibus, successibus, fortunisve casibus, aut iis actionibus, quæ ab humana voluntate pendent, certi aliquid eventurum affirmare audent. Permittuntur autem judicia, et naturales observationes, quæ navigationis, agriculturæ, sive medicæ artis juvandæ gratiâ conscripta sunt.

REGULA X.

In librorum, aliarumve scripturarum impressione servetur, quod *b* in Concilio Lateranensi sub Leone

a Vide Bullam Sixti V, *Calli et terra*, 1586. quæ procedi potest, non modo per ipsos Episcopos et Ordinarios, sed etiam per Inquisitores locorum. *b* Vide supra pag. 1. et Sess. 4. in decreto de edit. et usu sacr. libr.

X, Sess. 10. statutum est. Quare, si in alma urbe Roma liber aliquis sit imprimendus, per Vicarium Summi Pontificis et Sacri Palatii Magistrum, vel personas à Sanctissimo Domino nostro deputandas prius examinetur. In aliis verò locis ad Episcopum, vel alium habentem scientiam libri vel scripturæ imprimendæ, ab eodem Episcopo deputandum, ac Inquisitorem hæreticæ pravitatis ejus civitatis, vel diocesis, in qua impressio fiet, ejus approbatio et examen pertineat, et per eorum manum propriâ subscriptione gratis et sine dilatione imponendam sub pœnis et censuris in eodem decreto contentis approbetur: hac lege et conditione additâ, ut exemplum libri imprimendi, authenticum, et manu auctoris subscriptum, apud examinatorem remaneat: eos verò, qui libellos manuscriptos vulgant, nisi ante examinati probatique fuerint, iisdem pœnis subjici debere judicârunt Patres deputati, quibus impressores: et qui eos habuerint et legerint, nisi auctores prodiderint, pro auctoribus habeantur. Ipsa verò hujusmodi librorum probatio in scriptis detur, et in fronte libri vel scripti vel impressi authenticè appareat, probatioque et examen ac cetera gratis fiant. Præterea in singulis civitatibus ac diocœsibus, domus vel loci ubi ars impressoria exercetur, et bibliothecæ librorum venalium sæpius visitentur à personis ad id deputandis ab Episcopo, sive ejus Vicario, atque etiam ab Inquisitore hæreticæ pravitatis, ut nihil eorum quæ prohibentur, aut imprimatur, aut vendatur, aut habeatur. Omnes verò librarii, et quicumque librorum venditores habeant in suis bibliothecis Indicem librorum venalium, quos habent, cum subscriptione dictarum personarum, nec alios libros habeant, aut vendant aut quacumque ratione tradant, sine licentiâ eorundem deputandorum, sub pœnâ amissionis librorum, et aliis arbitrio Episcoporum, vel Inquisitorum imponendis. Emptores verò, lectores, vel impressores, eorundem arbitrio puniantur. Quòd si aliqui libros quoscumque in aliquam civitatem introducant, teneantur eisdem personis deputandis renunciare: vel si locus publicus mercibus ejusmodi constitutus sit, ministri publici ejus lo-

ci prædictis personis significant libros esse adductos. Nemo verò audeat librum, quem ipse vel alius in civitatem introduxit, alicui legendum tradere, vel aliquâ ratione alienare, aut commodare, nisi ostenso prius libro, et habitâ licentiâ à personis deputandis, aut nisi notoriè constet, librum jam esse omnibus permissum. Idem quoque servetur ab heredibus et executoribus ultimarum voluntatum, ut libros à defunctis relictos, sive eorum indicem illis personis deputandis offerant, et ab iis licentiam obtineant, priusquam eis utantur, aut in alias personas quacumque ratione transferant. In his autem omnibus et singulis poena statuatur vel amissionis librorum, vel alia arbitrio eorundem Episcoporum, vel Inquisitorum, pro qualitate contumaciæ vel delicti.

Circa verò libros, quos Patres deputati examinârunt aut expugnârunt, aut expurgandos tradiderunt, aut certis conditionibus, ut rursus excuderentur, concesserunt, quidquid illos statuisse constiterit, tam bibliopola, quam ceteri observent. Liberum tamen sit Episcopis aut Inquisitoribus generalibus secundum facultatem quam habent, etiam libros, qui his regulis permitti videntur, prohibere, si hoc in suis regnis, aut provinciis, vel diocesis expedire judicaverint. Ceterum nomina, eum librorum qui à Patribus deputatis purgati sunt, tum eorum quibus illi hanc provinciam delegerunt, eorundem deputatorum Secretarius notario Sacre universalis Inquisitionis Romæ descripta Sanctissimi Domini nostri jussa tradidit.

Ad extremum verò omnibus fidelibus præcipitur, ne quis audeat contra harum regularum præscriptam, aut hujus indicis prohibitionem libros aliquos legere aut habere. Quòd si quis libros hæreticorum, vel cujusvis auctoris scripta, ob hæresin, vel ob falsi dogmatis suspicionem damnata atque prohibita, legerit, sive habuerit, statim in excommunicationis sententiam incurrat. Qui verò libros alio nomine interdictos legerit, aut habuerit, præter peccati mortalis reatum, quo afficitur, iudicio Episcoporum severe puniatur.

O R A T I O
H A B I T A I N S E S S I O N E
N O N A E T U L T I M A
S A C R I C O N C I L I I
T R I D E N T I N I ,

Celebrata duobus continuis diebus, tertiâ et quartâ
Decemb. M. D. LXIII.

P I O I V . P O N T . M A X .

A. R. P. D. Hieronymo Ragazono Veneto, Epis-
copo Nazianzeno, et coadjutore Famangustano.

Hic summatim recensentur omnia in concilio Tri-
dentino definita, quæ et ad piè credendum et ad
benè vivendum pertinent.

AUDITE hæc omnes gentes, auribus percipite om-
nes qui habitatis orbem. Tridentinum Concilium
jam diu cœptum, aliquando intermissum, distractum
variè atque divulsim, nunc demum, singulari Dei
omnipotentis beneficio, summâ atque incredibili om-
nium ordinum ac nationum voluntate connectitur, atque
perficitur. Dies hæc quidem felicissima Christiano po-
pulo illuxit, in qua templum Domini disturbatum
frequenter ac dissipatum reficitur, et absolvitur: et
navis hæc una bonorum omnium ex maximis ac dia-
turnis turbibus atque fluctibus tuta in portu collo-
catur: quam utinam conscendere nobiscum si voluis-
sent, quorum in primis gratiâ hæc ipsa navigatio ins-
tituta fuit: atque ædificii hujus construendi partici-
pes existerent qui hoc nobis negotium exhibuerunt:
majoris nunc profectò lætitiæ causam haberemus. Sed
nostrâ id certè culpâ non accidit.

Nos urbem hanc in Germaniæ faucibus, id est, in
domûs illorum ferè limine positam elegimus: nos cus-
todiam nullam nobis, ne suspicionem illis aliquam
minus liberi loci daremus, adhibuimus: nos eam si-
dem publicam illis concessimus quam sibi ipsi com-
posuerant: nos hic illos per diu expectavimus; neque

hortari ac rogare nunquam destitimus, ut ad veritatis lucem cognoscendam accederet. Verùm illis etiam absentibus satis, ut puto, à nobis consultum est. Etenim cum dno essent in quibus ægris atque infirmis illorum animis medicina fuit adhibenda: alterum fidei Catholicæ, ac verè Evangelicæ, illis in rebus quæ in dubium ab ipsis vocantur, quæque opportuna his temporibus viderentur, explicata et confirmata, disiectis omnibus ac dissipatis errorum tenebris, doctrina: alterum disciplinae ecclesiasticæ, cujus potissimum depravatione illi se à nobis defecisse affirmant, restitutio: utrumque, quantum in nobis fuit, pro temporum horum ratione, cumulate præstitimus.

Principio enim sancta hæc Synodus (facta, ex laudabili majorum nostrorum consuetudine, suæ fidei professione) ut quoddam quasi fundamentum futuris actionibus poneret, et quibus testimoniis atque præsidis in dogmatibus, sancieendis nitendum esset ostenderet, veteris ac novi Testamenti libros qui essent sine ulla dubitatione recipiendi, antiquorum Conciliorum probatissimorum exemplo, piè et prudenter enumeravit: ac, ne de verbis quidem ulla ex variis versionibus oriri posset difficultas, certam ac definitam de Græcis et Hebræis translationem approbavit. Hinc omnium hæresum caput atque arcem aggrediens, de humanæ naturæ corruptis initiis ea statuit, quæ veritas ipsa, si loqui posset, exprimeret. De justificatione deinceps (res magna et cum ab antiquis, tum à nostri temporis hæreticis mirum in modum oppugnata) ea definiit, quibus è perniciosissimis eo in genere opinionibus occurreretur, et rectè sentiendi ratio miro quodam ordine, atque admirabili sapientiâ (ut in illis Dei Spiritum facillè agnoscas) demonstraretur. Præstantissimo hoc post hominum memoriam decreto hæreses ferè universæ jugulantur, et quasi caligo Sole, discentiantur ac dispellantur; eaque claritas, isque splendor veritatis apparet, ut tantum lumen quin videat, dissimulare jam nemo possit. Subsecuta est salutaris septem divinarum Ecclesiæ Sacramentorum tractatio: primum simul de omnibus, post de unoquoque separatim. Hic verò quis non videt, quam

distinctè, explicatè, abundanter, illuminatè, et (quod caput est) verè tota coelestium horum mysteriorum ratio contineatur? Quis in tam magna multiplicique doctrina, quid aut sequendum aut fugiendum sit, potest ullo modo desiderare? Quis in illis omnibus errandi locum aut occasionem inveniet? Quis denique de Sacramentorum horum vi atque virtute dubitare in posterum poterit? cùm gratiam illam, quæ illis ipsis quibusdam quasi stillicidiis in fidelium quotidie mentes illabitur, tunc nobis ad hæc de Sacrosancto Missæ sacrificio et de Communionem sub utraque specie et parvulorum, decreta: quibus quidem nihil sanctius, nihil utilius, ut de coelo lapsa, non ab hominibus composita videantur. Adjungetur his hodie certa de Indulgentiis, de Purgatorio, de Sanctorum Veneratione, Invocatione, Imaginibus et Reliquiis doctrina, quæ non solùm hæreticorum fraudibus et calumniis obsistetur, sed piorum etiam Catholicorum conscientias planè satisfiet.

Hæc de rebus ad salutem nostram pertinentibus, quæ dogmata appellantur, faustè ac feliciter erunt perfecta: neque aliud quidquam præterea eo in genere à nobis hoc tempore expectabitur.

In eorum autem quibusdam administrandis cùm nonnulla essent quæ non ritè observantur ac rectè servarentur accuratissimè, Patres amplissimi, curastis, ut parè illa et castè, atque ex more institutoque majorum tractarentur. Ita omnem superstitionem, omnem quæstum, omnem, ut dicunt, irreverentiam à divinâ Missarum celebratione abstulistis: vagis, ignotis et criminosis sacerdotibus sanctum hoc offerre sacrificium interdixistis: rei hujus sacratissimæ usum à privatis domibus, et profanis, in sacra et religiosa loca revocastis: molliores cantus et symphonias, deambulationes, colloquia, negotiationes à templo Domini summovistis. Ita ecclesiastico unicuique gradui leges illæ à vobis præscriptæ sunt, ut traditè illis divinitus ordiæ, abutendi nullus utique locus relinquatur. Ita nonnulla Matrimonii impedimenta, quæ ansam quasi quendam ad violanda Ecclesiæ

præcepta dare videbantur, removistis; facilem venia consequenda viam minus legitimè conubii fœderis inveniuntibus interclusistis. Quid de furtivis tenebricosisque matrimonii commemorari? Equidem ita sentio, si alia nulla causa convocandi Concilium fuisset, quæ multæ et maximæ fuerant, propter unam hanc id omninò fuisse faciendam. Nam cum res hæc ad omnes spectet, neque ullus in orbem terrarum universo angulus reperiat, quem labes hæc non invaserit; curandum merito fuisset, ut communi hinc malo communi etiam consilio provideretur. Inane-rabilium, Patres sanctissimi, et gravissimorum delictorum ac seclerum occasio, prudentissimè ista vestra ac propè divinam sanctione penitus ablata est, et Christianæ reip. gubernationi sapientissimè consultum. Accedet ad hæc utilis in primis ac necessaria multorum in Purgatorii, Sanctorum Venerationis, Invocationis, Imaginum, et Reliquiarum, atque etiam Indulgentiarum ratione abusuum interdictio, qui rerum ipsarum pulcherrimam faciem inquinare atque turpare mirum in modum videbantur.

Altera verò pars, in qua de labenti ac propè cadenti ecclesiastica disciplina fulcienda erat agendum, diligentissimè etiam absoluta fuit, atque perfecta. Eligentur in posterum ad ecclesiastica munera obeunda, qui virtute; non ambitione præsent, quique populi commodis, non suis inserviant; et prosint potius quam præsent. Enunciabitur atque explanabitur frequentius, et studiosius verbum Domini, omni accipiti gladio penetrantius.

Aderunt suis gregibus et invigilabant Episcopi, ceterique, quibus animarum cura commissa est; neque extra creditam sibi custodiam vagabuntur. Nil cuiquam proderunt aut ad impurè et flagitiosè docendum privilegia; nullum sine poena crimen, nulla sine premio virtus relinquetur. Pauperum et medicantium sacerdotum multitudinè optimè provisum est: certæ unusquisque ecclesiæ, statutoque operi, undè ali possit, adscribetur.

Avaritia, quæ nullum vitium est tetrus, præsertim in Domino Dei, ab ea omninò tolletur; gratis Sa-

eramenta omnia, ut par est, conferentur. Ex una ecclesia plures, ex pluribus una, ut populi commodum et ratio postulabit, constituetur. Eleemosynarum quæstores, ut appellant, qui sua, non quæ JESU Christi, quærentes, magnum nostræ religioni damnum, magnam infamiam afferebant, ex omni hominum memoria, quod summæ felicitatis loco ponendum est, penitus evellentur. Hinc nostra præsens calamitas sumpsit exordium: hinc serpere infinitum malum, manareque in dies latius non desistebat: neque occurri illi adhuc multorum Conciliorum cautionibus ac provisionibus potuit. Quamobrem quis non nisi sapientissimè factum dixerit, ut membrum hoc, in quo sanando diù ac multùm frustra laboratum est, ne reliquo corpori noceret, excideretur.

Porrò Deo cultus tribuetur puriùs et accuratiùs, atque ita qui ferunt vasa Domini, mundabuntur ut ad sui imitationem alios trahant. In quo præclare illud fuit excogitatum, ut qui sacris essent initiandi, iis moribus atque litteris in unaquaque ecclesia à prima ætate instituerentur, ut quoddam quasi virtutum omnium seminarium illud existeret. Jam verò provincialibus Synodis restitutis, Visitationibus ad populorum utilitatem, non ad quærelam et sumptum renovatis: Traditâ Pastoribus regendi suos, atque pascendi commodiùs facultate: Pœnitentia publica in usum revocatâ: Hospitalitate tum ecclesiasticis hominibus, tum piis locis indicta: In Cœratis sacerdotiis conferendis memorabili, ac penè cœlesti ratione constitutâ: Beneficiorum (ut aiunt) pluralitate sublata: Hereditariâ sanctuarii Dei possessione prohibita: Majo excommunicationibus imposito ac terminato: Primis judiciis iis in locis, ubi lites oriuntur assignatis: Singularibus certaminibus interdictis: Omnium hominum ac sacerorum in primis luxuriæ, cupiditatî, atque licentiæ freno quasi quoddam, quòd excuti non facillè possit, injecto: Regibus ac Principibus sui muneris diligenter admonitis, aliisque rebus hujusmodi prudentissimè sancitis: quis non videt vestras vos, PP. optimi, hac etiam in re partes cumulatiùs executos? Actum sæpè est in

superioribus Conciliis de fide nostra explicanda, moribusque corrigendis: sed nescio an unquam diligentius, atque distinctius. Hic præsertim hoc biennio, ex omnium populorum, ac nationum, in quibus Catholicæ religionis veritas agnoscitur, non solum Patres, sed Oratores habuimus. At quos viros? Si doctrinam spectemus, eruditissimos; si usum, peritissimos; si ingenia, perspicacissimos; si pietatem, religiosissimos; si vitam, innocentissimos. Numerus is quoque fuit, ut si præsentis Christiani orbis considerentur angustia, frequentissima hæc omnium quæ antea fuerunt Synodus appareat. Hic singula omnium vulnera detecta, mores expositi fuerunt: nihil dissimulatum est: nostrorum adversariorum argumenta et rationes ita tractata ut eorum tum causa, non nostra, regi videretur. Tertium nonnulla, atque etiam quartum discussa: summâ sapè contentione certatum: eo scilicet consilio, ut quemadmodum igne aurum, ita quibusdam quasi luctationibus, veritatis vires ac nervi probarentur. Quæ enim inter idem sentientes, idemque spectantes discordia potuit existere.

Quæ cum ita sint, licet optandum (ut initio dicebam) summopere fuisset, ut omnia cum illis hæc agerentur, quorum potissimum causâ tractata sunt: absentium tamen etiam incolumitati atque saluti ita provisum est, ut aliâ ratione provideri, si adfuissent, non potuisse videatur. Legant illi quæ de fide nostra statuimus, ut Christianum hominem decet, humiliter; et si lumen eis aliquod fulserit ne faciem avertant: et si vocem Domini audierint, corda sua non obdureant. Ac si ad communem matris Ecclesiæ complexum, undè se illi distraxerunt, redire voluerint, clementiam sibi omnem ac misericordiam tribuendam non dubitent. Sed præcipua illa ratio est, P. A. dissentientes à nobis animos conciliandi; consentientes in fide atque officio retinendi: si quæ hoc in loco verbis sancivimus, re ipsâ in nostris ecclesiis præstemus. Leges etsi optimæ sunt, muta tamen res est. Quid Hebræo populo Dei ipsius latæ leges profuerunt. Quid Lycurgi leges Lacedæmoniis: Solonis, Atheniensibus, ad libertatem retinendam, quam ob

causam erant conseriptæ, utilitatis attulere? Sed cur externa, atque antiqua nimis commemoro? Quæ ad bene beatèque vivendum instituta atque præcepta ex unius Christi Domini nostri vita atque doctrina desiderare aut possumus, aut debemus? Quid item fuit à majoribus nostris emissum, quod cum ad rectè sentiendum, tum ad præclarè agendam pertineret? Medicamentum quidem salutare compositum ac paratum jamdiù habemus: verùm, si morbum debet expellere, sursum est, ac per venas in omne corpus diffundendum. Poculo hoc salutis nos primùm inebriemur, charissimi, et vivæ atque loquentes leges simus, et norma quasi quedam ac regula, ad quam aliorum actiones et studia dirigantur: atque ita sibi unusquisque persuadeat, nihil è Christianæ reip. commodo ac dignitate successurum, nisi quantum in se sit, studiosè præstiterit.

Id cogitandum nobis cum antea fuit, tum multò erit in posterum accuratius. Etenim, si magistri nostri ac Salvatoris exemplo facere prius debeamus quam docere: postquam docuimus, quin faciamus, quæ esse poterit excusatio? Quis ferre nos ac pati poterit, si eum non furandum esse demonstraverimus, ipsi furemur? si, cum non moechandum, moechemur? Sanctos à sancto Concilio; innocentes atque integros ab integritatis præceptis et innocentia; firmos in fide atque constantes à fidei nostræ firmata doctrina discedere minimè convenit. Ac tales quidem expectant nos populi nostri, qui nostrum jamdiù reditum sustinentes, ea se ipsi ratione consolabantur, fore, ut hanc temporis usuram majori præsentis studio sarciremus. Sed fiet id à vobis, ut spero, Patres sanctissimi, diligenter: et quemadmodum hoc in loco fecistis, ita etiam domi satis Deo atque hominibus facietis. Nunc (quod hujus temporis est) Deo primùm ipsi maximo atque immortalì, maximas atque immortales gratias et agamus et habeamus: qui non secundùm peccata quæ fecimus nos, neque secundùm iniquitates nostras retribuit nobis: sed diem hunc lætissimum, quem videre multi concupiverant, nobis non solum videndam, sed etiam celebrandum,

incredibile enim totius Christiani populi assensu atque approbatione, suâ magnâ benignitate concessit. PIO deinde IV summo nostro atque optimo Pontifici gratiæ perpetuæ ac singulares habendæ sunt: qui, cum primum beati Petri sedem ascendit, tanto Synodum hanc instaurandi desiderio exarsit, ut in eo suas omnes curas et cogitationes defigeret. Nuntios statim viros probatissimos ad indicendum illis nationibus atque Provinciis Concilium misit, pro quorum in primis salute convocabatur. Hi Aquilonis partes propè omnes peragrârunt, rogârunt, obsecrârunt, obtestati sunt: tuta omnia atque amica promiserunt: atque id etiam egerunt, ut in Angliam trajicerent, Legatos postmodum pietate ac doctrinâ præstantissimos, cum interesse ille Synodo, ut mirum in modum cupiebat, non posset, hinc misit: ex quibus duos (quorum memoria in benedictione est) statutâ die, tametsi nulli ferè Episcopi convenissent, hic esse voluit. Hi, atque additis eis paulò post tertius, novem menses, atque eò ampliùs, iustum ad Synodum instituendam Episcoporum numerum hoc in loco nihil agentes exspectaverunt; cum intercâ nihil aliud Pontifex ipse aut ageret, aut meditaretur, quàm ut Patres quàm plurimi, quàm optimi, et quàm primùm hinc accederent; et Christiani nominis Reges omnes ac Principes suos hinc Oratores mitterent: ut communi omnium voto atque consilio communis hæc causa gravissima omnium atque maxima tractaretur. Quid verò postea omni curâ, sollicitudine, sumptibus prætermisit, quod ad Concilii hujus amplitudinem, libertatem, et commodum pertinere aliquo modo videretur? O singularem pastoris ac patris nostri pietatem atque prudentiam! & summam etiam ejusdem felicitatem, cujus auctoritate atque auspiciis jactatum hoc diù et agitatum Concilium constitit, et conquiescit! Te Paulum III, te Julium mortuos appello: quandiù, quantoque studio videre quod nos videmus exoptastis? quot in eam rem sumptus, quot labores insumpsistis? Quamobrem verè tibi atque ex animo, PIE sanctiss. ac beatissime gratulamur, quòd tantam tibi lætitiâ,

tantam tuo nomini laudem (id quod maximum divi-
 vine in te benevolentiae argumentum est) Dominus
 reservavit , quem nos precibus omnibus ac votis sup-
 plices oramus , ut te nobis incolumem , pro Ecclesia
 suae sanctae commodo atque ornamento , et quam ci-
 tissimè reddat , et quam diutissimè conservet. Sere-
 nissimo etiam Imperatori gratias agere , et gratulari
 jure optimo debemus. Ille potentissimorum Caesarum
 qui propagandae Christianae religionis miro quodam
 desiderio flagrarent , animum , ut locum referens ,
 urbem hanc ab omni periculo liberam conservavit ,
 et nos ut totam tranquillamque pacem traheremus ,
 sua vigilantia perfectit : magnamque nostris animis
 securitatem , assidua trium suorum Legatorum sum-
 morum virorum praesentia , ac propè pignore attu-
 lit. Ille de nostris his rebus pro sua eximia pietate
 sollicitus mirificè fuit.

Ille a se atque a nobis dissentientes homines , ex
 obscurissimis , in quibus versantur , tenebris eruere ,
 atque ad sanctae hujus Synodi clarissimam lucem ad-
 spiciendam adducere , maximoperè laboravit. Regum
 praeterea Christianorum ac Principum in Concilio
 hoc amplissimis suis legationibus oruando et suos
 vestra auctoritati salces submittendo , pia maximè
 voluntas gratà nobis memorià proseguenda est. Jam
 verò quis est , illustriss. Legati et Cardinales , qui
 se vobis debere plurimum non fateatur ? Vos nos-
 trarum actionum duces optimi , ac moderatores ex-
 titistis. Vos , ne nostra aut in dicendo aut in de-
 cernendo libertas violari aliqua ex parte videretur ,
 incredibili patientia ac diligentia curastis. Vos nulli
 corporis labori , nulli animi contentioni pepercistis ,
 ut ad optatum res exitum , quod alii multi vestri
 similes frustra tentaverunt , quam primùm perdu-
 ceretur. In quo praecipuam quamdam ac propriam
 letitiam habere tu MORONE illustriss. atque or-
 natissime debes : qui cum vigesimo ab hinc anno pri-
 mum praeclearo huic aedificio lapidem posueris , ex-
 tremam nunc manum post alios multos huic operi
 architectos adhibitos , feliciter , pro summa tua ac
 propè divina sapientia , impones. Factum hoc tuum

egregium ac singulare omnium sermone perpetuo celebrabitur, neque ulla unquam ætas de tuis his laudibus conticescet. Quid de vobis dicam, Patres sanctiss. quàm benè de Christiana republica vestris his priestantissimis actionibus meruistis? quanta vestrum uniuscujusque nominis commendatio quanta gloria à Christiano populo universo tribuetur? Vos verè Patres, verè pastores et agnoscent omnes, et prædicabunt: vobis suam unusquisque vitam atque salutem acceptam libentissimè referet. O diem illam populis nostris jucundissimam atque lætissimam, in qua primùm revisere illis nos, atque amplecti à templi Domini ædificatione redeuntes contigerit!

Sed fac, tu Domine Deus noster, ut tam eximie de nobis opinioni egregiis factis respondeamus, et semen hoc quod in agro tuo seminavimus, uberem fructum afferat, fluatque ut ros eloquium tuum: atque, quod fore aliquando pollicitus es, fiat temporibus nostris, ut unum sit omnium ovile, et unus pastor, atque his potissimùm PIUS IV in tui nominis gloriam sempiternam. Amen.

Nomina, cognomina, Patria, et dignitates LEGATORUM et aliorum PATRUM, item ORATORUM et THEOLOGORUM qui ad sacro-sanctam œcumenicam TRIDENTINAM SYNODUM convenerunt sub PIO IV, Pontifice Maximo.

HERCULES GONZAGA S. in Ecclesia S. Marci, Ordinis Fratrum Eremitarum S. Augustini, cujus tituli sanctæ Mariæ novæ, Mantuanus. Obiit Tridenti, die secunda Martii 1565. et sepultus est Mantuæ.

Joannes Moronus S. R. E. Card. Episc. Prænestinus, postea Ostiensis et sacri Collegii Decanus, Mediolanensis, in demortui Card. de Mantua locum successus. Obiit 1 Decembris, sepultus in æde sanctæ Mariæ super Minervam.

Hieronymus Seripandas S. R. E. Presb. Card. tituli sanctæ Susannæ, Neapolitanus, Archiepiscopus Salernitanus. Obiit Tridenti die XVII. Martii, 1565. et ibi sepultus

Stanislaus Hosius S. R. E. Presbyt. Card. tit. S. Laurentii in pane et perna, civis et Episcopus Warmiensis, postea Pœnitentiarius Major. Obiit Capraticæ 1579. Nonis Augusti sepultus Romæ in æde sanctæ Mariæ trans Tiberim.

Ludovicus Simonetta S. R. E. Presb. Card. tit. S. Cyriaci in Thermis, Mediolanen. Episcopus Pisaurensis. Obiit Romæ, 1565. prid. Cal. Maii sepultus in æde sanctæ Mariæ Angelorum.

Marcus Sitticus de Altmemp S. R. E. Diaconus. Card. Basilicæ SS. duodecim Apostolorum Germanis, Episcopus Constantiensis. Obiit Romæ 1595. mense Martio, sepultus in æde sanctæ Mariæ trans Tiberim.

Bernardus Navagatius S. R. E. Presb. Card. tit. S. Nicolai inter imagines, Episc. Veronen. Venetus, in demortui Cardinalis Scipiani locum missus. Obiit Verona, 1565. prid. Cal. Junii, sepultus in ecclesia Cathedrali.

Cardinales non Legati.

Carolus à Lotharingia S. R. E. Presbyt. Card. tit. S. Apollinaris, Prin-

ceps et Archiepiscopus Remensis, Abbas Cluniaci, Gallus. Obiit Avenione 1574. 7 Cal. Januarii, sepultus Remis in ecclesia Metropolitana.

Ludovicus Madrutius S. R. E. Diaconus Card. tit. S. Callisti, civis et electus Episcopus Tridentinus, postea Episcopus Tusculanus. Obiit Romæ, 1600. 2 Aprilis, sepultus in sacello familiari S. Onuphrii.

Oratores Ecclesiastici sedebant à manu dextra Legatorum videlicet.

Antonius de Maglitis, Moravus, Archiepiscopus Pragensis, Orator Cæsareus.

Georgius Drascovitus Croatus, Episcopus Quinque ecclesiensis, Orator Cæsareus pro Regno Hungariæ, postea Archiepisc. Colocensis, et Cardin. Obiit 1585. sepultus in Cathedrali Giavarini ecclesia.

Valentinus Herbertus, Polonus, Episc. Præmissiensis, Orator Serenissimi Regis Poloniæ.

Marcus-Antonius Bobba, Casalensis, Episcopus Augustensis in Pedemontio, Excellentissimi Du-

cis Sabandiæ Orator, postea Card. Obiit 1575. sepultus Romæ in templo S. Mariæ Angelorum.

Hieronymus de Gaddis, Florentinus, Episcopus Crotonensis, Orator Excellentiss. Ducis Florentiæ, missus in locum Joannis Strozii.

Frater Martinus Royas Portalrubeo, Hispanus, Orator Religionis Jerosolymitanæ.

Oratores seculares sedebant à manu sinistra Legatorum.

Sigismundus à Tuun, Tridentinus, Orator Cæsareus.

Ludovicus de sancto Gelasio Dominus de Lانسac.

Renaldus du Ferrier, Præsides in Parlamento Parisiensi, etc.

Guido de Faur, Dominus de Pibrach, iudex major Tolosæ, postea Advocatus Regius, demum Præsides in suprema Curia Parisiensi. Obiit Parisiis, 1584. Oratores Christianissimi Galliarum Regis.

Ferlinandus Martineus Mazcarenius, Orator Serenissimi Regis Portugall.

Nicolaus de Ponte, Do-

ctor et Eques, et Mathæus Dandulus, Eques :

Oratores Serenissimi Domini Venetorum.

Melchior Lussi, Eques auratus, Orator septem Cantonum Helvetiorum.

Augustinus Baungartner J. U. D. Monacensis, Orator Excellentissimi Alberti, Ducis Bavarie.

Claudius Fernandez Vegil de Quinones, Comes lunæ, Orator Regis Catholici in locum illustrissimi Ferdinandi de Avalos Marchionis Piscariæ missus, obiit Tridenti die xx. Decembris 1565. post finem Concilii ibique sepultus est. Hic separatim ab aliis Oratoribus sedebat apud Reverendissimum Thelesinum, Secretarium sanctæ Synodi, ob contentionem super præcedentia ortam inter ipsum et Oratores Regis Christianissimi.

Patriarchæ.

Antonius Helius Justinopolitanus, Patriarcha Jerosolymitanus.

Daniel Barbarus, Venetus, electus Patriarcha Aquilegensis.

Joannes Hieronymus Trivisanus, Venetus, Patriarcha Venetiarum.

Archiepiscopi Pauli tertii.

Ferdinandus Ennius, Neapolitanus Archiepiscopus Amalphanus, postea Episcopus Bovinus.

Petrus Landus, Venetus Archiepiscopus Cretensis.

Petrus Antonius de Capua, Neapolitanus, Archiepiscopus Hydruntinus.

Marcus Cornelius, Venetus, electus Archiepiscopus Spalatrensis.

Sebastianus Lecavella, Graecus, Ord. Praed. Archiepiscopus Nazicensis, postea Episcopus Litteranensis.

Petrus Guerrero, Hispanus, Archiepiscopus Granatensis.

Antonius Altovitius, Florentinus, Archiepiscopus Florentinus. Obiit 1589.

Casar Cibo, Genuensis, Archiepiscopus Taurinensis. Obiit Tridenti die 26. Decembris 1562.

Archiepiscopi Julii tertii.

Paulus Aemilius Veralus, Romanus, Archie-

piscopus Rossanensis, postea Episcopus Caputaquens.

Joannes Bronus De Olchinio, Macedo, Regni Serviae Primas, Archiepiscopus Antibarens.

Joannes Baptista Castanens, Romanus, Archiepiscopus Rossanen. postea S. R. E. Presb. Cardinalis tit. Sancti Marcelli, Bononiae Legatus, ac tandem Pontif. Max. dictus Urbanus VII. Vixit in Pontif. dies XII.

Joannes Baptista Ursimus, Romanus, Archiepiscopus sanctae Severinae.

Archiepiscopi Pauli quarti.

Ludovicus Beccatellus, Bononiensis, Archiepiscopus Ragusinus.

Mateus Calinius, Brixienensis, Archiepiscopus Jaderensis.

Sigismundus Saracenus Neapolitanus, Archiepiscopus Materanus.

Antonius Parrages de Castilegio, Hispanus, Archiepiscopus Calaritanus.

Julius Pavesius, Brixienensis, Ord. Praed. Archiepiscopus Granatensis.

Antonius Altovitius, Florentinus, Archiepiscopus Braccarenensis.
Augustinus Salvago, Genuensis, Ord. Præd. Archiepis. Genuen.

Archiepiscopi Pii quarti.

Philippus Mocenicus, Venetus, Regni Cypri Primas, et Legatus natus, Archiepiscopus Nicosiens.
Guillelmus d'Avançon, Gallus, Archiepiscopus Eledunen. et Abbas Montis Majoris prope Arelatem.
Antonius Cauens, Venetus Archiepis. Coreyrensis.
Germanicus Bandinus, Senensis, electus Archiepiscopus Senarum.
Marcus Antonius Columna, Romanus, Archiepiscopus Tarentinus, postea Cardinalis et Archiepiscopus Salernitanus. Obiit Zagarolo 1597. sepultus ibidem in Monasterio S. Mariæ Ordinis S. Francisci.
Gaspar de Fosso, Consetinus Calaber, Ord. sancti Francisci de Paula, Archiepisc. Rheginus.
Antonius de Muglitis, Moravus Orator Cæsareus, Archiepiscopus Pragensis.
Maximus de Maximis, Romanus, Archiepiscopus Amalphanus.
Gaspar Cervantes de Geta Hispanus, Archiepiscopus Messanenensis, postea Salernitanus, et Cardinalis.
Leonardus Marinus, Genuensis, Ord. Præd. Archiepiscopus Laocianens.
Octavianus Præconius, Siculus Messanenensis, Ord. Min. Convent. S. Francisri, Archiepiscopus Panormitanus Obiit Panormi 1578 18 Julii sepultus in aede majori.
Nicolaus de Pellevé, Gallus, Archiepisc. Senonensis, postea Cardinalis et Archiepisc. Remensis. Obiit Parisiis 1594.
Antonius Justinianus, Græcus Chicusis, Ord. Præd. Archiepiscopus Naxiens.
Antonius Puteus, Nicien. Archiepiscopus Barcusis.

Episcopi Leonis decimi.

Vincentius Nicosantius de Faou, Episcopus Arhensis.
Joannes Franciscus de Flisco, Genuensis, Episcopus Andriens.

Joannes-Thomas de sancto Felicio, Neapolitanus, Episcopus Cavenensis senior.

Episcopi Adriani sexti.

Quintius de Rusticis, Romanus, Episcopus Mileten.

Episcopi Clementis septimi.

Lucas Byzantius de Catharo, Episcopus Catharens.

Aloysius Pisanus, Venetus; Episcopus Patavinus, postea Cardinalis. Obiit 1570. ult. Maii.

Alexander Piccolominius, Senen. Episcopus Pientin.

Dionysius Græcus, Ordin. Min. S. Francisci de Observan. Episcopus Milopotamen. senior.

Gabriel le Veneur, Gallus, Episcopus Ebroicensis.

Guillelmus Barton de Montbas, Gallus Episcopus Lectorens.

Episcopi Pauli tertii.

Antonius à Camera, Sabaudus, Episc. Bellicens.

Nicolaus-Maria Caracciolus Neapolitanus, Episcopus Catanen.

Berardus Bonjoannes, Romanus, Episcopus Camerinen.

Fabius Mirus, Neapolitanus Episcopus Cajacens.

Scipio Bongallus, Romanus, Episcopus civitatis Castellane.

Georgius Cornelius, Venetus, Episcopus Tarvisinus.

Vincentius Duranius, Brixianus, Episcopus Thermularum.

Mauritius de Petra Papiens. Episcopus Viglensis.

Martius de Martiis, Medices, Florentinus, Episcopus Marsicen.

Joannes Vincentius Michaelius, Barolitanus, Episcopus Minerbinen.

Gabriel de Bouveri, Gallus, Episcopus Andegavens.

Leonardus Haller, Germanus, Episcopus Philadelphien.

Ludovicus Vannius de Theodolis, Forolivien. Episcopus Britonoriensis. Obiit Tridenti die 11 mensis Januarii 1563.

Ægidius Falcetta, Cingulanus Episcop. Caprulanus, postea Britonoriensis.

Julius Contarenus, Venetus, Episc. civitati Belanen. d 6

- Thomas Casellus, Ros-
 sanen. Ord. Præd. E-
 pisc. Caven. junior.
 Hippolytus Arivabenus,
 Mantuanus, Episc. Hie-
 rapetrens.
 Hier. Machabeus, Roma-
 nus, Episcopus Cas-
 trensis.
 Petrus Augustinus, His-
 panus, Episcopus Os-
 cen. et Jacensis.
 Jacobus Naclantus, Flo-
 rentinus, Ord. Præd.
 Episc. Clodiens.
 Bartholomæus Syrigo,
 Cretens. Cræcus, Episc-
 opus Castellanetens.
 Thomas Stella, Venetus
 Ord. Præd. Episc. Jus-
 tinopolitan.
 Petrus du Val, Gallus,
 Parisinus, Episcopus
 Sagiensis. Obiit Vici-
 nis 1564.
 Joannes Antonius Pantu-
 sa, Consentinus, Episc-
 opus Litteriensis. Obiit
 Tridenti die 27 Octo-
 bris 1562.
 Joannes-Baptista de Gros-
 sis, Mantuanus, Episc.
 Regiensis.
 Joannes Xuarez, Lusita-
 nus, Ord. S. Augusti-
 ni, Episc. Conimbri-
 cen.
 Philippus Riccabella,
 Recanaten. Episc. Reca-
 natens.
 Joannes-Jacobus Barba,
 Neapolit. Ord. sancti
 Augustini, Episcopus
 Interamnen.
 Michaël à Torre, Utinen.
 Episcop. Ceneten. post-
 eà Presbyter Cardina-
 lis. Obiit 1586. sepul-
 tus in ecclesia Ceneten.
 Pompeius Zambeccarius,
 Bononien. Episcopus
 Salmonen.
 Joannes Baroaldus, Pa-
 normitanus, Episcopus
 sanctæ Agathæ.
 Antonius Scarampus, A-
 quensis, Episcopus No-
 lanus.
 Antonius de Comitibus,
 Genuens. Ord. Præd.
 Episc. Brugnacen.
 Caesar Foggia, Rossanen,
 Episc. Umbriaticen.
 Caesar comes à Gambarà,
 Brixien. Episcop. Tor-
 tonen.
 Joanne-Baptista de Ber-
 nardis, Lucen. Episc-
 opus Adiacen.
 Martinus Perezus de Aya-
 la, Hispanus, Episc-
 opus Segobiensis.
 Nicolaus Psalme, Gal-
 lus, Episc. Verdunen.
 Alphonsus Rosertus, Fer-
 rarien, Episc. Coma-
 clen. postea Ferrarien.
 Julius Parisianus de To-
 lentino, Episc. Arimi-
 nen.
 Bartholomæus Sebastia-
 nus Hispanus, Episc-
 opus Pacten.

- Franciscus Lambertus, Sabaudus, Episcopus Nicien.
- Maximilianus Doria Genuen. Episcop. Naulen.
- Eustachius du Bellay, Gallus, Episcopus Parisiensis.
- Bartholomæus de Capranica, Romanus, Episcopus Carinea.
- Eunius Massarius de Narnia Episcopus Feretranus.
- Achilles Brancia, Neapolitanus Episcop. Boven.
- Joannes-Franciscus Verdura, Messanen. Episcopus Chironen.
- Albertus Daimius de Glicicis, Catharensis, Ord. Præd. Episcopus Veglensis.
- Joannes Antolinez de Bricianos de la Ribera, Hispanus, Episcopus Juventacen.
- Tristanus de Bizet. Ord. Cisterciensis, Gallus. Episcop. Xantonen. et Abbas sancti Nicolai in Bosco.
- Episcopi Julii tertii.*
- Ascanius Gherardinus de Amelia, Episcop. Cattacen.
- Marcus Gonzaga Mantuanus, Episcopus Ausseren.
- Baldovinus de Baldovinis, Pisanus, Episcopus Aversanen.
- Petrus-Franciscus Pallavicinus, Genuen. Episcopus Alerien.
- Ægidius Fuscararius, Bononiens. Ord. Prædicat. Episcopus Mutinen.
- Timotheus Justinianus de Chio, Græcus Ord. Præd. Episc. Calamonnensis.
- Diacus de Almansa, Hispanus, Episc. Corien.
- Lactantius Roverella, Ferrarien. Episc. Asculanus.
- Ambrosius Monticula, Luvensis, Sarzanen. Episcopus Signimus.
- Sebastianus Gualterius, Urbevetanus, Episcop. Viterbien.
- Honoratus, Hiserniensis, ex Fascitellis, monachus Casinensis, Ord. sancti Benedicti, Neapolitanus, Episc. Insulanus. Obiit Romamense Martio 1564.
- Petrus Camaianus, Aretinus, Ep. Fesularum.
- Horatus Græcus, Troianen, Apulus, Episc. Lesinen.
- Fabius Cuppalata, Placentinus, Episc. Lacedonen.
- Gaspar de Casal, Lusitanus, Ord. S. Aug. Ep. Leirien. postea Conimbricensis.

- Bernardinus de Cuppis Romanus, Episc. Auximanus.
 Joannes de Morvilliers Blesensis, Gallus, Ep. Aurelian.
 Julius Gentilius, Tortonen. Ep. Vulturarien.
 Adrianus Fusconius, Romanus, Ep. Aquinas.
 Antonius de S. Michael, Hispanus, Ord. Sancti Francisci de Observantia, Episcopus Montis Marani.
 Hieronymus Melchiorinus, Recanaten Episc. Maceraten.
 Petrus de Petris de Monte, Arctinus, Episcopus. Lucerinus.
 Casar Jacomellus. Romanus, Ep. Bellocastren.
 Julius Critus, Venetus, Episc. Parentinus.
 Jacob Silverius Piccolhomineus de Calano, Ep. Aprutinus.
 Ludovicus de Breze, Gallus, Episc. Meldens.
 Jacobus Mignanellus, Senen. Episc. Grossetan.
 Joannes-Andreas Crucius de Tibure, Episcopus Tiburtinus.
 Franciscus Richardotus Burgundio, Ordinis Eremitarum S. August. Episc. Atrebat. Obiit 1074. 26 Julii.
 Carolus Cicada, Genuens. Episc. Albi-gaunna.
 Franciscus-Maria Piccolhomineus, Senen. Ep. Ilcinen.
 Aciscus Moya de Contreras, Hispanus, Ep. Vicen.
 Galeatus Roscius de Interamna, Episc. Assisiensis. Obiit Tridenti 16 Octobris 1565.
 Jacobus-Maria Sala, Bononien. Ep. Vivarien.
 Gabriel de Monte S. Sabini, Episc. Hesinus.
 Marianus Sabellus, Romanus, Episcopus Eugubinus.
 Agapitus Bellhomo, Romanus, Episcopus Casertanus.
 Julius Cananinus, Ferrarien. Episc. Hadriensis, postea Presb. Cardinalis tit. S. Eusebii, Ep. Mutinensis. Obiit Ferrariae 1592. sepultus in ecclesia S. Dominici.
 Julius Calceus, Pisanus, Episc. Alessandris.
 Hieronymus Burgensis, Gallus, Episc. Catalonen. et Abbas S. Petri de Monte. Obiit 1075.
Episcopi Pauli quarti.
 Scipio Aestensis, Ferrarien. Episc. Casalens.
 Didacus Sarmiento de Sotomayor, Hispanus, Episcopus Asturicen.

- Thomas Goduelus, Anglus Episc. Asaphen.
 Faustus Caffarellus, Romanus, Episcopus Fundanus.
 Bellisarius Baldinus, Neapobitanus, Episc. Laticrin.
 Urbanus Vigerimus de Roere, Gennens. Episcopus Senogalliens.
 Jacobus Suretus, Græcus, Episcopus Milopotamen. junior.
 Joannes-Baptista Osius, Romanus, Episcopus Reatinus. Obiit 12 Novemb. 1562.
 Marcus Loreus, Tropiensis, Ordin. Prædic. Episcopus Campanien.
 Francisc. Belcarius, Pegnilio, Dominus de la Creste et Chommieres, Baro sancti Desiderati, Gallus, Episcopus Metensis, postea Abbas S. Germani Antissiodorensis, Rigniæ, et S. Sigirani. Obiit 1591. 14 Februar.
 Joannes-Franciscus Com-mendonus, Venetus, Episcopus Zacynthen. postea Cardinalis.
 Carolus de Grassis, Bononien. Episcopus. Montis Falisci, postea Cardinalis.
 Arias Gallego, Hispan. Episcopus Gerunden.
 Hieronym. Gallego, Hispanus, Episc. Oveten.
 Hercules Rettinger, Germanus, Episcopus Laventinus.
 Julius de Rubeis, Polian. Episcopus Sancti Leonis. Obiit Romæ mense Martio 1564.
 Joannes de Mugnatones, Hispanus Ord. sancti Augustini, Episcopus Segobricens.
 Franciscus Blanco, Hispanus Episc. Atriensis.
 Vincentius de Luchis, Bononien. Episcopus Anconitanus.
 Pompeius Piccolhomineus de Aragonia, Episc. Tropien.
 Petrus Barbadiens, Venetos, Episc. Carsolen.
 Franciscus Bachodius, Sabaudien. Episcopus Gebennen.
 Carolus d'Angennes à Raubouillet, Gallus, Episcopus Cenomanen. postea Cardinalis. Obiit Corneti in Etruria 1587. 25 Martii.
 Hieronymus de Nichisola, Veronen. Ordin. Præd. Episc. Theanen.
 Marcus-Antonius Bobba, Casalen. Episcopus Augusten. postea Cardio. Vide supra inter Oratores Ecclesiasticos.
 Jacobus Lomellinus, Messanen. Episcopus Mazarien.

- Donatus de Laurentiis, de Asculo, Apulus, Episcopus Arianen.
 Petrus Contarenus, Venetas, Episc. Paphen.
 Petrus Danesius, Gallus, Episcopus Vauren. Obiit 1577.
 Hieronym. Savorgnanus, Foro-Julien. Episcopus Sibiricen.
 Philippus du Bee, Gall. Episc. Veneten. postea Nanneten. deinde Archiepiscopus Remensis. Obiit 1605.
 Carolus de Roussy, Gallus, Episc. Suession.
 Georgius Drascovitus, Croatus, Episc. Quinque-ecclesien. postea Cardinalis, Vide supra inter Oratores Ecclesiasticos.
 Franciscus de Aguirre, Hispanus, Episcopus Crotonen.
 Andreas de Cuesta, Hispanus, Episc. Legionen.
 Anton. Gorrioncro, Hisp. Episc. Almerien.
 Antonius-August. Hisp. Episcopus Herden. postea Archiepiscop. Tarraconen.
 Angelus Massarellus, Septempedanus, Episcop. Thelesinus.
 Antonius Ciurelia, Barenensis, Episcopus Buducensis.
 Dominicus Casablanca, Messanen. Ord. Præd. Episc. Vicensis.
 Petrus Faunus, Costaciaris Episcopus Aquen.
 Joannes-Carolus Bovius, Bononien. Episc. Ostunen. postea Archiepisc. Brandusinus.
 Hugo Boncompagnus, Bononien. Episcop. Vestitanus, postea Cardinal. tit. S. Sixti, et Pont. Max. dictus Gregorius XIII.
 Salvator Pacinus de Colle, Episcopus Clusinus.
 Lupus Martinez, Hispanus, Episc. Elnens.
 Carolus d'Espinay, Gall. Elect. Episcop. Dolen. Obiit 1591.
 Aegidius Spifame, Gallus, Episc. Nivernen. et Abbas S. Pauli Senon. Obiit Lutetia 1578.
 Antonius-Sebast. Mintornus, de Traject. Episcopus Uxentin.
 Bernardus Delbene, Florentinus, Episcop. Ne-mausen.
 Dominicus Bollanus, Venetus, Episc. Brixien.
 Joann.-Anton. Vulpus, Comen, Episc. Comen.
 Ludovicus de Genoilliac, Gallus, Episc. Tutellen. et Abbas S. Romani de Blavia. Obiit Burdigala 1583.

Philippus-Maria Campegius, Bononien. Episcopus Feltrien.

Joannes de Quinones, Hispanus, Episcopus Calaguritan.

Didacus Covarruvias de Leyva, Hispan. Toletanus, Episcopus Civitatis Roderici, postea Segoviensis; demum Conchæ designat. Obiit Madridi, 1577. 1 Octobr. sepultus Segoviæ.

Philippus Gerius, Pistorien. Episcopus Isclanen. postea Assisiens.

Joannes-Anton. Facchinettus de Nuce, Bononien. Episcopus Neocastren. postea Patriarcha Jerosolymitan. S. R. E. Presb. Card. titul. SS. Quatuor Coronatorum, ac tandem Pont. Max. dictus Innocentius IX. Vixit in Pont. menses duos.

Episcopi Pii quarti.

Hippol. Capilupus Mantuanus, Episcopus Fanensis.

Joannes-Fabricius Severinus, Neapolitanus, Episcopus Acerens.

Martinus Balduini Rithovius, Brabantus, primus Episcopus Ipren. Obiit Audomari 1585.

Antonius Havetius, Flan-

der, Ordin. Præd. primus Episcopus Namurens. Obiit 1578.

Constantin. Bonellus. Ferretan. Episcopus Civitatis Castelli.

Julius Superchius, Mantuanus, Ord. Carmelitarum, Episcopus Accien. postea Caprulan.

Matthæus de Concinis, Florentinus, Episcopus Cortonen.

Nicolaus Sfondratus, Mediolanen. Episcopus Cremonen. postea Presbyt. Card. tit. S. Cælicæ, demum Pont. Maxim. dictus Gregorius XIV. Vixit in Pontific. menses 10. dies 10.

Ventura Buffalinus, Tiphernas, Episcopus Massanen.

Ludovicus de Bueil, Gallus, Episcopus Venciens.

Hieronimus Galleratus, Mediolanen. Episcopus Sutrinus.

Joann.-Petrus Delphinus, Venetus. Ord. Canonorum Regularium, Episcopus Zacynthi, et Cephaloniæ secundus.

Joannes-Andreas Bellonius, Messanen. Episcopus Massalubren.

Georgius Zischovid, Hungarus Ordin. Min. S. Francisci de Observ. Episcopus Signien.

- F. Federicus Cornelius, Venetus, Ord. S. Joann. Jerosolymitani, Episc. Bergomen, postea Patavinus, et S. R. E. Presb. Card. tit. S. Stephani. Obiit Romæ 1590, sepultus Patavii in ecclesia Cathedrali.
- Stephanus Boucher, Galus, Episc. Corisopiten.
- Joann.-Paulus Amanius, Cremen. Episcop. Anglonen.
- Alexander Stortia ex Comitibus S. Floræ, Episcop. Parmen. postea Card. tit. sancta Mariæ in Via. Obiit Macerata 1581, sepultus Romæ in ecclesia sanctæ Mariæ Majoris.
- Anton. le Cirier, Gallus, Episcopus Abrincen.
- Andreas Moccenicus, Venetus, Episcopus Nicosiens.
- Benedictus Salvinus, Firmanus, Episcopus Verulanus.
- Guillelm. Cassador. Hispanus, Episcopus Barcinonen.
- Petrus Gonzalez de Mendoza, Hispanus, Episcopus Salmantin.
- Martinus de Corduba de Mendoza, Hisp. Ord. Præd. Episc. Dertusen.
- Julius Magnanus, Placentinus, Ord. Min. Convent. S. Francisci, Episcopus Calven.
- Valentinus Herbutus, Polonus, Episcopus Præmissien. Orator Rego Poloniæ.
- Simon Aleotus, Foro-Julien. Episc. Foro-Julien. Obiit Tridenti 20 Augusti 1562.
- Petrus de Xaque, Hispanus, Ord. Præd. Episcopus Niochen.
- Prosper Rehiba, Messanen. Episc. Trojannus, postea Patriarcha Constantinopolitanus.
- Melchior Avosmediano, Hispanus, Episcopus Guadixen.
- Hippolytus de Rubéis, Parmensis, Episcopus Papiensis, postea S. R. E. Presb. Cardinalis, tit. S. Mariæ in Porticu, deinde S. Blasii de Anulo. Obiit Romæ 1591, 4 Cal. Maii, sepultus in sancti Blasii.
- Didacus de Leon, Hispanus, Ord. Carmelitarum, Episcopus Columbrien.
- Annibal Saracenus, Neapolitan. Episc. Licien.
- Paulus Jovius, Comensis, Electus Episc. Nucerien.
- Hieronymus Trivisanus, Venetus, Ord. Præd. Episcopus Veronen. Obiit Tridenti die 9 Septembris 1562.
- Hieronymus Ragazzonus, Venetus, Episcopus Na-

- zianzeus, et Coadjutor
 Famaugustan. postea E-
 piscopus Bergomensis.
 Romulus de Valentibus,
 de Trebia, Episcopus
 Conversan.
 Lucius Maranta, Venusi-
 nus, Episc. Lavellinen.
 Simon de Nigris, Ge-
 nuen. Episc. Sarzanen.
 Theophil. Gallus, Tro-
 picu. Episc. Oppiden.
 Julius Simonetta, Medio-
 lauen. Episc. Pisauren.
 Petrus d'Albret, Navar-
 rus, Episcopus Con-
 venarum.
 Jacobus Guidius, Vola-
 terranus, Episc. Pen-
 nen. et Adriens.
 Didacus Ramirez, Hisp.
 Episcop. Pampilonens.
 Franciscus Delgado, His-
 panus, Episcopus Lu-
 censis.
 Joannes Clausse, Gallus,
 Episcopus Saniciensis.
 Jacobus Gibertus de No-
 gueras, Hispanus, E-
 piscopus Alphan.
 Joannes Annus, Neapo-
 litanus, Episcop. Hip-
 ponensis et Coadjutor
 Bovinus.
 Antonius-Maria de Sal-
 viatis, Romanus, Epis-
 copus S. Pauli, postea
 S. R. E. Presbyt. Car-
 dinalis tit. S. Marie in
 Aquiro, et Bononiæ Leg-
 atus. Obiit Romæ 1602
 26 Aprilis, sepultus au-
 te summam aram in S.
 Jacobi.
 Matthæus Priulus, Va-
 netus, Episc. Aemonien.
 postea Vincentinus.
 Thomas Lilius, Bono-
 nien. Episc. Soranus.
 Hieronymus Guertinus,
 Feretrans, Episcopus
 Imolen.
 Thomas Overllaithe, Hi-
 bernus, Episcopus Ros-
 sen.
 Franciscus de la Valette,
 Gallus, Episc. Vabren.
 Fabius Pignatellus, Nea-
 politanus, Episcopus
 Monopolitan.
 Carolus de Vice comiti-
 bus, Mediolauen. E-
 pisc. Vintimilien. postea
 Cardinal. tit. SS. Mar-
 tyrum Viti et Modesti
 in Macello. Obiit Ro-
 mæ 1555. Idibus No-
 vembribus, sepultus in
 ecclesia sui tituli.
 Joannes Colosuarinus,
 Hungarus, Ord. Præd.
 Episcopus Canadiensis.
 Obiit Tridenti 14 No-
 vembribus 1562.
 Andreas Duditus Sbar-
 dellatus, Hungarus,
 Episcopus Thininien.
 postea Quinque-eccle-
 sien.
 Spinellus Bencius Poli-
 tianus, Episcop. Mon-
 tispolitiani.
 Franciscus Abondius,
 Castilioneus, Mediola-

- nensis, Episc. Bohien.
 postea S. R. E. Presb.
 Cardinalis tit S. Nicolai inter Imagines. Obiit 1568. 18 Cal. Decemb. sepultus Romæ in Ecclesia sanctæ Mariæ de Populo.
- Stanislaus Faleschi, Polonus, Episcop. Theodosien.
- Eugenius Ohairt, Hibernus, Ordin. Prædic. Episc. Aegaden.
- Donaldus Mogongial, Hibernus, Episcopus Radoten.
- Guido Ferrerius, Pedemontanus, civis et Ep. Vercellen postea S. R. E. Presb. Cardinalis titulus S. Euphemiæ, deindè SS. Viti et Modesti martyrom in Marcello, et Marchio Romagnani. Obiit 1585. 16 Maii, sepultus in sanctæ Mariæ Majoris.
- Joannes-Baptista Sighicellius Bononien. Ep. Faventinus.
- Sebastianus Vantius, de Arimino, Episc. Urbevetanus.
- Joannes-Baptista Lomelinus Messanen. Episcopus Gardien.
- Joann.-Baptista Milanensis, Florentinus, Episcopus Marsican.
- Augustinus Mollignarus Vercellensis, Episcopus Trivicanen.
- Carolus Grimaldus, Genuen. Episc. Savonen.
- Fabricius Landrianus, Melanen. Episcopus S. Marci.
- Bartholomæus Ferratinus, civis et Episcopus Amerinus.
- Petrus Fragus, Hispan. Episcopus Usellen. postea Algarensis.
- Hieronymus de Gaddis, Florentinus, Episcopus Cortonen.
- Franciscus Contareus, Venetus. Epis. Paph.
- Joannes Delphinus, Venetus, Episc. Torcel.
- Alexander Molus, Comen. Epis. Minoren.
- Hieronymus Vielmus, Venetus, Ord. Præd. Episc. Argolicen.
- Franciscus Raguseus, Ord. S. Francisci de Observantia, Episcopus Marcanens.

Abbates.

- Ludovic. de Baissey Abbas Generalis Cistercii.
- Hieronymus de Souchier, Gallus Campanus, monachus Ordinis Cisterciensis, Abbas Clara-vallis, postea Abbas Generalis Cistercii, demum S. R. E. Presb. Cardinalis tit. S. Matthæi in Merulana. Obiit Romæ 1571. 10. Cal.

Novemb. sepultus in Ecclesia S. Crucis in Jerusalem.

Simplicianus, Abb. S. Salvatoris Papie, de Vulturnina, Congregationis Casinen.

Augustinus Losehus, Hispanus, Abbas sancti Benedicti de Ferraria, Congregationis Casinen.

Eutichius de Cordes, Antuerpiens. Abb. sancti Fortunati apud Bassianum, Congregationis Casinen. Obiit 1582. mens. Septembri sepultus in S. Justinae de Padua.

Claudius Sanctes, Gallos, Abb. Lanevillan.

Cosmas Damianus Hortulan. Hispanus, Abb. Villabertrandii.

Generales.

Vincentius Justinianus, Genuen. Generalis Ord. Prædicatorum, postea Cardinalis tit. S. Nicolai inter Imagines, deinde S. Sabinæ. Obiit Romæ 1582 28 Octobr. sepultus in sanctæ Mariæ super Minervam.

Franciscus à Zamora, Hispanus Conchensis, Generalis Ord. Min. de Observan. Obiit 1571.

Antonius de Sapientibus,

Augustanus, Generalis Ord. Min. Conventualium.

Christophorus Patavinus, Prior Generalis Ord. Eremitarum S. Augustini. Obiit 1569.

Joann. Baptista Migliavacca, Asten. Generalis Ord. sanctæ Mariæ Servorum.

Stephanus Fazinus, Cremonen. Provin. Lombardiæ, pro Generali Carmelitarum.

Jacobus Lainez, Hispanus, ex oppido Castellæ Almazan, Præpositus Generalis Societatis Jesu. Obiit Romæ 1565. 19 Januarii.

Thomas Tifernas, civitatis de Castello in Umbria, Generalis Capucinatorum.

Doctores legum pro sacro Concilio.

Gabriel Paleottus, Bononien. Auditor Rotæ postea S. R. E. Diaconus Cardinalis, tit. SS. Nerei et Achillei, mox SS. Joannis et Pauli, et Episcop. Bononien. deinde tit. S. Martini in Montibus et primus Bononiæ Archiepiscopus, demum tit. S. Laurentii in Lucina, ac Episc. Albanus; postremo E-

piscopus Cardinalis Sa-
binus Obiit Romæ 1597.

11 Cal. Augusti, se-
pultus Bononiæ in Ec-
clesia Metropolitana.

Scipio Lancellottus, Ro-
manus, Advocatus Con-
sistorialis, postea Au-
ditor Rotæ, et S. R. E.
Presb. Cardinalis, tit.
S. Simeonis. Obiit Ro-
mæ 1598. 6 Non. Ju-
nii, sepultus in S. Joan-
nis Lateranensis.

Joan. Baptista Castellius,
Bononiens. Promotor
postea Episcop. Arimin-
ensis.

Michael Thomasius, Ma-
joricen. Doctor Decre-
torum, postea Episcop.
Herdensis.

*Theologi à Summo Pon-
tifice missi.*

Frater Petrus de Soto,
Hisp. Ordinis Prædica-
torum. Obiit Tridenti
mense Aprili, 1565.

Alphonsus Salmeron,
Hisp. Toletanus, Soci-
et. Jesu. Obiit Sal-
manticæ 1590.

Franciscus Turrianus,
Legionensis, Hispanus,
Doctor Theologus, pos-
tea Societ. Jesu. Obiit
Romæ 1584. ipso die
festi Presentationis B.
Virginis quem ex Bre-
viario expunctum Ec-

clesiæ Catholicæ resti-
tuiti procuraverat.

Antonius Solisius, Hispa-
nus, Doctor Theologus.
Frater Camillus Campe-
gius, Papiens. Inquisi-
tor Ferrariæ. Ordinis
Prædic.

Frater Hieronymus Bra-
vo, Hispanus, Ordinis
Prædic.

Frater Adriannus Valenti-
nus, Venetus, Ordinis
Prædic. in demortui F.
Petri de Soto locum
missus; postea Dominus
Veneti Inquisitor Ge-
neralis.

*Doctores Theologi fa-
cultatis Parisiensis
missi à Carolo nono
Galliarum rege Chris-
tianissimo.*

Nicolaus Maillard, De-
canus facultatis Parisi-
ensis.

Joannes Peletier Præfec-
tus Collegio Navarræ.

Antonius Demochares,
Ressonæus.

Nicolaus de Bris.

F. Jacob. Hugonis Fran-
ciscanus, idem etiam
Procurator Reverendis-
simi Joannis Ursini,
Episcopi Trecorensis.

Simon Viger, Norman-
nus Canonicus Parisien-
sis, postea Archiep-
Narbo.

Richardus du Pré.
Natalis Paillet. Obiit
Tridenti 7 Cal. De-
cemb. 1562.

Robertus Fournier.

Antonius Coquier.

Lazarus Broychot.

Claudius de Sainctes, Ca-
nonicus Regularis sanc-
ti Augustini, postea E-
pisc. Ebrocienensis. Obiit
an. 1590.

*Theologi missi à Philip-
po secundo Rege Ca-
tholico.*

*Observa hunc Teologo-
rum ordinem à libra-
riis inductum, hic non
immutari, salvo ta-
men Decreto super hac
re sancito in fine Ses-
sionis secundæ, et De-
creto de loco Oratorum
sub finem Sessionis vi-
gesimæ quintæ. Quin
et diversum planè or-
dinem nonnulli serva-
vere: inter quos Gen-
tianus Hervetus, Au-
relianensis, vir claris-
simus, qui et ipse Con-
cilio inter Theologos
interfuit.*

Cosmas Dargianus Hor-
tulanus, electus Abb.
Villabertrandi.

Ferdinandus Tritius, Doc-
tor Theologus, Cano-
nic. Camien.

Ferdinandus Vellostillus,

Doctor Theologus, Ca-
nonicus Seguntinus,
postea Episcopus Lu-
censis.

Thomas Dassio J. U. D.
Canonicus Valent.

Licentiat. Antonius Co-
varravius, Didaci fra-
ter, Aed. Granaten.

Ferdinandus Mineasensis,
Decretorum Doctor.

Frater Joannes Ramirez,
Hispan. Minister Pro-
vincialis divi Jacobi.

Frater Alphonsus Con-
treras, Commissarius
Ord. Minorum in Cu-
ria Regis Hispaniæ.

Frater Michaël de Medi-
na, Hispanus, Ordinis
Minor. sacre Theologiæ
Lector. Obiit Tolei.

Frater Joannis Lobera,
Hispan. sacre Theologiæ
Lector Salmauti-
cæ, socius Ministri Pro-
vincialis divi Jacobi.

Cosmus Palma Fontevus,
sacre Theologiæ Doc-
tor, Hispanus, socius
Hortulanæ Abbatis.

Frater Joannes Gallo,
Hispan. Ord. Præd.

Frater Petrus Fernandez,
Hispanus, Ord. Præ-
dic. in societate Ma-
gistri Gallo.

Frater Desiderius de S.
Martino, Panorm.
Ord. Carmelitani.

Michaël Baius Hanno,
Athenis, sacre Theo-

logiæ Doctor, postea
Decanus Ecclesiæ col-
legiatæ S. Petri Lovan-
nii, Academiæ Cancel-
larius, et ejusdem con-
servator. Obiit Lovanii
1589. 16 Sept. ibique
sepultus in sacello Col-
legii Pontificii.

Joannes Hessels, Braban-
tus, Lovaniensis, sa-
cræ Theologiæ Doctor.
Obiit Lovanii 1576. 7
Novemb.

Cornelius Jansenius,
Flander, Hulstensis,
sacræ Theologiæ Doc-
tor, postea primus E-
piscopus Gandensis. O-
biit Gand. 1576. 11
Aprilis.

*Theologi missi à Rege
Portugalliæ.*

Frater Franciscus Forie-
ro, Lusitanus, Ulissi-
ponensis, Ord. Prædi-
catorum.

Jacobus à Payva de An-
drade, Lusitanus, Doc-
tor Theologus.

Melchior Cornelius, De-
cretorum Doctor, Se-
nator Regis Portugal-
liæ.

*Ab Excellentissimo Du-
ce Baviariæ.*

Joann. Covillonius, Flan-
der, Insuleusis, ex So-

cietate. Jesu. Obiit Ro-
ma 1581.

*Procuratores Episcopo-
rum absentium.*

Merchanthus, Doctor
Theologus, pro Illus-
triss. Cardin. de Men-
doza, Episc. Burgens.

Joann. Gothardius, Cle-
ric. secul. Germanus
pro Episc. Ratisbonen.

Georgius Hochenvarter,
Cleric. secul. Doctor.
Theologus, Suffraga-
neus, pro Episcopo Ba-
siliensi.

Frater Felicianus Min-
guarda à Morbinio,
Ord. Prædic. pro illus-
trissimo Domino Salis-
burgen. Orator.

Petrus Cumel, Doctor
Theologus, Canonicus
Malacitanus, pro Reve-
rendissimo Malacitano.

Joannes Delgasus, Doc-
tor Theologus, Cano-
nicus Tudensis pro D.
Joanne de S. Æmilia-
no, Episcopo Tudensi.

Gaspar Cardillus, Villal-
pandeus, Segob. Doc-
tor Theologus, pro E-
pisc. Abulensi.

Frater Joannes de Lu-
denna, Doctor Theolo-
gus, Ord. Præd. pro
Episcop. Seguntino.

Frater Franciscus Oran-
tes, Lector Valliso-
leti,

leti, Ord. Minorum,
pro Episc. Palentino.
Casar Ferrantius Suessanus,
Doctor Theologus, pro Episc. Sues-
sano apud Reverendis-
simum Herdensem.

Procuratores Ordinum.

Joannes Cotignon, Doc-
tor, Gallus, Procura-
tor Ord. Cluniacensis,
postea Prior Major. O-
biit 1572. 22 Aprilis;
sepultus Marciniaci.

Nicolaus Boncherat, Gal-
lus, Prior monasterii de
Recluso, Procurator
Generalis Ordinis Cis-
terciens. postea ejusdem
Ordinis Abbas Gene-
ralis. Obiit 1586, 12
Martii.

*Theologi seculares et
Doctores Juris Ca-
nonici.*

Georgius Girard, Gal-
lus, Doctor Theologus,
cum Reverendiss. An-
degavensi.

Gentianus Hervetus, Gal.
Aurelianensis, cum Il-
lustriss. et Reverendiss.
Cardinali à Lotharingia.
Fuit postea Cano-
nicus Remensis. Obiit
Remis 1594. 12 Sept.

Franciscus Sancius, De-
canus facultatis Theo-

logiar, et Canonicus Sal-
manticens. cum Reve-
rendiss. Salmanticensi.
Matthaeus Guerra, Consen-
tionis, Calaber, Presb.
secularis, cum Episc.
S. Marci.

Federicus Pendasius, cum
Illustriss. Cardinal. de
Montua, Legato S. Con-
cilio

Joann.-Franciscus Lom-
bardus, cum Illustriss.
Cardin. Scripando Le-
gato sacri Concilii.

Petrus Mercatus, Theo-
logus, cum Reveren-
diss. Vicensi.

Trigillus, Doctor Theo-
logus, Canonicus Le-
gionens. cum Reveren-
diss. Legionensi.

Sobanus, Doctor Theo-
logus, cum Reveren-
diss. Legionensi.

Antonius Leitonus, Doc-
tor Theologus, cum
Reverendiss. Conim-
bricensi.

Petrus Fontidonius, Se-
goviensis, Canonicus
Salmantinus, Doctor
Theologus, cum Re-
verendiss. Salmant.

Joannes Villeta, Doctor
Theologus, cum Reve-
rendiss. Barcinooensi.

Joannes Fonseca, Doctor
Theologus, cum Re-
verendiss. Archiepisco-
po Granaten.

Michaël Oroncuspe, Doc-

- tor Theologus, cum Reverendiss. Episcop. Pamphilonensi.
- Alphonsus Fernandez de la Guerra, Hispanus, Doctor Theologus, cum Reverend. Guadixiensi.
- Michael Ytero, D. U. I. cum Episc. Pamphilonensi.
- Josephus Puebla, Doctor Theologus, cum Episc. Civitatensi.
- Joannes Chacon, Doctor Juris Canonici, cum Episc. Almerien.
- Antonius Garsias, Doctor Theologus, cum Episcop. Ovetan.
- Benedictus Arias Montanus, Ord. S. Jacobi, Doctor Theologus cum Reverend. Segobiensi.
- Joannes Barcelona Theologus, cum Episcopo Uscellensi.
- Doctores Galli Ordinis S. Benedicti.*
- Joannes de Chartongne Doctor Theologus.
- Joannes de Verdun Doctor Theologus.
- Theologi Ordinis Fratrum Prædicatorum.*
- Angelus Ciosus, Florentinus, cum Illustriss. Card. Mantuano, Legato sacri Concilii.
- Seraphinus de Caballis, Brixienis, Provincia- lis terræ sanctæ cum suo Generali, postea Ordinis Generalis. Obiit Hispali 1578. 21 Novemb.
- Heliscus Capys, Venetus, Theologus, cum Archiepisc. Pragensi.
- Petrus Aridien, Gallus cum Reverendissimo Cenomanensi.
- Bernardus Bernardi, Gallus Inquisit. Avenion. Vicarius Cong. Franciæ, cum Reverendiss. Nemausensi.
- Joannes Matthæus Valdina, cum Reverendiss. Tarentino.
- Petrus Martyr, Coma. Hisp. cum Reverendis. Gerundensi.
- Petrus Zatores Hisp. cum Reverendiss. Dertusensi.
- Antonius de Grosupto, cum Reverendiss. vigne- vanensi.
- Aurelius de Chio, cum Rev. Spalatrensi.
- Adrian. Valentinus, Venetus, cum Reverendis. Nicosiensi.
- Marcus Medicus, Veronens. cum Reverendiss. Cenetensi.
- Benedictus Herba, Mantuans, cum Reverend. Brixienis.

Michael de Ast, Genuen.
Prior S. Laurentii.

Constantinus Coccianus,
Isorella, cum Reverend.
Montis-Politiani.

Henricus de S. Hieronymo,
cum Reverend.
Braccarensi.

Ladovicus de Soto-Major,
Lusitanus, cum Rev.
Grego. Tudensi.

Baptista de Lugo, cum
Reverend. Veronensi.

Hieronymus Barolus, Papien.

Theologi Ordin. Minorum de Observantia.

Aloysius de Burgo novo
Italus, sacrae Theologiae
Lector Bononiae, Commissarius
Generalis, postea Ordinis
Generalis.

Thomas de Sogliano, Italus
Provin. Bononiae
Minister.

Antonius de Padua, Lusitanus,
Ordinis Secretarius.

Bonifacius Ragusens, Apostolicus
Praedicator Terrae S. Governator
postea Ep. de Stagno in
Dalmatia.

Angelus de Petriolo, Italus,
Lector sacrae Theologiae
Perusiae.

Angelus Justinianus, Italus,
Lector sacrae Theologiae
Januae.

Vincentius de Messina,
Italus, sacrae Theologiae
Lector Neapoli.

Julius Passiranus, Urceanus,
Italus, sacrae Theologiae
Lector Bergomi.

Jacobus Alani, Gallos,
Theologus cum Episc.
Venetensi.

Theologi Ord. Fratrum Minorum Conventualium.

Marcus Antonius Gambaronus à Lugo,
socius Religionis.

Bartholomaeus Golphus de Pergula.

Joannes Tertius, Bergomens.
Lector Theologiae publicus
in Gymnasio Papiensi.

Clemens Thomasinus de Florentia,
Regens in Conventu sanctae
Crucis de Florentia.

August. Balbas à Lugo.

Joannes-Baptista Chisulphus,
Ord. Scriba.

Antonius de Grignano,
Regens sancti Antonii de
Patravio.

Lucius Angusiola, Placentinus,
Regens S. Francisci
Bononiae.

Maximilianus Benjamus;
Cremon. Orator pro
Religione, et Inquisitor
Paduae, postea Episc.
Clodiensis.

- Octavianus Charus de Neapoli, Regens S. Laurentii de Neapoli.
- Antonius Posinus de Monte Ilcino, Regens in Conventu duodecim Apostolorum Romæ. Obiit Monte Ilcini. 1580.
- Bonaventura Meldulen. Regens in Conventu Parmæ.
- Martialis Peregrinus, Calaber, Regens in Conventu Ferrariæ.
- Antonius à Cubalo, Fel-trens.
- Andreas Schynopius de Amandula cum Reverendiss. Cathanzario.
- Balthasar Crispus Neapolitanus, cum Reverend. Tropien.
- Theologi Ord. Fratrum Eremitarum sancti Augustini.*
- Thadæus Perusinus cum Reverend. Salvato, postea Præpositus Generalis.
- Joannes-Paulus Recanatis, cum Rev. Quinque-ecclesien. Oratore pro Regno Hungariæ.
- Simon Florentinus, cum Illustriss. Card. Scripando Legato.
- Cherubinus Lavosius, de Cassia cum Rev. Ver-cellen.
- Gabriel Doratellus, An-conitanus.
- Ambrosius Veronensis, Prior Convent. S. Mar-ci in urbe Tridentina.
- Joannes-Baptista Burgos Aisp. Valentinus.
- Antonius Mondulphensis, cum Reverend. Pra-gens. Oratore.
- Ægidius Volaterranus, cum Episc. Thiniens.
- Eugenius Pisarenensis, Concilii Prædicator, postea Ep. Smirnen-sis et Veliternorum Pro-præsul. apud quos obiit 1580. 21 Jun.
- Adamus Florentinus, cum Illustr. Card. Madru-tio. Orationem habuit nomine Oratoris VII. Pagorum Helveticorum Catholicorum. Obiit Romæ 1581. 17 Ja-nuarii.
- Aurelius Corismaltensis, cum Oratore Helveticorum.
- Balthassar Massanus, cum Episc. Catanien.
- Sebastianus Fanensis, Or-dinis Scriba.
- Christophorus de Sancto-ris, Hisp. Burgensis.
- Simon de Brazzolatris, Pa-tavinus.
- Angelus Feros, Venetus, cum Rev. de Osma. O-biit in Apulia Præfectus Provincialis.

- Petrus Lusitanus , cum Rev. Leiricens.
- Theologi Odinis Fratrum Carmelitam.*
- Jo. Jacobus Cherecatus Vincentinus , Provincialis Venetiarum , postea Procurator Generalis Ordinis.
- Theodorus Masius , Mantuan. cum Reverend. Cremonensi.
- Silvester , Confessarius illustrius. Card. Mantuani.
- Lucretius Asolanus , cum Reverend. Patriarcha Venetiarum.
- Nicolans Gallus , cum R. Patre Generali.
- Eraldus Gallus , eum R. Patre Generali.
- Laurentius Lauretus , Venetus , cum R. Patre Generali.
- Angelus Ambrosianus , Venetus.
- Theologi Ord. Fratrum Servorum Beatæ Mariæ.*
- Stephanns Bonncius Tuscus , Aretinus , postea Episcopus Alatrius , deinde Aretinus , et S. R. E. Presbyter Cardin. tit. SS. Petri et Marcellini. Obiit Romæ 1589. 2 Janua. in Collegio sui Ord. ibique sepultus.
- Amans , pro Congregatione Servorum , cum R. Silynicens.
- Officiales sacri Concilii Tridentini.*
- Episcop. Cavensis , Commissarius.
- Episcop. Thelesinus , Secretarius.
- Ludovicus Bandonius , Magister caeremoniarum.
- Antonius Manellus , Depositarium.
- Cantores sacri Concilii.*
- Simon Bartholinus , Perusinus.
- Joannes Aloysius de Episcopis , Neapolitanus.
- Bartholomæus le Comte , Gallus.
- Mathias Albo de Fulgineo.
- Franciscus Bustamante , Hispanus.
- Joannes Antonius Latinus , Beneventan.
- Franciscus Druda , Gallicensis.
- Lucas Longinquus , Gisson.
- Petrus Scorteccius , Aretinus.
- Notarii.*
- Marcus Antonius Peregrinus , et Cynthius Pamphilus , de S. Severino.
- Hieronymus Gambarus Brixienensis Forensis.
- Cursores Sanctissimi D. N. et sacri Concilii.*
- Nicolans de Matheis , et Jacobus Garra , Allobroges.

*Numerus Prælatorum cujusecumque nationis qui ad
œcumenicam Tridentinam Synodum convenere.*

Præ- lati.	{	Itali, 187.	per procuratores, 2.	Prælati.	{	Angli, 1.
		Galli, 26.	per procuratorem, 1.			Hiberni, 3.
		Germani, 2.	per procuratores, 4.			Flandri, 2.
		Hispani, 51.	per procuratores, 4.			Croati, 1.
		Lusitani, 5.				Moravi, 1.
		Græci, 6.				Illyrici, 5.
		Poloni, 2.				
		Ungari, 2.				

INDEX CAPITULORUM
ET CANONUM
CONCILII TRIDENTINI.

A	Contingit ,	249
	Contritio ,	95
A B adveptu ,	Controversias ,	258
Abbatibus ,	Cum adolescentium ,	184
Abbatissa ,	Cum antem ,	169
Ad Cathedralium ,	Cum beneficia ,	146
Ad consummationem ,	Cum Catholica ,	226
Ad maiores ,	Cum dignitates ,	212
Administratores ,	cum ea omnia ,	267
Ad minores ,	Cum ecclesiasticus ,	219
Admonet ,	Cum etiam ,	117
Adversus ,	Cum ex eo ,	121
Anathemati ,	Cum ex notariorum ,	166
Apostolus ,	Cum hoc tempore ,	29
A sententia ,	Cum honestus ,	115
Attendant ,	Cum illud ,	149
	Cum in beneficiis ,	252
B	Cum multa ,	150
	Cum non deceat ,	145
B eneficia ,	Cum nullus ,	183
Bonificii ,	Cum pleraque ,	213
	Cum potestas ,	267
C	Cum praecepto ,	173
	Cum proprie ,	112
C apitula ,	Cumque natura ,	155
Capitulum ,	Cum Scripturae ,	170
Causae criminales ,	Cum verò ,	55. 88
Causae Episcoporum ,	Cupiens ,	225. 265
Causae omnes ,	Curent ,	64
Censurae ,	D	
Ceterum ,	D ecernit ,	198. 260
Circa ,	Declarat ,	52. 121
Cogit ,	Denum ,	102
Commune ,	Denique ,	142
Concedit ,	Detestabilis ,	264
Consuetudo ,	Dispensationes ,	164

INDEX CAP. ET CAN.

Disponuntur,	32	In ecclesiis,	217
Docet experientia,	196	In electione,	234
Docet præterea,	95. 104	In exemptorum,	65
E		Inferiora,	59
E Adem,	24. 48. 58	In monasteriis,	257
85. 90. 134. 138. 144		In nomine,	15
161. 175. 175		In pluribus,	216
Ecclesiarum,	51	In quacumque,	239
Ecclesiis,	176	Instituta,	103
Episcopi etiam,	147. 163	Insurper cum,	115
	165	Insuper declarat,	142
Episcopi per,	177	Insuper eadem,	19. 168
Episcopi ut,	210		189. 226
Episcopis,	50	Insuper hortatur,	258
Episcop. familiarem,	179	Ita plerumque,	199
Episc. quoscumque,	114	Itaque,	140
Ergo salvator,	78	Julius,	69
Et cum sancta,	155	Justitiæ,	197
Et quamvis,	154	L	
Et quia,	119	L egati,	165
Et quoniam,	88. 113. 154	L ibertati,	240
Etsi Missa,	156	Liceat Episcopis,	208
Ex institutione,	97	Locorum,	61
Expedit,	220	M	
F		M agnam,	258
F acultates,	62	M andat,	227
G		M atrimonii,	189
G rave,	199	M inores,	180
H		M onasteria,	255. 236
H ac igitur,	41	M onet,	156
H ac omnia,	244	M ulti,	198
H ac sacro-sancta,	67	N	
H anc,	33	N emini,	231
I		N emo autem,	36
J am verò,	106	N emo, etiam,	120
I llustrissimi,	271	N emo, etiam,	58
I n commutationibus,	165	N emo, quacumque,	58
		N emo quoque,	58
		N ihil est,	161
		N on liceat Capitulis,	62
		N on liceat præterea,	120

INDEX CAP. ET CAN.

Non potest,	265	Quamvis Presbyteri,	182
Non sunt,	259	Quanta,	159
Nulla quoque,	239	Quia illitterati,	148
Nulli,	52	Quia verò, 26. 117. 120	157
Nullus in posterum,	181	Quibus verbis,	51
Nullus itaque,	80	Quicumque de cetero,	59
Nullus prima,	178	Quicumque in cathedra-	
		libus,	164
O mnēs,	115	Quicumque posthac,	162
Optandum,	245	Quicumque Regularis,	241
Optaret,	155	Qui piè,	182
Ocellarii,	60	Qui verò,	59
Ordinationes,	179	Quoad usum,	82
		Quo factum,	30
		Quoniam ab ecclesiastico,	144
P		Quoniam autem,	79
Patriarchæ,	204	Quoniam diversis,	270
Paulus,	64	Quoniam igitur,	101
Pis,	128	Quoniam non ignorat,	250
Placet, 12. 66. 72.	132	Quoniam ob malitiosam,	257
Postremò,	267	Quoniam pleræque,	214
Prædicationis,	206	Quoniam privilegia,	211
Præsentati,	63	Quoniam sub,	152
Præterea declarat,	141	Quoniam verò, 89. 170	
Præterea, quia,	118		
Præterea sancta,	197	R	
Prima,	177	Ratio,	250
Primum,	50	Regularia,	119
Principio,	77	Regularis,	258
Prohibet,	252	Res porro,	105
Provincialia,	205	Reus,	87
		S	
Q		Sacrificium,	169
Uæ alios,	210	Sacro-sancta, 12. 17	
Quæcumque,	149	72. 76. 91. 92. 132. 126	
Quam turpe,	260	155. 155. 139. 140. 152	
Quamvis autem,	55	260	
Quamvis excommunica-			
tionis,	248		
Quamvis hæc,	68		

INDEX CAP. ET CAN.

Sancta Synodus,	178	Si quis non confitetur,	21
Sic ergo,	56	Si quis parvulos,	22
Sicuti legitima,	255	Si quis per Jesu Christi,	25
Sicuti publicè,	264	Si quis post acceptam,	47
Si ea,	95	Si quis Sacramenta,	107
Si in quibuslibet,	200	Statuit,	250. 262
Similiter,	58	Subdiaconi,	181
Si non decet,	81		
Si quem Clericorum,	167	T	
Si quis dixerit,	43 et	T Ametsi,	195
<i>seqq.</i> 55 et <i>seqq.</i> 83 et		Tanta,	269
<i>seqq.</i> 107 et <i>seqq.</i> 145		Testes,	89
157. 158. 172. 175. 191		V	
et <i>seqq.</i>		V erum,	51
Si quis hoc,	23	Visum,	104
Si quis hominem,	46	Uniones,	60
et <i>seqq.</i>		Ut etiam,	197
Si quis in quolibet,	47	Ut fidelis,	208
Si quis intra,	197	Ut fides,	21
Si quis justificationis,	45	Ut paternæ,	261
Si quis liberum,	45	Ut Sanctorum,	185
Si quis magnum,	45		
Si quis negaverit,	85. 84		
	108. 145		

INDEX EXTRAVAGANTIUM JURIS NOVISSIMI

QUÆ SPARSIM IN ANNOTATIONIBUS CITANTUR.

- A**d *compescendum*, Cùm primùm, Pii V. 1566. p. 144. 160. 258.
Sixti V. 1586. p. 199.
Ad exequendum, Pii V. Cùm sacro-sanctam, Sixti V. 1589. p. 117.
 1567. p. 51. 60. 61. *Cupientes*, Pii V. 1568.
 265. p. 165.
- Ad Romani*, Gregorii XIII. 1574. p. 225.
Ad Romanum Pontificem, Pii V. 1566. pag. 197.
Ad Romanum spectat, ejusdem. 1568. p. 197.
Ad tollendum, Gregorii XIII. 1582. p. 265.
Apostolicæ, Pii V. 1567. p. 186.
Apostolicæ, Pauli V. 1610. p. 26.
Ascendente Domino, Gregorii XIII. 1582. p. 145. 259.
- B**
- Bulla coenæ*, p. 167. 208.
- C**
- Cæli et terra*, Sixti V. 1586. p. XLII.
Circa, Pii V. 1566. p. 252. 255.
Cùm aliàs, Gregor. XIV. 1590. p. 266.
Cùm felicis, ejusdem, 1566. p. XXXIV.
Cùm illius vicem, ejusdem. 1566. p. 196.
Cùm in Ecclesia, Clem. VIII. 1602. p. 269.
- D**
- Decori*, Pii V. 1569. p. 255.
Deo sacris, Greg. XIII. 1572. p. 255.
Divina, Pii V. 1568. p. 258.
Divinam, Urbani VIII. 1631. p. 269.
Dominici, Clem. VIII. 1605. p. 247.
Dubiis, Gregorii XIII. 1581. p. 255.
Dum indefessæ, Pii V. 1571. p. 186.
Durum, ejusdem. 1570. p. 216.
- E**
- Eclesiæ*, Greg. XIV. 1591. p. 145.
Effrenatam, Sixti V. 1588. p. 118.
Etsi Dominici, Pii V. 1567. p. 29. 268.
Ex debito, ejusdem. 1571. p. 207.
Eximii, Greg. XV. 1622. p. II.
Exposcit, Julii III. 1550. p. 240.
Exposcit, Gregorii XIII. 1588. p. 258.

I

- I**llius vices, Clementis VIII. 1592. p. 265.
Immensa, Sixti V. 1588. pag. xxxiv. xxxix.
In conferendis, Pii V. 1566. pag. 230.
Injunctum. Pii IV. 1564. pag. 26. 247.
In Principis Apostolorum, ejusdem p. 244.
In sacro-sancta, ejusdem. 1564. pag. 25. 212. xxxviii.
Inscrutabili, Gregorii XV. 1622. pag. 250.
In suprema, Pii IV. 1564. pag. 50. 174.
In tanta, Gregorii XIII. 1573. pag. xxxvi.
Inter Apostolicas, ejusdem. 1584. pag. 270.

L

Litium, Clementis VIII. 1592. pag. 225.

O

Onus, Gregorii XIV. 1590. pag. 201.

P

- P**astoralis, Sixti V. 1589. pag. 117.
Postquam, ejusdem. 1586. pag. 202.
Providentia, Pii V. 1566. pag. 156.

Q

- Q**uæcumque, Pii V. 1569. pag. 120.
Quæcumque, Clementis VIII. 1605. pag. 165.
Quamvis, Pii V. 1568. pag. 211.

Quoniam, Clementis VIII. 1605. pag. 252.

R

- R**egimini, Pauli III. 1540. pag. 240.
Regis pacifica, Pauli V. 1616. pag. 11.
Religiosam, Sixti V. 1587. pag. 202.
Religiosorum, Pauli V. 1607. pag. 115.
Romani Pontifici, Pii V. 1571. p. 185. 252.
Romanum, Clementis VIII. 1605. pag. 186.
Romanus, Pii V. 1567. pag. 186.
Romanus, Pii V. 1568. pag. 128. 186.

S

- S**anctissimus, Pii V. 1570. pag. 248.
Sanctissimus, Clementis VIII. 1595. pag. 102.
Sanctissimus, ejusdem. 1602. pag. 97.
Sedes Apostolica, Gregorii XIV. 1591. p. 118.
Si te protegendis, Pii V. 1569. pag. 207.
Superni, ejusdem. 1571. pag. 269.
Super specula, ejusdem. 1570. pag. 11.
Suscepti numeris, Clementis VIII. 1596. p. 258.
Ubi gratia, Gregorii XIII. 1575. p. 255.
Vigore, ejusdem. 1484. pag. 207.

BULLA

BULLA
INDICTIONIS

SACRI ŒCUMENICI ET GENERALIS

C O N C I L I I

TRIDENTINI

SUB PAULO III.

PONT. MAX.

PAULUS EPISCOPUS, *servus servorum Dei,*
ad futuram rei memoriam.

INITIO nostri hujus pontificatûs, quem non ob
merita nostra, sed propter suam magnam bonita-
tem, Dei omnipotentis providentia nobis commisit,
certentes jam tunc in quas perturbationes tempo-
rum, quotque incommoda rerum serè omnium nos-
tra Pastoralis sollicitudo et vigilia esset vocata; cu-
piebamus quidem mederi Christianæ Reipublicæ
malis, quibus illa jaucudam vexata, et propemo-
dum oppressa est: sed ipsi etiam ut homines, et
circumdati infirmitate, ad tantum opus tollendum
impares vires nostras esse sentiebamus. Nam eam
pace opus esse intelligeremus ad liberandam et con-
servandam à plurimis impendentibus periculis Remp-
omnia invenimus odiis et dissensionibus plena, dis-
sentientibus præsertim Principibus iis inter se, qui-
bus summa rerum pæne omnis à Deo permissa est.
Cum b unum ovile, et unum Pastorem Domi-
nici esse gregis, ad integritatem Christianæ reli-
gionis, et ad cœlestium bonorum spem in nobis
confirmandam, necessarium diceremus: schismatis,
desidiis, hæresibus erat Christiani nominis divulsa

a Hebr. 5. 2.

b Joann. 10. 16.

jam præne et lacerata unitas. Cum tuam atque mentam ab infidelium armis atque insidiis Republicam optaremus; nostris erratis, nostraque cunctorum culpâ, Dei videlicet irâ peccatis nostris imminente, Rhodus fuerat amissa, Hungaria vexata, conceptum et mediatum contra Italiam, contraque Austriam et Illyricum terrâ marique bellum; cum impius et immittis hostis noster Turca nullo tempore requiesceret; nostrorumque inter se odia et dissensiones, suam bene gerendæ rei occasionem duceret. Igitur, ut dicebamus, in tanta hæresum, dissensionum bellorumque tempestate, tantisque excitationis fluctibus, cum essemus ad moderandam et gubernandam Petri naviculam vocati, nec viribus ipsi nostris satis fideremus; primum *a* coniecimus in Domino cogitatos nostros, ut ipse nos nutiret, animumque nostrum firmitate et robore, mentem consilio sapientiâque instrueret. Deinde, animo repetentes majores nostros, sapientiâ admirabili et sanctitate præditos, sæpè in summis Christianæ Reip. periculis remedium optimum, atque opportunissimum, œcumenica Concilia, et Episcoporum generales conventus adhibuisse; ipsi quoque animum ad generale habendum Concilium adiecitimus; exquisitisque Principum sententiis, quorum nobis videbatur utilis in primis et opportuna ad hanc rem esse consensus, cum eos tunc non alienos ab hoc tam sancto opere invenissemus, œcumenicum Concilium, et generalem eorum Episcoporum, aliorumque Patrum ad quos pertineret, conventum in civitate Mantuæ indissimulos, anno Incarnationis Domini, sicut litteris et monumentis nostris testatum est, millesimo quingentesimo trigesimo septimo, pontificatus nostri tertio, ad x. Kalend. Jun. inchoandum; spem præpè certam habentes fore, ut, cum illie in nomine Domini essent congregati; ipse *b* sicut promisit, Dominus in medio nostrum affuturus, et bonitate ac misericordiâ suâ omnes temporum procellas, omniaque pericula Spiritu oris

a Psalm. 54. 23.

b Math. 18. 20.

CONCILII TRIDENTINI. 3

sui facile depulsurus esset. Sed, ut semper insidiatur piis actionibus humani generis hostis, primum, contra omnem spem, et expectationem nostram, denegata fuit nobis Mantuana civitas, nisi aliquas conditiones subiremus ab institutis majorum nostrorum, et conditione temporum, nostraque ac hujus sanctæ Sedis, ac nominis ecclesiastici dignitate libertateque prorsus alienas; quas in aliis nostris litteris expressimus. Quapropter alium invenire locum, aliamque deligere civitatem necesse habuimus: que cum non statim nobis occurreret idonea et apta; ad sequentes Kal. Nov. prorogare Concilii celebrationem fuimus coacti. Interim servus et perpetuus hostis noster Turca, ingenti classe Italiam adortus, aliquot oppida in littoribus Apulie cepit, vastavit, diripuit, prædas hominum abegit: nos in maximo timore, et periculo omnium, muniendis littoribus nostris, finitimisque auxilio juvandis fuimus occupati: nec tamen interea destitimus consulere et hortari Christianos Principes, ut de idoneo ad habendum Concilium loco quid sentirent, nobis exponerent: quorum cum essent incertæ variæque sententiæ, tempusque diutius, quam erat opus, videretur extrahi; nos optimo animo, atque, ut arbitramur, etiam consilio, Vincentiam elegimus, urbem copiosam, et Venetorum, qui eam nobis concedebant, virtute, auctoritate, potentiâ cum aditum patentem, tum stationem omnibus liberam, atque totam in primis in se habentem. Sed, cum jam tempus longius progressum esset; novæque urbis electionem omnibus significari conveniret, jamque Kalendæ Nov. appetentes facultatem hujus divulgationis excluderent; hiemsque esset propinqua: rursus alterâ prorogatione tempus Concilii differre in proximum sequens, Maiique futuras Kalendas, compulsi fuimus. Quâ re firmiter constitutâ atque decretâ, cum et nos ipsos, et cætera omnia ad eum bene agendum, Deo juvante, celebrandumque conventum pararemus, plurimum reputantes interesse cum celebrationis Concilii, tum universæ Christianæ Reipubl. Christianos Principes pace inter se et concordia con-

sentire; charissimos in Christo filios nostros, Carolum Romanorum Imperatorem semper Augustum, et Christianissimum Regem Franciscum, duo præcipua Christiani nominis firmamenta atque subsidia, orare atque obsecrare institimus, ut ad colloquium inter se, et nobiscum unà convenirent; quorum quidem apud utrumque litteris, Nuntiis, et à latere nostro missis, ex venerabilium fratrum nostrorum numero, Legatis, sæpissimè egeramus, ut ex simultate et dissidiis ambo in unum fœdus et piam amicitiam velent convenire, labentibusque succurrere Christianis rebus: quarum servandarum cum esset illis potestas à Deo præcipuè tributa, si id non agerent, et ad commune Christianorum bonum sua consilia non dirigerent, acris et severa ratio eidem Deo ab ipsis reddenda esset. Qui aliquando precibus nostris annuentes, Nicæam se contulere: quò nos quoque longum iter, et senili ætati nostræ vehementer contrarium, Dei et pacis conciliaudæ causâ suscepimus: neque prætermisimus intercâ, cum tempus Concilii Præstitutum, Kalendæ videlicet Maiæ appropinquarent, tres Legatos summæ virtutis ac auctoritatis, à latere nostro, de numero eorundem fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Vincentiam mittere, qui initium Concilii facerent; prælatosque undiquè venientes exciperent; et ea, quæ judicaret esse opus, agerent et tractarent; quoad nos, ab itinere et negotio pacis reversi, omnia accuratius dirigere possemus. Interim verò in illud sanctum opus, maximèque necessariam, tractationem videlicet pacis inter Principes, incubuimus, et quidem omni animi studio, omni pietate ac diligentia. Testis est nobis Deus, cujus freti clementiâ, nosmetipsos itineris et vitæ periculo exposuimus. Nostra testis conscientia, quæ nihil habet in hac re quidem, in quo nos arguat aut prætermisisse, aut non quæsitis ad pacificandum occasionis. Principes ipsi testes, quos tam sæpè, tamque vehementer Nuntiis, litteris, Legatis, monitis, hortatu, precibusque omnibus obsecravimus, ut simultates deponerent, ut societatem coirent, ut Christianæ Republicæ in maximum et propinquum jam adductæ discrimen,

communibus studiis et subsidiis optularentur. Jam verò testes ille vigilie atque curæ, illi diurni nocturnique animi nostri labores, gravesque sollicitudines, quas ob hanc rem et causam plurimas jam suscepimus: nec tamen ad optatam exitum nostra consilia et acta adhuc perducta sunt. Ita enim visum Domino Deo est: quem tamen non desperamus aliquando optata nostra benignius respecturum. Ipsi quidem, quantum in nobis fuit, nihil, quod esset nostro Pastoralis officio debitum, in hac re omisimus. Quòd si qui sunt, qui actiones pacis nostras in aliam interpretentur partem, dolemus quidem, sed tamen in dolore nostro gratias Deo omnipotenti agimus, qui ad exemplum et doctrinam patientiæ nostræ suos a voluit Apostolos haberi dignos, qui pro nomine Jesu, qui pax nostra est, contumeliam paterentur. Verùm in illo congressu colloquioque nostro, quòd Nicææ habitum est, etsi, peccatis nostris impediētibus, inter duos Principes vera et perpetua pax non potuit confici, induciæ tamen decennales factæ sunt: quarum opportunitate nos sperantes et sacrum Concilium commodiùs celebratum iri, et deindè ex Concilii auctoritate perfici posse pacem; apud Principes institimus, ut et ipsi venirent ad Concilium, et Prælatos suos præsentés ducerent, absentesque accerterent. Qui enim de utroque se excusassent; quòd et ipsis redire in regna sua tum necesse esset, et Prælatos, quos secum habuissent, itinere atque impendiis fessos atque exhaustos, recreari et refici oporteret; nos hortati sunt, ut aliam quoque prorogationem temporis habendi Concilii decerneremus. Quà in re concedendâ cùm essemus aliquantùm difficiles, litteras interim à Legatis nostris, qui Vincentiæ erant, accepimus, transacto jam, et longius præterito Concilii mendi die, unum vix aut alterum ex externis nationibus Prælatus Vincentiam se contulisse. Quo nuntio accepto, cùm videremus eo tempore nullâ jam ratione haberi Concilium posse, ipsis Principibus concessimus, ut differretur tempus agendi Concilii us-

que ad sanctum Pascha, diemque festum futuræ Dominicæ resurrectionis. Cujus nostri præcepti, expectationisque decretæ litteræ Genæ anno Incarnationis Domini M. D. XXXVIII. IV. Kal. Jul. factæ publicatæque sunt. Atque hanc dilationem eò propensius fecimus, quòd pollicitus est nobis uterque Princeps Legatos suos Romam ad nos se missurum, ut ea quæ ad perfectionem pacis reliqua essent, neque Nicææ ob brevitatem temporis potuerant omnia confici, Romæ commodius coram nobis agerentur et tractarentur. Et ob hanc rationem etiam à nobis ambo petierunt, ut hæc pacificationis procuratio Concilii celebrationi præponeretur, cum ipsam Concilium, pace factâ, multò deinde utilius et salutaris Christianæ Reipubl. futurum esset. Semper enim hæc pacis spes nobis injecta Principum nos voluntatibus assentiri hortata est: quam spem vehementer auxit post discessum à Nicæa nostrum ipsorum duorum Principum inter se benevola amicaque congressio: quæ, maxima nostra cum lætitiâ, à nobis intellecta, confirmavit nos in bona spe, ut tandem aliquando nostras preces apud Deum exauditas, et vota pacis accepta esse crederemus. Hanc igitur pacis conclusionem cum et expeteremus et urgeremus; nec solum duobus antedictis Principibus, verùm etiam charissimo in Christo filio nostro Ferdinando, Regi Romanorum, videretur actionem Concilii, nisi pace factâ, suscipi non oportere; cunctique à nobis per litteras suosque Oratores contenderent, ut alias iustus temporis prorogationes faceremus; præcipuè autem instaret Serenissimus Cæsar, promississe se demonstrans iis qui à Catholica unitate dissentiant, se operam suam apud nos interpositurum, ut aliqua concordie ratio iniretur; quod ante suam in Germaniam protectionem aptè non posset fieri; Nos, eadem semper spe pacis, et tantorum Principum voluntate adducti, cum præsertim cerneremus, ne ad dictum quidem Resurrectionis festum alios Prælatos Vincentiam convenisse; prorogationis nomen jam fugientes, quòd tam sæpè frustra fuerat repetitum, celebrationem generalis Concilii ad nostrum et Sedis

Apostolicæ beneplacitam suspendere maluimus: itaque fecimus, et de suspensione hujusmodi litteras ad singulos supradictorum Principum decimâ die Jun. M. D. XXXIX. dedimus, sicut ex illis perspicuè potest intelligi. Eâ itaque suspensione necessario per nos factâ, dum tempus illud magis idoneum à nobis, pacisque aliqua conclusio expectatur: quæ et dignitatem postea, frequentiamque Concilio, et Christianæ Reipubl. præsentiorum salutem erat allatura; Christiane intertâ res in deterius quotidie prolapsæ sunt, Hungaris, Rege ipsorum mortuo, Turcæ vocantibus; Ferdinando Rege bellum in eos movente; Belgis ad defectionem à Cesare ex parte quadam incitatis: cujus defectionis comprimendæ causâ per Galliam amicissimè, et cum Rege Christianissimo concordissimè; magno benevole inter eos voluntatis iudicio transiens in Belgas Serenissimus Cesar, et illinc deinde in Germaniam profectus, conventus Germaniæ Principum, et civitatum, tractandæ ejus, quam dixerat, concordie causâ habere cepit. Sed cum, spe pacis jam deficiente, ille quoque modus curandæ in conventibus tractandæque concordie ad majores potius discordias concitandas aptus esse videretur: inducti fuimus ad pristinum Concilii generalis remedium reverti, idque per Legatos nostros S. R. E. Cardinales, ipsi Cesari obtulimos; quod etiam postremò, et præcipuè in Ratisponensi conventu egimus, cum illic dilectus filius noster, Gaspar III. S. Prædixis, Cardinalis Contareus, summâ doctrinâ et integritate Legatum nostrum ageret. Nam cum, id quod ne accideret, antea veriti eramus, ex ejus conventus sententiâ peteretur à nobis, ut ab Ecclesia dissentientium quosdam articulos tolerandos declararem, quoad per œcumenicum Concilium illi exenterentur, et deciderentur; idque nobis ut concederemus, neque Christiana et Catholica veritas, neque nostra, et Sedis Apostolicæ dignitas permitteret; palam potius Concilium, ut quamprimum fieret, proponi mandavimus; neque verò in alia iniquâ sententiâ et voluntate fuimus, quam ut primo quoque tempore Concilium œcumenicum et generale cou-

gregaretur. Sperabamus enim ex eo et pacem populo Christiano, et Christianæ religionis integritatem posse recuperari: verumtamen id cum bona gratia et voluntate Christianorum Principum habere volebamus. Quam voluntatem dum expectamus, dum observamus tempus absconditum, *a* tempus beneplaciti tui, *b* Deus! aliquando tandem decernere compulsi sumus, omne esse tempus beneplacitum Deo, cum de rebus sanctis, et ad Christianam pietatem pertinentibus, consilia incuntur. Quapropter videntes, maximo quidem animi cum dolore, rem Christianam quotidie in pejor ruere, Hungariâ à Turcis oppressâ, Germanis periclitantibus, cæteris omnibus metu mortoreque afflictis: nullius jam Principis consensum expectare, sed tantum Dei omnipotentis voluntatem, et Christianæ Reipub. utilitatem attendere constituimus. Itaque cum Vincentiam amplius non haberemus; cupereamusque cum universæ Christianorum salutis, tum Germanicæ nationis incommodis in eligendo per nos novo Concilii habendi loco consulere; aliquotque locis propositis, ipsam Tridentinam civitatem ab ipsis desiderari videremus: nos etsi in citeriore Italia commodius omnia tractari posse judicabamus; ad eorum tamen postulationes nostram voluntatem paternâ charitate defleximus. Itaque Tridentinam *b* civitatem elegimus: quâ in civitate œcumenicum Concilium ad proximè venturas Kalendas Nov. haberetur: idoneum locum illum statuentes, quò ex Germania quidem aliisque Germaniæ finitimis nationibus facillimè, ex Gallia, Hispania, cæterisque provinciis remotioribus non difficiliter Episcopi et Prælati convenire possent. Dies autem Concilii ea à nobis spectata est, quæ spatium in se haberet et publicandi per Christianas nationes nostri hujus decreti, et facultatis omnibus Prælati ad veniendum tribuendæ. Quò minus autem annum tempus præfiniremus mutando Concilii locò, *c* sicut quibusdam constitutionibus

a Psal. 68: 14.

b In extrema Italiæ ora seu finibus Venetorum Germaniam versus sita est, amœnissimo loco.

c Conc. Constansense Sess. 39.

aliàs præscriptum est, ea res fuit in causa, quòd longius extrahi spem sanandæ aliqua in parte Christiana Republicæ, quæ tot detrimentis et calamitatibus affecta est, nolimus: et tamen videmus tempora, agnoscimus difficultates: quòd sperari possit ex consiliis nostris, incertum esse intelligimus. Sed quia scriptum est, *a Revela Domino viam tuam, et spera in eo; et ipse faciet: magis Dei elementiz et misericordiz confidere, quam nostræ imbecillitati diffidere, constitimus.* Sæpè enim fit in bonis operibus incipiendis, ut, quòd humana consilia non valent, divina virtus efficiat. Hujus igitur ipsius Dei omnipotentis, Patris, et Filii, et Spiritus sancti, ac beatorum ejus Apostolorum, Petri et Pauli auctoritate, quâ nos quoque in terris fungimur, freti atque subnixi, de venerabilium item fratrum nostrorum, S. R. E. Cardinalium consilio et assensu, sublatâ amotâque suspensione, de qua suprâ commemoratum est, quam per præsentem tollimus, et amovemus, sacrum œcumenicum et generale Concilium in civitate Tridentina, loco commodo et libero, omnibusque nationibus opportuno, ad Kalend. proximas Novemb. anni præsentis ab Incarnatione Domini M. D. XLII. incipiendum, proseguendumque, et eodem Domino adjuvante, ad ipsius gloriam atque laudem, et Christiani totius populi salutem absolvendum perficiendumque indicimus, annuntiamus, convocamus, statuimus, atque decernimus: omnes omnibus ex locis tam venerabiles fratres nostros Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos et dilectos filios Abbates, quam alios quocumque, quibus jure aut privilegio in Conciliis generalibus residendi, et sententias in eis dicendi permissa potestas est, requirentes, hortantes, admonentes, ac nihilominus eis vi jurisjurandi, quòd nobis et huic sanctæ Sedi præstiterunt, ac sancte virtute obedientiz, aliisque sub pœnis jure aut consuetudine in celebrationibus Conciliorum adversus non accedentes ferri et proponi solitis, mandantes, arcèque præcipientes, ut ipsimet, nisi fortè justo detineantur

impedimento, de quo tamen fidem facere compellantur, aut certè per suos legitimos procuratores et nuntios, sacro huic Concilio omninò adesse et interesse debeant. Suprà autem dictos, Imperatorem, Regemque Christianissimum, necnon ceteros Reges, Duces, Principes, quorum presentia, si alias unquam, hoc quidem tempore maximè sanctissimæ Christi fidei, et Christianorum omnium futura est salutaris; rogantes atque obsecrantes per viscera misericordie Dei, et Domini nostri Jesu Christi, cujus fidei veritas et religio, et intòs et extrà graviter jam oppugnatur, ut, si salvam voluit Christianam esse Rempublicam, si se Domino obstrictos et obligatos pro maximis illius erga se beneficiis intelligant, ne deserant ipsius Dei causam et negotium; ipsimet ad sacri Concilii celebrationem veniant, in quo ipsorum pietas atque virtus communi utilitati, salutique suæ, ac ceterorum, et temporali, et æternæ, plurimum est profutura. Sin autem, id quod nollemus, accedere ipsi non poterunt; at graves saltem viros Legatos cum auctoritate mittant, qui personam Principis sui quisque et cum prudentia et cum dignitate possint in Concilio referre. In primis verò ut id carent, quod ipsis facillimum est, ut ex suis cujusque regnis ac provinciis Episcopi et Prælati sine tergiversatione et mora ad Concilium proficiscantur, quod maximè quidem à Prælati Principibusque Germaniæ Deum ipsum, atque nos impetrare æquum est; ut cum eorum præcipuè causâ, ipsisque cupientibus Concilium indictum sit, et in ea civitate indictum, que ab eis est desiderata, non graventur ipsi suâ cunctorum presentia id celebrare, et ornare; quò melius atque commodius, quæ ad integritatem et veritatem Christianæ religionis, quæ ad bonorum morum reductionem emendationemque malorum, quæ ad Christianorum inter se tam Principum, quam populorum pacem, unitatem concordiamque pertineant, et quæ ad repellendos impetus Barbarorum et Infidelium, quibus illi universam Christianitatem obruere moliantur, sint necessaria, Deo nostris consultationibus præcunte, et lumen sapientiæ suæ ac veritatis iocun-

tibus nostris præferente, agi in dicto sacro œcumenico Concilio, et conspirante omnium charitate consuli, tractari, confici, ad optatosque exitus deduci quam primum, et quam optime possint. Atque ut nostræ hæc litteræ, et quæ in eis continentur, ad notitiam cunctorum, quorum oportet, perveniant; neve quis illorum ignorantia excusationem prætendat, eum præsertim etiam non ad omnes eos, quibus nominatim illæ essent intimandæ, totus forsitan pateat accessus; volumus, et mandamus, ut in Basilica Vaticana Principis Apostolorum, et in Ecclesia Lateranensi, cum ibi multiudo populi ad audiendam rem divinam congregari solita est, palam clarâ voce per curiæ nostræ cursores, aut notarios aliquos publicos legantur, lectæque in valvis dictarum Ecclesiarum, itemque Cancellariæ Apostolicæ portis, et Campi Floræ solito loco affigantur; ubi ad lectionem et notitiam cunctorum aliquandiu expositæ pendeant: cùmque inde amovebuntur, earum nihilominus exempla in eisdem locis remaneant affixa. Nos enim per lectionem, publicationem affixionemque hujusmodi, omnes et quoscumque, quos antedictæ nostræ litteræ comprehendunt, post spatium duorum mensium à die litterarum publicationis et affixionis, ita volumus obligatos esse atque adstrictos, ac si ipsismet illarum lectæ et intimatæ essent, transumptis quidem earum, quæ manu publici notarii scripta, aut subscripta, et sigillo personæ alicujus Ecclesiasticæ in dignitate constitutæ munita fuerint, ut fides certa et indubitata habeatur, mandamus, atque decernimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ indictionis, annuntiationis, convocacionis, statuti, decreti, mandati, præcepti et obsecrationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli, Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnacionis Dominicæ M. D. XLII. XI. Kalend. Jun. Pontificatus nostri anno VIII.

BLOSIUS.

Hier. Dand.

S E S S I O P R I M A
SACRO-SANCTI ŒCUMENICI ET GENERALIS.
CONCILII TRIDENTINI,
SUB PAULO III. PONT. MAX.
C E L E B R A T A

DIE XIII. MENSIS DEC. ANNO DOM. M. D. XLV.

Decretum de inchoando Concilio.

PLACET-ne vobis, ad laudem et gloriam sanctæ et Individuæ Trinitatis, Patris, et Filii, et Spiritus sancti, ad incrementum et exaltationem fidei, et religionis Christianæ, ad extirpationem hæresum, ad pacem et unionem Ecclesiæ, ad reformationem Cleri et populi Christiani, ad depressionem et extinctionem hostium Christiani nominis, decernere, et declarare, sacrum Tridentinum et generale Concilium incipere, et inceptum esse? *Responderunt*, PLACET.

Indictio futuræ Sessionis.

Et cum proxima sit celebritas Nativitatis Domini nostri Jesu-Christi; et subsequantur aliæ festivitates Jalentis et incipientis anni; placet-ne vobis primam futuram Sessionem habendam esse die Jovis post Epiphaniam, quæ erit septima mensis Jan. anno Domini M. D. XLVI? *Responderunt*, PLACET.

S E S S I O S E C U N D A,
C E L E B R A T A

DIE VII. MENSIS JAN. M. D. XLVI.

Decretum de modo vivendi, et aliis in Concilio servandis.

SAURO-SANCTA Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, in ea præsentibus eisdem tribus Apostolica Sedis Legatis, agnoscens cum beato Jacobo Apostolo, quòd a omne datum optimum, et omne donum perfectum desursum est, descendens à Patre luminum; qui iis qui postulant à se

sapientiam, dat omnibus affluenter, et non improperat eis: et simul sciens, quod *a* initium sapientiæ est Timor Domini: statuit, et decrevit, omnes et singulos Christi fideles, in civitate Tridentina congregatos, exhortandos esse, prout exhortatur, ut se à malis et peccatis hactenus commissis emendare, ac de cætero in timore Domini ambulare *b* et desideria carnis non perficere, orationibus instare, sæpius confiteri, Eucharistiæ sacramentum sumere, ecclesias frequentare, præcepta denique Dominica, quantum quisque poterit, adimplere, necnon quotidie pro pace Principum Christianorum et unitate Ecclesiæ privatim orare velint: Episcopos verò, et quoscumque alios, in ordine sacerdotali constitutos, œcumenicum Concilium in ea civitate concelebrantes, ut assidue in Dei laudibus incumbere, hostias, laudes et preces offerre, sacrificium Missæ quolibet saltem die Dominico, in quo Deus lucem condidit, et à mortuis resurrexit, ac *c* Spiritum sanctum in discipulos infudit, peragere satagant, facientes, sicut idem Spiritus sanctus per *d* Apostolum præcipit, obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones, pro Sanctissimo Domino nostro Papa, pro Imperatore, pro Regibus, et cæteris qui in sublimitate constituti sunt, et pro omnibus hominibus: ut quietam et tranquillam vitam agamus, pace fruamur, et fidei incrementum videamus. Præterea hortatur, ut jejument saltem singulis sextis feriis in memoriam passionis Domini, et elemosynas pauperibus erogent: in ecclesia autem cathedrali singulis quintis feriis celebretur Missa de Spiritu sancto, cum Litanis et aliis orationibus ad hoc institutis: In aliis verò ecclesiis eadem die dicantur ad minus Litanie, et orationes: *e* tempore autem quo sacra peraguntur, colloquutiones et confabulationes non fiant; sed ore et animo celebranti assistatur. Et quoniam *f* oportet Episcopos esse irreprehensibiles, sobrios, castos, domui suæ benè præpositos; hortatur

d Proverb. 1: 7. et 9: 10. Psalm. 110: 10. Eccli. 1: 16. *b*. Galat. 5: 16. *c*. Act. 2: 14. etc. *d*. 1. Timoth. 2: 1. *e*. Infrà. Sess. 21. in Decreto de observandis in celebr. Miss. *f*. 1. Tim. 3: 2.

etiam, ut antè omnia quilibet in mensa *a* servet sobrietatem, moderationemque ciborum; deindè cum in eo loco sæpè otiosi sermones oriri soleant, ut *b* in ipsorum Episcoporum mensis divinarum Scripturarum lectio admisceatur: familiares verò suos unusquisque instruat et erudiat, *c* ne sint rixosi, vinosi, impudici, cupidi, elati, blasphemii, et voluptatum amatores; vitia demùm fugiant, et virtutes amplectantur; et in vestita, et cultu, et omnibus actibus honestatem præ se ferant, sicut decet ministros ministrorum Dei. Ad hæc, cum hujus sacro sancti Concilii præcipua cura, sollicitudo et intentio sit, ut, propulsatis hæresum tenebris, quæ per tot annos operuerunt terram, Catholicæ veritatis lux, Jesu Christo, *d* qui vera lux est, annuente, candor puritasque refulgeat; et ea, quæ reformatione egent, reformentur: ipsa Synodus hortatur omnes Catholicos hic congregatos, et congregandos atque eos præsertim, qui sacrarum literarum peritiam habent, ut sedulâ meditatione diligenter secum ipsi cogitent, quibus potissimum viis et modis ipsius Synodi intentio dirigi, et optatum effectum sortiri possit; quò maturius et consultius damnari damnanda, et probanda probari queant; ut per totum orbem omnes *e* uno ore et eadem fidei confessione glorificent Deum, et Patrem Domini nostri Jesu Christi.

In sententiis verò dicendis, juxta *f* Toletani Concilii statutum, in loco benedictionis consistentibus Domini sacerdotibus, nullus debeat aut immodestis vocibus perstreperè, aut tumultibus perturbare; nullis etiã falsis vanisve aut obstinatis disceptationibus contendere: sed quidquid dicatur, sic mississimâ verborum prolatione temperetur, ut nec audientes offendantur, nec recti judicii acies perturbato animo inflectatur.

---

a Tit. 1: 21. Tim. 3: 8, c. 2. q. 7. cum sim. Conc. Tolet. 3. c. 7. Conc. Rhem. can. 27. Euseb. in 4. Decreto, et infra. Sess. 25. c. 1. de ref. *b* c. pro reverentia Dist. 44. c. 2. Timoth. 3: 2. et 4. *d* Joan. 1: 9. *e* Rom. 15: 6. *f* Conc. Tolet. 11. cap. 1. Conc. Constant. Sess. 1. in princ. c. In loco 5. q. 4. Vide et 4. Tolet. cap. 3.

Insuper ipsa sacra Synodus statuit, ac decrevit, quòd, si fortè contigerit aliquos debito in loco *a* non sedere, et sententiam, etià sub verbo, *Placet*, proferre, Congregationibus interesse, et alios quoscumque actus facere, Concilio durante; nulli propterea præjudiciam generetur, nullique novum jus acquiratur.

Deindè indicta fuit futura Sessio ad diem Jovis quartam mensis Febr. proximè venturi.

SESSIO TERTIA,
CELEBRATA

DIE IV. MENSIS FEBR. M. D. XLVI.

Decretum de Symbolo Fidei.

IN nomine sanctæ et individue Trinitatis, Patris, et Filii, et Spiritus sancti.

HÆC sacro-sancta œcumenica et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, in ea præsentibus eisdem tribus Apostolicæ Sedis Legatis, magnitudinem rerum tractandarum considerans, præscriptam earum, quæ duobus illis capitibus, de extirpandis hæresibus et moribus reformandis, continentur, quorum causâ præcipuè est congregata; agnoscens autem cum *b* Apostolo, non esse sibi collectationem adversus carnem et sanguinem, sed adversus spirituales nequitias in cœlestibus, cum eodem omnes et singulos in primis hortatur, ut *c* confortentur in Domino, et in potentia virtutis ejus, in omnibus sumentes *d* scutum fidei, in quo possint omnia tela nequissimi ignea extinguere, atque galeam spei salutis accipiant, cum gladio spiritus, quod est Verbum Dei. Itaque, ut hæc pia ejus sollicitudo principium et progressum suum per Dei gratiam habeat, ante omnia statuit, et decernit, præmittendam esse confessionem fidei, *e* Patrum exempla in hoc secuta,

---

a Idem in conclusione repetitur. Episcopis forma præscripta est 1. Bracc. c. 24. etc. Episcopos 17. Dist.

b Ephes. 6 : 12. *c* Ephes. 6 : 10. *d* ibid. 16. *e* Conc. Nicæn. Conc. Rom. sub Jul. 1. Conc. Hippon. in prin. Conc. Constant. 6. Actione 17. cum sim, c.

qui sacratioribus Conciliis hoc scutum contra omnes hæreses in principio suarum actionum apponere consueverunt : quo solo aliquando et infideles ad fidem traxerunt, hæreticos expugnarent, et fideles confirmarent. Quare Symbolum fidei, quo sancta Romana Ecclesia utitur, tanquam principium illud, in quo omnes, qui fidem Christi profitentur, necessario conveniunt, ac fundamentum firmum et unicum, contra quod a portæ Inferi numquam prævalebunt, totidem verbis, quibus in omnibus ecclesiis legitur, exprimendum esse censuit. Quod quidem ejusmodi est :

CREDO in unam Deum Patrem omnipotentem, factorem cœli et terræ, visibilium omnium, et invisibilium; et in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum, et ex Patre natum ante omnia secula; Deum de Deo, lumen de lumine; Deum verum de Deo vero; genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt; qui propter nos homines, et propter nostram salutem descendit de cœlis; et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine, ET HOMO FACTUS EST: crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, et sepultus est; et resurrexit tertiâ die secundum Scripturas; et ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Patris; et iterum venturus est cum gloria judicare vivos et mortuos; cujus regni non erit finis: et in Spiritum sanctum Dominum, et vivificantem, qui ex Patre Filioque procedit; qui cum Patre et Filio simul adoratur, et conglorificatur; qui locutus est per Prophetas: et unam sanctam Catholicam et Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum, et expecto resurrectionem mortuorum, et vitam venturi sæculi. Amen.

Indictio futuræ Sessionis.

EADEM sacro-sancta œcumenica et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, in ea præsidentibus eisdem tribus Apostolicis

1. Dist. 15. c. Baptizandos cum seq. de Cons. Dist.

4. c. 1. de Sum. Trin.

a Matt. 16: 18.

Sedis Legatis, intelligens multos Prælatos ex diversis partibus accinctos esse itineri, nonnullos etiam in via esse, quò hùc veniant; cogitansque omnia ab ipsa sacra Synodo decernenda, eò majoris apud omnes existimationis et honoris videri posse, quò a majori fuerint et pleniori Patrum consilio et præsentia sancta et corroborata; statuit, et decrevit, futuram Sessionem post præsentem celebrandam esse die Jovis, quæ subsequetur Dominicam Latere, proximò futuram; interim tamen non differri discussionem, et examinationem eorum quæ ipsi Synodo discutenda et examinanda videbuntur.

SESSIO QUARTA, CELEBRATA

DIE VIII. MENS. APRIL. M. D. XLVI.

Decretum de Canonicis Scripturis.

SACRO-SANCTA œcumenica et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsentibus in ea eisdem tribus Apostolicæ Sedis Legatis, hoc sibi perpetuò ante oculos proponens, ut sublatis erroribus, puritas ipsa Evangelii in Ecclesia conservetur: quòd *b* promissum antè per Prophetas in Scripturis sanctis, Dominus noster Jesus Christus Dei Filius, proprio ore primùm promulgavit; deindè per suos Apostolos tamquam fontem omnis et salutaris veritatis, et morum discipline, *c* omni creaturæ prædicari jussit: perspicuensque hanc veritatem et disciplinam contineri in libris scriptis, et sine scripto traditionibus, quæ ipsius Christi ore ab Apostolis acceptæ, aut *d* ab ipsis Apostolis, Spiritu sancto dictante, quasi per manus traditæ, ad nos usque pervenerunt; orthodoxorum Patrum exempla secuta, omnes libros tam veteris quam novi Testamenti, cum utriusque unus Deus sit auctor,

---

a Vide Catalogum eorum qui Concilio interfuerunt sub Pio IV. *b* Jerem. 31. *c* Matt. 28: 19. et Marc. 16: 15. *d* 2. Thess. 2: 4. *c*. Ecclesiasticarum. Dist. II. etc. Cum Marthæ, de celeb. Miss. Conc. Senonense tempore Clementis 7. dec. 5.

ne non traditiones ipsas, tum ad fidem, tum ad mores pertinentes, tanquam vel ore tenas à Christo, vel à Spiritu sancto dictatas, et continuâ successione in Ecclesia Catholica conservatas, pari pietatis affectu ac reverentiâ suscipit, et veneratur. Sacrorum verò librorum *a* indicem huic decreto adscribendum censuit; ne cui dubitatio suboriri possit, quinam sint, qui ab ipsa Synodo suscipiuntur. Sunt verò infra scripti: Testamenti veteris, quinque Moysi, id est, Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium; Josue, iudicum, Ruth, quatuor regum, duo Paralipomenon, Esdræ primus et secundus, qui dicitur Nehemias, Tobias, Judith, Hester, Job, Psalterium Davidicum centum quinquaginta psalmorum, Parabola, Ecclesiastes, Canticum canticorum, Sapientia, Ecclesiasticus, Isaias, Jeremias cum Baruch, Ezechiel, Daniel, duodecim Prophetae minores, id est, Osea, Joel, Amos, Abdias, Jonas, Michæas, Nahum, Habacuc, Sophonias, Aggeus, Zacharias, Malachias; duo Machabæorum, primus et secundus. Testamenti novi, quatuor Evangelia, secundum Mattheum, Marcum, Lucam et Joannem: Actus Apostolorum à Luca Evangelista conscripti: quatuordecim Epistolæ Pauli Apostoli ad Romanos, duæ ad Corinthios, ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippenses, ad Colossenses, duæ ad Thessalonicenses, duæ ad Timotheum, ad Titum, ad Philemonem, ad Hebræos; Petri Apostoli duæ, Joannis Apostoli tres, Jacobi Apostoli una, Judæ Apostoli una, et Apocalypsis Joannis Apostoli. Si quis autem libros ipsos integros cum omnibus suis partibus, prout in Ecclesia Catholica legi consueverunt, et in veteri vulgata Latina editione habentur, pro sacris et canonice non susceperit, et traditiones prædictas sciens et prudens contempserit; anathema sit. Omnes itaque intelligant, quo ordine et via ipsa Synodus, post jactam fidei confessionis fundamentum, sit progressura, et

a In can. Apost. c. 84. Innocent. I. epist. 3. c. 7. Gelasius in Conc. 70. epist. Conc. Laodic. cap. 59. Conc. Carth. 3. cap. 47. c. sancta Romana Dist. 15. et in fine epist. Eugen. in Conc. Florent. ad Armenos.

quibus potissimum testimoniis ac praesidiis in confirmandis dogmatibus, et instaurandis in Ecclesia moribus, sit usura.

Decretum de editione et usu sacrorum librorum.

INSUPER eadem sacro-sancta Synodus considerans non parum utilitatis accedere posse Ecclesiae Dei, si ex omnibus Latinis editionibus, quae circumferuntur, sacrorum librorum, quamnam pro authentica habenda sit, innotescat; statuit, et declarat, ut haec ipsa vetus et vulgata editio, quae longo tot seculorum usu in ipsa Ecclesia probata est, in publicis lectionibus, disputationibus, praedicationibus, et expositionibus pro authentica habeatur; et ut nemo illam rejicere quovis praetextu audeat vel praesumat.

PRÆTEREA, ad *a* coercenda petulantia ingenia, decernit, ut nemo, suae prudentiae innixus, in rebus fidei, et morum, ad edificationem doctrinae Christianae pertinentium, sacram scripturam ad suos sensus contorquens, contra eum sensum, quem tenuit et tenet sancta mater Ecclesia, cujus est judicare de vero sensu et interpretatione Scripturarum sanctarum, aut etiam *b* contra unanimum consensum Patrum, ipsam Scripturam sacram interpretari audeat; etiam si hujusmodi interpretationes nullo unquam tempore in lucem edenda forent. Qui contravenerint, per Ordinarios declarentur, et poenis à jure statutis puniantur.

SED et *c* Impressoribus modum in hac parte, ut par est, imponere volens, qui jam sine modo, hoc est, putantes sibi licere quidquid libet, sine licentia superiorum ecclesiasticorum, ipsos sacrae Scripturae libros et super illis annotationes, et expositiones quovislibet indifferenter, saepe tacito, saepe etiam ementito praelo, et, quod gravius est, sine nomine auctoris imprimunt; alibi etiam impressos libros hujusmodi temerè venales habent; decernit, et statuit, ut posthac

---

a c. Hæresis, et c. Quidam in fi. 24. q. 3. infra Sess. 13. c. 1. *b* Sic Synodus in Trull. c. 19. Quam putant Constant. 6. c. Exiit circa fi. de Ver. sig. in 6. *c* Vide infra de libris prohibitis regulà 10. Nunc etiam censuris bullae Coenae Impressores librorum prohibitorum innodantur.

sacra Scriptura, potissimum verò hæc ipsa vetas et vulgata editio, quam emendatissimè imprimatur; nulloque liceat imprimere, vel imprimi facere quosvis libros de rebus sacris sine nomine auctoris, neque illos in futuram vendere, aut etiam apud se retinere, nisi primùm examinati probatique fuerint ab Ordinario, sub pœna anathematis et pecuniæ in canone a Concilii novissimi Lateranensis apposita. Et, si regulares fuerint, ultra examinationem, et probationem hujusmodi, licentiam quoque à suis superioribus impetrare teneantur, recognitis per eos libris, juxta formam suarum ordinationum. Qui autem scripto eos communicant, vel evulgant, nisi antea examinati, probatique fuerint, eisdem pœnis subjaceant quibus impressores. Et qui eos habuerint, vel legerint, nisi prodiderint auctores, pro auctoribus habeantur. Ipsa verò hujusmodi librorum probatio in scriptis detur, atque idè in fronte libri, vel scripti, vel impressi, authenticè appareat: idque totum, hoc est, et probatio, et examen, gratis fiat: ut probanda probentur, et reprobanda improbanda. Post hæc temeritatem illam reprimere volens, quæ ad profana quæque convertuntur et torquentur verba et sententiæ sacræ Scripturæ, ad scurrilia scilicet, fabulosa, vana, adulationes, detractiones, superstitiones impias et diabolicas incantationes, divinationes, sortes, libellos etiam famosos: mandat, et præcipit, ad tollendam hujusmodi irreverentiam et contemptum, ne de cætero quisquam quomodolibet verba Scripturæ sacræ ad hæc et similia audeat usurpare; ut omnes hujus generis homines, temeratores et violatores verbi Dei, juris et arbitrii pœnis per Episcopos coërceantur.

Indictio futuræ Sessionis.

ITEM hæc sacro-sancta Synodus statuit, et decernit, proximam futuram Sessionem tenendam et celebrandam esse feriâ quintâ, post sacratissimum festum proximum Pentecostes.

---

a Vide infrâ. 1.

SESSIO QUINTA, CELEBRATA

DIE XVII. MENSIS JUN. M. D. XLVI.

Decretum de peccato originali.

UT fides nostra Catholica, *a* sine qua impossibile est placere Deo, purgatis erroribus, in sua sinceritate integra et illibata permaneat; et ne populus Christianus *b* omni vento doctrinae circumderatur: cum *c* Serpens ille antiquus, humani generis perpetuus hostis, inter plurima mala, quibus Ecclesia Dei his nostris temporibus perturbatur, etiam de peccato originali, ejusque remedio non solum nova, sed vetera etiam dissidia excitaverit: sacro-sancta oecumenica et generalis Tridentina Synodus in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem tribus Apostolicae Sedis Legatis, jam ad revocandos errantes, et nutantes confirmandos accedere volens, sacram Scripturarum, et sanctorum Patrum, ac probatissimorum Conciliorum testimonia, et ipsius Ecclesiae judicium et consensum secuta, haec de ipso peccato originali statuit, fatetur, ac declarat.

1. Si *d* quis non confitetur primum hominem Adam, cum mandatum Dei in Paradiso fuisset transgressus, statim sanctitatem, et justitiam, in qua constitutus fuerat, amisisse, incurrisseque per offensam praevagationis hujusmodi iram et indignationem Dei, atque ideo mortem, quam antea illi *e* comminatus fuerat Deus, et cum morte captivitatem sub ejus potestate *f* qui mortis deinde habuit imperium, hoc est, diaboli, totumque Adam, per illam praevagationis offensam, secundum corpus et animam in deterius commutatum fuisse: anathema sit.

2. Si quis Adae praevagationem sibi soli, *g* et non ejus propagini, asserit nocuisse; et acceptam a Deo sanctitatem, et justitiam, quam perdidit, sibi soli,

---

a Hebr. 11: 6. *b* Eph. 22: 9. 4: 14. *c* Gen. 3. Apoc. *d* Coelestin. 1. epist. 1. c. 4. *e* Gen. 3: 3. 19. *f* Hebr. 2: 14. Conc. Arausicanum 2. c. 1. *g* Rom. 5: 12. 1. Corinth. 15: 21. etc. Conc. Arausicanum 2. c. 2.

et non nobis etiam eam perdidisse; aut inquinatam illum per inobedientiæ peccatum, mortem et penas corporis tantum in omne genus humanum transfudisse, non autem, et peccatum, quod mors est animæ: anathema sit: cum contradicat Apostolo dicenti: *a* Per unum hominem peccatum intravit in mundum, et per peccatum mors: et ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt.

5. Si quis hoc Adæ peccatum, quod origine unum est, et propagatione, non imitatione transfusum omnibus, inest unicuique proprium, vel per humanæ naturæ vires, vel per aliud remedium asserit tolli, quam per meritum unius mediatoris Domini nostri Jesu Christi, *b* qui nos Deo reconciliavit in sanguine suo, factus nobis *c* justitia, sanctificatio, et redemptio; aut negat ipsum Christi Jesu meritum per Baptismi sacramentum in forma Ecclesiæ ritè collatum, tam adultis quam parvulis applicari; anathema sit: quia *d* non est aliud nomen sub coelo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri. Undè illa vox: *e* Ecce Agnus Dei: Ecce qui tollit peccata mundi. Et illa: *f* Quicumque baptizati estis, Christum induistis.

6. Si quis parvulos recentes ab uteris matrum baptizandos negat, etiam si fuerint à baptizatis parentibus orti; aut dicit *g* in remissionem quidem peccatorum eos baptizari, sed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod regenerationis lavacro necesse sit expiari ad vitam æternam consequendam: undè fit consequens, ut in eis forma Baptismatis, in remissionem peccatorum, non vera, sed falsa intelligatur: anathema sit. Quoniam non aliter intelligendum est id quod dixit Apostolus: *h* Per unum hominem peccatum intravit in mundum, et per peccatum mors:

a Rom. 5: 12. *c*. Placuit. 1. 53. *c*. Regenerante, etc. Quæris. in fi. de Cons. Dist. 4. *b* 1. Tim. 2: 5. 6. Coloss. 1: 14. *e* 1. Cor. 1: 30. *d* Act. 4: 12. *e* Joan. 1: 29. *f* Gal. 3: 27. *g* Conc. Milevitanum c. 2. Conc. Afric. cap. 77. et c. Placuit. 153. de Cons. Dist. 4. *h* Rom. 5: 12. *c*. Placuit. 2. Quæris. in fi. et c. Regenerante. de Cons. Dist. 4.

et ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt: nisi quemadmodum Ecclesia Catholica ubique diffusa semper intellexit. Propter hanc enim regulam fidei ex traditione Apostolorum etiam parvuli, qui nihil peccatorum in semetipsis adhuc committere potuerunt, idem in remissionem peccatorum veraciter baptizantur, ut in eis regeneratione mundetur, quod generatione contraxerunt. *a* Nisi enim quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto non potest introire in regnum Dei.

5. Si quis per Jesu Christi Domini nostri gratiam, qua in Baptismate confertur, reatum originalis peccati remitti negat; aut etiam asserit non tolli totum id, quod veram et propriam peccati rationem habet; sed illud *b* dicit tantum radi, aut non imputari: anathema sit. In renatis enim nihil odit Deus: quia *c* nihil est damnationis iis qui verè *d* consepulti sunt cum Christo per Baptisma in mortem: qui *e* non secundum carnem ambulant, sed, *f* veterem hominem exuentes, et *g* novum, qui secundum Deum creatus est, induentes: innocentes, immaculati, puri, innoxii, ac Deo dilecti effecti sunt, *h* heredes quidem Dei, coheredes autem Christi, ita ut nihil prorsus eos ab ingressu cœli remoretur. Manere autem in baptizatis concupiscentiam, vel fomitem, hæc sancta Synodus fatetur, et sentit: que cum ad agonem relicta sit, nocere non consentientibus, sed viriliter per Christi Jesu gratiam repugnantibus non valet: quinimò, *i* qui legitimè certaverit, coronabitur. Hanc concupiscentiam, quam aliquando *k* Apostolos peccatum appellat, sancta Synodus declarat Ecclesiam Catholicam nunquam intellexisse peccatum appellari, quod verè et propriè in renatis peccatum sit, *l* sed quia

a Joan. 3. 5. *c*. Non dubito. de Cons. Dist. 4. *c*. Debitum cum seqq. de Bapt. *b* Ex. *c*. 13. lib. 1. contra 2. epist. Pelag. *e* Rom. 8: 1. *d* Rom. 6: 14. et *c*. propriè de Cons. Dist. 4: 1. *e* Rom. 8: 9. *f* Coloss. 3: 10. *g* Ephes. 4: 24. Quomodo renovari. de Pœnitent. Dist. 2. *h* Rom. 8: 17. *i* 2. Tim. 2: 5. *k* Rom. 6: 7. 17. et 8. Coloss. 3. *l* Respicit *c*. 13. lib. 1. contra 2. epist. Pelag. et alios locos ejusdem.

ex peccato est, et ad peccatum inclinat. Si quis autem contrarium senserit, anathema sit.

DECLARAT tamen hæc ipsa sancta Synodus, non esse suæ intentionis, comprehendere in hoc decreto, ubi de peccato originali agitur, beatam et immaculatam virginem Mariam, Dei genitricem; sed observandas esse a constitutiones felicis recordationis Sixti Papæ IV. sub pœnis in eis constitutionibus contentis, quas innovat.

Decretum de reformatione.

CAPUT PRIMUM.

De instituenda lectione sacre Scripturæ et liberalium artium.

EADEM sacro-sancta Synodus, piis summorum Pontificum et probatorum *b* Conciliorum constitutionibus in hærens, easque amplectens, et illis adiciens; ne cœlestis ille sacrorum librorum thesaurus, quem Spiritus sanctus summâ liberalitate hominibus tradidit, neglectus jaceat; statuit, et decrevit, quod in illis ecclesiis in quibus præbenda, aut præstimonium, seu aliud quovis nomine nuncupatum stipendium pro lectoribus sacre Theologiæ deputatum reperitur, Episcopi, Archiepiscopi, Primates, et alii locorum Ordinarii, eos qui præbendam, aut præstimonium, seu stipendium hujusmodi obtinent, ad ipsius sacre Scripturæ expositionem et interpretationem per se ipsos, si idonei fuerint, alioquin per idoneum substitutum, ab ipsis Episcopis, Archiepiscopis, Primatibus, et aliis locorum Ordinariis eligendum, etiam per subtractionem fructuum, cogant, et compellant. De cætero verò præbenda, præstimonium, aut stipendium hujusmodi non nisi personis idoneis, et que per se ipsos id munus explicare possint, conferantur; et aliter facta provisio nulla sit, et invalida. *c* In ecclesiis autem Metropolitanis, vel cathedralibus, si civitas insignis, vel populosa, ac etiam

a Vide infra 11. *b* Concil. Lateran. Sub Innoc. 1. cap. 11. Cabilon. 2. c. 3. *c* De quibusdam 37. Dist. c. c. Quia et c. si. de Magist. et infra Sess. 23. de refor. c. 18.

in collegiatis existentibus in aliquo insigni oppido, etiam nullius diocesis, si ibi Clerus numerosus fuerit, ubi nulla prae-benda, aut praestimonium, seu stipendium huiusmodi deputatum reperitur, prae-benda quomodocumque, praeterquam ex causa resignationis, primò vacatura, cui aliud onus incompatible in-junctum non sit, ad eum usum ipso facto perpetuò con-stituta, et deputata intelligatur. Et quatenus in ipsis ecclesiis nulla, vel non sufficiens prae-benda foret, a Metropolitanus, vel Episcopus ipse per assignationem fructuum alienjus simplicis beneficii, ejusdem tamen debitis supportatis oneribus, vel per contributionem beneficiatorum suae civitatis, et diocesis, vel alias, prout commodius fieri poterit, de Capituli consilio, ita provideat, ut ipsa sacrae Scripturae lectio habeatur, ita tamen, ut quaecumque aliae lectiones, vel consue-tudine, vel quavis alia ratione institutae, propter id minime praetermittantur. Ecclesiae verò, quarum an-nui proventus tennes fuerint, et ubi tam exigua est Cleri et populi multitudo, ut Theologiae lectio in eis commodè haberi non possit, saltem *b* magistrum ha-beant, ab Episcopo cum consilio Capituli eligendum, qui Clericos, aliosque scholares pauperes grammati-cam gratis doceat; ut deinceps ad ipsa sacrae Scrip-turae studia, annuente Deo, transire possint. Ideo-que illi *c* magistro grammatices vel alienjus simpli-cis beneficii fructus, quos tandem percipiat, quamdiu in docendo persistit, assignentur; dum tamen be-neficium ipsum suo delatio non fraudetur obsequio: vel ex capitulari, vel Episcopali mensa condigna ali-qua merces persolvatur: vel alias Episcopus ipse ali-quam rationem ineat suae Ecclesiae et diocesi ac-commodam; ne pia haec, utilis, atque fructuosa provisio quovis quaesito colore negligatur. In monas-teriis quoque Monachorum, ubi commodè fieri queat,

^a Infra Sess. 24. cap. 15. de refor. ^b Conc. Con-stantinop. 6. c. 5. c. 1. et c. Quia de Magist. Conc. Lateran. sub Alex. 3. c. 18. et sub Inn. 3. c. 11. et infra Sess. 23. c. 18. de refor. Clem. Ne in zero de statu mon. c. 2. de mag. ^c Is ad professionem fidei tenetur ex Bulla Pii IV. In sacro-sancta, 1564.

etiam *a* lectio sacre Scripturæ habeatur. Qua in re si Abbates negligentes fuerint, Episcopi locorum, in hoc ut Sedis Apostolicæ delegati, eos ad id opportunis remediis compellant. In conventibus verò aliquorum Regularium, in quibus studia commodè vivere possunt, sacre Scripturæ lectio similiter habeatur: quæ lectio à Capitulis generalibus vel provincialibus assignetur dignioribus magistris. In gymnasiis etiam publicis, ubi tam honorifica, et cæterorum omnium maximè necessaria lectio lætenti instituta non fuerit, religiosissimorum Principum, ac Rerum-publicarum pietate et charitate ad Catholicæ fidæ defensionem et incrementum, sanæque doctrinæ conservationem et propagationem instituat: et, ubi instituta foret, et negligenter, restituatur. Et, *b* ne sub specie pietatis impietas disseminetur; statuit eadem sancta Synodus, neminem ad hujusmodi lectionis officium, tam publicè quàm privatim, admittendum esse, qui priùs ab Episcopo loci de vita, moribus et scientiâ examinatus et approbatus non fuerit: quod tamen de lectoribus in claustris monachorum non intelligatur. Docentes verò ipsam sacram Scripturam, dum publicè in scholis docuerint, et *c* scholares, qui in ipsis scholis student, privilegiis omnibus de perceptione fructuum, præbendarum, et beneficiorum suorum, in absentia à jure communi concessis, plene gaudeant, et fruantur.

CAPUT II.

De Verbi Dei Concionatoribus et Quæstoribus eleemosynariis.

QUIA verò Christianæ Reipublicæ *d* non minima necessaria est prædicatio Evangelii, quàm lectio; et *e* hoc est præcipuum Episcoporum munus; statuit, et decrevit eadem sancta Synodus, omnes Episcopos, Archiepiscopos, Primates, et omnes *a-*

a Cui addidit Paulus V. lectionem Hebræicam, Græcam et Arabicam. Const. Apostolica 16. 10. *b* Hinc emanavit Bulla Pii IV. de Profess. fidei 13. Decemb. 1564. *c* c. fi. de mag. *d* Infrà Sess. 24. c. 4. de refor. *e* 11. Tolet. c. 3.

lios ecclesiarum Prælatos teneri per se ipsos, si legitime impediti non fuerint, ad prædicandum sanctum Jesu Christi Evangelium. Si verò contigerit Episcopos, et alios prædicos, legitimo detineri impedimento; juxta formam *a* generalis Concilii viros idoneos assumere *b* teneantur ad hujusmodi prædicationis officium salubriter exequendum. Si quis autem hoc adimplere contempserit, districtæ subiaceat ultioni. Archipresbyteri quoque, Plebani, et quicumque Parochiales, vel alias curam animarum habentes ecclesias quocumque modo obtinent, per se, vel alios idoneos, si legitime impediti fuerint, *c* diebus saltem Dominicis, et festis solemnibus plebes sibi commissas pro sua et earum capacitate pascant salutaribus verbis; docendo quæ scire omnibus necessarium est ad salutem; annuntiandoque eis cum brevitate et facilitate sermonis, vitia quæ eos declinare, et virtutes quas sectari oporteat; ut poenam æternam evadere, et coelestem gloriam consequi valeant. Id verò si quis eorum præstare negligat, etiamsi ab Episcopi jurisdictione quavis ratione exemptum se esse prætenderet; etiam si ecclesiæ quovis modo exemptæ dicerentur, aut alicui monasterio, etiam extra diocesim existenti, forsitan annexæ, vel unitæ, modò re ipsi in diocesi sint, provida pastoralis Episcoporum sollicitudo non desit, ne illud impleatur: *d* Parvuli petierunt panem, et non erat qui frangeret eis. Itaque ubi ab Episcopo moniti trium mensium spatio muneri suo defuerint, per censuras ecclesiasticas, seu alias, ad ipsius Episcopi arbitrium cogantur, ita ut etiam, si ei sic expedire visum fuerit, ex beneficiorum fructibus alteri, qui id præstet, honesta aliqua merces persolvatur, donec principalis ipse resipiscens officium suum impleat.

Si quæ verò parochiales ecclesiæ reperiuntur subiectæ monasteriis in nulla Diocesi existentibus, si

a c. Inter cætera de off. jud. ord. vide infra VIII.
b Inf. Sess. 24. de reform. cap. 4. *c* Conc. Constantinop. 6. c. p. 3. c. Exiit. ¶ habetur etiam de Verb. sig. in 6. Conc. Lateran. ultimum, Sess. II.
d Jer. Thr. 4:4.

Abbatēs, et regulares Prælati in prædictis negligentes fuerint, à Metropolitanis, in quorum provinciis dioceses ipsæ sitæ sunt, tamquam, quoad hoc, Sedis Apostolicæ delegatis, compellantur. Neque hujus decreti executionem consuetudo, vel exemptio, aut appellatio, aut reclamatio, sive recursus impedire valeat, quousque desuper à competenti iudice, qui summarie, et solâ facti veritate inspectâ procedat, cognitum et decisum fuerit. *a* Regulares verò cujuscumque Ordinis, nisi à suis Superioribus de vita, moribus et scientia examinati et approbati fuerint, ac de eorum licentia, etiam in ecclesiis suorum Ordinum, prædicare non possint; cum qua licentia personaliter se coram Episcopis præsentare, et ab eis benedictionem petere teneantur, antequam prædicare incipiant. In ecclesiis verò quæ suorum Ordinum non sunt, ultra licentiam suorum Superiorum, *b* etiam Episcopi licentiam habere teneantur; sine qua in ipsis ecclesiis non suorum Ordinum nullo modo prædicare possint. Ipsam autem licentiam gratis Episcopi concedant.

Si verò, quod absit, prædicator errores aut scandala disseminaverit in populum, etiamsi in monasterio sui vel alterius Ordinis prædicet; Episcopus ei prædicationem interdicit. Quòd si hæreses prædicaverit; contra eam, secundum juris dispositionem, aut loci consuetudinem procedat; etiamsi prædicator ipse generali vel speciali privilegio exemptum se esse prætenderet. Quo casu Episcopus auctoritate Apostolicâ, et tamquam Sedis Apostolicæ delegatus procedat. Curent autem Episcopi, ne quis prædicator vel ex falsis informationibus, vel alias calumniosè vexetur, justamve de eis conquerendi occasionem habeat.

CAVEANT præterea Episcopi, ne aliquem, vel eorum, qui cum sint nomine Regulares, extra claustra tamen et obedientiam Religionum suarum vivunt; vel Presbyterorum secularium, nisi ipsis noti sint,

---

a Conc. Lateran. ultimum, Sess. 11. de modo præd. *b* c. Excommunicamus. † Quia verò de hæret. infra, Sess. 24. c. 4. de reform.

et moribus atque doctrinâ probati, etiam quorumlibet privilegiorum prætextu, in sua civitate vel diocesi prædicare permittant, donec ab ipsis Episcopis super ea re sancta Sedes Apostolica consulatur; à qua privilegia hujusmodi, nisi tacitâ veritate, et expresso mendacio, ab inlignis extorqueri verisimile non est.

a **QUESTORES** verò eleemosynarii, qui etiam **Quæstuarii** vulgè dicuntur, cujuscumque conditionis existant, nullo modo nec per se, nec per alium, prædicare præsumant; et contrâ facientes ab Episcopis, et Ordinariis locorum; privilegiis quibuscumque non obstantibus, opportunis remediis omninò arceantur.

Indictio futuræ Sessionis.

ITEM hæc sacro-sancta Synodus statuit, et decrevit, primam futuram Sessionem tenendam, et celebrandam esse die Jovis, Feriâ quintâ post festum **B. Jacobi** Apostoli.

Prorogata deindè fuit Sessio ad diem XIII, mensis Januarii M. D. XLVII.

**SESSIO SEXTA,
CELEBRATA**

DIE XIII. MENSIS JAN. M. D. XLVII.

Decretum de justificatione. Proæmium.

CUM hoc tempore, non sine multarum animarum jactura, et gravi ecclesiasticæ unitatis detrimento, erronea quædam disseminata sit de justificatione doctrina: ad laudem et gloriam omnipotentis Dei, Ecclesiæ tranquillitatem, et animarum salutem, sacro-sancta œcumenica et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea nomine Sanctissimi in Christo Patris et Domini nostri, Domini Pauli, divinâ providentiâ et Papæ tertii, Reverendissimis Dominis, Dominis Jo.

---

a Conc. Lateran. sub Inn. III. c. 62. c. Cum ex eo de poenit. et remiss. Clemen. Abusionibus, eod. tit. infra Sess. 21. de reform. c. 9. c. Ut officium. † Compescendi de hæret. in 6. Ex. Bulla Pii V. *Etsi Domini* 1567. sublatae sunt indulgentiæ etiam perpetuæ, quæ quæstuandi præbebant occasionem.

Maria Episcopo Prænestino de Monte, et Marcello tit. S. Crucis in Jerusalem Presbytero, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, et Apostolicis de latere Legatis; exponere intendit omnibus Christi fidelibus veram sanamque doctrinam ipsius justificationis, quam *a* Sol justitiæ Christus Jesus, *b* fidei nostræ auctor et consuminator, docuit, Apostoli tradiderunt, et Catholica Ecclesia, Spiritu sancto suggerente, perpetuò retinuit; districtius inhiibendo, ne deinceps audeat quisquam aliter credere, prædicare, aut docere, quam præsentî decreto statuitur, ac declaratur.

CAPUT I.

De naturæ et legis ad justificandos homines imbecillitate.

PRIMUM declarat sancta Synodus, ad justificationis doctrinam probè et sincerè intelligendam, oportere, ut unusquisque agnoscat, et fateatur, quòd *e* cum omnes homines in prævaricatione Adæ innocentiam perdidissent: *d* facti immundi, et, ut Apostolus inquit, *e* naturà filii iræ, quemadmodum in decreto de peccato originali exposuit, usque ad eò servi erant peccati, et *f* sub potestate diaboli ac mortis, ut non modò gentes per vim naturæ, sed ne Judæi quidem per ipsam etiam litteram legis Moysi, inde liberari, aut surgere possent; tametsi in eis liberum arbitrium minimè extinctum esset, *g* viribus licet attenuatum, et inclinatum.

CAPUT II.

De dispensatione et mysterio adventûs Christi.

QUO factum est, ut cœlestis Pater, *h* Pater misericordiarum, et Deus totius consolationis, Christum Jesum, Filium suum, et ante legem, et legis tempore, *i* multis sanctis Patribus declaratum, ac promissum, cum venit beata illa *k* plenitudo tempo-

a Malach. 4: 2. *b* Hebr. 12: 2. *c* Cœlest. 1. epist. 1. c. 4. 1. Cor. 15: 21. 12. Rom. 5: 12. *d* Isai. 64: 6. *e* Ephes. 2: 3. Suprà Sess. 5. in princip. *f* Rom. 3: 15. et 6: 17. Hebr. 2: 9. *g* Concil. 2. Araus. c. 25. *h* 2. Cor. 1: 3. *i* Gen. 49: 10. cum sim. *k* Galat. 4: 4.

ris, ad homines miserit; ut et Judæos, qui sub lege erant, redimeret; et *a* gentes, quæ non sectabantur justitiam, justitiam apprehenderent, atque omnes adoptionem filiorum reciperent. *b* Hunc *c* proposuit Deus propitiatorem per fidem in sanguine ipsius pro peccatis nostris; *d* non solum autem pro nostris, sed etiam pro totius mundi.

CAPUT III.

Qui per Christum justificantur.

VERUM, etsi ille *e* pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis ejus beneficiam recipiant, sed ii duotaxat, quibus meritam passionis ejus communicatur. Nam, sicut reverà homines, *f* nisi ex semine Adæ propagati nascerentur, non nascerentur injusti; cum eà propagatione, per ipsum dum concipiuntur, propriam injustitiam contrahant: ita, nisi in Christo renascerentur, nunquam justificarentur; cum ea renascentia per meritum passionis ejus gratia, quæ justi fiunt, illis tribuatur. Pro hoc beneficio Apostolus *g* gratias nos semper agere hortatur Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum in lumine, et eripuit de potestate tenebrarum, transtulitque in regnum Filii dilectionis suæ, in quo habemus redemptionem, et remissionem peccatorum.

CAPUT IV.

Insinuatur descriptio justificationis impii, et modus ejus in statu gratiæ.

QUIBUS verbis justificationis impii descriptio insinuatur, ut sit translatio ab eo statu, in quo homo nascitur filius primi Adæ, in statum gratiæ, et adoptionis filiorum Dei per secundum Adam Jesum Christum, salvatorem nostrum. Quæ quidem translatio post Evangelium promulgatum, sine lava-

---

a Rom. 9 : 30. *b* Galat. 4 : 5. *c* Rom. 3 : 25, et 5. Coloss. 2. 1. Tim. 2, et 2. Tim. 1. *c* Multiplex de Pœn. Dist. 1. *d* 1. Joan. 2 : 2. *e* 2. Cor. 5 : 14, et 15. *f* Allusio ad verb. Aug. epist. 98. *Omnes qui renascuntur in justificationem, etc.* quæ alibi crebrò inculcat, infra Can. 1. *g* Coloss. 1 : 12. Gal. 4. Tit. 3.

éto regenerationis, aut ejus voto, fieri non potest, sicut scriptum est. *a* Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.

CAPUT V.

De necessitate preparationis ad justificationem in adultis, et undè sit.

DECLARAT præterea, ipsius justificationis exordium in adultis à Dei per Christum Jesum præveniente gratia sumendam esse, hoc est, ab ejus vocatione, quâ, nullis eorum existentibus meritis, vocantur; ut, qui per peccata à Deo aversi erant, per ejus excitantem atque adjuvantem gratiam ad convertendum se ad suam ipsorum justificationem, eidem gratiæ liberè assentiendo, et cooperando, disponantur: *b* ita ut, tangente Deo cor hominis per Spiritus sancti illuminationem, neque homo ipse nihil omninò agat, inspirationem illam recipiens; quippe qui *c* illam et abjicere potest, neque tamen sine gratia Dei movere se ad justitiam coram illo liberà suâ voluntate possit. Undè in sacris litteris, cum dicitur: *d* Convertimini ad me, et ego convertar ad vos; libertatis nostræ admonemur. Cum respondemus: *e* Convertite nos, Domine, ad te, et convertemur; Dei nos gratia præveniri confitemur.

CAPUT VI.

Modus preparationis.

DISPONUNTUR autem ad ipsam justitiam, dum excitati divinâ gratiâ, et adjuti, *f* fidem ex audita concipientes, liberè moventur in Deum, credentes vera esse, quæ divinitus revelata et promissa sunt; atque illud in primis, à Deo justificari impium per gratiam ejus, *g* per redemptionem, quæ est in Christo Jesu; et dum peccatores se esse intelligentes, à divinâ justitiæ timore, quo utiliter continentur, ad considerandam Dei misericordiam se convertendo,

a Joan. 3: 5. *c* Filius et c. Non dubito de Consec. Dist. 4. *b* Infrâ Can. 3. *c* Prosp. lib. 2. de Voc. gentium c. 28. et 29. *d* Zachar. 1: 3. Joël. 2: 22. *e* Convertimini de Pœn. Dist. 2. *f* Thr. 5: 21. *g* Rom. 10: 17. *h* Rom. 3: 24.

in spem eriguntur, fidentes Deum sibi propter Christum propitium fore; illumque, tamquam a omnis justitiæ fontem, diligere incipiunt: ac propterea moventur *b* adversus peccata per odium aliquod, et detestationem, hoc est, per eam poenitentiam, quam ante Baptismum agi oportet: denique dum proponunt suscipere Baptismum, inchoare novam vitam, et servare divina mandata. De hac dispositione scriptum est: *c* Accedentem ad Deum oportet credere quia est, et quod inquirentibus se remunerator sit. Et, *d* Confideli, remittuntur tibi peccata tua. Et, *e* Timor Domini expellit peccatum. Et, *f* Poenitentiam agite, et baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi, in remissionem peccatorum vestrorum, et accipietis donum Spiritus sancti. Et, *g* Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, docentes eos servare quaecumque mandavi vobis. Denique, *h* Præparate corda vestra Domino.

CAPUT VII.

Quid sit justificatio impii, et quæ ejus causa.

HANC dispositionem seu preparationem justificationis ipsa consequitur; quæ non est sola peccatorum remissio, sed et sanctificatio, et renovatio interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiæ, et donorum. Unde homo ex injusto fit justus, et ex inimico amicus, ut sit *i* heres secundum spem vitæ æternæ. Hujus justificationis causæ sunt: finalis quidem, gloria Dei, et Christi, ac vita æterna: efficiens vero, misericors Deus, qui gratuito *k* abluit, et *l* sanctificat signans, et unguens *m* Spiritu promissionis sancto; qui est pignus hereditatis nostræ: meritória autem, dilectissimus unigenitus suus, Dominus noster Jesus Christus: qui, cum *n* essemus ini-

a Psalm. 41. *b* Infra cap. 14. et Sess. 14. cap. 4. de Contritione. *c* Heb. 11: 6. *d* Marc. 2: 5. et Matth. 9: 2. *e* Eccli. 1: 27. *f* Act. 2: 38. *c* Agunt., etc. Propriè de Const. Dist. 4. *g* Matth. 28: 19. et Marc. ult. c. Prima. c. Si quis. 79. et c. Propriè. de Consecr. Dist. 4. *h* 1. Reg. 7: 3. *i* Tit. 3: 7. *k* 1. Cor. 6: 11. *l* Tit. 3. *m* Ephes. 1: 13. *n* Ephes. 2: 4. Rom. 5: 10.

mici, propter nimiam charitatem, quã dilexit nos, suã sanctissimã passionẽ in ligno crucis nobis *a* justificationem meruit, et pro nobis Deo Patri satisfecit. Instrumentalis item, Sacramentum Baptismi; quod *b* est Sacramentum fidei, sine quã *c* nulli unquam contigit justificatio. Demum unica formalis causa est justitiã Dei; non quã ipse justus est, sed quã nos justos facit, quã videlicet ab eo donati, renovamur spiritu mentis nostrã; *d* et non modò reputamur, sed verè justì nominamur, et sumus, justitiã in nobis recipientes unusquisque suam secundum mensuram, quam *e* Spiritus sanctus partitur singulis prout vult, et secundum propriam ejusque dispositionem, et cooperationem. Quomquã enim nemo possit esse justus, nisi cui merita passionis Domini nostri Jesu Christi *f* communicantur: id tamen in hac impij justificatione fit, dum ejusdem sanctissimã passionis merito per Spiritum sanctum *g* charitas Dei diffunditur in cordibus eorum qui justificantur, atque ipsis inhaeret. Undè in ipsa justificatione cum remissione peccatorum hæc omnia simul infusa accipit homo per Jesum Christum, cui inscribitur, fidem, spem, et charitatem. *h* Nam fides, nisi ad eam spes accedat, et charitas, neque unitè perfectè cum Christo, neque corporis ejus vivum membrum efficit. Quã ratione verissimè dicitur, *i* fidem sine operibus mortuam et otiosam esse. Et, *k* in Christo Jesu neque circumcisionem aliquid valere, neque præputium; sed fidem, quæ per charitatem operatur. Hanc fidem ante Baptismi Sacramentum ex Apostolorum traditione Catechumeni ab Ecclesia petunt, cum petunt fidem, vitam æternam præstantem: quam sine spe et charitate fides præstare non potest. Undè et statim verbum Christi audiunt: *l* Si vis ad vitam ingredi, serva mandata. Itaque veram et Christianam justitiã ac-

a Ephes. 2: 16. Rom. 4: 25. *b* c. Nihil est. de Consec. Dist. 4. *c* Hebr. 11. *d* Ephes. 4: 23. *e* 1. Cor. 12: 14. Ephes. 4: 16. *f* Philipp. 3. *g* Rom. 5: 5. *h* Infrà cap. 10. *i* Jac. 2: 17. *k* Gal. 5: 6. et 6: 15. *l* Circumcisio de Pœnit. Dist. 2. *l* Matth. 19: 11. et seq.

cipientes, eam a cœca primam stolam pro illa quam Adam suâ inobedientiâ sibi et nobis perdidit, per Christum Jesum illis donatam, candidam et immaculatam jubentur statim renati conservare, ut eam perferant ante tribunal Domini nostri Jesu Christi, et habeant vitam æternam.

CAPUT VIII.

Quo modo intelligatur, impium per fidem et gratis justificari.

CUM verò Apostolus *b* dicit, justificari hominem per fidem, et gratis; ea verba in eo sensu intelligenda sunt, quem perpetuus Ecclesie Catholicæ consensus tenuit, et expressit; ut scilicet per fidem idèò justificari dicamur, quia fides est humane salutis initium, fundamentum, et radix omnis justificationis; e sine qua impossibile est placere Deo, et ad filiorum ejus consortium pervenire: gratis autem justificari idèò dicamur, quia nihil eorum, quæ justificationem precedant, sive fides, sive opera, ipsam justificationis gratiam promeretur. Si enim *d* gratia est, jam non ex operibus: alioquin, ut idem Apostolus inquit, gratia jam non est gratia.

CAPUT IX.

Refellitur inanis hæreticorum fiducia.

QUAMVIS autem necessarium sit credere, neque remitti, neque remissa unquam fuisse peccata, nisi gratis divinâ misericordiâ propter Christum: nemini tamen fiduciam *e* et certitudinem remissionis peccatorum suorum jactanti, et in ea sola quiescenti, peccata dimitti, vel dimissa esse, dicendum est; cum apud hæreticos et schismaticos possit esse, imò nostrâ tempestate sit, et magnâ contra Ecclesiam Catholicam contentione prædicetur vana hæc et ab omni pietate remota fiducia. Sed neque illud asserendum est, oportere eos qui verè justificati sunt, absque ulla omnino dubitatione apud semetipsos statnere, se esse

a Luc. 15 : 22. *c* Quo modo renovari. de Pœnit. Dist. 1. *b* Rom. 3 : 24. *c* Heb. 11 : 16. *d* Infra Can. 9. *d* Rom. 11 : 8. Eph. 2 : 3. Tit. 3 : 5. *e* Infra Can. 12. et 13.

justificatos, neminemque à peccatis absolvi, ac justificari, nisi eum, *a* qui certò credat se absolutum et justificatum esse; atque hâc solâ fide absolutionem et justificationem perfici: quasi qui hoc non credit, de Dei promissis, deque mortis et resurrectionis Christi efficacia dubitet. Nam sicut nemo pius de Dei misericordia, de Christi merito, deque Sacramentorum virtute et efficacia dubitare debet: sic quilibet, dum seipsum, suamque propriam infirmitatem et indispositionem respicit, de sua gratia formidare, et timere potest; cum nullus scire valeat certitudinem fidei, cui non potest subesse falsum, se gratiam Dei esse consecutum.

CAPUT X.

De acceptæ justificationis incremento.

Sic ergo justificati, et amici Dei, *b* ac domestici facti, *c* euntes de virtute in virtutem, renovantur, ut Apostolus inquit, de die in diem: hoc est, *d* mortificando membra carnis suæ, et *e* exhibendo ea arma justitiæ in sanctificationem, per observationem mandatorum Dei, et Ecclesiæ, in ipsa justitia per Christi gratiam accepta, cooperante fide bonis operibus, crescunt, atque magis justificantur, sicut scriptum est: *f* Qui justus est, justificetur adhuc. Et iterùm: *g* Ne verearis usque ad mortem justificari. Et rursus: *h* Videtis quoniam ex operibus justificatur homo, et non ex fide tantum. Hoc verò justitiæ incrementum petit sancta Ecclesia, cum orat: *i* Da nobis, Domine, fidei, spei, et charitatis augmentum.

CAPUT XI.

De observatione mandatorum, eamque necessariam esse, nec impossibilem.

NEMO autem, quantumvis justificatus, liberum se esse ab observatione mandatorum putare debet: nemo temerariâ illâ, et à Patribus sub anathemate

a Infrâ Can. 14. *b* Eph. 2: 19. *c* Psal. 87: 8. Infrâ Can. 24. 2. Cor. 4: 16. *d* Coloss. 3: 13. *e* Rom. 6: 19. *f* Apoc. 22: 11. *g* Ecclî. 18: 22. *h* Jac. 2: 24. *i* Dominicâ 13. post Pentecosten.

prohibitâ voce uti, Dei præcepta homini justificato ad observandum esse impossibilia. Nam *a* Deus *b* impossibilia non *c* jubet, sed *d* jubendo monet, et facere quod possis, et petere quod non possis; et adjuvat, ut possis. *e* Cujus mandata gravia non sunt, cujus *f* jugum suave est, et onus leve. Qui enim sunt filii Dei, Christum diligunt: *g* qui autem diligunt eum, ut ipsemet testatur, servant sermones ejus, quod utique cum divino auxilio præstare possunt. Licet enim in hac mortali vita quantumvis sancti et justî in levia saltem et quotidiana, quæ etiam venialia dicuntur, peccata quandoque cadant, non propterea desinunt esse justî. Nam *h* justorum illa vox est et humilis, et verax: Dimitte nobis debita nostra. Quo fit, ut justî ipsi eò magis se obligatos ad ambulandum in via justitiæ sentire debeant, quò liberati jam à peccato, *i* servi autem facti Deo, *k* solvi, justè, et piè viventes proficere possint per Christum Jesum: *l* per quem accessum habuerunt in gratiam istam. *m* Deus namque suâ gratiâ semel justificatos non deserit, nisi ab eis priùs deseratur. *n* Itaque nemo sibi in sola fide blandiri debet, putans fide solâ se heredem esse constitutum, hereditatemque consequitur, etiam si Christo non *o* compatiatur, ut et conglorificetur. Nam et Christus ipse, ut inquit Apostolus, *p* cum esset Filius Dei, didicit ex iis quæ passus est, obedientiam; et consummatus, factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis æternæ. Propterea Apostolus ipse monet justificatos, dicens: *q* Nescitis quòd ii qui in stadio currunt, omnes qui-

a Ex Aug. c. 43. lib. de nat. et gratia. *b* 1 Joan. 5:3. inf. Can. 18. *c* Conc. Araus. 2. c. 25. *d* Hier. in epist. ad Cresiphon. *e* 1. Joan. 5:3. *f* Matth. 11. 30. *g* Joan. 14:15. Conc. Africanum cap. 81:82. et 83. Conc. Milevitanum cap. 7:8. et 9. *h* Matth. 6:12. Luc. 11:4. *i* c. Adhuc, etc. De quotidianis, de Pæn. Dist. 3. *j* Rom. 6:22. *k* Tit. 2:12. *l* Rom. 5:2. *m* Aug. lib. De nat. et gratia, c. 26. et Prosp. Sent. 7. ad c. Gallorum, et respon. ad 7. object. Vincen. *n* Infr. Can. 20. *o* Rom. 8:17. *p* Philipp. 2:6. Hebr. 5:8. 9. *q* 1. Cor. 9.

dem currunt, sed unus accipit bravium? sic currite ut comprehendatis. *a* Ego igitur sic curro, non quasi in incertum: sic pugno, non quasi aërem verberans, sed castigo corpus meum, et in servitatem redigo: ne fortè, cùm aliis prædicaverim, ipse reprobos efficiar. Item princeps Apostolorum Petrus: *b* Satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciatis. Hæc enim facientes, non peccabitis aliquando. *c* Undè constat eos orthodoxa religionis doctrinæ adversari, qui dicunt, justum in omni bono opere saltem venialiter peccare; aut, quod intolerabilis est, poenas æternas mereri: atque etiam eos qui statuunt in omnibus operibus justos peccare, si in illis suam ipsorum socordiam excitando, et sese ad currendum in stadio cohortando, cum hoc, ut in primis glorificetur Deus, mercedem quoque intuentur æternam: *d* cum scriptum sit: Inclinavi cor meum ad faciendas justificationes tuas propter retributionem. Et de Mose dicat *e* Apostolus, quod respiciebat in remunerationem.

CAPUT XII.

Prædestinationis temerariam præsumptionem cavendam esse.

NEMO *f* quoque, quamdiu in hac mortalitate vivitur, de arcano divinæ prædestinationis mysterio usque adeò præsumere debet, ut certò statuat se omnino esse in numero prædestinatorum: quasi verum esset, quod justificatus aut amplius peccare non possit; aut, si peccaverit, *g* certam sibi resipiscantiam promittere debeat. Nam, nisi ex speciali revelatione, sciri non potest, quos Deus sibi elegerit.

CAPUT XIII.

De perseverantiæ munere.

SIMILITER de perseverantiæ munere, de quo scriptum est: *h* Qui perseveraverit usque in finem,

a Ibid. 24. *b* 2. Pet. 1: 10. *c* Infr. Can. 25. *d* Infr. Can. 31. Psalm. 118: 112. *e* Hæbr. 11: 26. *f* Infr. Can. 15 et 16. *g* Corripiantur in fi. 24. q. 3. *h* Ezech. 18. Galat. 3. *i* Matt. 10: 13. et 24: 22. Suggestum. 7. q. 1. et c. Non revertentur. de Pœnit. Dist. 2. infra Can. 16. et 22. Ezech. 33.

hic salvus erit : quod quidem aliunde haberi non potest, nisi ab eo qui potens est eum, *a* qui stat, stare, ut perseveranter stet, et eum qui cadit, restituere : nemo sibi certi aliquid absolutâ certitudine polliceatur ; tametsi in Dei auxilio firmissimam spem collocare et reponere omnes debent. Deus enim, nisi ipsi illius gratiæ defuerint, sicut *b* excipit opus bonum, ita perficiet, operans velle, et perficere. Verumtamen qui se *c* existimant stare, videant ne cadant ; et cum *d* timore ac tremore salutem suam operentur in laboribus, in vigiliis, in elemosynis, in orationibus, et oblationibus, in jejuniis, et castitate. Formidare enim debent, scientes *e* quod in spem gloriæ, et nondum in gloriam renati sunt, de pugna quæ superest cum carne, cum mundo, cum diabolo : in qua victores esse non possunt, nisi cum Dei gratiâ Apostolo obtemperent, dicenti : *f* Debitores sumus non carni, ut secundum carnem vivamus. Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini : si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.

CAPUT XIV.

De lapsis, et eorum reparatione.

QUI verò ab accepta *g* justificationis gratiâ per peccatum exciderunt, rursus justificari poterunt, cum, excitante Deo, per Pœnitentiæ Sacramentum, merito Christi, amissam gratiam recuperare procuraverint. Hic enim justificationis modus est lapsis reparatio, quam secundam post naufragium perditæ gratiæ tabulam sancti *h* Patres aptè nuncupaverunt. Etenim pro iis qui post Baptismum in peccata labuntur, Christus Jesus Sacramentum instituit Pœnitentiæ, cum dixit : *i* Accipite Spiritum sanc-

a Rom. 14 : 6, Philipp. 14. *b* Philipp. 12 : 13. *c* 1. Cor. 10 : 12. *d* Philipp. 2 : 12. *e* 1. Petr. 1 : 3. *f* Rom. 8 : 12. *g* Infra Can. 23, et 29. *h* Hier. tomo 1. in Epist. ad Dometr. quæ incipit, *Inter omnes* et in cap. Secunda post naufragium de Pœn. Dist. 1. *i* Joan. 20 : 19. Matt. 16. *c* Ut Consist. eretur Dist. 50. *c* Ut evidenter t. q. 1. cum sum. infr. Sess. 14. de Pœn. cap. 3.

tum : quorum remisistis peccata , remittuntur eis ; et quorum retinueritis , retenta sunt. Uadè docendum est , Christiani hominis pœnitentiam post lapsum multò aliam esse à Baptismali ; eaque contineri non modò cessationem à peccatis , et eorum detestationem , *a* aut cor contritum et humiliatum , verùm etiam eorundem sacramentalem Confessionem saltem in voto , et suo tempore faciendam , et sacerdotalem Absolutionem ; iteoque satisfactionem per jejunia , eleemosynas , orationes , et alia pia spiritualis vitæ exercitia ; non quidem pro pœna æterna , quæ vel Sacramento , vel Sacramenti voto unà cum culpa remittitur , sed pro pœna temporali ; quæ , ut sacræ Litteræ doceat , non tota semper , ut in *b* Baptismo fit , dimittitur illis , qui gratiæ Dei quam *c* acceperunt , ingrati Spiritum sanctum contristaverunt , et *d* templum Dei violare non sunt veriti. De qua pœnitentia scriptum est : *e* Memor esto undè excideris : age pœnitentiam , et prima opera fac. Et iterùm : *f* Quæ secundùm Deum tristitia est , pœnitentiam in salutem stabilem operatur. Et rursus : *g* Pœnitentiam agite , et facite fructus dignos Pœnitentiæ.

CAPUT XV.

Quolibet mortali peccato amitti gratiam , sed non fidem.

ADVERSUS *h* etiam hominum quorundam callida ingenia , qui *i* per dulces sermones , et benedictiones seducunt corda innocentium , asserendum est , non modò infidelitate , per quam et ipsa fides amittitur , sed etiam quocumque alio mortali peccato , quamvis non amittatur fides , acceptam justificationis gratiam amitti : divinæ legis doctrinam defendendo , *k* quæ à regno Dei non solum infideles excludit , sed *l* et fideles quoque , fornicarios , adulteros , molles ,

a Psalm. 50 : 19. Sacrificium. de Poen. Dist. 1. *b* Florent. Conc. in Decretis Eugenii. *c* Ephes. 4 : 30. *d* 1. Cor. 3 : 17. *e* Apoc. 2 : 5. *e* Quia sanctitas 59. Dist. et c. Miror. de Pœnit. Dist. 1. *f* 2. Cor. 7 : 10. *g* Matt. 3 : 8. et 4 : 7. Luc. 3 : 8. *h* Infr. Can. 27. *i* Rom. 16 : 18. *k* 1. Tim. 1 : 9. *l* 1. Cor. 6 : 10.

masenlorum concubitores, fures, avaros, ebriosos, maledicos, rapaces, ceterosque omnes qui letalia committunt peccata; a à quibus cum divinæ gratiæ adjumento abstinere possunt, et pro quibus à Christi gratia separantur.

CAPUT XVI.

De fructu justificationis, hoc est, de merito bonorum operum, deque ipsius meriti ratione.

HAC igitur ratione justificatis hominibus, sive acceptam gratiam perpetuò conservaverint, sive amissam recuperaverint, proponenda sunt Apostoli verba: *b* Abundate in omni opere bono, scientes quòd labor vester non est inanis in Domino. *c* Non enim injustus est Deus, ut obliviscatur operis vestri, et dilectionis quam ostendistis in nomine ipsius. Et, nolite *d* amittere confidentiam vestram, quæ magnam habet remunerationem. Atque ideò hęc operantibus *e* usque in finem, et in Deo sperantibus, proponenda est vita æterna, et tanquàm gratia filiis Dei per Christum Jesum misericorditer promissa, et *f* tanquàm merces ex ipsius Dei promissione bonis ipsorum operibus et meritis fideliter reddenda. Hęc est enim illa *g* corona justitiæ, quam post suum certamen et cursum repositam sibi esse aiebat Apostolus, à justo Judice sibi reddendam: non solùm autem sibi, sed et omnibus qui diligunt adventum ejus. Cum enim ille ipse Christus Jesus tanquàm caput in membra, et tanquàm *h* vitis in palmites, in ipsos justificatos jugiter virtutem influat; quæ virtus bona eorùm opera semper antecedit, et comitatur, et subsequitur, et sine qua nullo pacto Deo grata et meritoria esse possent; nihil ipsis justificatis amplius deesse credendum est, quò minus plene illis quidem operibus, quæ in Deo sunt facta, divinæ legi pro hujus vitæ statu satisfecisse, et vitam æternam suo etiã tempore, *i* si ta-

a Phil. 4: 9. *2* Cor. 12: 13. *1* Tim. 1. *1* Cor. 6. q. 10. *c* Phil. 4: 3. *2* Cor. 12: 9. *c* Quod dicit Distinct. 41. *b* *1* Cor. 15: 58. *c* Heb. 6: 10. *c* Non est tam injustus: de Pœn. Dist. 2. *d* Heb. 10: 35. infra Can. 26. *e* Matt. 10: 22. *f* Psal. 102: 8. Rom. 6. *g* *2* Tim. 4: 8. *h* Joan. 15: 5. *i* Apoc. 14.

men in gratia decesserint, consequendam, verè promeruisse censeantur: cum Christus, Salvator noster, dicat: *a* Si quis hiberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in æternum, sed fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam. Ita *b* neque propria nostra justitia, tamquam ex nobis propria statuitur: neque ignoratur, aut repudiatur justitia Dei. Quæ enim justitia nostra dicitur, quia per eam nobis inhaerentem justificamur; illa eadem Dei est, quia à Deo nobis infunditur per Christi meritum. Neque verò illud omittendum est, quod licet bonis operibus in sacris Litteris usque ad eò tribuatur, ut etiam *c* qui uni ex minimis suis potum aquæ frigidæ dederit, promittat Christus eum non esse suâ mercede caritatum: et Apostolus *d* testetur, id quod in præsentem est momentaneum, et leve tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternæ gloriæ pondus operari in nobis: absit tamen, ut Christianus homo in se ipso vel confidat *e* vel gloriatur, et non in Domino: cujus tanta est erga omnes homines bonitas, ut *f* eorum velit esse merita, quæ sunt ipsius dona. Et quia *g* in multis offendimus omnes: unusquisque sicut misericordiam et bonitatem, ita severitatem et iudicium ante oculos habere debet, neque se ipsum aliquis, *h* etiam si nihil sibi conscius fuerit, iudicare: quoniam omnis hominum vita non humano iudicio examinanda et iudicanda est, sed Dei: *i* qui illuminabit abscondita tenebrarum, et manifestabit consilia cordium: et tunc laus erit unicuique à Deo, qui, ut scriptum est, *k* reddet unicuique secundum opera sua.

Post hanc Catholicam de justificatione doctrinam, quam nisi quisque fideliter firmiterque receperit, justificari non poterit, placuit sanctæ Synodo hos Cænes subijungere, ut omnes sciant, non solum quid tenere et sequi, sed etiam quid vitare et fugere debeant.

a Joan. 4: 13. 14. *b* Rom. 10: 3. *c* Matt. 10: 42. Mat. 9: 40. *d* 2. Cor. 4: 17. *e* 1. Cor. 1: 31. Cor. 10: 17. Gal. 6: 14. Jer. 9: 23. *f* Ex epist. Cælest. 1. c. 12. *g* Jac. 3: 2. *h* 1. Cor. 4: 3. *i* Ibidem, 15. *k* Matth. 16: 2. Rom. 2: 6.

DE JUSTIFICATIONE.

C A N O N I.

Si quis dixerit, *a* hominem suis operibus, quæ vel per humane nature vel per legis doctrinam fiant, absque divina per Jesum Christum gratia posse justificari coram Deo; anathema sit.

C A N O N I I.

Si quis dixerit, ad hoc solum divinam gratiam per Christum Jesum dari, ut facilis homo *b* justè vivere, ac vitam æternam promereri possit; quasi per liberum arbitrium sine gratia utrumque, sed tægrè tamen et difficulter possit; anathema sit.

C A N O N I I I.

Si quis dixerit, sine præveniente *c* Spiritûs sancti inspiratione, atque ejus adjutorio, hominem credere, sperare, diligere, aut pœnitere posse, sicut oportet, ut ei justificationis gratia conferatur; anathema sit.

C A N O N I V.

Si quis dixerit, *d* liberum hominis arbitrium à Deo motum, et excitatum, nihil cooperari assentiendo Deo excitanti, atque vocanti, quo ad obtinendam justificationis gratiam se disponat, ac *e* præparet; neque posse dissentire, si velit, sed veluti inanimè quoddam nihil omninò agere; merèque passivè se habere; anathema sit.

C A N O N V.

Si quis *f* liberum hominis arbitrii post Adæ peccatum amissum et extinctum esse dixerit, aut rem esse de solo titulo, imò titulum sine re, figmentum denique à satana inventum in Ecclesiam; anathema sit.

C A N O N V I.

Si quis dixerit, *g* non esse in potestate hominis

a Suprà c. 1. et 3. Rom. 20. *b* Conc. Afr. cap. 80. et c. ult. de Cons. Dist. 4. ex Conc. Milevit. *c* Conc. Araus. 2. c. 6. suprà cap. 5. Rom. 5. *d* Aransicanum. 2. c. 3. 4. 5. 6. 9. et 25. *e* Eccli. 15. *f* Vide Aug. lib. 1. contra 2. epist. Pelag. cap. 2. *g* Vide Aug. Ibid.

vias suas malas facere , sed mala opera , ita ut bona , Deum operari , non permissivè solum , sed etiam propriè , et per se , adeò , ut sit proprium ejus opus non minus proditio Judæ , quàm vocatio Pauli ; anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit , opera omnia , quæ ante justificationem fiunt , quacumque ratione facta sint , verè esse peccata , vel odium Dei mereri ; aut , quantò vehementius quis nititur se disponere ad gratiam , tantò eum gravius peccare ; anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit , *a* gehennæ metum , per quem ad misericordiam Dei de peccatis dolendo confugimus , vel à peccando abstinemus , peccatum esse , aut peccatores pejores facere ; anathema sit.

CANON IX.

Si quis dixerit , *b* solà fide impium justificari , ita ut intelligat nihil aliud requiri , quod ad justificationis gratiam consequendam cooperetur , et nulla ex parte necesse esse eum suæ voluntatis motu præparari , atque disponi ; anathema sit.

CANON X.

Si quis dixerit , homines , *c* sine Christi justitiâ , per quam nobis meruit , justificari , aut per eam ipsam formaliter justos esse ; anathema sit.

CANON XI.

Si quis dixerit , homines justificari vel solà impu-
tatione justitiæ Christi , vel solà peccatorum remis-
sione , exclusâ gratiâ , et charitate , quæ *d* in cordi-
bus eorum per Spiritum sanctum diffundatur , atque
illis inhaereat , aut etiam gratiam , quâ justificamur ,
esse tantum favorem Dei ; anathema sit.

c. 3. et Prosp. Sentent. 14. ad c. Gallorum , et resp. ad 10. object. Vincent. Joan. I. Conc. Arausicanum 2 circa fin.

a Psal. 18 : 10. Luc. 12 : 5. Mat. 10 : 28. *b* Suprà c. 7. et 8. *c* Suprà c. 7. Gal. 2 : 16. et 5. Ephes. 1 : 7. *d* Rom. 5 : 5.

C A N O N X I I.

Si quis dixerit, *a* fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam divinae misericordiae, peccata remittentis propter Christum; vel eam fiduciam solam esse, quâ justificamur; anathema sit.

C A N O N X I I I.

Si quis dixerit, omni homini ad remissionem peccatorum assequendam necessarium esse, ut credat certò, et absque ulla hæsitatione propriae infirmitatis et indispositionis peccata sibi esse remissa; anathema sit.

C A N O N X I V.

Si quis dixerit, *b* hominem à peccatis absolvi, ac justificari ex eo, quòd se absolvi ac justificari certò credat: aut neminem verè esse justificatum, nisi qui credat se esse justificatum, et hac solâ fide absolutionem et justificationem perfici; anathema sit.

C A N O N X V.

Si quis dixerit, *c* hominem renatum et justificatum teneri ex fide ad credendum, se certò esse in numero prædestinatorum; anathema sit.

C A N O N X V I.

d Si quis magnum illud usque in finem perseverantia: donum se certò habiturum, absolutâ et infallibili certitudine dixerit; nisi hoc ex speciali revelatione didicrit; anathema sit.

C A N O N X V I I.

Si quis justificationis gratiam non nisi prædestinatis ad vitam contingere dixerit; reliquos verò omnes qui vocantur, vocari quidem, sed gratiam non accipere, utpotè *e* divinâ potestate prædestinatos ad malum; anathema sit.

C A N O N X V I I I.

Si quis dixerit, *f* Dei præcepta homini etiam justi-

a Sup. cap. 9. *b* Ibidem. *c* Aug. c. 13. lib. de Corr. rep. et gratia. supra cap. 12. *d* Aug. lib. de Bono persev. cap. 13. supra cap. 12. et 13. Gal. 5. Ezechiel. 18. *e* Concil. Araus. 2. c. 25. *f* Sup. c. 11: 1. Joan. 5: 3.

ficato, et sub gratia constituto, esse ad observandum impossibilia; anathema sit.

C A N O N X I X.

Si quis dixerit, *a* nihil præceptum esse in Evangelio præter fidem, cætera esse indifferentia, neque præcepto, neque prohibita, sed libera; aut decem præcepta nihil pertinere ad Christianos; anathema sit.

C A N O N X X.

Si quis hominem justificatum, et *b* quantumlibet perfectum, dixerit non teneri ad observantiam mandatorum Dei, et Ecclesie, sed tantum ad credendum; quasi verò Evangelium sit nuda et absoluta promissio vitæ æternæ, sine conditione observationis mandatorum; anathema sit.

C A N O N X X I.

Si quis dixerit, Christum Jesum à Deo hominibus datum fuisse ut redemptorem, cui fidant; *c* non etiam ut legislatorem, cui obediant; anathema sit.

C A N O N X X I I.

Si quis dixerit, *d* justificatum, vel sine speciali auxilio Dei, in accepta justitia perseverare posse, vel cum eo non posse; anathema sit.

C A N O N X X I I I.

Si quis hominem semel justificatum dixerit, *e* amplius peccare non posse, neque gratiam amittere, atque idè eum qui labitur, et peccat, numquam verò fuisse justificatum; aut contrà, posse in tota vita peccata omnia, etiam venialia, vitare, nisi ex speciali Dei privilegio, quemadmodum de beata Virgine tenet Ecclesia; anathema sit.

C A N O N X X I V.

Si quis dixerit, *f* justitiam acceptam non conservari, atque etiam augeri coram Deo per bona opera; sed opera ipsa fructus solummodò et signa esse justificationis adeptæ, non autem ipsius augendæ causam; anathema sit.

a Clement. ad nostram. 5 : 3. de hæret. *b* Sup. cap. 11. *c* Isaïæ 33 : 21. Matt. 1 : 21. 7 : 29. *d* Suprà cap. 13. *e* Suprà cap. 14. *f* Suprà cap. 10.

C A N O N X X V.

Si quis in quolibet bono opere iustum *a* saltem venialiter peccare dixerit, aut, quod intolerabilis est, mortaliter; atque idcirco pœnas æternas mereri; tantumque ob id non damnari, quia Deus ea opera non impetret ad damnationem; anathema sit.

C A N O N X X V I.

Si quis dixerit, *b* justos non debere pro bonis operibus, quæ in Deo fuerint facta, expectare et sperare æternam retributionem à Deo per ejus misericordiam, et Jesu Christi meritum, si bonè agendo, et divina mandata custodiendo usque *c* in finem perseveraverint; anathema sit.

C A N O N X X V I I.

Si quis dixerit, *d* nullum esse mortale peccatum, nisi infidelitatis, aut nullo alio, quantumvis gravi et enormi, præterquam infidelitatis peccato, semel acceptam gratiam amitti; anathema sit.

C A N O N X X V I I I.

Si quis dixerit, amissam per peccatum gratiam, simul et fidem semper amitti; aut fidem, quæ remanet, non esse veram fidem, licet non sit viva; aut eam, quæ fidem sine charitate habet, non esse Christianam; anathema sit.

C A N O N X X I X.

Si quis dixerit, *e* cum, qui post Baptismum lapsus est, non posse per Dei gratiam resurgere, aut posse quidem, sed solâ fide amissam justitiam recuperare sine Sacramento Pœnitentiæ, prout sancta Romana, et universalis Ecclesia, à Christo Domino, et ejus Apostolis edocta, huc usque professæ est, scripavit, et docuit; anathema sit.

C A N O N X X X.

Si quis post acceptam justificationis gratiam, cuilibet peccatori pœnitenti ita culpam remitti, et reatum æternæ pœnæ deleri dixerit, *f* ut nullus remaneat

a Suprà c. 11. in fin. *b* Suprà cap. 16. *c* Matt. 24: 13. *d* 1 Cor. 6: 9. 10. sup. Cap. 15. *e* Suprà c. 14. *f* Infrà Sess. 14. cap. 8.

reatus pœnæ temporalis exsolvendæ vel in hoc seculo, vel in futuro in *a* Purgatorio, antequàm ad regna cœlorum aditus patere possit; anathema sit.

C A N O N X X X I.

Si quis dixerit, justificatum peccare, *b* domo introitu æternæ mercedis benè operatur; anathema sit.

C A N O N X X X I I.

Si quis dixerit, hominis justificati bona opera ita esse dona Dei, ut non sint etiam bona ipsius justificati merita; aut, ipsum justificatum bonis operibus, quæ ab eo per Dei gratiam, et Jesu Christi meritum, cujus vivum membrum est, fiant, non verè mereri augmentum gratiæ, vitam æternam, et ipsius vitæ æternæ, si tamen in gratia decesserit, consecrationem, atque etiam gloriæ augmentum: anathema sit.

C A N O N X X X I I I.

Si quis dixerit, per hanc doctrinam Catholicam de justificatione, à sancta Synodo hoc præsentis decreto expressam, aliqua ex parte gloriæ Dei, vel meritis Jesu Christi Domini nostri, derogari, et non potius veritatem fidei nostræ, Dei denique ac Christi Jesu gloriam illustrari; anathema sit.

Decretum de reformatione.

C A P U T I.

Prælatos convenit in Ecclesiis suis residere; si secus fecerint, juris antiqui pœnæ in eos innovantur, et novæ decernuntur.

EADEM sacro-sancta Synodus, eisdem præsidentibus Apostolicæ Sedis Legatis, ad restituendam collapsam admodum Ecclesiasticam disciplinam depravatosque in clero, et populo Christiano mores emendandos se accingere volens, ab iis qui majoribus ecclesiis præsent, initium censuit esse sumendum. *c* Integritas enim præsidentium, salus est subditorum. Confidens itaque per Domini ac Dei nostri misericordiam, providamque ipsius Dei in terris *d* Vicarij solertiam omninò futuram, ut ad Ecclesiarum regimen,

---

a Infrà Sess. 25. in prin. *b* Suprà c. 11. in fin. *c* c. Miramur 61. Dist. *d* Cap. inter corporalia, de transl. Episc.

onus quippe angelicis humeris formidandum, qui maxime digni fuerint, quorumque prior vita ac omnis aetas, à puerilibus exordiis usque ad perfectiores annos per disciplinae stipendia ecclesiasticae laudabiliter acta, testimonium præbeat, secundum venerabiles beatorum *a* Patrum sanctiones assumantur: omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, et cathedralibus ecclesiis quibuscumque, quovis nomine ac titulo, præfectos monet, ac monitos esse vult, ut *b* attendentes sibi, et universo gregi, in quo Spiritus sanctus posuit eos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo, vigilent, sicut Apostolus præcipit, *c* in omnibus laborent, et ministerium suum impleant: implere autem illud se nequaquam posse sciant, si greges sibi commissos mercenariorum more deserant, atque ovium suarum, quarum *d* sanguis de eorum est manibus à supremo iudice requirendus, custodiae minimè incumbant: cum certissimum sit, *e* non admitti pastoris excusationem, si lupus oves comedit, et pastor nescit. Ac nihilominus, quia nonnulli, quod vehementer dolendum est, hoc tempore reperiuntur, qui propriae etiam salutis immemores, terrenaque caelestibus, ac divinis humana præferentes, in diversis curiis vagantur, aut in negotiorum temporalium sollicitudine, ovili derelicto, atque ovium sibi commissarum curâ neglectâ, se detinent occupatos: placuit sacro-sanctæ Synodo, *f* antiquos canones, qui temporum atque hominum injuriâ penè in desuetudinem abierunt, adversus non residentes promulgatos innovare: quemadmodum virtute præsentis decreti innovat, ac ulterius, pro firmiori eorumdem residentia, et reformandis in Ecclesia mo-

---

a c. In Sacerdotibus, et c. Episcopum 61. Dist. c. fi. 59. Dist. Conc. Sardic. cap. 13. et infra Sess. 24. de refor. c. 1. *b* Act. 20: 28. *c* 2. Tim. 4: 5. Joan. 10. c. Sit rector. 43. Dist. c. Adversitas 7. q. 1. pal. c. Nisi de renun. *d* Ezech. 33: 6. et 34. Act. 20: 26. *e* c. Ephesiis 43. Dist. c. 1. 13. q. 1. et infra. Sess. 24. c. 1. in fi. de reform. *f* c. Pervenit, cum multis seq. 7. q. 1. De cler. non resid. per totum, et c. Cum ex eo de elect. in 6.

ribus, in hunc, qui sequitur, modum statuere, atque sancire. *a* Si quis à Patriarchali, Primatiali, Metropolitana, seu cathedrali ecclesia, sibi quocumque titulo, causà, nomine, seu jure commissa, quacumque ille dignitate, gradu, et præeminentia præfulgeat, legitimo impedimento, seu justis *b* et rationalibus *c* causis cessantibus, sex mensibus continuis extra suam diocesim morando abfuerit; quartæ partis fructuum unius anni, fabricæ ecclesiæ, pauperibus loci per superiorem ecclesiasticum applicandorum, pœnam ipso jure incurrat. *d* Quòd si per alios sex menses in hujusmodi absentia perseveraverit; aliam quartam partem fructuum similiter applicandam eo ipso amittat. Crescente verò contumaciâ, ut severiori sacrorum canonum censuræ subiciatur, Metropolitanus Suffraganeos Episcopos absentes, Metropolitanum verò absentem Suffraganeus Episcopus antiquior residens, sub pœna interdicti ingressus ecclesiæ eo ipso incurrenda, infra tres menses per litteras, seu nuntium Romano Pontifici denunciare teneatur: qui in ipsos absentes, prout cujusque major aut minor contumaciâ exegerit, suæ supremæ Sedis auctoritate animadvertere, et ecclesiis ipsis *e* de Pastoribus utilioribus providere poterit, sicut in Domino noverit salubriter expedire.

CAPUT II.

Nulli beneficium exigens personalem residentiam obtinenti abesse licet, nisi justa de causa ab Episcopo approbanda; qui tum etiam vicarium subductâ parte fructuum substituat, ob curam animarum.

EPISCOPIS inferiores, quævis beneficia ecclesiastica personalem residentiam de jure sive consuetudine exigentia, in titulum sive commendam obtinentes, ab eorum Ordinariis, quemadmodum eis pro bono

---

a Novas adhuc pœnas adjecit Pius IV. in Bulla, *in suprema*, 1564. *b* Vide Sess. 23. c. 1. de refor. ubi causæ subinducuntur. *c* c. Ex tuæ. de cler. non resid. c. Quoniam. † Porro, utili. non contest. *d* Infr. Sess. 23. de refor. cap. 1. c. Ex parte, de cl. non resid.

ecclesiarum regimine, et divini cultus augmento, locorum et personarum qualitate pensatâ, expediens videbitur, opportunis juris remediis residere cogantur: nullique privilegia, seu indulta perpetua de non residendo, aut de fructibus in absentia percipiendis, a suffragentur. Indulgentiis verò, et dispensationibus temporalibus, ex veris et rationabilibus causis tantum concessis, et *b* coram Ordinario legitimè probandis, in suo robore permansuris: quibus casibus nihilominus officium sit Episcoporum, tamquam in hac parte *c* à Sede Apostolica delegatorum, providere, ut per deputationem idoneorum Vicariorum, et *d* congruæ positionis fructuum assignationem, cura animarum nullatenus negligatur: nemini, quoad hoc, privilegio, seu exemptione quâcumque suffragante.

CAPUT III.

Excessus secularium Clericorum, et regularium agentium extra monasteria, ab Ordinario loci corrigantur.

ECCLESiarum Prælati ad corrigendum subditorum excessus prudenter ac diligenter intendant: et nemo secularis Clericus, cujusvis *e* personalis, vel regularis extra monasterium degens, etiam sui ordinis privilegii *f* prætextu tutus censeatur, quo minus, si deliquerit, ab Ordinario loci, tamquam super hoc à Sede Apostolica delegato, secundum canonicas sanctiones visitari, puniri, et corrigi valeat.

CAPUT IV.

Ecclesias quascumque Episcopi et alii majores Prælati quotiès opus fuerit, visitent: omnibus, quæ huic decreto obstare possent, sublatis.

CAPITULA *g* Cathedralium, et aliarum majorum ecclesiarum, illorumque personæ, nullis exemptionibus, consuetudinibus, sententiis, juramentis,

---

a c. fi. de rescr. in 6. *b* Roboratur decl. Pii IV. 1564. 24. Nov. *c* c. Cum ex eo de elect. in 6. *c* Beneficium. de regul. eod. et infra Sess. 7. c. 5. et 7. de refor. *d* Vide Const. Pii V. Ad consequendum. 1567. *e* Refer. ad vocem privilegii. *f* Infr. Sess. 14. c. 4. 5. de refor. *g* Sess. 25. c. 6. de refor. et c. 4. de reform. Sess. 14.

concordiis, quæ tantum suos obligent auctores, non etiam successores, tueri se possint, quo minus à suis Episcopis, et aliis majoribus Prælatibus, per se ipsos solos, vel illis, quibus sibi videbitur, adjunctis, juxta a canonicas sanctiones, toties quoties opus fuerit, visitari, corrigi, et emendari, etiam auctoritate Apostolicâ, possint, et valeant.

CAPUT V.

Episcopi in alia diœcesi nec Pontificalia exercent, nec Ordines conferant.

NULLI Episcopo liceat, cujusvis privilegii prætextu, *b* Pontificalia in alterius diœcesi exercere, nisi de Ordinarii loci expressa licentia, et in personas eisdem Ordinario subjectas tantum, si secus factum fuerit; Episcopus ab exercitio Pontificalium, et sic ordinati ab executione Ordinum sint ipso jure suspensi.

Indictio futuræ Sessionis.

PLACET-ne vobis, proximam futuram Sessionem celebrari die Jovis, feriâ quintâ post primam Dominicam subsequentis Quadragesimæ, quæ erit dies tertia mensis Martii? *Responderunt*, PLACET.

SESSIO SEPTIMA,
CELEBRATA

DIE III. MENSIS MARTII M. D. XLVII.

Decretum de Sacramentis. Proœmium.

AD consummationem salutaris de justificatione doctrine, quæ in præcedenti proxima Sessione uno omnium Patrum consensu promulgata fuit; consentaneum visum est de sanctissimis Ecclesiæ Sacramentis agere, per quæ omnis vera justitia vel incipit, *c* vel coepta augetur, vel amissa reparatur. Propterea sacro-sancta œcumenica et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congrega-

---

a Infr. Sess. ult. de refor. cap. 6. *b* vide 1. Nicæ c. 15. et 16. et 2. Arelat. c. 13. et Antioch. sub Jul. 1. cap. 3. Sard. c. 18. et 19. et 3. Cart. c. 20. et 21. Conc. Aurel. 3. c. 15. c. Placuit. cum seq. 7. q. 1. et infrâ Sess. 14. de refor. c. 3. et 8. *c* c. Nulla de Cons. Dist. 4.

ta, presidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, ad errores eliminandos, et extirpandas hæreses, quæ circa sanctissima ipsa Sacramenta hac nostra tempestate, tum de damnatis olim à Patribus nostris hæresibus suscitatae, tum etiam de novo adinventæ sunt, quæ Catholicæ Ecclesiæ puritati, et animarum salutî magnoperè officunt, sanctarum Scripturarum doctrinæ, Apostolicis traditionibus, atque aliorum Conciliorum et Patrum consensui inhærendo, hos præsentés canones statuendos, et decernendos censuit; reliquos, qui supersunt ad coepti operis perfectionem, deinceps, divino Spiritu adjuvante, editura.

DE SACRAMENTIS IN GENERE.**CANON I.**

Si quis dixerit, *a* Sacramenta novæ legis non fuisse omnia à Jesu Christo, Domino nostro, instituta; aut esse plura vel pauciora quàm septem videlicet, Baptismum, Confirmationem, *b* Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam Uctionem, Ordinem, et Matrimonium; aut etiam aliquod horum septem non esse verè et propriè Sacramentum; anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, ea ipsa novæ legis Sacramenta à Sacramentis antiquæ legis non differre, nisi quia ceremoniæ sunt aliæ, et alii ritus externi; anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, *c* hæc septem Sacramenta ita esse inter se paria, ut nulla ratione aliud sit alio dignius; anathema sit.

CANON IV.

Si quis dixerit, Sacramenta novæ legis non esse ad salutem necessaria, sed superflua; et sine eis, aut eorum voto per solam fidem homines à Deo

---

a Conc. Florent. in Decretis Eugenii ad Armenos.
b c. Ad abolendam de hæret. c. c. Nihil de Cons. Dist. 2. cum sim.

gratiam *a* justificationis adipisci; licet omnia singulis necessaria non sint; anathema sit.

C A N O N V.

Si quis dixerit, hæc Sacramenta propter solam fidem nutriendam instituta fuisse; anathema sit.

C A N O N VI.

Si quis dixerit, *b* Sacramenta novæ legis non continere gratiam, quam significant, aut gratiam ipsam non ponentibus obicem non conferre, quasi signa tantum externa sint, acceptæ per fidem gratiæ, vel justitiæ, et notæ quædam Christianæ professionis, quibus apud homines discernuntur fideles ab infidelibus; anathema sit.

C A N O N VII.

Si quis dixerit, non dari gratiam per hujusmodi Sacramenta semper, et omnibus, quantum est ex parte Dei, etiam si ritè ea suscipiant, sed aliquando, et aliquibus; anathema sit.

C A N O N VIII.

Si quis dixerit, per ipsa novæ legis Sacramenta ex opere operato non conferri gratiam, sed solam fidem divinæ promissionis ad gratiam consequendam sufficere; anathema sit.

C A N O N IX.

Si quis dixerit, *c* in tribus Sacramentis, Baptismo scilicet, Confirmatione, et Ordine, non imprimi characterem in anima, hoc est, signum quoddam spiritale, et indelebile, undè ea iterari non possunt; anathema sit.

C A N O N X.

Si quis dixerit, *d* Christianos omnes in verbo, et omnibus Sacramentis administrandis habere potestatem; anathema sit.

a Suprà Sess. 6 de Justif. c. 5. et can. 7. *b* Concil. Florent. sub Eug. 4. in decr. de Sacr. *c* Infrà Sess. 23. Can. 4. ex decretis Eugenii in Conc. Florent. *d* Vide Conc. Carth. 4. c. 98. et Concil. Constant. art. 13. Joan. Wiclef. infrà Sess. 14. Pœnit. c. 6.

CANON XI.

Si quis dixerit, *a* in ministris, dum Sacramenta conficiunt, et conferunt, non requiri intentionem salutem faciendi quod facit Ecclesia; anathema sit.

CANON XII.

Si quis dixerit, *b* ministrum in peccato mortali existentem, modò omnia essentialia, quæ ad Sacramentum conficiendum, aut conferendum pertinent, servaverit, non conficere, aut conferre Sacramentum; anathema sit.

CANON XIII.

Si quis dixerit, receptos et approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus, in solemnibus Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato à ministris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Ecclesiarum Pastorem mutari posse; anathema sit.

DE BAPTISMO.

CANON I.

Si quis dixerit, *c* Baptismum Joannis habuisse eandem vim cum Baptismo Christi; anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, *d* aquam veram et naturalem non esse de necessitate Baptismi, atque idèò verba illa Domini nostri Jesu Christi: *e* Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, ad metaphoram aliquam detorserit; anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, in Ecclesia Romana, quæ omnium ecclesiarum *f* mater est, et magistra, non esse veram de Baptismi Sacramento doctrinam; anathema sit.

---

a Concil. Florent. in Decretis Eugenii. *b* Idem error damnatur in Wicelæ Concil. Constant. Sess. 8. c. Multæ. *c*. Remissionem. *c*. Christus, cum plur. seq. 1. q. 1. c. ult. 15. q. ult. *e* Aug. Enchiridii c. 49. *d* Aliud. et c. Non regenerabantur. de Cons. Dist. 4. *d* c. Pen. de Bapt. c. Filius, et c. Non dubito. de Cons. Dist. 4. *e* Joan. 3: 5. *f* c. Non decet 12. Dist. c. Ad abolendam. de hæret.

C A N O N I V.

Si quis dixerit, *a* Baptismum, quò etiam datur ab hæreticis in nomine Patris, et Filii, et Spiritûs sancti, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, non esse verum Baptismum; anathema sit.

C A N O N V.

Si quis dixerit, *b* Baptismum liberum esse, hoc est, non necessarium ad salutem; anathema sit.

C A N O N V I.

Si quis dixerit, baptisatum non posse, etiam si velit, gratiam amittere, quantumcumque peccet, nisi nolit credere; anathema sit.

C A N O N V I I.

Si quis dixerit, *c* baptizatos per Baptismum ipsum, solius tantum fidei debitores fieri, non autem universæ legis Christi servandæ; anathema sit.

C A N O N V I I I.

Si quis dixerit, baptizatos liberos esse ab omnibus sanctæ Ecclesiæ præceptis, quæ vel scripta vel tradita sunt, ita ut ea observare non teneantur, nisi se suâ sponte illis submittere voluerint; anathema sit.

C A N O N I X.

Si quis dixerit, ita revocandos esse homines ad Baptismi suscepti memoriam, ut vota omnia, quæ post Baptismum fiunt, vi promissionis in Baptismo ipso jam factæ, irrita esse intelligant, quasi per ea, et fidei, quam professi sunt, deirahatur, et ipsi Baptismo; anathema sit.

C A N O N X.

Si quis dixerit, peccata omnia, quæ post Baptismum fiunt, solâ recordatione, et fide suscepti Baptismi vel dimitti, vel venialia fieri: anathema sit.

C A N O N X I.

Si quis dixerit, verum, et ritè collatum Baptis-

---

a Concil. Florent. in Decretis Eugenii. c. Dicitur. † quod verò, cum 2. capp. seqq. l. q. 1. *b* Joan. 3:3. s. c. Nulla præter. de Cons. Dist. 4. *c* Galat. 5:1. 19.

nam a iterandum esse illi, qui apud infideles fidem Christi negaverit, cum ad poenitentiam convertitur; anathema sit.

C A N O N X I I.

Si quis dixerit, neminem esse baptizandum, nisi eâ aetate, quâ Christus baptizatus est, vel in ipso mortis articulo; anathema sit.

C A N O N X I I I.

Si quis dixerit, parvulos, eò quòd actum credendi non habent, suscepto Baptismo *b* inter fideles computandos non esse, ac propterea, cum ad annos discretionis pervenirent, esse rebaptizandos; aut prestare omiti eorum Baptisma, quam eos non actu proprio credentes baptizari in sola fide Ecclesiae; anathema sit.

C A N O N X I V.

Si quis dixerit, hujusmodi parvulos baptizatos, cum adoleverint, interrogandos esse, an ratum habere velint, quod patrum eorum nomine, dum baptizarentur, polliciti sunt; et, ubi se nolle responderint, suo esse arbitrio relinquendos, nec aliâ interim poenâ ad Christianam vitam cogendos, nisi ut ab Eucharistia aliorumque Sacramentorum perceptione arceantur, donec respiciant; anathema sit.

D E C O N F I R M A T I O N E.

C A N O N I.

Si quis dixerit, *c* Confirmationem baptizatorum otiosam caeremoniam esse, et non potius verum et proprium Sacramentum; aut olim nihil aliud fuisse, quam catechesim quandam, quâ adolescentiæ proximi fidei suæ rationem coram Ecclesia exponebant; anathema sit.

C A N O N I I.

Si quis dixerit, *d* injurios esse Spiritui sancto eos

---

a c. Majores † ult. de Baptismo. *b* Aug. lib. 1. de Pec. mer. et rem. c. 19. et lib. 3. c. 2. *c* c. Nullus ministrorum. de Cons. Dist. 4. *d* Vide finem. Epist. Urbani 1. *Ad omnes*, etc. c. 1. cum seq. de Cons. Dist. 5.

qui sacro Confirmationis chrismaui virtutem aliquam tribuunt; anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, *a* sanctas Confirmationis ordinarium ministrum non esse solum Episcopum, sed quemvis simplicem sacerdotem; anathema sit.

Decretum de reformatione.

EADEM sacro-sancta Synodus, eisdem presidentibus Legatis, *b* inceptum residentiae et reformationis negotium ad Dei laudem, et Christianae religionis incrementum prosecui intendens, ut sequitur, statuendum censuit, *c* salva semper in omnibus Sedis Apostolicae auctoritate.

CAPUT I.

Quis capax regiminis Ecclesiarum cathedralium.

AD cathedralium *d* ecclesiarum regimen nullus, nisi ex legitimo matrimonio natus, et aetate maturâ, gravitate morum, litterarumque scientiâ, juxta constitutionem Alexandri Tertii, quae incipit, *e* Cum in cunctis, in Concilio Lateranensi promulgatam, praeditus assumatur.

CAPUT II.

Tenentes plures cathedrales Ecclesias, jubentur omnes, exceptâ unâ dimittere, certo modo et tempore.

NEMO, quâcumque etiam dignitate, gradu, aut praeminentiâ praefulgens, plures Metropolitanas seu cathedrales ecclesias in titulum, sive commendam, aut alio quovis nomine, contra *f* sacrorum canonum

a Cap. Manus. de Cons. Dist. 5. Conc. Florent. in decr. Eug. Vide Euseb. Pap. I. Epist. ad Episc. Turciae. Innocent. I. Epist. 1. c. 3. et infr. Sess. 23. cap. 4. *b* Suprà Sess. 6. c. 2. et infrâ Sess. 23. cap. 1. *c* Infrâ Sess. ult. de reform. cap. 1. *d* Sess. 22. c. 2. Plus exigitur. *e* Parte 1. c. 3. Constit. ejus. Vide inf. IX. *f* c. Cum in cunctis. † cum verò de elec. c. Sicut. de excess. praelat. c. 1. et 2. 21. q. 1. c. Sanctorum. 70. Dist. c. Unio. † sed. 10. q. 3. cap. Quia in tantum. c. Ad haec. et c. De multa. de praeb. c. Quia nonnulli de mag. c. Cum singula. de praeb. in 6. Clem. Gra-

instituta, recipere, et simul retinere præsumat: cum valdè felix sit ille censendus, cui unam ecclesiam benè, ac fructuosè, et cum animarum sibi commissarum salute regere contigerit. Qui autem plures ecclesias contra præsentis decreti tenorem nunc detinent, unà, quam maluerint, retentà, reliquas infra sex menses, si ad liberam Sedis Apostolicæ dispositionem pertineant, alias infra annum dimittere teneantur: aboquin ecclesiæ ipsæ, ultimò obtentà dumtaxat exceptà, eo ipso vacare censeantur.

CAPUT III.

Habilibus dumtaxat personis beneficia conferantur.

INFERIORA beneficia ecclesiastica, præsertim curam animarum habentia, personis dignis, et habilibus, et quæ in loco resident, ac per se ipsos curam ipsam exercere valeant, juxta Constitutionem Alexandri III. in Lateranensi, quæ incipit, *a* Quia nonnulli, et aliam Gregorii X. in generali Lugdunensi Concilio, quæ incipit, *b* Licet canon, editam, conferantur. Aliter autem facta collatio, sive provisio omninò irritetur: et ordinarius collator poenas constitutionis Concilii generalis, quæ incipit, *c* Grave nimis, se noverit incursum.

CAPUT IV.

Plurium beneficiorum retentor contra canones, iis privatur.

QUICUMQUE de cætero plura curata, *d* aut alia incompatibilia beneficia Ecclesiastica, sive per viam unionis ad vitam, seu commendæ perpetuæ, aut alio quocumque nomine, et titulo, contra formam sacrorum canonum, et præsertim constitutionis Innocentii III. quæ incipit, *e* De multa, recipere, ac simul retinere præsumperit: beneficiis ipsis, juxta ipsius constitutionis dispositionem, ipso jure, etiam præsentis canonis vigore, privatus existat.

tiz de refor. c. Execrab. † qui verò in Extravag. com. de præb. et inf. Sess. 24. c. 17. de refor.

a Vide inf. X. *b* Vide inf. XI. *c* Vide inf. XII.

d Inf. Sess. 24. de reform. cap. 17. *e* Vide inf. XIII.

Plura beneficia curata obtinentes Ordinario suis dispensationes exhibeant, qui de Vicario ecclesiis provideat, congruâ portione fructuum assignatâ.

ORDINARIUM locorum, quoscumque plura curata, aut alias incompatibilia beneficia ecclesiastica obtinentes, dispensationes suas exhibere districtè compellant; et alias procedant juxta constitutionem Gregorii X. in generali Lugdunensi Concilio editam, quæ incipit, *a* Ordinarii: quam eadem sancta Synodus innovandam censet, et innovat; addens insuper, quòd ipsi Ordinarii etiam per idoneorum Vicariorum deputationem, et *b* congruæ portione fructuum assignationem omninò provideant, ut animarum cura nullatenus negligatur; et beneficia ipsa debita obsequiis minimè defraudentur, appellationibus, privilegiis, et exemptionibus quibuscumque, etiam cum judicium specialium deputatione, et illorum inhibitionibus in præmissis nemini suffragantibus.

CAPUT VI.

Quæ beneficiorum uniones validæ censeantur.

UNIONES perpetuæ, à quadraginta annis citrà factæ, examinari ab Ordinariis, tanquam à Sede Apostolica delegatis, possint: et quæ per subreptionem, vel obreptionem obtentæ fuerint, irritæ declarantur. Ille verò, quæ à dicto tempore citrà concessæ nondum in toto, vel in parte sortitæ sunt effectum, et quæ deinceps ad cujusvis instantiam fient, nisi eas ex legitimis, aut alias rationabilibus causis, coram loci Ordinario vocatis, quorum interest, verificandis, factas fuisse constiterit; per subreptionem obtentæ præsumantur: ac propterea, nisi aliter à Sede Apostolica declaratum fuerit, viribus omninò careant.

---

a Infr. c. 7. et suprâ Sess. 6. de reform. cap. 1. in fin. Vide inf. XIV, *b*. Vide const. Pii V. *Ad exequendum* 1567.

CAPUT VII.

Beneficia ecclesiastica unita visitentur : per Vicarios etiam perpetuos cura animarum exerceatur ; quorum deputatio fiat cum portione assignanda ; etiam super re certa.

BENEFICIA ecclesiastica curata, a quæ cathedra-
libus, collegiatis, seu aliis ecclesiis, vel monas-
teriis, beneficiis, seu collegiis, aut piis locis quibus-
cumque perpetuò unita et annexa reperiuntur, ab
Ordinariis locorum annis singulis visitentur : *b* qui
solicite providere procurent, ut per idoneos Vica-
rios, etiam perpetuos, nisi ipsis Ordinariis pro bono
ecclesiarum regimine aliter expedire videbitur, ab eis
tertiæ partis fractum, aut majori, vel mino-
ri, arbitrio ipsorum Ordinariorum, e portione etiam
super certa re assignanda, ibidem deputandos, ani-
marum cura laudabiliter exerceatur : appellationibus,
privilegiis, exemptionibus, etiam cum iudicum de-
putatione, et illorum inhibitionibus quibuscumque
in præmissis minimè suffragantibus.

CAPUT VIII.

*Ecclesie reparentur : cura animarum sollicitè
habratur.*

LOCORUM Ordinarii ecclesias quascumque, *d* quo-
modolibet exemptas, auctoritate Apostolicâ, sin-
gulis annis visitare teneantur, et opportanis juris
remediis providere, ut, quæ reputatione indigent,
reparentur ; et cura animarum, si qua illis immincat,
alisque debitis obsequiis minimè defraudentur ; ap-
pellationibus, privilegiis, consuetudinibus, etiam ab
memorabili tempore prescriptis, iudicum depu-
tationibus, et illorum inhibitionibus penitus exclusis.

Vide Sess. 14. cap. 9. de reformat. infrâ Sess. 24.
de refor. c. 13. et Sess. 25. de refor. c. 9. a Infr.
Sess. 14. de refor. cap. 9. *b* Vide Sess. 25. cap. 16.
de refor. et suprâ c. 5. *c* Qualiter sit assignanda de-
clarat Bulla Pii V. 1567. *Ad exequendum.* *d* Infr. Sess.
24. de refor. c. 9. et Sess. 21. de refor. cap. 8. Conc.
Tolet. 4. c. 35. Conc. Braacar. 2. cap. 1. Cop. Arel.
sub Leon. 3. c. 17. c. Decernimus. c. Episcopum et
c. Placuit. 10. q. 4.

Munus consecrationis non differendum.

AD majores ecclesias promoti a munus consecrationis infra tempus à jure statutum suscipiant: et prorogationes ultra sex menses concessæ nulli suffragentur.

CAPUT X.

Sede vacante capitula nulli dent reverendas, nisi arctato, occasione obtinendi aut obtenti benefici: variæ contravenientium pœnæ.

NON liceat Capitulis ecclesiarum, *b* Sede vacante, infra annum à die vacationis, ordinandi licentiam, aut litteras dimissorias, seu reverendas, ut aliqui vocant, tam ex juris communis dispositione, quam etiam cujusvis privilegii, aut consuetudinis vigore, alicui, qui benefici ecclesiastici recepti, sive recipiendi occasione arctatus non fuerit, concedere. Si secùs fiat, *c* Capitulum contraveniens ecclesiastico subiaceat interdicto: et sic ordinati, si in minoribus Ordinibus constituti fuerint, nullo privilegio clericali, præsertim in criminalibus, gaudeant: in majoribus verò, ab executione Ordinum, ad beneplacitum futuri Prælati, sicut ipso jure suspensi.

CAPUT XI.

Facultates de promovendo sine justa causa nemini suffragentur.

FACULTATES de promovendo quocumque non suffragentur, nisi habentibus legitimam causam, ob quam à propriis Episcopis ordinari non possint, in litteris exprimendam; et tunc non ordinentur, *d* nisi ab Episcopo in sua diocesi residente, aut pro eo Pontificalia exercente, et diligenti prævio examine.

a Sess. 23. c. de reform. c. Quoniam Dist. 100.

b Sess. 23. c. de reform. cap. 10. c. Cum nullus. de temp. ord. in 6. *c* Infr. Sess. 23. ibid. *d* Sup. Sess. 6. c. 5. de ref. inf. Sess. 14. c. 2. de refor.

CAPUT XII.

Facultas de non promovendo annum non excedat.

FACULTATES de non promovendo, a præterquam in casibus à jure expressis concessa, ad annum tantum suffragentur.

CAPUT XIII.

A quocumque presentati non instituantur sine prævio examine Ordinarii et approbatione, certis exceptis.

PRÆSENTATI, seu electi, vel nominati à quibusvis ecclesiasticis personis, etiam Sedis Apostolicæ Nuntiis, ad quævis ecclesiastica beneficia non instituantur, *b* nec confirmantur, neque admittantur, etiam prætextu cujusvis privilegii, seu consuetudinis, etiam ab immemorabili tempore præscriptæ, nisi fuerint prius à locorum Ordinariis examinati, et idonei reperti. Et nullus appellationis remedio se tueri possit, quo minus examen subire teneatur. *c* Præsentatis tamen, electis, seu nominatis ab universitatibus, seu collegiis generalium studiorum exceptis.

CAPUT XIV.

Causæ civiles exemptorum, clericorum sæcularium et regularium degentium extra monasterium ab Episcopis cognoscantur.

In exemptorum causis constitutio Innocentii IV. quæ incipit, *d* Volentes, in generali Concilio Lugdunensi edita, servetur; quam eadem sacro-sancta Synodus innovandam censuit, et innovat; addendo insuper, quòd in civilibus causis mercedum, et miserabilium personarum, clerici sæculares, aut regulares, extra monasterium degentes, quomodolibet exempti, etiam si certum judicem, à Sede Apostolica deputatum in partibus habeant; in aliis verò, si ipsum judicem non habuerint, coram locorum

a Cap. Licet canon et cap. Cùm ex eo. de elect. in 6. *b* Infrà Sess. 25. c. 9. de reform. *c* Vide Sess. 24. c. 18. de reform. ubi exceptio videtur revocari. *d* Vide infrà XVI. infrà Sess. 14. de reform. c. 6 in fin.

Ordinariis, tamquam in hoc ab ipsa Sede delegatis, conveniri, et jure medio ad solvendum debitum cogi et compelli possint: privilegiis, exemptionibus, Conservatorum deputationibus, et eorum inhibitionibus adversus præmissa nequaquam valituris.

CAPUT XV.

Ordinarii curent ut hospitalia quæcumque, etiam exempta, à suis administratoribus fideliter gubernentur.

CURENT Ordinarii, *a* ut hospitalia quæcumque à suis administratoribus, quocumque illi nomine censeantur, etiam quomodolibet exemptis, fideliter et diligenter gubernentur, constitutionis Concilii Viennensis, quæ incipit, *b* Quia contingit, formâ servatâ, quam quidem constitutionem eadem sancta Synodus innovandam duxit, et innovat, cum derogationibus in ea contentis.

Indictio futuræ Sessionis.

Item hæc sacro-sancta Synodus statuit, et decrevit, proximam futuram Sessionem habendam et celebrandam esse die Jovis, feriâ quintâ post sequentem Dominicam in Albis, quæ erit vigesima prima mensis Aprilis presentis anni M. D. XLVII.

BULLA FACULTATIS
TRANSFERENDI CONCILII.

PAULUS Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri, Joanni Mariæ, Episcopo Prænestino, et dilectis filiis, Marcello tit. sanctæ Crucis in Jerusalem Præsbytero, ac Reginaldo S. Mariæ in Cosmedin Diacono, Cardinalibus, nostris et Apostolicæ Sedis Legatis de latere, salutem, et Apostolicam benedictionem.

Regimini universalis Ecclesiæ, meritis licet imparibus, disponente Domino, præsidentes, nostri officii partes esse putamus, ut, si quid gravius causæ Republicæ Christianæ constituendum sit, id non modo tempore opportuno, verum etiam loco commo-
modo et idoneo perficiatur. Cum itaque nos nuper,

a Sess. 25. c. 8. de reform. *b* Vide infra XVII.

postquam suspensionem celebrationis sacri œcumenici et universalis Concilii, alias per nos in civitate Tridentina, ex causis tunc expressis, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio et assensu indicti, ex certis aliis etiam tunc expressis causis, usque ad aliud opportunius et commodius tempus per nos declarandum, de simili consilio et assensu factam, audita pace inter charissimos in Christo filios nostros, Carolum Rom. Imperatorem semper Augustum, et Franciscum Francorum Regem Christianissimum conciliatam, pari consilio et assensu sustuleramus et amoveramus: nequeentes ipsi, tunc legitime impediti, ad dictam civitatem personaliter accedere, et eidem Concilio interesse, vos nostros, et Apostolicæ Sedis Legatos de latere, in eodem Concilio de simili consilio constituerimus et deputaverimus, vosque ad eandem civitatem, tamquam pacis angelos, destinaverimus, prout in diversis nostris desuper confectis litteris plenius continetur: Nos ne tam sanctum celebrationis Concilii hujusmodi opus ex incommoditate loci, aut alias quovis modo impediatur, aut plus debito differatur, opportunè providere volentes, motu proprio, et ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, parique consilio et assensu, vobis insimul, aut duobus ex vobis, reliquo legitimo impedimento detento, seu inde fortè absente, quandocumque vobis videbitur, Concilium prædictum de eadem civitate Tridentina ad quancumque aliam commodiorem, et opportuniorem, seu tutiorem civitatem, de qua vobis etiam videbitur, transferendi, et mutandi; ac illud in ipsa civitate Tridentina supprimendi, et dissolvendi; nec non Prælati, et aliis personis Concilii hujusmodi, ne in eo ad ulteriora in dicta civitate Tridentina procedant, etiam sub censuris et pœnis Ecclesiasticis inhibendi, ac idem Concilium in alia civitate hujusmodi, ad quam illud transferri et mutari contigerit, continuandi, tenendi, et celebrandi, et ad illud Prælatos et alias personas Concilii Tridentini hujusmodi etiam sub perjurii, et aliis in litteris indictionis Concilii hujusmodi

expressis pœnis, evocandi, eidemque sic translato et mutato Concilio, nomine et auctoritate prædictis præsidendi, ac in eo procedendi, ceteraque in præmissis, et circa ea necessaria et opportuna, aliis juxta priorum vobis directarum litterarum contentiam et tenorem, faciendi, statuendi, ordinandi, et exequendi, plenam et liberam Apostolicâ auctoritate tenore præsentium concedimus potestatem et facultatem; ratum et gratum habituri, quidquid per vos in præmissis factum, statutum, ordinatum, executumve fuerit, idque factori, auctore Domino, inviolabiliter observari: Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nullo ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ M. D. XLVII. VIII. Kal. Mart. Pontificatûs nostri anno XI.

Fab. Episcopus Spol.

B. Motta.

SESSIO OCTAVA,
CELEBRATA

DIE XI MENSIS MART. M. D. XLVII.

Decretum de translatione Concilii.

PLACET-NE vobis decernere, et declarare, de hujusmodi morbo ex præmissis et aliis allegatis ita manifestè et notoriè constare, ut Prælati in hac civitate sine vitæ discrimine commorari, et in ea ideirò inviti minime retineri possint, et debeant? itemque, attento recessu multorum Prælatorum post proximè præteritam Sessionem, et attentis protestationibus aliorum complurium Prælatorum in Congregationibus generalibus factis, hinc omnino timore ipsius morbi abire volentium, qui justè detineri non possant, et ex quorum discessu Concilium vel dissolveretur, vel ex paucitate Prælatorum, bonus ejus progressus im-

pediretur; et attento etiam imminente periculo vite, et aliis causis per aliquos ex Patribus in ipsis Congregationibus allegatis, utpotè notoriè veris, et legitimis: placet-ne vobis similiter decernere, et declarare, pro conservatione et prosecutione ipsius Concilii, securitate vite ipsorum Prælatorum Concilium ipsum ad civitatem Bononiæ, veluti ad locum magis paratum, salubrem, et idoneum, pro tempore transferendum esse, et ex tunc transferri, et ibidem Sessionem jam indictam, statutâ die, vigesimâ primâ Aprilis, celebrandam esse et celebrari; et successivè ad ulteriora procedendum, donec sanctissimo Domino nostro et sacro Concilio expedire videbitur, ut ad hunc, seu alium locum, communicato etiam consilio cum invictissimo Cæsare, Christianissimo Rege, et aliis Regibus ac Principibus Christianis, ipsum Concilium reduci possit, et debeat? *Responderunt*, Placet.

SESSIO NONA,
BONONIÆ CELEBRATA

DIE XXI. MENSIS APRIL. M. D. XLVII.

Decretum prorogationis Sessionis.

HÆC sacro-sancta œcumenica et generalis Synodus, quæ dudum in civitate Tridenti congregata erat, tunc Bononiæ in Spiritu sancto legitimè congregata, presidentibus in ea nomine Sanctissimi in Christo Patris, et Domini nostri, Domini Pauli divinâ providentiâ Papæ III, eisdem Reverendissimis Dominis D. Joan. Mariæ Episcopo Prænestino de Monte, et Marcello tit. S. Crucis in Jerusalem Presbytero, S. R. E. Cardinalibus, et Apostolicis de latere Legatis, considerans quod die undecimâ mensis Martii presentis anni, in generali publica Sessione, in eadem civitate Tridenti, et in loco consueto celebratâ, omnibusque agendis de more peractis, ex causis tunc instantibus, urgentibus, et legitimis, interveniente etiam Auctoritate sanctæ Sedis Apostolicæ, eisdem Reverendissimis presidentibus etiam specialiter concessâ decrevit, et ordinavit, Concilium ex eo loco in hanc civitatem transferendum esse, sicuti transtulit; itemque Sessionem pro præsentî die vigesimâ primâ Apri-

lis illic indictam, ut de Sacramentorum, et reformationis materiis, de quibus tractandum proposuerat, Canones sancirentur, et promulgarentur, in hac ipsa civitate Bononiæ celebrari debere; consideransque, nonnullos ex Patribus, qui in hoc Concilio interesse consueverunt, his superioribus majoris hebdomadæ et sollemnitatis Paschalis diebus, in propriis Ecclesiis occupatos, aliquos etiam aliis impedimentis detentos, huc nondum accessisse, quos tamen brevi affuturos sperandum est; ac propterea factum esse, ut non eâ, quam sancta Synodus desiderabat, Prælatorum frequentiam petuerint materiæ ipsæ Sacramentorum et reformationis examinari, et discuti: ut omnia maturo consilio, cum dignitate et gravitate debita fiant, bonum, opportunum et expediens censuit, censetque, Sessionem prædictam, quæ hoc ipso die, ut præfertur, celebranda erat, ad diem Jovis, infra octavam Pentecostes proximè futuram, quoad ipsas materias expediendas differendam et prorogandam esse, quemadmodum differt ac prorogat: quam diem et rei gerendæ maximè opportunam, et Patribus præsertim absentibus percommendam, judicavit, et judicat: hoc tamen adjecto, quòd terminum ipsum ipsa sancta Synodus, pro ejus arbitrio et voluntate, sicuti rebus Concilii putaverit expedire, etiam in privata Congregatione restringere et imminuere possit, et valeat.

S E S S I O D E C I M A,

B O N O N I Æ C E L E B R A T A

D I E I I . M E N S I S J U N I I M . D . X L V I I .

Decretum prorogationis Sessionis.

Q UAMVIS hæc sacro-sancta œcumenica et generalis Synodus Sessionem, quæ die vigesimâ primâ mensis Aprilis proximè præteriti, super Sacramentorum et reformationis materiis in hac inelyta civitate Bononiæ, ex decreto, in urbe Tridentina, in publica Sessione, die undecimâ mensis Martii promulgato, celebranda erat, propter aliquas causas, ac præsertim propter absentiam nonnullorum Patrum, quos brevi affuturos sperabat, ad hunc præsentem diem differendam et prorogandam esse decreverit:

volens tamen cum iis, qui non venerunt, etiam ad-
huc benignè acere, eadem sacro-sancta Synodus, in
Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea
eisdem sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, et A-
postolicæ Sedis Legatis, statuit et decernit, Sessionem
ipsam, quam hac die secundâ mensis Junii, presentis
anni millesimi quingentesimi quadragesimi septimi,
celebrare decreverat, ad diem Jovis post festum Na-
tivitatis beate Mariæ virginis, quæ erit decima quinta
mensis Septembris proximè futuri, quoad prædictas
et alias materias expediendas, differendam et proro-
gandam esse, quemadmodum differt, et prorogat;
ita tamen, quòd prosecutio discussionis et examina-
tionis eorum, quæ tam ad dogmata, quàm ad refor-
mationem pertinent, interim non omittantur; et ter-
minum ipsum ipsa sancta Synodus, pro ejus libito,
et voluntate, etiam in privata Congregatione, abbre-
viare et prorogare liberè possit, et valeat.

*Die XIV. Sept. MDXLVII, in Congregatione
generali, Bononiæ prorogata fuit Sessio, quæ fu-
tura erat die sequenti, ad beneplacitum sacri
Concilii.*

BULLA RESUMPTIONIS
CONCILII TRIDENTINI,
SUB JULIO III.
PONT. MAX.

JULIUS Episcopus, *servus servorum Dei, ad fu-
turam rei memoriam.*

Cùm ad tollenda religionis nostræ dissidia, quæ
in Germania longo tempore non sine totius Christiani
orbis perturbatione et scandalo, viguerant, bonum,
opportunitum, et expediens esse videatur; sicuti etiam
charissimus in Christo filius noster, Carolus Roma-
norum Imperator semper Augustus, nobis per suas
litteras et nuntios significari fecit, ut sacrum œcu-
menicum generale Concilium per fel. rec. Paulum Pa-
pam III, prædecessorem nostrum indictum, et per
nos, tunc Cardinalatûs honore fungentes, atque ipsius
prædecessoris nomine, unâ cum duobus aliis sanctis

Romanae Ecclesiae Cardinalibus ipsi Concilio presidentes, inceptum, ordinatum, et continuatum, in quo plures publicae et solennes habitae fuerunt Sessiones, pluraque tam in causa fidei, quam reformationis promulgata decreta, multaque etiam ad utramque causam pertinentia examinata, et discussa, ad civitatem Tridentinam redocatur: Nos, ^a ad quos, ut summos pro tempore Pontifices, spectat generalia Concilia indicere, et dirigere, ut Ecclesiae pacem, et Christianae fidei atque orthodoxae religionis incrementum ad omnipotentis Dei laudem et gloriam procuremus, et, quantum in nobis est, tranquillitate ipsius Germaniae, quae saepe provincia retroactis temporibus in vera religione, ac sacrorum Conciliorum et sanctorum Patrum doctrina excolenda, exhibendaque maximis Pontificibus, Christi Redemptoris nostri in terra Vicariis, debita obedientia, et reverentia, nulli Christianorum provinciae fuit unquam secunda, paternè consulamus, sperantes per ipsius Dei gratiam et benignitatem futurum, ut Reges omnes ac Principes Christiani iustis piisque nostris in hac re votis annuant, faveant atque assistant: Venerabiles fratres Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, et dilectos filios Abbates omnesque alios et singulos, qui de jure, vel consuetudine, vel privilegio Conciliis generalibus interesse debent, quosque idem praedecessor noster in suis indictionis et aliis quibuscumque desuper confectis et publicatis litteris, Concilio interesse voluit, per viscera misericordiae Domini nostri Jesu Christi hortamur, requirimus, et monemus, ut proximis futuris Kalend. Maii, quem diem ad ipsum Concilium, in eo, in quo nunc reperitur, statu resumendum et prosequendum, praevia maturâ deliberatione, et ex certa nostra scientia, et de Apostolica auctoritatis plenitudine, ac venerabilium fratrum nos-

---

^a Teste Marcel. 1. in epist. 1. ad Episc. prov. Antioch. et Pelag. 2. in epist. sua de cr. et Bonifacio Epist. ad Zachariam Pap. Scrib. et Synodo Chalced. act. 1. et 2. Nicenae tom. 1. Act. 6. et Nicolao 2. in epist. ad Michael. Imp.

trorum ejusdem sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio et assensu, statuimus, decernimus, et declaramus, in ipsa civitate Tridenti, legitimo cessante impedimento, convenire, et se congregare, ac ipsius Concilii continuationi, et prosecutioni, omnimoda postposita, incumbere velint. Nos enim operam sedulo daturi sumus: ut eodem tempore, in eadem civitate, nostri omnino adsint Legati, per quos si per ætatem nostram, valetudinemque, et Sedis Apostolicæ necessitates, personaliter adesse nequiverimus, Spiritu sancto duce, ipsi Concilio præsidebimus: quæcumque ipsius Concilii translatione, et suspensione, cæterisque contrariis nonobstantibus quibuscumque, ac præsertim illis, quæ idem prædecessor noster in suis litteris prædictis, quas cum omnibus et singulis in eis contentis clausulis et decretis in suo robore permanere volumus, atque decernimus, et quatenus opus sit, innovamus, voluit, nonobstantibus; irritum nihilominus decernentes et inane si secus super his à quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter, contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum, notificationis, requisitionis, monitionis, statuti, declarationis, innovationis, voluntatis, et decretorum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursum. Datum Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ M. D. XLVIII. Kalend. Decemb. Pontificatus nostri anno I.

M. Cardinalis Crescen.

Rom. Amasteus.

SESSIO XII.
SACRO-SANCTI ŒCUMENICI
ET GENERALIS
CONCILII TRIDENTINI,
SESSIO XI.

Quæ est prima
SUB JULIO III. PONT. MAX.
CELEBRATA

KAL. MAII M. D. LI.

Decretum de resumendo Concilio.

PLACET-NE vobis, ad laudem et gloriam sanctæ et individuæ Trinitatis, Patris, et Filii, et Spiritûs sancti, ad incrementum et exaltationem fidei, et religionis Christianæ, sacrum œcumenicum et generale Concilium Tridentinum, juxta formam et tenorem litterarum Sanctissimi Domini nostri, resumî debere et procedendam esse ad ulteriora? *Responderunt, Placet.*

Indictio future Sessionis.

Placet-ne vobis, proximam futuram Sessionem, habendam et celebrandam esse in futuris Kalend. Septemb.? *Responderunt, Placet.*

SESSIO XII.

Quæ est secunda
SUB JULIO III. PONT. MAX.
CELEBRATA

DIE I. SEPTEMB. M. D. LI.

Decretum prorogationis Sessionis.

SACRO-SANCTA œcumenica et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, presidentibus in ea eisdem sanctæ Sedis Apostolicæ Legato, et Nuntiis, quæ in proximè præterita Sessione sequentem hanc hodiè habendam, et ad ulteriora procedendum esse, decreverat, cum ob in-

clivis

elytæ Germanicæ nationis, cujus præcipuè causa agitur, absentiam, ac non magnam cæterorum Patrum frequentiam procedere hætenùs distulerit; de Venerabilium in Christo fratrum, et filiorum suorum, Moguntini, et Treverensis Archiepiscoporum, ac sacri Romani Imperii Principum Electorum, et complurium ipsius, aliarumque provinciarum Episcoporum sub hanc ipsam diem adventu in Domino exultans, et dignas ipsi omnipotenti Deo agens gratias, firmamque spem concipiens, quàm plurimos alios, firmamque spem concipiens, quàm aliarum nationum Prælatos, et sui officii debito, et hoc exemplo commotos, propediem esse venturos; futuram Sessionem ad quadragessimam diem, quæ erit undecimus mensis Octobris proximè sequentis, indicit; et Concilium ipsum in statu, in quo reperitur, proseguendo, cum in præteritis Sessionibus de septem Sacramentis novæ legis in genere, et in specie de Baptismate et Confirmatione definitum fuerit; statuit, et decernit, de sanctissima Eucharistiæ Sacramento, nec non, quod ad reformationem attinet, de reliquis, quæ ad faciliorem et commodiorem Prælatorum residentiam pertinent, agi et tractari debere; ac monet, et hortatur omnes Patres, ut interim, Domini nostri Jesu Christi a exemplo, quantum tamen humana fragilitas patietur, jejuniis et orationibus vacent; ut tandem placatus, qui in secula sit benedictus, Deus, corda hominum ad veræ suæ fidei agnitionem, et sanctæ matris Ecclesiæ unitatem, ac rectè vivendi normam reducere dignetur.

---

^a Matth. 4 : 2. ^b 2. Cor. 11 : 31.

SESSIO XII.
SACRO-SANCTI ŒCUMENICI
ET GENERALIS
CONCILII TRIDENTINI,
SESSIO XI.

Quæ est prima
SUB JULIO III. PONT. MAX.
CELEBRATA

KAL. MAII M. D. LI.

Decretum de resumendo Concilio.

PLACET-NE vobis, ad laudem et gloriam sanctæ et Individuæ Trinitatis, Patris, et Filii, et Spiritûs sancti, ad incrementam et exaltationem fidei, et religionis Christianæ, sacrum œcumenicum et generale Concilium Tridentinum, juxta formam et tenorem litterarum Sanctissimæ Domini nostri, resumî debere et procedendum esse ad ulteriora? *Responderunt, Placet.*

Indictio futuræ Sessionis.

Placet-ne vobis, proximam futuram Sessionem, habendam et celebrandam esse in futuris Kalend. Septemb.? *Responderunt, Placet.*

SESSIO XII.

Quæ est secunda
SUB JULIO III. PONT. MAX.
CELEBRATA

DIE I. SEPTEMB. M. D. LI.

Decretum prorogationis Sessionis.

SACRO-SANCTA œcumenica et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem sanctæ Sedis Apostolicæ Legato, et Nuntiis, quæ in proximè præterita Sessione sequentem hanc hodiè habendam, et ad ulteriora procedendum esse, decreverat, cum ob in-

cluz

dytæ Germanicæ nationis, cujus præcipuè causa agitur, absentiam, ac non magnam cæterorum Patrum frequentiam procedere hæcenus distulerit; de Venerabilium in Christo fratrum, et filiorum suorum, Moguntini, et Treverensis Archiepiscoporum, ac sacri Romani Imperii Principum Electorum, et complurium ipsius, aliarumque provinciarum Episcoporum sub hanc ipsam diem adventu in Domino exultans, et dignas ipsi omnipotenti Deo agens gratias, firmamque spem concipiens, quàm plurimos alios ipsius Germaniæ, quàm aliarum nationum Prælatos, et sui officii debito, et hoc exemplo commotos, propediem esse venturos; futuram Sessionem ad quadragesimam diem, quæ erit undecima mensis Octobris proximi sequentis, indicit; et Concilium ipsum in statu, in quo reperitur, prosequendo, cum in præteritis Sessionibus de septem Sacramentis novæ legis in genere, et in specie de Baptismate et Confirmatione definitum fuerit; statuit, et decernit, de sanctissime Eucharistiæ Sacramento, nec non, quod ad reformationem attinet, de reliquis, quæ ad faciliorem et commodiorem Prælatorum residentiam pertinent, agi et tractari debere; ac monet, et hortatur omnes Patres, ut interim, Domini nostri Jesu Christi a exemplo, quantum tamen humana fragilitas patietur, jejuniis et orationibus vacent; ut tandem placatus, qui ð in secula sit benedictus, Deus, corda hominum ad veræ suæ fidei agnitionem, et sanctæ matris Ecclesiæ unitatem, ac rectè vivendi normam reducere dignetur.

---

a Matth. 4 : 2. b. 2. Cor. 11 : 31.

SESSIO XIII,
 QUÆ EST TERTIA
 SUB JULIO III. PONT. MAX.
 CELEBRATA

DIE XI. OCTOBR. M. D. LI.

*Decretum de sanctissimo EUCHARISTIÆ
 Sacramento.*

SACRO-SANCTA œcumenica et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, presidentibus in ea eisdem sanctæ Sedis Apostolicæ Legato, et Nuntiis, etsi in cum finem, non absque peculiari Spiritûs sancti ductu et gubernatione conveniret, ut veram et antiquam de fide et Sacramentis doctrinam exponeret, et ut hæresibus omnibus, et aliis gravissimis incommodis, quibus Dei Ecclesia miserè nunc exagitur, et in multas et varias partes scinditur, remedium afferret; hoc præsertim jam inde à principio in votis habuit, a ut stirpitiâ convelleret zizania execrabilium errorum et schismatum quæ inimicus homo his nostris calamitosis temporibus in doctrina fidei, usu et cultu sacro-sanctæ Eucharistiæ superseminavit; quam alioqui Salvator noster in Ecclesia sua tamquam symbolum reliquit ejus unitatis et charitatis, quâ Christianos omnes inter se conjunctos et copulatos esse voluit. Itaque eadem sacro-sancta Synodus sanam et sinceram illam de venerabili hoc et divino Eucharistiæ Sacramento doctrinam tradens, quam semper Catholica Ecclesia, ab ipso Jesu Christo Domino nostro, et ejus Apostolis crudita, atque à Spiritu sancto, illi b omnem veritatem in dies suggerente, edocta, retinuit, et ad finem usque sæculi conservabit; omnibus Christi fidelibus interdicit, ut posthac de sanctissima Eucharistia; aliter credere, docere aut prædicare audeant, quam ut est hoc præsentî decreto explicatum atque definitum.

a Matth. 13. 25. b Lucæ 12 : 22. Joan. 14 : 26.
 et 16 : 13. Dist. 21. in princ. vers. Ego rogavi.
 infra Sess. 22. cap. 1. et supra Sess. 5. cap. 1.

CAPUT I.

De reali præsentia Domini nostri Jesu Christi in
sanctissimo EUCHARISTIÆ Sacramento.

PRINCIPIO docet sancta Synodus, et apertè ac simpliciter profitetur, in alio sancte Eucharistiæ Sacramento, post panis et vini consecrationem, Dominum nostrum Jesum Christum, *a* verum Deum atque hominem, verè, realiter, ac substantialiter sub specie illarum rerum sensibilium contineri. Nec enim hæc inter se pugnant, *b* ut ipse Salvator noster semper ad dexteram Patris in coelis assideat, juxta modum existendi naturalem; et ut multis nihilominus aliis in locis sacramentaliter præsens sua substantia nobis adsit, eà existendi ratione quam etsi verbis exprimere vix possumus, *c* possibilem tamen esse Deo, cogitatione per fidem illustratà, assequi possumus, et constantissimè credere debemus: ita enim majores nostri omnes, quotquot in vera Christi Ecclesia fuerunt, qui de sanctissimo hoc Sacramento disseruerunt, apertissimè professi sunt, hoc tam admirabile Sacramentum *d* in ultima cœna Resumptorem nostrum instituisse; cum post panis viniq; benedictionem, se suum ipsius corpus illis præbere, ac suum sanguinem, disertis ac perspicuis verbis testatus est: *e* quæ verba à sanctis Evangelistis commemorata, *f* et à divo Paulo postea repetita, cum propriam illam et apertissimam significationem præ se ferant, secundum quam à Patribus intellecta sunt; indignissimam sanè flagitium est, ea à quibusdam contentiosis et pravis hominibus ad fictitios et imaginarios tropos, quibus veritas carnis et sanguinis Christi negatur, contra univèrsam Ecclesiæ sensum detorqueri: quæ tanquam *g* columna et firmamentum veritatis, hæc ab impiis hominibus ex-

a Joan. 1 : 14. *b* cap. 1. de sum. Trin. suprâ Sess. 3. in symbolo. Ephes. 1 : 20. Matt. 16. 64. *c* Matth. 19 : 26. Luc. 18 : 27. *d* c. Cum Mart. de celebrat. Miss. Cl. unica, de reliq. et vener. sanct. *e* Matib. 26 : 26. Marci. 14 : 26. Lucæ 22 : 87. 2. 24. 19 : 20. *f* 1. Cor. 11 : 24. 25. *g* 1. Tim. 3 : 15.

cogitata commenta, velut satanica, detestata est, grato semper et memore animo præstantissimum hoc Christi beneficium agnoscens.

CAPUT II.

De ratione institutionis sanctissimi hujus Sacramenti.

Ergo Salvator noster, discessurus a ex hoc mundo ad Patrem, Sacramentum hoc instituit, in quo divitias divini sui erga homines amoris velut effudit, *b* memoriam faciens mirabilium suorum; *c* et in illius sumptione colere nos sui memoriam præcepit, suamque annuntiare mortem, donec ipse ad judicandum mundum veniat. *d* Sumi autem voluit Sacramentum hoc, tamquam spirituales animarum cibum, quo alantur et confortentur viventes vitâ illius qui dixit: *e* Qui manducat me, et ipse vivet propter me, et tamquam antidotum, quo liberemur à culpis quotidianis, et à peccatis mortalibus præservemur. Pignus præterea id esse voluit futuræ nostræ gloriæ, et perpetuæ felicitatis; adeoque symbolum unius illius corporis, *f* ejus ipse caput existit, cuique nos, tamquam membra, arectissima fidei, spei et charitatis connexionione adstrictos esse voluit, ut id ipsum omnes diceremus, *g* nec essent in nobis schismata.

CAPUT III.

De excellentia sanctissimæ EUCHARISTIÆ super reliqua Sacramenta.

COMMUNE hoc quidem est sanctissimæ Eucharistiæ cum cæteris Sacramentis, *h* symbolum esse rei sacræ, et invisibilis gratiæ formam visibilem: verum illud in ea excellens et singulare reperitur, quod reliqua Sacramenta tunc primum sanctificandi vim habent, cum quis illis utitur: ut in Eucharistia ipse sanctitatis auctor ante usum est: nondum

a Joan. 13 : 1. *b* Psalm. 110 : 4. *c* 1. Cor. 11 : 26. Luca 22. *c*. Iteratur de Cons. Dist. 2. *d* Matth. 26 : 28. *e* Joan. 6 : 58. *f* 1. Cor. 6 : 17. 11 : 13. Ephes. 5 : 23. *g* 1. Cor. 1 : 10. *h* c. Sacrificium de Cons. Dist. 2. *i* c. Multi 1. q. 1.

enim Eucharistiam *a* de manu Domini Apostoli susceperant, cum verè tamen ipse affirmaret corpus suum esse quod præbebat. Et semper hæc fides in Ecclesia Dei fuit, statim post consecrationem verum Domini nostri corpus, *b* verumque ejus sanguinem sub panis et vini specie unà cum ipsius anima et divinitate existere; sed corpus quidem sub specie panis et sanguinem sub vini specie, ex vi verborum, ipsum autem corpus sub specie vini, et sanguinem sub specie panis, animamque sub utraque, vi naturalis illius connexionis et concomitantiae, quâ partes Christi Domini, *c* qui jam ex mortuis resurrexit, non amplius moriturus, inter se copulantur: Divinitatem porrò propter admirabilem illam ejus cum corpore et anima hypostaticam unionem. Quapropter verissimum est *d* tantumdem sub alterutra specie, atque sub utraque contineri, totus enim et integer Christus sub panis specie, et sub quavis ipsius speciei parte, totus idem sub vini specie, et sub ejus partibus existit.

CAPUT IV.

De Transsubstantiatione.

QUONIAM autem Christus redemptor noster, corpus suum id, *e* quod sub specie panis offerebat, verè esse dixit: idèd persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, idque nunc denuò sancta hæc Synodus declarat, per consecrationem panis et vini conversionem fieri totius substantiæ *f* panis in substantiam corporis Christi Domini nostri, et totius substantiæ vini in substantiam sanguinis ejus, quæ conversio convenienter et propriè à sancta Catholica Ecclesia Transsubstantiatio est appellata.

a Matt. 26 : 26. 28. Marc. 14 : 22 : 24. etc. *b* Infra Can. 1. *c* Rom. 6. cap. Semel Christus. cap. Iteratur. cap. Singuli. et cap. Qui manducat. de Cons. Dist. 2. *d* Infra Can. 3. Sess. 21. c. 3. Vide Homil. 5. de Pascha inter eas quæ Eus. Emisseno ascribuntur, et de Cons. Dist. 2. c. 35. ubi pars est. *e* Luc. 22. Joan. 6. 1. Cor. 11 : 24. 25. *f* c. Panis de Cons. Dist. 2. c. Cum Marthæ de celebr. Miss. infra Can. 2.

De cultu et veneratione huic sanctissimo Sacramento exhibendis.

NULLUS itaque dubitandi locus relinquitur, a quo omnes Christi fideles pro more in Catholica Ecclesia semper recepto latris cultum, qui vero Deo debetur, huic sanctissimo Sacramento in veneratione exhibeant; neque enim idem minus est adorandum, *b* quod fuerit à Christo Domino, ut sumatur, institutum. Nam illum eundem Deum presentem in eo adesse credimus, quem Pater aternus introducens in orbem terrarum, dicit: *c* Et adorent eum omnes Angeli Dei; quem *d* Magi procidentes adoraverunt; *e* quem denique in Galilæa ab Apostolis adoratum fuisse, Scriptura testatur. Declarat præterea sancta Synodus, piè et religiosè admodum in Dei Ecclesiam *f* inductum fuisse hunc morem, ut singulis annis peculiari quodam et festo die præcelsum hoc et venerabile Sacramentum singulari veneratione ac solemnitate celebraretur, *g* utque in processionibus reverenter et honorificè illud per vias et loca publica circumferretur. Æquissimum est enim sacros aliquos statutos esse dies; cum Christiani omnes singulari ac rarà quâdam significatione gratos et memores testentur animos erga communem Dominum et Redemptorem pro tam ineffabili et planè divino beneficio, *h* quo mortis ejus victoria et triumphus representatur; atque sic quidem oportuit victricem veritatem de mendacio et heresi triumphum agere, ut ejus adversarii in conspectu tanti splendoris, et in tanta universæ Ecclesiæ lætitia positi, vel debilitati et fracti tabescant, vel pudore affecti et confusi aliquando respiscant.

---

a Infrà Can. 6. *b* Matth. 26 : 26. *c* Psal. 96 : 7. Hebr. 1 : 6. *d* Matth. 2 : 11. *e* Matth. 28 : 17. Luc. 24 : 52. *f* Urbanus Papa, citatus in Clementina. Undè Reliq. et ven. Sanct. *g* Infrà Can. 6. *h* 1. Cor. 15. Hebr. 2 : 9.

CAPUT VI.

De asservando sacræ EUCHARISTIÆ Sacramento, et ad infirmos deferendo.

CONSUETUDO *a* asservandi in sacrario sanctam Eucharistiam adeò antiqua est, ut eam seculum etiam *b* Nicæni Concilii agnoverit. Porrò deferri ipsam sacram Eucharistiam ad infirmos, et hunc usum diligenter in Ecclesiis conservari, præterquam quòd cum summa æquitate et ratione conjunctum est, tum multis in *c* Conciliis præceptum invenitur, et vetustissimo Catholicæ Ecclesiæ more est observatum. Quare sancta hæc Synodus retinendum omninò salutarem hunc et necessarium morem statuit.

CAPUT VII.

De præparatione adhibenda, ut dignè quis sacram EUCHARISTIAM percipiat.

Si non decet ad sacras ulla functiones quompiam accedere, nisi sanctè; certè quò magis sanctitas et divinitas cœlestis hujus Sacramenti viro Christiano comperta est, eò diligentius cavere ille debet ne absque magna reverentia et sanctitate ad id percipiendum accedat, præsertim cum illa plena formidinis verba apud *d* Apostolum legamus: Qui manducat et bibit indignè, judicium sibi manducat et bibit, non dijudicans corpus Domini. Quare communicare volenti revocandum est in memoriam ejus præceptum: *e* Probet seipsum homo. Ecclesiastica autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi *f* contritus videatur, absque præmissa Sacramentali confessione ad sacram Eucharistiam accedere debeat,

a Infrà Can. 7. c. Sanè. de celeb. Miss. c. Presbyter. de Cons. Dist. 2. *b* Nicæni 1. cap. 13. *c* Concil. Rhemens. c. 2. Concil. Lateran. sub Inn. III. cap. 26. c. Præsente 97. Dist. Ancyran. cap. 6. Carth. 4. cap. 77. et 78. Agathen. c. 15. etc. *d* 1. Cor. 11: 29. cap. Quid est. c. Et sancta. c. Sicut Judas, et c. Timorem. de Cons. Dist. 2. *e* 1. Cor. 1: 28. c. Qui sceleratè. c. Quotidiè, et c. Panem de Cons. Dist. 2. c. Omnis qui. cum seq. de Pœn. Dist. 1. Pal. *f* Infrà Can. 11.

quod à Christianis omnibus , etiam ab iis sacerdotibus , quibus ex officio incubnerit celebrare , hæc sancta Synodus perpetuò servandum esse decrevit , *a* modò non desit illis copia confessoris ; quòd si , necessitate urgente , sacerdos absque pravâ confessione celebraverit , quamprimùm confiteatur.

CAPUT VIII.

De usu admirabilis hujus Sacramenti.

QUOAD usum autem *b* rectè et sapienter Patres nostri tres rationes hoc sanctum Sacramentum accipiendi distinxerunt. Quosdam enim docuerunt sacramentaliter domtaxat id sumere , ut peccatores ; alios tantùm spiritualiter , illos nimirùm , qui voto propositum illam cœlestem panem edentes , *c* *de* vi-vâ , *e* quæ per dilectionem operatur , fructum ejus et utilitatem sentiunt : tertios porrò *d* sacramentaliter simul et spiritualiter ; hi autem sunt qui ita se prius probant et instruunt , *e* ut vestem nuptialem induti ad divinam hanc mensam accedant. In sacramentali autem somptione semper in Ecclesia Dei mos fuit , ut laici à sacerdotibus communionem acciperent ; *f* sacerdotes autem celebrantes seipsos communicarent : qui mos , *g* tamquàm ex traditione Apostolica descendens , jure ac meritò retineri debet. Demùm autem paterno affectu admonet sancta Synodus , hortatur , rogat , et obsecrat per viscera misericordiæ Dei nostri , ut omnes et singuli , qui Christiano nomine censentur , in hoc unitatis signo , in hoc vinculo charitatis , in hoc concordie symbolo jam tandem aliquandò conveniant et concordent , memoresque tantæ majestatis , et tam eximii amoris Jesu Christi Domini nostri , *h* qui dilectam animam suam in nostra salutis pretium , et carnem suam nobis dedit ad manducandam : hæc sacra mysteria corporis et

a Infrâ Can. 11. *b* *c*. Quid est. cum seq. *c*. Dupli-citer. et *c*. In illo de Cons. Dist. 2. Augustinus contra Donat. sævè. Prosper. in lib. Sentent. *e* Gal. 5: 6. *d* Infrâ Can. 8. *e* Matt. 22: 11. 12. *f* *c*. Relatum. de Cons. Dist. 2. infrâ Can. 10. *g* Heb. 5. et 7. *h* Joan. 6: 52. *c*. Prima de Cons. Dist. 2.

sanguinis ejus eâ fidei constantiâ et firmitate, eâ animi devotione, ac pietate et cultu credant, et venerentur, ut panem illum *a* supersubstantialem frequenter suscipere possint, et is verè eis sit animæ vita et perpetua sanitas mentis; cujus vigore confortati, ex hujus miseræ peregrinationis itinere ad coelestem patriam pervenire valeant, eundem *b* panem Angelorum, quem modò sub sacris velaminibus edunt, absque ullo velamine manducaturi.

Quoniam autem non est satis veritatem dicere, nisi detegantur et refellantur errores, placuit sanctæ Synodo hos Canones subjungere, ut omnes, jam agnitâ Catholicâ doctrinâ, intelligant quoque, quæ ab illis hæreses caveri vitarique debeant.

De Sacro-sancto EUCHARISTIÆ Sacramento.

C A N O N I.

Si quis negaverit, *c* in sanctissimæ Eucharistiæ Sacramento contineri verè, realiter et substantialiter corpus et sanguinem nûa cum anima et divinitate Domini nostri Jesu Christi, ac proindè totum Christum: sed dixerit tantummodò esse in eo ut in signo, vel figurâ, aut virtute; anathema sit.

C A N O N I I.

Si quis dixerit, *d* in sacro-sancto Eucharistiæ Sacramento remanere substantiam panis et vini unâ cum corpore et sanguine Domini nostri Jesu Christi, negaveritque mirabilem illam et singularem conversionem totius substantiæ panis in corpus, et totius substantiæ vini in sanguinem, manentibus dumtaxat speciebus panis et vini; quam quidem conversionem Catholica Ecclesia aptissimè *e* Transubstantiationem appellat; anathema sit.

C A N O N I I I.

Si quis negaverit, *f* in venerabili Sacramento Ea-

a Matth. 6: 11. *b* Ps. 77: 53. *c* Reverà. de Cons. Dist. 2. *e* Suprà cap. 3. Concil. Constantiense. *d* idem Concil. damnans articulos Joan. Wiclef. *e* Suprà cap. 4. *f* Concil. Florent. in Decretis Eugenii ad Armenos. suprà cap. 3. et infrà Sess. 21. c. 1. de Commun.

charistiæ sub unaquaque specie, et sub singulis ejusque speciei partibus, separatione factâ, totum Christum contineri; anathema sit.

C A N O N I V.

Si quis dixerit, peractâ consecratione, in admirabili Eucharistiæ Sacramento non esse corpus et sanguinem Domini nostri Jesu Christi, sed tantum in usu, dum sumitur, non autem antè vel post, *a* et in hostiis seu particulis consecratis, quæ post communionem reservantur, vel supersunt, non remanere verum corpus Domini; anathema sit.

C A N O N V.

Si quis dixerit, *b* vel præcipuum fructum sanctissimæ Eucharistiæ esse remissionem peccatorum, vel ex ea non alios effectus provenire; anathema sit.

C A N O N V I.

Si quis dixerit, in sancto Eucharistiæ Sacramento Christum unigenitum Dei Filium non esse *c* cultu latriæ, etiam externo, adorandum; atque ideò nec festivâ peculiari celebritate venerandum, neque in processiopibus, secundum laudabilem et universalem Ecclesiæ sanctæ ritum et consuetudinem, solemniter circumgestandum, vel non publicè, ut adoretur, populo proponendum, et ejus adoratores esse idololatrias; anathema sit.

C A N O N V I I.

Si quis dixerit, non licere sacram Eucharistiam, *d* in sacrario reservari, sed statim post consecrationem adstantibus necessariò distribuendam, aut non licere, ut illa ad infirmos honorificè deferatur; anathema sit.

C A N O N V I I I.

Si quis dixerit, Christum in Eucharistia exhibitum, spiritualiter tantum manducari, *e* et non etiam sacramentaliter ac realiter; anathema sit.

C A N O N I X.

Si quis negaverit, *f* omnes et singulos Christi fi-

---

a Suprà cap. 3. *b* Concil. Florent. ib. suprà cap. 2.
c Suprà cap. 5. *d* Suprà cap. 6. *e* Suprà cap. 8. *f* In

deles utriusque sexûs, cùm ad annos discretionis pervenerint, teneri singulis annis saltem in Paschate, ad communicandum, juxta præceptum sanctæ matris Ecclesiæ; anathema sit.

C A N O N X.

Si quis dixerit, *a* non licere sacerdoti celebranti seipsum communicare; anathema sit.

C A N O N XI.

Si quis dixerit, *b* solam fidem esse sufficientem præparationem ad sumendum sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum; anathema sit. Et, ne tantum Sacramentum indignè, atque ideò in mortem et condemnationem sumatur, statuit atque declarat ipsa sancta Synodus, illis quos conscientia peccati mortalis gravat *c* quantumcumque etiam se contritos existiment, habitâ copiâ Confessoris, necessariò præmittendam esse Confessionem Sacramentalem. Si quis autem contrarium docere, prædicare, vel pertinaciter asserere, seu etiam publicè disputando, defendere præsumpserit, eo ipso excommunicatus existat.

Decretum de Reformatione.

C A P U T I.

Episcopi prudenter moribus castè informandis invigilent: ab eorum correctione non appellentur.

EADEM sacro-sancta œcumenica et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, præsentibus in ea eisdem sanctæ Sedis Apostolicæ Legato et Nuntiis, intendens nonnulla statuere, quæ ad jurisdictionem pertinent Episcoporum, ut, *d* juxta proximæ Sessionis decretum, illi in commissis sibi ecclesiis eò libentiùs resideant, quòd faciliùs et commodiùs sibi subjectos regere, et in vitæ ac morum honestate continere potuerint: illud præmiùm eos admouendus ceuset; *e* ut se pastores,

frà Sess. 14. Can. 8. de Pœnit. Vide infrà XV.

a Suprà cap. 8. *b* Suprà cap. 7. *c* Ibidem. *d* Suprà Sess. 12. sub finem. *e* Tit. 1: 3. 1. Tim. 3. 7. 1. Petr. 5: 2. Dist. 45. in prin. Dist. 94. c. ult. et Dist. 95. c. Esto subjectus. Infrà Sess. 24. de ref. cap. 3. et Sess. 25. de refor. cap. 1.

non percussores esse meminerint, atque ita præesse sibi subditis oportere, ut non in eis dominantur, sed illos, tamquam filios, et fratres, diligant; elaborentque, ut hortando et monendo ab illicitis deterreant; ne, ubi deliquerint, debitis eos pœnis coercere cogantur; quos tamen si quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, illa *a* Apostoli est ab eis servanda præceptio; ut illos arguant, obsecrent, increpent in omni bonitate et patientia; cùm *b* sæpè plus erga corrigendos agat benevolentia; quam austeritas; plus exhortatio, quam comminatio; plus charitas, quam potestas. Sin autem ob delicti gravitatem virga opus fuerit; tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate severitas adhibenda est; ut sine asperitate disciplina populis salutaris necessaria conservetur; et qui correcti fuerint, emendantur; aut, si resipiscere noluerint, cæteri, salubri in eos animadversionis exemplo, à vitiis deterreantur; cùm sit diligentis et pii simul pastoris officium, morbis ovium levia primùm adhibere fomenta; post, ubi morbi gravitas ita postulet, *c* ad acriora et graviora remedia descendere; sin autem nec ea quidem proficiant illis submovendis, cæteras saltem oves à contagionis periculo liberare. Cùm igitur rei criminum plerùmque ad evitandas pœnas, et Episcoporum subterfugienda iudicia, quærelas et gravamina simulent et appellationis diffugio iudicis processum impediant, *d* ne remedio, ad innocentie præsidium instituto, ad iniquitatis defensionem abutantur, atque ut huiusmodi eorum calliditati et tergiversationi occurratur; ita statuit, et decrevit: In causis visitationis, et correctionis, sive habilitatis, et inhabilitatis necnon criminalibus, ab Episcopo, seu illius in-spiritualibus Vicario generali, ante definitivam sententiam *e* ab interlocutoria, vel alio quocumque grava-

---

a 2. Tim. 4: 2. *b* c. Licet nonnumquam. Dist. 45. et c. Quod Christus 27. q. 4. *c* c. Resecandæ, et c. Corripiantur, 24. q. 3. *d* c. Cum speciali, † Porrò. c. Ad nostram, et c. Suggestum, de appel. *e* Neque ab ipsa definitiva appellatione suspensiva appellari po-

mine, non appelletur: nec Episcopus, seu Vicarius appellationi hujusmodi, tanquam frivolas, deferre teneatur; sed, eâ, ac quâcumque inhibitione ab appellationis Judice emanatâ, nec non omni stylo et consuetudine, etiam immemorabili, contrariâ non obstante, ad ulteriora valeat procedere: *a* nisi gravamen hujusmodi per definitivam sententiam reparari, vel ab ipsa definitiva appellari non possit: quibus casibus, sacrorum et antiquorum canonum statuta illibata persistent.

CAPUT II.

In criminalibus appellatio ab Episcopo, quando Metropolitano, aut uni ex vicinioribus committenda.

ASENTENTIA *b* Episcopi, vel ipsius in spiritualibus Vicarii generalis, in criminalibus appellationis causa, ubi appellationi locus fuerit, si Apostolicâ auctoritate in partibus eam committi contigerit, Metropolitano, seu illius etiam Vicario in spiritualibus generali, aut, si ille aliqua de causa suspectus foret, vel ultra duas legales *c* diastas distet, seu ab ipso appellatum fuerit, uni ex vicinioribus Episcopis, seu illorum Vicariis, non autem inferioribus iudicibus, committatur.

CAPUT III.

Acta primæ instantiæ intra triginta dies dentur gratis reo appellanti.

REUS, ab Episcopo, aut ejus Vicario in spiritualibus generali, in criminali causa appellans, coram iudice, ad quem appellavit, acta primæ instantiæ omninô producat: et iudex, nisi illis visis, ad ejus absolutionem minimè procedat. Is autem, à quo appellatum fuerit, intra triginta dies acta ipsa postulanti gratis exhibeat, alioqui absque illis causa appellationis hujusmodi, prout justitia suaserit, terminetur.

---

test, ut inf. Sess. 22. de ref. cap. 1. et Sess. 24. de ref. cap. 10.

a c. Ut debitus, de appel. cum sim. *b* cap. 2. de consuet. *c* c. Statutum de rescrip. in 6.

*Quæ ratione clerici ob gravia delicta sacris ex-
auctorandi.*

CUM verò tam gravia nonnumquam sint delicta a
ab ecclesiasticis commissa personis, ut ob eorum
atrocitatem è sacris Ordinibus deponendæ, et curiæ
sint tradendæ sæculari: in quo *b* secundum sacros
Canones certus Episcoporum numerus requiritur: *c*
quos si omnes adhibere difficile esset, debita juris
executio differretur: si quando autem intervenire
possent, eorum residentia intermitteretur: prop-
terea statuit et decrevit: Episcopo per se, seu il-
lius Vicarium in spiritualibus generalem, contra
Clericum, in sacris etiam presbyteratus Ordini-
bus constitutum, etiam ad illius condemnationem,
necnon verbalem depositionem; et per seipsum etiam
ad actualem atque solemnem degradationem ab ipsis
Ordinibus et gradibus ecclesiasticis, in casibus, in
quibus aliorum Episcoporum præsentia, in numero à
Canonibus definito, requiritur, etiam absque illis
procedere liceat: adhibitis tamen et in hoc sibi ad-
sistentibus totidem Abbatibus, usum mitræ et baculi
ex privilegio Apostolico habentibus, si in civitate
aut diœcesi reperiri, et commodè interesse possint;
alioquin aliis personis in ecclesiastica dignitate cons-
titutis, quæ ætate graves, ac juris scientiâ commen-
dabiles existant.

CAPUT V.

*Summarie cognoscat Episcopus de gratiis quibus
peccatum remittitur, aut pœna.*

ET quoniam per fictas causas, quæ tamen satis
probabiles videntur, interdum accidit, ut non-
nulli ejusmodi gratias extorqueant, per quas pœnæ
illis Episcoporum justâ severitate inflictæ aut remit-
tuntur omninò, aut minuantur; cum non ferendum
sit, ut mendacium, quod tantoperè Deo displicet,
non modò ipsam *d* impunitum sit, verùm etiam al-

a 3. q. 8. c. Suggestio. et 15. q. 7. c. Felix Episcopus.
b Conc. 2. Hispanen. c. 6. *c* c. Si quis, cum seq. 15. q.
7. c. Degradatio, de pœn. in 6. *d* Exod. 23: 11. Le-
vit. 19: 1. Proverb. 6: 19. 10: 48. et 12: 19. et 19:

terius delicti veniam impetret mentienti : idcirco , ut sequitur , statuit , et decrevit : Episcopus apud Ecclesiam suam residens , de surreptione et obreptione gratiæ , quæ super absolutione alicujus publici criminis vel delicti , de quo ipse inquirere cõperat , aut remissione pœnæ , ad quam criminosus per eum condemnatus fuerit , falsis precibus impetratur , per se ipsum , tamquam Sedis Apostolicæ delegatus , etiam summarie cognoscat ; a ipsamque gratiam , postquam per falsi narrationem , aut veri taciturnitatem obtentam esse legitime constiterit , non admittat.

CAPUT VI.

Non citetur personaliter Episcopus , nisi depositionis aut privationis causâ.

QUONTIAM verò subditi Episcopo , *b* tametsi jure correpti fuerint , magnoperè tamen eum odisse , et tamquam injuriâ affecti sint , falsa illi crimina objicere solent ; ut quoquo pacto possint , ei molestiam exhibeant ; cujus vexationis timor plerumque illum ad inquirenda et punienda eorum delicta segniorem reddit : idcirco , ne is magno suo et Ecclesiæ incommodo gregem sibi creditum relinquere , ac non sine Episcopalis dignitatis diminutione vagari cogatur , ita statuit et decrevit : *c* Episcopus , nisi ob causam , ex qua deponendus sive privandus veniret , etiam si ex officio , aut per inquisitionem , seu denuntiationem , vel accusationem , sive alio quovis modo procedatur , ut personaliter compareat , nequaquam citetur , vel moneatur.

CAPUT VII.

Qualitates testium contra Episcopum describuntur.

TESTES in causa criminali *d* ad informationem , vel indicia , seu alias in causa principali , contra Episcopum , nisi contestes , et bonæ conversationis ,

5. 9. etc. *c.* Si quis dixerit : cum seq. et *c.* Nemo peritorum. II. q. 3.

a c. Super litteris et *c.* Cum dilecta de refor. *b c.* Sunt nonnulli 2. q. 7. *c* Infra Sess. 24. cap. 5. de refor. *d c.* Accusatio quoque. *c.* Accusatio Episcoporum *c.* Testes. 2. q. 7. et *c.* ult. 2. q. 5. Conc. Rom. sub Silvest. 1. juxta Anacleti Papæ epist. 2. et Carthag. 4. *c.* 96. et Sixt. 3. epist. 3. cap. 2.

existimationis et famæ fuerint, non recipiantur; et si odio, temeritate, aut cupiditate aliquid deposuerint, gravibus pœnis mulentur.

CAPUT VIII.

Graves Episcoporum causæ à Pont. Max. cognoscantur.

CAUSÆ Episcoporum, cum pro criminis objecti qualitate comparere debeant, a coram Pontifice Max. referantur, ac per ipsum terminentur.

Decretum prorogationis definitionis quatuor articulorum de Sacramento Eucharistiæ et salvi conductûs Protestantibus dandi.

EADEM sancta Synodus errores omnes, qui super hoc sanctissimo Sacramento repullulârunt, tamquam vepres ex agro Dominico evellere, ac omnium fidelium salutem prospicere cupiens, quotidianis precibus Deo omnipotenti piè oblati, inter alios, ad hoc Sacramentum pertinentes, articulos diligentissimâ veritatis Catholicæ inquisitione tractatos, plurimis accuratissimisque pro rerum gravitate disputationibus habitis, cognitis quoque præstantissimorum Theologorum sententiis, hos etiam tractabat: An necessarium sit ad salutem, et divino jure præceptum, ut singuli Christi fideles sub utraque specie ipsum venerabile Sacramentum accipiant. Et: num minus sumat, qui sub altera, quam qui sub utraque communicat. Et: An erraverit sancta mater Ecclesia, laicos, et non celebrantes sacerdotes, sub panis specie dumtaxat communicando. Et: An parvuli etiam communicandi sint. Sed quoniam ex nobilissima Germaniæ provincia ii qui se Protestantes nominant, super his ipsis articulis, antequàm definiantur, audiri à sancta Synodo cupiant, et eam ob causam fidem publicam ab illa postulârunt, ut ipsis tutò huc venire, et in hac urbe commorari, ac liberè coram Synodo dicere, atque proponere quæ senserint, et postea cum libuerit, recedere liceat: sancta ipsa Sy-

a Conc. Sard. c. 3. c. Ad abolendam de hæret. et infr. Sess. 24. cap. 5. de refor.

nedus, licet magno desiderio eorum adventum multos antea menses expectarit; tamen, ut pia mater, *a* quæ ingemiscit, et parturit, summoperè id desiderans, ac laborans, ut in iis, qui Christiano nomine censentur, *b* nulla sint schismata; sed, quemadmodum eandem omnes Deum et Redemptorem agnoscunt, ita idem dicant, idem credant, idem sapiant, confidens Dei misericordiam, et sperans fore, ut illi in sanctissimam et salutarem unius fidei, spei charitatisque concordiam redigantur, libenter eis in hac re morem gerens, securitatem et fidem, ut petierunt, publicam, quam salvum conductum vocant, quoad se pertinet, ejus, qui infrascriptus erit, tenoris, dedat, atque concessit: et eorum causam definitionem illorum articulorum ad secundam Sessionem distulit; quam, ut illi commodè interesse possint, in diem festum Conversionis D. Pauli, quæ erit vigesima quinta die mensis Januarii anni sequentis, indicit. Illudque præterea statuit, ut in eadem Sessione de Sacrificio Missæ agatur, propter magnam utriusque rei connexionem, interea Sessione proximâ de Pœnitentiæ et Extremæ Unctionis Sacramentis tractandum. Illam autem die festo D. Catharinæ virginis et martyris, qui erit vigesima quinta Novembris, habendam esse decrevit, simulque, ut in utraque materiam reformationis prosequatur.

SALVUS CONDUCTUS DATUS PROTESTANTIBUS.

SACRO-SANCTA et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, presidentibus in ea eisdem sanctæ Sedis Apostolicæ Legato et Nuntiis, omnibus, et singulis, sive ecclesiasticis, sive secularibus personis universæ Germaniæ, cujuscumque gradûs, statûs, conditionis, qualitatis sint, quæ ad œcumenicum hoc et generale Concilium accedere voluerint, ut de iis rebus, quæ in ipsa Synodo tractari debent, omni libertate conferre, proponere, et tractare, ac ad ipsum œcumenicum Conci-

a Rom. 8 : 22, *b* 1. Cor. 1 : 10.

fium liberè et tutò venire, et in eo manere, et commorari, ac articulos, quot illis videbitur, tam scripto, quam verbo, offerre, proponere, et cum Patribus, sive iis qui ab ipsa sancta Synodo delecti fuerint, conferre, et absque ullis convitiis et contumeliis disputare, necnon quando illis placuerit, recedere possint et valeant, publicam fidem, et plenam securitatem, quam salvum conductum appellant, cum omnibus et singulis clausulis et decretis necessariis et opportunis, etiamsi specialiter, et non per verba generalia exprimi deberent, quæ pro expressis haberi voluit, quantum ad ipsam sanctam Synodum spectat, concedit. Placuit præterea sanctæ Synodo, ut, si pro majori libertate ac securitate eorum, certos tam pro commissis, quam pro committendis per eos delictis, iudices deputari cupiant, illos sibi benevolos nominent, etiam si delicta ipsa quantumcumquè enormia ac hæresim sapientia fuerint.

SESSIO XIV,

QUÆ EST QUARTA

SUB JULIO III. PONT. MAX.

CELEBRATA

DIE XXV. NOVEMBRIS M. D. LI.

*Doctrina de sanctissimis PŒNITENTIÆ et
EXTREMÆ-UNCTIONIS Sacramentis.*

SACRO-SANCTA œcumenica et generalis Tridentina Synodus in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem sanctæ Sedis Apostolicæ Legato et Nuntiis, quamvis in decreto de a Justificatione multus fuerit de Pœnitentiæ Sacramento, propter locorum cognationem, necessariâ quâdam ratione sermo interpositus: tanta nihilominus circa illud nostrâ hac ætate diversorum errorum est multitudo, ut non parùm publicæ utilitatis retulerit, de eo exactiorem et pleniorẽ definitionem tradidisse, in qua demonstratis et convulsis, Spiritus sancti præsidio, universis erroribus, Catholica ve-

---

a Suprà Sess. 6. cap. 14. de Justificatione.

fitas perspicua et illustris fieret, quam nunc sancta hæc Synodus Christianis omnibus perpetuò servandam proponit.

CAPUT I.

De necessitate et institutione Sacramenti Pœnitentiæ.

SI ea in regeneratis omnibus gratitudo erga Deum esset, ut justitiam, in Baptismo, ipsius beneficio et gratiâ, susceptam, constanter tuerentur, non fuisset opus, aliud ab ipso Baptismo Sacramentum ad peccatorum remissionem esse institutum. *a* Quoniam autem Deus, dives in misericordia, cognovit flagitium nostrum, illis etiam vitæ remedium contulit, qui sese postea in peccati servitutem et demonis potestatem tradidissent, Sacramentum videlicet Pœnitentiæ: quo lapsis post Baptismum, beneficium mortis Christi applicatur. *b* Fuit quidem Pœnitentia universis hominibus, qui se mortali aliquo peccato inquinassent, quovis tempore ad gratiam et justitiam assequendam necessaria, illis etiam, qui Baptismi Sacramento ablui petivissent, ut, perveritate abjectâ et emendatâ, tantam Dei offensionem cum peccati odio et pio animi dolore detestarentur. Undè Propheta ait: *c* Convertimini et agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris: et non erit vobis in ruinam iniquitas. Dominus etiam dixit: *d* Nisi pœnitentiam egeritis, omnes similiter peribitis. Et princeps Apostolorum Petrus peccatoribus Baptismo initiandis pœnitentiam commendans, dicebat: *e* Pœnitentiam agite, et baptizetur unusquisque vestrum. Porrò nec ante adventum Christi Pœnitentia erat Sacramentum, nec est post adventum illius unquam ante Baptismum. Dominus autem Sacramentum Pœnitentiæ tunc præcipuè instituit, cum à mortuis excitatus, insufflavit in discipulos suos, di-

a Infr. Can. 1. de Pœn. Psal. 102: 13. Ephes. 2: 14. 4. *b* Suprà Sess. 6. cap. 14. de justif. Conc. Cabilon. sub Vitaliano 2. cap. 8. *c* Ezech. 18: 30. *d* Luc. 13: 5. *e* Act. 2. 38. *c.* Agunt. et *c.* Propriè, de Cons. Dist. 4.

cens; *a* Accipite Spiritum sanctum: quorum remisseritis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt. Quo tam insigni facto, et verbum tam perspicuis, potestatem remittendi et retinendi peccata, ad reconciliandos fideles, post Baptismum lapsos, Apostolis et eorum legitimis successoribus fuisse communicatam, universorum Patrum consensus semper intellexit. *b* Et Novatianos, remittendi potestatem olim pertinaciter negantes, magna ratione Ecclesia Catholica tamquam haereticos explosit, atque condemnavit. Quare verissimum hunc illorum verborum Domini censum sancta haec Synodus probans, et recipiens, damnat eorum conuentionis interpretationes, qui verba illa ad potestatem praedicandi verbum Dei, et Christi Evangelium annuntiandi, contra hujusmodi Sacramenti institutionem falso detorquent.

CAPUT II.

De differentia Sacramenti Pœnitentiæ et Baptismi.

CÆTERUM hoc Sacramentum e multis rationibus à Baptismo differre dignoscitur. Nam præterquam quod materia et forma, quibus Sacramenti essentia perficitur, longissimè dissidet: constat certè, Baptismi ministrum judicem esse non oportere, cum Ecclesia in neminem iudicium exerceat, qui non prius in ipsam per Baptismi ianuam fuerit ingressus. *d* Quid enim mihi, inquit Apostolos, de eis qui foris sunt, iudicare? Secus est de domesticis fidei, quos Christus Dominus, e lavaero Baptismi sui corporis membra semel effecit. Nam hos, si se postea crimine aliquo contaminaverint, non jam repetito Baptismo ablui, cum id in Ecclesia Catholica nullà ratione liceat, sed ante hoc tribunal, tamquam reos,

a Joan. 20: 22. 23. Matth. 16: 19. *c*. Ut constitueretur. 50. Dist. et infra cap. 8. in fin. et Can. 3. *b* Euseb. Casariensi. hist. Eccl. lib. 6. c. 38. Cypr. contra Novat. *c* Supra Sess. 6. de Justif. cap. 14. et infra Can. 2. *d* 1. Cor. 5: 22. *c*. Multi. 2. q. 1. *c*. Gaudemus de divor. *e* 1. Cor. 13. 27. *c*. Verbum de Pœnit. Dist. 1.

sisti voluit : ut per sacerdotum sententiam non semel, sed quoties ab admissis peccatis ad ipsum pœnitentes conuenerint, possent liberari. Alius est præterea Baptismi, alius Pœnitentiæ fructus. Per Baptismum enim Christum a induentes, nova prorsus in illo efficiamur creatura, plenam et integram peccatorum omnium remissionem consequentes : ad quam tamen novitatem et integritatem per Sacramentum Pœnitentiæ, sine magnis nostris fletibus et laboribus, divinâ id exigente iustitiâ, pervenire nequaquam possumus : ut veritè Pœnitentiæ laboriosus quidam Baptismus à sanctis Patribus dictus fuerit : Est autem hoc Sacramentum Pœnitentiæ lapsis post Baptismum ad salutem necessarium, ut nondum regeneratis ipse Baptismus.

CAPUT III.

De partibus et fructu hujus Sacramenti.

DOCET præterea sancta Synodus, Sacramenti Pœnitentiæ formam, in qua præcipuè ipsius vis sita est, in illis ministri verbis positam esse : Ego te absolvo, etc. quibus quidem de Ecclesiæ sanctæ more preces quedam laudabiliter adjunguntur : ad ipsius tamen formæ essentiam nequaquam spectant, neque ad ipsius Sacramenti administrationem sunt necessarie. Sunt autem quasi materia hujus Sacramenti ipsius pœnitentis actus, *b* nempe Contritio, Confessio et Satisfactio. Qui quatenus in pœnitente ad integritatem Sacramenti, ad plenamque et perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione requiruntur, hac ratione Pœnitentiæ partes dicuntur. Sanè verò res et effectus hujus Sacramenti, quantum ad ejus vim et efficaciam pertinet, reconciliatio est cum Deo, quam interdum in viris piis, et cum devotione hoc Sacramentum percipientibus, conscientie pax ac serenitas cum vehementi spiritus consolatione consequi solet. Hæc de partibus et effectu hujus Sacramenti sancta Synodus tradens, simul eorum sententias damnat, qui Pœnitentiæ partes, in-

a Galat. 3 : 27. *b* Suprà Sess. 6. de Justif. c. 6. et 11. 14; et infra Can. 4.

cussos conscientie terrores, et fidem esse contendunt.

CAPUT IV.

De Contritione.

CONTRITIO, *a* quæ primum locum inter dictos penitentis actus habet, animi dolor ac detestatio est de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cætero. Fuit autem quovis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic Contritionis motus necessarius; et in homine post Baptismum lapsa ita demum præparat ad remissionem peccatorum, si cum fiducia divinæ misericordiæ, et voto præstandi reliqua, conjunctus sit, quæ ad ritè suscipiendum hoc Sacramentum requiruntur. Declarat igitur sancta Synodus, hanc Contritionem, non solum *b* cessationem à peccato, et vite novæ propositum ei inchoationem, sed veteris etiam odium continere, juxta illud: *c* projicite à vobis omnes iniquitates vestras, in quibus prævaricati estis; et facite vobis cor novum, et spiritum novum. Et certè, qui illos sanctorum clamores consideraverit: *d* Tibi soli peccavi, et malum coram te feci: *e* Laboravi in gemitu meo, lavabo per singulas noctes lectum meum: *f* Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ: et alios hujus generis: facillè intelliget, eos ex vehementi quodam anteaectæ vite odio, et ingenti peccatorum detestatione manasse. Docet præterea, etsi Contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliare, priusquam hoc Sacramentum actu suscipiatur; ipsam nihilominus reconciliationem ipsi Contritioni, sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribendam. Illam vero Contritionem imperfectam quæ Attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ et poenarum metu communiter concipitur, si voluntatem peccandi excludat, cum spe veniæ; declarat, non solum non facere hominem hypocritam, et magis peccatorem, verum

a Suprà Sess. 6. de Justif. c. 6. et 14. *b* Infrà. Can. 5. *c* Ezech. 18. *d* 31. Psal. 50. c. Et venit. de Poen. Dist. 1. c. Totam de Poenit. Dist. 3. *e* Psal. 6: 7. *f* Isaïæ 38: 15.

etiam donum Dei esse, et Spiritus sancti impulsam, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum moventis, quo pœnitens adjutus, viam sibi ad justitiam parat. Et quavis sine Sacramento Pœnitentiæ per se ad justificationem perducere peccatorem nequeat; tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam disponit. Hoc enim timore utiliter a concussi Ninivite, ad Jonæ prædicationem plenam terroribus, pœnitentiam egerunt, et misericordiam à Domino impetrarunt. Quamobrem falsò quidam calumpiantur Catholicos scriptores, quasi tradiderint Sacramentum Pœnitentiæ, alsque bono motu suscipientium, gratiam conferre: quod nunquam Ecclesia Dei docuit, nec sensit. Sed et falsò docent; Contritionem esse extortam, et coactam, non liberam et voluntariam.

CAPUT V.

De Confessione.

Ex institutione Sacramenti Pœnitentiæ jam explicatâ, universa Ecclesia semper intellexit, institutionem etiam esse à Domino integram peccatorum Confessionem, et omnibus post Baptismum lapsis jure divino necessariam existere: quia Dominus noster Jesus Christus, c è terris ascensurus ad coelos, sacerdotes sui ipsius Vicarios reliquit, tamquam præsides et judices; ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Christi fideles ceciderint; quò pro potestate Clavium remissionis aut retentionis peccatorum, sententiam pronuntient. d Constat enim, sacerdotes judicium hoc, incognitâ causâ exercere non potuisse, neque æquitatem quidem, illos in pœnis injungendis servare potuisse, si in genere duntaxat, et non potius in specie, ac sigillatim, sua ipsi peccata e declarassent. f Ex his colligitur, oportere à pœni-

a Jonæ 3 : 4. et seq. Matth. 12, 41. Lucæ 11 : 32. c. Quamobrem de Pœnit. Dist. 1. b Lucæ 5 : 32. et 17 : 3. Jac. 5 : 16. 1. Joan. 1 : 9. infra Can. 6. c. Joan. 20 : 22. 23. Matth. 16 : 19. c. Verbum de Pœnit. Dist. 1. et c. Adhuc de Pœnit. Dist. 3. d Hieron. exponens illud Eccl. 10. Si mordeat serpens in silentio. e An tamen per litteras seu internuntium, consule Bullam Clementis VIII. Sanctissimus. 1602. f Infra Can. 6.

tentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent, in Confessione recenseri, etiamsi occultissima illa sint, et tantum adversus duo ultima *a* Decalogi præcepta commissa, quæ nonnunquam animum gravius sauciunt, et periculosiora sunt iis quæ in manifesto admittuntur. Nam venialia, quibus à gratia Dei non excludimur *b* et in quæ frequentius labimur, quantum rectè et utiliter, citràque omnem præsumptionem in Confessione dicantur, quod piorum hominum usus demonstrat, taceri tamen citrà culpam, multisque aliis remediis expiari possunt. Verùm, cum universa mortalia peccata, etiam cogitationis, *c* homines iræ filios, et Dei inimicos reddant; necessum est, omnium etiam veniam, cum aperta et verecunda Confessione, à Deo quaerere. Itaque dum omnia, quæ memoriæ occurrunt peccata Christi fideles confiteri student, procurulubè omnia divinæ misericordie agnoscenda exponunt; qui verò secus faciunt, et scienter aliqua retinent, nihil divinæ bonitati per sacerdotem remittendum proponunt. *d* Si enim erubescat ægrotus vulnus Medico detegere, quod ignorat, medicina non curat. Colligitur præterea, etiam eas circumstantias in Confessione explicandas esse, quæ speciem peccati mutant: quod sine illa peccata ipsa neque à pœnitentibus integrè exponantur, nec iudicibus innotescant; et fieri tequeat, ut de gravitate criminum rectè censere possint, et pœnam, quam oportet, pro illis pœnitentibus imponere. Undè alienum à ratione est, docere circumstantias has ab hominibus otiosis excogitatas fuisse; aut uocam tantum circumstantiam confitendam esse, nempe peccasse in fratrem. Sed et impium est, Confessionem, quæ hac ratione fieri præcipitur, impossibilem dicere, aut carnificinam illam conscientiarum appellare. Constat enim, nihil aliud in Ecclesia à pœnitentibus exigi, quam ut, postquam quisque diligentibus se excusserit,

a Deut. 5: 20, 21. *b* Suprà Sess. 6. Can. 23. *c* Adhuc. et c. De Quotidianis. de Pœnit. Dist. 3. *d* Ephes. 2: 3. *e* Hier. dicto loco.

et conscientiam suam sinus omnes et latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum et Deum suum mortaliter offendisse meminerit: reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrant, in universam, eadem Confessione inclusa esse intelliguntur: pro quibus fideliter cum Propheta dicimus: *a* Ab occultis meis munda me, Domine. Ipsa verò huiusmodi Confessionis difficultas, ac peccata detegendi verecundia gravis quidem videri posset, nisi tot tantisque commodis et consolationibus levaretur, quæ omnibus, dignè ad hoc Sacramentum accedentibus, per absolutionem certissimè conferuntur. Cæterùm, quoad modum confitendi secretò apud solum sacerdotem, etsi Christus non vetuerit quin aliquis in vindictam suorum scelerum, et sui humiliationem, cum ob aliorum exemplam, tùm ob Ecclesie offensæ adificationem, delicta sua publicè confiteri possit: non est tamen hoc divino præcepto mandatum, nec satis consultè humanà aliquà lege præciperetur, ut delicta præsertim secreta, publicè essent Confessione aperienda. Undè cum à sanctissimis *b* et antiquissimis Patribus, magno, unanimitéque consensu, secreta Confessio sacramentalis, quæ ab initio Ecclesia sancta usa est, et modò etiam utitur, fuerit semper commendata: manifestè refellitur inanis eorum calumnia, qui eam à divino mandato alienam, et inventum humanum esse, atque à *c* Patribus, in Concilio Lateranensi congregatis, initium habuisse, docere non verentur. Neque enim per *d* Lateranense Concilium Ecclesia statuit, ut Christi fideles confiterentur, quod iure divino necessarium et institutum esse intellexerat; sed ut præceptum Confessionis, saltem semel in anno, ab omnibus et singulis, cùm ad annos discretionis pervenissent, impleretur. Undè jam in universa Ecclesia, cum ingenti animarum fidelium fructu, observatur mos ille salutaris confitendi, sacro illo, et maximè acceptabili tempore Quadragesimæ: quem morem hæc sancta Synodus

a Psal. 18: 13. 14. *b* Conc. Cabilon. c. 33. *c* Infrà Can. 8. et 14. *d* Vide infrà xv.

maximè probat, et amplectitur, tamquam pium, et meritò retinendum.

CAPUT VI.

De ministro hujus Sacramenti et Absolutione.

CIRCA ministrum autem hujus Sacramenti, declarat sancta Synodus, falsas esse, et à veritate Evangelii penitus alienas doctrinas à omnes, quæ ad alios quosvis homines, præter Episcopos et Sacerdotes, Clavium ministerium perniciosè extendunt; putantes verba illa Domini: *b* Quæcumque alligaveritis super terram, erunt alligata et in cælo; et quæcumque solveritis super terram, erunt soluta et in cælo: *c* et, Quorum remisseritis peccata, remittuntur eis; et quorum retinueritis, retenta sunt: ad omnes Christi fideles indifferenter et promiscuè, *d* contra institutionem hujus Sacramenti ita fuisse dicta, ut quivis potestatem habeat remittendi peccata; publica quidem per correptionem, si correptus acquieverit; secreta verò per spontaneam Confessionem cuicumque factam. Docet quoque, etiam sacerdotes qui peccato mortali tenentur, per virtutem Spiritus sancti, in ordinatione collatam, tamquam Christi ministros, functionem remittendi peccata exercere, eosque pravè sentire, qui in malis sacerdotibus hanc potestatem non esse contendunt. *e* Quamvis autem Absolutio sacerdotis alieni beneficii sit dispensatio; tamen non est solum nudum ministerium, vel annuntiandi Evangelium, vel declarandi remissa esse peccata; sed *f* ad instar actus judicialis; quo ab ipso, velut à iudice, sententia pronuntiatur. Atque idè non debet pœnitens ad eò sibi de sua ipsius fide blandiri, ut, etiam si nulla illi adsit contritio, aut sacerdoti animus seriò agendi, et verè absolvendi desit; putet tamen se, propter suam solam fidem, verè et coram Deo esse absolutum. Nec enim fides sine Pœnitentia remissionem ullam peccatorum præstaret; nec is esset, nisi salutis suæ ne-

a Infra Can. 10. *b* Matth. 16: 19. et 18: 18. *c* Joan. 20. 23. *d* Suprà Sess. 7. de Sacram. Can. 10. *e* c. Secundum Ecclesiæ. 19. Dist. et c. Non nocet. 1. q. 1. *f* Infra Can. 9.

gigentissimus, qui sacerdotem joco se absolventem cognosceret; et non alium seriò agentem sedulò requireret.

CAPUT VII.

De casuum reservatione.

QUONIAM igitur natura et ratio judicii illud exposcit, ut sententia in subditos dumtaxat feratur; et persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, et verissimum esse Synodus hæc confirmat, nullius momenti Absolutionem eam esse debere, quam sacerdos in eum profert, in quem ordinariam aut subdelegatam non habet jurisdictionem. Magnoperè verò ad Christiani populi disciplinam pertinere, sanctissimis Patribus nostris visum est, ut atrociora quedam et graviora crimina non à quibusvis, sed à *b* summis dumtaxat sacerdotibus, absolverentur. *c* Undè meritò Pontificos Max. pro suprema potestate sibi in Ecclesia universa tradita, causas aliquas criminum graviores suo potuerunt peculiari judicio reservare. *d* Neque dubitandum est, quando omnia, quæ à Deo sunt, ordinata sunt quin hoc idem *e* Episcopis omnibus in sua cuique diœcesi, *f* in ædificationem tamen, non in destructionem, liceat, pro illis in subditos tradita supra reliquos inferiores sacerdotes auctoritate, præsertim quoad illa, quibus excommunicationis censura annexa est. Hanc autem delictorum reservationem, consonum est divinæ auctoritatì, non tantùm in externa politia, sed etiam coram Deo vim habere. Verumtamen piè admodùm ne hac ipsa occasione aliquis pereat, in eadem Ecclesia Dei custoditum semper fuit, g ut nulla sit reservatio in articulo mortis:

a c. Si Episc. de Pœn. in 6. *b* Cyprian. in epist. quæ incipit, *Ingemiscere*, et in epist. cujus initium, *Mirror*. Origenes Homil. 10. in Genes. c. c. Si quis suadente. 17. q. 4 c. Ita quorundam, de Judæis, c. Conquesti, de sent. excom. c. Quicumque, eo tit. in 6. c. 2. eod. tit. in Clement. et c. Et si dominici de Pœn. in Extravag. comm. cum sim. *d* Rom. 13: 1. *e* Infrà Sess. 24. c. 6. de reform. 2. cor. 13: 10. *f* Conc. Carthag. 4. c. 76. Tolet. 11. c. 12. Pastoralis. † Præterea, de Offic. ordin. *g* c. Felicis de Pœnis, in 6. Clement. Cupientes,

atque idē omnes sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibusvis peccatis et censuris absolvere possunt: extra quem articulum sacerdotes cum nihil possint in casibus reservatis, id unum pœnitentibus persuadere nitantur, ut *a* ad Superiores et legitimos iudices pro beneficio Absolutionis accedant.

CAPUT VIII.

De Satisfactionis necessitate et fructu.

DEMUM, quoad Satisfactionem, quæ ex omnibus Pœnitentiæ partibus, quemadmodum à Patribus nostris Christiano populo fuit perpetuo tempore commendata, ita unò maximè nostrâ ætate, summo pietatis prætextu, impugnatur ab iis *b* qui speciem pietatis habent, virtutem autem ejus abnegarunt: sancta Synodus declarat, falsum omninò esse, et à verbo Dei alienum, *c* culpam à Domino nunquam remitti, quin universa etiam pœna condonetur. Perspicua enim et dilustria in sacris Litteris exempla reperiuntur, quibus, præter divinam traditionem, hic error quàm manifestissimè revincitur. Sanè et divinæ justitiæ ratio exigere videtur ut aliter ab eo in gratiam recipiantur, qui ante Baptismum per ignorantiam deliquerint, aliter vero qui semel à peccati et dæmonis servitute liberati, et accepto Spiritûs sancti dono, scientes *e* templum dei violare, et *f* Spiritum sanctum contristare non formidaverint. Et divinam elementiam decet, ne ita nobis absque ulla Satisfactione peccata dimittantur, ut, occasione acceptâ peccata leviora putantes, velut injurii, et *g* contumeliosi Spiritui sancto, in graviora labamur, *h* thesaurizantes nobis iram in die iræ. Proculdubio enim magnoperè à peccato revocant, et quasi freno quodam coercent hæ satisfactoriæ pœnæ,

eod. c. Inter cunctas, † Duos, de priv. in Extrat. comm.

a Quos casus Superiores regularium reservare possint, vide in Decreto Clementis VIII. *Sanctissimus*. 26. Maii 1593. *b* 2. Timot. 3:5. *c* Sup. Sess. 6. de Justific. cap. 14. et Can. 30. et infra Can. 12. de hoc Sacram. *d* Genes. 3. 2. Reg. 12:13. 14. Num. 12. et 20. *e* Cor. 31:17. *f* Ephes. 4:30. *g* Heb. 10:29. *h* Rom. 2:5. Jac. 5:3.

cantioresque et vigilantiores in futurum pœnitentes efficiunt; medentur quoque peccatorum reliquiis; et vitiosos habitus, malè vivendo comparatos, contrariis virtutum actionibus tollunt. *a* Neque verò securior ulla via in Ecclesia Dei unquam existimata fuit ad amovendam imminentem *b* à Domino pœnam, quàm ut hæc pœnitentiæ opera homines cum vero animi dolore frequentent. Accedit ad hæc, quòd, dam satisfaciendo patimur pro peccatis, Christo Jesu, *c* qui pro peccatis nostris satisfecit, *d* ex quo omnis nostra sufficientia est, conformes efficimur, certissimam quoque inde artham habentes, quòd *e* si compatimur, et conglorificabimur. Neque verò ita nostra est satisfactio hæc, quam pro peccatis nostris exolvimus, ut non sit per Christum Jesum. Nam qui *f* ex nobis, tamquam ex nobis nihil possumus, cooperante qui nos confortat, omnia possumus. Ita non habet homo unde gloriatur: *g* Sed omnis gloriatio nostra in Christo est: in quo *h* vivimus, in quo meremur, in quo satisfacimus, *i* facientes fructus dignos pœnitentiæ; qui ex illo vim habent, ab illo offeruntur Patri; et per illum acceptantur à Patre. Debent ergo sacerdotes Domini, quantum spiritus et prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, et pœnitentium facultate, salutare et convenientes satisfactiones injungere: ne, si fortè peccatis coniveant, et indulgentius cum pœnitentibus agant, levissima quædam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant autem præ oculis, ut satisfactio,

a Ezech. 33: 9. et seq. Jonæ 3: 4. Jer. 3: 1: 12. 22. 18: 8. et 25. *b* Isa. 50. 18. Eccli. 17: 20. Matt. 3: 4. 11. et 18. et seq. 3: 8. 4: 17. 11: 12. et 20. 18: 9. 10. et 17: 20. cum sim. *c* Rom. 5: 9. et seq. 1. Joan. 2: 2. in princ. *d* 2. Cor. 3: 5. *e* Rom. 8: 17. *f* 2. Cor. 3: 5. Philip. 4: 13. Cor. 1: 29. et seq. *g* 2. Cor. 10: 17. Galat. 6: 14. *h* Act. 17: 28. *i* Matt. 3: 8. et 4: 17. Luc. 3: 8. 10: 13. 17: 3. *c*. Tempora. cum multis seq. 26. 9. 7. *c*. De pœnitentibus. de Conv. Dist. 3. Conc. Carthagin. 3. cap. 31. et Conc. Carthagin. 4. cap. 74. Conc. Cabilonen. cap. 34. et 18. Conc. Afric. cap. 9.

quam imponunt, non sit tantum ad novæ vitæ custodiam, et infirmitatis medicamentum, sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam, et castigationem: *a* nam Claves sacerdotum non ad solvendum dumtaxat, sed et ad ligandum concessas, etiam antiqui Patres et credunt et docent; nec propterea existimârunt Sacramentum Pœnitentiæ esse forum iræ, vel pœnarum, sicut nemo unquam Catholicus sensit, ex hujusmodi nostris satisfactionibus vim meriti et *b* satisfactionis Domini nostri Jesu Christi vel obscurari, vel aliqua ex parte imminui: quod dum novatores intelligere volunt, ita optimam Pœnitentiam novam vitam esse docent, ut omnem Satisfactionis vim et usum tollant.

CAPUT IX.

De operibus Satisfactionis.

DOCET præterea tantam esse divinæ munificentie largitatem, ut non solum pœnis sponte à nobis pro vindicando peccato susceptis, aut sacerdotis arbitrio pro mensura delicti impositis, sed etiam, quod maximum amoris *c* argumentum est, temporalibus flagellis à Deo inflictis, et à nobis patienter toleratis, apud Deum patrem per Christum Jesum satisfacere valeamus.

Doctrina de Sacramento Extremæ-Uctionis.

VISUM est autem sanctæ Synodo, præcedenti doctrinæ de Pœnitentia adjungere ea quæ sequuntur de Sacramento Extremæ-Uctionis, quod non modo Pœnitentiæ, sed et totius Christianæ vitæ, quæ perpetua Pœnitentia esse debet, consummativum existimatum est à Patribus. Primum itaque, circa illius institutionem, declarat, et docet, *d* quod clementissimus Redemptor noster, qui servis suis quovis tempore voluit de salutaribus remediis *e* adversus omnia omnium hostium tela esse prospectum, quemadmodum auxilia maxima in Sacramentis aliis

a Matth. 16: 19. et Joan. 20: 23. sup. cap. 1. in fin. et inf. Cap. 3. et ult. de Pœnit. *b* Inf. Can. 14. *c* c. Sunt plures. in fin. de Pœn. Dist. 3. *d* Inf. Can. 1. de Sac. Extremæ-Uctionis. *e* Ephes. 6: 11.

præparavit, quibus Christiani conservare se integros, dum viverent, ab omni graviore spiritûs incommodo possint; ita Extremæ-Uncionis Sacramento finem vitæ, tamquam firmissimo quodam præsidio, manivit. Nam etsi *a* adversarius noster occasiones per omnem vitam quærat et captet, ut devorare animas nostras quoquo modo possit: nullum tamen tempus est, quo vehementius ille omnes suæ versutis nervos intendat ad perdendos nos penitus, et à fiducia etiam, *b* si possit, divinæ misericordiæ deturbandos, quàm cum impendere nobis exitum vitæ perspicit.

CAPUT I.

De institutione Sacramenti Extremæ-Uncionis.

INSSTITUTA est autem sacra hæc Uinctio infirmorum, tamquam verè et propriè Sacramentum novi Testamenti, à Christo Domino nostro, *c* apud Marcum quidem insinuatam, *d* per Jacobum autem Apostolum, ac Domini fratrem, fidelibus commendatum, ac promulgatum. Infirmatur, inquit, quis in vobis: inducat Presbyteros Ecclesiæ, et orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini: et oratio fidei salvabit infirmum: et alleviabit eum Dominus: et si in peccatis sit, dimittentur ei. Quibus verbis: ut ex Apostolica traditione, per manus accepta, Ecclesia didicit, docet materiam, formam, proprium ministerium, et effectum hujus salutaris Sacramenti. Intellexit enim Ecclesia, materiam esse oleum ab Episcopo benedictum. Nam Uinctio aptissimè Spiritûs sancti gratiam, quâ invisibiliter anima ægrotantis inungitur, representat; formam deinde esse illa verba, Per istam unctionem, etc.

CAPUT II.

De effectu hujus Sacramenti.

RES porrò, et effectus hujus Sacramenti illis verbis explicatur: Et *e* oratio fidei salvabit infir-

---

a 1. Pet. 5: 8. cap. Nulli dubium. 3. q. 1. *b* Gen. 3. et seq. et infr. cap. 2. in fin. *c* Marc. 6: 13. *d* Jac. 5: 14. *e* Præbyteros. pal. 95. Dist. c. 1. † r. de sacra Uinctio. Conc. Cabilon. cap. 48. Innoc. 1. Epist. 1. cap. 8. *e* Jac. 5: 15.

mum : et alleviabit eum Dominus : et, si in peccatis sit, dimittentur ei : *a* res etenim hæc gratia est Spiritus sancti : cujus Unctio delicta, si quæ sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit ; et ægroti animam alleviat, et confirmat, magnam in eo divinæ misericordiæ fiduciam excitando : quâ infirmus sublevatus, et, morbi incommoda ac labores leviùs fert ; et tentationibus demonis, *b* calcaneo insidiantis, faciliùs resistit : et sanitatem corporis interdùm, ubi salutì animæ expedierit, consequitur.

CAPUT III.

De Ministro hujus Sacramenti, et tempore quo dari debeat.

JAM vero, quod attinet ad præscriptionem eorum qui et suscipere, et ministrare hoc Sacramentum debent, haud obscurè fuit illud etiam in verbis prædictis traditum. Nam et ostenditur illic, proprios hujus Sacramenti ministros esse ecclesiæ Presbyteros. Quo nomine, eo loco, non ætate seniores, aut primores in populo intelligendi veniunt, sed *c* aut Episcopi, aut sacerdotes, ab ipsis ritè ordinati, *d* per impositionem manuum Presbyterii. Declaratur etiam, esse hanc Unctionem infirmis adhibendam, illis verò præsertim, qui tam periculosè decumbunt, ut in exitu vitæ constituti videantur : undè et Sacramentum exeuntium occupatur. Quod si infirmi post susceptam hanc Unctionem convalescerint, iterum hujus Sacramenti subsidio juvari poterunt, cùm in aliud simile vitæ discrimen inciderint. Quare nullà ratione audiendi sunt, qui contra tam apertam et dilucidam Apostoli *e* Jacobi sententiam docent, hanc Unctionem vel figmentum esse humanum, vel ritum à Patribus acceptum, nec mandatum Dei, nec promissionem gratiæ habentem : et qui illam jam cessasse asserunt, quasi ad gratiam citationum dumtaxat in primitiva Ecclesia referenda esset : et qui dicunt,

a Infrà Can. 2. de Sacram. Extremæ-Unctionis. *b* Gen. 3 : 15. *c* c. Illud superfluum. 95. Dist. et infrà Can. ult. *d* 1. Tim. 4 : 14. c. Ecce ego. † 1. Presbyt. Dist. 95. *e* Jac. 5 : 14. et 15.

ritum et usum quem sancta Romana Ecclesia in hujus Sacramenti administratione observat, *a* Jacobi Apostoli sententiæ repugnare; atque idè in alium commutandum esse: et deniquè, qui hanc Extremam-Uctionem à fidelibus sine peccato contemni posse affirmant: hæc enim omnia manifestissimè pugnant, cum perspicuis tanti Apostoli verbis. Nec profecto Ecclesia Romana *b* aliarum omnium mater, et magistra, aliud in hac administranda Uctione, quantum ad ea que hujus Sacramenti substantiam perficiunt, observat, quàm quod beatus Jacobus præscripsit. Nec verò tanti Sacramenti contemptus absque ingenti scelere et ipsius Spiritûs sancti injuria esse posset.

Hæc sunt, quæ de Pœnitentiæ et Extremæ-Uctionis Sacramentis hæc sancta œcumenica Synodus proficitur, et docet, atque omnibus Christi fidelibus credenda et tenenda proponit. Sequentes autem Canones inviolabiliter servandos esse tradit, et asserentes contrarium perpetuè damnat, et anathematizat.

De sanctissimo PœNITENTIÆ Sacramento.

C A N O N I.

Si quis dixerit, in Catholica Ecclesia *c* Pœnitentiam non esse verè et propriè Sacramentum pro fidelibus, quoties post baptismum in peccata labuntur, ipsi Deo reconciliandis, à Christo Domino nostro institutum; anathema sit.

C A N O N I I.

Si quis Sacramenta confundens, *d* ipsum Baptismum, Pœnitentiæ Sacramentum esse dixerit, quasi hæc duo Sacramenta distincta non sint, atque idè Pœnitentiam non rectè *e* secundam post naufragium tabulam appellari; anathema sit.

---

a Infra Can. 3. de Sacr. Extrem. Uct. *b* c. Non decet 12. Dist. c. 2. in fin. de sum. Trin. et c. fin de for. compet. *c* Suprà cap. 1. de Pœn. *d* Suprà cap. 1. *e* c. Secunda post naufragium. de Pœnit. Dist. 1.

C A N O N I I I.

Si quis dixerit, verba illa Domini Salvatoris: *a* Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; et quorum retinueritis, retenta sunt: non esse intelligenda de potestate remittendi et retinendi peccata in Sacramento Pœnitentiæ; sicut Ecclesia Catholica ab initio semper intellexit; detorserit autem, contra institutionem hujus Sacramenti, ad auctoritatem prædicandi Evangelium; anathema sit.

C A N O N I V.

Si quis negaverit, *b* ad integram et perfectam peccatorum remissionem requiri tres actus in pœnitente, quasi materiam Sacramenti Pœnitentiæ, videlicet, Contritionem, Confessionem, et Satisfactionem, quæ tres Pœnitentiæ partes dicuntur; aut dixerit, duas tantum esse Pœnitentiæ partes, terrores scilicet incussos conscientiæ, agnito peccato, et fidem conceptam ex Evangelio, vel absolutione, quæ credit quis sibi per Christum remissa peccata; anathema sit.

C A N O N V.

Si quis dixerit, *c* eam Contritionem, quæ paratur per discussionem, collectionem et detestationem peccatorum, quæ quis *d* recogitat annos suos in amaritudine animæ suæ, ponderando peccatorum suorum gravitatem, multitudinem, soliditatem, amissionem æternæ beatitudinis, et æternæ damnationis incursam, cum proposito melioris vitæ, non esse verum et utilem dolorem, nec preparare ad gratiam, sed facere hominem hypocritam, et magis peccatorem; demùm illam esse dolorem coactum, et non liberum, ac voluntarium; anathema sit.

C A N O N V I.

Si *e* quis negaverit, Confessionem Sacramentalem vel institutam, vel ad salutem necessariam esse juræ

a Joan. 20: 23. Matt. 16: 19. suprâ c. 1. et Sess. 6. de Justif. cap. 14. *b* Suprà cap. 3. de Pœnit. *c* Suprà cap. 4. de Pœn. *d* Isa. 38: 15. *e* Sup. c. 5. de Pœnit. Clemens. I. in epist. 1. ad Jacobum, Cont. Cabilon. c. 8.

divino, aut dixerit, modum secretè confitendi soli sacerdoti, quem Ecclesia Catholica ab initio semper observavit et observat, alienum esse ab institutione et mandato Christi, et inventum esse humanum; anathema sit.

C A N O N V I I.

Si quis dixerit, *a* in Sacramento Pœnitentiæ ad remissionem peccatorum necessarium non esse jure divino, confiteri omnia et singula peccata mortalia, quorum memoria cum debita et diligenti præmeditatione habeatur, etiam occulta, et quæ sunt contra *b* duo ultima Decalogi præcepta, et circumstantias, quæ peccati speciem mutant; sed eam Confessionem tantum esse utilem ad erudiendum, et consolandum poenitentem, et olim observatam fuisse tantum ad satisfactionem canonicam imponendam; aut dixerit, eos, qui omnia peccata confiteri student, nihil relinquere velle divinæ misericordiæ ignoscendum; aut demùm, non licere confiteri peccata venialia; anathema sit.

C A N O N V I I I.

Si quis dixerit, Confessionem omnium peccatorum, qualem Ecclesia servat, *c* esse impossibilem, et traditionem humanam, à piis abolendam; aut ad eam non teneri omnes et singulos utriusque sexûs Christi fideles, *d* juxta magni Concilii Lateranensis constitutionem, semel in anno, et ob id suadendum esse Christi fidelibus, ut non confiteantur tempore Quadragesimæ; anathema sit.

C A N O N I X.

Si quis dixerit, *e* Absolutionem sacramentalem sacerdotis non esse actum judicialem, sed nudum ministerium pronuntiandi et declarandi remissa esse peccata confitenti; modò tantùm credat se esse absolutum; aut sacerdos non seriò, sed joco absolvat; aut dixerit non requiri Confessionem poenitentis, ut sacerdos cum absolvere possit; anathema sit.

---

a Suprà cap. 5. *b* Deuteron. 5 : 20. 21. *c* Suprà cap. 5. *d* Vide inf. XX. *e* Suprà c. 6. in fin.

C A N O N X.

Si quis dixerit, sacerdotes, qui in *a* peccato mortali sunt, potestatem ligandi et solvendi non habere; aut non solos sacerdotes esse ministros absolutionis, sed omnibus et singulis Christi fidelibus esse dicturo: *b* Quaecumque ligaveritis super terram, erunt ligata et in caelo, et quaecumque solveritis super terram, erunt soluta et in caelo; et *c* Quorum remiseritis peccata, remittantur eis; et quorum retinueritis, retenta sunt: quorum verborum virtute quilibet absolvere possit peccata: publica quidem per correptionem dumtaxat, si correptus acquieverit; secreta verò per spontaneam confessionem; anathema sit.

C A N O N XI.

Si quis dixerit, Episcopos non habere jus *d* reservandi sibi casus, nisi quoad externam politiam, atque idèd casuum reservationem non prohibere, quominus sacerdos a reservatis verè absolvat; anathema sit.

C A N O N XII.

Si quis dixerit, totam poenam simul cum *e* culpa remitti semper à Deo, satisfactionemque poenitentium non esse aliam quam fidem, qua apprehendunt Christum pro eis satisfecisse; anathema sit.

C A N O N XIII.

Si quis dixerit, pro *f* peccatis, quoad poenam temporalem, minime Deo per Christi merita satisfieri poenis ab eo inflictis, et patienter toleratis, vel à sacerdote injectis, sed neque sponte susceptis, ut jejuniis, orationibus, elemosynis, vel aliis etiam pietatis operibus, atque idèd optimam poenitentiam esse tantum novam vitam; anathema sit.

C A N O N XIV.

Si quis dixerit, *g* satisfactiones, quibus poeniten-

a Suprà cap. 1. et cap. 6. de Poenit. *b* Matth. 16: 19. et 18: 18. *c* Joan. 20: 23. *d* Suprà cap. 7. *e*. Si Episcop. de Poenit. in 6. *c*. De caetero et *c*. De mortalibus, de sent. excom. cum sim. *e* Suprà cap. 8. de Poenit. *f* Suprà cap. 8. et 9. *g* Suprà cap. 8.

tes per Christum Jesum peccata redimunt, non esse cultus Dei, sed traditiones hominum, doctrinam de gratiâ, et verum Dei cultum, atque ipsum beneficium mortis Christi obscurantes; anathema sit.

C A N O N X V.

Si quis dixerit, Claves Ecclesiæ esse a datas tantum ad solvendum, non etiam ad ligandum; et propterea sacerdotes, dum imponunt pœnas confitentibus, agere contra finem Clavium, et contra institutionem Christi; et fictionem esse, quod virtute Clavium, sublata pœnâ æternâ, pœna temporalis plerumque exsolvenda remaneat, anathema sit.

De Sacramento EXTREMÆ-UNCTIONIS.

C A N O N I.

Si quis dixerit, Extremam - Uctionem non esse verè et propriè Sacramentum à *b* Christo Domino nostro institutum, et à *c* beato Jacobo Apostolo promulgatum: sed ritum tantum acceptum à Patribus, aut figmentum humanum; anathema sit.

C A N O N I I.

Si quis dixerit, sacram infirmorum *d* Uctionem non conferre gratiam, nec remittere peccata, nec alleviare infirmos: sed jam cessasse, quasi olim tantum fuerit gratia curationum; anathema sit.

C A N O N I I I.

Si quis dixerit, *e* Extremæ-Uctionis ritum, et usum, quem observat sancta Romana Ecclesia, repugnare sententiæ *f* beati Jacobi Apostoli, idèdque eum mutandum, posseque à Christianis absque peccato contemni; anathema sit.

C A N O N I V.

Si quis dixerit, *g* presbyteros Ecclesiæ, quos beatus Jacobus adducendos esse ad infirmum ungentem

a Suprà c. 1. et c. 8. in fi. de Pœnit. *b* Suprà de hoc Sacramento in prin. et cap. 1. *c* Marc. 6. 13. Jac. 5: 15. *d* Suprà cap. 2. de hoc Sacram. *e* Suprà cap. ult. Conc. Cabilon. cap. 43. *f* Jac. 5: 14. et 15. *g* De cap. ult. Jac. 5: 14.

dom hortatur, non esse sacerdotes ab Episcopo ordinatos, sed etate seniores in quavis communitate; ob idque proprium Extremæ-Uctionis ministrum non esse solum sacerdotem; anathema sit.

Decretum de reformatione.

PROŒMIUM.

Episcoporum munus est, subditos, præsertim ad animarum curam constitutos, admonere officii sui.

CUM propriè Episcoporum munus sit, a subditorum omnium vitia redarguere; hoc illis præcipue cavendum erit, ne Clerici, præsertim ad animarum curam constituti, criminosi sint, neve inhonestam vitam, ipsis conviventibus, ducant. Nam si eos pravis et corruptis moribus esse permittant; quo pacto laicos de ipsorum vitiis *b* redarguent, qui uno ab eis sermone convinci possent, quòd Clericos ipsa patiantur esse deteriores? quâ etiam libertate laicos corripere poterant sacerdotes; *c* eùm tacitè sibi ipsi respondeant, eadem se admisisse que corripunt? Monebunt propterea Episcopi suos Clericos, *d* in quocumque ordine fuerint, ut conversatione, sermone, et scientiâ commisso sibi Dei populo præcant; memores ejus quod scriptum est: *e* Sancti estote, quia et ego sanctus sum. Et juxta Apostoli vocem: *f* Neminis dent ullam offensionem ut non vituperetur ministerium eorum: sed in carnibus exlibeant se sicut ministros Dei, ne illud Propheta dictum impleatur in eis: *g* Sacerdotes Dei contemnant sancta, et reproband legem. Ut autem ipsi Episcopi id liberè exequi, ac quoquara prætextu desuper impediri nequeant; eadem sacro-sancta œcumenica et generalis Tridentina Synodus, presidentibus in ea eisdem A-

a Sic præfatur ferè Conc. 9. Toletanum. Suprà Sess. 6. de refor. cap. 7. *b* 1. Cor. 9. *c* Quid autem S. 9. 1. *c* cap. ult. 25. Dist. c. Una tantùm. 26. Dist. c. Sicut ii. † Necessè pal. 45. Dist. c. In sacerdotibus. 61. Dist. et c. Proposuis. 82. Dist. Lev. 11: 44. et 19: 2. 20: 16. 1. Pet. 1: 15. 16. *d* Sess. 22. cap. 1. de reform. *e* Levit. 19: 2. *f* 2. Cor 6: 3. et 4. *g* Ezech. 22: 26. Sophon 3: 4.

postolicæ Sedis Legato et Nuntiis, hos, qui sequuntur, Canones statuendos et decernendos duxit.

CAPUT I.

Si prohibiti ascendere ad Ordines, ascendant; si interdicti, si suspensi, puniantur.

CUM honestius, ac tutius sit subjecto, debitam Præpositis obedientiam impendendo, in interiori ministerio deservire, quam cum Præpositorum scandalo, graduum altiorum appetere dignitatem; ei, cui ascensus ad sacros Ordines à suo Prælato, ex quacumque causa, etiam ob occultum crimen quomodolibet, etiam extrajudicialiter, fuerit interdictus; aut qui à suis Ordinibus, seu gradibus, vel dignitatibus ecclesiasticis fuerit suspensus, nullâ contra ipsius Prælati voluntatem concessâ licentiâ de se promoveri faciendo, aut ad priores Ordines, gradus et dignitates, sive honores, restitutio suffragetur.

CAPUT II.

Si Episcopus quoscumque Ordines contulerit sibi non subdito, etiam familiari, sine expresso proprii Prælati consensu, uterque decretæ pœnæ subjaceat.

ET, quoniam nonnulli Episcopi Ecclesiarum, quæ in partibus infidelium consistunt, clero carentes, et populo Christiano, cum ferè vagabundi sint, et permanentem sedem non habeant, non quæ Jesu Christi, a sed alienas oves, in seio proprio Pastore, quærentes, dñm per hanc sanctam Synodum se pontificalia officia in alterius diocesi, nisi de loci Ordinarii expressa licentiâ, et in personas eidem ordinario subjectas tantum exercere prohibitos vident, in legis fraudem et contemptum, quasi Episcopalem cathedram in loco nullius diocesis suâ temeritate eligunt; et quoscumque ad se venientes, etiam si suorum Episcoporum, seu Prælatorum litteras commendatitias non habeant, clericali caractere insignire, et ad sacros etiam Presbyteratus Ordines promoveri

a Infra cap. 8. supra Sess. 6. cap. 5. de reform. Philipp. 2 : 21.

præsumant : quo plerumque fit, ut minus idonei, et rudes, ac ignari, et qui à suo Episcopo tamquam inhabiles et indigui rejecti fuerunt, ordinati, nec divina Officia peragere, nec ecclesiastica Sacramenta rectè valeant ministrare : Nemo Episcoporum, qui Titulares vocantur, etiam si in loco nullius diocesis, etiam exempto, aut aliquo monasterio cujusvis Ordinis resederint, aut moram traxerint, vigore cujusvis privilegii sibi de promovendo quoscumque ad se venientes pro tempore concessi, alterius subdium, etiam prætextu familiaritatis continuæ commensalitatæ suæ, absque sui proprii Prælati expresso consensu, aut litteris *a* dimissoriis, ad aliquos sacros aut minores Ordines, vel primam Tonsuram promoveri, seu ordinare valeat. Contrafaciens ab exercitio Pontificalium per annum; taliter verò promotus ab executione Ordinum sic susceptorum, donec suo Prælato visum fuerit, ipso jure sint suspensi.

CAPUT III.

Episcopus suos Clericos ab alio malè promotos non admittat ad officia celebranda, nisi prævio examine.

EPISCOPUS quoscumque *b* suos Clericos, præsertim in sacris constitutos, absque suo præcedenti examine, et commendatitiis litteris, quacumque auctoritate promotos, licet tamquam habiles ab eo à quo ordinati sunt, probatos, quos tamen ad divina officia celebranda, seu ecclesiastica Sacramenta ministranda minus idoneos et capaces repererit, à susceptorum Ordinum exercitio ad tempus, de quo ei videbitur, suspendere, et illis, ne in altari, aut aliquo Ordine ministrent, interdicare possit.

---

a Suprà Sess. 6. c. 5. de reform. et inf. Sess. 23. c. 3. 8. et 10. de reform. Conc. Nicæn. 1. c. 15. Conc. Aurelianen. 3. c. 13. Conc. 6. Maguntien. c. 14. c. 1. 21. q. 2. c. 1. cum seq. de temp. Ord. in 6. *b* Suprà cap. prox. et infrà Sess. 23. de reform. caput 8.

CAPUT IV.

Nullus Clericus eximatur à correctione Episcopi, etiam extra visitationem.

OMNES a ecclesiarum praelati, qui ad corrigendos subditorum excessus diligenter intendere debent, et à quibus nullus Clericus, per hujus sanctæ Synodi statuta, cujusvis privilegii prætextu, tutus censetur, quo minus juxta canonicas sanctiones visitari, puniri et corrigi possit; si in ecclesiis suis resederint, quoscumque sæculares Clericos, qualitercumque exemptos, qui alias suæ jurisdictioni subessent, de eorum excessibus, criminibus et delictis, quoties, et quandò opus fuerit, etiam extra visitationem, tamquam ad hoc Apostolicæ Sedis delegati, corrigendi et castigandi *b* facultatem habeant, quibuscumque exemptionibus, declarationibus, consuetudinibus, sententiis, juramentis, concordiiis, quæ tantum suos obligent auctores, ipsis Clericis, ac eorum consanguineis, capellanis, familiaribus, procuratoribus, et aliis quibuslibet, ipsorum exemptorum contemplantatione et intuitu minimè suffragantibus.

CAPUT V.

Conservatorum jurisdictio certis finibus concluditur.

INSUPER, cum nonnulli, qui sub prætextu, quòd super bonis, et rebus ac juribus suis diversæ eis injuriæ ac molestiæ inferantur, *c* certos judices per litteras Conservatorias deputari obtinent, qui illos à molestiis et injuriis hujusmodi taceantur ac defendant, et in possessione, seu quasi, bonorum, rerum ac jurium suorum manteneant, et conservent, nec super illis eos molestari permittant; ejusmodi litteras in plerisque contra concedentis mentem in reprobum sensum detorqueant: ideoquò nemini omnino, cujuscumque dignitatis et conditionis sit, etiam

a Suprà cap. 1. et Sess. 6. de reform. cap. 3. c. Irrefragabili. in princ. de off. Ordin. *b* Suprà Sess. 6. c. 4. de reform. et infrà Sess. 24. de reform. c. 1. c. 1. et c. ult. de off. deleg.

si Capitulum fuerit, *a* Conservatoriæ litteræ, cum quibuscumque clausulis aut decretis, quorumcumque judicium deputatione, quocumque etiam alio prætextu aut colore concessæ, suffragentur ad hoc, ut coram suo Episcopo, sive alio Superiore ordinario, in criminalibus et mixtis causis accusari, et conveniri, ac contra eum inquiri et procedi non possit: aut quo minus, si qua jura ei ex cessione competuerint, super illis liberè valeat apud judicem ordinarium conveniri. In civilibus etiam causis, si ipse actor extiterit, aliquem ei apud suos Conservatores judices in iudicium trahere minimè liceat. Quod si in iis causis, in quibus ipse reus fuerit, contigerit, ut electus ab eo Conservator ab actore suspectus esse dicatur; aut si qua inter ipsos judices, Conservatorem et Ordinarium, controversia super competentia jurisdictionis orta fuerit, nequaquam in causa procedatur, donec per arbitros in forma juris electos, super suspitione aut jurisdictionis competentia fuerit iudicatum. Familiaribus verò ejus qui hujusmodi litteris conservatoriis tueri se solent, nihil illæ prosint, præterquam duobus dumtaxat; si tamen illi propriis ejus sumptibus vixerint. Nemo etiam similium litterarum beneficio ultra quinquennium gaudere possit. Non liceat quoque Conservatoribus iudicibus ullum habere tribunal erectum. In causis verò mercedum, aut miserabilium personarum, hujus sancte Synodi super *b* hoc decretum in suo robore permaneat. Universitates autem generales, ac Collegia Doctorum, seu scholasticorum, et regularia loca, nec non hospitalia, actu hospitalitatem servantia, ac Universitatum, Collegiorum, locorum et hospitalium hujusmodi personarum in præsentî Canone minimè comprehensæ, sed exemptæ omnino sint, et esse intelligantur.

---

a Paulus V. Const. *Religiosorum*. 1607. Religiosos coram Superioribus vel Conservatoribus conveniendos esse declarat. *b* Suprà Sess. 7. c. 14. de reform.

CAPUT VI.

Pœna decernitur in Clericos, qui in Sacris constituti, aut beneficia possidentes, decenti sui ordinis veste non utuntur.

QUIA verò, *a* etsi habitus non facit monachum, oportet tamen Clericos *b* vestes proprio congruentes ordini semper deferre; ut per decentiam habitus extrinseci, motum honestatem intrinsecam ostendant. Tanta autem hodiè aliquorum inolevit temeritas, religionisque contemptus, ut propriam dignitatem et honorem clericalem parvi pendentes, *c* vestes etiam deferant publicè laicales, pedes in diversis ponentes, unum in divinis, alterum in carnalibus. Propterea omnes ecclesiasticæ personæ, quantumcumque exemptæ, quæ aut in sacris fuerint, aut dignitates, personatus, officia, aut beneficia qualiacumque ecclesiastica obtinuerint, si, postquam ab Episcopo suo, etiam per edictum publicum, moniti fuerint, honestum habitum clericalem, illorum ordini et dignitati congruentem, et juxta ipsius Episcopi ordinationem et mandatum non detulerint, per suspensionem ab ordinibus, ac officio, et beneficio, ac fructibus, redditibus, et proventibus ipsorum beneficiorum nec non, si semel correpti, denudò in hoc deliquerint, etiam per privationem officiorum et beneficiorum hujusmodi coerceri possint, et debeant: Constitutionem Clementis V. in Concilio Viennensi editam, *d* quæ incipit, Quoniam, innovando, et ampliando.

CAPUT VII.

Voluntarii homicidæ numquam, casuales quomodo ordinandi.

CUM etiam qui *e* per industriam occiderit proximum suum, et per insidias, ab altari avelli de-

a c. Porrectum. et c. Ex parte, de regul. *b* Conc. 1. Matisconen. c. 5. c. ult. 41. Dist. Vide constir. Sixti V. *Cum sacro-sanctam, et Pastoralis*, 1589. *c* 21. q. 4. per totam. Cont. Constantien. ult. Sess. 43. de vit. et hon. cler. *d* Vide infra 21. *e* Exod. 21 : 14. c. 1. de homic.

beat; qui suâ voluntate *a* homicidium perpetraverit, *b* etiam si crimen id nec ordine judiciario probatum, nec aliâ ratione publicè, sed occultum fuerit, nullo tempore ad sacros Ordines promoveri possit, nec illi aliqua ecclesiastica beneficia, etiam si curam non habeant animarum, conferri liceat; sed omni Ordine, ac beneficio et officio ecclesiastico perpetuò careat: si verò homicidium non ex proposito, sed *c* casu, vel vim vi repellendo, ut quis se à morte defenderet, fuisse commissum narretur; quam ob causam etiam ad sacrorum Ordinum, et altaris ministerium, et beneficia quæcumque, ac dignitates, jure quodammodò dispensatio debeat; committatur loci Ordinario, aut ex causa Metropolitano, seu viciniori Episcopo, qui non nisi causâ cognitâ, et probatis precibus, ac narratis, nec aliter, dispensare possit.

CAPUT VIII.

Nulli alienos Clericos ex privilegio punire liceat.

PRÆTEREA, *d* quia nonnulli, quorum etiam aliqui veri sunt pastores, ac proprias oves habent, alienis etiam ovibus præesse quærent, et ita alienis subditis quandoque intendunt, ut suorum curam negligant; quæcumque, etiam Episcopali præditus dignitate, qui alienos subditos puniendi privilegium habuerit, contra Clericos *e* sibi non subditos, præsertim in sacris constitutos, quorumcumque etiam atrocium criminum reos, nisi cum proprii ipsorum Clericorum Episcopi, si apud ecclesiam resederit, aut personæ ab ipso Episcopo deputandæ interventu nequaquam procedere debeat: alias processus, et inde secuta quæcumque viribus omninò careant.

---

a Extendit illud ad abortum procurantes Bulla Sixti V. *Effrenatam*, 1588. quam ad fœtum animatum restrinxit Gregorius XIV. per Bullam *Sedes Apostolica* 1591. *b* c. Inquisitionis de accus. et c. Cùm non ab homine, de jud. c. c. Studeat. 50. Dixt. et. c. Significasti, de homic. *d* Sup. c. 2. et Sess. 6. cap. ult. de reform. *e* Conc. Moguntin. sub Arnulpho Imperatore. c. 14. et 15.

CAPUT IX.

Beneficia unius diœcesis nullo prættextu uniantur beneficiis alterius.

ET, quia jure optimo, *a* distinctæ fuerunt diœceses, et parochiæ, ac unicuique gregi proprii attributi Pastores, et inferiorum ecclesiarum Rectores, qui, suarum quisque ovium curam habeant, ut ordo ecclesiasticus non confundatur, aut una et eadem ecclesia duarum quodammodo diœcesum fiat, non sine gravi eorum incommodo qui illi subditi fuerint: beneficium unius diœcesis, etiam si parochiales ecclesiæ, vicariæ perpetuæ, aut simplicia beneficia, seu præstimonialia, aut præstimonialia portiones fuerint, etiam ratione augendi cultum divinum, aut numerum beneficiatorum, aut alia quacumque de causa, alterius diœcesis beneficio, aut monasterio, seu collegio, vel loco etiam pio perpetuo *b* non uniantur: decretum hujus sanctæ Synodi super hujusmodi unionibus in hoc declarando.

CAPUT X.

Regularia beneficia Regularibus conferantur.

REGULARIA *c* beneficia, in titulum Regularibus professis provideri consueti, cum per obitum, aut resignationem, vel alias illa in titulum obtinentis vacare contigerit, religiosis tantum illius ordinis, vel illis qui habitum omnino suscipere et professionem emittere teneantur, et non aliis, *d* ne vestem lino lanæque contextam induant, conferantur.

---

c A Dyonisio Papa in Can. Ecclesias. 13. q. 1. c. Pastoralis de his quæ fiunt à Præl. Conc. 1. Constantinop. cap. 2. infr. Sess. 24. de reform. c. 13. in fin. et c. 17. *b* Sup. Sess. 7. cap. 6. et 7. et infr. Sess. 24. de reform. cap. 12. et 15. c. c. Cum de beneficio de præb. in 6. et infr. Sess. ult. c. 21. circa med. de regul. et mon. *d* Deut. 21 : 2. 11. c. Cum causam de elect. et c. Quidam de apost. c. In nova. 16. q. 7.

Translati ad alium ordinem in claustro sub obedientia manent, et beneficiorum secularium incapaces existant.

QUIA verò Regulares, *a* de uno ad alium ordinem translati, facile à suo superiore licentiam standi extra monasterium obtinere solent, ex quo vagandi et apostatandi occasio tribuitur; *b* nemo, cujuscunque ordinis Prelatus, vel Superior, vigore cujusvis facultatis, aliquem ad habitum et professionem admittere possit, nisi ut in ordine ipso, ad quem transfertur, sub sui Superioris obedientia in claustro perpetuò maneat; ac taliter translatus, etiam si Canonico Regularium fuerit, ad beneficia secularia, etiam curata, omninò incapax existat.

CAPUT XII.

Nemo nisi ex fundatione, vel dotatione jus Patronatus obtineat.

NEMO, etiam cujusvis *c* dignitatis ecclesiastica, vel secularis, quacumque ratione, nisi ecclesiam, beneficium, aut capellam de novo fundaverit et construxerit; seu jam erectam, quæ tamen sine sufficienti dote fuerit, de suis propriis et patrimonialibus bonis competenter dotaverit: *d* jus patronatus impetrare, aut obtinere possit, aut debeat. In casu autem fundationis, aut dotationis, hujusmodi institutio Episcopo, et non alteri inferiori reservetur.

CAPUT XIII.

Præsentatio stat Ordinario, aliàs institutio sit nulla.

NON liceat præterea *e* patrono cujusvis privilegii prætextu aliquem ad beneficia sui-juris patrona-

a Additio ad c. 27. Conc. Agathensis. *b* Indulta et privilegia huic cap. adversantia antiquat Pius V. Cons. *Quacumque*. 1569. *c* Sess. 25. c. 9. de reform. *d* c. Placitum cum seq. 16. q. 7. et c. Nobis, de jure patro. et infra Sess. ult. c. 9. de refor. in prin. *e* Infra Sess. 25. de refor. cap. 9. c. Illud. et c. Relatum de jure patro. Conc. Maguntien. temp. Arnulphi. cap. 4. Conc. Salégustadiense. c. 13.

tūt, nisi Episcopo loci ordinario, ad quem provisio, seu institutio ipsius beneficii, cessante privilegio, jure perlineret, quoquo modo presentare; alias presentatio, ac institutio, forsitan secute, nullæ sint, et esse intelligantur.

C A P U T X I V.

Tractandum deinceps de Missa, Ordine, et Reformatione.

DECLARAT præterea sancta Synodus, in futura Sessione, quam ad xxv. diem Jan. subsequæntis anni M. D. LII. habendam esse jam decrevit, unâ cum sacrificio Missæ agendum, et tractandum etiam esse de Sacramento Ordinis, et proseguendam esse materiam reformationis.

S E S S I O X V,

QUÆ EST QUINTA

SUB JULIO III. PONT. MAX.

CELEBRATA

DIE XXV JANUAR. M. D. LII.

Decretum prorogationis Sessionis.

CUM ex eo, quod proximis Sessionibus decretum fuit, sancta hæc et universalis Synodus per hos dies accuratissimè diligentissimèque tractaverit ea quæ ad sanctissimum Missæ sacrificium, et ad Sacramentum Ordinis spectant, ut hodiernâ Sessione, quemadmodum Spiritus sanctus suggestisset, decreta de his rebus et quatuor præterea articulos ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum pertinentes, in hanc tandem Sessionem dilatos publicaret: atque interim affuturos esse putaverit ad hoc sacro-sanctum Concilium eos, qui Protestantes se vocant; quorum causa eorum publicationem articulorum distulerat, et ut liberè, ac sine cunctatione ullâ huc venirent, fidem eis publicam, sive a salvum conductum concesserat: tamen, cum illi nondam venerint; et eorum nomine supplicatum huic sanctæ Synodo fuerit, ut publicatio,

quæ hodierno die faciendâ fuerat, in sequentem Sessionem differatur, certâ spe allatâ, affuturos eos esse omninò multò ante illam Sessionem, salvo conductu amplioris formæ interim accepto: eadem sancta Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, iisdem Legato et Nuntiis præsentibus, nihil magis optans, quàm ex præstantissima natione Germanica omnes de religione dissensiones et schismata tollere, ac ejus ænietati, paci otioque consulere: parata, ipsos, si venerint, et humaniter excipere, et benignè audire; confidensque eos non fidei Catholicæ pertinaciter oppugnandæ, sed veritatis cognoscendæ studio esse venturos, et, ut Evangelicæ veritatis studiosos decet, sanctæ matris Ecclesiæ decretis ac disciplinæ ad extremum esse acquieturos; sequentem Sessionem ad edenda et publicanda ea quæ supra commemorata sunt, in diem festum sancti Josephi, qui erit die XIX mensis Martii, distulit; ut satis illi temporis et spatii habeant, non solum ad veniendam, verùm etiam ad ea quæ voluerint, antequàm is dies veniat, proponenda. Quibus ut omnem cunctandi diutiùs causam adimat, fidem publicam, sive saluum conductum, ejus, qui recitabitur, tenoris et sententiæ, libenter dat, et concedit. Intereà verò de Matrimonii Sacramento agendum, et de eo, præter superiorum decretorum publicationem deserviendum esse, eadem Sessione statuit, et decernit, et prosequendam esse materiam reformationis.

SALVUS CONDUCTUS

DATUS PROTESTANTIBUS.

SACRO-SANCTA œcumenica et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, præsentibus in ea eisdem sanctæ Sedis Apostolicæ Legato, et Nuntiis, inherendo salvo conductu in penultima Sessione dato: et illum juxta tenorem infrascriptum ampliando, Universis fidem facit, quod omnibus et singulis Sacerdotibus, Electoribus, Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, Militaribus, Popularibus, et aliis quibuscumque viris, cujuscumque status, et

conditionis, aut qualitatis existant, Germanicæ provincie, et nationis, civitatibus, et aliis locis ejusdem, et omnibus aliis ecclesiasticis, et sæcularibus, præsertim Augustanæ Confessionis, personis, qui, aut quæ, unà cum ipsis ad hoc generale Tridentinum Concilium venient, aut mittentur, ac profectori sunt, aut hucusque venerunt, quocumque nomine censeantur, aut valeant nuncupari, tenore præsentium publicam fidem, et plenissimam verissimamque securitatem, quam saluum conductum appellant, liberè ad hanc civitatem Tridentinam veniendi, ibidemque manendi, standi, morandi, proponendi, loquendi, unà cum ipsa Synodo, de quibuscumque negotiis, tractandi, examinandi, discutiendi, et omnia quæcumque ipsis libuerit, ac articulos quoslibet tam scripto, quam verbo liberè offerendi, propalandi, eosque Scripturis sacris, et beatorum Patrum verbis, sententiis, et rationibus declarandi, astruendi, et persuadendi, et si opus fuerit, etiam ad objecta Concilii generalis respondendi, et cum iis qui à Concilio delecti fuerint, disputandi Christianè, aut charitativè, absque omni impedimento conferendi, opprobriis, convitiis, ac contumeliis penitus semotis: et signanter, quòd causæ controversæ, a secundum sacram Scripturam, et Apostolorum traditiones, probata Concilia, Catholicæ Ecclesie consensum, et sanctorum Patrum auctoritates in prædicto Concilio Tridentino tractentur: illo etiam addito, ut religionis prætextu aut delictorum circa eam commissorum aut committendorum minime puniantur, impartitur, ac omnino concedit: sic etiam, ut propter illorum præsentiam, neque in itinere, aut quocumque locorum eundo, manendo, aut redeundo, nec in ipsa civitate Tridentina à divinis officiis quovismodò cesset. Et ut his peractis, vel non peractis quocumque ipsis libuerit aut majorum suorum mandatis et assensu ad propria reverti, optabunt, aut aliquis eorum optabit; mox absque ulla retinentia, et occasione, aut mora, salvis rebus eorum, et suorum pa-

a Suprà Sess. 5. in prin.

riter honore, et personis vice versâ, possint juxta beneplacitum liberè et securè redire, de scientiâ tamen ab eadem Synodo deputandorum; ut tunc opportunè eorum securitati, absque dolo et fraude provideatur. Vult etiâ sancta Synodus in hac publica fide, salvoque conductu, omnes quascomque clausulas includi, ac contineri, ac pro inclusis haberi, quæ pro plena, efficaci, et sufficienti securitate, in eundo, stando, et redeundo, necessarie et opportune fuerint. Illud etiâ ad majorem securitatem, et pacis ac conciliationis bonum, exprimens, quòd si quispiam, aut illorum aliqui, sive in itinere, Tridentum veniendo, sive ibidem morando, aut redeundo, aliquod enorme, quod absit, egerint, aut commiserint, quo posset hujus fidei publicæ, et assecurationis beneficium, eis concessum, annullari, aut cassari: vult et concedit, ut in hujusmodi facinore deprehensi, ab ipsis dantaxat, et non ab aliis, condignâ animadversione, eum emenda sufficienti, per partem ipsius Synodi meritò approbanda, et laudanda, mox puniantur; illorum assecurationis forma, conditionibus et modis omninò manentibus illibatis. Pariformiter etiâ vult, ut si quisquam, vel aliqui ex ipsa Synodo, sive in itinere, aut manendo, aut redeundo aliquid enorme, quod absit, egerint, aut commiserint, quo posset hujus fidei publicæ et assecurationis beneficium violari, aut quoquo modo tolli, in hujusmodi facinore deprehensi, ab ipsa Synodo dantaxat, et non ab aliis, condignâ animadversione, et emenda sufficienti, per partem Dominorum Germanorum Augustanæ confessionis, tum hæc presentium, meritò laudanda, et approbanda, mox puniantur, presenti assecurationis formâ, conditionibus et modis omninò manentibus illibatis. Vult præterea ipsa Synodus, quòd liceat ipsis Ambasciatoribus, omnibus, et singulis, toties quotiescumque opportunum fuerit, seu necessariam, ad urbem capiendam exire de civitate Tridentina, et reverti ad eandem, necnon nuntium, vel nuntios suos ad quæcumque loca pro suis necessariis negotiis ordinandis liberè mittere, seu destinare, ac ipsos missos, seu destinatos, seu missum, et destinatum

inscipere toties, quoties eis videbitur expedire, ita quòd aliqui, vel aliquis, per disputandos Concilii societur, qui eorum securitati provideant, vel provideat. Qui quidem salvus conductus, et securitas, stare ac durare debeat, à tempore et per tempus, quo in ipsius Synodi, et suorum tuitionis curam ipsos suscipi contigerit, et usque ad Tridentum perducì, ac toto tempore mansionis eorum ibidem, et rursùm, post sufficientem audientiam habitam spatio viginù dierum premissò cùm ipsi petierint, aut Concilium, habità hujusmodi audientia, ipsis recessum indixerit, à Tridento usque in quem quisque elegerit sibi locum tutum, Deo favente, restituet, dolo et fraude prorsus exclusis. Quæ quidem omnia pro universis et singulis Christi fidelibus, pro omnibus Principibus, tam ecclesiasticis, quàm secularibus quibuscumque, atque omnibus aliis ecclesiasticis et secularibus personis, cujuscumque status et conditionis existant, aut quocumque nomine censeantor, inviolabiliter observanda esse promittit, et bonà fide spondet.

Insuper, omni fraude et dolo exclusis, verà et bonà fide promittit, ipsam Synodum nullam vel manifestè, vel occultè occasionem quæsituram; aut aliquà auctoritate, potentia, jure, vel statuto, privilegio legum, vel canonum, aut quorumcumque Conciliorum, præsertim à Constantiensis, et Senensis, quæcumque formà verborum expressà, in aliquod hujus fidei publicæ, et plenissimæ assecurationis, ac publicæ et libere audientie, ipsis per ipsam Synodum concessæ, præjudicium quovis modo usuram, aut quemquam uti permissuram: quibus in hac parte pro hac vice derogat. Quòd si sancta Synodus, aut aliquis ex ea, vel suis, cujuscumque conditionis, vel status, aut præminentie existens, præscriptæ assecurationis et salvi conductus formam et modum in quocumque puncto vel clausula violaverit: (quod tamen avertere dignetur Omnipotens;) et sufficiens emenda non fuerit mox subsecuta, et ipsorum arbi-

---

a Conc. Constant. Sess. 19. in cap. Quod non obstantibus salvis conductibus.

erio meritò approbanda , et laudanda ; habeant ipsam Synodum et habere poterunt , incidisse in omnes pœnas , quas jure divino et humano , aut consuetudine , hujusmodi salvorum conductuum violatores incurrere possunt , absque omni excusatione , aut quavis in hac parte contradictione.

SESSIO XVI,

QUÆ EST SEXTA ET ULTIMA

SUB JULIO III. PONT. MAX.
CELEBRATA

DIE XXVIII. APRIL. M. D. LII.

Decretum suspensionis Concilii.

SACRO-SANCTA œcumenica et generalis Tridentina Synodus , in Spiritu sancto legitimè congregata , præsidentibus in ea Reverendissimis Dominis , Sebastiano , Archiepiscopo Sipontino , et Aloysio , Episcopo Veronensi , Apostolicis Nuntiis , tam eorum proprio , quàm Reverendissimi et Illustrissimi Domini Marcelli , tit. S. Marcelli sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis , Crescentii , Legati , ob adversam ejus gravissimam valetudinem absentis , nomine , non dubitat Christianis omnibus patere , hoc Concilium œcumenicum Tridentinum primò à Paulo sel. rec. convocatum et collectum fuisse ; deindè à sanctissimo Domino nostro Julio III. , efflagitante Carolo Quinto , Augustissimo Imperatore , ea præcipuè de causa fuisse restitutum , ut religionem in multis orbis partibus , et præsertim in Germania , in diversas opiniones miserabiliter distractam , in statum pristinum revocaret ; abusus et mores Christianorum corruptissimos emendaret : cùmque ad hoc agendum quàm plurimi Patres , nulla laborum suorum , periculorumque habitâ ratione , à diversis regionibus alacriter confluisissent ; resque strenuè , magno fidelium concursu , feliciterque procederet , ac spes esset non levis , illos Germanos , qui eas novitates excitant , in Concilium venturos , et sic animatos , ut veris Ecclesiæ rationibus unanimiter acquiescerent ; lux denique quædam rebus affulsisse

videretur; caputque attollere inciperet profligata antea, et afflicta Respublica Christiana, ii repente tumultus, ea bella hostis generis humani versutiâ exarserunt, ut Concilium velut hæere, ac suum cursum interrompere satis incommodè cogeretur, spesque omnis ulterioris progressus hoc in tempore tolleretur; tantùmque aberat ut sancta Synodus Christianorum malis et incommodis mederetur, ut multorum mentes, præter sui animi sententiam, irritaret potius quam placaret. Cum igitur ipsa sancta Synodus, omnia, et præcipuè Germaniam, armis ardere, et discordiis, videret, omnes ferè Episcopos Germanos, præsertim Principes, Electores, suis consultum ecclesiis, è Concilio abiisse; decrevit tantæ necessitati non reluctari, et ad meliora tempora rejicere: ut Patres, quod eis nunc agere non licet, suis oïibus prospectum ad suas ecclesias regredi valerent; ne diutius utrobique inutiles otio conerantur. Atque ita, quoniam sic temporum conditio tulit, hujus œcumenici Concilii Tridentini progressum per biennium suspendendam fore decrevit, prout præsentis decreto suspendit; eâ tamen lege, ut si citius pacata res sit, ac tranquillitas pristina revertatur, quod sperat Dei Optimi Maximi beneficio non longo fore spatio futurum, ipsius Concilii progressus eodemmet tempore suam vim, firmitatemque vigoremque habere censeatur. Sin autem, quod Deus avertat, peracto biennio prædicta legitima impedimenta non fuerint submota, cum primùm cessaverint, talis suspensio eo ipso sublata esse intelligatur, ac suus vigor, et robur Concilio sit restitutum, et esse intelligatur, sine alia nova Concilii convocatione, accedente ad hoc decretum consensu et auctoritate Sanctitatis suæ, et sanctæ Sedis Apostolicæ.

Interea tamen eadem sancta Synodus exhortatur omnes Principes Christianos, et omnes Prælatos, ut observent, et respectivè quatenus ad eos spectat, observare faciant in suis regnis, dominiis, et ecclesiis omnia, et singula, quæ per hoc sacrum œcumenicum Concilium fuerunt hætenus statuta, et decreta.

BULLA CELEBRATIONIS
CONCILII TRIDENTINI,
SUB PIO IV. PONT. MAX.

PIUS Episcopus, *servus servorum Dei*, ad perpetuam rei memoriam.

Ad Ecclesiae regimen, licet tanto oneri impares, solà Dei dignatione vocati statim circumferentes mentis oculos per omnes Reipublicae Christianae partes, eernentesque non sine magno horrore, quam longè latèque pestis haeresum et schismatis pervasisset, et quantà Christiani populi mores correctione indigerent; in eam curam et cogitationem, pro suscepti muneris officio, incumbere coepimus, quemadmodum ipsas haereses extirpare, tantumque et tam perniciosum schisma tollere, moresque adeò corruptos et depravatos emendare possemus. Cum autem intelligeremus, ad hæc sananda mala aptissimum esse remedium, quod sancta hæc Sedes adhibere consuevisset, oecumenici generalisque Concilii, ejus congregandi, et Deo juvante, celebrandi consilium cepimus. Indictum illud quidem antea fuit à fel. rec. Paulo III. et ejus successore Jul. prædecess. nostris; sed variis de causis sæpius impeditum, et interpellatum, perfici non potuit. Siquidem Paulus, *a* cum id primò in urbem Mantuam, deindè Vincentiam indixisset: quasdam ob causas, in litteris ejus expressas, id primò suspendit, postea Tridentum transtulit: deindè cum quibusdam de causis ibi quoque ejus celebrandi tempus dilatum fuisset, tandem suspensione sublata, in eadem civitate Tridentina inchoatum fuit. Verùm Sessionibus aliquot habitis, et nonnullis decretis factis, ipsam se postea Concilium, aliquibus de causis, accedente etiam Sedis Apostolicæ auctoritate, *b* Bononiam transtulit. Julius autem qui ei successit, in eandem civitatem Tridentinam id revocavit. Quo quidem tempore facta alia quædam decreta sunt; *c* sed cum novi in propinquis Germaniæ locis tumultus

a Suprà in prima Bulla. *b* Suprà Sess. 2. *c* Sess. 11. cum seq.

excitati fuissent; et bellum in Italia et Gallia gravissimum exarsisset; rursus Concilium suspensum et dilatum fuit, adnitente nimirum humani generis hoste, aliasque ex aliis difficultates et impedimenta obijciente, ut tantum Ecclesie commodum, quod propriis auferre non poterat, saltem quam diutissime retardaret. Quantopere verò interea aucta fuerint, et multiplicata, ac propagata haereses, quantopere schisma creverit, sine maximo animi dolore nec meminisse possumus, nec referre. Sed tandem pius et misericors Dominus *a* qui numquam ita irascitur, ut misericordiae obliviscatur, Regibus et Principibus Christianis pacem et unanimam donare dignatus est. Quam nos occasione oblata, maximam in spem venimus, ipsius misericordiam freti, fore, ut his tantis quoque Ecclesiae malis eadem Concilii via finis imponatur. Nos itaque ad schisma, haeresesque tollendas, ad corrigendos et reformandos mores, ad pacem inter Christianos Principes conservandam, celebrationem ejus non esse duximus diutius differendam. Habita igitur cum venerabilibus fratribus nostris S. Romanae Ecclesiae Cardinalibus, deliberatione maturata, factis etiam consilii nostri certioribus clarissimis in Christo filiis nostris, Ferdinando Romanorum Imperatore electo, et aliis Regibus, atque Principibus quos quidem, sicut de eorum summa pietate et sapientia nobis pollicebamur, paratissimos ad ipsius Concilii celebrationem adjuvandam invenimus, ad Dei omnipotentis laudem, honorem, et gloriam, atque universalis Ecclesiae utilitatem, de eorundem fratrum nostrorum consilio et assensu sacrum oecumenicum et generale Concilium, ex auctoritate ejusdem Dei, et beatorum Petri et Pauli Apostolorum, quam nos quoque *b* in terris fungimur, freti et subnixi, in civitate Tridentina ad sacratissimum diem Resurrectionis Dominicae proximè futu-

---

a Habac. 3 : 2. *b* Matth. 16 : 19. *c* Quanto de transl. Episc. c. un. ut eccl. benef. c. Ad Apostolicæ. † Pen. de re. jud. in 6. c. 1. de hom. cod. Pelagius. 2. in 1. Epist. circa prin.

rum indicimus, et ibi celebrandum, sublata suspensione quæcumque, statuimus, atque decernimus. Quocirca venerabiles fratres nostros omnibus ex locis, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, et dilectos filios Abbates; ceterosque quibus in Concilio generali sedere, et sententiam dicere, jure communi, vel ex privilegio, vel ex antiqua consuetudine, licet vehementer in Domino hortamur, et monemus, atque etiam districtè præcipiendo mandamus, in virtute sanctæ obedientiæ, in vi quoque juramenti quod præstiterant, et sub pœnis, quas in eos qui ad Concilia generalia convenire neglexerint a sacris sciunt esse Canonibus constitutas, ut ad Concilium ibi celebrandum conveniant intra eam diem, nisi fortè impedimento fuerint legitimo præditi: quod tamen impedimentum per legitimòs procuratores Synodò probare debebunt. Monemus præterea omnes, et singulos, quorum interest, interesseve poterit, ut in Concilio adesse ne negligant. Charissimos verò in Christo filios nostros, Romanorum Imperatorem electum, ceterosque Reges, et principes quos optandum sanè esset Concilio interesse posse, hortamur et rogamus, ut, si ipsi Concilio interesse non potuerint, ut Oratores suos prudentes, graves, et pios viros, utique mittant, qui ipsorum nomine illi intersint, curentque diligenter pro sua pietate, ut ex eorum regnis atque dominiis Prælati sine recusatione ac mora, tam necessario tempore, Deo et Ecclesiæ officium suum præstent eosdem etiam curaturos esse minimè dubitantes, ut per ipsorum regna et dominia tutum ac liberum iter Prælati eorumque familiaribus, comitibus, et aliis omnibus ad Concilium euntibus, et ab illo redeuntibus pateat, benignèque ac comiter omnibus in locis recipiantur, atque tractentur; sicut quod ad nos attinet, ipsi quoque curabimus; qui nihil omninò prætermittere decrevimus, quod ad tam pium et salutare opus perficiendum, à nobis in hoc loco constitutis, præstari possit; nihil,

a Conc. Cathag. 3. c. 43. infra Sess. 24. cap. 2. in fin. de reformatione.

ut Dens scit, quærentes aliud, nihil propositum habentes in hoc Concilio celebrando, nisi honorem ipsius Dei, dispersarum ovium reductionem, ac salutem et perpetuam Christianæ Reipublicæ tranquillitatem ac quietem, ut verò hæc litteræ, et quæ in eis continentur, ad omnium quorum oportet notitiam perveniant, nec quisquam eâ excusatione uti possit quòd illa ignoraverit, præsertim cum non ad omnes, quos de his litteris certiores fieri oporteret, tutus forsitan pateat aditus; volumus, et mandamus, ut in Basilica Vaticana Principis Apostolorum, et in ecclesia Lateranensi tunc, cum in eis populus, ut Missarum solemnibus intersit, congregari solet, palam clarâ voce à Curia nostræ cursoribus, seu notariis aliquibus publicis recitentur; et postquam recitata fuerint, ad valvas earum ecclesiarum, itemque Cancellariæ Apostolicæ, et in loco solito Campi Floræ affligantur; ibique, quo legi, et omnibus innotescere possint, aliquandiu relinquuntur; cum autem inde amovebuntur, earum exempla in eisdem locis affixa remaneant. Nos enim per recitationem hanc, publicationem, et affixionem, omnes, et singulos, qui his litteris comprehenduntur, post duos menses à die publicationis et affixionis earum, volumus perindè adstrictos et obligatos esse, ac si ipsismet illæ coràm editæ et lectæ fuissent. Transsumptis quoque earum, quæ manu publici alicujus notarii scripta, subscriptave, et sigillo, et subscriptione alicujus personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ, munita fuerint, ut sine dubitatione ulla fides habeatur, mandamus, atque decernimus. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ indictionis, statuti, decreti, præcepti, admonitionis et adhortationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ M. D. LXIII. Kal. Decemb, Pontificatus nostri anno primo.

Antonius Floribellus.

Barengus.

SACRO-SANCTI ŒCUMENICI
ET GENERALIS
CONCILII TRIDENTINI,
SESSIO XVII,
QUÆ EST PRIMA
SUB PIO IV. PONT. MAX.
CELEBRATA

DIE XVIII. JANUAR. M. D. LXII.

Decretum de celebrando Concilio.

PLACET-NE vobis, ad laudem et gloriam sanctæ et individuæ Trinitatis, Patris, et Filii, et Spiritûs sancti, ad incrementum et exaltationem fidei, et religionis Christianæ, sacrum œcumenicum et generale Concilium Tridentinum, in Spiritu sancto legitime congregatum, ab hodierno die, qui est XVIII. mensis Jan. anni à Nativitate Domini M. D. LXII. Cathedra Romanæ B. Petri Apostolorum Principis, consecrato, sublata quacumque suspensione, juxta formam et tenorem litterarum Sanctissimi Domini nostri Pii IV. Pont. Max. celebrari, a et in eo ea, debito servato ordine, tractari, quæ proponentibus Legatis, ac presidentibus, ad horum temporum levandas calamitates, sedandas de religionis controversias, coercendas linguas dolosas, depravatorum morum abusus corrigendos, Ecclesiæ veram atque Christianam pacem conciliandam apta et idonea ipsi sanctæ Synodo videbantur? *Responderunt, PLACET.*

Indictio futuræ Sessionis.

Placet-ne vobis, proximam futuram Sessionem habendam et celebrandam esse feriâ quintâ post secundam Dominicam Quadragesimæ, quæ erit die XXVI. mensis Februarii? *Responderunt, Placet.*

---

a Infra Sess. 24. et 25. cap. 21. de reformatione.

S E S S I O X V I I I ,
QUÆ EST SECUNDA
SUB PIO IV. PONT. MAX.
C E L E B R A T A

DIE XXVI FEBRUARII M. D. LXII.

Decretum de librorum delectu, et omnibus ad Concilium fide publica invitandis.

SACRO-SANCTA œcumenica et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, presidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, non humanis quidem viribus consisa, sed Domini nostri Jesu Christi, a qui os et sapientiam Ecclesiæ suæ daturum se promisit, ope et auxilio freta, illud præcipuè cogitat, ut Catholicæ fidei doctrinam, multorum inter se dissidentium opinionibus, pluribus locis inquinatam, et obscuratam, in suam puritatem et splendorem aliquando restituat, et mores, qui à veteri instituto dellexerunt, ad meliorem vite rationem revocet, corque *b* patrum ad filios, et cor filiorum ad patres convertat. *c* Cum itaque omnium primùm animadverterit, hoc tempore, suspectorum ac perniciosorum librorum, quibus doctrina impura continetur, et longè latèque diffunditur, numerum nimis ex crevisse; quod quidem in causa fuit, ut multæ censuræ in variis provinciis, et præsertim in alma urbe Roma, pro quodam zelo editæ fuerint; neque tamen locè tam magno ac pernicioso morbo salutarem ullam profuisse medicinam; *d* censuit, ut delecti ad hanc disquisitionem Patres de censuris, librisque, quid facto opus esset, diligenter considerarent, atque etiam ad eandem sanctam Synodum suo tempore referrent: quò facilis ipsa possit varias et peregrinas doctrinas tanquam *e* zizania, à Christianæ veritatis tritico separare, deque his commodiùs deliberare, et statuere, quæ ad ser-

---

a Lucæ 21 : 15. *b* Lucæ 1 : 17. *c* *Infra* Sess. ult. circa in fin. 25. q. 2. *d* *Infra* Sess. 25. in fin. *e* Matth. 12 : 30. *c.* *Ità nos.* in fin. 25. q. 2.

pulum ex complurium animis eximendum, et tollendas multarum quærelarum causas, magis opportuna videbuntur. Hæc autem omnia ad notitiam quorumcumque deducta esse vult: prout etiam præseni decreto deducit: ut si quis ad se pertinere aliquo modo putaverit, quæ vel de hoc librorum et censurarum negotio, vel de aliis, quæ in hoc generali Concilio tractanda prædixit, non dubitet à sancta Synodo se benignè auditum iri.

Quoniam verò eadem sancta Synodus ex corde optat, Denique enixè rogat a quæ ad pacem sunt Ecclesiæ, ut in univèrsi communem matrem in terris agnoscentes, quæ, *b* quos peperit, oblivisci non potest, unanimes, *c* uno ore glorificemus Deum, et Patrem Domini nostri Jesu Christi per viscera misericordiæ ejusdem Dei et Domini nostri, omnes, qui nobiscum communionem non habent, ad concordiam et reconciliationem, et ut ad hanc sanctam Synodum veniant, invitat atque hortatur: utque charitatem, *d* quod est vinculum perfectionis, amplectantur, pacemque Christi exultantem in cordibus suis, præ se ferant, in quam vocati sunt, in uno corpore. Hanc ergò non humanam, sed Spiritûs sancti vocem audientes, *e* ne obdurent corda sua, sed in suo sensu non *f* ambulantes, neque sibi *g* placentes, ad tam piam et salutarem matris suæ admonitionem excitentur, et convertantur. Omnibus enim charitatis officiiis sancta Synodus eos ut invitât, ita complectetur.

Insuper eadem sancta Synodus decrevit, fidem publicam in congregatione generali concedi posse, et eandem vim habituram, ejusdemque roboris et momenti futuram, ac si in publica Sessione data et decreta fuisset.

Indictio futuræ Sessionis.

Eadem sacro-sancta Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsentibus in ea

a Psal. 121 : 6. *b* Isa. 49 : 15. *c* Rom. 15 : 6. *d* Coloss. 3 : 14. *e* Psal. 94 : 8. et Heb. 3 : 8. 4 : 7. *f* Ephes. 4 : 17. *g* Rom. 15 : 1.

eisdem Apostolicæ Sedis Legatis statuit, et decernit, proximam futuram Sessionem habendam et celebrandam esse feriâ quintâ post sacratissimum festum Ascensionis Domini, quæ erit die XIV. mensis Maii.

SALVUS CONDUCTUS
CONCESSUS
GERMANICÆ NATIONI

*In Congregatione generali die IV Martii
M. D. LVII.*

Hic salvus conductus, exceptâ extensione ad alias nationes, habetur suprâ Sess. 15.

SACRO-SANCTA œcumenica et generalis Tridentinæ Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, presidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, Universis fidem facit, quod omnibus et singulis Sacerdotibus, Electoribus, Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, Militaribus, Popularibus, et aliis quibuscumque viris, cujuscumque statûs, et conditionis, aut qualitatis existant, Germanicæ provinciæ, et nationis, civitatibus, ac aliis locis ejusdem, et omnibus aliis œclesiasticis, et secularibus, præsertim Augustanæ confessionis, personis, qui, aut quæ, unâ cum ipsis ad hoc generale Tridentinum Concilium venient, aut mittentur, ac profecturi sunt, aut libereque venerunt, quocumque nomine censeantur, aut valeant nuncupari, tenore præsentium publicam fidem, et plenissimam verissimamque securitatem, quam salvum conductum appellant, liberè ad hanc civitatem Tridentinam veniendi, ibidemque manendi, standi, morandi, proponendi, loquendi, unâ cum ipsa Synodo, de quibuscumque negotiis, tractandi, examinandi, discutiendi, et omnia quæcumque ipsis libuerit, ac articulos, quoslibet tam scripto, quam verbo liberè offerendi, propalandi, eosque Scripturis sacris, et beatorum Patrum verbis, sententiis, et rationibus declarandi, astruendi, et persuadendi, et si opus fuerit, etiam ad objecta Concilii generalis respondendi, et cum iis qui à Concilio delecti

fuerint, disputandi, Christianè, aut charitatiuè, absque omni impedimento conferendi, opprobriis, contumeliis, ac contumeliis penitus semotis: et signoanter, quòd causæ controversæ, a secundùm sacram Scripturam, et Apostolorum traditiones, probata Concilia, Catholice Ecclesiæ consensum, et sanctorum Patrum auctoritates in prædicto Concilio Tridentino tractentur: illo etiam addito, ut religionis prætextu aut delictorum circa eam commissorum aut committendorum minimè puniantur, impartitur, ac omninò concedit: sic etiam, ut propter illorum præsentiam, neque in itinere, aut quocumque locorum eundo, manendo, aut redeundo, nec in ipsa civitate Tridentina à divinis officiis quovis modo cessetur. Et ut his peractis, vel non peractis quomodocumque ipsis libuerit aut majorum suorum mandato et assensu ad propria reverti, optabunt, aut aliqui eorum optabit; mox absque ulla retinentia, et occasione, aut mora, salvis rebus eorum, et suorum pariter honore, et personis vice versà, possint juxta beneplacitum liberè et securè redire, de scientia tamen ab eadem Synodo deputandorum; ut tunc opportunè eorum securitati, absque dolo et fraude provideatur. Vult etiam sancta Synodus in hac publica fide, salvoque conductu, omnes quascumque clausulas includi, ac contineri, ac pro inclusis haberi, quæ pro plena, efficaci, et sufficienti securitate, in eundo, stando, et redeundo, necessariæ et opportune fuerint. Illud etiam ad majorem securitatem, et pacis ac conciliationis bonum, exprimens, quòd si quispiam, aut illorum aliqui, sive in itinere, Tridentum veniendo, sive ibidem morando, aut redeundo, aliquod enorme, quod absit, egerint, aut commiserint, quo posset hujus fidei publicæ, et securitatis beneficium, eis concessum, annullari, aut cassari: vult et concedit, ut in hujusmodi facinore deprehensi, ab ipsis duntaxat, et non ab aliis, condignâ animadversione, cum emenda sufficienti, per partem ipsius Synodi meritò approbantur.

da, et laudanda, mox puniantur; illorum assecurationis forma, conditionibus et modis omninò manentibus illibatis. Pariformiter etiam vult, ut si quisquam, vel aliqui ex ipsa Synodo, sive in itinere, aut manendo, aut redeundo aliquod enorme, quod absit, egerint, aut commiserint, quo posset hujus fidei publicæ et assecurationis beneficium violari, aut quoquo modo tolli, in hujusmodi facinore deprehensi, ab ipsa Synodo dumtaxat, et non ab aliis, condignâ animadversione, et emendâ sufficiente, per partem Dominorum Germanorum Augustanæ confessionis, tam hinc presentium, meritò laudanda, et approbanda, mox puniantur; præsentis assecurationis formâ, conditionibus et modis omninò manentibus illibatis. Vult prætercâ ipsa Synodus, quòd liceat ipsis Ambasciatoribus, omnibus, et singulis, toties quotiescumque opportunum fuerit, seu necessarium, ad auram capiendam exire de civitate Tridentina, et reverti ad eandem, necnon nuntiam, vel nuntios suos ad quæcumque loca pro suis necessariis negotiis ordinandis liberè mittere, seu destinare, ac ipsos missos, seu destinatos, seu missam, et destinatum suscipere toties, quoties eis videbitur expedire, ita quòd aliqui, vel aliquis, per deputandos Concilii socientur, qui eorum securitati provideant, vel provideat. Qui quidem salvus conductus, et securitas, stare ac durare debeat, à tempore et per tempus, quo in ipsius Synodi, et suorum tuitionis curam ipsos suscipi contigerit, et usque ad Tridentam perducì, ac toto tempore mansionis eorum ibidem, et rorsùm, post sufficientem audientiam habitam spatio viginti dierum præmisso cùm ipsi petierint, aut Concilium, habitâ hujusmodi audientia, ipsis recessum indixerit, à Tridento usque in quem quisque elegerit sibi locum tutum, Deo favente, restituat, dolo et fraude prorsus exclusis. Quæ quidem omnia pro universis et singulis Christi fidelibus, pro omnibus Principibus, tam ecclesiasticis, quàm sæcularibus quibuscumque, atque omnibus aliis ecclesiasticis ac sæcularibus personis, cujuscumque status et conditionis existant, aut quocumque nomine censeantur, inviola-

libiter observanda esse promittit, et bonâ fide spondet.

Insuper, omni fraude et dolo exclusis; verâ et bonâ fide promittit, ipsam Synodum nullam vel manifestè, vel occultè occasionem quæsituram; aut aliquâ auctoritate, potentiâ, jure, vel statuto, privilegio legum, vel canonum, aut quorumcumque Conciliorum, præsertim a Constantiensis, et Senensis, quâcumque formâ verborum expressâ, in aliquod hujus fidei publicæ, et plenissimæ assecurationis, ac publicæ et liberæ audientiæ, ipsis per ipsam Synodum concessæ, præjudicium quovis modo usuram, aut quemquam uti permissuram: quibus in hac parte pro hac vice derogat. Quòd si sancta Synodus, aut aliquis ex ea, vel suis, cujuscumque conditionis, vel status, aut præeminentie existens, præscriptæ assecurationis et salvi conductus formam et modum in quocumque puncto vel clausula violaverit: (quod tamen avertere dignetur Omnipotens); et sufficiens emenda non fuerit mox subsecuta, et ipsorum arbitrio meritò approbanda, et laudanda: habeant ipsam Synodum et habere poterunt, incidisse in omnes poenas, quas jure divino et humano, aut consuetudine, hujusmodi salvorum conductuum violatores incurrere possunt, absque omni excusatione, aut quavis in hac parte contradictione.

Extensio ad alias nationes.

Eadem sacro-sancta Synodus in Spiritu sancto legitime congregata, presidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis de latere Legatis, omnibus, et singulis aliis, qui nobiscum in iis quæ sunt fidei, communionem non habent, ex quibuscumque regnis, nationibus, provinciis, civitatibus ac locis, in quibus publice et impune prædicatur, vel docetur, sive creditur, contrariam ejus, quod sancta Romana sanctæ Ecclesiæ, dat fidem publicam, sive salvum conductum sub eadem forma, et eisdem verbis, quibus datur Germanis.

---

a Conc. Constant. Sess. 19. in cap. *Quod nos obstantibus salvis conductibus.*

SESSIO XIX,

QUÆ EST TERTIA

SUB PIO IV. PONT. MAX.
CELEBRATA

DIE XIV MAII M. D. LXII.

Decretum prorogationis Sessionis.

SACRO-SANCTA œcumenica et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, presidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, decreta ea, quæ hodiè in præsentì Sessione statuenda ac sancienda erant, justis nonnullis ac honestis causis, in feriam quintam post proximam solemnitatem Corporis Christi, quæ erit pridie nonas Junii, proroganda esse censuit, ac prorogat; dictæque die Sessionem habendam esse, ac celebrandam, omnibus indicit. Intercèa rogandus est Deus, et Pater Domini nostri Jesu Christi, auctor pacis, ut sanctificet corda omnium, quo adjuvante, sancta Synodus et nunc et semper meditari atque peragere valeat, quæ ad ejus laudem et gloriam pertineant.

SESSIO XX,

QUÆ EST QUARTA

SUB PIO IV. PONT. MAX.
CELEBRATA

DIE IV JUNII M. D. LXII.

Decretum prorogationis Sessionis.

SACRO-SANCTA œcumenica et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, presidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, propter varias difficultates, ex diversis causis exortas, atque etiam ut congruentius, majorique cum de liberatione omnia procedant, nempe ut dogmata cum iis, quæ ad reformationem spectant, simul tractentur, et sanciantur: ea, quæ statuenda videbantur tam de reformatione, quàm de dogmatibus, in proxima Sessione, quàm oranibus indicit in diem sextam

decimam subsequēntis mēsis Julii, definiēda esse decrevit: a hoc tamen adjecto, quōd dictum terminum ipsa sancta Synodus, pro ejus arbitrio et voluntate, sicuti rebus Concilii putaverit expedire, etiā in generali Congregatione restringere et prorogare liberē possit, et valeat.

SESSIO XXI,

QUÆ EST QUINTA

SUB PIO IV. PONT. MAX.

CELEBRATA

DIE XVI JULII M. D. LXII.

Doctrina de Communionē sub utraque specie, et parvulorum.

SACRO-SANCTA ōcumenica et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimē congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, cum de tremendo et sanctissimo Eucharistiæ Sacramento varia diversis in locis errorum monstra nequissimi demonis artibus circumferantur, ob quæ in nonnullis provinciis multi à Catholicæ Ecclesiæ fide atque obedientia videantur discessisse, censuit ea, quæ ad communionem sub utraque specie, et parvulorum pertinent, hoc loco exponenda esse. Quapropter cunctis Christi fidelibus in edicit, ne post hæc de his aliter vel credere, vel docere, vel predicare audeant, quā est his decretis explicatam atque definitam.

CAPUT I.

Laicos, et Clericos non conficientes, non adstringi jure divino ad Communionem sub utraque specie.

ITAQUE sancta ipsa Synodus, à Spiritu sancto, qui spiritus est b sapientiæ et intellectus, spiritus consilii, et pietatis, edocta, atque ipsius Ecclesiæ e iudicium et consuetudinem secuta, declarat ac docet, nullo divino præcepto Laicos, et Clericos non conficientes, obligari ad Eucharistiæ Sacramentum sub

a Ibidem Sup. Sess. 9. b Isaïæ 11; 2. c Conc. Constantiens. Sess. 13. Inf. Can. 2.

utraque specie sumendum; neque ullo pacto, salvâ fide, dubitari posse, quin illis alterius speciei Communio ad salutem sufficiat. Nam, *a* etsi Christus Dominus in ultima coena venerabile hoc Sacramentum in panis et vini speciebus instituit, et Apostolis tradidit; non tamen illa institutio et traditio eò tendunt, ut omnes Christi fideles statuto Domini ad utramque speciem accipiendam adstringantur. Sed neque ex sermone illo, apud Joannem sexto, rectè colligitur, utriusque speciei Communionem à Domino præceptam esse, utcumque juxta varias sanctorum Patrum et doctorum interpretationes intelligatur. Namque qui dixit: *b* Nisi manducaveritis carnem filii hominis, et biberitis ejus sanguinem, non habetis vitam in vobis; dixit quoque: *c* Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum. Et qui dixit: *d* Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, habet vitam æternam; dixit etiam: *e* Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Et deniquè qui dixit: *f* Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo; dixit nihilominus: *g* Qui manducat hunc panem, vivet in æternum.

C A P U T I I.

Ecclesiæ potestas circa dispensationem Sacramenti Eucharisticæ.

PRÆTEREA declarat, hanc potestatem perpetuò in Ecclesia fuisse, ut in Sacramentorum dispensatione, salvâ illorum substantiâ, ea sterneret, vel mutaret, quæ suscipientium utilitati seu ipsorum Sacramentorum venerationi, pro rerum temporum et locorum varietate, magis expedire judicaret. Id autem Apostolus non obscurè visus est innuisse, cum ait: *h* Sic nos existimet homo ut ministros Christi, et dispensatores mysteriorum Dei. Atque ipsum quidem hac potestate usum esse, satis constat, cum in mul-

a Matth. 26: 26. etc. Marc. 14: 22. Luc. 22: 19. 20. 1. Cor. 11: 24. 25. *b* Joan. 6: 53. *c* Ibid. 52. *d* Ibid. 55. *e* Ibid. 52. *f* Ibid. 57. *g* Ibid. 59. *h* 1. Cor. 4. 2. Cor. 6. 1. 4.

tis aliis, tum in hoc ipso Sacramento, cum ordinatis nonnullis circa eius usum, a cætera, inquit, cum venero, disponam. Quare agnosceus sancta mater Ecclesia hanc suam in administratione Sacramentorum auctoritatem, licet ab initio Christianæ religionis non infrequens utriusque speciei usus fuisset; tamen progressu temporis, latissimè jam mutatà illà consuetudine, gravibus et justis causis adductis, hanc consuetudinem sub altera specie communicandi *b* approbavit, et pro lege habendam decrevit; quam reprobare, aut sine ipsius Ecclesiæ auctoritate pro libito mutare non licet.

CAPUT III.

Totum et integrum Christum, ac verum Sacramentum sub qualibet specie sumi.

INSUPER declarat, quodvis redemptor noster, ut antea dictum est, c in suprema illa coena hoc Sacramentum in duabus speciebus instituerit, et Apostolis tradiderit; tamen fatendum esse, etiam sub altera tantum specie totum *d* atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi ac propterea, quod ad fructum attinet, nullà gratià, necessarià ad salutem, eos defraudari, qui unam speciem solam accipiunt.

CAPUT IV.

Parvulos non obligari ad Communionem sacramentalem.

DENIQUE eadem sancta Synodus docet e parvulos, usu rationis carentes, nullà obligari necessitate ad sacramentalem Eucharistiæ Communionem: siquidem per *f* Baptismi lavacrum regenerati, et Christo incorporati, adeptam jam filiorum Dei gratiam in illa ætate amittere non possunt. Neque idèò tamen damuanda est antiquitas, si eum morem in quibusdam locis aliquando servavit: ut enim sanctissimi illi Patres sui facti probabilem causam pro illius tem-

---

a 1. Cor. 11 : 34. *b* Conc. Constantiens. Sess. 13. *c* Matth. 26 : 26. Marc. 14 : 22. 1. Cor. 11 : 24, 25. *d* e. Qui manducant. *e* Invitat. c. Singuli de Cons. Dist. 2. *f* *suprà* Sess. 13. cap. 3. et Can. 3. de Sacr. Euch. *e* *Infra* Can. 4. *f*. Tit. 3 : 5.

poris ratione habuerunt : ita certè eos nullà salutis necessitate id fecisse , sine controversia credendum est.

De COMMUNIONE sub utraque specie et parvulorum.

CANON I.

Si quis dixerit , *a* ex Dei præcepto , vel necessitate salutis , omnes et singulos Christi fideles utramque speciem sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti sumere debere ; anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit , sanctam Ecclesiam *b* Catholicam non iustis causis et rationibus adductam fuisse , ut Laicos , atque etiam Clericos , non conficientes , sub panis tantummodò specie communicaret , aut in coerrasse ; anathema sit.

CANON III.

Si quis negaverit , totum , *c* et integrum Christum omnium gratiarum fontem et auctorem sub una panis specie sumi , quia ut quidam falsò asserunt , non secundum ipsius Christi institutionem sub utraque specie sumatur ; anathema sit.

CAPUT IV.

Si quis dixerit , *d* parvulis , antequam ad annos discretionis pervenerint , necessariam esse Eucharistiæ communionem ; anathema sit.

Duos verò articulos , *e* aliàs propositos , nondùm tamen excussos , videlicet : An rationes , quibus sancta Catholica Ecclesia adducta fuit , ut communicaret laicos , atque etiam non celebrantes sacerdotes , sub una tantùm panis specie , ita sicut retinendæ , ut nullà ratione Calicis usus cuiquam sit permittendus : et , An , si honestis , et Christianæ charitati consentaneis rationibus concedendus alicui vel nationi , vel regno

---

a Suprà cap. 1. Conc. Constant. Sess. 13. *b* Sup. c. 1. et Conc. Constant. ibid. *c* Suprà cap. 3. et Sess. 13. cap. 3. et Can. 3. Conc. Constant. ibid. *d* Sup. in prin. et c. 4. *e* Suprà Sess. 13. in fin. Vid. etiam infr. Sess. 22. in Decreto finali.

Calicis usus videatur, sub aliquibus conditionibus concedendus sit: et quænam sint ille: Eadem sancta Synodus, *a* in aliud tempus, oblata sibi quamprimum occasione, examinandos atque definiendos reservat.

Decretum de reformatione.

EADEM sacro-sancta œcumenica et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, ad Dei omnipotentis laudem, et sanctæ ecclesiæ ornamentum, ea, quæ sequuntur, de reformationis negotio in præsentia, statuenda esse censuit.

C A P U T I.

Episcopi gratis cum Ordines conferant, tum dimissorias et testimoniales dent, pro quibus eorum ministri nihil prorsus, Notarii, quod in Decreto præfinitum est, accipiant.

QUONIAM *b* ab ecclesiastico ordine omnis avaritiæ suspicio *c* abesse debet; nihil pro collatione quorumcumque Ordinum, etiam clericalis Tonsuræ, nec pro *d* litteris dimissoriis, aut testimonialibus, nec pro sigillo, nec alia quacumque de causa, etiam sponte oblatam, Episcopi et alii Ordinum collatores, aut eorum ministri quovis prætextu accipiant. Notarii verò in iis tantum locis, in quibus non viget laudabilis consuetudo nihil accipiendi, pro singulis litteris dimissoriis, aut testimonialibus, decimam tantum unius aurei partem accipere possint, dummodò eis nullum salarium sit constitutum pro officio exercendo: nec Episcopo ex notarii commodis aliquod emolumentum ex eisdem Ordinum collationibus directè vel indirectè provenire possit. Tonsuri enim gratis operam suam eos præstare omninò teneri decernit: contrarias taxas, ac statuta, et consuetudines etiam inmemorabiles, quorumcumque

---

a Infrà Sess. 22. Ibid. *b* Vide quæ circa Simoniacos statuit Pius V. in const. *Cum primum*. 1566. *c* Conc. 2. Lateran. c. 1. et Lateran. 4. c. 63. Chalcedon. c. 2. Braccaren. 2. c. 3. Aurelian. 2. c. 3. et Tolet. 8. Can. 3. c. Sicut Episcopum 1. q. 2. et c. 1. de simon. *d* De quibus Milevit. Concil. cap. 14.

locorum, quæ potius abusus, et corruptelæ simonia-
cæ pravitati faventes, nuncupari possunt, penitus
cassando, et interdicens, et qui secus fecerint, tam
dantes, quam accipientes, ultra divinam ultionem,
pœnas a jure inflictas ipso facto incurrant.

CAPUT II.

*Arcentur à sacris Ordinibus, qui non habent
undè vivere possint.*

CUM non deceat eos, qui divino ministerio ad-
scripti sunt, cum ordinis dedecore *b* mendica-
re, aut sordidum aliquem quæstum exercere; com-
pertumque sit, complures plerisque in locis ad sa-
cros Ordines nullo fere delectu admitti; qui variis
artibus ac fallaciis confingunt, se beneficium eccle-
siasticum, aut etiam idoneas facultates obtinere;
statuit sancta Synodus, ne quis deinceps Clericus *c*
secularis, quanvis alias sit idoneus moribus, scien-
tiâ et ætate ad sacros ordines promoveatur, nisi prius
legitimè constet, eum beneficium ecclesiasticum, quod
sibi ad victum honestè sufficiat, pacificè possidere. Id
verò beneficium resignare non possit, nisi factâ men-
tione quod ad illius beneficii titulum sit Promotus,
neque ea resignatio admittatur, nisi constito, quòd
alimèdè vivere commodè possit; et aliter facta resig-
natio nulla sit. Patrimonium verò, vel pensionem
obtinentes ordinari posthac non possint, nisi illi,
quos Episcopus judicaverit assumendos pro necessi-
tate vel commoditate ecclesiarum suarum; eo quo-
que prius perspecto, patrimonium illud, vel pen-
sionem verè ab eis obtineri, taliaque esse, quæ eis
ad vitam sustentandam satis sint; atque illa dein-
ceps sine licentia Episcopi alienari, aut extingui,

a Locis suprâ citatis. *b* c. Diaconi sunt. † Nunc
autem. 93. Dist. *c* Bulla Pii V. 1568. quæ incipit,
Romanus. extendit ad clericos regul. non professos;
quæ tamen non ligat Religiosos Societatis JESU, licet
vota tantum simplicia emiserint, quia verè nihilomi-
nùs sunt Religiosi professi, uti declararunt, Grego-
rius XIII. Bulla *Ascendente* 1584. et Gregorius XIV.
Bulla *Ecclesia* 1591.

vel remitti nullatenus possint; donec beneficium ecclesiasticum sufficiens sint adepti; vel aliunde habeant, a undè vivere possint: antiquorum canonum pœnas super his innovando.

CAPUT III.

Ratio distributiones quotidianas augendi præscribitur: consuetudo, quâ non residentes nihil vel minus tertiâ parte fructuum percipiunt, laudatur: absentium contumacia punitur.

CUM b beneficia ad divinum cultum atque ecclesiastica munia obeunda sint constituta, ne qua in parte minuaturs divinus cultus, sed ei debitam omnibus in rebus obsequium præstetur: statuit sancta Synodus in ecclesiis, tam cathedralibus, quam collegiatis, e in quibus nullæ sunt distributiones quotidianæ, vel ita tenues, ut verisimiliter negligantur, tertiam partem fructuum et quorumcumque proventuum, et obventionum, tam dignitatum, quam canonicatum, personatum, portionum et officiorum, separari debere, et in distributiones quotidianas converti, quæ inter dignitates obtinentes, et cæteros divinis interessentes, proportionabiliter juxta divisionem ab Episcopo, etiam tanquam Apostolicæ Sedis delegato, in ipsa prima fructuum deductione faciendam dividantur: salvis tamen consuetudinibus earum ecclesiarum, in quibus non residentes, vel non servientes, nihil vel minus tertiâ parte percipiunt: non obstantibus exemptionibus, ac aliis consuetudinibus, etiam immemorabilibus, et appellationibus quibuscumque. Crescenteque non servientium contumaciâ, liceat contra eos procedere, juxta juris d ac sacrorum canonum dispositionem.

a c. Non liceat c. Episcopus. c. Cùm secundum et c. Tuis de præb. c. Si Episcopus. eod. in 6. Const. Later. sub. Alex. III. parte 3. cap. 9. b c. fin. de reser. in 6. c. Infrâ Sess. 22. de reformat. caput 7. d Infrâ Sess. 23. de reform. cap. 1. c. Cùm ad hoc et seq. de cler. non resid.

CAPUT IV.

Sacramenta per convenientem Sacerdotum numerum exhibeantur. Ratio novas parochias erigendi traditur.

EPISCOPI, etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegati, in omnibus ecclesiis parochialibus, vel baptismalibus, in quibus populus ita numerosus sit, ut unus rector non possit sufficere ecclesiasticis Sacramentis ministrandis, et cultui divino peragendo; ac cogant rectores vel alios ad quos pertinet, sibi tot sacerdotes ad hoc munus adungere, quot sufficiant ad Sacramenta exhibenda, et cultum divinum celebrandum. In iis verò, in quibus ob locorum distantiam, sive difficultatem parochiani sine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, et divina officia audienda accedere non possunt, novas parochias etiam invitis Rectoribus, juxta formam constitutionis Alexandri III, quæ incipit, *b* Ad audientiam, constituere possint. Illis autem sacerdotibus, qui de novo erunt ecclesiis noviter erectis præficiendi, competens assignetur portio arbitrio Episcopi ex fructibus ad ecclesiam matricem quomodocumque pertinentibus: et, si necesse fuerit, compellere possit populum ea subministrare, quæ sufficiant ad vitam dictorum sacerdotum sustentandam: quacumque reservatione generali, vel speciali, vel affectione, super dictis ecclesiis, non obstantibus. Neque hujusmodi ordinationes et erectiones possint tolli, nec impediri, ex quibuscumque provisionibus, etiam vigore resignationis, aut quibusvis aliis derogationibus, vel suspensionibus.

CAPUT V.

Possint Episcopi facere uniones perpetuas, in casibus à jure permixtis.

UT etiam ecclesiarum status, ubi sacra Deo officia ministrantur, ex dignitate conservetur, possint Episcopi, etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegati, juxta formam juris, sine tamen præjudicio ob-

a c. fin. de Eccl. ædific. *b* Vide infra XXII.

tinentium, facere a uniones perpetuas quarumcumque ecclesiarum parochialium, et baptismalium, et aliorum beneficiorum, curatorum, vel non curatorum, cum curatis, propter earum paupertatem, et in ceteris casibus à jure permissis, etiam si dictæ Ecclesiæ vel beneficia essent generaliter vel specialiter reservata aut qualitercumque affecta. *b* Quæ uniones etiam non possint revocari, nec quoquo modo infringi vigore cujuscumque provisionis, etiam et causa resignationis, aut derogationis, aut suspensionis.

CAPUT VI.

Imperitis Rectoribus vicarii cum parte fructuum pro tempore deputentur; in scandalo perseverantes privari beneficiis possint.

QUIA *c* illitterati, et imperiti parochialium ecclesiarum Rectores sacris muneribus apti sunt officii; et alii propter eorum vitæ turpitudinem potius destrunt, quam ædificant; Episcopi, etiam tanquam Apostolicæ Sedis delegati, eisdem illitteratis et imperitis, si alias honestæ vitæ sint, Coadjutores, aut Vicarios pro tempore deputare, partemque fructuum eisdem pro sufficienti victu assignare, vel aliter providere possint; quæcumque appellatione, et exemptione remotâ. *d* Eos verò, qui turpiter et scandalosè vivunt, postquam præmoniti fuerint, coercenti ac castigent, et, si adhuc incorrigibiles in sua nequitia perseverent, eos beneficiis, juxta sacrorum canonum constitutiones, exemptione et appellatione quæcumque remotâ, privandi facultatem habeant.

---

a c. Sicut unire, de excess. Prælator. Conc. Later. sub Leone X. Sess. 9. de reform. curiæ et infra Sess. 24. de reform. c. 13. supra Sess. 14. c. 9. de reform. *b* c. Unio in fin. 10. q. 3. c. Et temporis cum seq. 16. q. 1. *c* c. Illitteratos. 36. Dist. c. Nisi cum pridem, de renun. c. 38. Dist. c. Cum ex ep. de elec. in 6. Conc. Toletan. 8. Can. 8. *d* c. Quis frater. 7. q. 1. c. Ut clericorum et seq. de vit. et honest. cler. *e* c. Felicis. de pœnis in 6. et Clep. Multorum. de pœn.

CAPUT VII.

Episcopi transferant unà cum oneribus Ecclesias quæ nequeunt instaurari; aliàs verò reparari procurent.

CUM illud quoque valdè curandum sit, ne ea, quæ sacris ministeriis dicata sunt, temporum injuriâ obsolescant, et ex hominum memoria excidant: Episcopi, etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegati, transferre possint beneficia simplicia, etiam juris patronatus, ex ecclesiis quæ vetustate, vel aliàs collapsæ sint, et ob eorum inopiam nequeant instaurari, vocatis iis, quorum interest, in matrices, aut aliàs ecclesias locorum eorundem, seu viciniorum, arbitrio suo, atque in eisdem ecclesiis erigant altaria vel capellas sub eisdem invocationibus; vel in jam erecta altaria vel capellas transferant, cum omnibus emolumentis et oneribus, prioribus ecclesiis impositis, a Parochiales verò ecclesias, etiam si juris patronatus sint, ita collapsas refici et instaurari procurent ex fructibus et proventibus quibuscumque, ad easdem ecclesias quomodocumque pertinentibus: qui si non fuerint sufficientes, omnes patronos, et alios, qui fructus aliquos ex dictis ecclesiis provenientes percipiunt, aut in illorum defectum, parochianos omnibus remediis opportunis ad prædicta cogant: quacumque appellatione, exemptione, et contradictione remotâ. Quòd si nimia egestate omnes laborent; ad matrices, seu viciniores ecclesias transferantur, cum facultate tam dictas parochiales, quam alias ecclesias dirutas, in profanos usus, non sordidos, erectâ tamen ibi Cruce, convertendi.

CAPUT VIII.

Monasteria commendata, in quibus non viget regularis observantia, et beneficia quæcumque quotannis ab Ordinario visitentur.

QUÆCUMQUE in diœcesi ad Dei cultum spectant, ab Ordinario diligenter curari, atque iis, ubi oportet, provideri, æquum est. Propterea commen-

a c. 1. et c. po. de Eccl. ædif. vel repar. infra cap. 8. et supra Sess. 7. cap. 8. de reform.

data monasteria, etiam Abbatia, Prioratus, et Prepositurae nuncupatae, in quibus non viget regularis observantia; necnon beneficia tam curata, quam non curata, secularia et regularia, qualitercumque commendata, etiam exempta ab Episcopis, etiam tanquam Apostolicae Sedis delegatis, annis singulis a visitentur; curenique iidem Episcopi congruentibus remediis, etiam per sequestrationem fructuum, ut, quae renovatione indigent, aut restauratione, reficiantur; et cura animarum, si qua illis vel eorum annexis immineat, aliaque debita obsequia recte exerceantur; appellationibus quibuscumque, privilegiis, consuetudinibus, etiam immemorabili tempore praescriptis, conservatoriis, iudicum deputationibus, et eorum inhibitionibus nonobstantibus. Et, *b* si in eis vigeret observantia regularis, provideant Episcopi paternis admonitionibus, ut eorum Regularium Superiores juxta eorum Regularia instituta debitam vivendi rationem observent, et observari faciant, et sibi subditos in officio contineant, ac moderentur. Quod si admoniti, intra sex menses eos non visitaverint, vel correxerint; tunc iidem Episcopi, etiam ut delegati Sedis Apostolicae, eos visitare possint, et corrigere prout ipsi Superiores possent, juxta eorum instituta, quibuscumque appellationibus, privilegiis, et exemptionibus penitus remotis, et non obstantibus.

C A P U T I X.

Quaestorum eleemosynarum nomen et usus tollitur. Indulgentias et spirituales gratias Ordinarium publicent. Duo de capitulo eleemosynas gratis accipiant.

CUM multa à diversis antea Conciliis, tam *c* Lateranensi, ac Lugdunensi, quam *d* Viennensi,

---

a Suprà Sess. 7. de reform. c. 8. et infrà Sess. 24. cap. 9. et Sess. ult. de regul. cap. 20. Conc. Tarracon. 1. cap. 7. et Conc. Bracc. 2. cap. 1. *b* Infrà Sess. ult. d. 1. *c* Conc. Lateran. cap. 62. sub Inn. III. c. Cùm ex eo de poenit. et rem. *d* Clemen. abusio-nibus. eod. tit. et infrà Sess. ult. in decreto de indulg. et suprà Sess. 5. c. 2. de reform.

adversus praves eleemosynarum Quæstorum abusus remedia tunc adhibita, posterioribus temporibus redita fuerint inutilia, potiusque eorum malitia ita quotidie magno fidelium omnium scandalo et querela excrescere deprehendatur, ut de eorum emendatione nulla spes amplius relicta videatur: statuit ut posthac, in quibuscumque Christianæ religionis locis, eorum nomen atque usus penitus aboleatur; nec ad officium huiusmodi exercendum ullatenus admittantur, non obstantibus privilegiis, ecclesiis, monasteriis, hospitalibus, piis locis, et quibusvis, cuiuscumque gradus, status et dignitatis personis, concessis aut consuetudinibus etiam immemorabilibus. Indulgentias verò, aut alias spirituales gratias quibus non ideò Christi fideles decet privari, deinceps per Ordinarios locorum, adhibitis duobus de Capitulo, debitis temporibus populo publicandas esse decernit. Quibus etiam eleemosynas, atque oblata sibi charitatis subsidia, nullà prorsus mercede acceptà, fideliter colligendi facultas datur: ut tandem celestes hos ecclesiæ thesauros a non ad quæstum, sed ad pietatem exerceri, omnes verè intelligant.

Indictio futuræ Sessionis.

Sacro-sancta oecumenica et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, statuit et decrevit proximam futuram Sessionem habendam et celebrandam esse ferià quintà post octavam festi Nativitatis beatæ Mariæ Virginis, quæ erit XVII mensis Septembris proximè futuri: *b* Hoc tamen adjecto quoddam dictum terminum, ac unicuique Sessioni in posterum præfigendum, ipsa sancta Synodus, pro ejus arbitrio, et voluntate, sicuti rebus Concilii putaverit expedire, etiam in generali Congregatione, restringere et prorogare liberè possit, et valeat.

^a Vide Constantiens. Pii V. *Etsi Dominici*. 1367.
^b Idem. suprà Sess. 9.

SESSIO XXII,
 QUÆ EST SEXTA
 SUB PIO IV. PONT. MAX.
 CELEBRATA

DIE XVII SEPTEMBRIS M. D. LXII.

Doctrina de Sacrificio Missæ.

SACRO-SANCTA œcumenica et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, presidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, ut vetus absoluta, atque omni ex parte perfecta a de magno Eucharistiæ mysterio in sancta Catholica Ecclesia fides atque doctrina retineatur, et in sua puritate, propulsatis erroribus, atque hæresibus, conservetur; de ea, quatenus verum et singulare sacrificium est Spiritûs sancti illustratione edocta, hæc, quæ sequuntur, docet, declarat, et fidelibus populis prædicanda decernit.

CAPUT I.

De institutione sacro-sancti Missæ sacrificii.

QUONTIAM sub priori Testamento, teste Apostolo Paulo, propter *b* Levitici sacerdotii imbecillitatem consummatio non erat; oportuit, Deo Patri misericordiarum ita ordinante, sacerdotem alium secundum ordinem Melchisedechi surgere, Dominum nostrum Jesum Christum qui posset omnes, quotquot sanctificandi essent, consummare, et ad perfectum adducere. Is igitur Deus et Dominus noster, etsi cœnæ semel seipsum in ara Crucis, morte intercedente, Deo Patri oblaturus erat, ut æternam illi redemptionem operaretur: quia tamen per mortem sacerdotium ejus extinguendum non erat: in cœnâ uerissimâ, qua nocte tradebatur, ut dilectæ sponse suæ Ecclesiæ visibile, sicut hominum natura exigit, relinqueret *d* sacrificium, quo cruentum illud, semel

*a Suprà Sess. 13. in prin. *b* Hebr. 7: 13. 19. c. Hebr. 7: 9. et 10. c. Semel immolatus, cum seq. de Cons. Dist. 2. *d* Conc. Tolet. 22. c. 5.

in Cruce peragendam representaretur; ejusque a memoria in finem usque seculi permaneret, atque illius salutaris virtus in remissionem eorum, quæ à nobis quotidie committuntur, peccatorum applicaretur; *b* sacerdotem secundum ordinem Melchisedech se in æternum constitutum declarans, corpus et sanguinem suum sub speciebus panis et vini Deo Patri obtulit; et sub eadem rerum symbolis, Apostolis, quos tunc novi Testamenti sacerdotes constituebat, ut sumerent, tradidit; et eisdem, eorumque in sacerdotio successoribus, ut offerrent, præcepit per hæc verba, *c* Hoc facite in meam commemorationem. Ut semper Catholica Ecclesia intellexit et docuit. Nam celebrato veteri Pascha, quod in memoriam *d* exitus de Ægypto multitudo filiorum Israël immolabat, novum instituit Pascha, seipsum ab Ecclesia per sacerdotes sub signis visiblebus immolandum in memoriam transitus sui *e* ex hoc mundo ad Patrem, quando per sui sanguinis effusionem nos redemit, *f* eripuitque de potestate tenebrarum, et in regnum suum transtulit. Et hæc quidem *g* illa munda oblatio est, quæ nullâ indignitate aut malitiâ offerentium inquinari potest: quam Dominus per Malachiam nomini suo, quod magnum futurum esset in gentibus, in omni loco mundam offerendam prædixit: et quam non obscure innuit Apostolus Paulus *h* Corinthiis scribens, cum dicit, non posse eos qui participatione mensæ demoniorum polluti sunt, mensæ Domini participes fieri: per mensam altare utrobique intelligens. Hæc denique illa est, quæ *i* per varias sacrificiorum, nature et legis tempore, similitudines figurabatur: utpote quæ bona omnia, per illa significata, velut illorum omnium consummatio et perfectio, complectitur.

a 1. Cor. 11 : 26. *b* Psal. 109 : 4. Hebr. 7 : 21.
c In calicem. et *c*. Accipite. de Constan. Dist. 2.
c Matth. 26 : 26. Marc. 14 : 22. Lucæ 22 : 17. 1. Cor.
 11 : 24. 25. *d* Exod. 13 : 3. 8. *e* Joan. 13 : 1. *f* Col.
 1 : 13. 14. *g* Malach. 1 : 11. *h* 1. Cor. 10 : 20. 21. Non
 satis, 34. 4. 1. *i* Genes. 4 : 3. 4. 8. et 22 : 20. 21.
 Levit. 1 : 2. et 3. et alibi.

Sacrificium visibile esse propitiatorium pro vivis et defunctis.

ET quoniam in divino hoc sacrificio, quod in Missa peragitur, idem ille Christus continetur, et incruentè immolatur, qui in ara Crucis semel seipsum *a* cruentè obtulit; docet sancta Synodus, sacrificium istud verè propitiatorium esse, per ipsumque fieri, ut, si cum vero corde, et recta fide, cum metu et reverentia, contriti, ac pœnitentes ad Deum accedamus, *b* misericordiam consequamur, et gratiam inveniamus in auxilio opportuno. *c* Hujus quippe oblatione placatus Dominus, gratiam et donum pœnitentiæ concedens, crimina et peccata, etiam ingentia dimittit. Una enim eademque est hostia, idem nunc offerens sacerdotum ministerio, qui seipsum tunc in Cruce obtulit, solâ offerendi ratione diversâ. Cujus quidem oblationis, cruentæ, inquam, fructus per hanc uberrimè percipiuntur: tantùm abest ut illi per hanc quovis modo derogetur. Quare non solum pro fidelium vivorum peccatis, pœnis, satisfactionibus, et aliis necessitatibus, sed et pro defunctis in *d* Christo nondum ad plenum purgatis, ritè, juxta Apostolorum traditionem offertur.

CAPUT III.

De Missis in honorem Sanctorum.

ET quamvis *a* in honorem et memoriâ Sanctorum nonnullas interdum Missas Ecclesia celebrare consueverit; non tamen illis sacrificium offerri docet, sed Deo soli, qui illos coronavit: unde nec sacerdos dicere solet: Offero tibi sacrificium Petre, vel Paule, sed Deo, de illorum victoriis gratias agens, eorum patrocinia implorat; ut ipsi pro nobis intercedere dignentur in cœlis, *f* quorum memoriâ facimus in terris.

---

a Hebr. 9: 12. 24. *b* Hebr. 4: 16. *c* August. 10. de Civit. Dei cap. 20. *d* Infrâ Can. 3. et Sess. 25. in princ. *e* August. de Civit. Dei lib. 8. c. 27. Infrâ Can. 5. et Sess. 25. de invoc. Sanctorum. *f* In Orat. Missæ suscipe sancta Trinitas.

CAPUT IV.

De Canone Missæ.

ET cùm sancta sanctè administrari conveniat, *a* sit-
que hoc omnium sanctissimum sacrificium; Ecclesia
Catholica, ut dignè reverenterque offerretur, ac per-
ciperetur, sacrum Canonem *b* multis ante seculis ins-
tituit, ita ab omni errore purum, ut nihil in eo con-
tineatur, quod non maximè sanctitatem ac pietatem
quandam redoleat, mentesque offerentium in Deum
erigat. Is enim constat cùm ex ipsis Domini verbis,
tum ex Apostolorum traditionibus, ac sanctorum
quoque Pontificum piis institutionibus.

CAPUT V.

De solemnibus Missæ sacrificii cæremoniis.

CUMQUE e natura hominum ea sit, ut non facilè
queat sine adminiculis exterioribus ad rerum di-
vinarum meditationem sustolli, proptereà pia mater
Ecclesia ritus quosdam, ut scilicet quedam submissa
voce, alia verò elatiore, in Missa pronuntiaretur,
instituit. *d* Cæremonias item adhibuit, ut mysticas
benedictiones, incensum, thymiamata, vestes, aliaque
id genus multa, ex Apostolica disciplina et traditio-
ne, quo et majestas tanti sacrificii commendaretur,
et mentes fidelium per hæc visibilia religionis et pie-
tatis signa ad rerum altissimarum, quæ in hoc sacri-
ficio latent, contemplationem excitarentur.

CAPUT VI.

De Missa in qua solus sacerdos communicat.

OPTARET quidem sacro-sancta Synodus, ut in
singulis Missis fideles adstantes non solum spi-
rituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistiæ

---

a c. Nihil, de Constan. Dist. 2. *b* Ambros. de
Sacrament. l. 4. c. 6. Augustin. ad Januar. super il-
lis verbis Pauli, *Cetera cùm venero disponam*; et ser-
de Corpore Christi: et ep. ad Paulin. Ex Aposto-
lica verò tradit. emanasse testantur. *c* Jacobus. cum
glos. de Constan. Dist. 1. Vigilius PP. ep. ad Eleu-
ther. et Innoc. III in c. Cùm Marthæ, de cel. miss.
e August. lib. 51. de lib. arbit. cap. 10. *Humana au-
tem anima.* *d* Infrà Can. 7. *e* Sicut in primitiva Ec-

perceptione communicarent, quò ad eos sanctissimi huius sacrificii fructus uberius proveniret: nec tamen, si id non semper fiat, *a* propterea Missas illas in quibus solus sacerdos sacramentaliter communicat, ut privatas et illicitas damnat, sed probat, atque adè commendat. Siquidem illæ quoque Missæ verè communes censeri debent; partim quòd in eis populus spirituabiter communicet; partim verò, quòd à publico Ecclesiæ ministro non pro se tantum, sed pro omnibus fidelibus, qui ad corpus Christi pertinent, celebrantur.

CAPUT VII.

De aqua in calice offerendo, vino miscenda.

MONET deinde sancta Synodus, præceptum esse *b* ab Ecclesiâ sacerdotibus, ut aquam vino in calice offerendo miscerent: tum quòd Christum Dominum ita fecisse credatur, tum etiam quia *c* è latere ejus aqua simul cum sanguine exierit, quòd Sacramentum hæc mixtione recolitur: et cum *d* aquæ in Apocalypsi beati Joannis populi dicantur; ipsius populi fidelis cum capite Christo unio representatur.

CAPUT VIII.

De Missa vulgari lingua passim non celebranda, et mysteriis ejus populo explicandis.

EST Missa magnam contineat populi fidelis eruditionem; *e* non tamen expedire visum est Patribus, ut vulgari passim lingua celebraretur. Quam-

---

eclesia factum testatur. *c.* Omnes fideles de Const. Dist. 1. et *c.* Peracta, eod. Dist. 2.

a Alioqui nec Fabianus, de Cons. Dist. 2. *c.* Et si non: nec Conc. Eliberti. de Cons. Dist. 2. *c.* Omnis homo: nec 1. Toletan. cap. 13. probasset certis tantum temporibus communicantes. *b* Synodus 6. *c.* 32. Conc. Carthagin. 3. *c.* 24. Braccaren. 3. *c.* 1. ex Cyprian. lib. 2. ep. 3. Triburien. *c.* 19. et Florentin. de Sacrament. Eucharist. *c.* In Sacramentorum. *c.* Non oportet. *c.* Cum omne, et *c.* In calicem. de Cons. Dist. 2. *c.* Cum Marthæ par. Quæisivisti, de celeb. Miss. *c.* Joan. 19: 34. *d* Apoc. 17: 15. *e* Latini Græcè, et vicissim Græci Latine celebrare prohibentur, et Const. Pii V. *Providentia.* 1566.

lrem, retento ubique eojusque Ecclesiæ antiquo, et à sancta Romana Ecclesia, omnium ecclesiarum matre et magistra, probato ritu, ne oves Christi esuriant, *a* neve parvuli panem petant, et non sit qui frangat eis, mandat sancta Synodus *b* Pastoribus, et singulis curam animarum gerentibus, ut frequenter inter Missarum celebrationem vel per se, vel per alios, ex iis quæ in Missa leguntur, aliquid exponant; atque inter cetera sanctissimi hujus sacrificii mysterium aliquod declarent, diebus præsertim Dominicis et festis.

C A P U T I X.

Prolegomenon Canonum sequentium.

QUIA verò adversus veterem hanc in sacro-sancto Evangelio Apostolorum traditionibus, sanctorumque Patrum doctrinam fundatam fidem, hoc tempore multi disseminati sunt errores, multaque à multis docentur atque disputantur, sacro-sancta Synodus, post multos gravesque his de rebus maturè habitos tractatus, unanimi Patrum omnium consensu; quæ huic purissimæ fidei, sacræque doctrinæ adversantur, domare, et à sancta Ecclesia eliminare, per subiectos hos Canones, constituit.

De SACRIFICIO Missæ.

C A N O N I.

Si quis dixerit, in Missa non offerri Deo verum et proprium sacrificium, aut quod offerri non sit aliud, quam nobis Christum ad manducandum dari; anathema sit.

C A N O N I I.

Si quis dixerit, illis verbis, *c* Hoc facite in meam commemorationem, *d* Christum non instituisse Apostolos sacerdotes; aut non ordinasse; ut ipsi, alique sacerdotes offerrent corpus et sanguinem suum; anathema sit.

C A N O N I I I.

Si quis dixerit, Missæ sacrificium tantum esse lau-

---

a Thren. 4: 4. *b* Suprà Sess. 5. cap. 2. de reform. et infrà Sess. 24. cap. 7. de reform. *c* 1. Cor. II: 24. 25. *d* Lucæ 22: 17. Suprà cap. 1. de hoc sacrif.

dis et gratiarum actionis, aut nudam commemorationem sacrificii in Cruce peracti *a* non autem propitiatorium; vel soli prodesse sumentis; neque pro vivis et defunctis, pro peccatis, poenis, satisfactionibus et aliis necessitatibus offerri debere; anathema sit.

C A N O N I V.

Si quis dixerit, blasphemiam irrogari sanctissimo Christi sacrificio in Cruce peracto, per Missæ sacrificium, aut illi per hoc derogari; anathema sit.

C A N O N V.

Si quis dixerit, imposturam esse, Missas celebrare *b* in honorem Sanctorum, et pro illorum intercessione apud Deum obtinenda, sicut Ecclesia intendit; anathema sit.

C A N O N V I.

Si quis dixerit, Canonem Missæ *c* errores continere, ideòque abrogandum esse; anathema sit.

C A N O N V I I.

Si quis dixerit, *d* caeremonias, vestes et externa signa, quibus in Missarum celebratione Ecclesia Catholica utitur, irritabula impietatis esse magis, quam officia pietatis; anathema sit.

C A N O N V I I I.

Si quis dixerit, Missas *e* in quibus solus sacerdos sacramentaliter communicat, illicitas esse ideoque abrogandas; anathema sit.

C A N O N I X.

Si quis dixerit, Ecclesie Romanæ ritum, quo submissâ voce pars Canonis et verba consecrationis proferuntur, damnandum esse; *f* aut linguâ tantum vulgari Missam celebrari debere; *g* aut aquam non miscendam esse vino in calice offerendo, eò quòd sit contra Christi institutionem; anathema sit.

---

a Suprà cap. 2. *ibid.* *b* Suprà cap. 3. *ibid.* *c* Suprà cap. 4. *ibid.* *d* c. Sanè, de celebr. Missæ. Sup. cap. 5. *ibid.* *e* Suprà cap. 6. de hoc sacrif. *f* Suprà cap. 8. *ibid.* *g* c. In Sacramentorum, de Cons. Dist. 22

Decretum de observandis et evitandis in celebratione Missæ.

QUANTA cura adhibenda sit, ut sacro-sanctum Missæ sacrificium omni religionis cultu ac veneratione celebretur, quivis facile existimare poterit, qui cogitavit, maledictum in sacris Litteris eum vocari, *a* qui facit opus Dei negligenter. Quod si necessario fatemur, nullum aliud opus adeo sanctum ac divinum à Christi fidelibus tractari posse, quam hoc ipsum tremendum mysterium, quo vivifica illa hostia, quæ Deo Patri reconciliati sumus, in altari per sacerdotes quotidie immolatur; satis etiam apparet, omnem operam et diligentiam in eo ponendam esse, *b* ut quantà maximà fieri potest interiori cordis munditià et puritate, atque exteriori devotionis ac pietatis specie peragatur. Cum igitur multa jam sive temporum vitio, sive hominum incurià et improbitate irrepsisse videantur, quæ à tantù sacrificiù dignitate aliena sunt; ut ei debitus honor et cultus ad Dei gloriam et fidelis populi ædificationem restituatur, decernit sancta Synodus, ut Ordinarii locorum Episcopi ea omnia prohibere, atque è medio tollere sedulo curent, ac teneantur, quæ vel avaritia, *c* idolorum servitus, vel irreverentia quæ ab impietate vix scinneta esse potest, vel superstitio, veræ pietatis falsa imitatrix, induxit. Atque ut multa paucis comprehendantur, in primis, quod ad avaritiam pertinet, cujusvis generis mercedum conditiones, pacta, et quidquid pro Missis novis celebrandis datur, necnon importunas atque illiberales eleemosynarum exactiones potius quam postulationes, aliaque hujusmodi quæ à Simoniaca labe vel certè à turpi questu non longè absunt, omninò prohibeant. Deindè, ut irreverentia vitetur, singuli in suis diocesisibus interdiciant, ne cui vago et ignoto sacerdoti Missas celebrare liceat. Neminem præterea, qui publicè et notoriè criminosus sit, aut sancto altari ministrare, aut sacris interesse permittant, nevé patiantur *d*

a Jer. 48: 10. *b* Suprà Sess. 13. c. 7. de Sacram. Euchar. *c* Ephes. 5: 5. *d* Conc. Laodicen. Can. 58.

privatis in domibus, atque omninò extra ecclesiam, et ad divinum tantùm cultum dedicata oratoria, ab eisdem Ordinariis designanda et visitanda, sanctum hoc sacrificium à secularibus *a* aut regularibus quibuscumque peragi: ac nisi prius, qui intersint, decenter composito corporis habitu, declaraverint se mente etiam, ac devoto cordis affectu, non solum corpore adesse. Ab ecclesiis verò *b* musicas eas, ubi sive organo, sive cantu lascivam aut impuram aliquid miscetur, item *c* seculares omnes actiones, vana atque adeo profana colloquia, deambulationes, strepitus, clamores arceant, ut *d* domus Dei verè domus orationis esse videatur, ac dici possit. Postremò, ne superstitioni locus aliquis detur, edicto et pœnis propositis caveant, ne sacerdotes aliis quàm debitis horis celebrent, neve ritus alios, aut alias ceremonias et preces in Missarum celebratione adlubeant, præter eas quæ ab Ecclesia probata, ac frequenti et laudabili usu receptæ fuerint. Quarumdam verò Missarum, et candelarum certum numerum, qui magis à supersticioso cultu, quàm à vera religione, inventus est, omninò ab ecclesia removeant: doceantque populum quis sit, et à quo potissimum proveniat sanctissimi hujus sacrificii tam pretiosus ac celestis fructus. Moneant etiam eundem populum ut frequenter *e* ad suas parochias, saltem diebus Dominicis, et majoribus festis accedant. Hæc igitur omnia, quæ summòten enumerata sunt, omnibus locorum Ordinariis ita proponuntur, ut non solum ea ipsa, sed quæcumque alia hæc pertinere visa fuerint: ipsi pro data sibi à sacro-sancta Synodo potestate, ac etiam, ut delegati Sedis Apostolicæ prohibeant, mandent, corrigant, statuunt; atque ad ea inviolatè

Conc. Carth. 2. Can. 9. c. Sicut cum seq. c. Hic ergo. c. Nullus Presbyter. et c. Clericos. de Cons. Dist. 1. Anacletus epist. 1.

a c. Auctoritate, de priv. in 6. *b* Conc. Antioch. c. 9. et Cabilon. sub Vitaliano cap. 19. *c* Pœnas penitentiarias adjecit Pius V in Bulla. *Cum primum.* 1566. *d* Is. 59. : 7. Matth. 22 : 13. *e* Cap. 2. de Parochiis. Conc. Agath. c. 21. et 63.

servanda censuris ecclesiasticis, aliisque poenis, que illorum arbitrio constituentur, fidelem populum compellant: non obstantibus privilegiis, exemptionibus, appellationibus ac consuetudinibus quibuscumque.

Decretum de reformatione.

EADEM sacro-sancta oecumenica et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, presidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis ut reformationis negotium prosequatur, hac in præsentì Sessione, statuenda censuit.

C A P U T I.

Canones de vita et honestate Clericorum innovantur.

NIHIL est quod alios magis ad pietatem et Dei cultum assidue instruat, quam *a* eorum vita et *b* exemplum, qui se divino ministerio dedicarunt. Cum enim à rebus seculi in altiorem sublato locum conspiciantur, in eos, tanquam *c* in speculam reliqui oculos conficiant, ex iisque sumunt quod imitentur. Quapropter sic decet omnino Clericos in sortem Domini vocatos, vitam moresque suos omnes componere, *d* ut habitu, gestu, incessu, sermone aliisque omnibus rebus nil, nisi grave, moderatum ac religione plenum præ se ferant: levia etiam delicta, quæ in ipsis maxima essent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant venerationem. Cum igitur, quod majore in Ecclesia Dei et utilitate, et ornamento hæc sunt, ita etiam diligentius sint observanda; statuit sancta Synodus, ut quæ aliàs à Summis Pontificibus, et à sacris Conciliis de Clericorum vita, honestate, cultu doctrinaque retineanda, ac simul de luxu,

a infra Sess. ult. de reform. cap. 1. *b* *c*. His igitur. Dist. 23. *c* Matth. 5: 13. et seq. Tit. 2: 7. 8. *c*. Qualiter 17. de accus. c. Cleric. 21. Dist. *d* Sess. 14. in præmio: et Sess. 24. de reform. cap. 12. tot tit. de vit. et hon. cler. extra in 6. et Clem. c. Non oportet. in 2. de Cons. Dist. 5. c. Canonum. 14. q. 4. c. Credo. 21. q. 3. Conc. Carthag. 3. c. 15. Conc. Chalced. can. 3. Conc. Arelat. 2. cap. 14. 1. Concil. Matisconen. c. 5. et 2. Nicæ. c. 16. et 4. Carthag. c. 44. et seq.

comessationibus, choreis, aleis, lusibus, ac quibuscumque criminibus, necnon secularibus negotiis faciendis copiosè ac salubriter sancita fuerunt, eadem in posterum iisdem pœnis, vel majoribus, arbitrio Ordinarii imponendis, observentur; nec appellatio executionem hanc, quæ ad morum correctionem pertinet, suspendat. Si qua verò ex his in desuetudinem abiisse compererit, ea quamprimum in usum revocari, et ab omnibus accuratè custodiri studeant, non obstantibus consuetudinibus quibuscumque, ne subditorum neglectæ emendationis ipsi condignas, Deo vindice, pœnas persolvant.

CAPUT II.

Quinam ad cathedrales ecclesias assumendi.

QUICUMQUE posthac ad ecclesias cathedrales erit assumendus, is non solum natalibus, ætate, meritis, et vitâ ac aliis, quæ à sacris a Canonibus requiruntur, plenè sit præditus, verum etiam in sacro Ordine antea, saltem sex mensium spatio, constitutus: quarum rerum instructio, si ejus notitia nulla aut recens in Curia fuerit, à Sedis Apostolicæ Legatis, seu Nuntiis provinciarum, aut ejus Ordinario, eoque deficiente, à vicinioribus Ordinariis sumatur. Scientia verò præter hæc ejusmodi polleat, ut muneris sibi injungendi necessitati possit satisfacere. Ideoque antea in *b* Universitate Studiorum Magister, sive Doctor aut Licentiatus in sacra Theologia, vel jure Canonico, meritò sit promotus, aut publico alicujus Academiæ testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur. Quòd si regularis fuerit, à Superioribus suæ religionis similem fidem habeat. Prædicti autem omnes, undè instructio, seu testificatio erit sumenda, hæc fideliter et gratis referre tenean-

---

a c. Cùm in cunctis, et c. Cùm nobis, de elec. cap. Grave nimis, de præb. et infra Sess. 24. cap. 1. de reform. Conc. Sardicen. c. 13. Conc. Rom. sub Nicol. 1. vers. Ut nullus laicus. Conc. Braccaren. 1. c. 20. c. De Syracusanæ, 28. Dist. et 61. Dist. per totam. Sup. Sess. 7. cap. 1. de reform. *b* Vide Constan. Pii V. *Quævis*, 1568.

tor: alioquin eorum conscientias graviter oneratas esse scient; ac Deum et Superiores suos habebunt ultores.

CAPUT III.

Creandæ distributiones quotidiana ex tertia parte quorumcumque fructuum: portio absentium quibus cedat: certi casus excepti.

EPISCOPI, etiam tamquam delegati Apostolici, ex fructibus et proventibus quibuscumque omnium dignitatum, personatum, et officiorum, in ecclesiis cathedralibus vel collegiatis existentium, a tertia parte in distributiones, eorum arbitrio assignandas, dividere possint; ut scilicet, qui eas obtinent, si personaliter competens sibi servitium, juxta formam ab eisdem Episcopis præscribendam, quolibet die statuto non impleverint; illius diei distributionem amittant, nec ejus quoquo modo dominium acquirant, sed fabricæ ecclesiæ, quatenus indigeat, aut alteri pio loco arbitrio Ordinarii applicetur. *b* Crescente verò contumaciâ, contra eos juxta sacrorum Canonum constitutiones procedant. Quòd si alicui ex prædictis dignitatibus in ecclesiis cathedralibus vel collegiatis, de jure, seu consuetudine, jurisdictio, administratio vel officium non competat; sed extra civitatem in dioecesi *c* cura animarum imminet, cui is, qui dignitatem obtinet, incumbere voluerit; tunc pro tempore, quo in curata ecclesia resederit ac ministraverit, tamquam præsens sit, ac divinis intersit, in ecclesiis cathedralibus, ac collegiatis habeatur. Hæc in iis tantum ecclesiis constituta intelligantur, in quibus nulla est consuetudo, vel statutum, ut dictæ dignitates non servientes aliquid amittant, quod ad tertiam partem dictorum fructuum et proventuum ascendat: non obstantibus consuetudinibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus et constitutionibus, etiam juramento, et quavis auctoritate firmatis.

a Suprà Sess. 21. de reform. cap. 3. *b* Toro tit. de cler. non resid. et c. Cùm ex eo, de elec. in 6. *c* Vid. Const. 65. Pii V. *Cupientes* 1568.

CAPUT IV.

In quacumque cathedrali vel collegiata Ecclesia, Majoribus necdum initiati, vocem in Capitulo non habeant; quid præstare teneantur ad eas promoti, quive deinceps promovendi.

QUICUMQUE in cathedrali, vel collegiata, seculari, vel regulari ecclesia divinis mancipatus officii, in Subdiaconatus Ordine saltem constitutus non sit, vocem in hujusmodi ecclesiis in Capitulo non habeat, etiam si hoc sibi ab aliis liberè fuerit concessum. Si verò qui dignitates, personatus, officia, præbendas, portiones, ac qualibet alia beneficia in dictis ecclesiis obtinent, aut in posterum obtinebunt, quibus onera varia sunt annexa, videlicet, ut alii Missas, alii Evangelium, alii Epistolas dicant, seu cantent; quocumque il privilegio, exemptione, prærogativâ, generis nobilitate sint insigniti, teneantur, juxta impedimento cessante, a infra annum Ordines suscipere requisitos: alioquin poenas incurrant, juxta constitutionem Concilii Viennensis: *b* quæ incipit, *Ut illi qui*; quæ præsentis decreto innovat: cogantque Episcopi eos diebus statetis dictos Ordines per seipsos exercere, ac cetera omnia officia, quæ debent in cultu divino præstare, sub eisdem et aliis, etiam gravioribus, poenis arbitrio eorum imponendis. Nec aliis in posterum fiat provisio, nisi iis, qui jam ætatem, et ceteras habilitates integrè habere dignoscantur: aliter irrita sit provisio.

CAPUT V.

Dispensationes extra Curiam Episcopo committantur, et ab eo examinentur.

DISPENSATIONES, quæcumque auctoritate concedente, si extra Romanam Curiam committendæ erunt, committantur Ordinariis illorum qui eas impetraverint; cæ verò, quæ gratiosè concedentur, suum non sortiuntur effectum, nisi prius ab eisdem, tamquam delegatis Apostolicis, summarie tantum, et

a Juxta c. Prætereà, cum glos. de ætat. et qual. et c. Si is, de instit. in 6. *b* Vide infra XXIII. c. Infra Sess. 24. cap. 11. de reform.

extrajudicialiter cognoscatur, expressas preces surreptionis vel obreptionis vitio non subjacere.

CAPUT VI.

Circumspectè commutandæ ultimæ voluntates.

In commutationibus ultimarum voluntatum a quæ non nisi ex justa et necessaria causa fieri debent, Episcopi, tanquam delegati Sedis Apostolicæ, summarie et extrajudicialiter cognoscant, nihil in precibus, tacitâ veritate vel suggestâ falsitate fuisse narratum, priusquam commutationes prædictæ executioni demandentur.

CAPUT VII.

Innovatur cap. Romana de Appellationibus, in Sexto.

LEGATI, et Nuntii Apostolici, Patriarchæ, Primate, et Metropolitanæ, in appellationibus ad eos interpositis, in quibusvis causis, tam in admittendis appellationibus, quam in concedendis inhibitionibus post appellationem, servare teneantur formam et tenorem sacrarum constitutionum, et præsertim *b* Innocentii IV quæ incipit, Romana: quæcumque consuetudine, etiam immemorabili, aut stylo vel privilegio, in contrarium non obstantibus: aliter inhibitiones et processus, et inde secuta quæcumque, sint ipso jure nulla.

CAPUT VIII.

Episcopi pias omnium dispositiones exsequantur: quæcumque pia loca visitent, dummodo non sub immediata Regum protectione sint.

EPISCOPI, et etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegati, in casibus à jure concessis omnium piarum dispositionum, tam in ultima voluntate, quam inter vivos, sint exsecutores: habeant jus visitandi hospitalia, collegia quæcumque, ac *d* confraternitates laicorum, etiam quas scholas, sive quocumque alio nomine vocant, non tamen quæ sub Regum immediata

a Infra Sess. ult. de refor. cap. 4. *b* In Concil. Lugdun. Vide infra XXIV. *c* Clem. Quia contingit, de relig. dom. *d* Vide Const. Clementis VIII. Quæcumque, 1604.

protectione sunt, sine eorum licentia; eleemosyna Montis Pietatis, sive Charitatis, et pia loca omnia, quomodocumque nuncupentur, etiam si prædictorum locorum cura ad laicos pertineat, atque eadem pia loca exemptionis privilegio sint munita; ac omnia, quæ ad Dei cultum, aut animarum salutem, seu pauperes sustentandos instituta sunt, ipsi ex officio suo a juxta sacrorum Canonum statuta cognoscant, et exsequantur, non obstantibus, quacumque consuetudine, etiam immemorabili, privilegio, aut statuto.

CAPUT IX.

Administratores quorumcumque piorum locorum reddant rationem Ordinario, nisi aliter in fundatione sit cautum.

ADMINISTRATORES, tam ecclesiastici, quam laici, fabricæ cujusvis ecclesiæ, etiam cathedralis, b hospitalis; confraternitatis, eleemosynæ Montis Pietatis, et c quorumcumque piorum locorum singulis annis teneantur reddere rationem administrationis Ordinario: consuetudinibus et privilegiis quibuscumque in contrarium sublatis: nisi secus fortè in institutione et ordinatione talis ecclesiæ, seu fabricæ expressè cautum esset. Quod si ex consuetudine, aut privilegio, aut ex constitutione aliqua loci, aliis ad id deputatis ratio reddenda esset, tunc cum iis adhibeatur etiam Ordinarius: et aliter factæ liberationes dictis administratoribus minimè suffragentur.

CAPUT X.

Notarii Episcoporum examini et judicio subjaceant.

CUM ex notariorum imperitia plurima damna, et multarum occasio litium oriatur; possit Episcopus quoscumque notarios, etiam si Apostolicâ, Imperiali aut Regiâ auctoritate creati fuerint, etiam tamquam delegatus Sedis Apostolicæ, examinatione adhibita, eorum sufficientiam scrutari, illisque non

a c. Nos quidem, c. Si hæredes, c. Tua, et c. Joannes de testam. b. Sup. Sess. 7. cap. ult. de reform. c. Clem. Quia contigit, parag. Ut autem præmissa, de relig. domib. Infra Sess. 25. cap. 8. de reform.

idoneis repertis, aut quodcumque in officio delinquentibus, officii ejus in negotiis, litibus, et causis ecclesiasticis ac spiritualibus exercendi usum perpetuò, aut ad tempus prohibere: neque eorum appellatio interdictionem Ordinarii suspendat.

CAPUT XI.

Bonorum cujuscumque ecclesie, aut pii loci occupatores puniuntur.

Si a quem Clericorum, vel laicorum, quicumque *S*is dignitate, etiam imperiali, aut regali præfulgeat, in tantum malorum *b* omnium radix cupiditas occupaverit, ut alicujus ecclesie, seu cujusvis secularis vel regularis beneficii, Montium Pietatis, aliorumque piorum locorum jurisdictiones, bona, census ac jura, etiam feudalìa, et emphyteutica, fructus, emolumenta, seu quascumque obventiones, quæ in ministrorum et pauperum necessitates converti debent, per se, vel alios vi vel timore incusso, seu etiam per suppositas personas Clericorum, aut laicorum, seu quacumque arte, aut quocumque quæsito colore in proprios usus convertere, illosque usurpare præsumpserit, seu impedire ne ab iis, ad quos jure pertinent, percipiantur: *is c* anathemati tandiù subjaceat, quamdiù jurisdictiones, bona, res, jura, fructus, et redditus, quos occupaverit, vel qui ad eum quomodocumque, etiam ex donatione suppositæ personæ, pervenerint, ecclesie, ejusque administratori, sive beneficiato integrè restitnerit; ac deindè à Romano Pontifice absolutionem obtinuerit. Quòd si ejusdem ecclesie patronus fuerit, etiam jure patronatùs ultra prædictas pœnas eo ipso privatus existat. Clericus verò, qui nefandæ fraudis et usurpationis hujusmodi fabricator, seu consentiens fuerit, eisdem pœ-

---

a Concil. 5. Aurelian. c. 13. et seq. Conc. Triburien. 1. c. 7. Conc. Aurelian. 3. c. 17. Conc. Turon. 2. cap. 25. Conc. Maguntien. sub Leone IV. cap. 6. et 11. Conc. Aquisgranen. sub Steph. 5. c. 88. Conc. Lateran. sub Leone X. Sess. 9. et 10. c. Prædia cum seq. 12. q. 2. *b* 1. Tim. 6: 10. *c* Vide Bullam Coenæ, clausulâ 17.

nis subjaceat; nec non quibuscumque beneficiis privatus sit, et ad quaecumque alia beneficia inhabilis efficiatur, et à suorum Ordinum executione, etiam post integram satisfactionem et absolutionem, sui Ordinaris arbitrio suspendatur.

Decretum super petitione concessionis Calicis.

INSUPER, a eodem eadem sacro-sancta Synodus superiori Sessione duos articulos, alias propositos, et tum non dum discussos, videlicet: An rationes, quibus S. Catholica Ecclesia adducta fuit, ut communicaret laicos, atque etiam non celebrantes sacerdotes, sub una panis specie, ita sint retinenda, ut nullâ ratione Calicis usus cuiquam sit permittendus: et an, si honestis et Christianæ charitati consentaneis rationibus concedendus alicui vel nationi, vel regno Calicis usus videatur, sub aliquibus conditionibus concedendus sit, et quænam illæ sint, in aliud tempus oblatâ sibi occasione, examinandos, atque definiendos reservaverit: nunc eorum, pro quibus petitur, saluti optimè consultum volens, decrevit integram negotium ad Sanctissimum Dominum nostrum esse referendum, prout præsentî decreto relet; qui pro sua singulari prudentia id efficiat, quod utile Republicæ Christianæ, et salutare petentibus usum Calicis fore judicaverit.

Indictio futuræ Sessionis.

Insper eadem sacro-sancta Tridentina Synodus diem futuræ Sessionis ad feriam quintam post octavam festivitatis omnium Sanctorum, quæ erit dies XII mensis Novemb. indicit; et in ea decernetur de Sacramento Ordinis, et de Sacramento Matrimonii, etc.

Prorogata fuit Sessio usque ad diem XV Julii

M. D. LXIII.

---

a Suprà Sess. 21. Can. 4. Sess. 13. in decr. prorog.

SESSIO XXIII,
 QUÆ EST SEPTIMA
 SUB PIO IV. PONT. MAX.
 CELEBRATA

DIE XV JULII M. D. LXIII.

Vera et Catholica doctrina de Sacramento Ordinis, ad condemnandos errores nostri temporis, à sancta Synodo Tridentina decreta et publicata Sessione septimâ.

CAPUT I.

De institutione sacerdotii novæ legis.

SACRIFICIUM et sacerdotium ita Dei ordinatione conjuncta sunt, *a* ut utroque in omni lege existerit. Cum igitur in novo Testamento sanctum Eucharistiæ sacrificium visibile ex Domini institutione Catholica Ecclesia acceperit; *b* fateri etiam oportet, in ea novum esse visibile et externum sacerdotium, in quod vetus translatum est. Hoc autem ab eodem Domino Salvatore nostro institutum esse, atque Apostolis, eorumque successoribus in sacerdotio, potestatem traditam consecrandi, offerendi, *c* et ministrandi corpus et sanguinem ejus, necnon et peccata dimittendi et retinendi, sacræ Litteræ ostendunt, et Catholica Ecclesiæ traditio semper docuit.

CAPUT II.

De septem Ordinibus.

CUM autem divina res sit tam sancti sacerdotii ministerium; consentaneum fuit, quo dignius et majori cum veneratione exerceri posset, ut in Ecclesiæ ordinatissima dispositione *d* plures et diversi essent ministrorum ordines, qui sacerdotio ex officio deservirent; ita distributi, ut, qui jam clericali Tonsurâ insigniti essent, per minores ad majores ascen-

a Cyprian. lib. 1. advers. Judæos. *b* Hebr. 7 : 12.
c Matth. 26 : 26. Marc. 14 : 22. Luc. 22 : 17. Joan.
 13 : 10. *d* Can. 2. et 6, 17. de reform.

derent : nam non solum de sacerdotibus, a sed et de Diaconis sacrae Litterae apertam mentionem faciunt : et quae maximè in illorum ordinatione attendenda sunt, gravissimis verbis docent ; et ab ipso Ecclesiae initio sequentium Ordinum nomina, atque uniuscujusque eorum propria ministeria, Subdiaconi scilicet, Acolythi, Exorcista, Lectoris et Ostiarii in usu fuisse cognoscuntur, quamvis non pari gradu : nam Subdiaconatus ad majores ordines *b* à Patribus, et *c* sacris Conciliis refertur, in quibus et de aliis inferioribus frequentissimè legimus.

CAPUT III.

Ordinem verè esse Sacramentum.

CUM Scripturae testimonio, Apostolica traditione, et Patrum unanimi consensu perspicuum sit, per sacram ordinationem, quae verbis et signis exterioribus perficitur gratiam conferri ; dubitare nemo debet, Ordinem esse verè et propriè unum ex septem sanctae Ecclesiae Sacramentis. Inquit enim Apostolus : *d* Admoneo te, ut restitutes gratiam Dei, quae est in te, per impositionem manuum mearum, non enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis, et dilectionis, et sobrietatis.

CAPUT IV.

De Ecclesiastica hierarchia et ordinatione.

QUONIAM verò in Sacramento *f* Ordinis, sicut et in Baptismo, et Confirmatione, character imprimitur, qui nec deleri, nec auferri potest ; roerisio sancta Synodus damnat eorum sententiam, quiasserunt, novi Testamenti sacerdotes temporariam tantummodò potestatem habere ; et semel ritè ordinatos, iterum laicos effici posse, si verbi Dei minist-

a Philip. 1 : 11. Tim. 3 : 8, 12. et Act. 6 : 5. 21 : 8.
b Ignatius ep. ad Antioch. Tertullian. de Praescript. lib. 1. c. 41. Cyprian. ep. 55. *c* Conc. Rom. 3. sub Silvest. Eliberit. c. 33. Carthag. 4. c. 5. et seq. c. Nullus, ult. 60. Dist. c. Si quis eorum. c. Erubescant, et c. Nemo Dist. 32. c. A multis, de ar. et qual. et c. Miramur. de ser. non ord. *d* 2. Tim. 1 : 6. 1. Tim. 4 : 14. *e* 2. Tim. 1 : 7. *f* Suprà Sess. 7. de Sacram. in genere Can. 9. et infra Can. 4.

terium non exercent. Quòd si quis omnes Christianos promiscuè novi Testamenti sacerdotes esse; aut omnes pari inter se potestate spiritali præditos affirmet; nihil aliud facere videtur, quàm ecclesiasticam hierarchiam, quæ *a* est ut castrorum acies ordinata, confundere; perindè ac si contra beati Pauli *b* doctrinam omnes Apostoli, omnes Prophetæ, omnes Evangelistæ, omnes Pastores, omnes sint Doctores. Proindè sacro-sancta Synodus declarat, præter ceteros ecclesiasticos gradus, Episcopos, qui in Apostolorum locum successerunt, ad hunc hierarchicum ordinem præcipuè pertinere; et positos, e sicut idem Apostolus ait, à Spiritu sancto, regere ecclesiam Dei; *d* eosque Presbyteris superiores esse; ac e Sacramento Confirmationis conferre, ministros Ecclesie ordinare; atque alia pleraque peragere ipsos posse: quarum functionum potestatem reliqui inferioris ordinis nullam habent. Docet insuper sacro-sancta Synodus, in ordinatione Episcoporum, sacerdotum, et ceterorum Ordinum, nec *f* populi, nec cujusvis secularis potestatis, et magistratus consensum, sive vocationem, sive auctoritatem ita requiri, ut sine ea irrita sit ordinatio: quin potius decernit, eos qui tantummodò à populo, aut seculari potestate ac magistratu vocati et instituti, ad hæc ministeria exercenda ascendunt, et qui ea propria temeritate sibi sumunt, omnes non Ecclesie ministros, *g* sed fures et latrones, per ostium non ingressos, habendos esse. Hæc sunt quæ generalim sacra Synodo visum est Christi fideles de Sacramento Ordinis docere. His autem contraria, certis et propriis Canonibus in hunc, qui sequitur, modum damnare constituit; ut omnes adjuvante Christo, fidei regula nentes, in tot errorum tenebris Catholicam veritatem facilius agnoscere et tenere possint.

a Cant. 6 : 3. 9. *b* 1. Cor. 12 : 29. Ephes. 4 : 11. Cum ex injuncto de hæret. *c* Act. 10, 28. *d* Cælest. 1. Epist. ad Epis. Gall. c. 1. *e* Suprà Sess. 7. de Confirm. Can. 3. Conc. Hispalen. 2. c. 5. 53. et alibi. *f* Laodicea. Concil. c. 12. *g* Joan. 10 : 1. 8. c. Ordinationes. 1. q. 1. et c. Relatum, de jure pat.

C A N O N I.

Si quis dixerit, *a* non esse in novo Testamento sacerdotium visibile et externum; vel non esse potestatem aliquam consecrandi et offerendi verum corpus et sanguinem Domini, *b* et peccata remittendi et retinendi; sed officium tantum, et nudum ministerium prædicandi Evangelium; vel eos, qui non prædicant, prorsus non esse sacerdotes; anathema sit.

C A N O N II.

Si quis dixerit, præter sacerdotium *c* non esse in Ecclesia Catholica alios ordines, et majores et minores, per quos, velut per gradus quosdam, in sacerdotium *d* tendatur; anathema sit.

C A N O N III.

e Si quis dixerit, Ordinem, sive sacram ordinationem, non esse verè et propriè Sacramentum, à Christo Domino institutum, vel esse figmentum quoddam humanum, excogitatum à viris rerum ecclesiasticarum imperitis; aut esse tantum ritum quendam eligendi ministros verbi Dei, et Sacramentorum; anathema sit.

C A N O N IV.

Si quis dixerit, per sacram ordinationem non dari Spiritum sanctum; ac proindè frustra Episcopos dicere, Accipe Spiritum sanctum; aut per eam non imprimi characterem; vel eum, qui sacerdos semel fuit, *f* laicum rursum fieri posse; anathema sit.

C A N O N V.

Si quis dixerit, sacram Uctionem, quæ Ecclesia in sancta ordinatione utitur, non tantum non requiri, sed contemnendam et perniciosam esse, similiter et alias Ordinis ceremonias; anathema sit.

a Suprà cap. 1. de hoc Sacram. *b* Matth. 16: 19. Joan. 20: 23. *c* Manet cum. seq. 24. q. 1. *d* In singulis, cum seq. Dist. 77. Suprà cap. 2. de hoc Sacram. *e* Infra de reform. c. 13. *f* Suprà cap. 2. de hoc Sacram. *f* Conc. Tolet. 8, cap. 7.

CANON VI.

Si quis dixerit, in Ecclesia Catholica non esse hierarchiam divinâ ordinatione institutam, quæ constat ex Episcopis, Presbyteris, et Ministris; anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, Episcopos non esse Presbyteris superiores, vel non habere potestatem confirmandi et ordinandi; vel eam, quam habent illis esse cum Presbyteris communem; vel Ordines ab ipsis collatos sine populi, vel potestatis secularis consensu, aut vocatione, irritos esse; aut eos, qui nec ab ecclesiastica et canonica potestate ritè ordinati, nec missi sunt, sed aliandè veniunt, legitimos esse verbi et Sacramentorum ministros; anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, Episcopos, qui auctoritate Romani Pontificis assumuntur, non esse legitimos et veros Episcopos, sed figmentum humanum; anathema sit.

Decretum de reformatione.

EADEM sacro-sancta Tridentina Synodus, reformationis materiam prosequens, hæc quæ sequuntur, in presenti decernenda esse statuit et decernit.

CAPUT I.

Rectorum Ecclesiarum in residendo negligentia variè coërcetur; animarum curæ providetur.

CUM *a* præcepto divino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his sacrificium offerre: verbique divini prædicatione, Sacramentorum administratione, ac *b* bonorum omnium operum exemplo pascere, pauperum aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere, et in cetera munia pastoralia in-
cumbere; quæ omnia nequaquam ab iis præstari et impleri possunt, qui gregi suo non invigilant neque assistunt, sed *c* mercenariorum more deserunt: sacro-

a Joan. 21: 15. Act. 20: 28. *b* c. Ephes. 4: 12. et Dist. c. Sicut 7. q. 1. c. Qui Episcopatum 8. q. c. Præcipuè 11. q. 3. c. Gloria Episc. 12. q. 2. c. Joan. 10: 12. 13.

sancta Synodus eos admonet et hortatur, ut divinarum præceptorum memores, factique *a* forma gregis, in iudicio et veritate pascant et regant. Ne verò ea quæ de residentia sanctè et utiliter iam *b* antiè subscel. rec. Paulo III sancita fuerunt, in sensus à sacrosanctæ Synodi mente alienos trahantur, ac si vigore illius decreti quinque mensibus continuis abesse liceat: illis inhærendo, declarat, sacrosancta Synodus; c omnes Patriarchalibus, Prælatibus, Metropolitanis ac cathedralibus ecclesiis quibuscumque, quocumque nomine et titulo præfectos, etiam si sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales sint, obligari ad personalem in sua ecclesia vel diocesi residentiam, ubi injuncto sibi officio defungi teneantur; neque abesse posse, nisi ex causis et modis infrascriptis. *d* Nam cum Christiana charitas, urgens necessitas, debita obedientia, ac evidens Ecclesiæ vel Reipub. utilitas aliquos nonnunquam abesse postulent et exigant, discernit eadem sacrosancta Synodus, has legitimæ absentiæ causas à Beatissimo Romano Pontifice, aut à Metropolitanò, vel eo absente, Suffraganeò Episcopo antiquiori residente, qui idem Metropolitanus absentiam probare debebit, in scriptis esse approbandas; nisi cum absentia incidit propter aliquod munus, et Reipub. officium, Episcopatibus adjunctum: eorum quoniam causæ sunt notoriæ, et interdum repentinae, ne eas quidem significari Metropolitanò necesse erit: ad eundem tamen cum Concilio provinciali spectabilem iudicare de licentiis à se vel à Suffraganeò datis; et videre, ne quis eo jure abutatur, et ut penis canonicis errantes puniantur. *e* Intereà meminerint discreturi, ita omnibus suis providendum, ut, quantum fieri poterit, ex ipsorum absentia nullum damnum acci-

a 1. Petr. 5: 3. *b* Sup. Sess. 6. de reform. cap. 1. Vide Bullam Pii IV ann. 1564. In suprema. d. c. De cetero. c. Inter quatuor. c. Turæ, et c. Relatum de cleric. non residen. c. Ad supplicationem, de renunt. c. Quorundam, 74. Dist. c. Præsentium. 7. q. 1. et c. Postulastis. de voto. *c* c. Cum ex eo de elect. in 6. c. Beneficium de regul. eod. et cap. 2. in fin. sup. Sess. 6. de reform. Sardicen. Concil. cap. 14.

piant. Quoniam autem, qui aliquantisper tantum ab-
sunt, ex veterum Canonum sententia non videntur
abesse, quia statim reversuri sunt: sacrosancta Syn-
odus vult illud absentiae spatium singulis annis, sive
continuum, sive interruptum, extra praedictas causas,
nullo pacto debere duos, aut ad summum tres men-
ses excedere, et haberi rationem, ut id aequa ex causa
fiat, et absque ullo gregis detrimento: quod an ita
sit, abscedentium conscientiae relinquit, quam sperat
religiosam et timoratum fore *a* cum Deo corda pa-
teant, *b* cujus opus non fraudulenter agere, suo pe-
riculo tenentur. Eosdem interim admonet, et in Do-
mino hortatur, *c* ne per illius temporis spatium Do-
minici Adventus, Quadragesimae, Nativitatis, Re-
surrectionis Domini, Pentecostes item et Corporis
Christi diebus, quibus refici maximè, et in Domino
gaudere Pastoris praesentia oves debeant, ipsi ab ec-
clesia sua cathedrali nullo pacto absint, nisi Episco-
palia munia in sua diocesi eos aliò vocent.

Si quis autem, quod utinam nunquam eveniat con-
tra hujus decreti dispositionem absuerit; statuit sacro-
sancta Synodus, praeter alias poenas adversus non re-
sidentes, sub *d* Paulo III impositas et innovatas, ac
mortalis peccati reatum, quem incurrit, cum pro-
rata temporis absentiae fructus suos non facere, nec
tutà conscientia, alià autem declaratione non secutà,
illos sibi detinere posse; sed teneri, aut ipso cessante,
per Superiorem ecclesiasticum illos fabricae ecclesia-
rum, aut pauperibus loci erogare, prohibita quacum-
que conventionem vel compositione, quae pro fructibus
malè perceptis appellatur; ex qua etiam praedicti fruc-
tus in totum, aut pro parte ei remitterentur, non
obstantibus quibuscumque privilegiis cuicumque col-
legio aut fabricae concessis.

Eadem omninò, etiam quoad culpam, amissionem
fructuum, et poenas de curatis inferioribus, *e* et aliis

a Psal. 7: 10. *b* Jerem. 48: 10 *c* c. Si quis in clero. 7.
q. 1. ex Conc. Agathens. *d* Suprà Sess. 6. de reform.
c. 1. *c.* 2. *c.* Conquerente, et ferè per totum. de clero.
non resid. *e* Sup. Sess. 6. de reform. *c.* 2.

quibuscumque, qui beneficium aliquod ecclesiasticum, curam animarum habens, obtinent, sacrosancta Synodus declarat et decernit; a ita tamen, ut, quodcumque eos, causâ prius per Episcopum cognitâ et probatâ, abesse contigerit, Vicarium idoneum ab ipso Ordinario approbandum, cum debita mercedis assignatione relinquunt. Discedendi autem licentiam in scriptis gratisque concedendam ultra bimestre tempus, nisi ex gravi causa non obtineant. Quod si, per edictum citati etiam non personaliter, contumaces fuerint, liberum esse vult Ordinariis, per censuras ecclesiasticas et sequestrationem, et subtractionem fructuum, aliaque juris remedia, etiam usque ad privationem, compellere: nec executionem hanc, quolibet privilegio, licentiâ, familiaritate, exemptione, etiam ratione cuiuscumque beneficii, pactione, statuto, etiam juramento, vel quacumque auctoritate confirmato, consuetudine, etiam immemorabili, quâ potius corruptela censenda est, sive appellatione, aut inhibitione, etiam in Romana Curia, vel vigore Eugeniæ constitutionis suspendi posse. Postremo, tam decretum illud sub c. Paulo III quàm hoc ipsum in Conciliis Provincialibus, et Episcopalibus publicari sancta Synodus præcipit: cupit enim, quæ ad eximium ex Pastorum munere animarumque salute sunt, frequenter omnium auribus mentibusque inligi, ut in posterum, Deo iuvante, nullâ temporum injuriâ, aut hominum oblivione, aut desuetudine aboleantur.

CAPUT II.

Ecclesiis præfecti consecrationis munus intra tres menses suscipiant: consecratio quo loco præagenda.

ECCLESIIIS d. cathedralibus, seu superioribus, quocumque nomine ac titulo præfecti, etiam si sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales sint, si munus conse-

a. c. Benef. de Regul. in 6. b. c. Divina de privilegio in Extrav. com. c. Sup. Sess. 6. de reform. cap. 1. Conc. Chalc. actio 16. c. 25. Conc. Vormatien. cap. 76. c. Quoniam 25. Dist. cap. Quoniam 100. Dist. supra Sess. 7. cap. 9. de reform.

rationis intra tres menses non susceperint, ad fructum perceptorum restitutionem teneantur: si intra totidem menses postea id facere neglexerint; ecclesiis ipso jure sint privati. Consecratio verò, si extra Curiam Romanam fiat, in Ecclesia ad quam promoti fuerint, aut in provincia, si commode fieri poterit, celebretur.

CAPUT III.

Episcopi extra aegritudinem per se Ordines conferant.

EPISCOPI per semetipsos Ordines conferant. Quòd si aegritudine fuerint impediti; *a* subditos suos non aliter, quam jam probatos, et exannuatos, ad alium Episcopum ordinandos dimittant.

CAPUT IV.

Qui primà Tonsurà initiandi.

PRIMA Tonsurà *b* non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non susceperint, et fidei rudimenta edocti non fuerint; quique legere et scribere nesciant; et de quibus probabilis conjectura non sit, eos non secularis judicii fugiendi fraude, sed ut Deo fidelem cultam præstent, hoc vita genus elegisse.

CAPUT V.

Ordinandi, quibus instructi esse debeant.

AD minores Ordines promovendi, bonum à Parocho et à magistro scholæ, in qua educantur, testimonium habeant. Hi verò, qui ad singulos majores erunt assumendi, per mensem ante ordinationem Episcopum adeant, qui Parocho, aut alteri cui magis expedire videbitur, committat, ut nominibus, ac desiderio eorum, qui volent promoveri, publicè in ecclesia propositis, de ipsorum ordinandorum *c* natalibus, ætate, moribus, et vità à fide dignis diligenter inquirat; *d* et litteras testimoniales, ipsam inquisitionem factam continentes, ad ipsam Episcopum quamprimum transmittat.

a Infra cap. 8. et 10. Conc. Carthag. 3. c. 22. *b* c. Fin. de temp. ordin. in 6. *c* c. Quando 24. Dist. 4. Conc. 3. Carthag. cap. 22. et 4. Carthag. cap. 22. inf. cap. 7.

CAPUT VI.

Ætas quatuordecim annorum ad Beneficium Ecclesiasticum requiritur : quis privilegio fori gaudere debeat.

NULLUS primâ Tonsurâ initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus constitutus, *a* ante decimum quartum annum beneficium possit obtinere. *b* Is etiam fori privilegio non gaudeat; nisi beneficium ecclesiasticum habeat; aut clericalem habitum, et Tonsuram deferens, alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi inseruiat, vel in Seminario Clericorum, aut in aliqua schola, vel Universitate, de licentia Episcopi, quasi in via ad majores Ordines suscipiendos versetur. In Clericis verò conjugatis servetur constitutio Bonifacii VIII quæ incipit, *c* Clerici, qui cum unicis: modo hi Clerici, alicujus ecclesiæ servitio, vel ministerio ab Episcopo deputati, eidem ecclesiæ serviant vel ministrent; et clericali habitu et Tonsurâ utantur, nemini, quoad hoc, privilegio, vel consuetudine, etiam immemorabili suffragante.

CAPUT VII.

Examinandi sunt ordinandi à viris peritis juris Divini et humani.

SANCTA Synodus, *d* antiquorum Canonum vestigiis inherendo, decernit, ut, quandò Episcopus ordinationem facere disposuerit, omnes qui ad sacrum ministerium accedere voluerint, feriâ quartâ ante ipsam ordinationem, vel quandò Episcopo videbitur, ad civitatem evocentur. Episcopus autem sacerdotibus, et aliis prudentibus viris, peritis divini legis, ac in ecclesiasticis sanctionibus exercitatis, sibi adscitis, ordinandorum genus, personam, ætatem, institutionem, mores, doctrinam, et fidem *e* diligenter investiget et examinet.

---

a c. Indecorum de æt. et qual. *b* c. Joan. de cler. conjug. *c* Vide infra XXVII. *d* Quando. 24. Dist. *e* Sup. cap. 5.

CAPUT VIII.

Quomodo et à quo unusquisque promoveri debeat.

ORINATIONES à sacrorum Ordinum, statutis à jure temporibus, ac in cathedrali Ecclesia, vocatis presentibusque ad id Ecclesie Canonicis, publice celebrentur: si autem in alio diocesis loco, presente Clero loci, dignior, quantum fieri poterit, ecclesia semper adestur. Unusquisque autem à *b* proprio Episcopo ordinetur. Quod si *c* quis ab alio promoveri petat, nullatenus id ei, etiam cujusvis generalis aut specialis rescripti vel privilegii prætextu, etiam statutis temporibus permittatur; nisi ejus probitas ac mores *d* Ordinarii sui testimonio commendentur: si secus fiat; ordinans à collatione Ordinum per annum, et ordinatus à susceptorum Ordinum executione, quamlibet proprio Ordinario videbitur expedire, sit suspensus.

CAPUT IX.

Episcopus familiarem ordinans, conferat statim beneficium re ipsâ.

EPISCOPUS familiarem suum non subditum ordinare non possit, nisi per triennium secum fuerit commoratus; *e* et beneficium, quacumque fraude cessante statim re ipsâ illi conferat: consuetudine quacumque, etiam immemorabili, in contrarium non obstante.

CAPUT X.

Episcopis inferiores Prælati Tonsuram vel minores Ordines ne conferant, nisi Regularibus sibi subditis: nec ipsi, aut Capitula quæcumque dimissorias concedant; graviori in Decretum peccantibus poenâ statutâ.

ABBATIBUS, ac aliis quibuscumque, quantumvis exemptis, non liceat in posterum, intra fines ali-

a Gelasius 1. Epist. 1. cap. 13. c. ult. 75. Dist. c. 1. cum seq. de temp. ordin. b Conc. Carthag. 3. c. 21. c. Supra Sess. 14. de reform. cap. 2. et 3. d. Sup. cap. 7. Conc. Aurel. 5. cap. 5. c. 1. 21. q. 2. 9. q. 2. per totam. e. 1. cum seq. de temp. ordin. in 6. c. c. Non liceat de præb.

cujus diœcesis consistentibus, etiam si nullius diœcesis, vel exempti esse dicantur, cuiquam, qui Regularis subditus sibi non sit, Tonsuram, vel minores Ordines conferre: nec ipsi Abbates, et alii exempti aut collegia, vel Capitula quæcumque, etiam ecclesiarum cathedralium, litteras dimissorias aliquibus Clericis secularibus, ut ab aliis ordinentur, concedant. Sed horum omnium ordinatio, servatis omnibus *a* quæ in hujus sanctæ Synodi decretis continentur, ad Episcopos, intra quorum diœcesis fines existant, pertineat: non obstantibus quibusvis privilegiis, præscriptionibus, aut consuetudinibus, etiam inmemorabilibus. Pœnam quoque impositam iis qui contra hujus sanctæ Synodi *b* sub Paulo III decretum, à Capitulo, Episcopali Sede vacante, litteras dimissorias impetrant; ad illos, qui easdem litteras non à Capitulo, sed ab aliis quibusvis, in jurisdictione Episcopi loco Capituli, Sede vacante, succedentibus, obtineant, mandat extendi. Concedentes autem dimissorias contra formam decreti, ab officio et beneficio per annum sint ipso jure suspensi.

CAPUT XI.

Interstitiæ in susceptione minorum Ordinum, et certa alia præcepta observanda.

MINORES Ordines iis, qui saltem *c* Latinam Linguam intelligant, per temporum interstitia, nisi aliud Episcopo expedire magis videretur, conferantur, ut eò accuratius, quantum sit hujus disciplinæ pondus, possint edoceri, *d* ac in unoquoque munere, juxta præscriptum Episcopi, se exercent, idque in ea, cui adscripti erunt, ecclesia; nisi fortè ex causa studiorum absint, atque ita de gradu in gradum ascendant; ut in iis cum ætate vitæ meritum et doctrina major accrescat: quod et bonorum morum exemplum, et assiduam in ecclesia ministerium, atque major erga Presbyteros et superiores Ordines reve-

a Suprà cap. 5. cum seq. et infrà cap. 11. cum seq.
b Suprà Sess. 7. de reform. cap. 10. *c* c. In singulis.
 77. Dist. et inf. cap. 13. *d* Infrà c. 17. c. 1. 25. Dist.
 Conc. 1. Braccaren. c. 37. 1. Nic. c. 2. Sardic. cap. 13.

rentia, et crebrior, quàm antea corporis Christi Communio maximè comprobabunt. Cumque hinc ad altiores gradus et sacratissima mysteria sit ingressus: nemo iis initiatur *a* quem non scientiæ spes majoribus Ordinibus dignum ostendat. Hi verò non nisi post annum à susceptione postremi gradus minorum Ordinum ad sacros Ordines promoveantur, nisi necessitas, aut Ecclesiæ utilitas, iudicio Episcopi, aliud exposcat.

CAPUT XII.

Ætas ad majores Ordines requisita: digni dumtaxat assumendi.

NULLIUS in posterum ad Subdiaconatûs Ordinem ante vigesimum secundum, ad Diaconatûs ante vigesimum tertium, *c* ad Presbyteratûs *d* ante vigesimum quintum ætatis suæ annum promoveatur. Sciant tamen Episcopi, non singulos in ea ætate constitutos, debere ad hos Ordines assumi; sed dignos dumtaxat, et quorum probata vita senectus sit. Regulares quoque nec in minori ætate, nec sine diligenti *e* Episcopi examine ordinentur: privilegiis quibuscumque, quoad hoc, penitus exclusis.

CAPUT XIII.

Subdiaconi et Diaconi ordinatio qualis, et eorum munus: nulli Ordines sacri duo conferantur eodem die.

SUBDIACONI et Diaconi ordinentur, *f* habentes bonum testimonium, et *g* in minoribus Ordinibus jam probati, ac litteris, et iis, que ad ordinem exercendum pertinent, instructi. Qui sperent, Deo auctore, *h* se continere posse; ecclesiis, quibus adscribentur, inserviant; sciantque maximè decere, si

a Conc. Tolet. 8. c. 8. c. Qui ecclesiasticis, et seq. Dist. 59. *b* 2. Toletan. c. 1. et 3. Carthag. c. 4. et Agathen. *c* Annum 30. requirit. *c*. Si quis et c. Presbyter. 70. Dist. et Concil. 4. Toletan. cap. 18. et 19. *d* 1. Generalem, de ætat. et qual. in Clem. *e* Ordinarium loci debere esse decrevit. Clem. VIII 1596. *f* 1. Timoth. 3: 7. *g* Conc. 4. Tolet. cap. 19. c. Quicumque Dist. 77. *h* c. A Multis, de ætat. et qual.

saltem diebus Dominicis et solemnibus, cum altari ministraverint, sacram Communionem perceperint. Promoti ad sacrum Subdiaconatus Ordinem, *a* si per annum saltem in eo non sint versati, ad altiorum gradum, nisi aliud Episcopo videatur, ascendere non permittantur. Duo sacri Ordines *b* non eodem die, etiam Regularibus, conferantur; privilegiis, ac indultis quibusvis concessis, non obstantibus quibuscumque.

CAPUT XIV.

Quinam ad Presbyteratum assumendi: assumptionum munus.

QUI piè et fideliter in ministeriis antè actis se gesserint, et ad Presbyteratus Ordinem assumantur, *c* bonum habeant testimonium: et hi sint, qui non modò in Diaconatu ad minus annum integrum, nisi ob Ecclesie utilitatem ac necessitatem aliud Episcopo videretur, ministraverint; sed etiam ad populum docendum ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, ac administranda Sacramenta, diligenti exactione præcedente, idonei comprobentur: atque ita pietate ac castis moribus conspicui, ut præclarum bonorum operum exemplum, et vitæ monita ab eis possint expectari. Curet Episcopus, ut ii saltem diebus Dominicis, et festis solemnibus, si autem curam habuerint animarum, tam frequenter, ut suo muneri satisfaciant, Massam celebrent. *d* Cum promotis per saltum, si non ministraverint, Episcopus ex legitima causa possit dispensare.

CAPUT XV.

Nullus confessiones audiat, nisi ab Ordinario approbatus.

QUAMVIS Presbyteri in sua ordinatione à peccatis absolvendi potestatem accipiant; decernit tamen sancta Synodus, nullum *e* etiam Regularium,

a Suprà cap. 11. *b* c. Litteras, et c. Dilectus, de temp. ord. c. 1. Tim. 3: 7. Conc. Tolet. 4. cap. 19. *d* c. Sollicitudo, 52. Dist. c. Si officia, Dist. 19. Clem. Dudum, parag. Ac deindè, de sepult. Contro-

posse confessiones secularium, etiam sacerdotum, audire, nec ad id idoneum reputari: nisi aut parochiale beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut alias idoneus iudicetur, et approbationem, quæ gratis datur, obtineat: privilegiis et consuetudine quæcumque, etiam inmemorabili, non obstantibus.

CAPUT XVI.

Arcentur ab Ordinibus ecclesiis inutiles, et vagi.

CUM nullus debeat ordinari, qui iudicio sui Episcopi non sit utilis, aut necessarius suis ecclesiis, sancta Synodus, vestigiis sexti Canonis a Concilio Chalcedonensis, inhaerendo statuit, ut nullus in posterum ordinetur, qui illi ecclesie aut pio loco pro cuius necessitate aut utilitate assumitur, non adscribatur, ubi suis fungatur muneribus, nec incertis vagetur sedibus. *b* Quod si locum inconsulto Episcopo deseruerit; ei sacrorum exercitium interdicitur. Nullus præterea Clericus peregrinus *c* sine commendatitiis sui Ordinarii litteris ab ullo Episcopo ad divina celebranda et Sacramenta administranda admittatur.

CANON XVII.

Quæ ratione exercitia minorum Ordinum repetenda.

UT sanctorum Ordinum à Diaconatu ad Ostiariatum functiones, ab Apostolorum temporibus in Ecclesia laudabiliter receptæ, et pluribus in locis aliquandiu intermissæ, in usum juxta sacros *d* Canones revocentur; nec ab hæreticis, tamquam otiosæ, traducantur; illius pristini moris restituendi de-

niatur Bulla Pii V. *Romani Pontificis* 6. Aug. 1571.

c. Si Episcopus, de pœnit. in 6.

a c. Neminem. 70. Dist. *b* Conc. Nicænum 1. cap.

17. et 16. *c.* Sanctorum. 70. Dist. *c.* Turæ de cle.

pereg. Conc. Antioç. sub Jul. 1. cap. 7. Chalced. c. 126.

Aquisgran. sub Steph. V. passim Epauenen. cap. 6. et

Aurel. 5. cap. 5. *c.* Conc. Laodiceen. c. 41. et 3. Car-

thag. cap. 28. *d c.* 1. 25. Dist. *c.* Acolytus. *c.* Exor-

cista. *c.* Lector. *c.* Ostiarius, et *c.* Psalmista, 23.

Dist. Sup. cap. 11. Innocent. Epist. 4. *c.* 5.

siderio flagrans sancta Synodus, decernit, ut in posterum hujuscemodi ministeria non nisi per constitutos in dictis Ordinibus exercentur; omnesque et singulos Prælatos ecclesiarum in Domino hortatur, et illis præcipit, ut quantum fieri commodè poterit, in ecclesiis cathedralibus, collegiatis et parochialibus suæ diocesis, si populus frequens, et ecclesiæ proventus id ferre queant, hujusmodi functiones curent restituendas, et ex aliqua parte reddituum aliquorum simplicium beneficiorum, vel fabricæ ecclesiæ, si proventus suppetant, aut utriusque illorum, eas functiones exercentibus stipendia assignent: quibus, si negligentes fuerint, Ordinarii iudicio, aut ex parte multari, aut in totum privari possint. Quòd si ministeriis quatuor minorum Ordinum exercendis Clerici calibes præstò non erunt; sufficere possint etiam conjugati, vitæ probatæ, a dummodo non bigami, ad ea munia obeunda idonei, et qui Tonsuram et habitum Clericalem in ecclesia gestent.

CAPUT XVIII.

Forma erigendi Seminarium Clericorum, præsertim tenuiorum; in cuius erectione plurimè observanda: de educatione promovendorum in Cathedralibus et majoribus Ecclesiis.

CUM adolescentium ætas, b nisi rectè instituat, si à teneris annis ad mundi voluptates sequendas; et metur, antequam vitiorum habitus totos homines possideat, nunquam perfectè, ac sine maximo ac singulari propemodum Dei omnipotentis auxilio in disciplina ecclesiastica perseveret: sancta Synodus statuit, c ut singulæ cathedrales, Metropolitanæ, atque his majores ecclesiæ, pro modo facultatum, et diocesis amplitudine certum puerorum ipsius c

a c. 1, cum seq. de bigam. non ord. b 4. Tole. in c. Omnis ætas 12. q. 1. Gen. 8: 21. Conc. Aquile. reform. Curiz. c Constitutio Alexandri III. parte 1. c. 18. et in 2. Lateran. c. 11. in c. Quia nondulcis de Magistris. Sup. Sess. 5. cap. 1. de reform.

titatis, et diocesis, vel ejus provincie, si ibi non reperiantur, numerum in collegio ad hoc prope ipsas ecclesias, vel alio in loco convenienti, ab Episcopo eligendo, alere, ac religiose educare, et Ecclesiasticis disciplinis instituere teneantur. In hoc verò collegio recipiantur, qui ad minimum duodecim annos, et ex legitimo matrimonio nati sint; ac legere et scribere competenter noverint; et quorum indoles et voluntas spern afferat, eos ecclesiasticis ministeriis perpetuò inservituros. Pauperum autem filios præcipuè eligi vult; nec tamen ditiorum excludit, modo suo sumptu alantur, et studium præ se ferant Deo et ecclesie inserviendi. Hos pueros Episcopus in tot Classes, quot ei videbitur, divisos, juxta eorum numerum, ætatem, ac in disciplina ecclesiastica progressum, partim cum ei opportunum videbitur, ecclesiarum ministerio addicet; partim in collegio erudiendos retinebit; aliosque in locum e ductorum sufficiet: ita ut hoc collegium Dei ministeriorum perpetuum seminarium sit. Ut verò in eadem disciplina ecclesiastica commodè instituantur, Tonurà statim atque habitu Clericali semper utentur; grammatices, cantùs, computi ecclesiastici, a aliarumque bonarum artium disciplinam discent: sacram Scripturam, libros ecclesiasticos, homilias Sanctorum, atque Sacramentorum tradendorum maximè quæ ad Confessiones audiendas videbuntur opportuna, et ritum ac caremoniarum formas ediscent. Curet Episcopus ut singulis diebus Misse sacrificio intersint, ac saltem singulis mensibus confiteantur peccata: et juxta confessoris judicium sumant corpus Domini nostri Jesu Christi; cathedrali et aliis loci ecclesiis diebus festis inserviant. Quæ omnia, atque alia, ad hanc rem opportuna et necessaria, Episcopi singuli cum consilio duorum Canonicorum seniorum et graviorum quos ipsi elegerint, prout Spiritus sanctus suggererit, constituent; eaque ut semper observentur, sæpius visitando operam dabunt. Dyscolos, et incorrigibiles, ac malorum morum se-

a c. Quæ ipsis, Dist. 38.

minatores acriter punient; eos etiam, si opus fuerit, expellendo: omniaque impedimenta auferentes, quæcumque ad conservandam et augendam tam piam et sanctum institutum pertinere videbuntur, diligenter curabunt. Et quia ad Collegii fabricam instituendam, et ad mercedem præceptoribus et ministris solvendam, et ad alendam juventutem, et ad alios sumptus certi redditus erunt necessarii; ultra ea que ad instituendos vel alendos pueros sunt in aliquibus ecclesiis et locis destinata, quæ eo ipso huic Seminario sub eadem Episcopi cura applicata censeantur: iidem Episcopi cum consilio duorum de Capitulo, quorum alter ab Episcopo, alter ab ipso Capitulo eligatur; itemque duorum de Clero civitatis, quorum quidem alterius electio similiter ad Episcopum, alterius verò ad Clerum pertineat; ex fructibus integris mensæ Episcopalis et Capitali, et quarumcumque dignitatum, personatum, officiorum, præbendarum, portionum, Abbatiarum, et Prioratum, a cujuscumque Ordinis, etiam Regularis, aut qualitatis, vel conditionis fuerint, et hospitalium, quæ dantur in titulum, vel administrationem juxta constitutionem Concilii Viennensis, quæ incipit, *b* Quæ contingit: et beneficiorum quorumcumque, etiam Regularium, etiam si juris patronatus cujuscumque fuerint, etiam si exempta, etiam si nullius diocesis, vel aliis ecclesiis, monasteriis et hospitalibus, et aliis quibusve locis piis, etiam exemptis, annexa, et ex fabricis ecclesiarum, et aliorum locorum, etiam ex quibuscumque aliis ecclesiasticis redditibus seu proventibus, etiam aliorum collegiorum, in quibus tamen Seminaria discentium, vel docentium ad commune Ecclesiæ bonum promovendam actionem non habentur: hæc enim exempta esse voluit: per-

a Qui excipiantur vide in Bullis Pii V *Apostolicæ*, 1567. *Romanus*, 1567. *Romanus*, 1568. *De indefessa*, 1571. et Clementis VIII. *Romanus*, 1588.
b Vide infra XVII. Suprà Sess. 7. c. 15. de reform.
c Cap. fin. de mag. c. Cum ex eo, de elec. in *b* et c. De quibusdam Dist. 37.

terquam ratione reddituum, qui superflui essent ultra convenientem ipsorum Seminariorum sustentationem, seu corporum, vel confraternitatum, quae in nonnullis locis scholae appellantur, et omnium monasteriorum, non tamen mendicantium, etiam ex decimis quacumque ratione ad laicos, ex quibus subsidia ecclesiastica solvi solent, et milites conjuscumque militiae, aut ordinis pertinentibus, fratribus sancti Joannis Jerosolymitani dumtaxat exceptis, partem aliquam, vel portionem detrahent: et eam portionem sic detractam, nec non beneficia aliquot simplicia, cujuscumque qualitatis et dignitatis fuerint, vel etiam praestimonia, vel praestimoniales portiones, etiam ante vacationem nuncupatas, sine cultus divini, et illa obtinentium praesudicio, huic collegio applicabunt, et incorporabunt; quod locum habeat, etiam si beneficia sint reservata, vel affecta; nec per resignationem ipsorum beneficiorum, uniones et applicationes suspendi, vel ullo modo impediri possint, sed omnino quacumque vacatione, etiam si in Curia effectum suum sortiantur, et quacumque constitutione non obstante. Ad hanc autem portionem solvendam, beneficiorum, dignitatum, personatum, et omnium, et singulorum supra commemoratorum possessores, non modo pro se, sed pro pensionibus, quas aliis forsitan ex dictis fructibus solverent, retinendo tamen pro rata, quidquid pro dictis pensionibus illis erit solvendum, ab Episcopo loci per censuras ecclesiasticas ac alia juris remedia compellantur; etiam vocato ad hoc, si videbitur, auxilio brachii secularis: quibusvis, quoad omnia et singula supradicta, privilegiis, exemptionibus, etiam si specialem derogationem requirerent, consuetudine etiam immemorabili, quavis appellatione, et allegatione, quae executionem impediatur, non obstantibus. Succedente vero casu, quo per uniones effectum suum sortientes, vel aliter Seminarium ipsum in totum, vel in partem dotatum reperitur; tunc portio ex singulis beneficiis, ut supra, detracta, et incorporata ab Episcopo, prout res ipsa exegerit, in totum vel pro parte remittatur. Quod si cathedralium et

aliarum majorum ecclesiarum Prælati in hac Seminarii erectione ejusque conservatione negligentes fuerint, ac suam portionem solvere detrectaverint; Episcopum Archiepiscopus, Archiepiscopum et Superiores Synodus provincialis acriter corripere, eosque ad omnia supradicta cogere debeat; et ut quamprimum hoc sanctum et pium opus, ubicumque fieri poterit, promoveatur, studiosè curabit. Rationes autem reddituum hujus Seminarii Episcopus annis singulis accipiat, presentibus duobus à Capitulo, et totidem à Clero civitatis deputatis.

a Deindè, ut cum minori impensa hujusmodi scholis instituendis provideatur: statuit sancta Synodus, ut Episcopi, Archiepiscopi, Primates, et alii locorum Ordinarii scholasterias obtinentes, et alios, quibus est lectionis vel doctrinæ munus annexum, ad docendum in ipsis scholis instituendos per seipsos, si idonei fuerint, alioquin per idoneos substitutos; ab eisdem scholasticis eligendos, et ab Ordinariis approbandos, etiam per subtractionem fructuum, cogant et compellant. Quòd si iudicio Episcopi digni non fuerint; alium, qui dignus sit, nominent, omni appellatione remotà. Quòd si neglexerint, Episcopus ipse deputet. Docerunt autem prædicti, quæ videbuntur Episcopo expedire. De cetero verò officia, vel dignitates illæ, quæ scholasteriæ dicuntur, non nisi Doctoribus, vel Magistris, aut licentiatibus in sacra pagina, aut in jure canonico et aliis personis idoneis, et qui per seipsos id munus explere possint: conferantur; et aliter facta provisio nulla sit, et invalida; non obstantibus quibusvis privilegiis, et consuetudinibus, etiam immemorabilibus.

Si verò in aliqua provincia ecclesiæ tanta paupertate laborent, ut collegium in aliquibus erigi non possit; Synodus provincialis, vel Metropolitanus cum duobus antiquioribus suffraganeis in ecclesia Metropolitana, vel alia provinciæ ecclesia commodiori, unum aut plura collegia, prout opportunum judicabit, ex fructibus duarum aut plurium ecclesiarum, in

quibus singulis collegium commodè institui non potest, erigenda carabit, ubi pueri illarum ecclesiarum educantur.

In ecclesiis autem, amplas diœceses habentibus, possit Episcopus unum vel plura in diœcesi, prout sibi opportunum videbitur, habere seminaria: quæ tamen ab illo uno, quod in civitate erectum et constitutum fuerit, in omnibus dependant.

Postremo, si vel pro unionibus, seu pro portionum taxatione, vel assignatione, et in incorporatione, aut qualibet alia ratione difficultatem aliquam oriri contigerit, ob quam hujus Seminarii institutio vel conservatio impediretur, aut perturbaretur: Episcopus cum suprâ deputatis, vel Synodus provincialis, pro regionis more, pro ecclesiarum et beneficiorum qualitate, etiam suprâ scripta, si opus fuerit, moderando, aut augendo, omnia et singula, quæ ad felicem hujus Seminarii profectum necessaria et opportuna videbuntur, decernere, ac providere valeat.

Indictio futuræ Sessionis.

Insuper, eadem sacro-sancta Tridentina Synodus proximam futuram Sessionem in diem decimam sextam mensis Septembris indicit: in qua agatur de Sacramento Matrimonii et de aliis, si qua erunt ad doctrinam fidei pertinentia, quæ expediri possunt: item de provisionibus Episcopatum, dignitatum, aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum, ac de diversis reformationis articulis.

*Prorogata fuit Sessio ad diem XI Novembris
M. D. LXIII.*

SESSIO XXIV,

QUÆ EST OCTAVA

SUB PIO IV. PONT. MAX.
CELEBRATA

DIE XI NOVEMBRIS M. D. LXIII.

Doctrina de Sacramento Matrimonii.

MATRIMONII perpetuum indissolubileque nexum
primus humani generis parens divini Spiritûs

instincta pronuntiavit, cum dixit: *a* Hoc nunc os ex ossibus meis, et caro de carne mea: quoniam *b* relinquet homo patrem suum et matrem et adhaerebit uxori suae, et erunt duo in carne una.

Hoc autem vinculo duos tantummodò copulari et conjungi, Christus Dominus apertius docuit, cum postrema illa verba, tamquam à Deo prolata, referens dixit: *c* Itaque jam non sunt duo, sed una caro: statimque ejusdem nexûs firmitatem, ab Adamo tantò antè pronunciatam, his verbis confirmavit: *d* Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet.

Gratiam verò, quæ naturalem illum amorem perficeret, et indissolubilem unitatem confirmaret, conjugesque sanctificaret, ipse Christus venerabilium Sacramentorum institutor atque perfector, suâ nobis passione promeruit, quod *e* Paulus Apostolus innuit, dicens: Viri, diligite uxores vestras, sicut Christus dilexit Ecclesiam, et seipsum tradidit pro ea: mox subjungens: *f* Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in Christo, et in Ecclesia.

Cum igitur Matrimonium in lege Evangelica veteribus connubiis per Christum gratiam præstet; merito inter novæ legis Sacramenta annumerandum, sancti Patres nostri, *g* Concilia, et *h* universalis Ecclesie traditio semper docuerunt: adversus quam impij homines hujus seculi insanientes, non solum perperam de hoc venerabili Sacramento senserunt; sed de more suo, prætextu Evangelij, libertatem carnis introducentes, multa ab Ecclesie catholice sensu, et ab Apostolorum temporibus probata consuetudine aliena, scripto et verbo asseruerunt, non sine magna Christi fidelium jactura: quorum temeritati sancta et universalis Sy-

a Gen. 2: 23. Eph. 5: 30. 31. *b*. c. Fraternitas, 35. q. 10. c. Debitum, de biga. cap. 1. in prin. de conj. lepr. Matth. 19: 5. Genes. 2: 24. *c* Matth. 29: 6. Matth. 10: 8. c. Martinus de cog. spir. *d*. c. Sunt qui 27. q. 2. c. De infidelibus, de consang. et affin. Matth. 19: 6. Marc. 10: 9. *e* Ephes. 5: 25. in fin. c. Nemo, in fin. 52. q. 4. c. Debitum, de big. *f* Ephes. 5: 32. *g* Conc. Florentinum sub Eugenio 4. *h* c. Ad abolendam, de hæret.

modus capiendi occurrere, insigniores prædictorum schismaticorum hæreses, et errores, ne plures ad se trahat perniciosa eorum contagio, exterminandos duxit, hos in ipsos hæreticos, eorumque errores decernens anathematismos.

De Sacramento MATRIMONII.

C A N O N I.

Si quis dixerit, Matrimonium non esse verè et propriè unum ex septem legis Evangelicæ Sacramentis à Christo Domino institutum, sed ab hominibus in Ecclesia inventum; neque gratiam conferre; anathema sit.

C A N O N II.

Si quis dixerit, *b* licere Christianis plures simul habere uxores, et hoc nullà lege divinà esse prohibitum; anathema sit.

C A N O N III.

Si quis dixerit, *c* eos tantùm consanguinitatis et affinitatis gradus, qui Levitico exprimentur, posse impedire matrimonium contrahendam, et dirimere contractum; nec posse Ecclesiam in nonnullis illorum dispensare, aut constituere ut plures impediant, et dirimant; anathema sit.

C A N O N IV.

Si quis dixerit, *d* Ecclesiam non potuisse constituere impedimenta matrimonium dirimentia, vel in iis constituendis errasse; anathema sit.

C A N O N V.

Si quis dixerit, *e* propter hæresim, aut molestam cohabitationem, aut affectatam absentiam à conjugè, dissolvi posse matrimonii vinculum; anathema sit.

---

a Matth. 19 : 4. et seq. Marc. 10 : 6. et seq. Ephes. 6 : 32. *c*. Ad abolendam de hæret. *b* Matth. 19 : 9. *c*. Si quis, 32. q. 7. Toto tit. de sponsa duorum. *c*. Gaudemus, de divor. *c* Levit. 18 : 6. et seq. *c*. Pittacium 30. q. 3. 35. q. 2. et. 3. per totam. *c*. Non debet. de consanguin. et affin. *d* Sup. Sess. 21. cap. 2. *c* c. Lege, Dist. 10. *c*. De illa, cum seq. de divor. *c*. De infidelibus, de consanguin et affin.

C A N O N VI.

Si quis dixerit, *a* matrimonium ratum, non consummatum, per solemnem religionis professionem alterius conjugum non dirimi; anathema sit.

C A N O N VII.

Si quis dixerit, Ecclesiam errare, eùm docuit, et docet, *b* juxta Evangelicam et Apostolicam doctrinam, propter adulterium alterius conjugum matrimonii vinculum non posse dissolvi; et utrumque, vel etiam innocentem, qui causam adulterio non dedit, non posse, altero conjuge vivente, aliud matrimonium contrahere: mœcharique eum, qui dimissâ adulterâ aliam dixerit, et eam, quæ, dimisso adultero, alii nupserit; anathema sit.

C A N O N VIII.

Si quis dixerit, Ecclesiam errare, eùm ob multas causas separationem inter conjuges, quoad thorum seu quoad cohabitationem, ad certum incertumve tempus fieri posse decernit; anathema sit.

C A N O N IX.

Si quis dixerit, *c* Clericôs in sacris Ordinibus constitutos, vel Regulares, castitatem solemniter professos, posse matrimonium contrahere, contractumque validum esse, non obstante lege ecclesiasticâ, vel voto; et oppositum nil aliud esse, quam damnare matrimonium, posseque omnes contrahere matrimonium, qui non sentiunt se castitatis, etiam si eam voverint, habere donum: anathema sit: cum Deus id rectè petentibus non deneget, nec *d* patiatur nos supra id quod possumus tentari.

C A N O N X.

Si quis dixerit, *e* statum conjugalem anteponendum esse statui virginitalis, vel cœlibatus, et non esse

a c. Commissum de spon. *b* Matth. 19 : 9. Lucæ 18 : 16. 1. Cor. 7 : 10. 11. c. Placuit, cum multis seq. 12. q. 7. c. Gaudemus, de divor. *c* Dist. 27. c. Presbyteris, et seq. 17. q. 1. per totam. Extrav. Qui cler. vel. voven. per totum. Conc. Carthag. 4. cap. 104. et Martinicon. 1. cap. 12. *d* 1. Cor. 10 : 13. *e* Matth. 19 : 11.

melius *a* ac beatius manere in virginitate aut calibatu, quam jungi matrimonio; anathema sit.

CANON XI.

Si quis dixerit, prohibitionem solemnitatis nuptiarum *b* certis anni temporibus superstitionem esse tyranicam, ab Ethnicorum superstitione profectam; aut benedictiones, et alias ceremonias, quibus Ecclesia in illis utitur, damnaverit; anathema sit.

CANON XII.

Si quis dixerit, *c* causas matrimoniales non spectare ad iudices ecclesiasticos; anathema sit.

Decretum de reformatione Matrimonii.

CAPUT I.

Matrimonii solemniter contrahendi forma in Concilio Lateranensi præscripta innovatur: quoad proclamationes dispensare possit Episcopus. Qui aliter, quam præsentibus Parocho et duobus vel tribus testibus contrahit, nihil agit.

TAMETSI dubitandum non est, clandestina matrimonia, libero contrahentium consensu facta, *d* rata et vera esse matrimonia, quamdiu Ecclesia ea irrita non fecit; et proinde jure damnandi sint illi, ut eos sancta Synodus anathemate damnat, qui ea vera ac rata esse negant; quique falsò affirmant, matrimonia, à filiis familias sine consensu parentum contracta, irrita esse, et parentes ea rata vel irrita facere posse: nihilominus sancta Dei Ecclesia ex justissimis causis illa semper *e* detestata est, atque prohibuit. Verùm cum sancta Synodus animadvertat, prohibitiones illas propter hominum inobedientiam

12. 1. Cor. 7 : 8. 37. 38. c. Nuptiæ. 32. q. 1. c. Qui sitit.

33. q. 5. c. Commissum, de sponsal.

a c. Nuptiarum. 27. q. 1. *b*. Inf. c. 10. De reform.

matr. c. c. Multorum. 35. q. 6. c. 1. in fin. de consanguin. et affin. c. Accedentibus, de excus. Prælat. *d*

c. 2. De cland. despons. c. c. Non omnis. c. Honorantur, et c. fin. 32. q. 2. c. Aliter, et c. Nostrates.

30. q. 5. c. Videtur, qui matr. acc. pos. Conc. Tolentanum 3. cap. 10. Conc. Bisuntinense anni 1539. art.

6. de spons. et matr. Conc. Camerac. anno 1550. tit.

9. de Matr,

jam non prodesse, et gravia peccata perpendat, quæ ex eisdem clandestinis conjugis ortum habent; præsertim verò eorum qui in statu damnationis permanent, dum, priore uxore, cum qua clam contraxerant, relictâ, cum alia palam contrahunt, et cum ea in perpetuo adulterio vivunt. Cui malo cum ab Ecclesia, a quæ de occultis non judicat, succurri non possit, nisi efficacius aliquod remedium adhibeatur: *b* ideirco sacri Lateranensis Concilii, sub Innocentio III celebrati, vestigiis inhaerendo præcipit, ut in posterum, antequam matrimonium contrahatur, ter à proprio contrahentium Parocho tribus continuis diebus festivis in Ecclesia inter Missarum solemnias publicè denunciatur, inter quos matrimonium sit contrahendum: quibus denunciationibus factis, si nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem matrimonii in facie Ecclesiæ procedatur; ubi Parochus, viro et muliere interrogatis, et eorum mutuo consensu intellecto, vel dicat: Ego vos in matrimonium conjugo, in nomine Patris et Filii, et Spiritûs sancti: vel aliis utatur verbis, juxta receptum uniuscujusque provincie ritum. Quòd si aliquando probabilis fuerit suspicio, matrimonium malitiosè impediri posse, si tot præcesserint denunciationes; tunc vel una tantum denuntiatio fiat; vel saltem Parocho, et duobus vel tribus testibus presentibus matrimonium celebretur. Deindè ante illius consummationem denunciationes in Ecclesia fiant, ut, si aliqua subsunt impedimenta, facilius detegantur: nisi Ordinarius ipse expedire judicaverit, ut prædicta denunciationes remittantur: quod illius prudentiæ et judicio sancta Synodus reliquit. Qui aliter, quam presente Parocho, vel alio sacerdote, de ipsius Parochi seu Ordinarii licentia, et duobus vel tribus testibus matrimonium contrahere attentabunt; eos sancta Synodus ad sic contrahendum omninò inhabiles reddidit: et *c* hujusmodi contractus irritos et nullos esse decernit, prout eos præsentis decreto irritos facit, et

a c. Consulisti, 2. q. 4. c. Ut nostrum, ut Eccl. benef. sine dim. conferantur. *b* Conc. Later. 4. cap. 51. et c. Cum inhibitiõ, de clandestin. desp. c. 6. Videtur, 35. q. 6.

annullat. Insuper Parochum, vel alium sacerdotem, qui cum minore testium numero, et testes, qui sine Parocho, vel sacerdote, hujusmodi contractui interfuerint, necnon ipsos contrahentes graviter arbitrio Ordinarii puniri præcipit. Præterea eadem sancta Synodus hortatur, ut conjuges ante benedictionem sacerdotalem, in templo suscipiendam, in eadem domo non cohabitent; statuitque a benedictionem à proprio Parocho fieri, à quoquam nisi ab ipso Parocho, vel ab Ordinario, licentiam ad prædictam benedictionem faciendam alii sacerdoti concedi posse, quæcumque consuetudine, etiam immemorabili, quæ potius corruptela dicenda est, vel privilegio, non obstante. Quod si quis Parochus, vel alius sacerdos, sive regularis sive secularis sit, etiam si id sibi ex privilegio vel immemorabili consuetudine licere contendat; alterius Parochiæ sponso sine illorum Parochi licentia matrimonio conjungere aut benedicere ausus fuerit; ipso jure tandiù suspensus maneat, quamdiù ab Ordinario ejus Parochi, qui matrimonio interesse debebat, seu à quo benedictio suscipienda erat, absolvatur. Habeat Parochus librum, in quo conjugum et testium nomina, diemque et locum contracti matrimonii describat: quem diligenter apud se custodiat. Postremò sancta Synodus conjuges hortatur, ut antequam contrahant vel saltem triduo ante matrimonii consummationem, sua peccata diligenter confiteantur, et ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum piè accedant. Si quæ provinciæ aliis, ultra prædictas, laudabilibus consuetudinibus et cæremoniis hæc in re utuntur, eas omninò retineri sancta Synodus vehementer optat. Ne verò hæc tam salubria præcepta quemquam lateant, Ordinariis omnibus præcipit, ut cum primum potuerint, eurent hoc decretum populo publicari ac explicari in singulis suarum diocesium Parochialibus ecclesiis, idque in primo anno quàm sæpius fieri; deinde verò quoties expedire viderint. Decernit insuper, ut hujusmodi decretum in unaquaque Parochia suam robur post triginta dies habere incipiat, à

a c. 1. Cum multis seq. 30. q. 5. et c. Nulli, 35. q. 2.

die primæ publicationis, in eadem Parochia factæ, numerandos.

CAPUT II.

Inter quos cognatio spiritualis contrahatur.

DOCET experientia, propter multitudinem prohibitionum, multoties in casibus prohibitis ignoranter contrahæ matrimonia; in quibus vel non sine magno peccato perseveratur, vel ea non sine magno scandalo dirimuntur. Volens itaque sancta Synodus huic incommodo providere, et à cognitionis spiritualis impedimento incipiens, statuit, ut unus tantum sive vir sive mulier juxta sacrorum *b* Canonum instituta, vel ad summum unus et una baptizatum de Baptismo suscipiant; inter quos ac baptizatum ipsum, et illius patrem et matrem, necnon inter baptizantem et baptizatum, baptizatique patrem ac matrem tantum *c* spiritualis cognatio contrahatur. Parochus antequam ad baptismum conferendum accedat, diligenter ab eis, ad quos spectabit sciscitetur, quem vel quos elegerint, ut baptizatum de sacro fonte suscipiant; et eum vel eos tantum ad illum suscipiendum admittat; et in libro eorum nomina describat; doceatque eos quam cognitionem contraxerint; ne ignorantia ullà excusari valeant. Quod si alii, ultra designatos, baptizatum tetigerint, cognitionem spiritualem nullo pacto contrahant, *d* constitutionibus in contrarium facientibus, non obstantibus. Si Parochi culpa vel negligentia secus factum fuerit, arbitrio Ordinarii puniatur. *e* Ea quoque cognatio, quæ ex Confirmatione contrahitur, confirmantem et confirmatum, illiusque patrem et matrem, ac tenentem non egrediatur: omnibus inter alias personas hujus spiritualis cognitionis impedimentis omnino sublatis.

a Declaratur h. c. Bullâ Pii V. *Cum illius vicem.* 1566.
b c. Non plures de Cons. Dist. 4. c. Veniens, et ferè per tot. de cognat. spirit. c. Quamvis, eod. in 6. c. Super quibus c. Pittacium, et c. fin. 30. q. 3. cap. 1. c. Super eo, et ferè per tot. de cognat. spirit. c. 1. eod. tit. in 6. *d* c. Quamvis de cogn. spir. in 6. c. 2. 32. q. 1. c. 1. de cogn. spir. in 6.

CAPUT III.

Publicæ honestatis impedimentum certis limitibus coarctatur.

AJUSTITIAE Publicæ honestatis impedimentum, ubi sponsalia quæcumque ratione valida non erunt, sancta Synodus prorsus tollit; ubi autem valida fuerint, primum gradum non excedant: quoniam in ulterioribus gradibus jam non potest hujusmodi prohibitio absque dispendio observari.

CAPUT IV.

Affinitas ex fornicatione ad secundum gradum restringitur.

PRÆTEREA sancta Synodus eisdem et aliis gravissimis de causis adducta, *b* impedimentum, quod *c* propter affinitatem ex fornicatione contractam inducitur, et matrimonium postea factum dirimit, ad eos tantum, qui in primo et secundo gradu conjunguntur, restringit: in ulterioribus verò gradibus statuit, hujusmodi affinitatem matrimonium postea contractum non dirimere.

CAPUT V.

Ne quis intra gradus prohibitos contrahat; quæve ratione in illis dispensandum.

SI quis intra *d* gradus prohibitos scienter matrimonium contrahere præsumperit, separetur, et spe dispensationis consequenda careat; idque in eo multò magis locum habeat, qui non tantum matrimonium contrahere, sed etiam consummare ausus fuerit. Quod si ignoranter id fecerit, si quidem solemnitates requisitas in contrahendo matrimonio neglexerit; eisdem subiciatur poenis: *e* non enim dignus est, qui Ecclesie benignitatem facile experiatur, cujus salubria præcepta temerè contempsit. Si verò solemnitatibus

---

a Declaratur h. c. Bullâ Pii V. *Ad Romanum spectat.* 1568. c. 1. de sponsal. in 6. *b* c. Quædam, cum multis seq. 32. q. 7. et toto tit. de eo. qui cogn. cons. uxor. suæ. c. Declaratur Bullâ Pii V. *Ad Romanum Pontificem.* 1566. *d* c. fin. Sess. pen. de cland. despons. Clem. unica de cons. et aff. c. c. fin. de immun. eccl. c. Quia frustra de usur.

adhibitis, impedimentum aliquod postea subesse cognoscatur, cujus ille probabilem ignorantiam habuit; tunc facilius cum eo, et gratis dispensari poterit. In contrahendis matrimoniis vel nulla omninò detur dispensatio, vel rarò: idque ex causa, et gratis concedatur. In secundo gradu nunquam dispensetur, nisi inter magnos Principes, et ob publicam causam.

CAPUT VI.

In raptos animadvertitur.

DECERNIT sancta Synodus, inter raptorem et raptam, quandiu ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse consistere matrimonium. *a* Quod si rapta à raptore separata, et in loco tuto et libero constituta, illum in virum habere consenserit, eam raptor in uxorem habeat, et nihilominus raptor ipse, *b* ac omnes illi consilium, auxilium et favorem præbentes, sint ipso jure excommunicati, et perpetuò infames, omniumque dignitatum incapaces, et si Clerici fuerint, de proprio gradu decedant. *d* Teneatur præterea raptor mulierem raptam, sine eam uxorem duxerit, sive non duxerit, decenter arbitrio judicis dotare.

CAPUT VII.

Vagi matrimonio cautè jungendi.

MULTI sunt qui vagantur, et incertas habent sedes, et ut improbi sunt ingenii, primà uxore relicta, aliam et plerumque plures, illà vivente diversis in locis ducunt. Cui morbo capiens sancta Synodus occurrere, omnes, ad quos spectat, paternè monet, ne hoc genus hominum vagantium ad matrimonium faciliè recipiant; magistratus etiam seculares hortatur, ut eos severè coercerent: Parochiis autem præcipit, ne illorum matrimoniis intersint, nisi præ diligentem inquisitionem fecerint, et re ad Ordinarium delata, ab eo licentiam id faciendi obtinuerint.

a Cap. fin. de rap. *b* Conc. Chalced. cap. 26. *c* Eos, et c. De puellis, 36. q. 2. *e* c. Consanguineorum, 3. q. 4. et c. Constituimus, 3. q. 5. *d* Exod. 22: 16. 17. c. 1. de adult. *e* Conc. Agathen. c. 25.

CAPUT VIII.

Concubinatus pœnis gravissimis punitur.

GRAVE peccatura est homines solutos concubinas habere : gravissimum verò, et in hujus magni sacramenti singularem contemptum admissum, uxoratos quoque in hoc damnationis statu vivere, ac audere eas quandoque domi etiam cum uxoribus alere et retinere. Quare, ut huic tanto malo sancta Synodus opportunis remediis provideat, statuit hujusmodi concubinarios, tam solutos quàm uxoratos, a cujuscumque statûs, dignitatis et conditionis existant, si postquàm ab Ordinario, etiam ex officio, ter admoniti ea de re fuerint, concubinas non egerint, seque ab earum consuetudine non sejunxerint, excommunicatione feriendos esse, à qua non absolvantur, donec re ipsà admonitioni factæ paruerint. Quòd si in concubinatu per annum, censuris neglectis, permanserint; contra eos ab Ordinario severè pro qualitate criminis procedatur. Mulieres, *b* sive conjugatæ, sive solutæ, quæ cum adulteris seu concubinariis publicè vivunt, *c* si ter admonitæ non paruerint, ab Ordinariis locorum, nullo etiam requirente, ex officio graviter pro modo culpæ puniantur : et extra oppidum, vel diœcesim, si id eisdem Ordinariis videbitur, invocato, si opus fuerit, brachio seculari, ejiciantur : *d* aliis pœnis contra adulteros et concubinarios inflictis, in suo robore permanentibus.

CAPUT IX.

Ne domini temporales aut magistratus quidpiam libertati matrimonii contrarium moliantur.

ITA plerumque temporalium dominorum ac magistratum mentis oculos terreni affectus atque cupiditates excœcant, ut viros, et mulieres, sub eo-

a Infrà Sess. 25. c. 14. de reform. Conc. Rom. sub Nic. 2. in fin. Conc. Lateran. sub Leone X Sess. 9. de reform. curiæ et aliorum, vers. Concub. Conc. Tolet. 1. cap. 17. c. Is qui, 34. Dist. *b* Conc. Arelaten. 2. cap. 3. c. Fraternalitatis, 34. Dist. c. Si concubinæ, de sentent. excom. c. c. 2. de cohabit. cler. et mul. *d* Eisdem innovat. et auget Sixtus V Bullâ *Ad compescendum*, 1586.

rum jurisdictione degentes, maximè divites, vel spem magne hereditatis habentes, minis et poenis adigunt cum iis matrimonium invito contrahere, quos ipse Domini vel magistratus illis præscripserint. *a* Quare cum maximè nefarium sit, matrimonii libertatem violare, et ab eis injurias nasci, à quibus jura expectantur; præcipit sancta Synodus omnibus cujuscumque gradus, dignitatis et conditionis existant, sub *b* anathematis poena, quam ipso facto incurrant, ne quovis modo directè vel indirectè solidos suos, vel quoscumque alios cogant, quo minùs liberè matrimonia contrahant.

CAPUT X.

Nuptiarum solemnitates certis temporibus præhibentur.

An adventu Domini nostri Jesu Christi usque in diem Epiphaniæ, et à feria quarta Cinerum usque in octavam Paschatis inclusive, antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones diligenter ab omnibus observari sancta Synodus præcipit; in aliis verò temporibus nuptias solemniter celebrari permittit: quas Episcopi, ut eà quæ decet modestè et honestate fiant, curabunt, *d* sancta enim res est matrimonium, et sanctè tractandum.

Decretum de reformatione.

Eadem sacro-sancta Synodus, reformationis materiam prosequens, hæc in præsentì Sessione statutanda decernit.

CAPUT I.

Norma procedendi ad creationem Episcoporum et Cardinalium.

Si in quibuslibet Ecclesiæ gradibus providentis scienterque curandum est, ut in Domini domo nihil sit inordinatum, nihilque præposterum; nullus magis elaborandum est, ut in electione ejus qui se

a c. Cum locum, c. Requisivit, et c. Gemma de spons. *b* Conc. Parisien. 1. c. 6. c. Nullus, 36. q. 2. *c* Conc. Laodic. Can. 52. Conc. Salegustadien. cap. 3. c. Non oportet, cum tribus, seq. 33. q. 4. c. Capellanus, de fer. *d* c. Deindè 26. Dist. *e* Miramur, Dist. 63.

præ omnes gradus constituitur, non erretur. Nam totius familie domini status et ordo nutabit, si, quod requiritur in corpore, non inveniatur in capite. Unde, etsi & aliàs sancta Synodus de promovendis ad cathedrales et superiores ecclesias nonnulla utiliter decrevit: hoc tamen munus hujusmodi esse censet, ut si pro rei magnitudine expendatur, nunquam satis cautum de eo videri possit. Itaque statuit, ut, cum primùm ecclesia vacaverit, supplicationes ac preces publicè privatimque habeantur, atque à capitulo per civitatem et diocesim indicantur; quibus Clerus populusque bonum à Deo pastorem valeat impetrare. Omnes verò et singulos, qui ad promotionem præficiendorum, quodcumque jus, quæcumque ratione, à Sede Apostolica habent, aut alioquin operam suam præstant, nihil in iis pro presenti temporum ratione innovando, hortatur et monet, ut in primis meminerint, nihil se ad Dei gloriam et populorum salutem utilius posse facere, quam si bonos Pastores, et ecclesie gubernandæ idoneos promoveri studeant; eosque alienis peccatis communicantes, mortaliter peccare, nisi quos digniores et ecclesie magis utiles ipsi judicaverint, *b* non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed, eorum exigentibus meritis, præfici diligenter curaverint; et quos ex legitimo matrimonio natos et vitæ, ætate, doctrinâ, atque aliis omnibus qualitatibus præditos sciant, *c* quæ juxta sacros Canones et Tridentinæ hujus Synodi decreta requiruntur. Quoniam verò in sumendo de prædictis omnibus qualitatibus gravi idoneoque bonorum et doctorum virorum testimonio, non uniformis ratio ubique ex nationum, populorum ac morum varietate potest adhiberi; *d* mandat sancta Synodus, ut in provinciali Synodo per Metropolitanum

a Suprà de reformat. Sess. 6. c. 1. Sess. 7. cap. 1. et 3. Sess. 22. cap. 2. *b* Conc. Tolet. 4. c. 18. *c* c. Cum in cunctis, et c. Cum nobis olim, de elec. Conc. Lateran. sub Leone X. de reform. Curie in prin. Sess. 9. cum alleg. sup. Sess. 22. de reform. cap. 2. *d* Præscribitur alia forma in Bulla Gregorij XIV, anni 1590, quæ incipit *Onus*.

habenda, præscribatur quibusque locis et provinciis propria examinis, seu inquisitionis, aut instructionis faciendæ forma, Sanctissimi Romani Pontificis arbitrio approbanda, quæ magis eisdem locis utilis atque opportuna esse videbitur; ita tamen, ut, cum deinde hoc examen, seu inquisitio de persona promovenda perfecta fuerit, ea in instrumentum publicum redacta, cum toto testimonio *a* ac professione fidei ab eo facta, quamprimum ad Sanctissimum Romanum Pontificem omninò transmittatur: ut ipse Summus Pontifex plenà totius negotii, ac personarum notitiâ habitâ, pro gregis Domini commo-
b de illis, si idonei per examen, seu per inquisitionem factam reperti fuerint, ecclesiis possit utilis providere. Omnes verò inquisitiones, informationes, testimonia ac probationes, quæcumque de promovendi qualitatibus, et ecclesiæ statu à quibuscumque, etiam in Romana Curia, habitæ, per Cardinalem, qui relationem facturum erit in Consistorio, et alios tres Cardinales diligenter examinentur, ac relatio ipsa Cardinalis relatoris et trium Cardinalium subscriptione roboretur, in qua ipsi singuli quatuor Cardinales affirmant, se, adhibitâ accuratâ diligentia, invenisse promovendos qualitatibus à jure et ab hac *b* sancta Synodo requisitis præditos; ac certò existimare sub periculo salutis æternæ, idoneos esse, qui ecclesiis præficiantur: ita ut relatione, in uno Consistorio factâ, quò maturius intercæ de ipsa inquisitione cognosci possit, in aliud Consistorium judicium differatur; nisi aliud Beatissimo Pontifici videbitur expedire. Ea verò omnia et singula, quæ de Episcoporum præficiendorum vita, ætate, doctrina et ceteris qualitatibus alias in eadem Synodo constituta sunt, decernit eadem, etiam *c* in creatione sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, etiam si Diaconi sint, exigenda; quos Sanctissimus Romanus Pontifex ex omnibus Christianitatis nationibus, quantum commo-
d fieri poterit, prout idoneos repererit, assumet, Pos-

a Vide infra 40. *b* In dictis locis. *c* Quid in creatione Cardinalium observandum vid. in constit. Sæc. V Postquam, 1586. et Religiosam, 1587.

trem, eadem sancta Synodus, tot gravissimis Ecclesie incommodis commota, non potest non commemorare, nihil magis Ecclesie Dei esse necessarium, quam ut Beatissimus Romanus Pontifex, quam sollicitudinem universae Ecclesie ex muneri sui officio debet, eam hic potissimum impendat, ut lectissimos tantum sibi Cardinales adsciscat, et honos maximè atque idoneos Pastores singulis ecclesiis praeficiat; idque eò magis, quòd ovium Christi sanguinem, quò ex malo negligentiam et sui officii immemorum pastorum regimine peribunt, Dominus nos-
ter Jesus Christus a de manibus ejus sit requisiturus.

CAPUT II.

*Synodi Provinciales, quolibet triennio; dice-
santè, quotannis celebrentur: qui eas cogere,
quive illis interesse debeant.*

PROVINCIALIA Concilia, sicubi ommissa sunt, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversiis componendis, *b* aliisque ex sacris Canonibus *c* permissis renoventur. Quare Metropolitanus per se ipsos, seu, illis legitime impeditis, Coepiscopus antiquior intra annum ad minus à fine presentis Concilii, et deinde *d* quolibet saltem triennio post octavam Paschae Resurrectionis Domini nostri Jesu Christi, seu alio commodiori tempore pro more provinciae, non praetermittat Synodum in provincia sua cogere: quo Episcopi omnes, et alii, qui de jure vel consuetudine interesse debent, exceptis iis, quibus eam imminenti periculo transferendum esset, convenire omninò teneantur. Nec Episcopi comprovinciales praetextu cujuslibet consuetudinis ad Metropolitanam ecclesiam in posterum accedere inviti compellantur. Itidem Episcopi, qui nulli Archiepiscopo

a Ezech 3: 18. Act. 20: 28. c. Ephesius. 43. Dist. sup. Sess. 6. de reform. cap. 1. *b* c. Propter ecclesiasticas cum seq. 18. Dist. c. Sicut olim, de accusat. Conc. Aurelian. 2. cap. 1. *c* Inf. cap. 21. *d* Conc. Lateran. sub Leone X Sess. 10. In 2. Lateran. sub Innoc. 3. cap. 6. exigebatur ut singulis annis Metropolitanus visitaret.

subjiciantur, aliquem vicinum Metropolitanum semel eligant; in cujus Synodo provinciali cum aliis interesse debeant; et quæ ibi ordinata fuerint observent, ac observari faciant. In reliquis omnibus eorum exemptio, et privilegia salva atque integri mancant. a Synodi quoque diœcesane quotannis celebrentur: ad quas exempti etiam omnes, qui alius, cessante exemptione, interesse deberent, nec capitulis generalibus subduntur, accedere teneantur; ratione tamen parochialium, aut aliarum secularium ecclesiarum, etiam annexarum, debeant ii, qui illarum curam gerunt, quicumque illi sint, Synodi interesse. Quod si in his tam Metropolitanis, quam Episcopis, et alii suprascripti negligentes fuerint, penas, sacris b Canonibus sancitas incurrant.

CAPUT III.

Quâ ratione visitatio per Prælatos faciendâ.

PATRIARCHÆ, Primates, Metropolitanis, et Episcopis propriam diœcesim per se ipsos, c. aut a legitimè impediti fuerint, per suum generalem Vicarium, aut Visitatorem, si quotannis totam, propter ejus latitudinem, visitare non poterunt, saltem majorem ejus partem; ita tamen ut tota biennio per se vel Visitatores suos compleatur, visitare non permittant. A Metropolitanis verò, etiam post plenam visitatam propriam diœcesim, non visitentur Cathedralis ecclesie: neque diœceses suorum comprovincialium, nisi causâ cognitâ et probatâ in Concilio provinciali; Archidiaconi autem, Decani, et alii inferiores in iis ecclesiis, ubi hætenus visitationes exercere legitimè consueverunt, debeant quidem, assumpto notario, de consensu Episcopi deinceps per se ipsos tantum ibidem visitare. Visitatores etiam a Capitulo deputandi, ubi Capitalum jus visitandi habet, prius ab Episcopo approbentur, sed non idem

a Conc. Basil. Sess. 15. Tolet. sub Sixto IV. cap. 1. b Dist. 18. ferè per totam. Conc. Aurelian. 5. cap. 18. Tarracon. 1. cap. 6. Tolet. 11. cap. 15. et Basil. Sess. 8. c Conc. Tolet. 4. cap. 35. c. Episcoporum. 10. q. 1.

Episcopus, vel eo impedito, ejus Visitator easdem ecclesias seorsum ab his visitare prohibeatur; cui ipsi Archidiaconi, vel alii inferiores, visitationis facte infra mensem rationem reddere et depositiones testium ac integra acta ei exhibere teneantur: non obstantibus quacumque consuetudine, etiam immemorabili, atque exemptionibus et privilegiis quibuscumque. Visitatorum autem omnium istarum præcipuus sit scopus, sanam orthodoxamque doctrinam, expulsiis hæresibus inducere, bonos mores tueri, prævius corrigere; populum cohortationibus et admonitionibus ad religionem, pacem, innocentiamque accendere; cetera, prout locus, tempus et occasio feret, ex visitantium prudentia, ad fidelium fructum consistere. Quæ ut facilius felicibusque succedant, moneantur prædicti omnes et singuli, ad quos visitatio spectat, ut paternam charitatem Christianoque zelo omnes amplectantur; ideoque modesto contenti equitatem famularumque, studeant quam celestimè, debita tamen cum diligentia visitationem ipsam absolvere. Interimque caveant, ne inutilibus sumptibus *b* cuiquam graves onerosive sint; neve ipsi, aut quisquam suorum quidquam procurationis causa pro visitatione, etiam testamentorum ad pios usus, præter id quod ex relictis piis jure debetur, aut alio quovis nomine; nec pecuniam, nec munus, quodcumque sit, etiam qualitercumque offeratur, accipiant: non obstante quacumque consuetudine, etiam immemorabili: *c* exceptis tamen victualibus, quæ sibi ac suis frugaliter moderatèque pro temporis tantum necessitate, et non aliter, erunt ministranda. Sit tamen in optione eorum qui visitantur, si malint solvere id quod erat ab ipsis antea solvi, certam pecuniam taxatam, consuetam; an verò prædicta victualia subministrare: salvo item jure conventionum antiquarum cum monasteriis, aliisque piis locis, aut ecclesiis non parochialibus.

a c. 1. par. Sane, de cens. in 6. c. unic. 85. Dist. 1.
b Conc. Braccaren. 2. cap. 1. et Ticinen. vers. Statuimus etiam ne Episcopi, c. Cavendum, c. Placuit, et c. Inter cetera, 10. q. 3. et c. Cum Apostolus, de cens. c. c. Si Episcopus, de offic. ord. in 6.

bus inito, quod illatum permaneat. In iis vero le-
cis seu provinciis, ubi consuetudo est, ut nec vi-
tualia, nec pecunia, nec quidquam aliud a Visita-
toribus accipiatur, sed omnia gratis fiant, ibi id
observetur. Quòd si quisquam, quod absit, aliquid
amplius in supradictis omnibus casibus accipere præ-
sumpserit; is præter dupli restitutionem, intra men-
sem faciendam, aliis etiam poenis juxta Constitutio-
nem Concilii generalis Lugdunensis, quæ incipit, a
Exigit; nec non et aliis poenis in Synodo provin-
ciali arbitrio Synodi, absque ulla spe veniæ, multet-
etur. Patroni verò in iis quæ ad Sacramentorum
administrationem spectant, nullatenus se præsumat
ingerere; neque visitationi ornamentorum ecclesiæ
aut honorum stabilium, seu fabricarum proventus
immisceant; nisi quatenus id eis ex institutione
fundatione competat: sed Episcopi ipsi hæc faciant,
et fabricarum redditus in usus ecclesiæ necessarios
et utiles, prout sibi expedire magis visum fuerit,
expendi curent.

CAPUT IV.

*Prædicationis munus à quibus et quando obven-
dum: Ecclesia Parochialis ad audiendum ver-
bum Dei advenienda. Nullus contradicente Epi-
scopo prædicet.*

PRÆDICATIONIS MUNUS, *b* quod Episcoporum præ-
cipuum est, cupiens sancta Synodus, quò frequen-
tius possit ad fidelium salutem exerceri, Canones
alias super hoc editos, sub fel. rec. *c* Paulo III apud
presentium temporum usui accommodando, manda-
vit in ecclesia sua ipsi per se, *d* aut si legitime impedi-
 fuerint per eos quos ad prædicationis munus assumunt,
in aliis autem ecclesiis per Parochos, sive iis impedi-
tis, per alios ab Episcopo impensis eorum qui
præstare vel tenentur, vel solent, deputandos in cir-

a Vide inf. XXVIII. *b* Conc. Carthag. 4. c. 20. et
Remen. cap. 14. in c. Episcopus nullam rei, 88. Dis-
c Sup. Sess. 5. de ref. cap. 2. *d* Conc. Arelaten-
c. 10. Lateran. sub Inn. III. c. 10. in c. Inter cetera
off. ord. Conc. Maguntiacum, c. 25. Sup. Sess. 5.
reform. cap. 2.

tate, aut in quacumque parte diocesis, censebunt expedire, saltem omnibus Dominicis et solemniibus diebus festis; tempore autem jejuniorum, Quadragesimæ et Adventus Domini quotidie, vel saltem tribus hebdomada diebus, si ita oportere duxerint, sacras Scripturas divinamque legem annuntient; et alias quotiescumque id opportunè fieri posse judicaverint. Moneatque Episcopus populum diligenter teneri unumquemque parochiæ suæ interesse, ubi commodè id fieri potest, a ad audiendum verbum Dei. Nullus autem secularis, b sive regularis, etiam in ecclesiis suorum Ordinum, contradicente Episcopo, prædicare presumat. Idem etiam saltem Dominicis et aliis festivis diebus pueros in singulis parochiis c fidei rudimenta, et obedientiam erga Deum et parentes diligenter ab iis, ad quos spectabit, doceri curabunt, et si opus sit, etiam per censuras ecclesiasticas compellent: non obstantibus privilegiis et consuetudinibus. In reliquis ea, quæ de prædicationis munere d sub eodem Paulo III decreta fuerunt, summum robur obtineant.

CAPUT V.

Causæ criminales contra Episcopos, majores à solo Sum. Pont. minores à Concilio Provinciali cognoscantur.

CAUSÆ criminales e graviore contra Episcopos, etiam hæresis, quod absit, quæ depositione aut privatione dignæ sunt f ab ipso tantum Summo Romano Pontifice cognoscantur, et terminentur. Quòd si ejusmodi sit causa, quæ necessariò extra Romanam curiam sit committenda, nemini prorsus ea committatur, nisi Metropolitanis, aut Episcopis, à Beatissimo Papa eligendis. Hæc verò commissio et

a 4. Carthag. c. 24. in c. Sacerdotes de Cons. Dist. 1. Theodulphus Episc. Aurelian. ep. ad Parochos in fin. b Vide Bullam Gregorii XIII in gratiam Soc. Jesu. quæ incipit, *Vigore*, 1584. c Vide Const. Pii V, *Ex debito*, 1571. quam ampliavit Greg. XIII, 30. Octobris, 1572. d Sess. 5. c. 2. De reform. e Conc. Sardien. cap. 1. c. Ad abolendam de hæret. f Confirmatus Bulla Pii V, *Si de protegendis*, 1569.

specialis sit, et manu ipsius Sanctiss. Pontificis signata, nec unquam plus his tribuat, quam ut solam facti instructionem sumant, processumque conficiant; quem statim ad Romanum Pontificem transmittant; *a* reservatâ eidem Sanctissimo sententiâ definitivâ. Cetera alias sub fel. rex. Julio III super his decreta; nec non et constitutio sub Innocentio III in Concilio generali, quæ incipit: *b* Qualiter et quando; quam sancta Synodus in presentia innovat, ab omnibus observetur. Minores verò criminales causæ Episcoporum in Concilio tantum provinciali cognoscantur, et terminentur, vel à deputandis per Concilium provinciale.

CAPUT VI.

*Datur Episcopis potestas circa irregularitatum et suspensionum dispensationes, et criminum ab-
solutiones.*

LICEAT Episcopis in irregularitatibus omnibus et suspensionibus, ex delicto occulto provenientius, et exceptâ eâ quæ oritur ex homicidio voluntario, et exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, *d* dispensare; et in quibuscumque casibus occultis, *e* etiam Sedi Apostolicæ reservatis, delinquentes quoscumque sibi subditos, in diocesi sua per seipsos, aut Vicarium, ad id specialiter deputandum, in foro conscientie gratis absolvere, impositâ poenitentia salutari. Idem et in hæresis criminis in eodem foro conscientie tantum, non eorum Vicariis sit permissum.

CAPUT VII.

Sacramentorum virtus, antequam populo administrantur, ab Episcopis et Parochiis explicetur, inter Missarum solemnias sacræ pagine explanentur.

UT fidelis populus ad suscipienda Sacramenta rectiori cum reverentia atque animi devotione accedat; præcipit sancta Synodus Episcopis omnibus, non solum, cum hæc per se ipsos erunt populo ad-

a Suprà Sess. 13. de reform. cap. 6. 7. et 8. *b* Vide infra XXIX. *c* Suprà Sess. 14. c. 7. c. Miror. et a Contumaces 50. Dist. *d* Consule Bullam Cœnz Domini. *e* De quibus sub. Alexandro in Conc. parte 14. constit. ejus.

ministranda, prius illorum vini et usum pro suscipientium capti explicent: sed etiam idem à singulis Parochis piè, prudenterque etiam linguà vernaculà, si opus sit, et commodè fieri poterit, servari studeant. juxta formam à sancta Synodo in Catechesi singulis Sacramentis præcibendam; quam episcopi in vulgarem linguam fideliter verti, atque à Parochis omnibus populo exponi curabunt: necnon ut *a* inter Missarum solemniam, aut divinorum celebrationem, sacra eloquia, et salutis monita eadem vernaculà linguà singulis diebus festis vel solemnibus explanent, eademque in omnium cordibus, postpositis inutilibus questionibus, inserere, atque eos in lege Domini erudire studeant.

CAPUT VIII.

Publicè peccantes publicè poeniteat, ni Episcopo aliter videatur: Poenitentiarius in Cathedralibus instituendus.

APOSTOLUS monet, *b* publicè peccantes palam esse corripiendos. Quando igitur ab aliquo publicè, et in multorum conspectu crimen commissum fuerit, unde alios scandalo offensos commotosque fuisse non sit dubitandum; huic condignam pro modo culpæ poenitentiam *c* publicè injungi oportet: ut quos exemplo suo ad malos mores provocavit, suæ emendationis testimonio ad rectam revocet vitam. Episcopus tamen publicæ hoc poenitentia genus in aliud secretum poterit commutare, quando ita magis judicaverit expedire. In omnibus etiam cathedralibus ecclesiis ubi id commodè fieri poterit, Poenitentiarius aliquis cum unione præbendæ, proximè vacaturæ, ab Episcopo instituitur, qui Magister sit, vel Doctor, aut Licentiatum in Theologia vel jure Canonico, et annorum quadraginta, seu aliàs qui aprior pro loci qualitate reperitur; qui dum confessiones in ecclesia audiet, interim præcens in choro censeatur.

a Suprà Sess. 22. de sacrificio Missæ cap. 8. *b* 1. Timot. 5: 20. *c*. Sed illud 45. Dist. c. Si peccaverit. par. Ergo, 2. q. 1. et c. 1. de poen. et rem. *c* c. Poenitentes, et c. in capite cum seq. 50. Dist.

CAPUT IX.

A quo visitari debeant ecclesie seculares nullius diocesis.

QUAE a alijs sub fel. rec. Paulo III *b* et nuper sub beatissimo Domino nostro Pio IV in hoc eodem Concilio de adhibenda ab Ordinarijs diligentia in beneficiorum, etiam exemptorum, visitatione constituta sunt, eadem etiam in iis ecclesijs secularibus observentur, quae in nullius diocesi esse dicuntur; ut ab Episcopo cujus Cathedralis ecclesia est proximior, si id constet, alioquin ab eo qui semel in Concilio provinciali à Praelato loci illius electus fuerit, tanquam Sedis Apostolicae delegato, visitentur, non obstantibus privilegijs et consuetudinibus quibuscumque, etiam immemorabilibus.

CAPUT X.

Executio visitationis à subditis ne suspendatur.

EPISCOPI, ut aptius, quem regunt, populum possint in officio atque obedientia continere, in omnibus iis quae ad visitationem, ac morum correctionem subditorum suorum spectant, jus et potestatem habeant, etiam tanquam Apostolicae Sedis delegati, ea ordinandi, et moderandi, puniendi, et exequendi, juxta canonum sanctiones, quae illis ex prudentia sua pro subditorum emendatione, ac diocesis suae utilitate necessaria videbuntur. *d* Nec in his, ubi de visitatione aut morum correctione agitur, exemptio, aut illa inhibitio, appellatio, seu querela, etiam ad Sedem Apostolicam, interposita, executionem eorum, quae ab his mandata, decreta aut judicata fuerint, quoquo modo impediat, aut suspendat.

---

a Suprà Sess. 6. de reform. cap. 4. et Sess. 7. de reform. cap. 8. *b* Sess. 21. de reformat. cap. 8. *c* c. Transmissam, de elect. *d* Suprà Sess. 13. de reform. cap. 1. Sess. 14. de reform. c. 4. et Sess. 22. de reform. cap. 1.

CAPUT XI.

Honorarii tituli, aut privilegia particularia, Episcoporum juri nihil detrahant. Cap. Cum Capella, extra, de privilegiis, innovatur.

QUONIAM privilegia et exemptiones, quæ variis titulis plerisque conceduntur, hodiè perturbationem in Episcoporum jurisdictione excitare, et exemptis occasionem laxioris vite præbere dignoscuntur; decernit sancta Synodus, ut, si quando justis, gravibus et serè necessariis suadentibus causis, aliquos honorariis titulis Protonotariatus, Acolythatus, *b* Comitum Palatini, Capellani Regii, aut aliis hujusmodi in Romana Curia vel extra, insignibus decorandos esse placuerit; necnon alios, cuicumque monasterio oblatos, vel quomodocumque addictos aut sub nomine servientium militiis seu monasteriis, hospitalibus, collegiis, aut quocumque alio titulo assumi, nihil ex iis privilegiis detractum esse Ordinariis intelligatur, quo minùs iis, quibus ea jam concessa sunt, vel in posterum concedi contigerit, ipsis Ordinariis tanquam Apostolicæ Sedis delegatis, plenè in omnibus, et quoad Capellanos Regios, juxta constitutionem Innocentii III, quæ incipit: *c* Cum Capella; subjecti existant: exceptis tamen iis quæ prædictis locis aut militiis actu serviunt, et intra eorum septa ac domos resident, subque eorum obedientia vivant, sive iis qui legitimè, et secundùm regulam earumdem militiarum professionem fecerint, de qua Ordinariò constare debeat: non obstantibus privilegiis quibuscumque, etiam religionis sancti Joannis Jerosolymitani, et aliarum militiarum. Quæ verò privilegia residentibus in Curia Romana vigore *d* Engenianæ Constitutionis, aut familiaritatis Cardinalium competere solent; ea in iis qui beneficia ecclesiastica obtinent, ratione prædictorum beneficiorum minimè intelligan-

a Sup. Sess. 6. cap. 3. de reform. c. Cum. et plantare, de privil. et c. Venerabili, de verb. sign. *b* Horum facultates et indulta adhuc restringit Pius V in Bulla, *Quamvis*. 1568. *c* Vide infra XXXII. *d* c. Divina, de privil. in Extravag. com.

tur; sed Ordinarii jurisdictioni subjecti permaneant: non obstantibus quibuscumque inhibitionibus.

CAPUT XII.

Quales esse debeant promovendi ad dignitates et Canonatus cathedralium ecclesiarum; quid et promoti præstare teneantur.

CUM dignitates in ecclesiis, præsertim cathedralibus, ad conservandam augendamque ecclesiasticam disciplinam fuerint institutæ, ut, qui eas obtinerent, pietate præcellerent, aliisque exemplo essent, atque Episcopos operâ et officio juvarent: meritò, qui ad eas vocantur, tales esse debent, qui suo muneri respondere possint. *a* Nemo igitur deinceps ad dignitates quascumque, quibus animarum cura subest, promoveatur, nisi qui saltem XXV. suæ ætatis annum attigerit; et in Clericali ordine versatus, doctrinâ ad summum munus exequendum necessariâ, ac morum integritate commendetur; juxta constitutionem Alexandri Tertii in Concilio Lateranensi promulgatam, quæ incipit: *b* Cum in cunctis, Archidiaconi etiam, qui *c* oculi dicuntur Episcopi, sint in omnibus ecclesiis, ubi fieri poterit, Magistri in Theologia, seu Doctores aut Licentiatii in jure canonico. Ad ceteras autem dignitates, vel personatus, quibus animarum cura nulla subest, Clerici alioquin idonei, et XXII. annis non minores adsciscantur. Provisi etiam de beneficiis quibuscumque curam animarum habentibus, teneantur à die adeptæ possessionis, ad minus intra duos menses, *d* in manibus ipsius Episcopi, vel eo impedito, coram generali ejus Vicario, seu Officiali, Orthodoxæ suæ *e* fidei publicam facere professionem, et in Romanæ Ecclesiæ obedientia se permansuros spondeant ac jurent. Provisi autem de canonicatibus, et dignitatibus in ecclesiis cathedralibus, non solùm coram Episcopo

a Suprà Sess. 22. cap. 2. *b* Vide infrâ pag. X. in part. Inferiora. *c* Clemens I. epist. 1. ad Jacobum, Anacle-
tus epist. 1. c. Diaconi 97. Dist. et c. Ad hæc de off. Archidiacon. *d* Conc. 4. Tol. cap. 26. *e* Qui præterea ad professionem fidei teneantur, Vide in Const. Pii IV. In sacro-sancta, 1564. infrâ pag. 40.

sen ejus Officiali, sed etiam in Capitulo, idem facere teneantur: alioquin prædicti omnes provisi, ut supra, fructus non faciant suos: nec illis possessio suffragetur. *a* Neminem etiam deinceps ad dignitatem, canonicatum, aut portionem recipiant, nisi qui eo Ordine sacro aut sit initiatus, quem illa dignitas, præbenda aut portio requirit; aut in tali ætate, ut infra tempus à jure, et ab hac sancta Synodo statutum, initiari valeat. In omnibus verò ecclesiis cathedralibus omnes canonicatus ac portiones habeant annexum Ordinem Presbyterii, Diaconatus, vel Subdiaconatus. Episcopus autem cum consilio Capituli designet ac distribuatur, prout viderit expedire, quibus quisque Ordo ex sacris annexus in posterum esse debeat; ita tamen, ut dimidia saltem pars Presbyteri sint, ceteri verò Diaconi aut Subdiaconi: ubi verò consuetudo laudabilior habet, ut plures vel omnes sint Presbyteri, omninò observetur. Hortatur etiam sancta Synodus, ut in provinciis, ubi id commodè fieri potest, dignitates omnes, et saltem dimidia pars canonicatum in cathedralibus ecclesiis, et collegiatis insignibus conferantur tantum Magistris, vel Doctoribus, aut etiam Licentiatibus in Theologia, vel jure canonico. Præterea obtinentibus in eisdem cathedralibus, aut collegiatis dignitates, canonicatus, præbendas aut portiones, *b* non liceat vigore cujuslibet statuti aut consuetudinis, ultra tres menses, ab eisdem ecclesiis quolibet anno abesse: *c* salvis nihilominus earum ecclesiarum constitutionibus, quæ longius servitii tempus requirunt: alioquin primo anno privetur unusquisque dimidiâ parte fructuum, quos ratione etiam præbendæ ac residentie fecit suos. Quòd si iterùm eòdem fuerit usus negligentia privetur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit. Crescente verò contomaciâ, contra eos, *d* juxta sacrorum Canonum constitutiones, procedatur. *e* Distributiones verò, qui statis horis interfuerint, re-

a c. 1. et seq. de ætat. et qual. c. Licet canon, et c. Cum ex eo, de elec. in Suprà Sess. 7. de reform. c. 12. *b* Suprà Sess. 23. de reform. cap. 1. *c* c. Ad audientiam, de cleric. non resid. *d* c. fin. eod. *e* c. Licet de præb.

cipiant : reliqui , quavis collusionē aut remissione exclusā , his careant juxta Bonifacii VIII decretum , quod incipit , *a* Consuetudinem : quod sancta Synodus in usum revocat : non obstantibus quibuscumque statutis et consuetudinibus. *b* Omnes verò divina per se , et non per substitutos , compellantur obire officii et Episcopo celebranti , aut alia Pontificalia exercenti , adistere et inservire , atque in choro , ad psallendum instituto , hymnis et canticis Dei nomen reverenter , distinctè , devotèque laudare. Vestitu insuper decenti tam in ecclesia quàm extra assiduè utantur ; è ab illicitisque venationibus , aucupis , choreis , tabernis lusibusque abstineant ; atque eà morum integritate polleant , ut meritò ecclesie Senatus dici possit. Cetera , quæ ad debitum in divinis officiis regimen spectant , deque congrua in his canendi seu modulandi ratione , de certa lege in choro conveniendi , et permanendi , simulque de omnibus ecclesie ministris , quæ necessaria erunt , et si qua hujusmodi ; Synodus provincialis , pro cujusque provincie utilitate et moribus certam cuique formulam præscribet. Interea verò Episcopos non minùs quàm cum duobus Canonicis , quorum unus ab Episcopo , alter à Capitulo eligatur , à iis , quæ expedire videbuntur , poterit providere.

CAPUT XIII.

Quomodo tenuioribus cathedralibus ecclesie et Parochiis consulendum : parochice certis finibus distinguendæ.

QUONIAM *d* pleraque cathedrales ecclesie tam tenuis redditus sunt et angustæ , ut Episcopali dignitati nullo modo respondeant , neque ecclesiarum necessitati sufficiant ; examinet Concilium provinciale , vocatis iis , quorum interest , et diligenter

a Vide infra XXXII. *b* Suprà Sess. 22. c. 4. de reform. c. Licet et c. Extirpandæ par. Qui verò de præb. c. Quia nonnulli de cler. non resid. *c* Conc. Turon. 3. cap. 8. Conc. Agath. can. 55. *e* Episcopum 34. Dist. Toto tit. de vit. et hon. cler. extr. in 6. et in Clem. c. 1. de cler. ven. et Clem. Gravi. de cel. Miss. *d* Sup. Sess. 7. de reform. cap. 6. et 7. et Sess. 14. de reform. cap. 9. et infr. cap. 15.

expendat, quas propter angustias tenuitatemque vicinis unire vel novis proventibus angere expediat; a confecta que de præmissis instrumenta ad summum Romanum Pontificem mittat: quibus instructus Summus Pontifex, ex prudentia sua, prout expedire iudicaverit, aut tenues invicem uniat, aut aliquam accessione ex fructibus augeat. Interim verò donec prædicta effectum sortiantur, huiusmodi Episcopis, qui fructuum subventionem pro diocesis suæ tenuitate indigent, poterit de beneficiis aliquibus, dum tamen curata non sint, nec dignitates, seu canonicatus, et præbendæ, nec monasteria, in quibus viget regularis observantia, vel quæ Capitulis generalibus et certis visitoribus subduuntur, à Summo Romano Pontifice provideri. In Parochialibus etiam ecclesiis, quarum fructus æquè adeò exigui sunt, ut debitis nequeant oneribus satisfacere, curabit Episcopus si per beneficiorum unionem, non tamen regularium, id fieri non possit, ut primitiarum vel decimarum assignatione, aut per parochianorum symbola ac collectas, aut qua commodiori ei videbitur ratione, tantum redigatur, quod pro Rectoris ac parochiæ necessitate decenter sufficiat. In unionibus verò quibuslibet, seu ex supradictis, seu aliis causis faciendis, ecclesiæ parochiales monasteriis quibuscumque, aut abbatis, seu dignitatibus, sive præbendis ecclesiæ cathedralis, vel collegiatae sive aliis beneficiis simplicibus, aut hospitalibus, militiisve non uniantur; et quæ uniatæ sunt, revideantur ab Ordinariis *b* juxta alias decretum in eadem Synodo sub fel. rec. Paulo III quod etiam in unitis ab eo tempore citra æquè observetur: non obstantibus in iis quibuscumque verborum formis, quæ hic pro sufficienter expressis habeantur. Ad hæc in posterum, omnes hæc cathedrales ecclesiæ, quarum redditus summam ducatorum mille, et parochiales, quæ summam ducatorum centum, secundum verum annuum valorem, non excedunt, nullis pensionibus, aut reservationi-

a c. Unio, 10. q. 3. c. Et temporis cum seq. 16. q. 1. *b* Suprà Sess. 7. de reform. cap. 6.

bus fructuum graventur. In iis quoque civitatibus ac locis, ubi parochiales ecclesie certos non habent fines, nec earum Rectores proprium populum, quem regant, sed promiscuè petentibus Sacramenta administrent, mandat sancta Synodus Episcopis, pro tutiori animarum eis commissarum salute, ut distincto populo in certas propriasque parochias, unicuique suum perpetuum a peculiaremque Parochum assignent, qui eas cognoscere valeat, et à quo solo licetè Sacramenta suscipiant; aut alio utiliori modo, prout loci qualitas exegerit, provideant. Idemque in iis civitatibus, ac locis, ubi nullæ sunt parochiales, quamprimum fieri cureat: non obstantibus quibuscumque privilegiis et consuetudinibus, etiam immemorabilibus.

CAPUT XIV.

Ne quis admittatur ad possessionem beneficii, aut distributionum, cum fructuum distributione in usus non pios convertenda.

IN pluribus ecclesiis, tam cathedralibus, quam collegiatis et parochialibus, ex earum constitutionibus, aut ex prava consuetudine observari intelligitur, ut in electione, præsentatione, nominatione, institutione, confirmatione, collatione, vel alia provisione, sive admissione ad possessionem alicujus cathedralis ecclesie, vel beneficii, canonicatum, aut præbendarum, vel partem proventuum; seu ad distributiones quotidianas, certæ conditiones, seu deductiones ex fructibus, solutiones, promissiones, compensationesve illicitæ, aut etiam, quæ in aliquibus ecclesiis dicuntur Turnorum lucra, interponantur: hæc cum sancta Synodus detestetur, mandat Episcopis, ut, *b* quæcumque hujusmodi in usus pios non convertuntur, atque ingressus eos, qui simoniacæ labis aut sordidæ avaritiæ suspicionem habent, fieri non permittant; ipsique diligenter de eorum consti-

a c. 1. 13. q. 1. c. Plures. 16. q. 1. c. 1. de Paroch. et Supra Sess. 14. de reform. c. 9. *b* Conferatur Bulla Pii V *Durum*, 1570. novis pœnis adjectis.

tionibus sive consuetudinibus super predictis cognoscant; et illis tantum quas ut laudabiles probaverint, exceptis, reliquas, ut pravas ac scandalosas, rejiciant et aboleant. Eos verò, qui adversus hæc, in presenti decreto comprehensa, quavis ratione commiserint, pœnis a contra simoniacos editis, sacris Canonibus, et variis summorum Pontificum constitutionibus, quas omnes innovat, teneri decernit: non obstantibus quibuscumque statutis, constitutionibus, consuetudinibus, etiam immemorabilibus, etiam Apostolicâ auctoritate confirmatis: de quarum surreptione, obreptione, et intentionis defectu Episcopus, tamquam Apostolicæ Sedis delegatus, cognoscere possit.

CAPUT XV.

Ratio augendi tenues præbendas ecclesiarum cathedralium, et collegiatarum insignium.

In ecclesiis cathedralibus, *b* et collegiatis insignibus, ubi frequentes adeoque tenues sunt præbendæ simul cum distributionibus quotidianis, ut sustinendo decenti Canonicoꝝ gradui pro loci et personarum qualitate non sufficiant; *c* liceat Episcopis cum consensu Capituli, vel aliquot simplicia beneficia, non tamen regularia, iis unire; vel, si hac ratione provideri non possit, aliquibus ex iis suppressis, cum patronorum consensu, si de jure patronatûs laicorum sint, quarum fructus et præventus reliquarum præbendarum distributionibus quotidianis applicentur, eas ad pauciores numerum reducere, ita tamen, ut tot supersint, quæ divino cultui celebrando, ac dignitati ecclesiæ *d* commodè valeant respondere: non obstantibus quibuscumque constitutionibus et privilegiis, aut quacumque reservatione generali, vel speciali, aut affectione: neque predictæ uniones, aut suppressiones tolli, seu impediri possint ex quibus-

a I. q. 1. Ferè per totam Conc. Tolet. 8. cap. 3. *c*. Cum super, de confes. Toto tit. Extrav. de simon. et c. Sicut, 1. extra, de simon. *b* Suprà c. 11. *c* Suprà Sess. 5. de reform. cap. 1. *d* c. in Ecclesia, de instit.

cumque provisionibus, etiam vigore resignationis, aut quibusvis aliis derogationibus vel suspensionibus.

CAPUT XVI.

Quid muneris incumbat capitulo Sede vacante.

CAPITULUM, a Sede vacante, ubi fructuum percipiendorum ei munus incumbit, Oeconomum unum, vel plures fideles ac diligentes decernat, quorum rationem ei, ad quem pertinebit, sint reddendi. Item Officiale, seu Vicarium infra octidies post mortem Episcopi constituere, vel existentem confirmare omnino teneatur, qui saltem in jure Canonico sit Doctor, vel Licentiatus, vel alias, quantum fieri poterit, idoneus: si secus factum fuerit, ad Metropolitanum deputatio hujusmodi devolvatur. Et si ecclesia ipsa Metropolitana fuerit, aut exempta Capitulumque, ut praefertur, negligens fuerit, tunc antiquior Episcopus ex Suffraganeis in Metropolitana et propinquior Episcopus in exempta Oeconomum et Vicarium idoneos possit constituere. Episcopus vero in eandem ecclesiam vacantem promotus ex iis quae ad eum spectant, ab eisdem Oeconomis, Vicario, et aliis quibuscumque officialibus et administratoribus, qui, Sede vacante, fuerunt a Capitulo vel ab aliis in ejus locum constituti, etiam si fuerint ex eodem Capitulo, rationem exigat officiorum, jurisdictionis, administrationis, aut cujuscumque eorum muneris: possitque eos punire, qui in eorum officio seu administratione deliquerint: etiam si praedicti officiales, redditibus, a Capitulo, vel a deputatis ab eodem, absolutionem aut liberationem obtinuerint. Eidem quoque Episcopo teneatur Capitulum de scripturis ad ecclesiam pertinentibus, si quae ad Capitulum pervenerint, rationem reddere.

---

a Conc. Chalcedon. Actione 6. cap. 25. in fin. Conc. Vormatien. cap. 76. b c. Non liceat, in. 12. q. 2. et c. fin. de sup. negl. Præl. in 6.

CAPUT XVII.

*Beneficiorum collationi et plurium retentioni modus
statuitur.*

CUM ecclesiasticus ordo pervertatur, quando unus
plurium officia occupat Clericorum; sanctè a
saceris Canonibus cautum fuit, neminem oportere in
duabus ecclesiis conscribi. Verùm quoniam multi
improbè cupiditatis affectu se ipsos, non Deum,
deicipientes, ea quæ benè constituta sunt, variis ar-
tibus eludere, et plura simul beneficia obtinere non
erubescunt: sancta Synodus delitam regendis eccle-
siis disciplinam restituere cupiens, præsentì decreto,
quod in quibuscumque personis, quocumque titulo,
etiam si Cardinalatus honore fulgeant, mandat ob-
servari; statuit ut in posterum unam tantùm bene-
ficiam ecclesiasticam singulis conferatur. Quod qui-
dem si ad vitam ejus, cui confertur, honestè sus-
tentandam non sufficiat, liceat nihilominus aliud
simplex sufficiens, dummodò utrumque personalem
residentiam non requirat, eidem conferri. Hæcque
non modò ad cathedrales ecclesias, sed etiam ad alia
omnia beneficia, tam secularia, quàm regularia que-
cumque, etiam commendata, pertineant, cujuscum-
que tituli ac qualitatis existant. Illi verò, qui in præ-
sentì plures parochiales ecclesias, aut unam cathedra-
lem, et aliam parochialem obtinent, *b* cogantur
omniò, quibuscumque dispensationibus ac unioni-
bus ad vitam non obstantibus, unò tantùm parochia-
li, vel solà cathedrali retentà, alias parochiales infra
spatium sex mensium dimittere: alioquin tam pro-
chiales, quàm beneficia omnia, quæ obtinent, *c* ipso
jure vacare censeantur; ac tamquam vacantia liberè

^a Conc. 1. Nic. c. 15. et 16. Antioch. c. 3. Are-
lat. 1. c. 2. et 22. et Milev. c. 15. c. Quia in tan-
tum, c. Ad hæc, c. Cum non ignores, c. Referente
et c. De multa de præb. c. Unio, par. Sed et hoc,
10. q. 3. 21. q. 1. per totam. c. Quia nonnulli, de
cler. non resid. cum alleg. sup. Sess. 7. de reform.
cap. 2. *b* Supra Sess. 7. de reform. cap. 4. c. De
multa de præb. c. c. Execrabilis, par. Qui verò in
Lxiavagant, comm. de præb.

aliis idoneis conferantur; nec ipsi antea illa obtinentes, tutâ conscientiâ, fructus post dictum tempus retineant. Optat autem sancta Synodus, ut resignationum necessitatibus commodâ aliquâ ratione, prout Summo Pontifici videbitur, provideatur.

CAPUT XVIII.

Ecclesiâ Parochiali vacante, deputandus ab Episcopo Vicarius, donec illi provideatur de Parocho: nominati ad parochiales, quâ formâ et à quibus examinari debent.

Expedit maximè animarum saluti, à dignis atque idoneis Parochis gubernari. Id a ut diligentius ac rectius perliciat, statuit sancta Synodus, ut, cum parochialis ecclesiæ vacatio, etiamsi cura Ecclesiæ, vel Episcopo incumbere dicatur, et per unum vel plures administretur, etiam in ecclesiis patrimonialibus, seu receptivis nuncupatis, in quibus consuevit Episcopus unî vel pluribus curam animarum dare, quos omnes ad infrascriptum *b* examen teneri mandat, per obitum, vel resignationem, etiam in Curia, seu aliter quomodocumque contigerit, etiam si ipsa parochialis ecclesiâ reservata vel affecta fuerit generaliter vel specialiter, etiam vigore indulti seu privilegii in favorem sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, seu Abbatum, vel Capitulorum: debeat Episcopus statim, habitâ notitiâ vacationis ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium, cum congrua, ejus arbitrio, fructuum portionis assignatione, constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore provideatur. Porrò Episcopus, et qui jus patronatûs habet, intra decem dies, vel aliud tempus ab Episcopo præscribendum, idoneos aliquot Clericos ad regendam Ecclesiam coram deputandis examinadoribus nominet. Liberum sit tamen etiam aliis, qui aliquos ad id aptos noverint, eorum nomina deferre, ut possit postea de ejuilibet ætate, moribus et sufficientia fieri diligens inquisitio. Et si Episcopo aut Synodo provinciali pro regio-

a Lege Bullam Pii V. In conferendis. 1566. *b* Suprà Sess. 7. de reform. cap. 13.

nis more videbitur magis expedire, per edictum c-
 tiam publicum vocentur, qui volent examinari. Tran-
 sacto constituto tempore, omnes qui descripti fue-
 rint *a* examinentur ab Episcopo, sive, eo impedito,
 ab ejus Vicario generali, atque ab aliis examinato-
 ribus non paucioribus quam tribus; quorum votis, si
 pares aut singulares fuerint, accedere possit Episco-
 pus, vel Vicarius quibus magis videbitur. Exami-
 natores autem singulis annis in dioecesana Synodo
 ab Episcopo, vel ejus Vicario, ad minus sex pro-
 ponantur; qui Synodo satisfaciant, et ab ea proben-
 tur. Advenienteque vacatione cujuslibet ecclesiae, tres
 ex illis eligat Episcopus, qui cum eo examen per-
 ficiant; indeque succedente aliâ vacatione, aut eos-
 dem, aut alios tres, quod maluerit, ex predictis
 illis sex eligat. Sint verò hi examinatores Magistri
 seu Doctores, aut Licentiati in Theologia, aut jure
 canonico, vel alii Clerici, seu Regulares, etiam ex
 Ordine mendicantium, aut etiam seculares, qui ad
 id videbuntur magis idonei, jurentque omnes ad
 sancta Dei Evangelia, se, quacumque humanâ af-
 fectione postpositâ, fideliter munus executores. *b* Ca-
 veantque ne quidquam prorsus occasione hujus exa-
 minis, nec ante nec post accipiant: alioquin simo-
 nia vitium tam ipsi, quam alii dantes incurrant;
 à qua absolvi nequeant nisi dimissis beneficiis, quæ
 quomodocumque etiam antea obtinebant; et ad alia
 in posteram inhabiles reddantur. Et de his omnibus
 non solùm coram Deo, sed etiam in Synodo provin-
 ciali, si opus erit, rationem reddere teneantur, à
 qua si quid contra officium eos fecisse compertum
 fuerit, graviter ejus arbitrio puniri possint. Peracto
 deinde examine renuntientur, quotcumque ab his,
c idonei judicati fuerint, astate, moribus, doctrinâ,
 prudentiâ, et aliis rebus ad vacantem ecclesiam gu-
 bernandam opportunis. *d* Ex hisque Episcopus cum
 eligat, quem ceteris magis idoneum judicaverit; at-

a Infra Sess. ult. de reform. cap. 7. *b* Quando 24.
 Dist. c. c. Eam te, de æt. et qual. *d* Infra Sess. 25.
 c. 9. de reform.

que illi, et non alteri, collatio ecclesie ab eo fiat, ad quem spectabit eam conferre. Si verò juris patronatus ecclesiastici erit ac institutio ad Episcopum, et non ad alium pertineat, is, quem patronus digniorem inter probatos ab examinadoribus judicabit, *a* Episcopo præsentare teneatur, ut ab eo instituator. Cum verò institutio ab alio, quam ab Episcopo, erit faciendâ; tunc Episcopus solus ex dignis eligat digniorem, quem patronus ei præsentet, ad quem institutio spectat. *b* Quòd si juris patronatus laicorum fuerit; debeat qui à patrono præsentatus erit, ab eisdem deputatis, ut supra, examinari, et non nisi idoneus repertus fuerit, admitti. In omnibusque supradictis casibus non cuiquam alteri, quam uni ex prædictis examinatis et ab examinadoribus approbatis, juxta supradictam regulam, de ecclesia provideatur, nec prædictorum examinadorum relationem, quò minus executionem habeat, nulla devolutio, aut appellatio, etiã ad Sedem Apostolicam, sive ejusdem Sedis Legatos, aut Vicelegatos, aut Nuntios, seu Episcopos, aut Metropolitanos, Primate, vel Patriarchas interposita, impediatur, aut suspendatur; alioquin Vicarius, quem ecclesie vacanti antea Episcopus arbitrio suo ad tempus deputavit, vel forsitan postea deputabit, ab ejus ecclesie custodia et administratione non amoveatur, donec ad eundem, aut alteri, qui probatus et electus fuerit, ut supra, sit provisum: alias provisiones omnes, seu institutiones, præter supradictam formam facte, surreptitiæ esse censeantur; non obstantibus hinc decreto exemptionibus, indulgiis, privilegiis, præventionibus, affectionibus, novis provisionibus, indulgiis concessis quibuscumque *c* Universitatibus, etiã ad certam suam, et aliis impedimentis quibuscumque. Si tamen ad eò exigui redditus dictæ parochiales fuerint, ut totius hujus examinationis operam non ferant; aut nemo sit, qui se examini queat

---

a Suprà Sess. 14. de reform. cap. 13. *b* c. Illud, et c. Relatum, de jure patr. *c* Suprà Sess. 7. c. 13. de reform.

subjicere; aut ob apertas factiones, seu dissidia, quæ in aliquibus locis reperiuntur, facillè graviores rixæ ac tumultus possint excitari: poterit Ordinarius, si pro sua conscientia cum deputatorum consilio ita expedire arbitrabitur, hac formâ omissâ, privatim aliud examen, ceteris tamen ut supra servatis, adhibere. Licet etiam Synodo provinciali si qua in supradictis circa examinationis formam addenda remittendæ esse censuerit, providere.

CAPUT XIX.

Mandata de providendo, Expectativæ, et alia id genus antiquantur.

DECERNIT sancta Synodus, Mandata de providendo, et gratias, quæ Expectativæ dicuntur, nemini amplius, etiam Collegiis, a Universitatibus, Senatibus, et aliis singularibus personis etiam sub nomine indulti, aut ad certam summam, vel alio quovis colore concedi, nec hactenus concessis cuiquam uti licere. *b* Sed nec reservationes mentales, nec aliæ quæcumque gratiæ ad vacatura, nec indulta ad alienas ecclesias, vel monasteria alicui, etiam ex sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, concedantur, et hactenus concessa, abrogata esse censeantur.

CAPUT XX.

Ratio tractandi causas ad forum Ecclesiasticum pertinentes præscribitur.

CAUSÆ omnes, ad forum ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, etiam si beneficiales sint, in prima instantia coram Ordinariis locorum dumtaxat cognoscantur, atque omninò, saltem infra biennium à die motæ litis, *d* terminentur: alioquin post id spatium liberum sit partibus, vel alteri illarum, iudices Superiores, alias tamen competen-

a Infra Sess. 25. cap. 9. de reform. *b* c. 2. de concess. præb. et c. Detestanda, eod. in 6. *c* Declaratur Bullâ Gregorii XIII. *Ad Romani*. 1574. Quid porrò ad causarum expeditionem statuerit Clemens VIII. vide in ejus Const. *Litium* 1592. *d* Infra Sess. ult. de reform. cap. 10. in fin.

tes, adire; qui causam in eo statu, quo fuerit, assumant, et quamprimum terminari eurent; nec antea aliis committantur, nec avocentur; neque appellationes ab eisdem interpositæ, per Superiores quoscumque recipiantur, eorumve commissio aut inhibitiõ fiat nisi à definitiva, vel à definitiva vim habente, et cujus gravamen per appellationem à definitiva reparari nequeat. Ab his excipiantur causæ, quæ a juxta canonicas sanctiones apud Sedem Apostolicam sunt tractandæ; vel quas ex urgenti rationabilique causa judicaverit Summus Romanus Pontifex per speciale rescriptum Signaturæ Sanctitatis suæ, manu propriâ subscribendam, committere, aut avocare. Ad hæc, causæ matrimoniales et criminales, non Decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum judicio, etiam visitando, sed Episcopi tantum examini et jurisdictioni relinquuntur; etiam si in præsentî inter Episcopum et Decanum, seu Archidiaconum, aut alios inferiores super causarum istarum cognitione lis aliqua in quacumque instantia pendeat: coram quo, si pars verè paupertatem probaverit, non cogatur extra provinciam, nec in secunda nec in tertia instantia in eadem causa matrimoniali litigare, nisi pars altera et alimenta et expensas litis velit subministrare. Legati quoque etiam de latere, Nuntii, Governatores ecclesiastici, aut alii, quarumcumque facultatum vigore, non solum Episcopos in prædictis causis impedire, aut aliquo modo eorum jurisdictionem iis præripere aut turbare non præsumant; sed nec etiam contra Clericos, aliasve personas ecclesiasticas, nisi Episcopo prius requisito, eoque negligente, procedant; alias eorum processus ordinationesve nullius momenti sint: atque ad damni satisfactionem, partibus illati, teneantur. *b* Præterea, si quis in casibus à jure permissis ap-

a c. Præceptis, 12. Dist. c. Nec licuit, 17. Dist. c. Majores de bap. Vigilus Papa in Epist. ad Eleutherum in fin. et Pelagius II in 1. ep. circa fin. Conc. Sardic. cap. 3. et 4. *b* c. Placuit 2. q. 6. et de appel. fere per totum.

pellaverit, aut de aliquo gravamine conquestus fuerit, sen alias ob lapsura biennii, de quo supra; ad alium judicem recurrerit; teneatur acta omnia, coram Episcopo gesta, ad judicem appellationis expensis suis transferre, eodem tamen Episcopo prius admonito; ut, si quid ei pro causæ instructione videbitur, possit judici appellationis significare. Quòd si appellatus compareat: cogatur tunc is quoque actorum, quæ translata sunt, expensas pro portione sua, si illis uti voluerit, subire, nisi aliter ex loci consuetudine servetur, ut scilicet ad appellantem integrum hoc onus pertineat. Porro ipsam actorum copiam teneatur notarius, congruâ mercede acceptâ, appellanti quantò citius, et ad minus intra mensem, exhibere. Qui notarius si in differenda exhibitione fraudem fecerit, ab officii administratione arbitrio Ordinarii suspendatur; et ad dupli pœnam, quanti ea lis fuerit, inter appellantem et pauperes loci distribuendam, compellatur. Judex verò, si et ipse impedimenti hujus conscius particepsve fuerit, aliterve obstiterit, ne appellanti integrè acta intra tempus traderentur; ad eandem dupli pœnam, prout supra, teneatur; non obstantibus, quoad omnia superscripta, privilegiis, indultis, concordis, quæ nos tantùm teneant auctores, et aliis quibuscumque consuetudinibus.

CAPUT XXI.

Declaratur ex certis verbis supra positis, non immutari solitam rationem tractandi negotia in generalibus Conciliis.

CUPIENS sancta Synodus, ut ex decretis ab ea editis nulla unquam futuris temporibus dubitandi occasio oriatur, verba illa, posita in decreto publicato Sessione prima, sub Beatissimo Domino nostro Pio IV a videlicet: quæ proponentibus Legatis, ac Presidentibus, ad horum temporum levandas calamitates, sedandas de religione controversias, coercendas linguas dolosas, depravatorum morum abusus corrigendos, Ecclesie veram et Christianam pacem

a Suprà Sess. 17.

conciliandam apta et idonea ipsi sanctæ Synodo videbuntur : explicando declarat, mentis suæ non fuisse, ut ex prædictis verbis *a* solita ratio tractandi negotia in generalibus Conciliis ulla ex parte immutaretur : neque novi quidquam, præter id quod à sacris Canonibus, vel generalium Synodorum forma, hætenus statutum est, cuiquam adderetur, vel detraberetur.

Indictio futuræ Sessionis.

INSUPER, eadem sacro-sancta Synodus proximam futuram Sessionem feriâ quintâ post Conceptionem beatæ Mariæ virginis, quæ erit dies nona mensis Decembris proximè venturi, habendam esse statuit et decernit, cum potestate etiam abbreviandi. In qua Sessione tractabitur de sexto nunc in eam dilato capite, et de reliquis reformationis capitulis jam exhibitis, deque aliis ad eam pertinentibus. Si verò opportunum videbitur, et tempus patietur, poterit etiam de nonnullis dogmatibus tractari, prout suo tempore in Congregationibus proponentur.

Abreviata est dies Sessionis.

SESSIO XXV,

QUÆ EST NONA ET ULTIMA

SUB PIO IV. PONT. MAX.

CŒPTA DIE III; ABSOLUTA

DIE IV DECEMBRIS M. D. LXIII.

Decretum de Purgatorio.

CUM Catholica Ecclesia, spiritu sancto edocta, ex sacris litteris et antiqua Patrum traditione, in sacris Conciliis, et novissime in hac œcumenica Synodo docuerit, *b* Purgatorium esse; animasque ibi detentas, fidelium suffragiis, potissimum verò acceptabili altaris sacrificio juvari; præcipit sancta Synodus Episcopis, ut sanam de Purgatorio doctrinam *c* à

---

a c. fin. Dist. 14. c. De quibus, Dist. 20. *b* Suprà Sess. 6. Can. 30. et Sess. 22. cap. 2. Can. 3. c. 6. Qualis, et seq. Dist. 25.

sanctis Patribus *a* et sacris Conciliis traditam, à Christi fidelibus credi, teneri, doceri, et ubique prædicari diligenter studeant. Apud rudem verò plebem difficiliore ac subtiliore quæstione, *b* quæque ad edificationem non faciunt, et ex quibus plerumque nulla sit pietatis accessio, à popularibus concionibus secludantur. *c* Incerta item, vel quæ specie falsi laborant, evulgari ac tractari non permittant. Ea verò quæ ad curiositatem quandam aut superstitionem spectant, vel turpe lucrum sapiunt, tamquam scandala et fidelium offendicula prohibeant. *d* Curent autem Episcopi, ut fidelium vivorum suffragia, Missarum scilicet sacrificia, orationes, eleemosynæ, aliaque pietatis opera, quæ à fidelibus pro aliis fidelibus defunctis fieri consueverunt, secundum Ecclesiæ instituta piè et devotè fiant; et quæ pro illis ex testatorum foundationibus, vel aliâ ratione debentur, non perfunctoriè, sed à sacerdotibus, et Ecclesiæ ministris, et aliis, qui hoc præstare tenentur, diligenter et accuratè persolvantur.

De invocatione, veneratione et Reliquiis Sanctorum et sacris imaginibus.

MANDAT sancta Synodus *e* omnibus Episcopis, et ceteris docendi munus curamque sustinentibus, ut, juxta Catholicæ et Apostolicæ Ecclesiæ usum à primævis Christianæ religionis temporibus receptum, sanctorumque Patrum consensionem, et sacrorum Conciliorum decreta, in primis de Sanctorum intercessione, invocatione, Reliquiarum honore, et legitimo imaginum usu, fideles diligenter instruant, docentes eos, Sanctos, unâ cum Christo regnantes, orationes suas pro hominibus Deo offerre, bonum atque utile esse suppliciter eos invocare; *f* et ob beneficia impetranda a Deo per Filium ejus Jesum Christum Dominum nostrum, qui solus noster Redemptor et Salvator est, ad eorum orationes opem auxiliumque con-

a Conc. Florent. Sess. ult. in fin. *b* 1. Tim. 1:4. 2:23. *c* Conc. Lateran. sub Leone X. *d* Infrâ cap. 4. de reform. *e* 86. Dist. in pr. *c*. Multa ead. Dist. *f* Suprà Sess. 22. cap. 3. de sacr. Missæ.

fugere : illos verò qui negant Sanctos , æternâ felicitate in cœlo fruentes , invocandos esse : aut qui asserunt , vel illos pro hominibus non orare , vel eorum , ut pro nobis etiam singulis orent , invocationem esse idololatricam ; vel pugnare cum verbo Dei , adversarique honori *a* unius mediatoris Dei et hominum Jesu Christi , vel stultum esse in cœlo regnantibus voce vel mente supplicare , impiè sentire. Sanctorum quoque martyrum , et aliorum cum Christo viventium sancta corpora , quæ viva membra fuerunt Christi , *b* et templum Spiritus sancti , ab ipso ad æternam vitam suscitanda et glorificanda à fidelibus *c* veneranda esse , per quæ multa beneficia à Deo hominibus præstantur : ita ut affirmantes , Sanctorum Reliquiis venerationem atque honorem non deberi ; vel eas , aliisque sacra monumenta à fidelibus inutiliter honorari ; atque eorum opus impetrandæ causâ Sanctorum memorias frustra frequentari ; omninò damnandos esse , *d* prout jam præsertim eos datonavit , et nunc etiam damnat Ecclesia. Imagines porrò Christi , Deiparæ Virginis et aliorum Sanctorum in templis præsertim habendas , et retinendas ; eisque debitum honorem et venerationem impertundam ; non quod credatur inesse aliqua in iis divinitas , vel virtus , propter quam sint colendæ ; vel quod ab eis sit aliquid petendum ; vel quod fiducia in imaginibus sit figenda , veluti olim fiebat à Gentibus ; quæ in idolis *e* spem suam collocabant ; sed quoniam honores qui eis exhibetur , refertur ad prototypa , quæ illæ representant : ita ut per imagines , quas osculamur , et coram quibus caput aperimus et procumbimus , Christum adoremus ; et Sanctos , quorum illæ similitudinem gerunt , veneremur : id quod Conciliorum , præsertim verò secundæ *f* Nicænæ Synodi , decretis contra imaginum oppugnatores est sancitum.

Illud verò diligenter doceant Episcopi , per historias mysteriorum nostræ redemptionis , picturis vel aliis similitudinibus expressas , erudiri et confirmari

a 1. Tim. 2:25. *b* 1. Cor. 3:16. et 6:19. *c* Hieronymus adversus vigilantium. *d* Conc. Nicæn. 1. Can. 7. *e* Psal. 134:18. et 113. 8. *f* Conc. Nicæn. 2. Actio. 3:4. et 6.

populum in articulis fidei commemorandis, et assidue recolendis: tum verò ex omnibus sacris imaginibus magnum fructum percipi, non solum quia admonetur populos beneficiorum et munerum quæ à Christo sibi collata sunt: sed etiam quia Dei per Sanctos miracula et salutaria exempla oculis fidelium subjiciuntur, ut pro iis Deo gratias agant, ad Sanctorumque imitationem vitam moresque suos componant: excitenturque ad adorandam ac diligendum Deum, et ad pietatem colendam. Si quis autem his decretis contraria docuerit, aut senserit: anathema sit. In has autem sanctas et salutare observationes si qui abusus irrepserint, eos prorsus aboleri sancta Synodus vehementer cupit: ita ut nullæ falsi dogmatis imagines, et rudibus periculosi erroris occasionem præbentes, statuantur. Quòd si aliquando historias et narrationes sacre Scripturæ, cum id indoctæ plebi expediet, exprimi et figurari contigerit: doceatur populus, non propterea divinitatem figurari, quasi corporeis oculis conspici, vel coloribus aut figuris exprimi possit. a Omnis porro superstitio in Sanctorum invocatione, Reliquiarum veneratione, et imaginum sacro usu tollatur; omnis turpis quæstus eliminetur: omnis denique lascivia vitetur: ita ut procaci venustate imagines non pingantur nec orcentur, et Sanctorum celebratione, ac Reliquiarum visitatione homines ad comessationes atque ebrietates b non abutantur; quasi festi dies in honorem Sanctorum per luxum ac lasciviam agantur. Postremò, tanta circa hæc diligentia et cura ab Episcopis adhibeatur, ut nihil inordinatum, aut præposterè et tumultuariè accommodatum, nihil profanum nihilque inhonestum appareat; c cum domum Dei deceat sanctitudo. Hæc ut fidelius observentur, statuit sancta Synodus, nemini licere ullo in loco, vel Ecclesia, etiam quomodolibet exempta, ullam insolitam ponere vel ponendam curare imaginem, d nisi ab Episcopo approbata fuerit; e nulla etiam ad-

a c. ult. de reliq. 1. ven. Sanct. b c. 1. Dist. 44. et c. Irreligiosa, de Cons. Dist. 3. c. Psal. 92: 5. a. c. Decet, de immun. eccl. in 6. d Epitome Constitut. Caroli Magni tit. de pace cap. 17. e c. Audivimus, de rel. et ven. Sanctorum.

mittenda esse nova miracula, a nec novas Reliquias recipiendas, nisi eodem recognoscente et approbante Episcopo: qui simul atque de iis aliquid compertum habuerit, adhibitis in consilium Theologis, et aliis piis viris, ea faciat, quæ veritati et pietati consentanea judicaverit. Quòd si aliquis dubius aut difficilis abusus sit extirpandus; vel omninò aliqua de iis rebus gravior questio incidat: Episcopus, antequam controversiam dirimat, Metropolitanì et comprovincialium Episcoporum in Concilio provinciali sententiam expectet; ita tamen, ut nihil, inconsulto Sanctissimo Romano Pontifice, novum, aut in Ecclesia hæcenus inusitatum decernatur.

De Regularibus et Monialibus.

Eadem sacro-sancta Synodus, b reformationem prosequens, ea, quæ sequuntur, statuenda esse censuit.

CAPUT I.

Regulares omnes, ad regulam, quam professi sunt, præscriptam vitam instituant: id ut fiat Superiores sedulo curent.

QUONIAM non ignorat sancta Synodus, quantum ex monasteriis piè institutis, et rectè administratis, in Ecclesia Dei splendoris atque utilitatis oriatur; necessarium esse censuit, quo facilis ac maturus, ubi collapsa est, vetus et Regularis disciplina instaureretur, et constantius, ubi conservata est, perseveret, præcipere, prout hoc decreto præcipit, ut omnes Regulares, tam viri quàm mulieres, ad Regulam, quam professi sunt, præscriptam vitam instituant et componant: atque in primis, quæ ad suæ professionis perfectionem, et ut obedientiæ, paupertatis et castitatis, ac si quæ alia sunt alicujus Regule et Ordinis peculiaris vota et præcepta, ad eorum respectivè essentiam nec non ad communem vitam, victum et vestitum conservanda pertinentia fideliter observent. Omnisque cura et diligentia à Superioribus adhibeatur tam in Capitulis generalibus et provincialibus, quàm in eorum visitationibus, quæ suis temporibus facere non præter-

a c. fin. eod. b Consule Bullam Gregorii XV, *Inscrutabili*. 1622. c Clem. lxvii, parag. Cum igitur in primis, de verb. sig.

mittant, ut ab illis non recedatur: *a* cum compertum sit, ab eis non posse ea, quæ ad substantiam Regularis vitæ pertinent, relaxari: si enim illa, quæ bases sunt et *b* fundamenta totius Regularis discipline, exactè non fuerint conservata; totum corruat ædificium necesse est.

CAPUT II.

Proprietas Regularibus omninò prohibetur.

NEMINI igitur Regularium, tam virorum quam mulierum, liceat bona immobilia, vel mobilia, cujuscumque qualitatis fuerint, etiam quovis modo ab eis acquisita, *c* tamquam propria, aut etiam, nomine conventus, possidere, vel tenere, sed statim ea Superiori tradantur, conventuique incorporentur. Nec deinceps liceat Superioribus bona stabilia alicui Regulari concedere, etiam ad usumfructum vel usum, administrationem, aut commendam. Administratio autem honorum monasteriorum, seu conventuum ad solos officiales eorundem, ad nutum Superiorum arceovibiles, pertineat. Mobilium verò usum ita Superiores permittant, ut eorum suppellex statui paupertatis, quam professi sunt, conveniat; nihilque superflui in ea sit, nihil etiam, quod sit necessarium, eis denegetur. Quòd si quis aliter quidquam tenere deprehensus aut convictus fuerit, is bicennio activa et passiva voce privatus sit; atque etiam juxta suæ Regulæ et Ordinis constitutiones puniatur.

CAPUT III.

Omnia Monasteria, quæ hic non prohibentur, possunt possidere bona immobilia: numerus personarum in illis pro modo facultatum aut elemosynarum constitutendus: nulla sine licentia Episcopi erigenda.

CONCEDIT sancta Synodus omnibus monasteriis et domibus, tam virorum quam mulierum, et men-

---

a c. Cum ad monasterium in fin. de stat. monach.
b c. Cum Paulus, 1. q. 1. c. c. 2. et c. Cum ad monasterium, de stat. mon. c. Cui portio. c. Non dicitis, et c. Expediit. 12. q. 1. Conc. Moguntien. sub Leone IV, c. 14.

dicantium, *a* exceptis domibus fratrum sancti Francisci, Capuciuorum, et eorum, qui Minorum de Observantia vocantur, etiam quibus aut ex constitutionibus suis erat prohibitum, aut ex privilegio Apostolico non erat concessum, ut deinceps bona immobilia eis possidere liceat. Quòd si aliqua loca ex prædictis, quibus auctoritate Apostolicà similia bona possidere permissum erat, eis spoliata sint; eadem omnia illis restituenda esse decernit. *b* In prædictis autem monasteriis et domibus, tam virorum quàm mulierum, bona immobilia possidentibus, vel non possidentibus, *c* is tantum numerus constituatur, ac in posterum conservetur, qui vel ex redditibus propriis monasteriorum, vel ex consuetis elemosynis commodè possit sustentari: nec de cetero similia loca erigantur *d* sine Episcopi, in cujus diœcesi erigenda sunt, licentia prius obtenta.

CAPUT IV.

Regularis sine Superioris licentia nec se obsequio alterius loci aut personæ subjiciat; nec à conventu recedat: absens studiorum causâ in conventibus commoretur.

PROHIBET sancta Synodus, ne quis regularis sine sui Superioris licentia, prædicationis vel lectionis, aut cujusvis pii operis prætextu, *e* subjiciat se obsequio alicujus Prælati, Principis, vel Universitatis, vel Communitatis, aut alterius cujuscumque personæ, seu loci: neque ei aliquod privilegium, aut facultas, ab aliis super iis obtenta, suffragetur. Quòd si contrà fecerit, tamquàm inobediens, arbitrio Superioris puniatur. *f* Nec liceat regularibus à suis conventibus recedere, etiam prætextu ad Supe-

a c. Exiit qui seminat, parag. Porrò, de verb. fig. in 6. *b* Concil. Arelat. 4. cap. 3. c. 1. et c. Auctoritate, de instir. c. Quoniam ut ait, de vit. et hon. cleric. c. un. parag. Sanè ut hoc, de stat. regul. in 6. *c* Vide Const. Pii V, Circa, 1566. *d* Vide Const. Clementis VIII, Quoniam, 1603. *e* c. Quanto de off. ord. Clem. Ne in agro, par. Quia verò de stat. mon. et c. Non magnopere, ne cler. vel monach. *f* c. Placuit, et c. Monachi in 2: 16. q. 1.

fiores suos accedendi, nisi ab eisdem missi aut vocati fuerint. Qui verò sine prædicto mandato, in scriptis obtento, repertus fuerit; ab Ordinariis locorum tamquam desertor sui instituti puniatur. Illi autem qui studiorum causâ ad Universitates mittuntur, in conventibus tantum habitent: alioquin ab Ordinariis contra eos procedatur.

CAPUT V.

Clausuræ monialium, præsertim quæ extra urbes agunt, providetur.

PONIFACII Octavi constitutionem, quæ incipit *a* Periculoso, renovans sancta Synodus, universis Episcopis, sub obtestatione divini iudicii, et interminatione maledictionis æternæ, præcipit, ut in omnibus monasteriis sibi subjectis, ordinariâ, in aliis verò Sedis Apostolicæ auctoritate *b* clausuram Sanctimonialium, ubi violata fuerit, diligenter restitui; et ubi inviolata est, conservari maxime procuret: inobedientes atque contradictores per censuras ecclesiasticas, aliasque pœnas, quâcumque appellatione postpositâ, compescentes, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Quod auxilium ut præbeatur, omnes Christianos Principes hortatur sancta Synodus, et sub excommunicationis pœna, ipso facto incurrenda, omnibus magistratibus secularibus injungit. *c* Nemini autem Sanctimonialium liceat post professionem exire à monasterio, etiam ad breve tempus, quocumque prætextu, nisi ex aliqua legitima causa, ab Episcopo approbanda: indultis quibuscumque et privilegiis non obstantibus. *d* Ingressi autem intra septa monasterii nemini liceat, cujuscumque generis, aut conditionis, sexûs vel ætatis fuerit, sine Episcopi vel Superioris licentia, in scriptis obtenta, sub excommunicationis pœna, ipso

---

a Vide infra XXXIII. *b* Vide Const. Pii V, Circa. 1566. et *Decoris*. 1569. Gregorii XIII, *Deo sacris*. 1572. *Ubi gratia*. 1575. et *Dubius*. 1581. *c* Conc. Cabilonens. 2. c. 57. et 62. *d* Conc. Matiscon. 1. cap. 2. Arelat. 4. c. 7. Cabilon. 2. c. 63. et Hispal. 2. c. 11. c. *Diffinimus*, et seq. 18. q. 2.

facto incurrenda. Dare autem tantum Episcopus vel Superior licentiam debet in casibus necessariis: neque alius ullo modo possit, etiam vigore cujuscumque facultatis, vel indulti hactenus concessi, vel in posterum concedendi. Et quia monasteria Sanctimonialium extra moenia urbis vel oppidi constitota, maiorum hominum praeda, et aliis facinoribus sine ulla saepe custodia sunt exposita; curent Episcopi, et alii Superiores, si ita videbitur expedire, ut Sanctimonialia ex iis ad nova vel antiqua monasteria intra urbes vel oppida frequentia reducantur, invocato etiam auxilio, si opus fuerit, brachii secularis. Impedientes vero, vel non obediennes, per censuras ecclesiasticas parere compellant.

CAPUT VI.

Ratio eligendi Superiores.

IN electione Superiorum quorumcumque, Abbatum temporalium, et aliorum Officialium, ac Generalium, et Abbatissarum, atque aliarum Praepositarum, quo omnia recte et sine ulla fraude fiant, in primis sancta Synodus districte praecipit, omnes supradictos eligi debere per vota secreta; ita ut singulorum eligentium nomina nunquam publicentur. Nec in posterum liceat, Provinciales, aut Abbates, Priores, aut alios quoscumque Titulares, ad effectum electionis faciendae constituere; aut voces et suffragia absentium supplere. Si vero, contra hujus decreti constitutionem, aliquis electus fuerit, electio irrita sit; et is, qui ad hunc effectum se in Provinciale, Abbatem aut Priorem creari permiserit, deinceps ad omnia officia, in religione obtinenda, inhabilis existat, facultatesque super his concessae eo ipso abrogatae censentur, et si in posterum alia concedantur, tanquam subreptitia habeantur.

CAPUT VII.

Quae et quomodo in Abbatissas, et quocumque nomine Praefectae eligendae: duobus monasteriis nulla praeficiatur.

ABBATISSA, et Priorissa, et quocumque alio nomine Praefecta vel Praeposita appelletur, eligatur

non minor annis quadraginta, et quæ octo annis post expressam professionem laudabiliter vixerit. Quod si his qualitatibus non reperiat in eodem monasterio, ex alio ejusdem Ordinis eligi possit. Si hoc etiam incommodum Superiori, qui electioni præest, videatur; ex iis *b* quæ in eodem monasterio annum trigesimum excesserint, et quinque saltem annis post professionem rectè vixerint, Episcopo, vel alio superiore consentiente, eligatur. *c* Duobus vero monasteriis nulla præficiatur. Et si qua duo vel plura quocumque modo obtinet, cogatur, uno excepto, intra sex menses cetera resignare. Post id verò tempus, nisi resignaverit omnia ipso jure vacant. Is verò qui electioni præest Episcopus, sive alius Superior, claustra monasterii non ingrediatur; sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audiat vel accipiat. In reliquis servantur singularum Ordinum vel monasteriorum constitutiones.

CAPUT VIII.

Regimen monasteriorum non habentium ordinarios regulares Visitatores quomodo instituendum.

MONASTERIA omnia, quæ generalibus Capitulis aut Episcopis non subsunt, nec suos habent ordinarios regulares Visitatores, sed sub immediata Sedis Apostolicæ protectione ac directione regi consueverunt, teneantur infra annum à fine præsentis Concilii, et deinde quolibet triennio sese in congregationes redigere, juxta formam Constitutionis Innocentii III in Concilio generali, quæ incipit, *d* In singulis: ibique certas regulares personas deputare, quæ de modo et ordine, de prædictis congregationibus erigendis, ac statutis in eis exequendis, deliberent et statuunt. Quod si in his negligentes fuerint, liceat Metropolitanò, in cujus provincia prædicta monasteria sunt, tamquam Sedis Apostolicæ delegato, eos pro prædictis causis convocare. Quod si infra limites unius provincie non

---

a Conc. Agath. cap. 19. c. Juvenclas, et seq. ult. q. 1. *b* c. Indemnitatibus, de elect. in 6. *c* Conc. Agath. c. 17. Epaun. cap. 9. et Cabilon. cap. 12. c. ult. 20. q. ult. c. Unum 21. q. 1. *d* Vide infra XXXVII.

sit sufficiens talium monasteriorum numerus ad erigendam congregationem, possint duarum vel trium provinciarum monasteria unam facere congregationem. Ipsis autem congregationibus constitutis, illarum generalia capitula, et ab illis electi Præsides vel Visitatores eandem habeant auctoritatem in sua congregationis monasteria, ac regulares in eis commorantes, quam alii Præsides ac Visitatores in ceteris habent Ordinibus; teneanturque sue congregationis monasteria frequenter visitare, et illorum reformationi incumbere; et ea observare que *a* in sacris Canonibus, et in hoc sacro Concilio sunt decreta. Quòd si etiam, Metropolitanò instante, prædicta exequi non curaverint; Episcopis in quorum diocesis loca prædicta sita sunt, tanquam Sedis Apostolicæ delegatis, subdantur.

CAPUT IX.

Monasterio Monialium immediate subjecta Sedi Apostolicæ ab Episcopo regantur; alia verò à deputatis in Capitulis generalibus, vel aliis Regularibus.

MONASTERIA Sanctimonialium sanctæ Sedi Apostolicæ immediate subjecta, etiam sub nomine Capitulorum sancti Petri vel sancti Joannis, vel alias quomodocumque nuncupentur, *b* ab Episcopis, tanquam dicte Sedis delegatis gubernentur, non obstantibus quibuscumque. Quæ verò à deputatis in Capitulis generalibus, vel ab aliis Regularibus, reguntur, sub eorum cura et custodia relinquuntur.

CAPUT X.

Moniales unoquoque mense confiteantur et communicent; de confessario extraordinario iis ab Episcopo provideatur: apud illas extra publicam ecclesiam Eucharistia non conservetur.

ATTENDANT diligenter Episcopi, et ceteri Superiores monasteriorum Sanctimonialium, ut in constitutionibus earum admoneantur Sanctimoniales *a*

a Toto tit. de stat. regul. in 6. et Clem. c. Exiit, de verb. sig. in 6. et Clem. Exivi, eod. *b* c. Cognovimus, 18. q. 2. c Clem. Ne in agro, parag. Sanè, de stat. mon.

ut saltem semel singulis mensibus confessionem peccatorum faciant: et sacro-sanctam Eucharistiam suscipiant: ut eo se salutari præsidiâ muniant ad omnes oppugnationes dæmonis fortiter superandas. Præter ordinarium autem confessorem alius extraordinarius ab Episcopo, et aliis Superioribus bis aut ter in anno offeratur, qui omnium confessiones audire debeat. Quod vero sanctissimum Christi corpus intra chorum vel septa monasterii, et non in publica ecclesia conservetur, prohibet sancta Synodus: non obstante quocumque indulto, aut privilegio.

C A P U T X I.

In monasteriis quibus imminet cura personarum secularium, præter eas quæ sunt de illorum familia, visitet Episcopus, et eidem curæ præficiendas examinet, certis exceptis.

In monasteriis, seu domibus virorum, seu mulierum, quibus imminet animarum cura personarum secularium, præter eas quæ sunt de illorum monasteriorum seu locorum familia, personæ, tam regulares quàm seculares, hujusmodi curam exercentes, subsint immediatè in iis quæ ad dictam curam et Sacramentorum administrationem pertinent, jurisdictioni, visitationi et correctioni Episcopi, in cujus diocesi sunt sita. *a* Nec ibi aliqui, etiam ad nutum amovibiles, deputentur, nisi de ejusdem consensu, ac prævio examine, per eum aut ejus Vicarium faciendo: excepto monasterio Cluniacensi cum suis limitibus, et exceptis etiam iis monasteriis seu locis, in quibus Abbates Generales, aut Capita Ordinum sedem ordinariam principalem habent, atque aliis monasteriis seu domibus, in quibus Abbates, aut alii Regularium Superiores jurisdictionem Episcopalem et temporalem in Parochos et parochianos exercent: salvo tamen eorum Episcoporum jure, qui majorem in prædicta loca vel personas jurisdictionem exercent.

---

a c. Qui religiosi, 18. q. 2.

Conformentur Regulares secularibus in observatione censurarum Episcopaliū et festorum diœcesis.

CENSURÆ et interdicta, nedum à Sede Apostolica emanata, sed etiam ab Ordinariis promulgata, mandante Episcopo, *a* à Regularibus in eorum ecclesiis publicentur, atque serventur. *b* Dies etiam festi, quos in diœcesi sua servandos idem Episcopus præceperit, ab exemptis omnibus, etiam Regularibus, serventur.

CAPUT XIII.

Controversias de præcedentia è vestigio componat Episcopus. Exempti non in strictiori clausura viventes ad Supplicationes publicas accedere compellantur.

CONTROVERSIAS omnes de præcedentia, quæ sæpè maximo cum scandalo oriuntur inter ecclesiasticas personas, tam seculares quàm regulares, cum in Processionibus publicis, tam in iis quæ fiunt in tumulandis defunctorum corporibus, et in deferenda umbella, et aliis similibus, Episcopus, amotâ omni appellatione, et non obstantibus quibuscumque, componat. Exempti autem omnes, tam clerici seculares quàm regulares, quicumque, etiam monachi, ad publicas processiones vocati, accedere compellantur: iis tantum exceptis, qui in strictiori clausura perpetuò vivunt.

CAPUT XIV.

Regulari publicè delinquenti pœna à quo irroganda.

REGULARIS, non subditus Episcopo, qui intra claustra monasterii degit, et extra ea ita notoriè deliquerit, ut populo scandalo sit: Episcopo instante, à suo Superiore intra tempus ab Episcopo præ-

---

a Clem. 1. de sent. exc. *b* c. De iis 12. Dist. Vide Const. Pii V, *Cum primum*. 1566. *c* Vide Bullam Pii V, 1568. *Divina*. et Gregor. XIII. 1588. *Exposcit*. *d* Super hujus decreti executione extat Const. Clem. VIII, *Suscepti muneris*. 1596.

figendum, severe puniatur, ac de punitione Episcopum certiore faciat; *a* sin minus, à suo Superiore officio privetur, et delinquens ab Episcopo puniri possit.

CAPUT XV.

Professio non fiat nisi anno probationis exacto, et decimo sexto ætatis completo.

In quacunque religione, tam virorum quam mulierum, professio non fiat ante decimum sextum annum expletum; nec qui minore tempore, *b* quam per annum, post susceptum habitum in probatione steterit, ad professionem admittatur. *c* Professio autem antea facta sit nulla, nullamque inducat obligationem ad alienjus Regulæ, vel religionis, vel ordinis observationem, aut ad alios quoscunque effectus.

CAPUT XVI.

Renuntiatio aut obligatio facta ante duos menses proximos professioni sit nulla. Finita probatione novitii aut profiteantur, aut ejiciantur. In pio Clericorum Societatis JESU instituto nihil innovatur. Cavetur ne quid ex bonis novitii monasterio tribuatur ante professionem.

NULLA quoque renuntiatio aut obligatio antea facta, etiam cum juramento, vel in favorem ejuscunque cause piæ, valeat nisi cum licentia Episcopi, sive ejus Vicarii fiat, intra duos menses proximos ante professionem; ac non aliàs intelligatur effectum suum sortiri, nisi secutà professione; aliter verò facta, etiam si cum hujus favoris expressâ renuntiatione, etiam jurata sit irrita, et nullus effectus. *d* Finito tempore novitiatus, Superiores, novitios, quos habiles inveniunt, ad profitemdum admittant, aut è monasterio eos ejiciant. Per hæc tamen sancta Synodus non intendit aliquid innovare, aut prohibere, quin *e* religio Clericorum

---

a c. fin. parag. Si verò, de stat. mon. *b* c. Gonzales, 17. q. 2. c. Ad Apostolicam, de Regul. et c. Non solum, eod. in 6. c. c. Ad nostram c. Cum virum, et c. Postulasti. de Regul. et c. 1. eod. in 6. *d* c. Cum causam, in fin. de elect. *e* Vide Const. Gregorii XIII, *Ascendente Domino.* 1584.

Societatis JESU, juxta pium eorum institutum, a à sancta Sede Apostolica approbatum, Domino et ejus Ecclesie inservire possint: sed neque ante professionem, excepto victu et vestitu, novitii vel novitiz illius temporis quo in probatione est, quocumque prætextu à parentibus, vel propinquis, aut curatoribus ejus monasterio aliquid ex bonis ejusdem tribuatur, ne hac occasione discedere nequeat, quòd totam vel majorem partem substantiæ suæ monasterium possideat, nec facillè, si discesserit, id recuperare possit. Quin potius præcipit sancta Synodus sub anathematis pœna dantibus et recipientibus, ne hoc ullo modo fiat, et ut abeuntibus ante professionem *b* omnia restituantur, quæ sua erant. Quòd ut rectè fiat, Episcopus, etiam per censuras ecclesiasticas, si opus fuerit, compellat.

CAPUT XVII.

Puella major duodecim annis si habitum regularem suscipere voluerit, exploretur ab Ordinario; iterumque ante professionem.

LIBERTATI professionis virginum Deo dicendum prospiciens sancta Synodus, statuit acq̃ue decernit, ut, si puella, quæ habitum regularem suscipere voluerit, major duodecim annis sit, non ante enim suscipiat; nec postea ipsa vel alia professionem emittat, quàm *d* exploraverit Episcopus, vel eo absente vel impedito, ejus vicarius, aut aliquis eorum sumptibus ab eis deputatus, virginis voluntatem diligenter, *e* an coacta, an seducta sit, ad sciat quid agat: et si voluntas ejus pia ac libera cognita fuerit, habueritque conditiones requisitas juxta monasterii illius et Ordinis regulam, necnon monasterium fuerit idoneum: liberè ei profiteri liceat. Cujus professionis tempus ne Episcopus ignoret, teneatur Præfecta monasterio eum ante mensem cer-

a Vide Bullam Pauli III. *Regimini*. 1540. et Julii III. *Exposit.* 1550. *b c.* Si quis 17. q. 2. *c c.* Cum virum, de Reg. *d c.* Illud 20. q. 1. *e c.* Nulius, de Regul.

tiorem facere. Quod si Præfecta certiozem Episcopum non fecerit, quandiu Episcopo videbitur, ab officio suspensa sit.

CAPUT XVIII.

Ne quis, præterquam in casibus à jure expressis, cogat mulierem ad ingrediendum monasterium, aut ingredi volentem prohibeat: Pœnitentium seu Convertitarum constitutiones seruentur.

ANATHEMATI sancta Synodus subjicit omnes et singulas personas, cujuscumque qualitatis vel conditionis fuerint, tam Clericos quam laicos, seculares vel regulares, atque etiam qualibet dignitate fungentes, si quomodocumque coegerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamecumque mulierem invitam, a præterquam in casibus in jure expressis, ad ingrediendum monasterium, vel ad suscipiendum habitum cujuscumque religionis, vel ad emittendam professionem; quique consilium, auxilium vel favorem dederint; quique scientes eam non sponte ingredi monasterium: aut habitum suscipere, aut professionem emittere: quoquo modo eadem actum vel præsentiam, vel consensum, vel auctoritatem interposuerint. *b* Simili quoque anathemati subjicit eos, qui sanctam virginum vel aliarum mulierum voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi, quoquo modo sine juxta causa impederint. Eaque omnia et singula, quæ ante professionem, vel in ipsa professione fieri oportet, serventur non solum in monasteriis subjectis Episcopo, sed et in aliis quibuscumque. *c* Ab his tamen excipiuntur mulieres; quæ Pœnitentes aut Convertitæ appellantur: in quibus constitutiones earum serventur.

CAPUT XIX.

Quomodo in causis deficientium à Religione procedendum.

QUICUMQUE Regularis *d* prætentat, se per vim et metum ingressum esse Religionem; aut etiam

a c. Significavit, et c. Gaudeamus, de convers. conjug. *b* Conc. Tolet. 3. can. 10. c. Puella, 20. q. 2. c. ult. 32. q. 2. *c* Conc. Tolet. 4. c. 54. in fin. *d* c. Puellæ, 20. q. 1. c. Cum virum de Regul.

dicat, ante ætatem debitam professum fuisse, aut quid simile; velitque habitum dimittere quæcumque de causa, aut etiam cum habitu discedere sine licentia Superiorum; non audiatur, nisi intra quinquennium tantum à die professionis, et tunc non aliter nisi causas, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore suo, et Ordinario. *a* Quod si antea habitum spontè dimiserit, nullatenus ad allegandum quamcumque causam admittatur; sed ad monasterium redire cogatur, et tamquam apostata puniatur, interim verò nullo privilegio suæ religionis juret. *b* Nemo etiam Regularis cujuscumque facultatis vigore transferatur ad laxiorem religionem; nec detur licentia cuiquam Regulari occultè ferendi habitum suæ religionis.

CAPUT XX.

Superiores Ordinum Episcopis non subjecti, inferiora monasteria visitent ac corrigant, etiam commendata.

ABBATES, qui sunt Ordinum Capita, ac ceteri prædictorum Ordinum Superiores, Episcopis non subjecti, quibus est in alia inferiora monasteria Prioratusve legitima jurisdictio, eadem illa sibi subdita monasteria, et Prioratus, suo quisque loco atque ordine, ex officio visitent, etiam si commendata existant. Quæ cum Ordinum suorum Capitibus subsint, declarat sancta Synodus, in iis *c* quæ alius de visitatione monasteriorum commendatorum definita sunt, non esse comprehensa: teneanturque quicumque prædictorum Ordinum monasteriis præsent, prædictos Visitatores recipere, et illorum ordinationes exequi. Ipsa quoque monasteria, quæ sunt Ordinum Capita, juxta sanctæ Sedis Apostolicæ, et cujusque Ordinis constitutiones visitentur. Et quoad durabunt hujusmodi commendæ, Priores claustrales, aut in Prioratibus conventum habentibus. Subpriores, qui correctiones et spirituale regimen exercent, à Capitulis generalibus, vel ipsorum Ordinum Visitoribus, instituuntur. In ceteris omni-

a Conc. Arelat. 1. c. ult. et Arelat. 2. cap. 25. *b* Sup. Sess. 14. cap. 11. de ref. *c* Sup. Sess. 21. de ref. cap. 8.

bus praelatorum Ordinum privilegia, et facultates, que ipsorum personas, loca et jura concernunt, firma sint et illesa.

CAPUT XXI.

Monasteria Regularibus conferantur: Ordinum Capita nemini in posterum commendentur.

CUM pleraque monasteria, a etiam Abbatia, Prioratus et Praepositorum, ex mala eorum, quibus commissa fuerunt, administratione non levia passa fuerint tam in spiritualibus, quam in temporalibus detrimenta; cupit sancta Synodus ea ad congruam monasticæ vite disciplinam omninò revocare. Verùm adeò dura difficilisque est presentium temporum conditio, ut nec statim omnibus, nec commune ubique, quod optaret, remedium possit adhiberi: ut tamen nihil prætermittat, undè prædictis salubriter aliquando provideri possit, primùm quidem confidit, Sanctissimum Romanum Pontificem pro sua pietate et prudentia curatorum, quantum hæc tempora ferre posse viderit, ut iis, quæ nunc commendata reperiuntur, et quæ suos conventus habent, regulares persone, ejusdem Ordinis expressè professæ, et quæ regi præire et præesse possint, b præficiantur. Quæ verò in posterum vacabunt, non nisi regularibus spectatæ virtutis et sanctitatis conferantur. Quoad ea verò monasteria, quæ Capita sunt ac Primate Ordinum, sive Abbatia, sive Prioratus, filia illorum Capitum nuncupantur, teneantur illi, qui in presentia ea in commendam obtinent, nisi sit eis de regulari successore provisum, infra sex menses religionem illorum Ordinum propriam sollemniter profiteri, aut iis cedere: aliis commendæ prædictæ ipso jure vacare censeantur. Ne autem in prædictis omnibus et singulis fraus aliqua adhiberi possit; mandat sancta Synodus, ut in provisionibus dictorum monasteriorum qualitas singulorum nominatim exprimatur: ali-

a Conc. Lateran. sub Leone X. Sess. 9. de reform. Curia. b Suprà Sess. 24. c. 10. de reform. Clem. un. de sup. neg. Præl.

terque facta provisio surreptitia esse censeantur; nullaque subsequenti possessione etiam trienniali, adjuvetur.

CAPUT XXII.

Prædicta de reformatione Regularium, nullâ morâ interpositâ observentur.

HÆC omnia et singula in superioribus decretis contenta, observari sancta Synodus præcipit in omnibus cœnobiis ac monasteriis, collegiis ac domibus quorumcumque monachorum, ac regularium, necnon quarumcumque Sanctimonialium virginum, ac viduarum etiam si illæ sub gubernio militiarum, etiam Jerosolymitanæ, vivant, et quocumque nomine appellentur, sub quacumque regula, vel constitutionibus, et sub custodia vel gubernatione, vel quavis subjectione, aut annexione, vel dependentia cujuscumque Ordinis, mendicantium, vel non mendicantium, vel aliorum regularium monachorum, aut canonicorum quorumcumque: non obstantibus eorum omnium et singulorum a privilegiis sub quibuscumque formulis verborum conceptis, ac Mare magnum appellatis, etiam in fundatione obtentis, necnon constitutionibus et regulis, etiam juratis, atque etiam consuetudinibus, vel præscriptionibus, etiam inmemorabilibus. Si qui verò regulares tam viri quàm mulieres sunt, qui sub arctiori regula vel statutis vivunt, exceptâ facultate habendi bona stabilia in communi, eos ab eorum instituto et observantia sancta Synodus amovere non intendit. Et quia sancta Synodus desiderat, ut omnia et singula supradicta quamprimum executioni demandentur; præcipit omnibus Episcopis, in monasteriis sibi subiectis, et in omnibus aliis, ipsis in superioribus decretis specialiter commissis, atque omnibus Abbatibus et Generalibus, et aliis Superioribus Ordinum supradictorum, ut statim prædicta exequantur. Et si quid executioni mandatum non sit, Episcoporum negligentiam Concilia provincialia suppleant, et coercant. Regularium verò Capitula provincialia et gene-

a Vide infra LIII. Bullam Pii IV, In Principis Apostolorum.

ralia, et in defectum Capitulorum generalium, Concilia provincialia per deputationem aliquorum ejusdem Ordinis provideant. Hortatur etiam sancta Synodus omnes Reges, Principes, Resp. et Magistratus, et in virtute sanctæ obedientiæ præcipit, ut velint prædictis Episcopis, Abbatibus ac Generalibus, et ceteris Præfectis in superius contentæ reformationis executione suum auxilium et auctoritatem interponere, quoties fuerint requisiti; ut sine ullo impedimento præmissa rectè exequantur ad laudem Dei omnipotentis.

Decretum de reformatione.

CAPUT I.

Cardinales et omnes Ecclesiarum Prælati modestam supellectilem et mensam habeant: consanguineos familiaresve suos ex bonis Ecclesiæ non auferant.

OPTANDUM est ut ii qui Episcopale ministerium suscipiunt, quæ suæ sint partes, agnoscant ac se non ad propria commoda, non ad divitias aut luxum, sed ad labores et sollicitudines pro Dei gloria vocatos esse intelligant. *a* Nec enim dubitandum est, et fideles reliquos ad religionem innocentiamque facilius inflammandos, si Præpositos suos viderint non ea quæ mundi sunt, sed animarum salutem, ac cœlestem patriam cogitantes. Hæc cum ad restituendam ecclesiasticam disciplinam præcipua esse sancta Synodus animadvertat: admonet Episcopos omnes, ut secum ea sæpè meditantes, factis etiam ipsis, ac vitæ actionibus, quod est veluti perpetuum quoddam prædicandi genus, se muneri suo conformes ostendant: in primis verò ita mores suos, omnes componant, ut reliqui ab eis frugalitatis, modestiæ, continentiæ, ac, que nos tantopere commendat Deo, *b* sanctæ humilitatis exempla petere possint. Quapropter exemplo Patrum nostrorum in *c* Concilio Carthaginensi, non solum

a c. Magnæ de voto c. Qualiter, et quando de secus. Suprà Sess. 22. de reform. cap. 1. in princ. & Psal. 101: 18. Eccl. 3: 29. et 35: 21. Mat. 10: 29. et 18: 4. c. Conc. Carth. in c. Episcopus 41. Dist. Suprà Sess. 2.

jubet, ut Episcopi modestâ suppellectili, et mensâ ac frugali victu contenti sint; verum etiam in reliquo vitæ genere, ac tota ejus domo caveant, ne quid appareat, quod à sancto hoc instituto sit alienum; quodque non simplicitatem, Dei zelum ac vanitatum contemptum præ se ferat. *a* Omnino verò eis interdicit, ne ex redditibus Ecclesiæ consanguineos familiaresve suos augere studeant: cum et Apostolorum *b* Canones prohibeant, ne res ecclesiasticas, *c* quæ Dei sunt, consanguineis donent; sed, si pauperes sint, iis ut pauperibus distribuant; eas autem non distrahant nec dissipent illorum causâ: imò, quàm maximè potest, eos sancta Synodus monet, ut omnem humanam hanc erga fratres, nepotes propinquosque carnis affectum, unde multorum malorum in Ecclesia seminarium existat, penitus depouant. Quæ verò de Episcopis dicta sunt, eadem non solum in quibuscumque beneficiis ecclesiasticis, tam secularia, quàm regularia, obtinentibus, pro gradûs sui conditione observari, *d* sed et ad sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales pertinere decernit: quorum consilio apud Sanctissimum Romanum Pontificem cum universalis Ecclesiæ administratio nitatur, nefas videri potest, non eis etiam virtutum insignibus, ac vivendi disciplinâ eos fulgere, quæ meritò omnium in se oculos convertant.

CAPUT II.

A quibus nominatim decreta Concilii solemniter recipi et doceri debeant.

COGIT temporum calamitas, et invalescentium hæresum malitia, ut nihil sit prætermittendum, quod ad populorum ædificationem, et Catholicæ fidei præsidium videatur posse pertinere. *e* Præcipit igitur sancta Synodus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, et omnibus aliis, qui de jure vel

a Concil. Atoch. c. 25. c. Quisquis. c. Sint. manifestæ. c. Episcopus. et c. Res Ecclesiæ, cum seq. 12. q. 1. c. Quisquis 12. q. 2. *b* Canon. Apost. 39. et 75. c. c. Quoniam 16. q. 1. c. Cum secundum, de Præb. et c. Cum ex eo, de elect. in 6. *d* Conc. Lateranens. sub Leone X. Sess. 9. de reform. Curia. *e* Suprà Sess. 24. de reform. cap. 2.

consuetudine in Concilio provinciali interesse debeat, ut in ipsa prima Synodo provinciali, post finem præsentis Concilii habenda, ea omnia et singula, quæ ab hac sancta Synodo definita et statuta sunt, palam recipiant; *a* nec non veram obedientiam Summo Romano Pontifici spondeant et profiteantur, simulque *b* hæreses omnes à sacris Canonibus, et generalibus Conciliis, præsertimque ab hac eadem Synodo damnatas e publicè detestentur et anathematizent. Idemque in posterum quicumque in Patriarchas, Primate, Archiepiscopos, Episcoposque promovendi, in prima Synodo provinciali, in qua ipsi interfuerint, omnino observent. Quòd si quis ex supradictis omnibus, quòd abest, renuerit; Episcopi comprovinciales statim Summum Romanum Pontificem admonere sub pœna divinæ indignationis teneantur; interimque ab ejusdem communionem abstineant. Ceteri verò omnes, sive in præsentem, sive in futurum beneficia ecclesiastica habituri, et qui in Synodo diocæsana convenire debent, idem ut supra, in ea Synodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur, faciant et observent: alias secundum formam sacrorum Canonum puniantur. Ad hæc omnes ii, ad quos Universitatum et Studiorum generalium cura, visitatio et reformatio pertinet, diligenter curent, ut ab eisdem Universitatibus Canones et decreta hujus sanctæ Synodi integrè recipiantur, ad eorumque normam Magistri, Doctores, et alii in eisdem Universitatibus ea, quæ *d* Catholice fidei sunt doceant et interpretentur, sequæ ad hoc institutum initio cujuslibet anni solemnem juramento obstringant: sed et si aliqua alia in prædictis Universitatibus correctione et reformatione digna fuerint, ab eisdem ad quos spectat, pro religionis et disciplinæ ecclesiasticæ augmento emendantur, et statuuntur. Quæ verò Universitates immediate Summi Romani Pontificis protectioni et visitationi

a Vide Bullam professionis fidei, Pii IV infra pag. 40. *b* Vide Bullam Clementis VIII, *Dominici*, 1603. c. 2. in fin. de summ. Trinit. c. Sicut et c. Excommunicamus 13. de hæret. *d* Supra Sess. 5. c. 1. de reformatione.

sont subjectæ ; has sua Beatitudo per ejus delegatos eâdem , quâ suprâ , ratione , et prout ei utilius visum fuerit , salubriter visitari et reformari curabit.

CAPUT III.

Excommunicationis gladio temerè non utendum : ubi executio realis aut personalis fieri potest , à censuris abstinendum ; usque civili magistratui se immiscere nefas esto.

QUAMVIS à excommunicationis gladius nervus sit ecclesiasticæ disciplinæ , et ad continendos in officio populos valdè salutaris ; sobriè tamen magnâque circumspectione exercendus est : cùm experientia doceat , si temerè aut levibus ex rebus incutiatur , magis contemni quàm formidari ; et perniciem potius parere quam salutem. Quapropter excommunicationes illæ , quæ monitionibus præmissis *b* ad finem revelationis ut aiunt , aut pro deperditis seu subtractis rebus ferri solent , à nemine prorsus , præterquam ab Episcopo , decernantur ; et tunc non aliàs , quam ex re non vulgari , causâque diligenter *c* ac magnâ maturitate per Episcopum examinatâ , quæ ejus animum moveat ; nec ad eas concedendas cujusvis secularis , etiam magistratûs auctoritate adducatur ; sed totum hoc in ejus arbitrio et conscientia sit positum : quando ipse pro re , loco , persona aut tempore eas decernendas esse judicaverit. In causis verò judicialibus mandat omnibus iudicibus ecclesiasticis , cujuseumque dignitatis existant , ut quancumque executio realis vel personalis in qualibet parte iudicii propriâ auctoritate ab ipsis fieri poterit , abstineant se tam in procedendo quam definiendo , à censuris ecclesiasticis , seu interdicto : sed liceat eis , si expedire videbitur , in causis civilibus , ad forum ecclesiasticum quomodolibet pertinentibus contra quoscumque , etiam laicos , per multas

a c. Dilecto , de sentent. excomm. in 6. c. Multi in princ. 2. q. 1. c. Visis in fin. 16. q. 2. c. Corripiantur , 24. q. 3. *b* Formam præscripsit Pius V 27. Junii 1570. in c. Sanctissimus. *c* c. Episcopi , c. Nemo Episcoporum , et c. Nullus sacerdotum , 11. q. 3. c. Sacro , de sent. Excomm. Conc. Aurelian. 5. cap. 2.

pecuniarios, quæ locis piis, ibi existentibus, eo ipso, quòd exactæ fuerint, assignentur; seu per captionem pignorum, personarumque distractionem, per suos proprios aut alienos executores faciendam, sive etiam per privationem beneficiorum, aliaque juris remedia procedere, et causas definire. Quòd si executio realis vel personalis adversùs reos hac ratione fieri non poterit; a sitque erga iudicem contumacia; tunc eos etiam anathematis mucrone, arbitrio suo, præter alias poenas ferire poterit, in causis quoque criminalibus, ubi executio realis vel personalis, ut supra, fieri poterit, erit à censuris abstinendum; sed si dictæ executioni facillè locus esse non possit, licebit iudici hoc spirituali gladio in delinquentes uti; si tamen delicti qualitas præcedente binà saltem monitione, etiam per edictum, id postulet. Nefas autem sit seculari cuilibet magistratui prohibere ecclesiastico iudici, ne quem excommunicet, aut mandare, ut latam excommunicationem revocet, sub prætextu quòd contenta in præsentì decreto non sint observata; cum non ad seculares, sed ad ecclesiasticos hæc cognitio pertineat. *b* Excommunicatus verò quicumque, si post legitimas monitiones non resipuerit, non solum ac Sacramenta et communionem fidelium ac familiaritatem non recipiatur; sed si obdurato animo, censuris annexus, in illis per annum insorduerit, etiam contra eum, tamquam de hæresi suspectum, procedi possit.

CAPUT IV.

Ubi nimius est Missarum faciendarum numerus, statuunt Episcopi, Abbates et Generales Ordinum, quod expedire judicaverint.

CONTINGIT sæpè in quibusdam Ecclesiis vel tam magnam Missarum celebrandarum numerum ex variis defunctorum relictis impositum esse, ut illis pro singulis diebus, à testatoribus præscriptis, nequeat satisfieri; vel elemosynam huiusmodi pro illis celebrandis adedò tenuem esse, ut non facillè inveniatur, qui

---

a c. Si quis deinceps, in fin. 17. q. 4. *b c.* Rogo cum seq. 11. q. 3. *c.* Nulli cum seq. *c.* Cum desideres et *c.* Si concubinæ de sent. excomm.

velit huic se muneri subicere; unde deperent pie testantium voluntates, et eorum conscientias, ad quos prædicta spectant, onerandi occasio datur. Sancta Synodus, cupiens hæc ad pios usus relicta, quò plenius et utilius potest, impleri, facultatem dat Episcopis, ut in Synodo diocesana, itemque Abbatibus et Generalibus Ordinum, ut in suis Capitulis Generalibus, re diligenter perspecta, possint pro sua conscientia in prædictis Ecclesiis, quas hac provisione indigere cognoverint, a statuere circa hæc, quidquid magis ad Dei honorem et cultum, atque ecclesiarum utilitatem viderint expedire, ita tamen ut eorum semper defunctorum commemoratio fiat, qui pro suarum animarum salute legata ea ad pios usus reliquerunt.

CAPUT V.

Rebus benè constitutis; et annexum onus habentibus, nihil detrahatur.

RATIO postulat, ut illis, quæ benè constituta sunt contrariis ordinationibus non detrahatur. Quando igitur ex beneficiorum quorumcumque erectione seu fundatione, aut aliis constitutionibus, qualitates aliquæ requiruntur, seu certa illis onera sunt injuncta, in beneficiorum collatione, seu in quacumque alia dispositione, eis non derogetur. Idem in præbendis Theologicalibus, Magistralibus, Doctoralibus aut Presbyteralibus, Diaconalibus ac Subdiaconalibus, quando-cumque ita constituta fuerint, observetur, ut eorum qualitatibus vel Ordinibus nihil in ulla provisione detrahatur: et aliter facta provisio surreptitia censeatur.

CAPUT VI.

Qui se gerere debeat Episcopus quoad visitationem capitulorum exemptorum.

STATUIT sancta Synodus, ut in omnibus ecclesiis Cathedralibus et collegiatis decretum sub fel. rec. Paulo III. *b* quod incipit, Capitula cathedralium; observetur, non solum quando Episcopus visitaverit, sed et quoties ex officio, vel ad petitionem alicujus,

a Suprà Sess. 22. de reform. cap. 6. *b* Sup. Sess. 6. de reform. cap. 4. et Sess. 14. de reform. cap. 4.

contra aliquem ex contentis in dicto decreto procedat :
 ita tamen, ut cum extra visitationem processerit, in-
 frascripta omnia locum habeant : videlicet, et Capi-
 tulum initio cujuslibet anni eligat ex Capitulo duos ;
 de quorum consilio et assensu Episcopus, vel ejus Vi-
 carius, tam in formando processum, quam in ceteris
 omnibus actibus usque ad finem causæ inclusivè, co-
 ram notario tamen ipsius Episcopi, et in ejus domo,
 aut consueto tribunali procedere teneatur. Unum au-
 tem tantum sit utriusque votum, possitque alter Epis-
 copo accedere. Quòd si ambo ab Episcopo discordes
 in aliquo actu, seu interlocutoria vel definitiva sen-
 tentia fuerint, tunc intra sex dierum spatium cum E-
 piscopo tertium eligant. Et, si in electione tertii etiam
 discordent, ad viciniorem Episcopum electio devel-
 vatur, et juxta eam partem, cum qua tertius con-
 veniet, articulus in quo erat discordia, terminetur :
 alias processus, et inde secuta nulla sint, nullosque
 producant juris effectus. *a* In criminibus tamen ex
 incontinentia provenientibus, de qua in decreto de
 concubinariis, et in atrocioribus delictis, depositio-
 nem aut degradationem requirentibus, ubi de fuga
 timetur, ne judicium eludatur, et ideo opus sit per-
 sonali detentione, *b* possit initio solus Episcopus ad
 summariam informationem et necessariam detentio-
 nem procedere : servato tamen in reliquis ordine præ-
 scripto. In omnibus autem casibus ea ratio habeatur,
 ut juxta qualitatem delicti ac personarum, delinquen-
 tes ipsi in loco decenti custodiantur. *c* Episcopis præ-
 terea ubique is honor tribuatur, qui eorum dignitati
 par est, eisque in choro et in Capitulo, in Proces-
 sionibus, et aliis actibus publicis sit prima sedes,
 et locus, quem ipsi elegerint, et præcipua omnium
 rerum agendarum auctoritas. Qui si aliquid Cano-
 nicis ad deliberandum proponant ; nec de re ad suum
 vel suorum commodum spectante agatur, *d* Episcopi

a Infra c. 14. et supra Sess. 24. de Matrimonio
 cap. 8. *b* c. Qualiter 24. de accus. et c. Tuæ, de
 pen. *c* Conc. Carthag. 4. c. 35. c. Episcopus in Ec-
 clesia 95. Dist. *d* c. Novit, cum seq. de his quæ
 sunt à Præl. sine cons. Cap.

ipsi Capitulum convocent, vota exquirant, et juxta ea concludant. Absente verò Episcopo, omnino hoc ab iis de capitulo, ad quos hoc de jure vel consuetudine spectat, perficiatur: nec ad id Vicarius Episcopi admittatur. Ceteris autem in rebus Capituli jurisdictio et potestas, si qua eis competit, et honorum administratio salva et intacta omnino relinquantur. Qui verò non obtinent dignitates, nec sunt de Capitulo, ii omnes in causis ecclesiasticis Episcopo subjiciantur: non obstantibus, quoad supradicta, privilegiis, etiam ex fundatione competentibus; nec non consuetudinibus, etiam inmemorabilibus, sententiis, juramentis, concordiiis, quæ tantum suos obligent auctores: salvis tamen in omnibus, privilegiis, quæ Universitatibus Studiorum generalium, seu earum personis sunt concessa. Hæc autem omnia et singula in iis ecclesiis locum non habeant, in quibus Episcopi, aut eorum Vicarii, ex constitutionibus, vel privilegiis, aut consuetudinibus sive concordiiis, seu quocumque alio jure majorem habent potestatem, auctoritatem ac jurisdictionem, quam præsentî decreto sit comprehensum. Quibus sancta Synodus derogare non intendit.

CAPUT VII.

Accessus et regressus ad beneficia tolluntur: Coadjutor quomodo, cui et ex qua causa concedendus.

CUM in beneficiis ecclesiasticis ea, quæ hereditariæ successionis imaginem referunt, a sacris constitutionibus sint odiosa, et Patrum decretis contraria; nemini in posterum *b* accessus, aut regressus, etiam de consensu, ad beneficium ecclesiasticum cuiuscumque qualitatîs concedatur nec hætenus concessi suspendantur, extendantur aut transferantur. Hocque decretum in quibuscumque beneficiis ecclesiasticis, ac in quibuscumque personis, etiam Car-

a c. Plerique et c. Apostolica, 8. q. 1. c. Ex transmissa, et c. Ad extirpandas successiones, de fil. presb. c. Quia clerici, et c. Cùm nos, de jur. patr. c. Ad hæc, de dec. Conc. Rom. tempore Hilarii, c. 4. et Lateran. 2. c. 16. *b* Vide Const. Pii V, Romani, 1571.

inalatus honore fulgentibus locum habeat. In Coadjutoris quoque cum futura successione idem post hoc observetur, ut nemini in quibuscumque beneficiis ecclesiasticis permittantur. Quod si quando ecclesie cathedralis, aut monasterii urgens necessitas, aut evidens utilitas postulet praelato dari Coadjutorem: is non alias cum futura successione detur, quam hæc causa prius diligenter à Sanctissimo Romano Pontifice sit cognita, et qualitates omnes in illo concurrere certum sit, quæ à jure, *b* et decretis hujus sanctæ Synodi in Episcopis et Prælatiis requiruntur: alias concessionem super his factam subreptam esse ceuseantur.

CAPUT VIII.

Administratorum hospitalium munus: eorum negligentia, à quibus et qua ratione coercenda.

ADMONET sancta Synodus quoscumque ecclesiastica beneficia, secularia seu regularia, obtinentes, et hospitalitatis officium à sanctis Patribus frequenter commendatum, quantum per eorum proventus habeat, promptè benignèque exercere assuescant, memores, eos qui hospitalitatem amant, *d* Christum in hospitalibus recipere. Illis verò, qui hospitalia vulgò noncupata, seu alia pia loca, ad peregrinorum, infirmorum, senum, pauperumve usum, præcipuè instituta, in commendam, administrationem, aut quemcumque titulum, aut etiam ecclesiis suis unita, obtinent; vel à ecclesie parochiales, hospitalibus forte unita, aut à hospitalia erecta, earumque patronis in administrationem concessa sunt; præcipit omnibus, ut impositum illis onus officiumve administrent, atque hospitalitatem, quam debent, ex fructibus ad id deputatis actu exercent, *e* juxta Constitutionem Concilii Vien-

a Suprà Sess. 21. de reform. cap. 6. c. Scripsit, et c. Quamvis. 7. q. 1. *b* Suprà Sess. 7. de reform. cap. 1. et 3. et Sess. 22. de reform. cap. 2. *c* Par. 1. et c. Quiescamus. 42. Dist. c. Archidiaconum, 11. Dist. c. Volumus, 89. Dist. c. Mos est, 12. q. 2. c. Quoniam, 16. q. 1. *d* Matth. 25 : 40. *e* Suprà Sess. 7. cap. ult.

nensis, aliàs in hac eadem Synodo sub fel. rec. Paulo III innovatam, quæ incipit: *a* Quia contingit, Quod si hospitalia hæc ad certum peregrinorum, aut infirmorum, aut aliarum personarum genus suscipiendum fuerint instituta; nec in loco, ubi sunt dicta hospitalia similes personæ, aut perpauca reperiantur; immo adhuc, ut fructus illorum in alium pium usum, qui eorum institutioni proximior sit, ac pro loco et tempore utilior, convertantur, prout Ordinatio cum duobus de Capitulo, qui rerum usu peritiores sint, per ipsum deligendis, magis expedire videri fuerit; nisi aliter fortè, etiam in hunc eventum, in eorum fundatione aut institutione fuerit expressam, quo casu quod ordinatum fuit, observari curet Episcopus, aut, si id non possit ipse, prout supra, utiliter provideat. Itaque si prædicti omnes, et singuli, cujuscumque Ordinis et religionis, et dignitatis, etiam si laici fuerint, qui administrationem hospitalium habent, non tamen regularibus subjecti, ubi seget regularis observantia, ab Ordinario moniti hospitalitatis munus, adlabitis omnibus, ad quæ tenentur, necessariis, re ipsâ olère cessaverint; non solum per ecclesiasticas censuras et alia juris remedia ad id compelli possint; sed etiam hospitalis ipsius administratione curave perpetuò privari possint; aliisque eorum loco ab iis, ad quos spectabit, substituantur. Et prædicti nihilominus, etiam ad fructuam restitutionem, quos contra ipsorum hospitalium institutionem perceperunt, quæ nullâ eis remissione aut compositione indulgeatur, in foro conscientie teneantur; nec administratio seu gubernatio hujusmodi locorum uni et eidem personæ ultra triennium deinceps committatur; nisi aliter in fundatione cautam reperiant non obstaute, quoad omnia supradicta, quatenusque unione, exemptione et consuetudine in contrarium, etiam immemorabili, seu privilegiis, aut indultis quibuscumque.

a Vide Infra XVII.

CAPUT IX.

Quomodo probandum jus patronatus : cui deservendum : munus patronorum : accessiones vetitæ : quibus id juris non acquiratur.

Sicuti legitima patronatum jura tollere, piasque fidelium voluntates in eorum institutione violare, æquum non est : sic etiam, ut hoc colore beneficia ecclesiastica in servitutum, quod à multis impudenter fit, redigantur, non est permittendum. Ut igitur debita in omnibus ratio observetur, devertit sancta Synodus, ut titulus juris patronatus sit ex *a* fundatione, vel dotatione, qui ex authentico documento, et aliis jure requisitis ostendatur ; sive etiam ex multiplicatis presentationibus per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, aliasve secundum juris dispositionem. In his verò personis, seu Communitatibus vel Universitatibus, in quibus id jus plerumque ex usurpatione potius quæsitum præsumi solet, plenior et exactior probatio ad docendum verum titulum requiratur ; nec immemorabilis temporis probatio aliter eis suffragetur, quam si præter reliqua ad eam necessaria, presentationes etiam continuatæ non minori saltem quam quinquaginta annorum spatio, quæ omnes effectum sortitæ sint, authenticis scripturis probentur. Reliqui patronatus omnes in beneficiis, tam secularibus, quam regularibus, seu parochialibus, vel dignitatibus, aut quibuscumque aliis beneficiis, in cathedrali vel collegiata ecclesia, seu facultates, et privilegia concessa tam in vim patronatus, quam alio quocumque jure nominandi, eligendi, præsentandi ad ea, cum vacent, exceptis patronatibus super cathedralibus ecclesiis, competentibus, et exceptis aliis, quæ ad Imperatorem et Reges, seu regna possidentes, aliosque sublimes ac supremos principes, jura imperii in dominiis suis habentes pertinent ; et *b* quæ in favorem studiorum generalium concessa sunt, in totum prorsus

a Suprà Sess. 14. de reform. cap. 12. c. Pia mensura et seq. 16. q. 7. et c. Nobis de jure patr. *b* Sup. Sess. 24. cap. 19. de reformatione.

abrogata et irrita cum quasi possessione inde secuta intelligantur. Beneficiaque hujusmodi tamquam libera, à suis collatoribus conferantur; ac provisiones hujusmodi plenum effectum consequantur. *a* Ad hæc liceat Episcopo, presentatos à patronis, si idonei non fuerint, repellere. Quòd si ad inferiores institutio pertineat, ab Episcopo tamen juxta alias statuta ab hac sancta Synodo, examinentur; alioquin institutio ab inferioribus facta, irrita sit et inanis. Patroni autem beneficiorum cujuscunque Ordinis et dignitatis, etiam si Communitates, Universitates, Collegia quæcumque Clericorum vel laicorum existant, in perceptione fructuum, proventuum, obventionum quorumcumque beneficiorum, etiam si verè de jure patronatûs ipsorum ex fundatione et dotatione essent, *b* nullatenus, nullave causâ vel occasione se ingerant, sed illos liberè Rectori, seu Beneficiato, non obstante etiam quacunque consuetudine, distribuendos dimittant. Nec dictum jus patronatûs venditionis, aut alio quocunque titulo, in alios *c* contra canonicas sanctiones transferre præsumant: si secus fecerint, excommunicationis et interdicti poenis subjiciantur, et dicto jure patronatûs ipso jure privati existant. Insuper accessiones, per viam unionis factæ de beneficiis liberis, ad ecclesias jurispatronatûi, etiam laicorum, subjectas, tam ad parochiales, quam ad alia quæcumque beneficia, etiam simplicia, seu dignitates, vel hospitalia, ita ut prædicta beneficia libera ejusdem naturæ cum iis, quibuscum unio-
tur, efficiantur, atque sub jure patronatûs constituantur; hæc si nondum plenarim sortitæ sunt effectum, vel deinceps ad cujusvis instantiam sicut quæcumque auctoritate, etiam Apostolicâ, concessæ fuerint, simul cum unionibus ipsis per subreptionem obtentæ intelligantur: non obstante quacunque in iis verborum formâ, seu derogatione, quæ habetur pro expressa; nec executioni amplius demanden-

a Suprà Sess. 14. de reform. cap. 13. et Sess. 24. de reform. cap. 18. *b* cap. unic. fit Eccl. benef. sine dimin. confer. c. c. Quia clerici et c. De jure, de jure patr.

tur; sed beneficia ipsa unita, cum vacaverint, liberè, ut antea, conferantur. *a* Quæ verò à quadraginta annis citrà factæ, effectum et plenam incorporationem sunt consecutæ; hæc nihilominus ab Ordinariis, tamquam à Sede Apostolica delegatis, revideantur, et examinentur: ac quæ per subreptionem vel obreptionem obtentæ fuerint, simul cum unionibus irritæ declarentur, ac beneficia ipsa separantur, et aliis conferantur. Similiter quoque patronatus quicumque in ecclesiis, quibuscunque aliis beneficiis, etiam dignitatibus antea liberis, acquisiti à quadraginta annis citrà, et in futurum acquirendi, seu ex augmento dotis, seu ex nova constructione, vel aliâ simili causâ, etiam auctoritate Sedis Apostolicæ, ab eisdem Ordinariis, uti delegatis, ut supra, qui nullius in his facultatibus aut privilegiis impediantur, diligenter cognoscantur: et quos non repererint ob maximè evidentem ecclesiæ, vel beneficii, seu dignitatis necessitatem legitimè constitutos esse in totum revocent; atque beneficia hujusmodi sine damno illa possidentium, et restituto patronis eo, quod ab eis ideirco datum est, in pristinum libertatis statum reducant: non obstantibus privilegiis, constitutionibus, et consuetudinibus etiam inmemorabilibus.

CAPUT X.

Judices à Synodo designandi, qui delegentur à Sede Apostolica; à quibus et Ordinariis causæ breviter terminandæ.

QUONIAM ob malitiosam petentium suggestionem, et quandoque ob locorum longinquitatem, personarum notitia, quibus causæ mandantur, usque adeo haberi non potest, hincque interdum iudicibus non undequaque idoneis, causæ in partibus delegantur: statuit sancta Synodus, in singulis Conciliis provincialibus aut diocæsanis aliquot personas, quæ qualitates habeant *b* juxta Constitutionem Bonifacii VIII quæ incipit, Statutum, et alioquin ad id aptas designari, ut præter Ordinarios locorum, iis e-

a Suprà Sess. 7. de refor. cap. 6. *b* Vide infra 39.

tiam posthac causæ ecclesiasticæ ac spirituales, et ad forum ecclesiasticum pertinentes, in partibus delegandæ committantur. Et si aliquem interim ex designatis mori contigerit, substituat Ordinarius loci, eorum consilio Capitali, aliam in ejus locum usque ad futuram provinciam aut diocesanam Synodum: ita ut habeat quæque diœcesis quatuor saltem, aut etiam plures probatas personas, ac ut supra qualificatas; quibus hujusmodi causæ à quolibet Legato vel Nuntio, atque etiam à Sede Apostolicâ committantur: alioquin post designationem factam, quam statim Episcopi ad Summum Romanum Pontificem transmittant, delegationes quæcumque aliorum judicium aliis quàm his factæ subreptitiæ censeantur. Admonet dehinc sancta Synodus, tam Ordinarios, quam alios quoscumque judices, a ut terminandis causis, quantâ fieri poterit brevitate, studeant, ac litigatorum artibus, seu in litis contestatione, sed alia parte judicii differendâ, modis omnibus, aut termini præfixione, aut competenti aliâ ratione occurrant.

CAPUT XI.

Varia locationes bonorum ecclesiasticorum prohibentur, quædam factæ irritantur.

MAGNAM ecclesiis perniciem afferre solet, cum earum bona, representatâ pecuniâ, in successorum præjudicium aliis locantur. Omnes igitur hæc locationes si anticipatis solutionibus fiant, *b* nullatenus in præjudicium successorum validæ intelliguntur, quocumque indulto aut privilegio non obstante: nec hujusmodi locationes in Romana Curia, vel extra eam confirmantur. *c* Non liceat etiam jurisdictiones ecclesiasticas seu facultates nominandi, aut deputandi Vicarios in spiritualibus locare; nec conductoribus per se aut alios ea exercere; aliterque concessionem, etiam à Sede Apostolica factæ, subreptitiæ censeantur.

a Supra Sess. 24. de reform. c. 20. c. Finem lib. et c. fin. de dol. et contum. c. 2. de re jud. et c. Constitutis de procur. *b* c. De precariis, 10. q. 2. et c. 2. de precariis. *c* cap. 1. et 2. Ne Prælati vices suas.

tar. *a* Locationes verò rerum ecclesiasticarum, etiam auctoritate Apostolicâ confirmatas, sancta Synodus irritas decernit, quas à triginta annis citrà, ad longum tempus, seu ut in nonnullis partibus, ad viginti novem, seu his viginti novem annos vocant factas: Synodus provincialis, vel deputandi ab ea in damnum ecclesie, et contra canonicas sanctiones contractas fuisse judicabunt.

CAPUT XII.

Decimæ integrè persolvendæ: eas subtrahentes excommunicandi: Rectoribus ecclesiarum tenuium piè subveniendum.

NON sunt ferendi, qui variis artibus decimas ecclesiis obvenientes, subtrahere molivuntur aut qui ab aliis solvendas temerè occupant; et in rem suam vertunt: *c* cum decimarum solutio debita sit Deo: et qui eas dare noluerint, aut dantes impediunt, res alienas invadunt. Præcipit igitur sancta Synodus omnibus, cujuscumque gradus et conditionis sint, ad quos decimarum solutio spectat, ut eas ad quas de jure tenentur, in posternum cathedrali, aut quibuscumque aliis ecclesiis, vel personis quibus legitimè debentur, integrè persolvant. *d* Qui verò eas, aut subtrahunt, aut impediunt, excommunicentur; nec ab hoc crimine, nisi plenâ restitutione secutâ absolvantur. Hortatur dehinc omnes et singulos pro Christiana charitate, debitoque erga pastores suos munere, ut de bonis sibi à Deo collatis, Episcopis et Parochis, qui tenuioribus præsunt ecclesiis, largè subvenire ad Dei laudem, atque ad pastorum suorum, qui pro eis invigilant, dignitatem tuendam, non graventur.

a Extravag. Ambitosæ de reb. Eccl. non alien.
b Conc. Matiscon. 2. c. 5. et Ticin. sub Leone IV
 vers. *In sacris.* *c* Exod. 22: 29. 23: 19. Numer. 18:
 30. et seq. Tob. 1: 21. Malach. 3: 24. 29. et 30. c.
 Ecclesias, parag. His ita 13. q. 1. c. Decimas, 16.
 q. 1. c. Decimas, cum seq. 16. q. 7. c. Parochianos
 c. Ex transmissa et c. Tua de decim. *d* c. Omnes de-
 cimæ. 16. q. 7. c. Pervenit. c. Non est c. Tua, et c.
 In aliquibus, de deci. Clem. 1. eod. tit.

*Quartam funeralium Cathedralis vel Parochiales
Ecclesie recipiant.*

DECERNIT sancta Synodus, ut quibuscumque in locis jam ante annos quadraginta, a Quarta que funeralium dicitur, cathedrali aut parochiali Ecclesie solita esset persolvi, ac postea fuerit ex quocumque privilegio, aliis monasteriis, hospitalibus, aut quibuscumque locis piis, concessa eadem posthac integro jure, et eadem portione, qua antea solebat, cathedrali seu parochiali ecclesie persolvatur, non obstantibus concessionibus, gratiis, privilegiis, etiam Mari magno nuncupatis, aut aliis quibuscumque.

CAPUT XIV.

*Præscribitur ratio procedendi in causis Clericorum
concupinariorum.*

QUAM turpe, ac Clericorum nomine, qui se divino cultui addixerunt, sit indignum, in impudicitie sordibus, immundoque concubinato versari, satis res ipsa, communi fidelium omnium offensione, summoque Clericalis militie dedecore, testatur. *b* Ut igitur ad eam, quam decet continentiam, ac vite integritatem ministri ecclesie revocentur, populusque hinc eos magis discat revereri, quod illos vita honestiores cognoverit: prohibet sancta Synodus quibuscumque Clericis, ne concubinas, aut alias mulieres, de quibus possit haberi suspicio, in domo vel extra detinere, aut cum iis ullam consuetudinem habere audeant: alioquin poenis, a sacris Canonibus, vel statuti ecclesiarum impositis, puniantur. Quod si a superioribus moniti, ab iis se non abstinuerint, tertiam parte fructuum, obventionum ac proventuum beneficiorum suorum quoracumque, et pensionum, *c* ip-

a De sepult. extra, in 6. et in Clem. *b* Sup. Sess. 24. cap. 8. de reform. Conc. Carthag. 3. cap. 17. Nicænum. 1. cap. 4. Matiscon. 1. cap. 1. Arelaten. 2. cap. 3. Tolet. 2. cap. 3. Braccar. 1. c. 16. Turon. 2. cap. 10: 11. et 12. et Maguntiacum tempore Arnulphi, c. 10. et 19. c. Interdixit, 32. Dist. c. Cum omnibus, c. Volumus, et c. Feminas, 81. Dist. c. 1. tum multis seq. de cohab. cler. et mulier. *c* Conc. Lateran. 2. cap. 6.

so facto sint privati : quæ fabricæ ecclesiæ, aut alteri pio loco, arbitrio Episcopi applicetur. Sin verò in delicto eodem cum eadem, vel alia femina, perseverantes, secundæ monitioni adhuc non paruerint, non tantùm fructus omnes, ac proventus suorum beneficiorum, et pensiones eo ipso amittant, qui prædictis locis applicentur, sed etiam à Beneficiorum ipsorum administratione, quoad Ordinarius, etiam uti Sedis Apostolicæ delegatus, arbitrabitur, suspendantur; et si ita suspensi, nihilominus eas non expellant; aut cum iis etiam versentur, tunc beneficiis, portionibus, ac officiis, et pensionibus quibuscumque ecclesiasticis perpetuò priventur, atque inhabiles ac indigni quibuscumque honoribus, dignitatibus, beneficiis ac officiis in posterum reddantur, donec post manifestam vitæ emendationem ab eorum Superioribus, cum iis ex causa visum fuerit dispensandum. Sed si, postquam eas semel dimiserint intermissum consortium repetere, aut alias hujusmodi scandalosas mulieres sibi adungere ausi fuerint; præter prædictas pœnas *a* excommunicationis gladio plectantur. Nec quævis appellatio, aut exemptio prædictam executionem impediat, aut suspendat: supradictorumque omnium cognitio, non ad Archidiaconos, nec Decanos, aut alios inferiores, sed ad Episcopos ipsos pertineat: qui sine strepitu, et figura iudicii, et solâ facti veritate inspectâ, procedere possint. Clerici verò beneficia ecclesiastica aut pensiones non habentes, *b* juxta delicti et contumaciæ perseverantiam et qualitatem, ab ipso Episcopo carceris pœnâ, suspensione ab ordine, ac inhabilitate ad beneficia obtinenda, aliisve modis, juxta sacros Canones, puniantur. Episcopi quoque quod absit, si ab hujusmodi crimine non abstinerint, et à Synodo provinciali admoniti, se non emendaverint; *c* ipso facto sint suspensi: et si perseverent etiam ad

a c. 2. cum seq. de cohab. cler. et mul. c. Si concubinæ, de sent. excom. Conc. Aurelian. 3. cap. 4. *b* Suprà cap. 6. Conc. Tolet. 4. c. 41. Tolet. 8. c. 4: 5. et 6. c. Si autem de cohab. cler. et mul. c. Quorundam. 34. Dist. et c. Si quispiam. 81. Dist. Conc. Aurelian. 5. cap. 3.

Sanctissimum Romanum Pontificem ab eadem Synodo deferantur, qui pro qualitate culpæ *a* etiam per privationem, si opus erit, in eos animadvertat.

CAPUT XV.

Filiis Clericorum illegitimi à quibusdam beneficiis arcendi.

UT *b* paternæ incontinentiæ memoriâ locis Deo consecratis, quos maximè puritas sanctitasque decet, longissimè arceatur; non liceat filiis Clericorum qui non ex legitimo nati sunt matrimonio, in ecclesiis, ubi eorum patres beneficium aliquod ecclesiasticum habent, aut habuerunt, quodcumque etiam dissimile, beneficium obtinere, *c* nec in dictis ecclesiis quoquo modo ministrare, nec pensiones super fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel aliàs obtinuerunt, habere. *d* Quod si in præsentâ pater et filius in eadem ecclesia beneficia obtinere reperiantur; cogatur filius suum beneficium resignare aut cum alio permutare extra ecclesiam intra trium mensium spatium: aliàs ipso jure eo privatus existat, et super iis quæcumque dispensatio subreptitia censeatur. Ad hæc, reciprocarum resignationes, si quæ posthac à parentibus Clericis in favorem filiorum fient, ut alter alterius beneficium consequatur: in fraudem hujus decreti, et canonicarum Sanctionum factæ omninò censeantur: nec collationes secutæ, vigore hujusmodi resignationum, seu aliarum quarumcumque, quæ in fraudem factæ fuerint, ipsis Clericorum filiis suffragentur.

CAPUT XVI.

Beneficia curata non convertantur in simplicia: si in quem translata fuerit cura animarum, assignetur congrua portio: Vicariæ cessent, curæ ad titulos revocatæ.

STATUIT Sancta Synodus, ut ecclesiastica beneficia secularia, quocumque nomine appellentur,

a c. Presbyter. et c. Si quis amodo, Dist. 81. *b* Conc. 9. Toletan. cap. 10. c. Proposuisti, Dist. 82. c. Cum multæ, 16. q. 8. c. Conc. 2. Lateran. c. 21. *d* c. 2. et ferè per totum de fil. presbyt.

quæ curam animarum ex primæva eorum institutione aut aliter quomodocumque retinent, illa deinceps in simplex beneficium, etiam assignatâ Vicario perpetuo congruâ portione, non convertantur: non obstantibus quibuscumque gratiis, quæ suum plenarium effectum non sunt consecutæ. In iis verò, in quibus contra eorum institutionem seu foundationem cura animarum in Vicariam perpetuam translata est, etiam si in hoc statu ab inmemorabili tempore reperiantur, si a congrua portio fructuum, Vicario ecclesiæ, quocumque nomine is appelletur, non fuerit assignata, ea quamprimum et ad minus intra annum à fine presentis Concilii, arbitrio Ordinarii, *b* juxta formam decreti sub fel. rec. Paulo III assignetur. Quod si id commodè fieri non possit, aut intra dictum terminum factum non erit: cum primùm per cessum vel decessum Vicarii, seu Rectoris aut quomodolibet alterum eorum vacaverit, beneficium curam animarum recipiat ac Vicariæ nomen cesset, et in antiquum statum restituantur.

CAPUT XVII.

Episcopi dignitatem suam morum gravitate commendent, nec cum Regum ministris, Regulis aut Baronibus indigna demissione se gerant.

Non potest sancta Synodus non graviter dolere, Naudiens Episcopos aliquos, sui statûs *c* oblitos, Pontificiam dignitatem non leviter debonestare; qui cum Regum ministris, Regulis et Baronibus in Ecclesia et extra, indecenti quadam demissione se gerunt et veluti inferiores ministri altaris, nimis indignè non solum loco cedunt, sed etiam personaliter illis inserviunt. Quare, hæc et similia detestans sancta Synodus, sacros Canones omnes, Conciliaque generalia, *d*

a Quantitatem portionis declarat Pius V, Const. Ad exequendum. 1567. *b* Suprà Sess. 7. de reformat. cap. 7. *c* Undè Conc. Agath. c. 3. et Braccar. 1. cap. 24. nec Episc. posterior. sinuat. priori præponi c. Quanto, de off. ord. et suprà de Regul. cap. 4. *d* Suprà cap. 6. c. Valentinianus, 63. Dist. c. Episcopus in ecclesia, 95. Dist. c. Quis dubitet, c. Duo sunt cum seq. 96. Dist. et c. Sollicitæ, de major. et obed.

atque alias Apostolicas sanctiones ad dignitatis Episcopalis decorem, et gravitatem pertinentes renovando, præcipit ut ab hujusmodi in posterum Episcopi se abstineant; mandans eisdem, ut tam in Ecclesia quàm foris suum gradum et ordinem præ oculis habentes, ubique se Patres et Pastores esse meminerint; reliquis verò tam Principibus, quàm ceteris omnibus, ut eos paterno honore ac debitâ reverentiâ prosequantur.

CAPUT XVIII.

Canones ad amussim serventur: si quando in eis dispensandum, id validè, maturè et gratis fiat.

SICUTI a publicè expedit legis vinculum quandoque relaxare, ut plenius, evenientibus casibus et necessitatibus, pro communi utilitate satisfiat: sic frequentius legem solvere, exemploque potius quàm certo personarum rerumque delecta, petentibus indulgere nihil aliud est quàm unicuique ad leges transgrediendas aditum aperire. *b* Quapropter sciant universi, sacratissimos Canones exactè ab omnibus, et quoad ejus fieri poterit, indistinctè observandos. Quòd siurgens justaque ratio, et major quandoque utilitas postulaverit, cum aliquibus dispensandum esse; *c* id, causâ cognitâ, ac summâ maturitate, atque gratis à quibuscumque, ad quos dispensatio pertinebit, erit præstandum: aliterque facta dispensatio, subreptitiâ censeatur.

CAPUT XIX.

Monomachia pœnis gravissimis punitur.

DETESTABILIS *d* duellorum usus, fabricante diabolò, introductus, ut cruentâ corporum morte, animarum etiam perniciem lucretur, ex Christiano orbe penitus exterminetur. Imperator, Reges, Duces, Principes, Marchiones, Comites et quocumque alio nomine, Domini temporales, qui locum ad *e*

a c. Requiritis et *c.* Dispensationes, 1. q. 7. *b c.* Si Romanorum et *c.* Enimverò 19. Dist. *c.* Si quis omnem 1. q. 7. *c.* 1. de Const. *c c.* 1. de voto. *d c.* Monomachiam, 2. q. 4. cap. 1. de torneamen. *e* De ea Nicolaüs 1. Decretorum suorum titulo 12.

monomachiam in terris suis inter Christianos concesserint, eo ipso sint excommunicati, ac jurisdictione et dominio civitatis, castri aut loci, in quo vel apud quem duellum fieri permiserint quod ab Ecclesia obtinent, privati intelligantur et, si feudalia sint, directis dominis statim acquirantur. *a* Qui verò pugnam commiserint, et qui eorum patrini vocantur, excommunicationis, ac omnium honorum suorum proscriptionis, ac perpetuae infamiae poenam incurrant: et ut homicidae, *b* juxta sacros Canones puniri debeant; et si in ipso conflictu decesserint, perpetuò careant seeclesiasticà sepulturà. Illi etiam, qui consilium in causa duelli, tam in jure quàm facto dederint: *c* aut alià quacumque ratione ad id quemquam suaserint, necnon spectatores, excommunicationis ac perpetuae maledictionis vinculo teneantur: non obstante quocumque privilegio, seu pravà consuetudine, etiam immemorabili.

C A P U T X X.

Quae sunt juris Ecclesiastici Principibus secularibus commendantur.

CUPIENS sancta Synodus Ecclesiasticam disciplinam in Christiano populo non solum restitui, sed etiam perpetuò sartam tectam à quibuscumque impedimentis conservari, præter ea quae de ecclesiasticis personis constituit, seculares quoque Principes *d* officii sui admonendos esse censuit, confidens eos, ut Catholicos, *e* quos Deus sanctae fidei Ecclesiaeque protectores esse voluit, jus suum Ecclesiam restitui, non tantum esse concessuros, sed etiam *f* subditos suos omnes ad debitam erga Clerum, Parochos et superiores Ordines reverentiam revocatuos; nec permissuros, ut officiales aut inferiores magistra-

a Bulla Gregorii XIII, *Ad tollendum*, 1582. extendit ad duella privata. *b c. 2.* de cler. pugnan. in duel. De torneam. et de homic. per totum. *c* Bulla Clementis VIII, *Illius vices*, 1592. declaratur et extenditur. *d c. fin.* de constit. *e c. Boni.* 96. Dist. c. Principes, 23. q. 5. *f c. Concilia*, parag. Hinc 17. Dist. c. Quis dubitet. *c. Duo sunt*, 96. Dist.

tus, Ecclesie et personarum ecclesiasticarum immunitatem. *a* Dei ordinatione, et Canonicis sanctionibus constitutam, aliquo cupiditatis studio, seu inconsideratione aliquâ violent; sed unâ cum ipsis principibus debitam sacris summorum *b* Pontificum, et Conciliorum constitutionibus observantiam præsent. Decernit itaque et præcipit, *c* sacros Canones, et Concilia generalia omnia, necnon alias Apostolicas sanctiones, in favorem Ecclesiasticarum personarum, libertatis ecclesiasticæ, et contra ejus violatores editas, quæ omnia præsentî etiam decreto innovat, exactè ab omnibus observari debere. Proptereaque admonet Imperatorem, Reges, Resp. Principes, et omnes et singulos cujuscumque statûs et dignitatis extiterint, ut quò largiùs bonis temporalibus, atque in alios potestate sunt ornati, eò sanctiùs, quæ ecclesiastici juris sunt tamquam Dei præcipua, ejusque patrocinio tecta, venerentur; *d* nec ab ullis Baronibus, Domicellis, Rectoribus, aliisque dominis temporalibus, seu magistratibus, maximèque ministris ipsorum Principum, lædi patiantur, sed severe in eos qui illius libertatem, immunitatem, atque jurisdictionem impediunt, animadvertant: quibus etiam ipsimet exemplo ad pietatem, religionem, ecclesiarumque protectionem existant; *e* imitantes anteriores optimos religiosissimosque Principes, qui res Ecclesie suæ in primis *f* auctoritate ac munificentia auxerunt, redem ab aliorum injuria vindicarunt. Adedque ea in re quisque officium suum sedulo præstet: quò cultus divinus devotè exerceri, et Prælati, ceterique Clerici in residentis, et officis

---

a 1. Macchab. 10: 20. et seq. *b* Pii secundi ep. 2. c. c. Pervenit, 86. Dist. c. Si quis suadente, 17. q. 4. Toto tit. de immu. eccles. c. Quamquam, de cens. in 6. c. Felicis de pœn. eod. Conc. Ticinen. vers. *Statuimus*, et vers. *Sancimus*. Concil. Aquisgran. cap. 9. Lateranen. sub Leone X. Sess. 9. et 10. *d* Plurima circa ecclesiarum immunitatem statuît Gregorius XIV in Bulla, *Cum alias* 1590. c. c. Valentin. 63. Dist. c. Ecclesie. in fin. 97. Dist. c. Constantius et c. ult. 96. Dist. *f* c. fin. de rebus Eccl. non alien.

nis, quieti et sine impedimentis, cum fructu, et ædificatione populi, permanere valeant.

CAPUT XXI.

In omnibus salva Sedis Apostolicæ auctoritas maneat.

POSTREMÒ sancta Synodus, omnia et singula, sub quibuscumque clausulis et verbis, quæ de morum reformatione, atque ecclesiastica disciplina tam sub fel. rec. Paulo III ac Julio III quàm sub Beatissimo Pio IV, Pontificibus Maximis, in hoc a sacro Concilio statuta sunt, declarat ita decreta fuisse, ut in his salva semper auctoritas Sedis Apostolicæ et sit, et esse intelligatur.

Decretum de continuanda Sessione in diem sequentem.

Quia ea omnia, quæ in præsentì Sessione tractanda erant, quia hora tarda est, commodè expediri non possint; propterea juxta id quod in generali Congregatione à Patribus statutum fuit, ea quæ supersunt, in diem crastinam, hanc eandem Sessionem continuando, differuntur.

CONTINUATIO
SESSIONIS

DIE IV DECEMBRIS.

Decretum de Indulgentiis.

CUM *b* potestas conferendi Indulgentias à Christo Ecclesie concessa sit; atque hujusmodi potestate, divinitus sibi tradita, antiquissimis etiam temporibus illa usa fuerit: sacro-sancta Synodus indulgentiarum usum, Christiano populo maximè salutarem, et sacrorum *c* Conciliorum auctoritate probatum, in Ec-

---

a Suprà Sess. 7. de reform. in princ. *b* Matth. 16: 19. Joan. 20: 23. Audivimus et c. Quodcumque ligaveris, 24. q. 1. c. Ut constitueretur. 50. Dist. c. Adhuc. de Pœn. Dist. 3. Toto tit. de pœn. et remis. extra, in 6. et in Clem. *c* Ancyranì per multa capita, Neocæsar. c. 3. Nicæni 1. cap. 1. et 11. Carthag. 4. cap. 75. Agathen. cap. 60. Claromont. sub Urbano 2. cap. 2. Lateran. 1. cap. 11. Lugdun. 2. sub Gregorio X. Viennen. sub Clemente V.

clesia retinendum esse docet, et præcipit: eosque anathemate damnat, qui aut inutiles esse asserunt, vel eas concedendi in Ecclesia potestatem esse negant: in his tamen concedendis moderationem, *a* juxta veterem et probatam in Ecclesia consuetudinem, adhiberi copit, nimiam facilitate ecclesiastica disciplina enervetur. Abusus verò, qui in his irrepserunt, et quorum occasione insigne hoc Indulgentiarum nomen ab hæreticis blasphematur, emendatos et correctos cupiens, præsentì decreto generaliter statuit, *b* prævios quæstus omnes pro his consequendis, undè plurima in Christiano populo abusu causa fluxit, omninò abolendos esse. Ceteros verò, qui ex superstitione, ignorantia, irreverentia, aut aliundè quomodo-cumque provenerunt, cum ob multiplices locorum et provinciarum, apud quas hi committuntur, corruptelas commodè nequeant specialiter prohiberi; mandat omnibus *c* Episcopis, ut diligenter quisque hujusmodi abusus ecclesiæ suæ colligat, eosque in prima Synodo provinciali referat; ut aliorum quoque Episcoporum sententiã cogniti, statim ad Summum Romanum Pontificem deferantur: cujus auctoritate et prudentiã quod Universali Ecclesiæ expediet, statuatur; ut ita sanctarum Indulgentiarum munus, piè, sanctè et incorruptè omnibus fidelibus dispensetur.

De delectu ciborum, jejniis et diebus festis.

Insuper hortatur sancta Synodus, et per sanctissimum Domini nostri atque Salvatoris adventum Pastores omnes obtestatur, ut tamquam boni milites illa omnia, quæ sancta Romana ecclesia, *d* omnium ecclesiarum mater et magistra, statuit, nec non ea, quæ tam in hoc Concilio, quàm in aliis œcumenicis statuta sunt, quibuscumque fidelibus sedulò commendent; omnique diligentia utantur, ut illis omnibus,

---

a Cum ex eo de pœnit. et remis. *b* Clem. abusio-nibus, de pœnit. et remiss. Confirmatur Const. Pii V, *Et si Dominici*. 1567. *c* Suprà Sess. 21. de reform. cap. 9. *d* Non decet. 22. Dist. Vigilii in ep. ad Eleutherum in fin. Felix. 1. in epist. 3. Can. Dudum 3. q. 6.

et iis præcipuè sint obsequentes, quæ ad mortificandam carnem conducunt, ut ciborum delectus, et jejunia vel etiam, quæ faciunt ad pietatem augendam, ut dierum festorum devota et religiosa celebratio; admonentes populos crebrò, a obedire Præpositis suis, quos qui audiunt, Deum remuneratorem audiat: qui verò contemnunt, Deum ipsum ultorem sentient.

De Indice librorum, et Catechismo, Breviario et Missali.

Sacro-sancta Synodus *b* in secunda Sessione, sub Sanctissimo Domino nostro Pio IV celebrata, delectis quibusdam Patribus commisit, ut de variis censuris, ac libris, vel suspectis vel perniciosis, quid facto opus esset considerarent; atque ad ipsam sanctam Synodum referrent: audiens nunc huic operi ab eis extremam manum impositam esse, nec tamen, ob librorum varietatem et multitudinem, possit distinctè et commodè à sancta Synodo dijudicari; præcipit, ut quidquid ab illis præstitum est, Sanctissimo Romano Pontifici exhibeatur, *c* ut ejus judicio atque auctoritate terminetur et evulgetur. Idemque de *d* Catechismo à Patribus, quibus illud mandatum fuerat, et *e* de Missali et Breviario fieri mandat.

De loco Oratorum.

DECLARAT sancta Synodus, *f* ex loco assignato Oratoribus, tam ecclesiasticis quam secularibus in sedendo, incedendo, aut quibuscumque aliis actibus, nullum cuiquam eorum factum fuisse præjudicium; sed omnia illorum, et Imperatoris, Regum, Rerumpublicarum, ac Principum suorum jura et prærogativas illas et salvas esse, in eodemque statu permanere, prout ante præsens Concilium reperiebantur.

De recipiendis et observandis Decretis Concilii.

Tanta fuit horum temporum calamitas, et hæreticorum inveterata malitia, ut nihil tam clarum in fi-

a c. Qui suis 93. Dist. c. Quia frater. 7. q. 1. Lucæ 10 : 16. Hebr. 13 : 17. *b* Suprà Sess. 18. in prin. *c* Vide Regulas librorum prohib. infrà. *d* Suprà Sess. 24. cap. 7. de reform. *e* Vide Const. Pii V, *Superni*. 1571. Clementis VIII, *Cum in Ecclesia*. 1602. et Urbani VIII, *Divinam*. 1631. *f* Suprà Sess. 2. in fin.

de nostra asserenda unquam fuerit, aut tam certò statutum, quod non, humani generis hoste suadente, illi errore aliquo contaminaverint: ea propter sancta Synodus id potissimum curavit, ut præcipuos hæreticorum nostri temporis errores damnaret et anathematizaret: veramque et Catholicam doctrinam traderet et doceret, prout damnavit, et anathematizavit, et definivit. Cùmque tandiù tot Episcopi, ex variis Christiani orbis provinciis evocati, sine magna gregis silâ commissi jactura, et universali periculo ab ecclesiâ abesse non possint; nec ulla spes restet; hæreticos, toties, a fide etiam publicâ, quam desiderârunt, invitatos, et tandiù expectatos, huc ampliùs adventuros; idèdque tandem huic sacro Concilio finem imponere necesse sit: superest nunc, *b* ut Principes omnes, quod facit, in Domino moneat ad operam suam ita præstandam, ut que ab ea decreta sunt, ab hæreticis depravari aut violari non permittant; sed ab his et omnibus devotè recipiantur, et *c* fideliter observentur. Quòd si in his recipientis aliqua difficultas oriatur; aut aliqua inciderint, quæ declarationem, quod non credit, aut definitionem postulant, præter alia remedia in hoc Concilio instituta; confidit sancta Synodus, Beatissimum Romanum Pontificem curaturum, ut vel evocatis ex illis præsertim provinciis, undè difficultas orta fuerit, iis quos eidem negotio tractando viderit expedire, vel etiam Concilii generalis celebratione, si necessarium judicaverit, vel commodiore quacumque ratione ei visum fuerit, provinciârum necessitatibus pro Dei gloria et Ecclesiæ tranquillitate consulatur.

De recitandis Decretis Concilii sub Paulo III, et Julio III in Sessione.

Quoniam *d* diversis temporibus, tam sub sel. rec. Paulo III, quàm Julio III multa in hoc sacro Con-

a Supra in fin. Sess. 13: 15. et 18. *b* Idem, in fine quatuor primorum Concil. gener. Nicæn. Constantin. Ephes. et Chalced. *c* Ne quis juramento se adstringat adversus Concilii Decreta, vetat Gregorius XIII in Bulla *Inter Apostolicas*. 1584. *d* Suprà Sess. 5: 6. 7. 13. et 14.

illio, quoad dogmata, ac morum reformationem statuta et definita sunt; vult sancta Synodus, ut illa nunc recitentur et legantur.

Recitatae sunt.

De fine Concilii, et confirmatione petenda à sanctissimo Domino nostro.

Illustrissimi Domini, Reverendissimique Patres, Placetne vobis, ut ad laudem Dei omnipotentis huic sacrae oecumenicae Synodo finis imponatur? et omnium et singulorum, quae tam sub fel. rec. Paulo III, et Julio III quam sub sanctissimo Domino nostro Pio IV, Romanis Pontificibus, in ea decreta et definita sunt, a confirmatio nomine sanctae hujus Synodi per Apostolicae Sedis Legatos et praesidentes à Beatissimo Romano Pont. petatur?

Responderunt, PLACET.

POSTMODUM *Illustrissimus et Reverendissimus Cardinalis Moronus, primus Legatus et Praesidens, benedicens sanctae Synodo, dixit: POST GRATIAS DEO ACTAS, REFERENDISSIMI PATRES, ITE IN PACE. Qui responderunt, AMEN.*

ACCLAMATIONES
PATRUM
IN FINE CONCILII.

CARDINALIS A LOTHARINGIA,

Beatissimo Pio Papae, et Domino nostro, sanctae Universalis Ecclesiae Pontifici, multi anni, et aeterna memoria.

RESPONSIO PATRUM.

Domine Deus, Sanctissimum Patrem diutissime Ecclesiae tuae conserva multos annos.

---

^a Juxta Gelas. Pap. super Concil. Chalced. et Pelagium PP. 2. in epist. decretali et Marcel. in epist. decretali ad episc. Antioc. Provin. et Conc. Chalced. in fin. in epist. Concilii ad Leonem Papam c. Si Romanorum Dist. 19.

C A R D.

Beatissimorum Summorum Pontificum animabus Pauli III, et Julii III quorum auctoritate hoc sacrum generale Concilium inchoatum est, pax à Domino, et aeterna gloria, atque felicitas in luce sanctorum.

R E S P.

Memoria in benedictione sit.

C A R D.

Caroli V Imperatoris et Serenissimorum Regum, qui hoc universale Concilium promoverant et protexerunt, memoria in benedictione sit.

R E S P.

Amen, Amen.

C A R D.

Serenissimo Imperatori Ferdinando, semper Augusto, Orthodoxo, et pacifico, et omnibus Regibus, Rebuspub. et Principibus nostris, multi anni.

R E S P.

Pium, et Christianum Imperatorem, Domine, conserva: Imperator coelestis terrenos Reges rectae fidei conservatores custodi.

C A R D.

Apostolicae Romanae Sedis Legatis, et in hac Synodo praesidentibus cum multis annis magnae gratiae.

R E S P.

Magnae gratiae: Dominus retribuatur.

C A R D.

Reverendissimis Cardinalibus, et Illustribus Oratoribus.

R E S P.

Magnas gratias, multos annos.

C A R D.

Sanctissimis Episcopis vita, et felix ad ecclesias suas redditus.

R E S P.

Praeconibus veritatis perpetua memoria: Orthodoxo Senatui multos annos.

C A R D.

Sacro-sancta oecumenica Tridentina Synodus: ejus fidem confiteamur, ejus decreta semper servemus.

R E S P.

Semper confiteamur, semper servemus.

C A R D.

Omnes ita credimus : omnes id ipsum sentimus : omnes consentientes et amplectentes subscribimus. Hæc est fides beati Petri, et Apostolorum : hæc est fides Patrum : hæc est fides Orthodoxorum.

R E S P.

Ita credimus ; ita sentimus : ita subscribimus.

C A R D.

His decretis inhærentes, digni reddamur misericordiis et gratiâ primi, et magni supremi Sacerdotis Jesu Christi, Dei intercedente simul inviolatâ Domina nostrâ sanctâ Deiparâ, et omnibus Sanctis.

R E S P.

Fiat, fiat, Amen, Amen.

C A R D.

Anathema cunctis hæreticis.

R E S P.

Anathema, Anathema.

Post hæc mandatum fuit à Legatis et Præsidentibus, sub poena excommunicationis, omnibus Patribus, ut, antequam discederent è civitate Tridentina, subscriberent manu propriâ decretis Concilii, aut ea per publicum instrumentum approbarent : qui omnes dein de subscripserunt, et fuerunt numero CCLV. videlicet Legati IV. Cardinales II. Patriarchæ III. Archiepiscopi XXV. Episcopi CLXVIII. Abbates VII. Procuratores absentium cum legitimo mandato XXXIX. Generales Ordinum VII.

L A U S D E O.

Concordat cum originali : in cujus fidem subscripsimus.

Ego Angelus Massarellus, Episcopus Thelesinus, Sacri Concilii Tridentini Secretarius.

Ego Marcus Antonius Peregrinus, Comensis, ejusdem Concilii Notarius.

Ego Cynthius Pamphilus, Clericus Camerinensis diocesis, ejusdem Concilii Notarius.

CONFIRMATIO
CONCILII.

Nos Alexander, sancti Laurentii in Damaso Diaconus Cardinalis, de Farnesio, S. R. E. Vicecancellarius, fidem facimus, et attestamur, qualiter hodiè, die Mercurii, XXVI Januarii M. D. LXIV, Pontificatus Sanctissimi D. nostri D. Pi, divinà providentiâ Papæ Quarti, anno quinto, in Consistorio secreto, apud S. Petrum, Reverendis DD. mei, Cardinales Moronus, et Simoneta, nuper reversi à sacro Concilio Tridentino, cui, uti Sedis Apostolicæ Legati præerant, petierunt ab eodem Sanctiss. D. nostro ut infra.

Beatissime Pater, in decreto super sine Concilii œcumenici Tridentini, pridie Nonas Decembris præteriti publicato, statutum fuit, ut per Sanctitatis vestræ, et sanctæ Sedis Apostolicæ Legatos et Præsidentes peteretur nomine dicti Concilii à Sanctitate Vestra confirmatio omnium, et singulorum, quæ tam sub fel. rec. Paulo III, et Julio III quàm sub Sanctitate vestra in eo decreta et definita sunt. Quapropter nos Joannes Cardinalis Moronus, et Ludovicus Cardinalis Simoneta, qui tunc Legati et Præsidentes eramus, volentes exequi quod in dicto decreto stabilium fuit, humiliter petimus nomine dicti Concilii œcumenici Tridentini, ut Sanctitas Vestra dignetur confirmare omnia et singula, quæ tam sub fel. rec. Paulo III, et Julio III quàm sub Sanctitate Vestra in eo decreta et definita sunt.

Quibus auditis, Sanctitas Sua, viso, et lecto tenore dicti decreti, et habitis votis Reverendis DD. meorum Cardinalium, respondit per hæc verba.

Petitioni, nomine Concilii œcumenici Tridentini super ejus confirmatione per dictos Legatos nobis factæ, annuentes, omnia et singula, quæ in dicto Concilio tam sub fel. rec. Paulo III et Julio III Prædecessoribus nostris, quàm Pontificatus nostri tempore decreta et definita sunt auctoritate Apostolicâ, etiam de Venerabilium fratrum nostrorum Cardinalium consilio et assensu, maturâ cum illis

deliberatione prehabita, confirmamus, atque ab omnibus Christi fidelibus recipi, et inviolabiliter observari mandamus, in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Amen. Ita est.

A, Cardinalis Farnesius, Vicecancellarius.

BULLA S. D. N. PII

DIVINA PROVIDENTIA

PAPÆ QUARTI,

Super confirmatione œcumenici generalis Concilii Tridentini.

Pius Episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

BENEDICTUS Deus, et Pater Domini nostri Jesu Christi, Pater misericordiarum, et Deus totius consolationis, qui respicere dignatus Ecclesiam suam sanctam, tot procellis et tempestatibus agitatam atque vexatam, et gravius in dies laborantem, ap̄to tandem ei subvenit optatoque remedio. Ad piorimas et perniciosissimas hæreses extirpandas, ad corrigendos mores, et restituendam ecclesiasticam disciplinam, ad pacem et concordiam Christiani populi procurandam, indictum jam pridem in civitate Tridentina œcumenicum et generale Concilium à pia memoria Paulo III prædecessore nostro, et Sessionibus aliquot habitis coeptum fuerat, ab ejus autem successore Julio in eandem urbem revocatum, post alias Sessiones celebratas, variis impedimentis et difficultatibus obiectis, ne dum quidem peragi potuerat: itaque diutius intermissum fuerat, non sine maximo mœrore piorum omnium; cum quotidie magis Ecclesia ejusmodi remedium imploraret. Nos autem post susceptam Sædis Apostolicæ regimen, tam necessarium ac salutare opus, sicut Pastoratis sollicitudo monebat, divinæ misericordiæ fiduciâ perficere aggressi, adjuti pio studio charissimi in Christo filii nostri Ferdinandi Romanorum Imperatoris electi, et aliorum Christianorum Regum, Rerumpublicarum ac Principum,

tandem consecuti sumus, quod nec diurnis nec nocturnis curis elaborare destitimus, quodque à *a* Patre luminum assidue precati sumus. Cum enim eam in Urbem undique ex Christiani nominis nationibus convenisset, nostris convocata litteris, et sua etiam ipsorum pietate excitata, Episcoporum et aliorum insignium Prælatorum maxima, et œcumenico Concilio digna frequentia, præter plurimos alios pios, et sacrarum litterarum scientiâ, divinique et humani juris cognitione præstantes viros, præsidentibus ipsi Synodo Sedis Apostolicæ Legatis, nobis ad eò Concilii libertati faventibus, ut etiam de rebus Sedi Apostolicæ propriè reservatis liberum ipsi Concilio arbitrium per litteras, ad Legatos nostros scriptas, ultro permisissimus, quæ de Sacramentis, et aliis rebus, quæ quidem necessarie visæ sint, tractanda, definienda et statuenda restabant, ad confutandas hæreses, ad tollendos abusos, et emendandos mores à sacro-sancta Synodo summâ libertate diligentè tractata, et accuratè ac mature admodum definita; explicata, statuta sunt. Quibus rebus perfectis, Concilium tantâ omnium, quæ illi interfuerunt, concordia peractum fuit, ut consensum eum planè à Domino effectum fuisse constiterit: *b* idque in nostris atque omnium oculis valde mirabile fuerit. Pro quo tanto singulari Dei munere supplicationes statim in alma hac Urbe indiximus, quæ magnâ Cleri et populi pietate celebratæ fuerunt; laudesque et gratias divinæ majestati merito persolvendas curavimus: cum ejusmodi Concilii exitus spem magnam et prope certam attulerit fore, ut majores in dies fructus ad Ecclesiam ex ipsius decretis constitutionibusque perveniant. Cum autem ipsa sancta Synodus pro sua erga Sedem Apostolicam reverentia, antiquorum etiam Conciliorum vestigiis inhaerens, decretorum suorum omnium, quæ nostro et prædecessorum nostrorum tempore facta sunt, *c* confirmationem à nobis petierit, decreto de ea re in publica Sessione factò: Nos, ex Legatorum litteris priùs, deindè post reditum eorum, ex his quæ

a Jac. I : 17. *b* Psalm, 117 : 23. *c* In fine ultimæ Sessionis.

Bulla Confirm. Concilii Tridentini. 277

Synodi nomine diligenter retulerunt, postulatione ipsius Synodi cognita, habitâ super hac re cum venerabilibus fratribus nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus deliberatione maturâ, sanctique Spiritûs in primis auxilio invocato, cum ea decreta omnia Catholica, et populo Christiano utilia ac salutaria esse cognovissemus; ad Dei omnipotentis laudem, de eorundem fratrum nostrorum consilio et assensu, in Consistorio nostro secreto illa omnia et singula auctoritate Apostolica hodiè confirmavimus; et ab omnibus Christi fidelibus suscipienda ac servanda esse decrevimus; sicut eorum quoque litterarum tenore ad clariorem omnium notitiam confirmamus, et suscipi observarique decernimus. Mandamus autem in virtute sanctæ obedientiæ et sub pœnis à sacris Canonibus constitutis, aliisque gravioribus, etiam privationis, arbitrio nostro intelligendis, universis et singulis venerabilibus fratribus nostris, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, et aliis quibusvis ecclesiarum Prælatiis, cujuscunque status, gradus, ordinis et dignitatis sint, etiam si Cardinalatus honore præfulgeant, ut eadem decreta et statuta in ecclesiis suis, civitatibus et diœcesibus, in judicio et extra judicium diligenter observent, et à subditis quisque suis ad quos quomodolibet pertinet, inviolabiliter faciant observari: contradictores quoslibet et contumaces, per sententias, censuras et pœnas ecclesiasticas etiam in ipsis decretis contentas, appellatione postpositâ, compescendo: invocato etiam, si opus fuerit, brachii secularis auxilio. Ipsum verò charissimum Filium nostrum Imperatorem electum, ceterosque Reges, Republicas ac Principes Christianos monemus, et per viscera misericordiæ Domini nostri Jesu Christi obtestamur, ut qua pietate Concilio per Oratores suos affuerunt, eadem pietate, ac pari studio, divini honoris, et populorum suorum salutis causâ, pro Sedis quoque Apostolicæ et sanctæ Synodi reverentia, ad eisdem Concilii exequenda et observanda decreta, Prælatiis, cum opus fuerit, auxilio et favore suo adiant, neque adversantes sanæ ac salutari Concilii doctrinæ opiniones a populis ditionis suæ recipi, per-

mittant, sed eas penitus interdiciant : Ad vitandam præterea perversionem et confusionem, quæ oriri posset, si unicuique liceret, prout ei liberet, in decreta Concilii commentarios, et interpretationes suas edere; Apostolica auctoritate inhibemus omnibus, tam ecclesiasticis personis, cujuscumque sint ordinis, conditionis et gradus, quam laicis, quocumque honore ac potestate præditis; Prælati quidem sub interdicti ingressus Ecclesie, aliis verò quicumque fuerint, sub excommunicationis lætæ sententiæ pœnis, ne quis sine auctoritate nostra audeat ullos commentarios, glossas, annotationes, scholia, ullamve omninò interpretationis genus super ipsius Concilii decretis quocumque modo edere, aut quidquam quocumque nomine, etiam sub prætextu majoris decretorum corroborationis, aut executionis, aliove quæsito colore, statuere. Si cui verò in eis aliquid obscurius dictum et statutum fuisse, eamque ob causam interpretatione aut decisione aliquà egere visum fuerit, *a* adscendens ad locum, quem Dominus elegit, ad Sedem videlicet Apostolicam omnium fidelium magistram, cujus auctoritatem *b* etiam ipsa sancta Synodus tam reverentè agnovit. Nos enim difficultates et controversias, quæ ex eis decretis ortæ fuerint : nobis declarandas et decidendas, quemadmodum ipsa quoque sancta Synodus decrevit, reservamus : parati, sicut ea de nobis meritò confisa est, omnium provinciarum necessitatibus eà ratione, quæ commodior nobis visa fuerit, providere : Decernentes nihilominus irritum et inane, si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Ut hæc autem ad omnium notitiam perveniant, ne quis excusatione ignorantie uti possit : volumus, et mandamus, ut hæc litteræ per aliquos Curie nostræ cursores in Basilica Vaticana Principis Apostolorum, et in ecclesia Lateranensi, tunc cum in eadem populus, ut Missarum solemnibus intersit, congregari solet, palàm et clarà voce recitentur; et post-

a Deut. 17 : 8. *b* Cap. de recip. et obser. Dec. Conc.

Bulla Confirm. Concilii Tridentini. 273

quàm recitata fuerint, ad valvas earum ecclesiarum, itemque Cancellariæ Apostolicæ, et in loco solito Campi Floræ affigantur; ibique, ut legi, et omnibus innotescere possint, aliquantisper relinquuntur: cùm autem inde amovebuntur, relictis de more ibidem exemplis, in alma Urbe ad impressionem tradantur, quo commodius per Christiani nominis provincias et regna divulgari possint. Transumptis quoque earum, quæ manu alicujus publici notarii scripta, subscriptæ, et sigillo, ac subscriptione alicujus personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ, munita fuerint, fidem sine ulla dubitatione haberi, mandamus, atque decernimus. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, monitionis, inhibitionis, reservationis, voluntatis, mandatorum et decretorum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimo quarto, septimo Kalend. Februarii, Pontificatûs nostri anno quinto.

Ego PIUS Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

Ego F. Car. Pisanus, Episcopus Ostien. Decanus.

Ego Fed. Card. Cæsius, Episcopus Portuens.

Ego Jo. Card. Moronus, Episc. Tusculan.

Ego A. Card. Farnesius, Vicecancell. Episcop.

Sab.

Ego R. Card. S. Angeli, Major Pæniten.

Ego Jo. Cardinalis S. Vitalis.

Ego Jo. Michaël Card. Saracenus.

Ego Jo. B. Cicada, Cardinalis S. Clementis.

Ego Scipio, Cardin. Pisarum.

Ego Jo. Cardinalis Reumanus.

Ego F. M. G. Card. Alexandrinus.

Ego F. Clemens Card. Aræcæli,

Ego Ja. Card. Sabellus.

Ego B. Cardinalis Salviatus.

Ego Ph. Card. Aburd.

Ego Lud. Card. Simoneta.

Ego F. Card. Pacieccus y de Tol.

Ego M. A. Card. Amulius.

Ego Jo. Franc. Card. de Gambara.

Ego Carolus Card. Borromæus.

Ego M. S. Card. Constantien.

Ego Alph. Card. Gesualdus.

Ego Hip. Cardinalis Ferrar.

Ego Franciscus Card. Gonsaga.

Ego Gui. Asc. Dia. Cardinalis Cam.

Ego Vitellocius, Cardin. Vitellius.

Antonius Florebellus Lavellinus.

H. Cumyn.

INDEX DECRETORUM
CONCILII TRIDENTINI.

BULLA Pauli III, indictionis Concilii,	page 1
SESSIO prima, Decretum de inchoando Con- cilio,	12
SESSIO secunda, Decretum de modo vivendi et aliis in Concilio servandis,	ibid.
SESSIO tertia, Decretum de Symbolo fidei,	13
SESSIO quarta, Decretum de Canonicis Scrip- turis,	17
Decretum de editione et usu sacrorum librorum,	18
SESSIO quinta, Decretum de peccato origi- nali,	21
CAPUT I. Decretum de instituenda lectione Sacra Scripturae et liberalium artium,	24
CAP. II. De Verbi Dei concionatoribus, et Quæ- storibus, elemosynariis,	26

INDEX DECRETORUM.

- SESSIO sexta, *Decretum de justificatione: Pro-*
cæmium, 29
- CAP. I. *De naturæ et Legis ad justificandos homi-*
nes imbecillitate, 30
- CAP. II. *De dispensatione et mysterio adventus*
Christi, *ibid.*
- CAP. III. *Qui per Christum justificantur,* 31
- CAP. IV. *Insinuatur descriptio justificationis impii*
et modus ejus in statu gratiæ, *ibid.*
- CAP. V. *De necessitate præparationis ad justifica-*
tionem in adultis, et undè sit, 32
- CAP. VI. *Modus præparationis,* *ibid.*
- CAP. VII. *Quid sit justificatio impii, et quæ ejus*
causa, 33
- CAP. VIII. *Quomodo intelligatur impium per fi-*
dem et gratis justificari, 35
- CAP. IX. *Refellitur inanis hæreticorum fidu-*
cia, *ibid.*
- CAP. X. *De acceptæ justificationis incremento,* 36
- CAP. XI. *De observatione mandatorum, eamque*
necessariam esse, nec impossibilem, *ibid.*
- CAP. XII. *Prædestinationis temerariam præsump-*
tionem cavendam esse, 38
- CAP. XIII. *De perseverantiæ munere,* *ibid.*
- CAP. XIV. *De lapsis, et eorum reparatione,* 39
- CAP. XV. *Quolibet mortali peccato amitti gra-*
tiam, sed non fidem, 40
- CAP. XVI. *De fructu justificationis, hoc est de*
merito bonorum operum, deque ipsius meriti ra-
tionem, 41
- CANONES, *De justificatione,* 45 et seq.
- Decretum de reformatione,* 48
- CAP. I. *Prælatos convenit in Ecclesiis suis reside-*
re, si secus fecerint juris antiqui pænæ in eos
innovantur, et novæ decernuntur, *ibid.*
- CAP. II. *Nulli beneficium exigens personalem resi-*
dentiam obtinenti abesse licet, nisi justa de
causa ab Episcopo approbanda, qui tum etiam
Ficarium, subductâ parte fructuum substituat
ob curam animarum, 50
- CAP. III. *Excessus secularium Clericorum, et re-*

INDEX DECRETORUM.

- gularium agentium extra monasteria , ab Ordinario corrigantur ,* 51
CAP. IV. *Ecclesias quascumque Episcopi et majores Prælati , quoties opus fuerit , vjsitent ; omnibus , quæ huic decreto obstare possent subblatis ,* *ibid.*
CAP. V. *Episcopi in alienâ diocesis nec Pontificalia exercent , nec Ordines conferant ,* 52
SESSIO septima , Decretum de Sacramentis , *ibid.*
CANONES , De Sacramentis in genere , 55 et seqq.
CANONES , De Baptismo , 55 et 56
CANONES , De Confirmatione , 57
Decretum de reformatione , 58
CAP. I. *Quis capax regiminis Ecclesiarum Cathedralium ,* *ibid.*
CAP. II. *Tenentes plures Cathedrales Ecclesias jubentur omnes , exceptâ unâ , dimittere , certo modo et tempore ,* *ibid.*
CAP. III. *Habilibus dumtaxat personis beneficia conferantur ,* 59
CAP. IV. *Plurium beneficiorum retentor contra Canones , iis privatur ,* *ibid.*
CAP. V. *Plura beneficia curata obtinentes Ordinario suas dispensationes exhibeant , qui de Vicario Ecclesiæ provideat congruâ portionis fructuum assignatâ ,* 60
CAP. VI. *Quæ beneficiorum uniones validæ censentur ,* *ibid.*
CAP. VII. *Beneficia ecclesiastica unita visitentur per Vicarios etiam perpetuos cura animarum exercentur ; quorum deputatio fiat cum portione assignandâ , etiam super re certa ,* 61
CAP. VIII. *Ecclesiæ reparentur ; cura animarum sollicitè habeatur ,* *ibid.*
CAP. IX. *Munus consecrationis non differendum ,* 62
CAP. X. *Sede vacante Capitula nulli dent reverendas , nisi arctando , occasione obtinendi aut obtenti beneficii ; varicæ contravenientium pœnæ ,* *ibid.*
CAP. XI. *Facultates de promovendo sine justâ causa nemini suffragentur ,* *ibid.*

INDEX DECRETORUM.

- CAP. XII. *Facultas de non promovendo annum non excedat*, 65
- CAP. XIII. *A quocumque præsentati non instituantur sine prævio examine Ordinarii et approbatione, certis exceptis*, *ibid.*
- CAP. XIV. *Causæ civiles exemptorum Clericorum, et regularium degentium extra monasterium, ab Episcopis cognoscantur*, *ibid.*
- CAP. XV. *Ordinarii curent ut hospitalia quæcumque etiam exempta, à suis administrato-ribus fideliter gubernentur*, 64
- BULLA *facultatis transferendi Concilii*, *ibid.*
- SESSIO octava, *Decretum de translatione Con-cilii*, 66
- SESSIO nona, *Bononiæ celebrata, Decretum pro-rogationis Sessionis*, 67
- SESSIO decima, *Bononiæ celebrata, Decretum prorogationis Sessionis*, 68
- BULLA *resumptionis Concilii sub Julio III.*, 69
- SESSIO undecima, *Decretum de resumendo Con-cilio*, 72
- SESSIO duodecima, *Decretum prorogationis Ses-sionis*, *ibid.*
- SESSIO decima tertia, *Decretum de sanctissimo EUCHARISTIÆ Sacramento*, 76
- CAP. I. *De reali præsentia Domini nostri Jesu Christi in Sanctissimo EUCHARISTIÆ Sa-cramento*, 77
- CAP. II. *De ratione institutionis Sanctissimi hujus Sacramenti*, 78
- CAP. III. *De excellentia sanctissimæ Eucharis-tiæ super reliqua Sacramenta*, *ibid.*
- CAP. IV. *De Transsubstantiatione*, 79
- CAP. V. *De cultu et veneratione huic sanctissimo Sacramento exhibenda*, 80
- CAP. VI. *De asservando sacre Eucharistiæ Sa-cramento, et ad infirmos deferendo*, 81
- CAP. VII. *De præparatione adhibenda, ut dignè quis sacram Eucharistiam percipiat*, *ibid.*
- CAP. VIII. *De usu administrandi hujus Sacra-menti*, 82

INDEX DECRETORUM.

CANONES, <i>De sacro-sanctæ Eucharisticæ Sacramento,</i>	85
<i>Decretum de reformatione,</i>	85
CAP. I. <i>Episcopi prudenter moribus, castè informantibus invigilent, ab eorum correctione non appelletur,</i>	ibid.
CAP. II. <i>De criminalibus appellatio ab Episcopo, quando Metropolitano, aut uni ex vicinioribus committenda,</i>	87
CAP. III. <i>Acta primæ instantiæ intra triginta dies dentur gratis reo appellanti,</i>	ibid.
CAP. IV. <i>Quâ ratione clerici ob gravia delicta sacris exauctorandi,</i>	88
CAP. V. <i>Summariè cognoscat Episcopus de gratis quibus peccatum remittitur, aut pœna,</i>	ibid.
CAP. VI. <i>Non citetur personaliter Episcopus, nisi depositionis aut privationis causâ,</i>	89
CAP. VII. <i>Qualitates testium contra Episcopum describuntur,</i>	ibid.
CAP. VIII. <i>Graves Episcoporum causæ à Pont. Maximo cognoscantur,</i>	90
<i>Decretum prorogationis definitionis quatuor articulorum de Sacramento Eucharisticæ, et salvi conductûs Protestantibus dandi,</i>	ibid.
SALVUS CONDUCTUS <i>datus Protestantibus,</i>	91
SESSIO decima quarta, <i>Doctrina de sanctissimis Pœnitentiæ, et Extremæ-Uncionis Sacramentis,</i>	92
CAP. I. <i>De necessitate et institutione Sacramenti Pœnitentiæ,</i>	93
CAP. II. <i>De differentia Sacramenti Pœnitentiæ et Baptismi,</i>	94
CAP. III. <i>De partibus et fructu hujus Sacramenti,</i>	95
CAP. IV. <i>De Contritione,</i>	97
CAP. V. <i>De Confessione,</i>	97
CAP. VI. <i>De Ministro hujus Sacramenti, et Absolutione,</i>	100
CAP. VII. <i>De Casuum reservatione,</i>	101
CAP. VIII. <i>De satisfactionis necessitate, et fructu,</i>	102

INDEX DECRETORUM.

- CAP. IX. *De operibus satisfactoriis*, 104
Doctrina de Sacramento Extremæ-Uctionis, ibid.
- CAP. I. *De institutione Sacramenti Extremæ-Uctionis*, 105
- CAP. II. *De effectu hujus Sacramenti*, ibid.
- CAP. III. *De Ministro hujus Sacramenti, et tempore quo dari debeat*, 106
- CANONES, *De sanctissimo Pœnitentiæ Sacramento*, 107
- CANON. *De Sacramento Extremæ-Uctionis*, 111
- Decretum de reformatione*, 112
- Præmium Episcoporum munus*, ibid.
- CAP. I. *Si prohibiti ascendere ad Ordines, ascendant: si interdicti, si suspensi, puniantur*, 115
- CAP. II. *Si Episcopus quoscumque Ordines contulerit sibi non subditis, etiam familiari sine expresso proprii Prælati consensu, uterque decretæ pœnæ subjaceat*, ibid.
- CAP. III. *Episcopus suos Clericos ab alio malè promotos non admittat ad officia celebranda, nisi prævio examine*, 114
- CAP. IV. *Nullus Clericus eximatur à correctione Episcopi, etiam extra visitationem*, 115
- CAP. V. *Conservatorum jurisdictio certis finibus concluditur*, ibid.
- CAP. VI. *Pœna decernitur in Clericos, qui in Sacris constituti, aut beneficia possidentes, decenti sui Ordinis veste non utuntur*, 117
- CAP. VII. *Voluntarii homicidæ numquam; casuales quomodo ordinandi*, ibid.
- CAP. VIII. *Nulli alienos Clericos ex privilegio punire liceat*, 118
- CAP. IX. *Beneficia unius diœcesis nullo prætextu uniantur beneficiis alterius*, 119
- CAP. X. *Regularia beneficia Regularibus conferantur*, ibid.
- CAP. XI. *Translati ad alium ordinem in claustris sub obedientia mancant, et beneficiorum secularium incapaces existant*, 120
- CAP. XII. *Nemo nisi ex fundatione, vel dotatione jus Patronatûs obtineat*, ibid.

INDEX DECRETORUM.

- CAP. XIII. *Præsentatio fiat Ordinario, aliàs institutio sit nulla,* 120
- CAP. XIV. *Tractandum deinceps de Missa, Ordine, et reformatione,* 121
- SESSIO decima quinta, *Decretum prorogationis Sessionis,* ibid.
- SALVUS CONDUCTUS *datus Protestantibus,* 122
- SESSIO decima sexta, *Decretum suspensionis Concilii,* 126
- BULLA *celebrationis Concilii sub Pio IV Pontifice Maximo,* 128
- SESSIO decima septima, *Decretum de celebrando Concilio, et indictio futuræ Sessionis,* 132
- SESSIO decima octava, *Decretum de librorum detectu, et omnibus ad Concilium fide publicâ invitandis,* 133
- SALVUS CONDUCTUS *concessus Germanicæ nationi, Extensio ad alias nationes,* 135
- SESSIO decima nona, *Decretum prorogationis Sessionis,* 139
- SESSIO vigesima, *Decretum prorogationis Sessionis,* ibid.
- SESSIO vigesima prima, *Decretum de Communione sub utraque specie, et parvulorum,* 140
- CAP. I. *Laicos et Clericos non conficientes, non adstringi jure divino ad Communionem sub utraque specie,* ibid.
- CAP. II. *Ecclesiæ potestas circa dispensationem Sacramenti Eucharisticæ,* 141
- CAP. III. *Totum et integrum Christum, ac verum Sacramentum Sub qualibet specie sumi,* 142
- CAP. IV. *Parvulos non obligari ad Communionem sacramentalem,* ibid.
- CANONES, *De Communione sub utraque specie, et parvulorum,* 143
- Decretum de reformatione,* 144
- CAP. I. *Episcopi gratis cum Ordines conferant, tum dimisorrias et testimoniales dent, pro quibus eorum ministri nihil prorsus, Notarii, quod in Decreto præfinitum est, accipiant.* ibid.
- CAP. II. *Arcentur à Sacris Ordinibus, qui non habent undè vivere possint,* 145

INDEX DECRETORUM

- CAP. III. *Ratio distributiones quotidianas augendi præscribitur: consuetudo, quæ non residentes nihil vel minus tertiâ parte fructuum percipiunt, laudatur: absentium contumacia punitur,* 146
- CAP. IV. *Sacramenta per convenientem Sacerdotum numerum exhibeantur. Ratio novas parochias erigendi traditur,* 147
- CAP. V. *Possint Episcopi facere uniones perpetuas in casibus à jure permissis,* *ibid.*
- CAP. VI. *Imperitis Rectoribus Vicarii cum parte fructuum pro tempore deputentur: in scandalo perseverantes privari beneficiis possint,* 148
- CAP. VII. *Episcopi transferant unâ cum oneribus Ecclesias quæ nequeunt instaurari; alias verò reparari procurent,* 149
- CAP. VIII. *Monasteria commendata, in quibus non viget regularis observantia, et beneficia quæcumque ab Ordinariis visitentur,* *ibid.*
- CAP. IX. *Quæstorum elemosinarum nomen et usus tollitur. Indulgentias et Spirituales gratias Ordinarii publicent. Duo de Capitulo elemosynas gratis accipiant,* 150
- SESSIO vigesima secunda, *Doctrina de Sacrificio Missæ,* 152
- CAP. I. *De institutione Sacro-sancti Missæ Sacrificii,* *ibid.*
- CAP. II. *Sacrificium visibile esse propitiatorium pro vivis et defunctis,* 154
- CAP. III. *De Missis in honorem Sanctorum.* *ibid.*
- CAP. IV. *De Canone Missæ,* 155
- CAP. V. *De solemnibus Missæ sacrificii cæremoniis,* *ibid.*
- CAP. VI. *De Missa in qua solus Sacerdos communicat,* *ibid.*
- CAP. VII. *De aqua in Calice offerendo vino miscenda,* 156
- CAP. VIII. *De Missa vulgari linguâ passim non celebranda, et mysteris ejus populo explicandis,* *ibid.*
- CAP. IX. *Prolegomenon Canonum sequentium,* 156
- CANONES, *De sacrificio Missæ,* *ibid.*

INDEX DECRETORUM.

<i>Decretum de observandis et evitandis in celebratione Missæ,</i>	159
<i>Decretum de reformatione,</i>	161
CAP. I. <i>Canones de vita et honestate Clericorum innovantur,</i>	ibid.
CAP. II. <i>Quinam ad Cathedrales Ecclesias assumendi,</i>	162
CAP. III. <i>Creandæ distributiones quotidianæ ex tertia parte quorumcumque fructuum : portio absentium quibus cedat : certi casus excepti,</i>	163
CAP. IV. <i>In quacumque Cathedrali, vel Collegiata, Majoribus necdum initiati vocem in Capitulo non habeant : quid prestare teneantur ad eas promoti, quive deinceps promovendi,</i>	164
CAP. V. <i>Dispensationes extra Curiam Episcopo committantur, et ab eo examinentur,</i>	ibid.
CAP. VI. <i>Circumspectè commutandæ ultimæ voluntates.</i>	165
CAP. VII. <i>Innovatur cap. Romana de Appellationibus, in Sexto,</i>	ibid.
CAP. VIII. <i>Episcopi pias omnium dispositiones exsequantur : quæcumque pia loca visitent, dammodo non sub immediata Regum protectione sint,</i>	ibid.
CAP. IX. <i>Administratores quorumcumque piorum locorum reddant rationem Ordinario, nisi aliter in fundatione sit cautum,</i>	166
CAP. X. <i>Notarii Episcoporum examini et judicio subiaceant,</i>	ibid.
CAP. XI. <i>Bonorum cujuscumque Ecclesiæ, aut pii loci occupatores puniuntur,</i>	167
<i>Decretum super petitione concessionis Calicis,</i>	168
SESSIO vigesima tertia, <i>Vera et Catholica doctrina de Sacramento Ordinis,</i>	169
CAP. I. <i>De institutione sacerdotii novæ legis,</i>	ibid.
CAP. II. <i>De septem Ordinibus,</i>	ibid.
CAP. III. <i>Ordinem verè esse Sacramentum,</i>	170
CAP. IV. <i>De Ecclesiastica hierarchia et ordinatione,</i>	ibid.
CANONES, <i>De Sacramento Ordinis,</i>	171
<i>Decretum de reformatione,</i>	173

INDEX DECRETORUM

- CAP. I. *Rectorum Ecclesiarum in residendo negligentia variè coercetur; animarum curæ providetur,* ibid.
- CAP. II. *Ecclesiis præfecti consecrationis munus intra tres menses suscipiant: consecratio quo loco peragenda,* 176
- CAP. III. *Episcopi extra ægritudinem per se Ordines conferant,* 177
- CAP. IV. *Qui primâ Tonsurâ initiandi,* ibid.
- CAP. V. *Ordinandi, quibus instructi esse debeant,* ibid.
- CAP. VI. *Ætas quatuordecim annorum ad Beneficium Ecclesiasticum requiritur: quis privilegio fori gaudere debeat,* 178
- CAP. VII. *Examinandi sunt ordinandi à viris peritis juris Divini et humani,* ibid.
- CAP. VIII. *Quomodò et à quo unusquisque promoveri debeat,* 179
- CAP. IX. *Episcopus familiarem ordinans, conferat statim beneficium re ipsâ,* ibid.
- CAP. X. *Episcopis inferiores Prælati Tonsuram vel minores Ordines ne conferant, nisi Regularibus sibi subditis: nec ipsi, aut Capitula quæcumque dimissorias concedant; graviori in Decretum peccantibus pœnâ statutâ,* ibid.
- CAP. XI. *Interstiticæ in susceptione minorum Ordinum, et certa alia præcepta observanda,* 180
- CAP. XII. *Ætas ad majores Ordines requisita: digni dumtaxat assumendi,* 181
- CAP. XIII. *Subdiaconi et Diaconi ordinatio qualis, et eorum munus: nulli Ordines sacri duo conferantur eodem die,* ibid.
- CAP. XIV. *Quinam ad Presbyteratum assumendi: assumptorum munus,* 182
- CAP. XV. *Nullus confessiones audiat, nisi ab Ordinario approbatus,* ibid.
- CAP. XVI. *Arcentur ab Ordinibus ecclesiis inutilis, et vagi,* 183
- CAP. XVII. *Quâ ratione exercitia minorum Ordinum repetenda,* ibid.
- CAP. XVIII. *Forma erigendi Seminarium Cleri-*

INDEX DECRETORUM.

- corum, præsertim tenuiorum: de educatione promovendorum in Cathedralibus et majoribus Ecclesiis, 184
- SESSIO vigesima quarta, *Doctrina de Sacramento Matrimonii*, 189
- CANONES, *De Sacramento Matrimonii*, 191
- CAP. I. *Matrimonii solemniter contrahendi, forma in Concilio Lateranensi præscripta innovatur: quoad proclamationes dispensare possit Episcopus. Qui aliter quàm præsentibus Parocho, et duobus vel tribus testibus contrahit nihil agit*, 195
- CAP. II. *Inter quos cognatio spiritualis contrahatur*, 196
- CAP. III. *Publicæ honestatis impedimentum certis limitibus coarctatur*, 197
- CAP. IV. *Affinitas ex fornicatione ad secundum gradum restringitur*, *ibid.*
- CAP. V. *Ne quis intra gradus prohibitos contrahat; quæve ratione in illis dispensandum*, *ibid.*
- CAP. VI. *In raptos animadvertitur*, 198
- CAP. VII. *Vagi Matrimonio cautè jungendi*, *ibid.*
- CAP. VIII. *Concubinatus pœnis gravissimis punitur*, 199
- CAP. IX. *Ne domini temporales, aut magistratus quidpiam libertati matrimonii contrarium moliantur*, *ibid.*
- CAP. X. *Nuptiarum solemnitates certis temporibus prohibentur*, 200
- Decretum de reformatione*, *ibid.*
- CAP. I. *Norma procedendi ad creationem Episcoporum et Cardinalium*, *ibid.*
- CAP. II. *Synodi Provinciales quolibet triennio; diœcesanæ quotannis celebrentur*, 203
- CAP. III. *Quâ ratione visitatio per Prælatos facienda*, 204
- CAP. IV. *Prædicationis munus à quibus et quando obeundum: Ecclesia Parochialis ad audiendum verbum Dei adeunda. Nullus contradicente Episcopo prædicet*, 206
- CAP. V. *Causæ criminales contra Episcopos*, *majora*

INDEX DECRETORUM.

- iores à solo Sum. Pont. minores à Concilio Provinciali cognoscantur*, 207
- CAP. VI. *Datur Episcopis potestas circa irregularitatum et suspensionum dispensationes, et criminum absolutiones*, 208
- CAP. VII. *Sacramentorum virtus, antequam populo administrentur, ab Episcopis et Parochis explicetur, inter Missarum solemnia Sacrae pagine explanentur.* *ibid.*
- CAP. VIII. *Publicè peccantes publicè pœniteat, ni Episcopo aliter vidatur: Pœnitentiarius in Cathedralibus instituendus*, 209
- CAP. IX. *A quo visitari debeant ecclesie secularis nullius diœcesis*, 210
- CAP. X. *Executio visitationis à subditis ne suspendatur*, *ibid.*
- CAP. XI. *Honorarii tituli, aut privilegia particularia, Episcoporum juri nihil detrahant*, 211
- CAP. XII. *Quales esse debeant promovendi ad dignitates et Canonicatus cathedralium ecclesiarum quidve promoti præstare teneantur*, 212
- CAP. XIII. *Quomodo tenuioribus Cathedralibus Ecclesiis et Parochiis consulendum: Parochice certis finibus distinguendæ*, 214
- CAP. XIV. *Ne quis admittatur ad possessionem beneficii, aut distributionum, cum fructuum distributione in usus non pios convertenda*, 216
- CAP. XV. *Ratio augendi tenues præbendas Ecclesiarum Cathedralium, et Collegiatarum insignium*, 217
- CAP. XVI. *Quid muneris incumbat, Sede vacante*, 218
- CAP. XVII. *Beneficiorum collationi et plurium retentioni modus statuatur*, 219
- CAP. XVIII. *Ecclesia Parochiali vacante, deputandus ab Episcopo Vicarius, donec illi provideatur de Parocho: nominati ad Parochiales, quâ formâ et à quibus examinari debent*, 220
- CAP. XIX. *Mandata de providendo, Expectativæ, et alia id genus antiquantur*, 225

INDEX DECRETORUM.

- CAP. XX. *Ratio tractandi causas ad forum ecclesiasticum pertinentes præscribitur,* 225
- CAP. XXI. *Declaratur ex certis verbis supra positis, non immutari solitam rationem tractandi negotia in generalibus Conciliis,* 225
- SESSIO vigesima quinta et ultima, *Decretum de Purgatorio,* 226
- De invocatione, veneratione, et Reliquiis Sanctorum, et sacris imaginibus,* 227
- De Regularibus et Monialibus,* 250
- CAP. I. *Regulares omnes ad regulæ, quam professi sunt, præscriptam vitam instituant,* 250
- CAP. II. *Proprietas Regularibus omninò prohibetur,* 251
- CAP. III. *Omnia Monasteria quæ possunt possidere bona immobilia, et quæ prohibentur: numerus personarum in illis pro modo facultatum, aut elemosynarum constituendus: nulla sine licentia Episcopi erigenda,* ibid.
- CAP. IV. *Regularis sine Superioris licentia ne se obsequio alterius loci, aut personæ subiciat; nec à conventu recedat: absens studiorum causâ in conventibus commoretur,* 252
- CAP. V. *Clausuræ Monialium providetur,* 253
- CAP. VI. *Ratio eligendi Superiores,* 254
- CAP. VII. *Quæ et quomodo in Abbatissas, et quocumque nomine Præfectas, eligendæ: duobus monasteriis nulla præficiatur,* ibid.
- CAP. VIII. *Regimen Monasteriorum non habentium ordinarios Regulares visitatores quomodo instituendum,* 255
- CAP. IX. *Monasteria Monialium à quibus regantur,* 256
- CAP. X. *Moniales unoquoque mense confiteantur et communicent: de Confratario extraordinario eis ab Episcopo provideatur: apud illas extra publicam Ecclesiam Eucharistia non conservetur,* ibid.
- CAP. XI. *In monasteriis quibus imminet cura personarum secularium, præter eas quæ sunt de illorum familia, visitet Episcopus, et eidem*

INDEX DECRETORUM.

- curæ præficiendos examinet, certis exceptis, 257*
- CAP. XII. *Conformentur Regulares secularibus in observatione Censurarum Episcopaliū, et festorum diœcesis, 338*
- CAP. XIII. *Controversias de præcedentia è vestigio componat Episcopus. Exempti non in strictiori clausura viventes ad Supplicationes publicas accedere compellantur, ibid.*
- CAP. XIV. *Regulari publicè delinquenti pœna à quo irroganda, ibid.*
- CAP. XV. *Professio non fiat nisi anno probationis exacto, et decimo sexto ætatis completo, 259*
- CAP. XVI. *Renuntiatio aut obligatio ante duos menses proximos professionis sit nulla. Finitâ probatione, novitiū aut profiteantur, aut ejiciantur. In pio Clericorum Societatis JESU instituto nihil innovatur. Cavetur ne quid ex bonis novitiū monasterio tribuatur ante professionem, ibid.*
- CAP. XVII. *Puella major duodecim annis si habitum regularem suscipere voluerit, exploretur ab Ordinario, iterumque ante professionem, 240*
- CAP. XVIII. *Ne quis, præterquàm in casibus à jure expressis, cogat mulierem ad ingrediendum Monasterium, aut ingredi volentem prohibeat: Pœnitentium seu Convertitarum constitutiones serventur, 241*
- CAP. XIX. *Quomodo in causis deficientium à Religione procedendum, ibid.*
- CAP. XX. *Superiores Ordinum Episcopis non subjecti inferiora Monasteria visitent ac corrigant, etiam commendata, 242*
- CAP. XXI. *Monasteria Regularibus conferantur: Ordinum Capita nemini in posterum commendentur, 243*
- CAP. XXII. *Prædicta de reformatione Regularium nullâ morâ interpositâ observentur, 244*
- Decretum de reformatione, 245*
- CAP. I. *Cardinales et omnes Ecclesiarum Prælati modestam suppellectilem et mensam ha-*

INDEX DECRETORUM.

- beant, consanguineos familiaresve suos ex bonis Ecclesiae non augeant,* ibid.
- CAP. II.** *A quibus nominatim decreta Concilii solemniter recipi et doceri debeant,* 246
- CAP. III.** *Excommunicationis gladio temerè non utendum: ubi executio realis aut personalis fieri potest, à censuris abstinendum; usque civili magistratui se immiscere nefas esto,* 248
- CAP. IV.** *Ubi nimius est Missarum faciendarum numerus statuunt Episcopi, Abbates et Generales Ordinum quod expedire iudicaverint,* 249
- CAP. V.** *Rebus benè conatitutis, et annexum onus habentibus, nihil detrahatur,* 250
- CAP. VI.** *Qui se gerere debet Episcopus quoad visitationem Capitulorum exemptorum,* ibid.
- CAP. VII.** *Accessus et regressus ad beneficia tolluntur: Coadjutor quomodo, cui, et ex qua causa concedendus,* 252
- CAP. VIII.** *Administratorum hospitalium manus: eorum negligentia, à quibus ex quâ ratione coercenda,* 255
- CAP. IX.** *Quomodo probandum jus patronatus; cui deferendum; munus patronorum: accessiones vetitæ: quibus id juris non acquiratur,* 255
- CAP. X.** *Judices à Synodo designandi, qui delegentur à Sede Apostolica: à quibus et Ordinariis causæ breviter terminandæ,* 257
- CAP. XI.** *Variae locationes bonorum Ecclesiasticorum prohibentur; quædam factæ irritantur,* 258
- CAP. XII.** *Decimæ integrè persolvendæ; eas subtrahentes excommunicandi. Rectoribus Ecclesiarum tenuium piè subveniendum,* 259
- CAP. XIII.** *Quartam funeralium Cathedralis vel Parochiales Ecclesie recipiant,* 260
- CAP. XIV.** *Præscribitur ratio procedendi in causis Clericorum concubinariorum,* ibid.
- CAP. XV.** *Filii Clericorum illegitimi à quibusdam beneficiis arcendi,* 263
- CAP. XVI.** *Beneficia curata non convertantur in simplicia: ei in quem translata fuerit cura ani-*

INDEX DECRETORUM.

- marum, assignetur congrua portio : *Ficariæ*
cessent curâ ad titulos revocatâ, ibid.
- CAP. XVII. *Episcopi dignitatem suam morum*
gravitate commendent, nec cum Regum mi-
nistris, Regulis aut Baronibus indigna demis-
sione se gerant, 265
- CAP. XVIII. *Canones adamussim serventur.*
quando in eis dispensandum, id validè, ma-
turè et gratis fiat, 264
- CAP. XIX. *Monomachia pœnis gravissimis pu-*
nitur, ibid.
- CAP. XX. *Quæ sunt juris Ecclesiastici Princi-*
pibus secularibus commendantur, 265
- CAP. XXI. *In omnibus salva Sedis Apostolicæ*
auctoritas maneat, 267
- Decretum de indulgentiis*, ibid.
- De delectu ciborum, jejuniis et diebus festis*, 268
- De indice librorum, et Catechismo, Breviario*
et Missali, 269
- De loco Oratorum*, ibid.
- De recitandis Decretis Concilii : de fine Con-*
cilii, et confirmatione petendâ à Summo Pon-
tifice, 270 et 271
- Acclamationes Patrum in fine Concilii*, 271
- Confirmatio Concilii*, 274
- BULLA Pii IV, *Papæ super confirmatione*
cœcumenici generalis Concilii Tridentini, 275

INDEX
RERUM ET VERBORUM
IN
CONCILIUM TRIDENTINUM.

- A
- A**BBATES quomodo eligendi, 254. *ibid.* et qui in monasteriis quæ sunt Ordinum Capita, 242. qui visitandi jus habeant, 245 quibus Tonsuram et minores Ordines conferre possint. 179. 180. Lectorem sacre Scripturæ in suis monasteriis eligant. 26 qui usum mitræ et baculi habent, Episcoporum loco adhibentur in degradatione. 88. ea quæ de regularibus decreta sunt, exequi tenentur. 244. eorum privilegia quando cessent, 179. 220
- Abbatum monasteria quæ ab Episcoporum jurisdictione exempta. 257. 245. 244 eorum negligentia quando supplicatur. 24. 26
- Abbatissa quomodo et quâ ætate eligenda. 254. duobus monasteriis non præficienda. *ibid.* ejus officium in professione Monialium. 240
- Abbatia commendata ab Episcopo visitanda 139. quæ sunt Ordinum Capita quibus conferenda. 244. eorum omnia in seminario constituendo, 184
- Abesse Episcopo quando et quandiu liceat: quâ poenâ muletentur absentes. 175. *et seqq.* quando aliis curatis. *ibidem.* et quantum Canonicis, et similibus. 212
- Abesse non videtur, qui aliquantisper abest. 175
- Absentia affectata non dissolvit vinculum matrimonii. 191. 285
- Absentia Episcoporum denuncianda Romano Pontifici. 48. quæ sit legitima, et à quibus probanda. 175
- Absens, qui curæ animarum incumbit, præsens judicatur. 165. *Cetera vide in verbo Residentia.*
- Absolutio Sacerdotalis, 95. 97. est actus judicialis. 100. 110. quando nulla. 100
- Absolutionis ministri. 100. 109
- Absolutio delicti publici quando non admittenda. 88
- Absolutio peccatorum gravium à quibus dari possit. 100. 110. 208

INDEX RERUM.

- Absolutio à summo Pontifice impetrata usurpantibus bona et jura ecclesiastica non aliter prodest, nisi factâ restitutione. 167
- Abusus tollendi. 26. 40. 227. maximè qui in missarum celebrationem irrepserunt. 159. *ibid.* et qui in concionibus popularibus. 226. *ibid.* et in Sanctorum celebratione. 227. et qui circa usum indulgentiarum habentur. 167
- Academis testimonium de ejus doctrina qui creandus est Episcopus. 162
- Accessiones ad beneficia juris patronatus quando tollendæ. 255
- Accessus non concedendi, nec concessi extendendi. 252
- Acclamations Patrum in sine Concilii. 271
- Acolythatus. 211
- Acolythorum ordo. 162
- Acta appellanti quando gratis exhibenda. 87. et intra quantum tempus. *ibid.* et 225. et quomodo ad judicem appellationis transferenda. 225. *ibid.*
- Adæ peccatum in omnes propagatione, non imitatione transfusum. 21. *ibid.* non illi soli, sed universæ etiam ejus progeni nocuit. 21. et quomodo tollatur. 128
- Administratio bonorum monasticorum ad quos spectet. 251
- Administratores locorum piorum quibus rationem reddere debeant. 166
- Administratores bonorum Episcopatus à Capitulo sede vacante electi, Episcopo rationem reddant. 218
- Adolescentium ætas propria ad mundi voluptates. 182
- Adoratio Christi in Eucharistia. 80. 82
- Adventus Christi mysterium. 50
- Adulterii poena. 199
- Adulterium non dirimit matrimonium. 192
- Adulterorum justificatio. 52
- Ætas ad dignitates et canonicatus obtinendos quæ legitima. 212. ad beneficia. 178. ad singulos Ordines suscipiendos. 181. ad Seminarium. 184
- Affinitas ex fornicatione quando matrimonium dirimit. 197
- Aleas fingere Clerici debent. 161
- Alexandri III constitutio. 58. 147
- Alienare res suas quando Clericis non liceat. 135. *ibid.*

INDEX RERUM.

- Altare** per mensam intelligitur apud Paulum. 152
- Ambulationes** tempore Missæ tollant Episcopi. 159
- Anathemata** in malè sentientes de peccato originali. 21. *ibid.* de justificatione. 43 *et seqq.* in eos qui septem Ecclesiæ Sacramenta negant, vel ea malè interpretantur. 55. *et seqq.* contra hæreticorum errores circa Sacramentum Baptismi, 55. *et seqq.* Confirmationis, 57. Eucharistiæ, 83. *et seqq.* Penitentia, 107 *et seqq.* Extreme-Uctionis, 111. Ordinis, 172. *et seqq.* Matrimonii, 191. *et seqq.* de communionem sub utraque specie, 126. de sacrificio Missæ, 157. *et seqq.*
- Animarum** cura non negligenda. 48. 50. 58. *et seqq.* 159. 175. *et seqq.*
- Annexa beneficia** singulis annis visitent Episcopi. 155
- Anus** ad suscipiendos Ordines datus, quos requirit beneficium obtentum. 164
- Antiquitas** non damnanda. 142. 145.
- Antiquior Episcopus** Metropolitano impedito habenda Synodi provincialis jus habeat. 205
- Antiquiori Episcopo** in Metropolitana Ecclesia oconomum eligere quando licet. 218
- Apostatarum poenæ.** 241
- Apostatandi occasio** quando Regularibus datur. 190
- Apostoli** in cœna à Christo novi Testamenti Sacerdotes instituti. 152. 157. iisdem eorumque successoribus à Christo tributa est potestas consecrandi 169. remittendi et retinendi peccata. 95
- Appellatio** cur instituta 85. et quando non impediatur, vel suspendatur. 81. 166. 175. 184. 210. 224. 225. 255. 258. 260. et quomodo admittenda et cui committenda. 87
- Appellare** à quibus liceat. 87. 225
- Appellans** quid agere debeat. 88. 225.
- Appellatus** quid, et quando solvat pro actis. 87. 225
- Aqua naturalis** est de necessitate Baptismi. 55
- Aqua** in calice cur vino misceatur. 156.
- Aquarum** significatio. 156
- Arbiter** de suspitione et jurisdictione cognos-

INDEX RERUM.

- cenda inter Ordinarium
 et Conservatorem judi-
 cem. 220
 Archidiaconi oculi Epis-
 coporum. 212. qui eli-
 gi debeant. *ibid.* qui vi-
 sitandi jus habent, quo-
 modo visitent. 204. cau-
 sas matrimonii, et cri-
 minum non judicant.
 225. neque concobi-
 natus. 260
 Archiepiscopus, *vide* Me-
 tropolitanus.
 Archipresbyteri curam
 animarum habentes
 quando predicare de-
 beant. 26. *Cetera vide*
in Parochus.
 Assumendus ad Cathedra-
 les ecclesias qualis esse
 debeat. 162. 165
 Attritio quid. 96.
 Avaritia idolorum servi-
 tus, 159. omnium ma-
 lorum radix. 167. ab ec-
 clesiasticis tollenda. 155
 Auctoritas Sedis Aposto-
 licæ maxima. 47. 51.
 67. 1-6. in omnibus
 decretis Concilii salva
 intelligitur. 58. 62.
 200. 267
 Avenia à Clericis vi-
 tanda. 212

B

Baptismus Fidei Sacra-
 mentum. 53. ritè col-
 latus non iteratur. 56.
 94. ad salutem necessa-
 rius est. 51. 56. ejus vir-
 tus. 21. 56. aqua na-
 turalis necessaria. 55.
 verba requisita, *ibid.* in
 eo imprimatur character
 in anima. 54
 Baptismi et Pœnitentiæ
 differentia. 59. 41. 94
 Baptismo suscepto, vota
 postmodum facta non
 sunt irrita vi promissio-
 nis in illo factæ. 56
 Baptismus parvulorum.
 21. 57. 58
 Baptismus hæreticorum
 quomodo verus. 56
 Baptismus Joannis. 55
 Baptismi doctrina vera in
 Ecclesia Romana. 55
 Canones de eo. *ibid.* et
seqq.
 Baptismi sola recordatio
 non tollit neque minuit
 peccata. 56
 Baptizari licet in omni
 ætate et tempore. 57
 Baptizantium et baptiza-
 torum cognatio. 196
 Baptizantur parvuli in fide
 Ecclesie. 57
 Baptizati universæ Chris-
 tianæ legis debitores. 57
 peccando gratiam amit-
 tunt. 56. ab uno vel
 duobus suscipiendi de
 Baptismo. 196
 Benedictio conjugum ap-
 probatur. 195. antequam
 conjuges sibi habitent,
 in templo suscipienda,
 et à proprio Parocho.
ibid.

INDEX RERUM.

- Beneficia cur constituta sint. 146. ecclesiastica obtinentium habitus. 178 quibus conferenda. 162. 165. ætas ad ea obtinenda. 178. 212. hereditariam successionem abhorrent. 252. qualitatibus et oneribus, quæ iis ex foundatione incumbunt, non derogandum. 250. in servitutem non redigenda. 255. unita visitanda. 61. ac etiam exempta et à quibus. 149. 210. 245. 244. curata in simplicia non convertenda. 262. et quando curam animarum recipiant. *ibid.* regularia quibus conferenda. 119. secularia Regularibus non concedenda. 120
- Beneficium ecclesiasticum habere debet, qui primam Tonsuram initiatus est, ut fori privilegio gaudat. 178
- Beneficia unius diocesis cum beneficiis alterius diocesis perpetuo non uniantur. 110. uniones ab Ordinariis examinanda. 60
- Beneficia juris patronatus. 120. 220. 227. 255 *et seq.*
- Beneficiorum pluralitas reprobatur. 58. 59. 219. et quando permittatur. *ibid.*
- Beneficiis privare Clericos quando liceat. 148. 175. 248. 260
- Biblia Latina vulgata editionis probata. 19
- Biennii spatium litibus finiendis statutum. 225
- Bigami ad minorum Ordinum ministeria non idonei. 175
- Bigamia prohibita. 191
- Bona ecclesiastica in quos usus converti debent. 167. ea occupantium poena. *ibid.* 160
- Bona mobilia et immobilia quomodo Regularibus concessa. 251. ante professionem monasterii non danda, vel a beuutibus restituenda. 259
- Bonifacii VIII. constitutio. 255
- Bononiæ laus. 67
- Bonum exemplum, *quære Exemplum.*
- Brachium seculare implorari potest pro revocandis monialibus intra urbem. 255
- Breviarii reformatio quibusdam Concilii Patribus commissa. 269
- Bulla indictionis Concilii Pauli III. *initio.*
- Bulla facultatis transferendi Concilii sub Paulo III. 62
- Bulla resurrectionis Concilii sub Julio III. 69

INDEX RERUM.

- Bulla celebrationis Concilii sub Pio IV. 220
- Bulla confirmationis Concilii sub Pio IV. 275
- Bulla, quâ forma iuramenti professionis fidei præscribitur. XXVIII.
- Bulla, quâ tempus ex quo Concilium observari debeat, assignatur. XXXI.
- Bulla, quâ octo Cardinales pro Concilii observatione deputantur. XXXIII.
- Bulla revocatoria privilegiorum quæ Concilii decretis adversantur. XXXVI.
- C
- C**ælibatus anteponitur statui conjugali. 192
- Ceremoniæ et ritus in celebratione Missæ quare instituti. 155. 157. in Ordine sacro. 172. in nuptiis. 195. in Sacramentorum administratione non contemnendi. 54
- Ceremoniæ ab ecclesia probatæ in Missa adhibendæ. 200
- Calicis usus an cuiquam sit permittendus. 145
- Candelarum certus numerus prohibetur in celebratione Missæ. 159
- Canon Missæ ex quibus Constet. 155
- Canones Apostolorum citantur à Synodo. 245
- Canones indistinctè ab omnibus observandi 265. 267
- Canones de vita Clericorum renovantur. 161. 162. Item ad episcopalem dignitatem pertinentes. 263. 264. item ad favorem ecclesiasticarum personarum. 265
- Canonicatus quibus conferendi. 212
- Canonicatus aut portio non et conferatur, qui eo Ordine initiatus non est, quem illa dignitas aut portio requirit. 212
- Canonici libri. 17
- Canonici quales eligendi. 212. et qui vocem in Capitulo non habeant. 164. quos Ordines habere debeant. 212. eorum tenues redditus quomodo augendi. 217
- Canonici Ecclesiæ Secularis. 212. eorum vita et honestas qualis. *ibid.* Officium in choro. *ibid.* eorundem officium celebrante Episcopo. *ibid.* residentia. 146. 165. 212 et an residere possint in ecclesia curata. 165
- Canonici Regulares translati ad alium Ordinem, secularia beneficia obtinere num possunt. 120
- Canonicis non amplius tribus mensibus absesse licet. 212

INDEX RERUM.

- Canonici** presentes sacrae ordinationi. 178
Canonici divina officia per se non per alium obire debent. 212
Canonici duo adhiberi debent in publicatione Indulgentiarum. 150. ad constituenda quae ad Seminarium spectant. 184. ad rationem reddituum Seminarii exigendam. *ibid.* ad providendum quae necessaria sunt in divinis officiis, et de ecclesiae ministris. 212. ad procedendum in quibusdam casibus. 250. ad convertenda quaedam in pios usus. 255. *Cætera quare in verbo Capitulum.*
Canonici Episcopo inservire debent. 212. *ibid.* et ab eo corrigi possunt. 51. quando, ac quomodo. 250. professionem fidei coram quibus facere teneantur. 212
Cantus qualis esse debeat. 212. lascivus in celebratione Missae vetatur. 159
Capellanorum regionum privilegia restricta. 211
Capita Ordinum. 257. 245 *ibid.*
Capitulum si jus visitandi habet, viros ab eo deputatos prius Episcopus approbet. 204. ejus officium Sede vacante. 200. 218. quando litteras dimissorias concedere possit. 62. 65. et quando aconominum Sede vacante constituat. 218
Capituli Consilium adhibere debet Episcopus in Lectore et magistro designando. 24. *ibid.* in Ordinibus canonicatum designandis. 212. *ibid.* in his quae ad debitam in divinis officiis regimen spectant. *ibid.* et in his quae ad Seminarium pertinent. 184. *ibid.* in augendo praevidendas tenues. 217. in omnibus his quae non spectant ad commodum Episcopi, vel suorum. 250. in substituendo Judicem delegatur. 257
Capituli mensa. 184. *ibid.* ejus jurisdictio, potestas, et honorum administratio intacta relinquatur. 250
Capitula Cathedralium à suis Episcopis visitari et corrigi possunt. 51 quomodo, et quando. 250. *ibid.* apud Seminarium conveniantur, nonobstantibus Conservatoris. 115 Episcopo de quibus rationem reddere teneatur. 218. eorum negligentia à quibus supplicatur. *ibid.* et quando eorum privile-

INDEX RERUM.

- gia non valeant. 219.
ibid. *Cetera require in verbo Canonici.*
- Capitula sub nomine S. Petri, vel S. Joannis 256
- Capitulum generalium officium in magistris eligendis. 241. in Prioribus et Officialibus constituendis. 242. in exequendis piis relictis. 249.
ibid. in conservanda regulari disciplina. 250. eorum negligentia à Concilio provinciali quando supplenda. 245
- Capucinis et Fratibus Minoribus de Observantia bona immobilia possidere non licet. 251
- Cardinales qui sint eligendi. 200. eorum consilio universalis ecclesie administratio nititur. 245 eorum vita et mores quales esse debeant. *ibid.* ad residentiam in suis ecclesiis tenentur. 175. si Cathedralibus ecclesiis presunt infra tres menses manus consecrationis suscipere tenentur. 176
- Cardinationem indulta quando valeant. 220. *ibid.* *ibid.* accessus et regressus illis non concedendi. 251. iisdem etiam multitudo beneficiorum negatur. 219. 220
- Cardinales quatuor affir-
- mare debent, promovendos ad Cathedrales idoneos esse. 200
- Cardinalium familiares *vide* Familiares.
- Cardinalis Moronus primus Legatus Synodo benedicit. 271
- Carnis mortificationi jejunia conducunt. 268
- Carthaginense Concilium. 245
- Castitatis votum. 250
- Castitatis donum petentibus non denegatur. 192
- Casuum reservatio 101
 110
- Catalogus eorum qui Concilio interfuerunt sub Pio IV. 119
- Catechesis singulis Sacramentis prescribenda, et vulgari lingua à Parochis populo exponenda. 208
- Catechismus. 269
- Catechumeni. 55
- Cathedralem et parochialem Ecclesiam nemo simul retineat. 219
- Cathedralibus ecclesiis qui praticiendi. 48. 58. 162. 163. quomodo providendam, quando ex sunt exigui redditus. 214 quando pensionibus non sint gravandæ. *ibid.* in his penitentiarius ab Episcopo instituendus. 209.
- Cathedralium ecclesiarum

INDEX RERUM.

- pluralitas omnibus prohibetur. 58
 Cathedrali ecclesiâ vacante, supplicationes ac preces habendæ. 200
 Causæ matrimoniales ad iudices ecclesiasticos spectant. 195. sed non ad decanos vel alios inferiores. 225. et ubi cognoscendæ ob paupertatem. *ibid.*
 Causæ citò expediendæ. 225. 257
 Causæ fori ecclesiastici ab Ordinariis in prima instantia cognoscendæ. 225 et quibus delegandæ. 257.
 Causæ mercedum, et miserabilium personarum. 65. 117
 Causæ exemptorum quomodo tractandæ. 65
 Causæ legitimæ absentie quæ. 175
 Causæ civiles, *vide* Civiles causæ.
 Causæ criminales, *quære* Criminales.
 Celebratio Missarum, *lege* Missæ.
 Censuræ ab Ordinariis promulgatæ etiam à Regularibus observandæ. 248
 Censuræ ecclesiasticæ à Iudicibus ecclesiasticis quando ferendæ. *ibid.*
 Character quid. 54. in quibus Sacramentis imprimatur. *ibid.* et 170. deleri non potest. 55. 170
 Charitas vinculum perfectionis. 155
 Choroꝝ clericis prohibentur. 212. 161
 Christina sacram. 57
 Christiana vita perpetua poenitentia esse debet. 105
 Christiani quando communitate teneantur. 84
 Christianorum opera qualia esse debeant. 12. 58
 Christus vera lux. 12. Sol justitiæ. 29. fidei nostræ auctor. *ibid.* propitiator noster. 50. Salvator noster et Redemptor. 51. 46. 227. fons justitiæ. 52. causa salutis æternæ. 56. legislator. 46. sanctitatis auctor. 78. Sacerdos secundum ordinem Melchisedech. 152. magnus et supremus Sacerdos. 275 caput in membris, et vitis in palmitibus. 41. secundus Adam. 51 omnium gratiarum fons et auctor. 145. mediator Dei et hominum. 227. Patribus promissus. 50. Sacramentorum auctor et perfectior. 55. 189. pro omnibus mortuos. 50. et ad nostram salutem. 82. in Eucharistia continetur. 78. totus sumitur

INDEX RERUM.

- subutraque specie. *ibid.* 253
 21. 140. nobis meruit justificationem. 50. 51. 55. os et sapientiam promisit Ecclesiae suae. 153. in eo habemus redemptionem et remissionem. 51. per eum fit satisfactio. 104. qui eum diligunt, servant sermones ejus. 56
 Christi adventus. 50. meritum. 21. 51. 55. 41. jejunium. 72. divinitas. 78. amor erga nos. 81. 152
 Christo debetur patriae cultus. 80. 85
 Ciborum delectus servandus. 268
 Circumstantiae peccati. 97
 Citari Episcopus quando possit, ut personaliter compareat. 89
 Civilibus in causis quomodo procedendum. 63. et quomodo exequendum. 248
 Civilibus et criminalibus in causis quando appellationi locus est. 85
 Clandestinorum matrimoniorum correctio. 195 *et seqq.*
 Clavium potestas. 95. 101. 107. 111
 Claustralium monachorum sacrae Scripturae interpretes examinantur ab Episcopo. 24
 Clausura Sanctimonialium restitucunda. 253
 Clerici in sortem Domini vocati. 161. quae vitare debeant. 112. 161. 261. qui fori privilegio gaudeant. 115
 Clericorum vita et exemplum quanti momenti. 161. 260. vestitus et habitus quales esse debeant. 117. 161. gestus, incessus et sermones. *ibid.* vita qualis. 112. 161
 Clerici etiam exempti ab Episcopo corrigi possunt. 51. 115. delinquentes in loco decenti custodiendi. 250. matrimonium contrahere prohibentur, 192. mendicare non debent; et quomodo eis providendum. 145. 146. turpiter et scandalose viventes quomodo puniantur. 148. 260. *ibid.* usurpantes bona ecclesiastica qua poena puniantur. 167. 168
 Clerici homicidae poena, et dispensatio. 11. 117. degradatio et depositio. 88. 207
 Clericorum immunitates et privilegia renovantur. 265. *ibid.* merita ex quibus deprehendantur. 180
 Clerico vago Missas celebrare non licet. 159. 183

INDEX RERUM.

- Clerici conjugati quæ ministeria exercere possint. 185. et quo privilegio gaudent. 178
- Clerici concubinarij, *vide* Concubinarij.
- Clericis aleæ, comessationes, lusus prohibentur. 161. *Cetera quære in verbo* Sacerdotes et *in verbo* Presbyter.
- Clericorum Societatis Jesu privilegia. 259
- Cluniacensis monasterii privilegium. 257
- Coadjutares quando dandi sint. 147. et quomodo. *ibid.*
- Coadjutorie quomodo permittantur. *ibid.*
- Cognatio spiritualis, quomodo, et inter quos contrahatur. 196
- Collatio beneficiorum, *vide in verbo* Electio.
- Collatio Ordinum gratis fieri debet. 144. *vide* Ordo.
- Collegiorum generalium privilegia. 65, 115
- Collegia ab Episcopo visitentur. 165
- Collegia litteras dimissorias concedendi jus non habent, ut quis ordinetur ab alijs. 179.
- Collegiorum personæ quomodo sint exemptæ. 211. Collegiorum privilegijs quomodo Ordinarijs non detrahatur, *ibid.*
- Collegij puerorum instituendi via et ratio. 184
- Collegiate ecclesie nobilis abbas oppidi quæ ratione curent stipendium interpreti sacre scripturæ. 24
- Collocutiones et consabulationes in ecclesijs prohibentur. 159
- Comessationes Clericis prohibentur. 161
- Comitum Palatinorum privilegia restricta. 211
- Commendata monasteria visitanda. 199
- Commendæ perpetuæ. 59
- Commissio causarum quibus fieri debeat. 207. *ibid.*
- Commemoratio defunctorum, qui legata Ecclesie reliquerunt semper facienda. 249
- Communio sacramentalis quibus, et quando necessaria sit. 84, 145. et à quibus sæpè percipienda. 180, 181. et in ea præparatio qualis adhibenda. 82, 85. in ea sub qualibet specie totus et integer Christus sumitur. 79, 83, 142. 145
- Commutationes ultimarum voluntatum quomodo et quando faciendæ. 165, 249
- Compatres in Baptismo qui. 196

INDEX RERUM.

- Compositio pro fructibus
malè perceptis prohi-
bita. 175
- Computi ecclesiastici dis-
ciplina docenda in Se-
minariis. 184
- Conceptio B. Mariæ Vir-
ginis. 24
- Concilium indicere ad
Romanum Pontificem
spectat. 69. 269. ejusque
decreta ab eo confir-
mantur. 271. 274. 275.
et dubia declarantur.
271. 275
- Concilio interesse, qui de-
beant. 72. 128. 205.
246. ad illud convenire
negligentes quomodo
puniantur. 128. 246
- Conciliorum utilitas. 128.
205. In eis congregati
quomodo vivere debeant
12. 15. 76
- Concilli Tridentini in-
choatio sub Paulo III.
12. translatio. 67. ce-
lebratio sub Julio III.
72. suspensio. 126. ce-
lebratio sub Pio IV.
128. intentio præcipua
qualis. 152 *et seqq.*
simis. 271. causæ pro
quibus indictum fuit.
12. 15. 52. 69. 72. 126.
128. *ibid.* 152. 140. 269.
Confirmatio. 274. 275.
et quot patres ei inter-
fuerunt. 275
- Concilia provincialia qui-
bus de causis renovan-
da: et quando. 205. 204
de quibus judicent. 175.
184. *ibid.* 200 *et seqq.*
204. 207. 214. 220.
ibid. 227. 250. 255.
ibid. 260. et quid in eis
agi debeat. 246. 247.
257. 267. 268
- Concio, *vide* Predica-
tionis munus.
- Concubinatus gravissimum
peccatum. 199
- Concubinariorum et con-
cubinarum poenæ. *ibid.*
et 260. *ibid.* quando
cum eis dispensari pos-
sit. *ibid.*
- Concupiscentia in bap-
tizatis ad agonem relicta.
21
- Conditiones in provisione
ecclesiæ rejiciendæ. 216
- Confessio est jure divino
necessaria. 97. *ibid.* 109.
est pars poenitentiae. 97.
109. quomodo, et quo-
rum peccatorum facien-
da. 97. *et seqq.* 109.
et quando præcipue, et
cul. 100. 101. non est
impossibilis. 97. 110 ad
Eucharistiam percipien-
dam necessaria, et quan-
do. 102
- Confessio secreta. 97. 109.
ejus ministri qui. 101.
109
- De Confessione libri dis-
cendi ab iis qui in Se-
minario educantur. 184

INDEX RERUM.

- Confessarii Monialium
quandoque mutandi. 256
- Confessoriorum munus satisfactionibus injungendis. 102
- Confitendi in Quadragesima salutaris mos. 97. 100. 109
- Confirmatio est Sacramentum. 57. ejus minister Episcopus. *ibid.* 170. 175. eam habere debent primam Tonsuram initiandi. 177. in ea character imprimitur in anima. 55. inter quos spirituales cogitationem contrahat. 196
- Confraternitates visitanda. 165
- Conjuges, *quære* Matrimonium.
- Consanguinei fructibus ecclesiarum non augendi. 245
- Consecratio Episcoporum ubi facienda. 177. infra tempus statutum suscipienda. 65. et quale tempus ad eam sit præscriptum. 176
- Consecrationis panis et vini efficacia. 80
- Consensus contrahentium in matrimonio necessarius, sed non parentum. 195.
- Conservatores judices. 115 *ibid.*
- Conservatoriarum litterarum quibus et quando nihil pro sint. 115. in Consistorio proponitur ecclesia Cathedralis vacans. 200.
- Constitutiones Ecclesiarum approbantur. 200 165. 250. Regularium etiam. 250. 251. 254. 255. 241. 242 *et seqq.* et quæ rejiciantur. 216
- Constantiense Concilium. 122. 155
- Constitutiones juris antiqui per Concilium specialium innovatae. 1. *et seqq.*
- Consuetudo locorum attendenda. 21. 51. 166. 223. 250. quandoque pro lege habetur. 141. *ibid.* jurisdictionem tribuit, et officium. 165. dat potestatem, ut quis concilio intersit. 72. 128. *ibid.* 205. 246
- Consuetudines ecclesiarum approbantur. 146. 165. 161. 168. 212. et quæ sunt corruptelæ. 175. 195
- Consultores duellorum puniantur. 262
- Consummatio sub priori Testamento non erat. 152
- Continentia Diaconorum et Subdiaconorum. 181
- Contritio quid 96. est pars poenitentiae. *ibid.* 108. necessaria. 96. libera et voluntaria. 108. imper-

INDEX RERUM.

- secta Attritio dicitur. 97. quomodo paretur, et quid producat. 96. 108
- Contritus sine confessione ad Eucharistiam non accedat. 82. 85. 86
- Controversiæ de præcedentia componendæ. 258
- Contumacia severè puni-
tur. 48. 146. 165. 175.
212. 248
- Conventus *require* Mo-
nasterium.
- Convertite, seu Pœni-
tentes mulieres. 241
- Corporis Christi festum
quære Festum.
- Correctio quomodo ab
Episcopo faciendâ. 50.
85. 115. *ibid.* 118. 148.
149. 258
- Credere quomodo debeat-
mus. 85
- Criminales causæ à qui-
bus cognoscantur, 225.
260. *ibid.* quando in
eis appelletur; et ad
quem. 87. et quomodo
in appellatione proce-
datur *ibid.* et quomodo
executio faciendâ. 248.
249
- Criminales causæ gravio-
res contra Episcopos à
summo tantum Pontifice
cognosci debent. 207
- Culpa quomodo remitta-
tur. 48. et an sine pœ-
na. 102. 112
- Cultus Eucharistiæ. 80.
81. 85
- Cupiditas malorum om-
nium radix. 167
- Cura animarum non ne-
gligenda. 48. *ibid.* 61.
62. 149. 150. 175
- Curatum beneficium, *lege*
Beneficium.
- Curatus, *vide* Parochus.
- Curiosa à popularibus
concionibus secluden-
da. 216
- ### D
- D**eambulationes in ec-
clesiis vitandæ. 159.
- Debitorum solutio quo-
modo ab exemptis ex-
torquenda. 64
- Decalogi præcepta. 46. 97
- Decanorum visitatio qua-
lis. 204. quas causas
non judicent. 225
- Decimarum solutio debita
est Deo. 259. non im-
pediendâ, sed integrè
faciendâ. *ibid.* et largiùs
tenioribus ecclesiis. *ib.*
- Decimæ ad laicos perti-
nentes. 184
- Decreta hujus Concilii
approbata. 269. 270.
275. *ibid. ibid.* in Sy-
nodis provincialibus et
diocesanis recipiendâ.
246. *ibid.* à lectoribus
observandâ. *ibid.*
- Decreta omnia de vita et
honestate Clericorum
observanda. 161. et quæ
ad dignitatem Episco-
palem pertinent. 265.
264. et ad favorem co-
run. 265

INDEX RERUM.

- Decreta super residentia publicanda. 173. et de matrimonio. 193
- Deductiones ex fructibus in provisione ecclesiarum rejiciantur. 219
- Defensio permissa. 117
- Degradatio actualis quomodo facienda. 88
- Delegatio quibus fieri debeat. 257
- Delinquentes qui in loco decenti custodiendi. 250
- Denunciations in Ecclesiis ante matrimonium quomodo et quando faciendæ. 193
- Depositiō verbalis quomodo faciendæ. 88
- Derogationes quæ non faciendæ. 250
- Deus Pater misericordiarum. 30. unus et idem auctor novi et veteris Testamenti. 17. impossibilia non jubet. 36. operatur in nobis velle et perficere. 38. suâ gratiâ semel justificatos non deserit, nisi ab eis prius deseratur. 36. *ibid.* castitatem petentibus non denegat. 193
- Diaboli imperium. 21. astutia ad nos perdendam. 104. calcaneo insidiatur. 106
- Diaconorum institutio et mentio in sacris Litteris. 169. 185. ætas. 181. continentia. *ibid.*
- Diaconi quomodo ordinandi. 181. Festis salte solemnibus Communio-nem percipere debent. *ibid.*
- Die Dominico quæ mira Deus egerit. 12
- Dies festi, *vide* Festi dies.
- Dignitates ecclesiasticæ quare institutæ. 212. quibus conferendæ, *ibid.* et *seqq.* non servientes quid amittant. 163
- Diligentes Christum ejus sermones servant. 36
- Dimissoriæ litteræ, *vide* Litteræ dimissoriæ.
- Dioeceses quare distinctæ. 119
- Dioecæsanæ Synodus quotannis celebranda: et quæ interesse debeant. 203. 246. et quid ibi agi debeat. *ibid.* 250. 257
- Disceptationes contentiosæ vitandæ. 12
- Disciplina populis necessaria. 85. 86
- Disciplina ecclesiastica conservanda, et restituenda. 265. ac monastica. 243. ac regularis. 250
- Dispensatio ad contrahendam matrimon. quando, quibus, et quomodo datur. 197. de homicidio quando datur. 117. 208
- Dispensationes de promovendo à quocumque, cui

INDEX RERUM.

- et quando suffragantur. 62. de non promovendo ad annum suffragantur. *ibid.* de non residendo quando valeant. 50. super irregularitatibus quando ab Episcopis dentur. 208. 209
- Dispensationes de pluribus curatis exhibendæ. 60
- Dispensationes gratiosæ quando sortiantur effectum. 264. 164
- Dispensationes quomodo, et quando concedendæ. 117. 164. 155. 156. 197. 260. 264. extra Curiam Ordinariis committendæ. 104
- Dispositio ad gratiam. 52
55
- Distributiones quotidianæ quomodo ordinandæ, vel augendæ. 146. 165. 217. et quomodo dividendæ. 146. 165. et à quibus recipiendæ. 212
- Divinis interesse, aut Missas celebrare, qui publicè criminosi sunt, prohibentur. 159
- Divinitas Christi in Eucharistia quomodo. 80.
85
- Divinorum officiorum ratio tam de cantu quàm de certa lege in choro permanendi à Synodo Provinciali præscribenda. 212
- Divortium quoad thorum sit ad tempus. 192
- Doctores esse debent cathedralibus præficiendi. 162. et qui examinatores deputantur. 220. illisque scholasteriæ conferendæ. 184. et Pœnitentiæ cum præbendis 208 Archidiaconatus. 212. et dignitates. *ibid.* Vicarii officium. 217 *Cetera vide in verbo* Lector.
- Doctores Universitatum quid agere aut promittere debeant. 246
- Domini temporales, *vide* Principes.
- Dominicis diebus et festis solemnibus pascendus à Parocho populus salutaribus verbis. 26. ad parochiam suam populus accedat. 159
- Domus Dei nihil inordinatum habere debet. 154
- Dotari debent raptæ à raptoribus. 198
- Dubitare de quibus non debeamus. 55. 56
- Duellorum usus prohibetur. 264
- Dyscoli et incorrigibiles puniendi, aut expellendi è Seminario. 184
- E
- E**Cclesia columna veritatis. 78. pia mater. 155. edocta à Christo et ab Apostolis. 48. 77. et à Spiritu sancto. 76.

INDEX RERUM.

226. domus Dei et orationis. 159. communis mater. 155. Dei sanguine acquisita. 48. Christi sponsa dilecta 152. non iudicat de occultis. 195. in quos iudicium exerceat. 95. hereticos invitat ad Concilium. 155. sperat eorum conversionem. 121. 126. iustis de causis communicat laicos sub una specie. 142. ejus est iudicare de vero sensu Scripturarum. 19. in matrimonii impedimenti dispensat. 191. ejus benignitatem experiri non debet, qui ejus precepta contempnit. 197
- Ecclesiam Catholicam ritus observandi. 55. ejus potestas. 141. 162
- Ecclesia Romana omnium Ecclesiarum mater et magistra. 55. 106. 156. 268
- Ecclesia cathedralis, *vide* Cathedralis.
- Ecclesie patrimoniales. 220. receptivae. *ibid.* nullius diocesis à quo visitanda. 210. collapsæ reparanda, vel transferenda. 61. 149. *ibid.* duarum diocesium non unienda. 119
- Ecclesiarum regimen quo formidanda. 48. quibus committenda. *ib.* 58. 61. 162. 165. 200
- Ecclesiarum pluralitas reprobat. 59. 60. 219. 220. eorum bona occupantes. 167. fructus quomodo consumendi. *ibid.*
- Ecclesiastica hierarchia quomodo ordinata. 170. 175
- Ecclesiastica libertas et immunitas. 265
- Editio vulgata bibliorum approbatur. 19
- Electi Dei non possunt sciri nisi ex speciali revelatione. 58
- Electi ad Ecclesiarum regimen professionem fidei facere tenentur. 200. 212
- Electio Superiorum Regularium quomodo habenda. 254. 255. indignorum irritanda. 60. in beneficiis quomodo fieri debeat. 212. 220. 250. et quomodo in beneficiis juris patronatus. 120. 220. *ibid.* 255. et quorum fieri debeat. 48. 58. 60. 162. 165. 212. *ibid.* 220. et quâ etate. 178. 212. et non sine examine. 65. 220
- Eleemosynæ pro defunctis utiles. 226. pro Missis importunè non exigenda. 159. Montes pietatis ab Episcopis visi-

INDEX RERUM.

- tandæ 166. eorum administratores rationem Episcopo reddere tenentur. *ibid.*
- Eleemosynarum quæstores, *vide* Quæstores.
- Emphyteusis ecclesiarum usurpatores excommunicati. 167
- Episcopalis dignitas omnino conservanda. 263.
- Episcopi à Spiritu sancto positi regere Ecclesiam Dei. 170. in locum Apostolorum successerunt *ibid.* presbyteris sunt superiores. 175. *ibid.* 242. Patres et Pastores sunt 263. ministri Sacramenti Confirmationis 58. 170. 175. ac ordinationis. 170. 175. supra omnes gradus constituti. 200. à principibus et ceteris honorandi. 263. ab obtinentibus dignitates juvandi. 212. 214. eorum est prima sedes et locus. 250. 263. ac præcipua omnium rerum agenda auctoritas. 250.
- Episcopi qui sint eligendi. 48. 59. 162. 163. et infra quantum tempus consecrationis munus suscipere teneantur. 58. 176. creati à Romano Pontifice sunt legitimi, 175. eorum examen et testimonium quomodo faciendum. 200. *ibid.* quales esse debeant. 12. 85. 245. *ibid.* eorum familiares quales. 12. eorum mensa ac suppellex qualis. 12. 245. *ibid.* quæ agere debeant. 12. *ibid.* 48. 245. *ibid.*
- Episcoporum onus Angelicis humeris formidandum. 48. eorum præcipuum munus est verbum Dei prædicare. 26. *ibid.* 175. 206. in Dei laudibus incumbere. 12. hostias, laudes et preces offerre, *ibid.* Sacramentorum vim et usum explicare 208. Scripturarum lectionem in mensa adhibere debent. 12. vigilare, in omnibus laborare, et ministerium suum implere. 48. in suis ecclesiis residere. *ibid.* 50. 175. moderatè ac sobriè vivere. 12. 245. bonum exemplum subditis præbere. *ibid.* humanum erga propinquos carnis affectum deponere. *ibid.* 246. Principibus non inservire. 263. Lectorem Theologiæ eligere. 24. *ibid.* et magistrum Grammaticæ *ibid.* malos prædicatores corrigere. 26. circa plura curata obtinentes providere. 61. et ecclesiis

INDEX RERUM.

parochiali vacanti et quomodo. 220. *et seqq.* ecclesiis, in quibus populus numerosus est, alios sacerdotes adungere, 147. novas parochias constituere. 147. 214. easque distinguere. *ibid.* et omnia quæ ad Dei cultum spectant curare. 149. 165. ut hospitalia diligenter gubernentur. 64. 255. ut pueri in suis parochiis doceantur. 206. ut sana de Purgatorio doctrina prædicetur. 226. ut de invocatione Sanctorum et imaginibus fideles instruantur. 227. *ibid.* ut Missæ debitâ reverentiâ celebrentur. 158. 159. vitia subditorum coarquare. 51. 52. 85. 115. 115. *ibid.* eosque tanquam filios et fratres diligere. 85. et charitate, non austeritate corrigere; et meminisse se pastores, non percussores. *ibid.* pauperum aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere. 175. Monialibus confessorum extraordinarium offerre. 256. præcedentiæ controversias componere. 258. virginum Deo dicandarum voluntatem explorare. 240. Decreta

hujus Concilii de regularibus exequi. 244. curare ut decretum matrimonii publicetur. 195. ut nuptiæ fiant eum modestia et honestate. 200. Episcopi ad Concilium provinciale debent accedere. 205. quibusdam præcipuis diebus in suis ecclesiis permanere. 175. Ordines per semetipsos conferre. 177. subditos docere. 162. et bono exemplo pascere. 175. gratiam per surreptionem obtentam respicere. 89. in casibus quibusdam reservatis absolvere. 102. 111. 208. 209. abusus in Missa exortos tollere. 159. *ibid.* Confirmationis Sacramentum conferre. 170. Ministros Ecclesiæ ordinare. *ibid.* 180. atque alia peragere, quæ inferiores non possunt. 170. 175. nova miracula approbare. 227. ordinatos ab Ordinum exercitio suspendere; et quando. 115. Clericos exemptos et Regulares corrigere; et quomodo et quando. 51. 115. 117. 119. 148. 149. 258. eos degradare potest et quando. 88. locum deserentes punire. 185. et concubinos, ac concubinas.

INDEX RERUM.

799. et non accedentes ad Synodum 205. beneficium privare turpiter viventes. 148. hospitalitatem non exercentes ab hospitalium cura amovere. 155. et jure patronatus patronum illud contra canonicas sanctiones transferentempri-
 vare. 255. Abbatum negligentiam supplere. 27. et Capituli Metropolitanæ ecclesiæ. 218. et vices Metropolitanæ, si est Suffraganeus antiquior. 175. *ibid.* illumque denunciare Romano Pontifici. 48. in beneficiis juris patronatus instituire. 121. presentatosque non idoneos repellere. 184. distributiones quotidianas dividere. 146. Ordines Canonicatum designare. 212 in iis quæ ad divina officia spectant providere. *ibid.* uniones certis de causis facere. 197. *ibid.* 184. *ibid.* *ibid.* 214. *ibid.* 217. ac jam factas examinare, aut revocare. 61. 214. 255. *ibidem.* monitiones ad finem revelationis decernere. 248 beneficia transferre. 149 visitare beneficia curata unita. 61. et ecclesias exemptas. 62. commen-

data omnia beneficia, et monasteria etiam exempta. 149. *ibid.* hospitalia, confraternitates, eleemosynas montis Pietatis, et pia loca omnia. 165. 166. ac propriam diocesim; et quomodo. 204. et ecclesias seculares nullius diocesis. 210. absentia causas probare. 175. *ibid.* contumaces non residentes variis remediis compellere, ac etiam beneficium privare. *ibid.* 212. de dispensationibus cognoscere. 164. per saltum promotos dispensare. 182. licentiam matrimonii contrahendi vagantibus concedere. 198. in suspensionibus et irregularitatibus dispensare. 208. in casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis absolvere. *ibid.* publicam penitentiam in aliam commutare. 209. causas omnes in prima instantia cognoscere. 225. Monasteria Regularium aliquando gubernare. 256 *et seqq.* abeuntibus ex eis ante professionem bona restituere. 259. confessiones audientes approbare. 182. ultimas voluntates exequi. 165. ab administratoribus

INDEX RERUM.

- pitorum locorum rationes exigere. 166. ac etiam ab Oeconomis constitutis Sede vacante. 218. et à visitatoribus. 204. Notariis imperitis, vel delinquentibus, officii exercendi usum prohibere. 166. *ibid.* familiarem suum non subditum ordinare; et quando. 179. sanctorum Ordinum functiones restituere. 185. ea quæ ad Seminarium pertinent constituere. 184. *et seq.* et ejus reddituum rationes singulis annis accipere. *ibid.* jus ac potestatem habent in his, quæ ad visitationem et correctionem spectant. 210. et in Protonotarios ac alios exemptos. 211
- Episcopi quibus in causis procedant ut Apostolicæ Sedis delegati. 24. 26. 51. 89. 115. 146. 147. 149. 161. 165. 165. 210. 211. 216. 255. 256. 257. 160. 248. *ibid.*
- Episcopi quando citandi ut personaliter compareant. 91. contra eos quales testes admittendi. *ibid.* eorum cause à Romano Pontifice terminandæ. *ibid.* 207. vel à Concilio provinciali. *ibid.* eorum negligentia suppletur à Metropolitano. 184. et aliquando à Concilio provinciali. *ibid.* 242. et quando eis Coadjutor dandus sit. 252. 255.
- Episcopi puniuntur, si non consecrantur intra tres menses. 176. si subditos negligenter corrigunt. 50. 161. si non resident. 50. 175. si negligunt ea quæ ad Seminarium spectant. 184. si ad Concilium provinciale non accedunt. 209. 246. si aliquid visitando accipiunt 204. si concubinas tenent. 260.
- Episcopis non licet pontificalia in alterius diocesi exercere. 52. 105. nec alterius subditum ordinare. *ibid.* 115. 179. aut corrigere 119. nec quadam facere sine consilio et consensu Capituli, aut Canonico-rum. 24. 150. 184. *ibid.* 212. 217. 250. 255. 257.
- Episcoporum Titularium licentia correctæ. 115
- Evangelium fons veritatis. 17
- Eucharistia symbolum unitatis. 77. 78. 82. pignus futuræ gloriæ. 78. spiritalis animorum

INDEX RERUM.

- cibus. *ibid.* antidotum liberans à culpis et peccatis. *ibid.* Symbolum rei sacræ, et invisibilis gratiæ forma visibilis. *ibid.* animæ vita, et perpetua sanitas mentis. 82. panis Angelorum. *ibid.* cur in processionibus circumferatur. 80. intra septa aut chorum Monialium non servanda. 256. quomodo accipiatur; et qualis præparatio exigatur. 81. 82. 85.
- Eucharistiæ Sacramenti institutio. 78. excellentia. *ibid.* cultus et veneratio. 80. *ibid.* 81. 85. effectus. 78. 80. adoratores. 81. decreta. 82. *et seqq.* Canones. 83. *et seqq.* ejus custodiendæ, et ad infirmos deferendæ consuetudo. 81. 84. in ea Christus verè et realiter continetur. 77. 80. 83.
- Eugeniana constitutio curatis non suffragatur contra Episcopos. 173. neque curialibus et familiaribus Cardinalium 211
- Examen ordinandorum. 178. *et seqq. usque ad* 182. et eligendorum ad beneficia. 220. *et seqq.*
- Examinatores electorum ad parochias quot et ubi, et quales constituendi. 220. *ibid.* et eorum officium. *ibid.*
- Excommunicatio nervus est Ecclesiasticæ disciplinæ. 248
- Excommunicationes quando ferendæ. *ibid.* 250.
- Excommunicatus ad Sacramenta, et fidelium familiaritatem non recipiendus. 248. et non resipiscens de heresi est suspectus. *ibid.*
- Excommunicantur ingredienti septa monialium 255. virginum raptores, et eorum fautores. 198.
- Clerici concubinari. 199. qui bona ecclesiastica occupant. 167. qui virginem vel viduam aut aliam mulierem invitam compulerunt ad ingrediendum monasterium. 241. qui subditos iuvitos matrimonium contrahere cogunt 199. duellum committentes, locum concedentes, patrini, fautores, et spectatores. 262
- Executio quibus modis faciendâ. 248
- Executores ultimarum voluntatum sunt Episcopi. 165
- Exemplum sacerdotum quanti momenti. 161. 181. 245. 260

INDEX RERUM.

- Exemplum malum ad malos mores provocat. 209
- Exemptionum restrictio. 210. 211
- Exemptorum causæ. 64
- Exorcistæ ordo in Ecclesia. 169
- Expectativæ tolluntur. 225
- Extrema-unctio, *quære* Uctio. F
- F**abricæ ecclesiæ administratores reddant rationem Episcopo 166. illique applicentur fructus beneficiorum concubinarii. 260. et Episcoporum absentium. 175
- Facultates de promovendo à quocumque, et de non promovendo, quando suffragentur. 65
- Familiares Episcopi quales esse debent. 12. quando ab illis ordinari possint. 178. redditibus ecclesiarum non augendi. 179
- Familiaritas Cardinalium quos non eximat ab Ordinarii jurisdictione. 211. et qui familiarium privilegio gaudeant. 117.
- Festi dies Sanctorum quomodo celebrandi. 227. *ibid.* 268. à Regularibus servandi, quos Episcopus præcepit. 258. in iis ad suas parochias frequenter populus accedere debet. 159. in majoribus festis Pastores a suis Ecclesiis non abesse. *ibid.* 175
- Festum corporis Christi. 80. 84. 175
- Feudalia bona quando directis dominis acquirantur. 264
- Feudorum Ecclesiæ occupatores excommunicantur. 167
- Fides salutaris initium, et radix justificationis. 55
- Fides sola quid. 55. *ibid.* 56. 44. 54. sine poenitentia remissionem non præstat. 106. cur sine operibus mortua. 55. *ibid.* 56. quolibet peccato mortali non amittitur. 40
- Fidei vis et virtus. 15. 16. 55. effectus. 55. comites. 55. 56
- Cætera de Fide, vide Sess. 6. in Decretis et Canonibus de Justificatione.*
- Fidei professionem qui facere teneantur. 200. 212. 246
- Fidei rudimenta in singulis parochiis pueri doceri debent. 206
- Filucia Hæreticorum inanis. 55. 45
- Figure historiarum, et Sanctorum. 227
- Filii Clericorum illegit-

INDEX RERUM.

- mi habere non possunt beneficia in ecclesiis, quæ eorum patres habuerunt. 260. 262
- Fori ecclesiastici causæ in prima instantia ab Ordinariis cognoscuntur. 225
- Fori privilegio qui gaudeant. 178
- Forma requisita in celebratione matrimonii. 193. et in promotione Episcoporum. 200 et in probando legitimas absentie causas. 175
- Fornicatio affinitatem contrahit, et inter quos. 197
- Fratres, *vide* Regulares et Sacerdotes.
- Fratrum S. Joannis Hierosolymitani immunitas et privilegia. 184. 211. 244
- Fructuum sequestratio. 149. 175. et à quibus titula conscientia percipi non possunt. *ibid.* 255. *ibid.*
- Fragilitas Episcoporum et Cardinalium. 245
- Fuga ubi timetur, quid agendum. 250
- Funeralium quarta persolvenda. 260
- G
- Gehennæ metus. 44
- Generales Ordinum quomodo eligendi. 254.
- Germania olim in vera religione, et obedientia Summo Pontifici exhibenda, nulli secunda. 69
- Germaniæ Protestantibus datus salvus-conductus. 90. 91. 128. 121. 122. 155
- Germanorum Episcoporum in Concilium adventus. 76. eorundem discessus à Concilio. 126
- Gratus affinitatis et consanguinitatis. 191. 196
- Grammaticæ magister in quibus ecclesiis eligendus. 24
- Gratia Dei præveniens. 51. 45. 44. non ex operibus. 55. an peccatis amittatur. 40. per Sacramenta confertur. 55. eam consecutum se esse an quis scire valeat. 55
- Gratiæ ad vacatura tolluntur. 225. quando summi sortiantur effectum. 65. 88. 164. 179. 180. 252. 263. 264
- Gratis quæ sint præstanda. 19. 26. 144. 150. 162. 175. 204. 197. 208. 264
- Gregorius decimus. 60. 61
- Gubernatores ecclesiastici in quibus se ingerere non debeant. 225
- Gymnasia publica sacræ Scripturæ Lectorem habeant. 24

INDEX RERUM.

H

- H**abitus Clericorum qualis esse debeat. 117
 à quibus deferendus. *ibid.* 178. 184
- Habitus non facit monachium. 117
- Habitus religionis post quinquennium non deponendus. 241. occultè non ferendus. *ibid.*
- Hæresis crimen quis absolvit. 207. non dissolvit matrimonii vinculum. 191
- Hæresis suspectus quis. 248
- Hæreses circa Sacramentum damnatæ. 55. *et seqq.* 85. *et seqq.* 107. *et seqq.* 145. 157. *et seqq.* 172. *et seqq.* 191. *et seqq.*
- Hæreses anathematizantur. 246. 269. 274 earum nomenclata. 55. 246
- Hæretici ad Concilium invitantur. 154. 269. Novatores appellantur. 102. sub prætextu Evangelii libertatem carnis introducunt. 191. omnes anathematizantur. 274. eorum perfidia. 78. 107. 169. inanis fiducia. 56
- Hereditariæ successiones beneficiorum prohibite. 252
- Hierarchia ecclesiastica ex quibus constet. 170. 175
- Hystoriæ mysteriorum nostræ redemptionis quid præsent. 227
- Homicidii pœna, et quando super eo dispensetur. 110. 117
- Homiliæ Sanctorum legendæ in Seminariis. 184
- Hospitalia visitanda. 165. diligenter gubernanda. 64. ea obtinentes hospitalitatem exercere debent. 255. eorum administratio uni ultra triennium non concedenda. *ibid.*
- Hospitalia quæ dantur in titulum. 255
- Hospitalium privilegiis qui gaudeant. 115
- Hostiæ post communionem reservatæ. 84
- I
- J**ejunia ad mortificandam carnem conducunt. 268
- Jejunii virtus. 72
- Jesuitæ. 259
- Jesus, *vide* Christus.
- Illegitimi, *vide* Filii Clericorum.
- Illiteratis Rectoribus Coadjutores dantur. 148
- Imagines Christi, Dei-patræ, et Sanctorum in templis habendæ; et earum cultus qualis. 227. *et seqq.*
- Immanitas ecclesiastica restituenda, et conservanda. 265
- Impedimenta matrimonii. 191. 192. 196. 197

INDEX RERUM.

- Imperator et Reges** bona ecclesiastica conservare debent. 265. et ea occupantes excommunicant. 167. et similiter si locum ad monomachiam concedant. 264
Imperii jura multi habent. 255
Imperitiæ Parochorum succurritur. 148
Impii justificatio. 51. 55. 41
Impossibilia non sunt præcepta Dei. 56. 46
Impressorum cautela. 19
Index sacrorum Librorum. 17. 19
Index librorum prohibitorum. 155. 269
Indulgentiæ maximè salutares. 267. cœlestes Ecclesiæ thesauri. 150. ad questum non exercendæ. *ibid.* eas conferendi potestas à Christo concessa. 267. quomodo publicandæ. 150. aut concedendæ. 267. abusus in eis exorti tolluntur. *ibid.*
Indulta quando non suffragentur. 220
Indulta de non residendo tolluntur. 50
Infames qui. 264
Infidelitate amittitur fides et gratiâ. 40
Infirmorum remedium optimum. 106. 112
Inhibitio quando fieri non debeat. 225. quando con-
 temnenda. 87. 165. 173. 211
Injurias nasci, à quibus jura expectantur: nefarium est. 199
Inquisitio de moribus et vita ejus qui cathedrali ecclesiæ præficiendus est, eadem in Cardinalibus servetur quæ in Episcopo. 200
Instantiæ primæ ubi cognoscendæ, et quanto tempore terminandæ. 225
Institutio Sacramenti Eucharistiæ. 70. Matrimonii. 189. Ordinis. 169. 172 Confessionis. 97. 109 Penitentiae. 95. 109. Unctionis extremæ. 105 Confirmationis. 55. 57
Institutio in beneficiis juris patronatus. 149. 220
Interdicta Ordinariorum à Regularibus servanda. 258
Interpretatio Scripturarum contra sensum approbatam prohibetur. 19
Joannis Baptismus. 55
Irregulares quomodo et quando ab Episcopo dispensari possunt. 208
Irreverentia ab impietate vix sejuncta. 159
Juda proditio. 45
Judæi per legem Moysi non liberabantur. 50

INDEX RERUM.

- Judicare Dei est, non hominum. 45
- Judices ecclesiastici cognoscunt de matrimoniis, 195. à censuris ecclesiasticis abstinere debent, 248. brevi causas finire, 257. et quomodo exequi debeant suas sententias, 248
- Judices laici ecclesiasticos impedire non possunt, 248. Delegati qui; et quomodo eligendi, 257
- Judicis impediens acta appellanti poena, 223
- Judicium Dei ante oculos quisque habere debet, 41
- Jurisdicatio Ordinariorum non impedienda, 225
- Jurisdicatio Capituli ubi salva relinquatur, 250
- Jurisdictiones ecclesiasticas locare non licet, 258
- Jus patronatus quibus habere liceat, 120, 255. ex fundatione aut dotatione esse debet, *ibid.* et quomodo probetur, *ibid.* in alios non transferendum, sub poena privationis illius, 260. quorum sit electio, vel institutio, 220, 255. et quod abrogatum censeatur, 255
- Justi adhuc justificari possunt, 56. in venialia peccata aliquando cadunt, *ibid.* 46
- Justificationis causæ, 53. 35. effectus, 33. fructus, 41. incrementum, 53. preparatio, 32. 44. 53. ad eam naturæ et legis imbecillitas, 50. Canones, 43. *et seqq.*
- Justificatio adultorum, 32
- Justificationis impii descriptio, 31. 33. et quare dicatur per fidem et gratis fieri, 35
- Justificati per Christum qui, 30
- Justificatus peccare potest, 46
- Justitia accepta augetur, *ibid.*
- Justitiæ Dei infusio, 41. 44
- Justitiæ publicæ honestatis impedimentum, 197
- L
- Lapsorum post baptismum reparatio, 47
- Lateranense Concilium magnum, 58. 59. 97
- Lateranense Concilium ultimum, 19
- Latinam linguam scire debent qui minoribus Ordinibus initiantur, 180
- Latriæ cultus exhibendus est Christo in Eucharistia, 80. 84
- Laici effici non possunt ritè ordinati, 170. 172. à Sacerdotibus communionem accipiunt, 84. non adstringuntur ad communionem sub utraque specie, 140

INDEX RERUM.

- Lectio sacrae Scripturae ubi instituenda. 24.
 mensis Episcoporum admiscenda. 12
 Lectoris ordo. 169
 Lectorum stipendium. 24.
 privilegium. *ibid.* quid facere teneatur. 246
 Legata ad pios usus quomodo exequenda. 249.
 250
 Legati de latere quae impedire non possint. 225.
 quomodo procedere debeant in appellationibus et inhibitionibus. 165
 Legislator Christus. 46
 Legis Moysis impotentia ad justificationem. 50
 Libertas Ecclesiast. non violanda. 265
 Libertas virginum Deo dicandarum conservanda. 240
 Liberum arbitrium. 45.
 44
 Libri de rebus sacris quomodo edendi. 19
 Libri de matrimoniis 195.
 de baptizatis. 196
 Librorum prohibitorum index 269. ad illum conficiendum delecti Patres. 153
 Librorum sacrorum index 17. 19. vulgata eorum editio approbatur. 19
 Licentia praedicandi gratis concedenda, 26. similiter licentia discedendi à beneficiis. 175
 Licentiae non residendi à quibus probandae, vel judicandae. 175
 Licentiatii Cathedralibus praeficiendi. 162. et Vicarii Episcoporum constituendi. 218. et examinatores. 220. et Archidiaconi. 212. et Poenitentiarum. 209. illisque scholasteriae conferendae. 184. et dignitates. 212
 Litigatorum paupertati succurritur. 225. et occurritur artibus. 257
 Litterae Conservatoriae. 115. commendatitiae. 114. 179. 185. testimoniales. 144. 177. dimissoriae. 62. 115. 144. gratis concedendae. *ibid.* et à quibus. 62. 179.
 Locationes in praedictum successorum prohibita. 258. et ad longum tempus. *ibid.*
 Lucra Turnorum prohibentur. 122
 Lucrum torpè prohibendum. 150. 159. 227. 267
 Lusus et luxus Clericis prohibetur. 212
- M
- M**agistri Grammaticae ubi eligendi. 24
 Magistri legentes quid agere et spondere debeant. 246
 Magistri in Theologia ad cathedrales assumendi.

INDEX RERUM.

162. ad dignitates, quæ
scholasticæ dicuntur.
184. ad Archidiaconatus.
212. ad dignitates.
ibid. eligi debent Pœ-
nitentiarum, *ibid.* et exa-
minatores. 220. eorum
privilegia. 24
- Majores Ordines, *vide*
Ordines.
- Mandata Evangelii et De-
calogi observanda. 56.
46. non sunt impossi-
bilia. 56. 46
- Mandata de providendo
tolluntur. 225
- Mare magnum Regularium non obstat decre-
tis hujus Concilii de
Regularibus. 214. ne-
que quartæ funeralium.
260
- Maria Virgo fuit sine
peccato veniali. 46. ejus
Conceptio. 21
- Martyrum Reliquiæ. 227
- Matrimonium Sacramen-
tum magnum, veteri-
bus concubiis gratiã
præstat. 189. à Christo
institutum, et gratiam
conferre. *ibid.* 191. sancta
res est, et sanctè tractanda.
199. fieri debet
libero consensu. 195.
cum parentum volun-
tate, licet non sit ne-
cessaria. *ibid.* cum de-
nunciationibus præce-
dentibus in ecclesiis. *ib.*
in facie ecclesiæ cele-
brandum, interrogante
Parocho; et quibus ver-
bis. *ibid.* præsent. duo-
bus aut tribus testibus,
ibid. cum benedictione
à proprio paroco sus-
cipienda. *ibid.* cum pec-
catorum confessione, et
Eucharistiæ perceptio-
ne. *ibid.* et servatis lau-
dabilibus consuetudini-
bus et ceremoniis provin-
ciæ. *ibid.*
- Matrimonium quæ vin-
cula impediunt. 191. 191.
196. 197. quando non
valeat. 195. *ibid.* 197.
quomodo dirimatur. 191
192. ex multis separatur
quoad thorum. *ibid.*
cum vagantibus non fa-
cile contrahendum. 198
- Matrimonia clandestina
Ecclesia semper detes-
tata est. 195
- Matrimonii libertas non
impedienda. 199. cere-
moniæ non damnandæ.
195. solemnitas prohibita
certis anni tempo-
ribus. *ibid.* 200. ejus
causæ spectant ad Ec-
clesiasticos. 195
- Mendacii peccatum. 88
- Mendicare Clericos non
decet. 145
- Mensæ Episcopalis sobric-
tas et frugalitas. 12. 245
- Mensa apud Apostolum
altare significat. 152
- Mercedum causa favor.
65. 115

INDEX RERUM.

- Merces honorum operum
 exspectanda. 36. 41. 48
 Mercenarii à cura animarum
 arcendi. 50. 175.
 Merita passionis Christi.
 31. 35. 41
 Merita hominum sunt do-
 na Dei. 92
 Merita honorum ope-
 rum. 41
 Metropolitanè officium in
 Lectore eligendo. 24. in
 denunciando Romano
 Pontifici Episcopos ab-
 sentes. 48. in probando
 et judicando legitimas
 Episcoporum absentias.
 175. in corrigendo Epis-
 copos negligentes. 184.
 in supplenda negligenti-
 a Regularium 26. 255.
 et Capituli Sede va-
 cante. 218. in visitando
 propriam diocesim 207.
 et ecclesias comprovin-
 cialium, et quando.
ibid. in cogendo Syno-
 dum provinciale. 205.
 in erigendo collegia ob
 ecclesiarum paupertatem.
 184. in judicando
 aliqua cum Concilio
 provinciali. 175. 227.
vide Concilium pro-
 vinciale; et in erigendo
 aliquando congregatio-
 nes monasteriorum. 255
 Metropolitanus obligatur
 ad personalem residen-
 tiam. 48. 175. et non
 residens denunciatur ab
 Episcopo antiquiore 48.
 et ab eodem ejus absentia
 probatur. 175. negli-
 gens in Seminarii e-
 rectione corripitur à
 Synodo provinciali. 184.
 et punitur, si statutis
 temporibus Synodum
 provincialem non co-
 git. 205
 Metus gebennæ. 42
 Militum S. Joannis Jero-
 solymitani immunitas.
 184. et aliqua correctæ.
 211. 244
 Ministri Sacramentorum.
 55. 100. 106. 109
 Ministri Episcoporum
 quales esse debeant. 12
 Miracula nova quomodo
 admittantur. 227
 Missæ verum sacrificium
 152. 157. verè propitia-
 torium. 154. 157. tre-
 mendum mysterium 158.
 piè et purè peragendam.
ibid. quantum, et qui-
 bus prosit. 154. 157.
 158. 226. in ejus cele-
 bratione quæ vitanda
 sint. 12. 159
 Missa magnam continet
 eruditionem. 156. vul-
 gari sermone non ce-
 lebranda. *ibid.*
 Missæ in memoriam Sancto-
 rum. 154. 157. horis
 debitis celebranda. 159.
 non in domibus priva-
 tis. *ibid.*
 Missæ in quibus Sacra-

INDEX RERUM.

- dos solus sacramentaliter communicat, approbantur. 155
- Missæ defunctorum quomodo dispensandæ, 249. prosunt illis qui in Christo mortui sunt, et nondam ad plenum purgati. 154. 197. 226
- Missæ novæ. 159
- Missarum celebratio frequentanda. 182. quibus presentibus, et ubi, et à quo non faciendæ. 159. 183. earum ratione eleemosynæ importunè non exigendæ. 159
- Missalis reformatio. 248
- Monachi ad publicas processiones accedere tenentur. 258. 259
- Monasteria visitanda etiam Sedi Apostolicæ subiecta; et quomodo. 256. item commendata. 149. et etiam Ordinarium Capita; et quomodo 243. illisque quomodo de Abbatibus provideri debeat. *ibid.* curam animarum habentia quibus subsint. 257. et quomodo et quando subsint Episcopis. 256.
- Lectorem sacræ Scripturæ habere debent. 24. quæ bona possidere possunt. 250. 251. non erigenda sine licentia Episcopi. 252. non augenda insolito numero. *ibid.* in iis erigi debent congregationes. 255
- Monasteria Sancti monialium ingredi quando liceat. 255. extra urbem posita intra urbem reducenda. *ibid.* etiam Episcopis et Superioribus eorum claustra ingredi non licet. 254. quæ regantur ab Episcopis. 256. et in alia ingredi nullam cogendam, aut impediendam. 241
- Monastica vitæ disciplina restituenda. 245
- Moniales quando confiteri, et Eucharistiam sumere debeant. 256. metu ad ingressum religionis non compellendæ, nec impediendæ. 241. bona mobilia et immobilia ut propria habere non possunt. 251. nec è monasterio exire. 255. intra quantum tempus professionem facere debeant. 259. et quomodo et quâ ætate fiant. 229
- Monitiones binæ quando præcedere debeant 248. 260. excommunicatis faciendæ. 248. revelationis causâ quando concedendæ. *ibid.*
- Monomachia prohibita. 262
- Montes pietatis visitandi. 165
- Mortuorum

INDEX RERUM.

- Mortuorum commemoratio. 249
- Multæ pecuniariæ locis pijs assignandæ. 248 vel fabricæ ecclesiæ. 175
- Munera non accipiendâ à visitatoribus. 204. 260
- Musicæ quæ in ecclesijs prohibeantur. 159
- Mysteriorum nostræ redemptionis historię. 227
- N
- Naturæ impotentia ad justificationem. 50
- Necessitas absentię excusationem præstat. 175
- Negotia secularia fugere debent Clerici. 161
- Ninivitarum poenitentia. 96
- Nominati ad beneficia non admittantur sine examine. 61
- Notarii quantum, et quando pro litteris dimissorijs accipiant. 144. non idonei, vel delinquentes in causis ecclesiasticis quomodo corrigendi. 166. infra quantum tempus actorum copiam exhibere teneantur. 225. eorum imperitia litium occasionem producit. 166
- Novatianorum hæresis. 95
- Novatores hæretici vocantur. 105
- Novitii et novitiæ ad professionem quando admittendæ. 259
- Nuntii Apostolici quæ impedire non possunt. 225 et quomodo procedant in appellationibus et inhibitionibus. 165
- Nuptiæ prohibitiæ certis anni temporibus. 195
- O
- Obedientia præstanda Romano Pontifici. 212. 246. et præpositis. 115. 268
- Obedientia excusat absentiam. 175
- Obedientiæ votum. 250
- Oeconomus institutio Sede Episcopali vacante ad quem pertineat. 218
- Opera Satisfactionis. 102
- Opera ante justificationem. 44
- Opera bona augent justitiam. 46. sunt dona Dei, et justificati merita. 47
- Operum sine gratia imbecillitas. 41
- Operum bonorum retributio. 56. 41. 47
- Oratoria ab Episcopis designanda, et visitanda. 159
- Oratio Ragazoni habita in fine ultimæ Sessionis. xlv.
- Orationes quomodo faciendæ, maximè in Concilio. 12
- Oratorum locus in Concilio. 269
- Ordinarius, *vide* Episcopus.

INDEX RERUM.

- Ordinatio ab Episcopo faci-
 enda, 170. et à proprio
 Episcopo. 52. 62. 63.
 113. 177. 179. à Christo
 instituta fuit. 172. quo-
 modo, quando et ubi
 facienda. 179. quâ aetate.
 181. gratis. 144. et cum
 examine. 62. 177. 181.
 182. et quibus caremo-
 niis. 172
- Ordinari non debet homi-
 cida, 117. item qui be-
 neficium non habet, vel
 aliud undè vivere pos-
 sit. 144. nec qui Con-
 firmationem non susce-
 pit. 177. nec qui fidei
 rudimenta edoctus non
 fuit. *ibid.* nec qui lin-
 guam Latinam ignorat.
 180. nec qui scribere
 nescit. 177. nec minor
 aetate requisitâ. 181.
 nec bonum testimonium
 non habens. 177. 179.
 182. nec qui in suo or-
 dine versatus non fuerit.
 181. nec qui non sit u-
 tilis, et necessarius sui
 Episcopi ecclesiis. 185
- Ordinationis inhabilium
 effectus. 114
- Ordinatio sacra est unum
 ex septem Sacramentis.
 170. 172. gratiam con-
 fert. *ibid.* et absolvendi
 potestatem. 182. in ea
 imprimatur character in
 anima. 54. 170. 172
- Ordinati suis ecclesiis de-
 servire debent. 165. 164.
 181. 182. 183
- Ordinatorum à non suo
 Episcopo poena. 52. 62.
 114. 179. et eorum qui
 ordinantur per licen-
 tiam Capituli Sede va-
 cante. 62. à seculari po-
 testate. 170. 172
- Ordinationes majores et
 minores. 169. 172. 179.
 180. 181
- Ordinum diversorum ra-
 tiones. 169. 170. 185
- Ordines requisiti infra
 annum à quibus susci-
 piendi. 164
- Ordines minores per tem-
 porum interstitia con-
 ferendi. 180. et quibus.
ibid. sunt gradus ad
 majores. 172. 178. 180.
 181
- Ostiaratus Ordo. 170. 185
- Originalis peccati mate-
 ria. 21. *et seqq.*
- Ovinum munus erga Pas-
 tores. 259
- P
- P**Apa, quære Pontifex
 maximus.
- Parentum consensus in
 matrimoniis non neces-
 sarius. 195
- Parochiales Ecclesiæ te-
 nues quomodo augen-
 dæ. 214. quibus non
 uniantur. *ibid.* quæ pen-
 sionibus aut reservatio-
 nibus non graventur.
ibid. et illis vacantibus

INDEX RERUM.

- quid agendum. 219.
et seqq.
- Parochiæ quare distinctæ.
 119. quando novæ instituen-
 dæ. 147. vel distin-
 guendæ. 214. et collap-
 sæ reficiendæ, vel trans-
 ferendæ. 149. in civita-
 tibus faciendæ. 214. in
 parochiis propriis sin-
 guli tenentur audire ver-
 bum Dei. 206. et Sacra-
 menta suscipere. 214
- Parochi officium est præ-
 dicare. 26. 175. 206. ex-
 ponere ea quæ in Missa
 leguntur. 156. 161. ex-
 plicare decretum matri-
 monii. 195. pueros fidei
 rudimenta et obedi-
 tiam docere. 206. vim et
 usum Sacramentorum
 explicare. 208. sacra e-
 loquia et salutis monita
 explanare. *ibid.* jejunia,
 dies festos, et obedi-
 tiam commendare. 268.
 oves suas agnoscere, pro
 his sacrificium offerre,
 Sacramenta administra-
 re, et bono exemplo pas-
 cere. 175. 182. paupe-
 rum aliarumque misera-
 bilium personarum cu-
 ram paternam gerere.
 175. Missas frequenter
 celebrare. 182. in suis
 Ecclesiis residere. 50.
 175. decreta matrimonii
 observare. 195. nuptias
 benedicere. *ibid.* librum
 matrimonii habere. *ibid.*
 ac baptizatorum. 196.
 ad Synodum diœcesia-
 nam accedere. 205. 246.
 baptizando quædam pe-
 ragere. 196. carnis affec-
 tum erga propinquos de-
 ponere. 245. Decreta
 Concilii recipere, obe-
 dientiam spondere, ac
 hæreses anathematizare.
ibid. 246. et hospitali-
 tatem servare. 255
- Parochi paupertati suc-
 curritur. 147. 259. im-
 peritiæ et malæ vitæ oc-
 curritur. 148. *Cetera
 lege in verbo Sacerdo-
 tes, et in verbo Clericus.*
- Parochiani, *vide* populus.
- Parvuli ad Eucharistiæ
 perceptionem non obli-
 gantur. 142
- Parvulorum baptismus.
 21. 57
- Pascha vetus et novum. 152
- Paschatis tempore com-
 municandum. 82
- Pastoris officium, 85. 88.
 175. 269
- Patriarcha, *vide* Metro-
 politanus.
- Patrimonium quando a-
 lienare non liceat. 145
- Patrini duellorum pu-
 niuntur. 271
- Patrii tantum duo vel
 unicus. 196
- Pauli vocatio. 42
- Pauperes gratis docendi.
 24. in collegium Cle-

INDEX RERUM.

- ricorum eligendi. 184.
 erga eos Episcoporum
 cura. 165
- Paupertatis votum. 250.
 privilegia. 65. 115. 225
- Peccantes publicè palam
 corripiendi. 209
- Peccata omnia mortalia
 in confessione recen-
 senda. 97. 108. ac eo-
 rum circumstantiæ. 97.
 109. eorum remissio
 quomodo fiat. 55. et
 per quem 92. 100. 102.
 107. 109. 169. 172
- Peccata venialia etiam
 justi committunt. 56.
 46. an taceri possint
 in confessione. 97
- Peccatum originale quo-
 modò tollatur. 21. de
 eo doctrina et Cano-
 nes. *ibid. et seqq.*
- Pensiones quando extin-
 guere non liceat. 145.
 quomodo minuantur.
 184. quibus Ecclesiis
 imponi non possint.
 219. et quibus habere
 non permittatur. 262
- Peregrino sacerdoti Mis-
 sam celebrare non licet.
 159
- Perseverantiæ munus. 58.
 45
- Petrus princeps Aposto-
 lorum. 56
- Picturæ quid erudiant;
 et quomodo fieri de-
 beant. 227
- Pii IV. indictio lujus
 Concilii. 128. ejusdem
 Concilii confirmatio.
 274
- Plebanns, *vide* Parochus.
- Pluralitas beneficiorum
 aut ecclesiarum prohi-
 betur. 58. 59. 219
- Pœna temporalis non sem-
 per remittitur. 59
- Pœna violentium salvos
 conductus. 122
- Pœnarum genera. 88.
 250. 260
- Pœnitentia quid. 94. antè
 adventum Christi non
 erat Sacramentum. 95.
 dicitur secunda tabula
 post naufragium. 107.
 quid contineat. 59. 94.
 110. cur et quando, et
 à quo instituta. 95. 97.
 in quo differat à bap-
 tismo. 59. 104. 107.
 ejus utilitas et partes.
 92. 94. 109. et fructus.
 92. 102. 105
- Pœnitentia publica quan-
 do imponenda. 209
- Pœnitentiarius in Cath-
 drali instituendus. *ibid.*
- Pontifex Vicarius Dei in
 terris. 48. 69. ejus est
 suprema auctoritas. 48.
 101. in omnibus salva
 intelligitur. 58. 200. 267
- Pontificis est Ecclesiis de
 pastoribus providere 48.
 circa matrimonii impe-
 dimenta constituere, et
 dispensare. 191. Conci-
 lium generale indicere.

INDEX RERUM.

69. ejusque decreta confirmare. 165. 274. eorum dubia declarare. 270. 275. formam examinis Episcoporum approbare. *ibid.* Ecclesie utilitati consulere. 269. et ejus sollicitudinem habere. 200. Cardinales creare. *ibid.* et Episcopos. 48. 165. resignantium necessitatibus providere. 220. et Ecclesiis tenuioribus. 214. curare quæ ad studiorum reformationem spectant. 246. de coadjutoris disponere. 252. abusus circa indulgentias corrigere. 267. in Episcopos non residentes animadvertere. 50. et in concubenarios. 260 causas Episcoporum graviores terminare. 90. 207. et legitimas causas absentie eorum probare. 175. ad eum referendum de accedere nolentibus ad Concilium provinciale. 246
- Pontifex** Max. utitur consilio Cardinalium in administratione universalis Ecclesie. 245. graviorum criminum absolutionem sibi reservare potuit. 101. bona ecclesiastica occupantes absolvere. 167. causæ extra Curiam quibus committantur. 207. 257. et quomodo. 225. eo inconsulto, nihil inusitatum decerni debet. 227. eidem obedientia ab omnibus præstanda. 246
- Pontificalia** in alterius diocesi exercere non licet. 52
- Populus** in sua parochia tenetur audire verbum Dei. 206. et quando compellatur subministrare necessaria Parochis. 147. 214
- Populo** numeroso quomodo provideatur. 147
- Portio**, *quare* Præbenda.
- Possessio** triennalis quibus non suffragetur. 245
- Præbenda** lectorum. 24
- Præbendæ** quibus conferendæ. 212. et quomodo. 250. tenues quomodo augendæ. 217. eas obtinentium residentia. 212
- Præcedentiarum** controversiæ componendæ. 258. circa eas nihil in Concilio innovatum. 15. 269
- Præcepta** Dei sunt possibilia et observanda. 36. 45
- Prædestinationis** præsumptio cavenda. 36. 38. 45
- Prædicationis** munus præ-

INDEX RERUM.

- cipuum Episcopi. 26.
 206. quomodo, et quan-
 do præstandum. 26.
 206. 226. et ejus uti-
 litas. 26. non omni-
 bus est concessum. *ibid.*
 206. maximè sine li-
 centia. 26
 Prædicatores quando, et
 quomodo corrigendi. 26
 Præfecta, *lege* Abbatisa.
 Prælati, *vide* Episcopus.
 Præparatio ad justifica-
 tionem. 52
 Præsentare non licet nisi
 Episcopo. 120
 Præsentium integritas
 salus est subditorum. 48
 Præstimonia. 24. 119. 184
 Præbyteri qui dicantur.
 106. 111. eorum ætas.
 181. quales ordinandi.
ibid. quando Missas ce-
 lebrare teneantur. 182.
Cetera quære in verbo.
 Clericus, *et in verbo*
 Sacerdotes.
 Præsens quis judicetur.
 163. 173. 209
 Primas *vide* Metropolita-
 nus, *et* Episcopus.
 Principes à Deo constituti
 sunt fidei et Ecclesie
 protectores. 265. cogen-
 tes subditos ad contra-
 hendum matrimonium
 excommunicantur. 198.
 locum ad monachiam
 concedentes puniuntur.
 264. Episcopos paterno
 honore prosequi debent.
 263. libertatem Eccle-
 siasticam conservare.
 265. et decreta hujus
 Concilii observare. 269
 Prioratus et præposituræ
 ab Episcopo visitan-
 dæ. 149
 Priorum et Priorissarum
 electio. 234
 Privilegia causa sunt mul-
 tarumurbationum.
 211. 263
 Privilegia in ecclesiis pa-
 rochialibus vacantibus
 quando non valent. 220
 Privilegia de non resi-
 dendo tolluntur. 50.
 et alia. 211
 Privilegia Scholarium,
vide Scholares.
 Processiones, in quibus
 Eucharistia circumfer-
 tur, cur institutæ. 81.
 84. iis interesse debent
 etiam exempti. 238
 Processus quando sit nul-
 lus. 165
 Procuracionis causa nihil
 exigendum à Visitato-
 ribus. 204
 Professio quomodo emitt-
 enda. 259. 240. infra
 quantum tempus à Re-
 gularibus facienda. 239;
 Professionem fidei quæ
 facere teneantur. 200.
 212
 Prohibitiones matrimonii
 quæ. 191. 193. *et seqq.*
 et quibus temporibus.
 192. 200

INDEX RERUM.

- Promissiones in provisione Ecclesie prohibite 216
- Promoti per saltum ab Episcopo dispensari possunt. 181
- Promovendi ad cathedrales, *vide* Episcopi.
- Promovendi ad Ordines, *vide* Ordinandus.
- Proponentibus legatis, etc. quomodo intelligantur hæc verba. 225
- Protestantes Germaniæ. 90. eis datus salvus conductus. 91. 122. 135
- Protonotariatus. 211
- Provinciale Concilium, *vide* Concilium.
- Provinciales quando non constituendi. 254
- Publicatio decretorum de residentia fieri debet. 173
- Puella non cogenda, nec impedienda monasterium ingredi. 240
- Pueri ad religionem informandi. 184. et quomodo. *ibid.*
- Purgatorium. 48. 154. de eo doctrina. 227
- Q
- Quadragesimæ tempus acceptabile. 97
- Quæstiones inutiles secludendæ à popularibus concionibus. 208. nec non difficiles. 226. 227
- Quæstores eleemosynarii prædicare prohibentur. 26. eorum nomen penitus tollendum. 150
- Quarta funeralium persolvenda. 259. 260
- R
- Raptores et raptæ quando matrimonium contrahere possint. 198. tenentur raptores raptas dotare. *ibid.*
- Raptores bonorum ecclesiasticorum puniuntur. 167
- Reatus æternæ poenæ quomodo deleatur. 48
- Rebaptizare non licet. 56. 94
- Rector, *vide* Parochus et Beneficiatus.
- Reformatores studiorum quid agere debeant. 246
- Regressus tolluntur. 252
- Regulæ de libris prohibitis. xxxvi. et seqq.
- Regulares non possunt prædicare sine licentia Episcopi. 26. et minus contradicente Episcopo. 206. nec confessiones audire sine ejus examine. 182. nec bona possidere. 250. 251. nec alicujus obsequio siue Superioris licentia se subicere. 252. nec sine illa à conventibus recedere. *ibid.* nec habitum sponte dimittere. 241. nec ad laxiorem religionem se transferre. *ibid.* nec habitum occultè ferre. *ibid.* quo-

INDEX RERUM.

- modo ordinandi. 181.
 quâ ratione vitam instituere debeant. 250. in conventibus, etiamsi absint causâ Studiorum habitare debent. 253.
 Episcoporum præcepta in aliquibus servare. 257. ad publicas processiones accedere. *ibid.*
 infra quantum tempus professionem facere debeant. 229. viventes extra claustra quando prædicare valeant. 26. corriguntur ab Ordinario. 51. et quando 49. aliquando etiam si intra claustra degant. 258
 Regularis disciplina instauranda. 250
 Regularium Superiores quomodo creandi. 254. eorum beneficia quibus conferantur. 119
 Regularium monasteriorum provisio. 243
 Religiosus, *vide* Clerici Regulares, et Sacerdotes.
 Reliquiæ Martyrum et aliorum Sanctorum. 227
 Remuneratio expectanda. 36. 40
 Renunciatio honorum ante professionem quando nulla. 259
 Reparatio lapsorum. 59
 Rescripta quando sortiantur effectum. 62. 65. 89. 115. 165. 179. 250. 262. 263
 Reservationes mentales nemini conceduntur. 225
 Reservationes quando non prosint. 217
 Reservationibus fructuum quando non gravanda ecclesie. 214
 Reservationes casuum. 101. 110
 Residere tenentur Primates, Patriarchæ, Metropolitanæ, et Episcopi. 18. 175. Cardinales. *ibid.* Omnes obtinentes beneficia, quæ requirunt residentiam de jure seu consuetudine. 50. obtinentes dignitates, personatus et officia. 165. et obtinentes canonicatus, præbendas, aut portiones. *ibid.* 212
 Residere negligentium peccatum et poena. 48. 146. 165. 175. 212
 Residentiæ decreta publicanda. 175
 Resignare beneficium quando non liceat. 145. quando non prosit. 184. 262. et quando quis cogatur. 219
 Resignantium necessitati providendum. *ibid.*
 Restitutio ad priores Ordines et gradus quando non suffragetur. 115
 Reus in criminali appellans quid agere debeat. 87
 Rex occupans bona Ecclesie excommunicatur. 167

INDEX RERUM.

- Ritus Ecclesiae Catholicae servandi. 55. 155. 158
- S
- S**acerdoti vago Missam celebrare non licet. 159. 185
- Sacerdotes sunt Vicarii Christi. 97. praesides ac iudices. 97. 100. Sacramentorum ministri. 55. 100. 105. 106. 109. clavium ministerium habent. 100. 107. 111. 169. verbi Dei ministerium exercere debent. 170. à quibus instituti fuerint. 157. 169. seipsum communicant. 82. 84 sine confessione quando celebrare possint. 81. laici effici nequeunt. 170. eorum dignitas, et potestas. 97. 100. 102. 105. 157. 169. et eorum exemplum quanti momenti. 161. 152. 245
- Sacerdotes mali qualem potestatem habeant. 100
- Sacerdotium et sacrificium Dei ordinatione conjuncta sunt. 169. divina res est. *ibid.*
- Sacramentum quid. 78
- Sacramenta novae legis septem. 53. à Christo instituta. *ibid.* gratiam continent. 54. aliud alio dignius. 53. in iis conficiendis ministrorum intentio requiritur. 55. à Sacramentis antiquae legis differant. 55. eorum utilitas. *ibid.* necessitas. *ibid.* essentia. 55. ministri. *ibid.* 106
- Sacramenta quibus imprimitur character in anima. 54
- Sacramentum Extremae Unctionis, *vide* Unctio, et sic de singulis, quae locis suis invenies.
- Sacrae Scripturae, *vide* Scripturae.
- Sacrificium quod in Missa peragitur, quid contineat aut operetur. 154. et à quo institutum. 169
- Sacrorum librorum index et editio qualis approbatur. 17
- Salvus conductus Protestantibus datus. 91. 122. 155. ac etiam aliis. 158
- Salvi conductus violatorum poena. 122. 156
- Sancta sanctè administranda. 155. 200
- Sanctimoniales, *vide* Moniales.
- Sanctorum invocatio. 155. 227. et seqq.
- Satisfactio est pars poenitentiae. 96. quomodo fiat. 59. 110. per Christum fit 102. qualis imponenda confitenti. 104. ejus fructus. 102. 104. opera satisfactionis. 102. 104
- Schismaticorum inanis fiducia. 55

INDEX RERUM.

- Scholæ dicuntur confraternitates in quibusdam locis. 165. 184
- Scholares pauperes gratis docendi. 24. per se, vel per substitutos magistrum eligunt. 184. eorum privilegia. 24. 115. 178. 250. *vide* Studiorum privilegia.
- Scholasteriæ quibus conferendæ. 184
- Scientia non mediocris requiritur in Episcopo. 162
- Scribendi scientia necessaria suscipientibus primam tonsuram. 177
- Scripturæ Canonica, quæ. 17
- Scripturæ sacræ lectio ubi instimenda. 24. *et seqq.* mensis Episcoporum admiscenda. 12. ejus interpretatio quæ prohibita. 19. ejus verba ad res profanas non convertenda. *ibid.*
- Sedis Apostolicæ suprema auctoritas. 48. 67. 126. in omnibus salva intelligitur. 58. 60. 200. 265. *et seqq.*
- Seminarium Clericorum. 178. 184. *et seqq.*
- Sententia in subditos tantum ferenda. 101
- Sequestratio fructuum quando facienda. 149. 173
- Servitium in Ecclesiis implendum à quo prescribatur. 163. 212
- Silentio et modestiâ uti debent qui intersunt Concilio. 12
- Simoniaca labes prohibetur. 144. 216. 220
- Sixti IV. constitutio de conceptione B. Mariæ. 21. IV.
- Societatis JESU Clericorum religio. 259
- Solutiones quædam in provisione Ecclesiæ prohibita. 216
- Spiritus sancti operatio. 33. 43.
- Statuta ecclesiarum approbantur. 146. 163. 212. 249. et quæ rejiciantur. 217
- Stola prima quid. 33
- Strepitus ab ecclesiis arcendus. 159
- Studia publica sacræ scripturæ lectorem habere debent. 22
- Studiorum generalium privilegia. 65. 115. 250. 255. eorum reformatores quid agere debeant. 246
- Studium est commune Ecclesiæ bonum. 184
- Studentes, *vide* Scholares.
- Subdiaconi quomodo ordinandi. 181 et quâ aetate. *ibid.* eos saltem diebus Dominicis et solemnibus communionem percipere decet. *ibid.*
- Subdiaconatus ad majores Ordines refertur. 169

INDEX RERUM.

- Subditi quomodo tractandi. 85. 90. cum correpti sunt, Episcopum odisse solent. 88. eorum salus est integritas præsidentium. 48
- Subprieores à quibus constituendi. 242
- Substituti quando non admittendi. 212
- Successor non tenetur stare locationi. 258
- Successiones hereditariæ in beneficiis prohibita. 252
- Suffragia fidelium pro animabus defunctorum. 226
- Supellex Episcoporum qualis. 245. et Regularium qualis. 251
- Superstitio quid sit. 159. tollenda est. 226
- Supplicationes faciendæ ecclesiâ vacante. 200
- Suspensus ab Ordinibus et gradibus non restituitur contra sui Prælati voluntatem. 115
- Symbolum fidei. 15
- Synodus diocæsana quotannis celebranda. 205. et quid ibi agendum. 175. 212. 220. 246. 249. 257
- Synodus provincialis, *vide* Concilium provinciale.
- T
- T**Abernæ à Clericis vitanda. 212
- Tabula secunda post naufragium Pœnitentia recte appellata. 59. 97
- Tempora quibus nuptiæ prohibentur. 193. 200
- Tentatio non est supra id quod possumus. 195
- Testamentum vetus et novum quos libros contineat. 17
- Testamentorum executores sunt Episcopi. 165. et eorum relicta pia persolvenda. 227
- Testatorum voluntas conservanda. 249. 255. et quando, aut quomodo commutanda. 153. et quomodo implenda. 250
- Testimoniales litteræ. 144. 177
- Testimonia Ecclesiæ catholica. 17
- Testes contra Episcopum quales. 89
- Testium numerus in matrimonio. 193. eorum pœna, quando intersunt contractui matrimonii sine Parocho. *ib.*
- Thori separatio ob multas causas fit. 192
- Timore salus comparanda. 58
- Titularium Episcoporum licentia correctæ. 115
- Tonsura prima quibus non conferatur. 177. et qui ejus privilegio gaudeant. 178
- Traditiones Apostolorum 17. 55. 82. 100. 154. 157. 162. 189. 225
- Translatio simplicium beneficiorum. 149

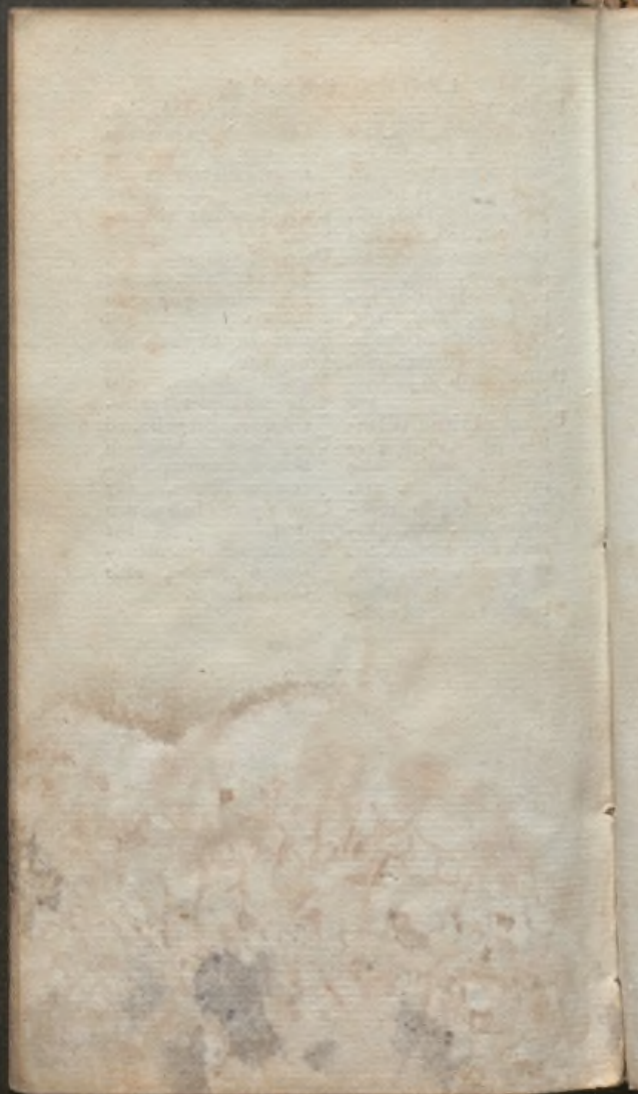
INDEX RERUM.

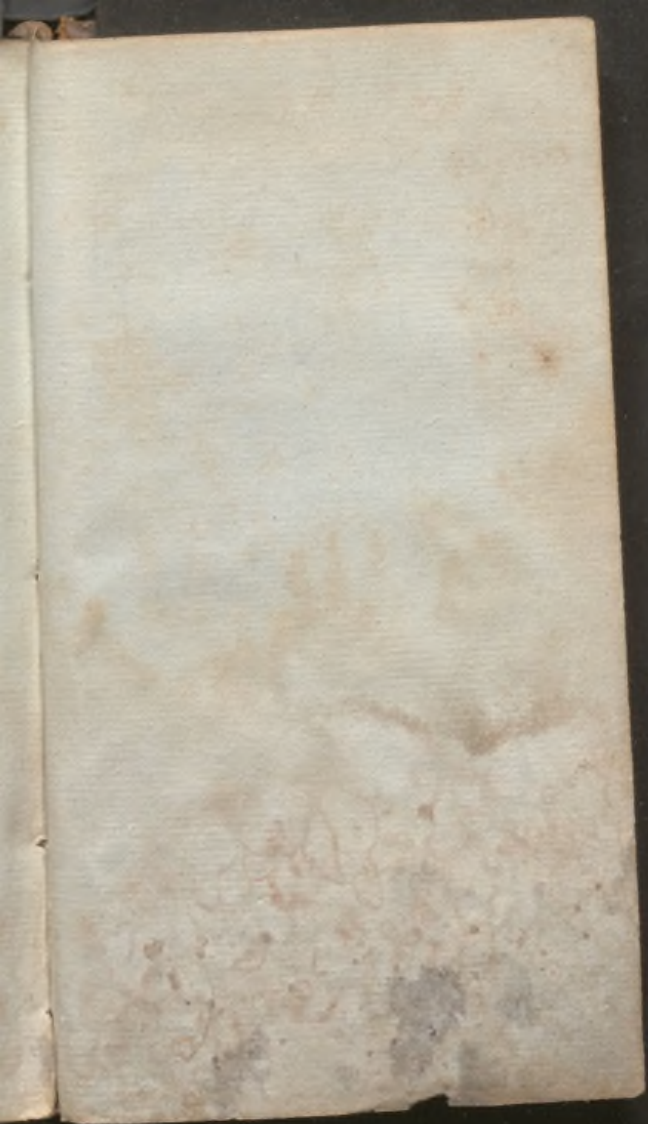
- Transsubstantiatio. 79. 85
 Tribulationum patientia
 est loco satisfactionis.
 104. 110
 Tridentinum Concilium,
vide Concilii Triden-
 tini.
 Turnorum lucra prohi-
 bentur. 216
- V
- V**Agantes non facile ad
 matrimonium reci-
 piendi. 198
 Vago sacerdoti Missas
 celebrare non licet.
 159. 185
 Venationes à Clericis fu-
 giendæ. 212
 Vendere patrimonium
 quando Clericis non
 liceat. 145
 Veneratio Eucharistiæ.
 80. 85
 Vestitus Clericorum. 178.
 212
 Vicariæ quomodo et quan-
 do tollendæ. 262
 Vicarii quando et qui in
 beneficiis deputandi. 50.
 60. 148. 220. 262
 Vicarius Episcopi Doctor
 vel Licentiatus eligi
 debet. 218, ejus offi-
 cium in collatione be-
 neficiorum. 220
 Violatorum salvi conduc-
 tûs pœnæ. 122. 155
 Virginitas beatior statu
 conjugali. 192
 Virgo Maria ex speciali
 Dei privilegio ab om-
 ni labe, etiam veniali,
 immunis. 46. ejus con-
 ceptio. 24
 Visitari debent beneficia
 curata unita. 61. ec-
 clesiæ omnes, etiam
 exemptæ. *ibid.* 149.
 209. ecclesiæ seculares
 nullius diœcesis, *ibid.*
 commendata omnia be-
 neficia, et monasteria,
 etiam exempta. 149.
 Monasteria quæ sunt
 Ordinum Capita. 245.
 hospitalia, confrater-
 nitates, eleemosynæ
 Montis Pietatis, et pia
 loca omnia. 165. pro-
 priæ diœceses à suis
 Episcopis. 205
 Visitatio Clericorum sive
 Secularium sive Regu-
 larium ad Episcopum
 pertinet. 51. 115
 Visitatio quomodo fieri
 debeat. 204. et in ea
 magna Episcoporum
 potestas. 210. 250. et
 quando in ejus causis
 appelletur. 85
 Visitatio Reliquiarum.
 227
 Visitationum finis, 61.
 149. 204
 Visitatores Regularium.
 255. 242
 Vita æterna quomodo ac-
 quiratur. 55. à bene
 operantibus expectan-
 da. 36. 41. 47. et qui-
 bus denegetur. 41

INDEX RERUM.

- Unctio extrema quid; et
 cur instituta. 104. et à
 quo. 105. 111. est ve-
 rum sacramentum. *ib.*
 materia ejus et forma.
 105. effectus. *ibid.* 106.
 minister. 106. 112. Sa-
 cramentum executium
 appellatur. 106. quo-
 modo ab hæreticis im-
 pugnetur. *ibid.* 107.
 110. quando sit danda.
 106. potest iterari. *ibid.*
- Unctio sancta in ordina-
 tione. 172
- Uniones ad vitam tollun-
 tur. 59. 219. à qua-
 draginta annis factæ
 examinandæ. 60. 214.
 255. et quando revo-
 centur. 60. 255. quo-
 modo fieri debeant. 61.
 et quando. 147. 184.
 214. 216. et quorum
 beneficiorum, vel eccle-
 siarum. 147. 214. 216.
 unius diœcesis beneficio
 non sunt faciendæ. 119.
 nec dignitatum et si-
 milium. 214
- Unita beneficia visitan-
 da. 61
- Universitatum privilegia.
 65. 115. 250. earum
 reformatores quid agere
 debeant. 246
- Vocem in Capitulo qui
 amittant. 212
- Vota Regularium. 250
- Vota facta post haptis-
 mum non sunt irrita. 56
- Usurpatores honorum
 Ecclesiasticorum ex-
 communicantur. 167
- Uxores plures habere non
 licet. 191
- Uxoratorum concubina-
 riorum poenæ, *vide*
 Concubinatus.

F I N I S.

THE HISTORY OF

THE

ROYAL

ACADEMY OF SCIENCES

AND ARTS

OF GREAT BRITAIN

AND IRELAND

IN THE

SEVENTEENTH

CENTURY

BY

JOHN HANCOCK

ESQ.

LONDON

